ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ ।
വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ॥

കവിതാർകികസിംഹ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്ര ശ്രീമദ്വേദാന്തദേശിക വിരചിതം മഹാകാവ്യം

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṃgam*

*This was typeset using skt and TEX for Malayalam.

www.prapatti.com

വിഷയസൂചീ

1	പ്രഥമഃ സർഗ്ഗഃ	5
2	ദ്വിതീയഃ സർഗ്ഗഃ	15
3	തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ	31
4	ചതുർഥഃ സർഗ്ഗഃ	43
5	പഞ്ചമഃ സർഗ്ഗഃ	63
6	സഷ്ഠഃ സർഗ്ഗഃ	79
7	സപ്തമഃ സർഗ്ഗഃ	93
8	അഷ്ടമഃ സർഗ്ഗഃ	111
9	നവമഃ സർഗ്ഗഃ	131
10	ദശമഃ സർഗ്ഗഃ	151
11	ഏകാദശഃ സർഗ്ഗഃ	163
12	ദ്വാദശഃ സർഗ്ഗഃ	177
13	ത്രയോദശഃ സർഗ്ഗഃ	193
14	ചതുർദശഃ സർഗ്ഗഃ	211
15	പഞ്ചദശഃ സർഗ്ഗഃ	225
16	സോഡശഃ സർഗ്ഗഃ	247
17	സപ്തദശഃ സർഗ്ഗഃ	261
18	അഷ്ടാദശഃ സർഗ്ഗഃ	283
19	ഏകോനവിംശഃ സർഗ്ഗഃ	305
20	വിംശഃ സർഗ്ഗഃ	319
21	ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ	335
22	ദ്വാവിംശഃ സർഗ്ഗഃ	347

www.prapatti.com

23 ത്രയോവിംശഃ സർഗ്ഗഃ **369**

24 ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ **379**

www.prapatti.com

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ പ്രഥമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

വന്ദേ ബൃന്ദാവനചരം വല്ലവീജനവല്ലഭം ।
ജയന്തീസംഭവം ധാമ വൈജയന്തീവിഭൂഷണം ॥ **1.1** ॥

യദേകൈകഗുണപ്രാന്തേ ശ്രാന്താ നിഗമവന്ദിനഃ ।
യഥാവദ്വർണ്ണനേ തസ്യ കിമുതാന്യേ മിതമ്പചാഃ ॥ **1.2** ॥

ശക്ത്യാ ശൗരികഥാസ്വാദഃ സ്ഥാനേ മന്ദധിയാമപി ।
അമൃതം യദി ലഭ്യേത കിം ന ഗൃഹ്യേത മാനവൈഃ ॥ **1.3** ॥

വസുധാശ്രോത്രജേ തസ്മിൻ വ്യാസേ ച ഹൃദയസ്ഥിതേ ।
അന്യേ*f*പി കവയഃ കാമം ബഭൂവുരനപത്രപാഃ ॥ **1.4** ॥

സ കവിഃ കഥ്യതേ സ്രഷ്ടാ രമതേ യത്ര ഭാരതീ ।
രസഭാവഗുണീഭൂതൈരലംകാരൈർഗ്ഗുണോദയൈഃ ॥ **1.5** ॥

തദാത്വേ നൂതനം സർവ്വമായത്യാം ച പുരാതനം ।
ന ദോഷായൈതദുഭയം ന ഗുണായ ച കൽപതേ ॥ **1.6** ॥

പ്രവൃത്താമനഘേ മാർഗ്ഗേ പ്രമാദ്യന്തീമപി ക്വചിത് ।
ന വാചമവമന്യന്തേ നർത്തകീമിവ ഭാവുകാഃ ॥ **1.7** ॥

വിഹായ തദഹം വ്രീഡാം വ്യാസവേദാർണ്ണവാമൃതം ।
വക്ഷ്യേ വിബുധജീവാതും വസുദേവസുതോദയം ॥ **1.8** ॥

ക്രീഡാതൂലികയാ സ്വസ്മിൻ കൃപാരൂഷിതയാ സ്വയം ।
ഏകോ വിശ്വമിദം ചിത്രം വിഭുഃ ശ്രീമാനജീജനത് ॥ **1.9** ॥

ജഗദാഹ്ലാദനോ ജജ്ഞേ മനസസ്തസ്യ ചന്ദ്രമാഃ ।
പരിപാലയിതവ്യേഷു പ്രസാദ ഇവ മൂർത്തിമാൻ ॥ **1.10** ॥

www.prapatti.com

യദപത്യസമുദ്ഭൂതഃ പുണ്യകീർത്തിഃ പുരൂരവാഃ।
സതാമാഹിതവഹ്നീനാം വിഹാരസ്ഥേയതാം യയൗ ॥ 1.11 ॥

സമവർദ്ധത തദ്വംശഃ ഉപർയുപരി പർവ്വഭിഃ।
യശോമുക്താഫലൈർയസ്യ ദിശോ ദശ വിഭൂഷിതാഃ ॥ 1.12 ॥

ബഭൂവ നഹുഷസ്തസ്മിൻ ഐരാവത ഇവാംബുധൗ।
യമിന്ദ്രവിഗമേ ദേവാഃ പദേ തസ്യ ന്യവീവിശൻ ॥ 1.13 ॥

നരേന്ദ്രാഃ പൃഥിവീചക്രേ നാമചിഹ്നൈരലംകൃതാഃ।
ജംഗമാസ്തസ്യ വീരസ്യ ജയസ്തംഭാ ഇവാഭവൻ ॥ 1.14 ॥

ശക്തിരപ്രതിഘാ തസ്യ ശാത്രവൈരപി തുഷ്ടുവേ।
യഥാവത് സാധകസ്യേവ യാവദർത്ഥാ സരസ്വതീ ॥ 1.15 ॥

വീരോ രസ ഇവോത്സാഹാന്നഹുഷാദഭ്യജായത।
യയാതിർന്നാമ യേനൈന്ദ്രമർദ്ധാസനമധിഷ്ഠിതം ॥ 1.16 ॥

വിശാലവിപുലോത്തുംഗേ യദ്ബാഹുശിഖരാന്തരേ।
ആസീദ്വീരശ്രിയാ സാർദ്ധം ഭൂമിരർദ്ധാസനേ സ്ഥിതാ ॥ 1.17 ॥

നിദേശം തസ്യ രാജാനോ ന ശേകുരതിവർത്തിതും।
പ്രാപ്തസ്വപരനിർവ്വാഹം പ്രമാണമിവ വാദിനഃ ॥ 1.18 ॥

തടാകമിവ താപാർത്താസ്തമിന്ദ്രമിവ നിർജ്ജരാഃ।
ഭാവാ ഇവ രസം ഭവ്യാഃ പാർത്ഥിവാഃ പർയുപാസത ॥ 1.19 ॥

യദുർന്നാമ തതോ ജജ്ഞേ യത്സന്തതിസമുദ്ഭവൈഃ।
സമാനഗണനാലേഖ്യേ നിസ്സമാനൈർന്നിഷദ്യതേ ॥ 1.20 ॥

ദേഹീതി വദതാം പ്രായഃ പ്രസീദൻ പ്രത്യുവാച സഃ।
ലലിതധ്വനിഭിർല്ലക്ഷ്മീലീലാകമലഷട്പദൈഃ ॥ 1.21 ॥

സ ച വൃത്തവിഹീനസ്യ ന വിദ്യാം ബഹുമന്യത।
ന ഹി ശുദ്ധേതി ഗൃഹ്യേത ചതുർത്ഥീചന്ദ്രചന്ദ്രികാ ॥ 1.22 ॥

അപുനഃ പ്രാർത്ഥനീയസ്യ പ്രാർത്ഥിതാധികദായിനഃ।
അർത്ഥിനഃ പ്രഥമേ തസ്യ ചരമാൻ പർയപൂരയൻ॥ **1.23**॥

ശരാണാം ശാത്രവാണാം ച സന്ധാനേന മഹൗജസഃ।
തസ്യ നിർദ്ധൂതലക്ഷേണ ദ്വിഃ ക്വചിന്നാപ്യഭൂയത॥ **1.24**॥

യുക്തദണ്ഡമമിത്രാണാം കൃതാന്തം സമവർത്തിനം।
ദക്ഷിണം ലോകപാലം തമമന്യന്ത ദിവൗകസഃ॥ **1.25**॥

യശഃ പ്രസൂനസുരഭിഃ യദുസന്താനപാദപഃ।
ബഭൂവ വിബുധപ്രീത്യൈ ബഹുശാഖഃ ക്ഷമാതലേ॥ **1.26**॥

വംശേ സമഭവത് തസ്യ വസുദേവഃ ക്ഷിതീശ്വരഃ।
ജനകഃ പ്രാഗ്ഭവേ യോ*ഽ*ഭൂത് ദേവദാനവയൂഥയോഃ॥ **1.27**॥

ആനകാനാഞ്ച ദിവ്യാനാം ദുന്ദുഭീനാഞ്ച നിസ്വനൈഃ।
സഹ ജാതം യമാചഖ്യുരാഖ്യയാ*ഽ*ഽനകദുന്ദുഭിം॥ **1.28**॥

തേന നിർമ്മലസത്ത്വേന വിനിവൃത്തരജസ്തമാഃ।
ജഗതീ ശാന്തമോഹേവ ധർമ്മോച്ഛ്വാസവതീ ബഭൗ॥ **1.29**॥

സ വിഷ്ണുരിവ ലോകാനാം തപനസ്തേജസാമിവ।
സമുദ്ര ഇവ രത്നാനാം സതാമേകാശ്രയോ*ഽ*ഭവത്॥ **1.30**॥

പ്രഖ്യാതവിഭവേ പത്ന്യൗ തസ്യ പൂർവ്വം പ്രജാപതേഃ।
രോഹിണീ ദേവകീരൂപേ മനുഷ്യത്വേ ബഭൂവതുഃ॥ **1.31**॥

അക്ഷുദ്രഗതിശാലിന്യോഃ തയോരന്യോന്യസക്തയോഃ।
ഐകരസ്യമഭൂത് പത്യാ ഗംഗായമുനയോരിവ॥ **1.32**॥

സ താഭ്യാമനുരൂപാഭ്യാം സമതുഷ്യത് സമേയിവാൻ।
വ്യക്തിഹേതുരഭൂദ്യേന സപർയംകസ്യ ശാർങ്ഗിണഃ॥ **1.33**॥

അലിപ്സത ന സാമ്രാജ്യം സോ*ഽ*ർത്ഥകാമപരാങ്മുഖഃ।
യദൃച്ഛാഗതമൈശ്വർയമാനൃണ്യരുചിരമ്വഭൂത്॥ **1.34**॥

കയാചിദശരീരിണ്യാ വാചാ വ്യവസിതായതിഃ।
ദേവകീം വസുദേവഞ്ച കംസഃ കാരാമയോജയത് ॥ **1.35** ॥

സ കാലാതിബലഃ കംസഃ കാലനേമിരനേഹസാ।
സർവ്വ ദൈതേയസത്ത്വാനാം സമാഹാര ഇവോദിതഃ ॥ **1.36** ॥

ഏതസ്മിന്നന്തരേ ദേവീ മേരുമധ്യമുപേയുഷഃ।
പ്രജാപതിമുഖാൻ ദേവാൻ പ്രാഹ സാഗരമേഖലാ ॥ **1.37** ॥

വിദിതം ഭവതാം ദേവാഃ! വിശ്വരൂപേണ വിഷ്ണുനാ।
മഹീയാൻ ധർമ്മശീലേഷു ഭാരോ യത്തന്നിവേശിതഃ ॥ **1.38** ॥

അധർമ്മനിഷ്ഠൈരധുനാ ധർമ്മസേതുവിഭേദകൈഃ।
അസംഖ്യൈരദ്ഭുതൈസ്തുംഗൈഃ ക്രമേ്യ രാക്ഷസപർവ്വതൈഃ ॥ **1.39** ॥

അത ആലോചിതജഗദ്ധിതൈഃ സുരഗണൈഃ സ്വയം।
ന പതാമി ന ഭിദ്യേ ച യഥാf*ഹം* ക്രിയതാം തഥാ ॥ **1.40** ॥

ഇതി തേ ഭൂതധാരിണ്യാ നിസൃഷ്ടാർത്ഥാ ദിവൗകസഃ।
അവിദുസ്തത് പ്രിയസ്യൈവ തദ്ഭാരഹരണം ക്ഷമം ॥ **1.41** ॥

പുരസ്കൃത്യ ജഗദ്ധാത്രീം മനസോf*പി* പുരസ്സരാഃ।
ദുഗ്ധോദധിശയം ദേവം ദൂരമേത്യാഭിതുഷ്ടുവുഃ ॥ **1.42** ॥

ത്രിവേദീമധ്യദീപ്തായ ത്രിധാമ്നേ പഞ്ചഹേതയേ।
വരദായ നമസ്തുഭ്യം ബാഹ്യന്തര ഹവിർഭുജേ ॥ **1.43** ॥

അനന്യാധീനമഹിമാ സ്വാധീനപരവൈഭവഃ।
ദയാധീനവിഹാരസ്ത്വം പ്രണതാൻ പരിപാഹി നഃ ॥ **1.44** ॥

സ ഭവാൻ ഗുണരത്നൗഘൈർദ്ദീപ്യമാനോ ദയാംബുധിഃ।
തനോതി വ്യൂഹവിഭവൈഃ തരംഗൈരിവ താണ്ഡവം ॥ **1.45** ॥

ത്വദേകവ്യഞ്ജിതൈരാദൗ ത്വദന്യേഷ്വനിദമ്പരൈഃ।
നിഗമൈരനിഗമ്യം ത്വാം കഃ പരിച്ഛേത്തുമർഹതി ॥ **1.46** ॥

അമിതസ്യ മഹിമ്നസ്തേ പ്രയാതും പാരമിച്ഛതാം।
വിതഥാ വേദപാന്ഥാനാം യത്ര സായംഗൃഹാ ഗതിഃ॥ **1.47**॥

നമ്യസ്യ നമതഃ ക്ഷുദ്രാൻ വരദസ്യ വരാർത്ഥിനഃ।
പുത്രൈഃ പിതൃമതഃ ക്രീഡാ കഥം തേ കേന വർണ്ണ്യതേ॥ **1.48**॥

നടവദ് ഭൂമികാഭേദൈർന്നാഥ ദീവ്യൻ പൃഥഗ്വിധൈഃ।
പുംസാമനന്യഭാവാനാം പുഷ്ണാസി രസമദ്ഭുതം॥ **1.49**॥

ബ്രഹ്മാദിസ്തംബപര്യന്തവിചിത്രാംകുരശാലിനാം।
സലിലം കർമ്മകന്ദാനാം ക്രീഡൈവ തവ കേവലം॥ **1.50**॥

നിരാധാരനിജസ്ഥേമ്നാ നിരുപാധികശേഷിണഃ।
നിരപേക്ഷനിയന്തുസ്തേ നിസ്സമാഭ്യധികാ ഗുണാഃ॥ **1.51**॥

അനാവിലധിയാമന്തശ്ചിന്താമണിരിവ സ്ഫുരൻ।
ദിശസ്യഭിമതം സർവ്വമതിരസ്കാർയദീധിതിഃ॥ **1.52**॥

സംസാരമരുകാന്താരേ പരിശ്രാന്തസ്യ ദേഹിനഃ।
ത്വദ്ഭക്ത്യമൃതവാഹിന്യാമാദിഷ്ടമവഗാഹനം॥ **1.53**॥

ദുരിതോദന്വദാവർത്തേ ഘൂർണ്ണമാനസ്യ ദുഃഖ്യതഃ।
സമഗ്രഗുണസമ്പന്നഃ താരകസ്ത്വം പ്ലവോ മഹാൻ॥ **1.54**॥

അപരിച്ഛിദ്യമാനസ്യ ദേശകാലാദിഭിസ്തവ।
നിദർശനം ത്വമേവൈകഃ ത്വദന്യദ്വ്യതിരേകതഃ॥ **1.55**॥

അകർത്തുമഖിലം കർത്തുമന്യഥാകർത്തുമപ്യലം।
സംകൽപസചിവഃ കാലേ ശക്തിലേശഃ സ താവകഃ॥ **1.56**॥

യന്മൂലമഖിലം കാർയം യദമൂലമധീമഹേ।
ലക്ഷ്യം തദസി യോഗാനാം ലക്ഷ്മീകൗസ്തുഭലക്ഷണം॥ **1.57**॥

ത്രിവർഗ്ഗമപവർഗ്ഗം വാ പ്രതിലബ്ധും പ്രയസ്യതാം।
പ്രലയേഷ്വപി ദീർഘായുഃ പ്രതിഭൂസ്ത്വദനുഗ്രഹഃ॥ **1.58**॥

യദേകമക്ഷരം ബ്രഹ്മ സർവ്വാമ്നായസമന്വിതം ।
താരകം സർവ്വജന്തൂനാം തത് ത്വം തവ ച വാചകം ॥ **1.59** ॥

ത്വദാലംബിതഹസ്താനാം ഭവാദുന്മജ്ജതാം സതാം ।
മജ്ജതഃ പാപജാതസ്യ നാസ്തി ഹസ്താവലംബനം ॥ **1.60** ॥

അനന്യരക്ഷാവ്രതിനം ചാതകവ്രതചാരിണഃ ।
ഭവന്തമവലംബന്തേ നിരാലംബനഭാവനം ॥ **1.61** ॥

അനിദമ്പൂർവ്വനിദ്രാണാമനസ്തമയഭാനുമാൻ ।
ആപാദയസി പുംസാം ത്വമപുനസ്സ്വാപജാഗരം ॥ **1.62** ॥

ത്വദേകശരണാനാം ത്വം ശരണാഗതജീവനഃ ।
വിപദം നഃ ക്ഷിപ ക്ഷിപ്രം തമിസ്രാമിവ ഭാസ്കരഃ ॥ **1.63** ॥

സതി സൂര്യേ സമുദ്യന്തഃ പ്രതിസൂര്യാ ഇവാസുരാഃ ।
ജഗദ്ബാധായ ജായന്തേ ജഹി താൻ സ്വേന തേജസാ ॥ **1.64** ॥

സ ദൈത്യഹത്യാമിച്ഛദ്ഭിഃ സുരൈരേവമഭിഷ്ടുതഃ ।
അനന്യദൃശ്യഃ സഹസാ ദയയാ ദർശനം ദദൗ ॥ **1.65** ॥

തതസ്തം ദദൃശുർദ്ദേവാഃ ശേഷപർയംകമാസ്ഥിതം ।
അധിരൂഢശരന്മേഘമന്യാദൃശമിവാംബുദം ॥ **1.66** ॥

പത്ന്യാ സഹ നിഷേദുഷ്യാ പദ്മലക്ഷണലക്ഷ്യയാ ।
സ്വച്ഛയൈവ ശരീരിണ്യാ സൂചിതൈശ്വർയസമ്പദം ॥ **1.67** ॥

സുകുമാര സുഖസ്പർശ സുഗന്ധിഭിരലംകൃതം ।
സ്വവിഗ്രഹ ഗുണാരാമ പ്രസൂനൈരിവ ഭൂഷണൈഃ ॥ **1.68** ॥

ആരഞ്ജിത ജഗന്നേത്രൈരന്യോന്യ പരികർമ്മിതൈഃ ।
അംഗൈരമിതസൗന്ദർയൈരനുകൽപിതഭൂഷണം ॥ **1.69** ॥

ഉത്തേജിതജയോത്സാഹമായുധൈരനഘോദ്യമൈഃ ।
ശൗര്യവിക്രമശക്ത്യാദ്യൈഃ സഹജൈഃ സ്വഗുണൈരിവ ॥ **1.70** ॥

സ്വകാന്തിജലധേരന്തസ്സിദ്ധസംഹനനം സ്വതഃ।
മഹിമ്നാ ജാതവൈചിത്ര്യം മഹാനീലമിവോദിതം॥ **1.71**॥

ശ്രുതിരൂപേണ വാഹേന ശേഷകംകണശോഭിനാ।
സ്വാംഘ്രിസൗരഭദിധ്യേന ദത്തസംഗ്രാമദോഹലം॥ **1.72**॥

സ്വവേത്രസ്പന്ദ നിഃസ്പന്ദനേതവ്യേന നിവേദിതം।
ഭക്തിനമ്രേണ സേനാന്യാ പ്രതിശൃണ്വന്തമിംഗിതൈഃ॥ **1.73**॥

അനപായം തമാദിത്യമക്ഷയം താരകാധിപം।
അപാരമമൃതാംഭോധിമമന്യന്ത ദിവൗകസഃ॥ **1.74**॥

അഭയോദാരഹസ്താഗ്രമനഘസ്വാഗതസ്മിതം।
അവേക്ഷ്യ വിബുധാ ദേവമലഭന്ത ദൃശോഃ ഫലം॥ **1.75**॥

തസ്മൈ വിജ്ഞാപയാമാസുഃ വിദിതാർത്ഥായ നാകിനഃ।
നിഹതാശേഷദൈത്യായ നിദാനം സ്വാഗതേഃ പുനഃ॥ **1.76**॥

ത ഇമേ ക്ഷത്രിയാ ഭൂത്വാ ക്ഷോഭയന്തി ക്ഷമാമിമാം।
തവ തേജസി യൈർന്നാഥ ദനുജൈശ്ശൂലഭായിതം॥ **1.77**॥

ചതുർണ്ണാം പുരുഷാർത്ഥാനാം പ്രസവോ യത്സമാശ്രയാത്।
ഹവ്യകവ്യപ്രസൂരേഷാ ദീർയതേ ദൈത്യഭാരതഃ॥ **1.78**॥

ജാതാ നിഖിലവേദാനാമുത്തമാംഗോപധാനതഃ।
ത്വത്പാദകമലാദേഷാ ത്വദേകാധീനധാരണാ॥ **1.79**॥

യതി ന ത്വരതേ നാഥ! ഭാരവ്യപനയേ ഭവാൻ।
പ്ലാവയിഷ്യന്ത്യുദന്വന്തഃ പൃഥിവീം പൃഥുവീചയഃ॥ **1.80**॥

കരുണാധീനചിത്തേന കർണ്ണധാരവതീ ത്വയാ।
മാ*ƒ*വസീദതു പൃഥ്വീയം മഹതീ നൗരിവാംഭസി॥ **1.81**॥

രശനാരത്നരൂപേണ പയോധിരശനാ ത്വയാ।
പ്രശാന്ത ദനുജക്ലേശാ പരിഷ്കരണമർഹതി॥ **1.82**॥

കംസപ്രഭൃതിഭിഃ സേയം ശല്യൈരിവ സമുദ്ധൃതൈഃ।
ചിരം ഭവതു തേ പൃഥ്വീ ശേഷമൂർത്തേഃ ശിഖണ്ഡകഃ॥ **1.83**॥

പ്രബോധ സുഭഗൈഃ സ്മേരൈഃ പ്രസന്നൈഃ ശീതലൈശ്ച നഃ।
കടാക്ഷൈഃ പ്ലാവയ ക്ഷിപ്രം കൃപൈകോദന്വദൂർമ്മിഭിഃ॥ **1.84**॥

ത്വയി ന്യസ്തഭരാണാം നഃ ത്വമേതാം ക്ഷന്തുമർഹസി।
വിദിതാശേഷവേദ്യസ്യ വിജ്ഞാപനവിഡംബനാം॥ **1.85**॥

ഇത്ഥം വദതി ദേവാനാം സമാജേ വേധസാ സഹ।
വവന്ദേ പൃഥിവീ ദേവം വിനതത്രാണ ദീക്ഷിതം॥ **1.86**॥

തനുമധ്യാ വിശാലാക്ഷി തമ്പീ പീനപയോധരാ।
മായേവ മഹതീ തസ്യ വനിതാരത്നരൂപിണീ॥ **1.87**॥

ആബദ്ധമണ്ഡലൈർഭൃങ്ഗൈരലകാമോദമോഹിതൈഃ।
അയത്നലബ്ധാം ബിഭ്രാണാ മായൂരച്ഛത്രസമ്പദം॥ **1.88**॥

പ്രിയസന്ദർശനാനന്ദജനിതൈരശ്രുബിന്ദുഭിഃ।
ന്യസ്തമൗക്തികനൈപഥ്യൈഃ പരിഷ്കൃതപയോധരാ॥ **1.89**॥

പ്രസ്ഫുരന്തം പ്രിയസ്യൈവ പരിരംഭാഭിലാഷിണം।
ദക്ഷിണാദിതരം ബാഹും ദക്ഷിണാ ബഹുമന്യത॥ **1.90**॥

വിപദശ്ച ജഗാദൈഷാ വിപഞ്ചീമധുരസ്വനാ।
വിലക്ഷസ്മിതസംഭിന്നമൗക്തികാധരവിദ്രുമാ॥ **1.91**॥

അഥ താൻ ഭവ്യയാ വാചാ ഭഗവാൻ പ്രത്യഭാഷത।
പ്രതിശ്രുത് പ്രാപ്തനിർഹ്രാദ പാഞ്ചജന്യാഭിനന്ദ്യയാ॥ **1.92**॥

മാഭൈഷ്ടരസുരാനീകാത് ഭവന്തോ മദുപാശ്രയാഃ।
മദാജ്ഞാമനവജ്ഞാതുഃ പരിഭൂത്യാ ന ഭൂയതേ॥ **1.93**॥

അവതാർയ ഭുവോ ഭാരമവതാരോ മമാമരാഃ।
അനാദിനിധനം ധർമ്മമക്ഷതം സ്ഥാപയിഷ്യതി॥ **1.94**॥

യാവദിഷ്ടഭുജോ യാവദധികാരമവസ്ഥിതാഃ।
പരിപാലയത സ്വാനി പദാനി വിഗതാപദഃ॥ **1.95**॥

ദമനാദ്ദനുജേന്ദ്രാണാം ദ്രക്ഷ്യഥ ത്രിദശാധിപാഃ।
ഭൂയോ*f*പി ലഘുതാം പ്രാപ്താം ഭുവമുല്ലാഘിതാമിവ॥ **1.96**॥

ദൈതേയമൃഗസംഘാതേ മൃഗയാരസഭാഗിഭിഃ।
ഭവദ്ഭിരപി മേദിന്യാം ഭവിതവ്യം നരാധിപൈഃ॥ **1.97**॥

ഇതി താനനഘാദേശഃ സമാദിശ്യ ജനാർദ്ദനഃ।
അവധീരിതദുശ്ചാബ്ധിഃ മഥുരായാം മനോ ദധേ॥ **1.98**॥

ആശ്വാസ്യ വാഗമൃതവൃഷ്ടിഭിരാദിതേയാൻ
ദൈതേയഭാരനമിതാം പൃഥിവീം ച ദേവീം।
പ്രാദുർബ്ബുഭൂഷുരനഘോ വസുദേവപത്ന്യാം
പദ്മാപതിഃ പ്രണിദധേ സമയം ദയായാഃ॥ **1.99**॥

സാധൂനാം സ്വപദസരോജ ഷട്പദാനാം
ധർമ്മസ്യ സ്ഥിതിമനഘാം വിധാതുകാമഃ।
യദ്ഗർഭേ ജഗദഖിലം സ ഏവ ഗർഭോ
ദേവക്യാഃ സമജനി ദേവദേവവന്ദ്യഃ॥ **1.100**॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ പ്രഥമഃ സർഗ്ഗഃ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ദ്വിതീയഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥാഗമാനാമനഘേന ഭൂമ്നാ
ധർമ്മസ്യ പൂർണ്ണേന ധനാഗമേന ।
ദിവൗകസാം ദർശയതാ വിഭൂതിം
ദേവീ ബഭൗ ദൗഹൃദലക്ഷണേന ॥ **2.1** ॥

ശൃങ്ഗാരവീരാദ്ഭുതചിത്രരൂപം
ഗർഭേ ത്രിലോകൈകനിധിം വഹന്ത്യാഃ ।
പരാവരക്രീഡിതകർബ്ബുരാണി
ദ്വേധാ*f* ഭവൻ ദൗഹൃദലക്ഷണാനി ॥ **2.2** ॥

അശേഷവേദൈരധിഗമ്യഭൂമ്നാ
സിദ്ധേന സിദ്ധൈശ്ച നിഷേവിതേന ।
അമാനുഷീ നൂനമഭൂദയത്നാത്
കൃഷ്ണേന കേനാപി രസായനേന ॥ **2.3** ॥

ശതഹ്രദാബന്ധുരയാ സ്വകാന്ത്യാ
സഞ്ചാരിജാംബൂനദബിംബകൽപാ ।
ത്രയ്യന്തസിദ്ധേന രസായനേന
കാലേന ഭേജേ കലധൗതലക്ഷ്മീം ॥ **2.4** ॥

മയൂരപിഞ്ഛദ്യുതിഭിർമ്മയൂഖൈഃ
തത്കാന്തിരന്തർവ്വസതസ്ത്രിധാമ്നഃ ।
ശ്യാമാ ബഹിർമ്മൂലസിതാ ബഭാസേ
മംഗല്യരത്നാംകുരപാലികേവ ॥ **2.5** ॥

കാലേ ബഭാസേ വസുദേവപത്ന്യാഃ
കപൂർരലിപ്തേവ കപോലശോഭാ ।

www.Prapatti.com

ശശിപ്രഭാ സപ്തമഗർഭകാന്തിഃ
ച്യുതാവശിഷ്ടേവ ശനൈരുദീർണ്ണാ ॥ **2.6** ॥

നവേന്ദുനിഷ്യന്ദനിഭശ്ചകാശേ
വർണ്ണഃ പ്രതീകേഷു മധുദ്രവാംഗ്യാഃ ।
അന്തഃ സ്ഥിതേന പ്രഥമേന പുംസാ
പ്രവർത്തിതം സത്ത്വമിവാവദാതം ॥ **2.7** ॥

കരംബിതാ കിഞ്ചിദിവ പ്രസൃപ്തൈഃ
തേജോഭിരന്തർവ്വസതസ്ത്രിധാമ്നഃ ।
മരീചിഭിഃ സ്വൈരഭവത് പ്രജാനാം
മംഗല്യരത്നാംകുരപാലികേവ ॥ **2.8** ॥

തസ്യാഃ സുധോല്ലാസജുഷഃ കടാക്ഷാഃ
സംക്ഷുബ്ധദുഗ്ധാംബുധിസൗമ്യഭാസഃ ।
ജഗത്ത്രയീസൗധവിലേപനാർഹാം
വിതേനിരേ വർണ്ണസുധാമപൂർവ്വാം ॥ **2.9** ॥

രക്ഷാവിധൗ രാക്ഷസദാനവാനാം
കാരാഗൃഹേ കംസനിയോഗഭാജാം ।
സമ്പശ്യമാനാ സകൃദീക്ഷിതാ വാ
സംക്ഷോഭയാമാസ മനാംസി സൈഷാ ॥ **2.10** ॥

ഭുക്താ പുരാ യേന വസുന്ധരാ സാ
സ വിശ്വഭോക്താ മമ ഗർഭഭൂതഃ ।
ഇതി ധ്രുവം സൂചനമാചരന്തി
തത്താദൃശം നാടിതകം തതാന ॥ **2.11** ॥

സമാധിസുക്ഷേത്രകൃഷീവലാനാം
സന്തോഷസസ്യോദയമേഘകാന്ത്യാ ।
ചകാസ തസ്യാഃ സ്തനചൂചുകാഭാ
ഗർഭത്വിഷാ ഗാഢമിവാനുലിപ്താ ॥ **2.12** ॥

കസ്തൂരികാകാമ്യരുചിസ്തദീയാ
രമ്യാ ബഭൗ ചൂചുകരത്നകാന്തിഃ।
തദ്ഗർഭസന്ദർശനലോലുപാനാം
അന്തർദൃശാമഞ്ജനകൽപനേവ ॥ **2.13** ॥

പരാവരാണാം പ്രഭവസ്യ പുംസഃ
പ്രകാശകത്വം പ്രതിപദ്യമാനാം।
അഭാവയൻ ഭാവിതചേതസസ്താം
വിദ്യാമയീം വിശ്വപിതാമഹീഞ്ച ॥ **2.14** ॥

ലിലേഖ വിശ്വാനി ജഗന്ത്യഭിജ്ഞാ
ലീലാഹൃതേ ചിത്രപടേ യഥാർഹം।
പ്രായഃ പ്രജാനാം പതയഃ പ്രതീതാഃ
യന്മാതൃകാഃ സ്വേഷു വിധിഷ്വഭൂവൻ ॥ **2.15** ॥

നിരാശിഷാം പദ്ധതിമാദദാനാ
നൈശ്രേയസീം നീതിമുപഘ്നയന്തീ।
പുണ്യാശയാ പൂർവ്വയുഗപ്രരോഹം
ഇയേഷ ദേവീ ഭുവനേ വിധാതും ॥ **2.16** ॥

അനാപ്തപൂർവ്വം കിമപേക്ഷിതം തേ
കിം ഭുക്തപൂർവ്വേഷ്വധുനോപദദ്യാം।
വയസ്യയാ*f* ഭാവവിദാ*f* നുയുക്താ
ന കിഞ്ചിദിത്യേവ ജഗാദ നാഥാ ॥ **2.17** ॥

അനാദരേ ദേവി സഖീജനാനാം
കഥം ന ദൂയേത ദയാ തവേതി।
ഉപഹവരേ സല്ലപിതാ മനോജ്ഞൈഃ
ആലോകനൈരുത്തരമാചചക്ഷേ ॥ **2.18** ॥

അശേത സാ കാമമജാതനിദ്രാ
മാതും പ്രവൃത്തേവ പദാനി ചക്രേ।

അധ്യാസ്ത ലോകാനവധീരയന്തീ
ഭദ്രാസനം ഭാവിതപാരമേഷ്ഠ്യാ ॥ **2.19** ॥

പരിക്രമപ്രേക്ഷിതഭാഷിതാദ്യൈഃ
അന്യാദൃശൈരാപ്തവിഭാവനീയൈഃ।
മദോപപന്നാ മദലാലസാ വാ
ജിതശ്രമാ വേതി ജനൈഃ ശശംകേ ॥ **2.20** ॥

ശേഷേ ശയാനാം ഗരുഡേന യാന്തീം
പദ്മേ നിഷണ്ണാമധിരത്നപീഠം।
ഹയാനനൈരാശ്രിതവന്ദികൃത്യാം
സ്വാമാകൃതിം സ്വപ്നദൃശാ ദദർശ ॥ **2.21** ॥

അന്തഃസ്ഥിതം യസ്യ വിഭോരശേഷം
ജഗന്നിവാസം ദധതീ തമന്തഃ।
തദാത്മനോ വിശ്വമപശ്യദന്തഃ
തർക്കാതിഗം താദൃശമദ്ഭുതം നഃ ॥ **2.22** ॥

സുരാസുരാധീശ്വരമൗലിഘാതാത്
വിശീർണ്ണജാംബൂനദവേത്രശൃങ്ഗം।
അലക്ഷ്യസന്തോഷമലക്ഷ്യമന്യൈഃ
അനീകനേതാരമവൈക്ഷതാ*ff*രാത് ॥ **2.23** ॥

ത്രിലോകമാംഗല്യനിധേസ്ത്രിവേദ്യാഃ
സഞ്ജീവനീം വാചമുദീരയന്തീ।
നിയോഗയോഗ്യാൻ അനഘപ്രസാദാ
നാകൗകസാം നാമഭിരാജുഹാവ ॥ **2.24** ॥

യദൃച്ഛയാ യാദവധർമ്മപത്നീ
യാമാഹ ധർമ്മേഷു പരാവരേഷു।
അദൃഷ്ടപൂർവ്വാപരയാപി വാചാ
പ്രതിശ്രുതാ നൂനമഭാവി തസ്യാഃ ॥ **2.25** ॥

www.prapatti.com

ക്രിയാമുപാദിത്സത വിശ്വഗുപ്ത്യാ
കൃതാപരാധേ*f*പി കൃപാമകാർഷീത് ।
മുനീന്ദ്രവൃത്ത്യാ മുഖരീഭവന്തീ
മുക്തിക്ഷമാം വക്തുമിയേഷ വിദ്യാം ॥ **2.26** ॥

സതാം ചതുർവ്വർഗഫലപ്രസൂതൗ
നാരായണേ ഗർഭഗതേ നതാംഗീ ।
അഭംഗുരാമുന്നതിമാശ്രയന്തീ
സർവ്വസ്യ സാ*f*ദിത്സത സർവ്വമേകാ ॥ **2.27** ॥

കൃശോദരീ കാർശ്യമതീത്യ കാലേ
കേനാപി ധാമ്നാ കൃതവൃദ്ധിയോഗാ ।
പരാമഭിഖ്യാം ക്രമശഃ പ്രപേദേ
താരാഭിനന്ദ്യാ തനുരൈന്ദവീവ ॥ **2.28** ॥

നിഗൂഢമന്തർദ്ദധതാ നിവിഷ്ടം
പദ്മാപരിഷ്കാരമണിം പ്രഭൂതം ।
മധ്യേന തസ്യാഃ പ്രചിതേന കാലേ
മഞ്ജൂഷയാ രൂപ്യഭുവാ ബഭൂവേ ॥ **2.29** ॥

ശനൈശ്ശനൈസ്താമുപചീയമാനാം
ദർശാന്തദീപ്താമിവ ചന്ദ്രലേഖാം ।
അന്തഃസ്ഥകൃഷ്ണാമവലോകയന്തഃ
ചക്രുശ്ചകോരായിതമാത്മനേത്രൈഃ ॥ **2.30** ॥

മയി സ്ഥിതേ വിശ്വഗുരൗ മഹീയാൻ
മാ ഭൂത് ഭുവോ ഭാര ഇതീവ മത്വാ ।
സഖീജനാനാമവലംബ്യ ഹസ്താൻ
സഞ്ചാരലീലാം ശനകൈശ്ചകാര ॥ **2.31** ॥

മുകുന്ദഗർഭാ മുകുരേഷു ദേവീ
നാപശ്യദാത്മാനമവാപ്തഭൂഷാ ।

നാഥത്വിഷാ നന്ദകദർപ്പണേനാ–
ദിദൃക്ഷതാ*ff*ത്മാനമദൃശ്യമന്യൈഃ ॥ **2.32** ॥

സ്രജഃ പ്രഭൂതാ ന ശശാക വോഢും
ദൂരേ കഥാ രത്നവിഭൂഷണാനാം ।
ഭവിഷ്യതി ക്ഷോണിഭരാപനോദേ
പ്രത്യായനം പ്രാഥമികം തദാസീത് ॥ **2.33** ॥

ദിവൗകസോ ദേവകവംശലക്ഷ്മീം
വിലോക്യ താം ലോകനിധാനഗർഭാം ।
വിഭൂതിമഗ്രേസരവേദവാദാഃ
വ്യാചഖ്യുരസ്യാ വിവിധപ്രകാരാം ॥ **2.34** ॥

പതിഃസസത്ത്വാമപി തത് പ്രഭാവാത്
അദുഃഖശീലാം സമയേ ഭവിത്രീം ।
സുഖൈകതാനാമവലോക്യ ദേവീം
സ്വസമ്പദം സൂചയതീതി മേനേ ॥ **2.35** ॥

പിതൃത്വമാസാദ്യ സുരാസുരാണാം
പിതാമഹത്വം പ്രതിപത്സ്യമാനഃ ।
അനന്തഗർഭാമവലോക്യ ദേവീം
അതുഷ്യദന്യേഷു ഗതാഭിലാഷഃ ॥ **2.36** ॥

താപോപശാന്തിം ജഗതാം ദിശന്തീ
സന്ധ്യാ*f*പരാ സാധുജനപ്രതീക്ഷ്യാ ।
താമീദൃശീം വിശ്വപിതുഃ പ്രസൂതിം
സംവേദയന്തീവ സമാജഗാമ ॥ **2.37** ॥

സുവർണ്ണപീതാംബരവാസിനീ സാ
സ്വധാമസഞ്ഛാദിതസൂര്യദീപ്തിഃ ।
ഉപാസനീയാ ജഗതാം ബഭാസേ
മുരദ്വിഷോ മൂർത്തിരിവ ദ്വിതീയാ ॥ **2.38** ॥

പ്രസക്തപാതശ്ചരമാംബുരാശൗ
രക്തോരുബിംബോ രവിരസ്തശൈലാത് ।
ദിനാന്തനാഗേന ദൃഢപ്രണുന്നം
മനശ്ശിലാശൃങ്ഗമിവാബഭാസേ ॥ **2.39** ॥

നിമജ്ജതാ വാരിനിധൗ സവിത്രാ
കോ നാമ ജായേത കരഗ്രഹീതാ ।
തദേതി സംഭാവനയൈവ നൂനം
ദൂരാദുദക്ഷേപി കരാഗ്രമുച്ചൈഃ ॥ **2.40** ॥

സ്ഫുരത്പ്രഭാകേസരമർക്കബിംബം
മമജ്ജ സിന്ധൗ മകരന്ദതാമ്രം ।
സന്ധ്യാകുമാര്യാ ഗഗനാംബുരാശേഃ
ക്രീഡാഹൃതം ക്ഷിപ്തമിവാരവിന്ദം ॥ **2.41** ॥

ഫണാമണിപ്രേക്ഷ്യഖരാംശുബിംബഃ
സന്ധ്യാസുപർണ്ണീമവലോക്യ ഭീതഃ ।
താപാധികോ വാസരപന്നഗേന്ദ്രഃ
പ്രായേണ പാതാലബിലം വിവേശ ॥ **2.42** ॥

പ്രദോഷരാഗാരുണസൂര്യലക്ഷാത്
ദിശാഗജോ ദൃപ്ത ഇവാതിഘോരഃ ।
കാലോപനീതം മധുനാ സമേതം
അഭുംക്ത മന്യേ കബലം പയോധിഃ ॥ **2.43** ॥

തദാ തമഃ പ്രോഷിതചന്ദ്രസൂര്യേ
ദോഷാമുഖേ ദൂഷിതസർവ്വനേത്രം ।
വിയോഗിനാം ശോകമയസ്യ വഹ്നേഃ
ആശാഗതോ ധൂമ ഇവാമ്പഭാവി ॥ **2.44** ॥

സതാരപുഷ്പാ ധൃതപല്ലവശ്രീഃ
പ്രച്ഛായനീരന്ധ്രതമഃപ്രതാനാ ।

വിശ്വാഭിനന്ദ്യാ വവൃധേ തദാനീം
വൈഹായസീ കാപി വസന്തവന്യാ ॥ **2.45** ॥

അലക്ഷ്യത ശ്യാമലമന്തരിക്ഷം
താരാഭിരാദർശിതമൗക്തികൗഘം ।
നിവത്സ്യതോ വിശ്വപതേരവന്യാം
കാലേന ഭൃത്യേന കൃതം വിതാനം ॥ **2.46** ॥

അഭൃങ്ഗനാദപ്രതിപന്നമൗനാ
നിമേഷഭാജോ നിയതം വനസ്ഥാഃ ।
ദൂരംഗതേ സ്വാമിനി പുഷ്കരിണ്യഃ
തത്പ്രാപ്തിലാഭായ തപോ വിതേനുഃ ॥ **2.47** ॥

നിമീലിതാനാം കമലോത്പലാനാം
നിഷ്പന്നസഖ്യൈരിവ ചക്രവാകൈഃ ।
വിമുക്തഭോഗൈർവ്വിദധേ വിഷണ്ണൈഃ
വിബോധവേലാവധികോ വിലാപഃ ॥ **2.48** ॥

തമിസ്രനീലാംബരസംവൃതാംഗീ
ശ്യാമാ ബഭൗ കിഞ്ചിദതീത്യ സന്ധ്യാം ।
പ്രാചീനശൈലേ സമയാന്നിഗൂഢം
സമുദ്യതാ ചന്ദ്രമിവാഭിസർത്തും ॥ **2.49** ॥

നിശാകരേണ പ്രതിപന്നസത്ത്വാ
നിക്ഷിപ്തദേഹേവ പയോധിതൽപേ ।
ജഗത്സമീക്ഷ്യാ ജഹതീ ച കാർശ്യം
പ്രാചീ ദിശാ പാണ്ഡരതാമയാസീത് ॥ **2.50** ॥

തമഃപ്രസംഗേന വിമുച്യമാനാ
ഗൗരപ്രഭാ ഗോത്രഭിദാഭിനന്ദ്യാ ।
വിധൂദയാരംഭവിശേഷദൃശ്യാ
പ്രാചീ ദിശാ*f* ഭാസത ദേവകീവ ॥ **2.51** ॥

അപത്യലാഭം യദുവീരപത്ന്യാഃ
മഹോദധൗ മഗ്നസമുത്ഥിതേന ।
തദ്വംശമാന്യേന സമീക്ഷ്യ പൂർവ്വം
പ്രാപ്തം പ്രതീതേന പുരോധസേവ ॥ **2.52** ॥

ക്ഷ്വേലോപമേ സന്തമസേ നിരസ്തേ
സോമം സുധാസ്തോമമിവോദ്വമന്തീ ।
ദുശ്ചോദവേലേവ ദുദോഹ ലക്ഷ്മീം
ആശാ മനോജ്ഞാമമരേന്ദ്രമാന്യാ ॥ **2.53** ॥

തമസ്സമാക്രാന്തിവശേന പൂർവ്വം
ജജ്ഞേ നിമഗ്നൈരിവ ഭൂതധാത്ര്യാം ।
തതസ്തുഷാരാംശുകരാവഗൂഢൈഃ
ഉത്തഭ്യമാനൈരിവ ശൈലശൃങ്ഗൈഃ ॥ **2.54** ॥

ദിശസ്തദാനീമവനീധരാണാം
സഗൈരികൈഃ പാരദപംകലേപൈഃ ।
ചകാശിരേ ചന്ദ്രമസോ മയൂഖൈഃ
പഞ്ചായുധസ്യേവ ശരൈഃ പ്രദീപ്തൈഃ ॥ **2.55** ॥

സമുന്നമന്തീ കുടിലായതാത്മാ
ശശാംകലേഖോദയദൃശ്യകോടിഃ ।
വിയോഗിചേതോലവനേ പ്രവീണാ
കാമോദ്യതാ കാഞ്ചനശംകുലേവ ॥ **2.56** ॥

തമാംസി ദുർവ്വാരബലഃ സ കാലഃ
പ്രായോ വിലോപ്തും സഹസാ ദിശാം ച ।
മാനാംസി കാമശ്ച മനസ്വിനീനാം
പ്രായുംക്ത ശൈത്യാധികമർദ്ധചന്ദ്രം ॥ **2.57** ॥

കരേണ സംകോചിതപുഷ്കരേണ
മദപ്രതിച്ഛന്ദകലംകഭൂമാ ।

ക്ഷിപ്ത്വാ തമശ്ലൈവലമുന്മമജ്ജ
മഗ്നോ ദിശാനാഗ ഇവേന്ദുരബ്ധേഃ ॥ **2.58** ॥

മദോദയാതാമ്രകപോലഭാസാ
ശക്രസ്യ കാഷ്ഠാ ശശിനാ ചകാശേ ।
ഉദേയുഷാ വ്യഞ്ജയിതും ത്രിലോകീം
നാഥസ്യ സാ നാഭിരിവാംബുജേന ॥ **2.59** ॥

സമീപതഃ സന്തമസാംബുരാശേഃ
ബഭാര ശംഖാകൃതിരിന്ദുബിംബഃ ।
പിത്തോപരാഗാദിവ പീതിമാനം
ദോഷാവിലപ്രോഷിതദൃഷ്ടിദത്താത് ॥ **2.60** ॥

കൃശോദരീലോചനകൃഷ്ണലക്ഷ്മാ
രാത്ര്യാഃ സമിദ്ധോദയരാഗ ഇന്ദുഃ ।
കസ്തൂരികാകുംകുമചിത്രിതാത്മാ
കർപ്പൂരവിന്യാസ ഇവാമ്പഭാവി ॥ **2.61** ॥

പ്രസാദമന്തഃകരണസ്യ ദാതാ
പ്രത്യക്ഷയൻ വിശ്വമിദം പ്രകാശൈഃ ।
തമശ്ച രാഗം ച വിധൂയ ചന്ദ്രഃ
സമ്മോദനം സത്ത്വമിവോല്ലലാസ ॥ **2.62** ॥

നിശാകരോ വാരിധിനിസ്സ്വനാനാം
നിഷ്പാദകഃ കുന്ദരുചിശ്ചകാശേ ।
ഉദേഷ്യതശ്ചക്രഭൃതോ നിയോഗാത്
പ്രാദുർഭവൻ പ്രാഗിവ പാഞ്ചജന്യഃ ॥ **2.63** ॥

മൃഗേണ നിഷ്പന്നമൃഗാജിനശ്രീഃ
സ്വപാദവിക്ഷേപമിതാന്തരിക്ഷഃ ।
മുരദ്വിഷോ വാമനമൂർത്തിഭാജഃ
പർയായതാമമ്പഗമച്ഛശാംകഃ ॥ **2.64** ॥

ജിഗായ ശംഖാശ്രിതശൈവലാഭഃ
ചാരുദ്യുതേശ്ചന്ദ്രമസഃ കലംകഃ।
ഉദീയമാനസ്യ മഹോർമ്മിയോഗാത്
സാമിച്യുതം സാഗരമൂലപംകം ॥ **2.65** ॥

ഉദേത്യ തുംഗാദുദയാദ്രിശൃങ്ഗാത്
തമോഗജാൻ അഗ്രകരേണ നിഘ്നൻ।
നിശാകരസ്തന്മദലേപലക്ഷ്മാ
സിതാഭിശുഃ സിംഹദശാമയാസീത് ॥ **2.66** ॥

നിശീഥലക്ഷ്മ്യാ ഇവ പുണ്ഡരീകം
നിർവ്വേശസിന്ധോരിവ ഫേനചക്രം।
തമമ്പവൈക്ഷന്ത വിലാസതന്ത്രാഃ
താരാമണീനാമിവ സൂതിശുക്തിം ॥ **2.67** ॥

ഉദാരതാരാഗണബുദ്ബുദൗഘഃ
ചന്ദ്രേണ സമ്പന്നസുധാപ്രസൂതിഃ।
അശേഷദൃശ്യാമധിഗമ്യ ലക്ഷ്മീം
ആലോകദുശ്ധോദധിരാബഭാസേ ॥ **2.68** ॥

പ്രകാശയൻ വിശ്വമിദം യഥാവത്
ചന്ദ്രോദയോദ്ദീപിതസൗമ്യതാരഃ।
ആസീന്നിശീഥോ ജഗതഃ പ്രഭൂതാത്
അന്ധസ്യ ദൈവാദിവ ദൃഷ്ടിലാഭഃ ॥ **2.69** ॥

വിശോധിതാദ്വിഷ്ണുപദാത് ക്ഷരന്തീ
വിഷ്വങ്മുഖീ സാഗരവൃദ്ധിഹേതോഃ।
തമോമയീം സൂർയസുതാം നിഗീർയ
ജ്യോത്സ്നാനദീ ശോണമപി വ്യമുഞ്ചത് ॥ **2.70** ॥

പ്രിയാമുഖൈസ്തോയമധു പ്രദിഷ്ടം
പീത്വാ നവം പ്രീത ഇവാംബുരാശിഃ।

സമേത്യ ചന്ദ്രദ്യുതിനർത്തകീഭിഃ
തരംഗിതം താണ്ഡവമാതതാന ॥ **2.71** ॥

കലംകചിത്രീകൃതമിന്ദുഖണ്ഡം
തമഃ സമധ്യാസിതസത്തകൽപം ।
അശുഷ്കശൈവാലമിവാബഭാസേ
സിദ്ധാപഗാസൈകതമർദ്ധദൃശ്യം ॥ **2.72** ॥

സ്വമധ്യസമ്പന്നവിശുദ്ധധാമാ
ശ്യാമാ ച സാ ദേവകനന്ദിനീ ച ।
തമഃ ക്ഷിപന്ത്യൗ ജഗതാം ത്രയാണാം
അന്യോന്യസംവാദമിവാമ്പഭൂതാം ॥ **2.73** ॥

ശാഖാവകാശേഷു കൃതപ്രവേശൈഃ
ചന്ദ്രാതപൈരാശ്രിതചാരകൃത്യൈഃ ।
ഹതാവശിഷ്ടാനി തമാംസി ഹന്തും
സ്ഥാനം തദാക്രാന്തമമൃഗ്യതേവ ॥ **2.74** ॥

പരാകൃതധ്വാന്തനികായപംകൈഃ
പർയാപ്തതാരാഗണഫേനപുഞ്ജൈഃ ।
അശോഭത ദ്യൗരസമായുധസ്യ
യശഃപ്രവാഹൈരിവ ചന്ദ്രപാദൈഃ ॥ **2.75** ॥

ദദാനയാ ദിക്സരിതാം പ്രസാദം
പ്രസക്തഹംസാഗമയാ സ്വകാന്ത്യാ ।
അപാകൃതധ്വാന്തഘനപ്രവൃത്ത്യാ
ശരത്പ്രിയാ ചന്ദ്രികയാ ചകാശേ ॥ **2.76** ॥

കലാവതാ കാമവിഹാരനാട്യേ
കാലോചിതം കൽപയതേവ നർമ്മ ।
അമോഘമായാപലിതംകരണ്യഃ
പ്രായോ ദിശാം ദീധിതയഃ പ്രയുക്താഃ ॥ **2.77** ॥

കദംബമാലാഭിരധീതലാസ്യഃ
കല്യാണസംഭൂതിരഭൂത് പ്രജാനാം ।
പ്രിയോദയസ്ഫീതരുചോ രജന്യാഃ
സന്തോഷനിഃശ്വാസനിഭഃ സമീരഃ ॥ **2.78** ॥

പ്രായേണ ഹംസൈരവധൂതസംഗാ
ചാരുസ്മിതാ സംഭൃതഭൃങ്ഗനാദാ ।
സർവ്വോപഭോഗ്യേ സമയേ പ്രസൂപ്തം
കുമുദ്വതീ കോകനദം ജഹാസ ॥ **2.79** ॥

കലംകലക്ഷേണ സമൈക്ഷി കാചിത്
കസ്തൂരികാപത്രവിശേഷകാന്തിഃ ।
സുധാംശുബിംബവ്യപദേശദൃശ്യേ
മുദ്ധേ രജന്യാ മുഖപുണ്ഡരീകേ ॥ **2.80** ॥

തലേഷ്വവേപന്ത മഹീരുഹാണാം
ഛായാസ്തദാ മാരുതകമ്പിതാനാം ।
ശശാംകസിംഹേന തമോഗജാനാം
ലൂനാകൃതീനാമിവ ഗാത്രഖണ്ഡാഃ ॥ **2.81** ॥

തമസ്തരംഗാനവസാദയന്ത്യാ
സമേയുഷീ ചന്ദ്രികയാ മഹത്യാ ।
ശ്യാമാ ബഭൗ സാന്ദ്രനവോത്പലശ്രീഃ
സുരസ്രവന്ത്യേവ കലിന്ദകന്യാ ॥ **2.82** ॥

സ്വവിപ്രയോഗവ്യസനാന്നിപീതം
ഭൃങ്ഗാപദേശേന കുമുദ്വതീഭിഃ ।
സുധാഭിരാപ്ലാവ്യ കരസ്ഥിതാഭിഃ
പ്രച്യാവയാമാസ വിഷം സുധാംശുഃ ॥ **2.83** ॥

ചകാശിരേ പത്രകലാസമൃദ്ധ്യാ
വ്യോമോപമേ വാരിണി കൈരവാണി ।

കലംകദൃശ്യഭ്രമരാണി കാലേ
സ്വനാഥ സാധർമ്മ്യമുപാഗതാനി ॥ **2.84** ॥

സരിന്മുഖോപാഹൃതമംബുരാശിഃ
പീത്വേവ തോയം മധു ജാതഹർഷഃ।
ചകാര ചന്ദ്രപ്രതിയാതനാനാം
കരഗ്രഹൈഃ കാമപി രാസലീലാം ॥ **2.85** ॥

പ്രസാദഭാജോരുഭയോരഭൂതാം
ഉഭാവനിർദ്ധാര്യമിഥോവിശേഷൗ।
നഭഃസ്ഥലേ ശീതരുചിഃ സതാരേ
സകൈരവേ തത്പ്രതിമാ ച തോയേ ॥ **2.86** ॥

നഭസ്തുഷാരാംശുമയൂഖയോഗാത്
തമിസ്രയാ മോക്ഷമവിന്ദതേവ।
അതൃപ്യതഃ തത്ത്വവിദോ നിശായാം
അന്തർമ്മുഖം ചിത്തമിവാത്മയോഗാത് ॥ **2.87** ॥

സഹോദിതാ ചന്ദ്രമസാ ബഭാസേ
ജ്യോത്സ്നാ പയോധേരുപജാതരാഗാ।
തദാതനേ സഞ്ജനനേ*f* ച ശൗരേഃ
സഹായിനീ സാഗരസംഭവേവ ॥ **2.88** ॥

പ്രബുദ്ധതാരാകുമുദാബ്ധിചന്ദ്രേ
നിദ്രാണനിശ്ലേഷജനേ നിശീഥേ।
സ താദൃശോ ദേവപതേഃ പ്രസൂതിം
പുഷ്യൻ ബഭൗ പുണ്യതമോ മുഹൂർത്തഃ ॥ **2.89** ॥

ഭാഗേന പൂർവ്വേണ തമോമയേന
പ്രകാശപൂർണ്ണേന ച പശ്ചിമേന।
തദാ നിശീഥഃ സ സതാം പ്രസത്ത്യൈ
സംസാരമുക്ത്യൈരിവ സന്ധിരാസീത് ॥ **2.90** ॥

പ്രാഗേവ ജാതേന സിതേന ധാമ്നാ
മധ്യോപലക്ഷ്യേണ ച മാധവേന ।
പ്രകാമപുണ്യാ വസുദേവപത്ന്യാ
സമ്പന്നസാമ്യേവ നിശാ ബഭാസേ ॥ **2.91** ॥

സഹ പ്രതിച്ഛന്ദശശാംകഭേദൈഃ
സരസ്വതാം താണ്ഡവിനസ്തരംഗാഃ ।
അവേക്ഷ്യ ശൗരേരവതാരവേലാം
സന്തോഷനിഷ്ന്നാ ഇവ സമ്പ്രണേദുഃ ॥ **2.92** ॥

അവാദിതോദീരിതവാദ്യഘോഷം
ദിശാഭിരാമ്രേഡിതദിവ്യഗീതം ।
സതാമുപസ്ഥാപിതസത്ഫലാസ്യം
സംഗീതമാംഗല്യമഭൂത് തദാനീം ॥ **2.93** ॥

പ്രദീപിതൈഃ കംസഗൃഹേഷു ദീപൈഃ
താപൈശ്ച ഭാവേഷു തപോധനാനാം ।
അലഭ്യത ക്ഷിപ്രമലബ്ധഭംഗൈഃ
അഹേതുനിർവ്വാണദശാനുഭൂതിഃ ॥ **2.94** ॥

അജഃ സ്വജന്മാർഹതയാ*f*നുമേനേ
യാമഷ്ടമീം യാദവഭാവമിച്ഛൻ ।
ദ്വിതീയയാ ഭാവിതയോഗനിദ്രാ
സാ*f*ഭൂത് തദാനീം പ്രഥമാ തിഥീനാം ॥ **2.95** ॥

അഥ സിതരുചിലഗ്നേ സിദ്ധപഞ്ചഗ്രഹോച്ചേ
വ്യജനയദനഘാനാം വൈജയന്ത്യാം ജയന്ത്യാം ।
നിഖിലഭുവനപദ്മക്ലേശനിദ്രാപനുത്ത്യൈ
ദിനകരമനപായം ദേവകീപൂർവ്വസന്ധ്യാ ॥ **2.96** ॥

അവതരതി മുകുന്ദേ സമ്പദാമേകകന്ദേ
സുരഭിതഹരിദന്താം സ്വാദുമാധ്വീകദിശ്യാം ।

അഭജത വസുദേവസ്ഥാനമാനന്ദനിഷ്പ്നൈഃ
അമരമിഥുനഹസ്തൈരാഹിതാം പുഷ്പവൃഷ്ടിം ॥ **2.97** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ദ്വിതീയഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ ജഗന്തി ബഭൂവുരനാവിലാ–
ന്യതിമിരാ ഹരിതഃ പ്രചകാശിരേ ।
അഭജദേവ നിശാ ദിവസശ്രിയം
ജനനഭാജിനി ദേവദിവാകരേ ॥ **3.1** ॥

നനൃതുരപ്സരസോ ദിവി നന്ദിതാഃ
കിമപി ഗീതമഗീയത കിന്നരൈഃ ।
ശ്രുതിസുഖൈസ്സമതോഷയത സ്വനൈഃ
അമരദുന്ദുഭിരാനകദുന്ദുഭിം ॥ **3.2** ॥

ദശസു തത്ര ദിശാസ്വശരീരിണീ
ജയജയേതി ബഭൂവ സരസ്വതീ ।
അജിതമേകമഗോചരയത് സ്വയം
സ്വരസവൃത്തിരസാവസുരാന്തകം ॥ **3.3** ॥

അനതിവേലസമീരണചോദിതൈഃ
ശിശിരശീകരശീഭരിതാംബുഭൈഃ ।
ജലധരൈരഭിതോ ദിവി ദധ്വനേ
സുരഗജൈരിവ സൂചിതമംഗലൈഃ ॥ **3.4** ॥

വവുരഥോ മരുതസ്ത്രിദശാംഗനാ–
വദനസൗരഭസാരഭൃതഃ ശുഭാഃ ।
മുദിതനിർജ്ജരമുക്തസുരദ്രുമ–
പ്രസവവൃഷ്ടിമധുദ്രവമേദുരാഃ ॥ **3.5** ॥

മധുരിപോരവതാരമഹോത്സവേ
മുമുദിരേ മധുരാപുരദേവതാഃ ।

www.Prapatti.com

യദഭിഗന്തരി ഭക്തജനേ വരം
ദദുരശേഷമതന്ദ്രിതചേതസഃ ॥ **3.6** ॥

അവദധാനധിയോ മുനയസ്തദാ
യദനധീതമധീതവദഞ്ജസാ ।
നിഗമജാതമശേഷമവേക്ഷ്യ തത്
നിരവിശന്നിവ മുക്തിമയീം ദശാം ॥ **3.7** ॥

പ്രസദനം ശരദാഗമസംഭവം
നഭസി മാസി നദീഭിരുപാദദേ ।
മഹിതയോഗവിദാം മതിഭിഃ സമം
ശ്രുതിഭിരപ്യനുപപ്ലവനീതിഭിഃ ॥ **3.8** ॥

നിഖിലചേതനമാനസ നിസ്സൃതാഃ
കലുഷതാഃ സമുദേത്യ കില ക്ഷണാത് ।
വിവിശുരംഭ ഇവ സ്വയമാപഗാഃ
ജലനിധേരിവ ഭോജപതേർമ്മനഃ ॥ **3.9** ॥

അസുരവീരഗൃഹാണി പൃഥഗ്വിധൈഃ
അശുഭശംസിഭിരാനശിരേ മുഹുഃ ।
അമരരാജപുരേഷു ജജൃംഭിരേ
ശുഭനിമിത്തശതാനി പുനഃ പുനഃ ॥ **3.10** ॥

ചരമതശ്ച ഋണാദിവ ദേവകീ–
പതിരമുച്യത ശൃങ്ഖലതഃ സ്ഥിരാത് ।
നിഖിലബന്ധനിവർത്തകസന്നിധൗ
വിഗലനം നിഗലസ്യ കിമദ്ഭുതം ॥ **3.11** ॥

ഉദിതമാത്മനി ദേവകസംഭവാ
ദനുജഭേദനമംകഗതം ദധൗ ।
കമഭി കാഞ്ചനഭൂഭൃദധിത്യകാ
ഹരിഹയോപലശൃങ്ഗമിവാദ്ഭുതം ॥ **3.12** ॥

വിധൃതശംഖരഥാംഗഗദാംബുജഃ
ശബലിതഃ ശുഭയാ വനമാലയാ।
പിതുരസൂത മുദം പൃഥുകസ്തദാ
ജലധിഡിംബനിഭോ ജനനീധൃതഃ॥ **3.13**॥

പിതരമബ്ജഭുവാമനപായിനം
പ്രിയതമാംകഗതം പരിപശ്യതാ।
സ വിഭുരാനകദുന്ദുഭിനാ മഹാൻ
അവിതഥൈഃ സ്വഗുണൈരഭിതുഷ്ടുവേ॥ **3.14**॥

പ്രണിപതാമി ഭവന്തമനന്യധീഃ
അഖിലകാരണമാശ്രിതതാരണം।
അനുഗമാദനിദമ്പ്രഥമാ ഗിരഃ
കിമപി യത് പദമേകമധീയതേ॥ **3.15**॥

വിഷമകർമ്മവിപാകപരമ്പരാ-
വിവശവൃത്തിഷു ദേഹിഷു ദുസ്തരം।
കരുണയാ തവ ദേവ കടാക്ഷിതാഃ
കതിചിദേവ തരന്തി ഭവാർണ്ണവം॥ **3.16**॥

ത്വദനുഭാവമഹോദധിശീകരൈഃ
അവശപാതിഭിരാഹിതശക്തയഃ।
അവധിഭേദവതീമുപഭുഞ്ജതേ
സ്വപദസമ്പദമബ്ജഭവാദയഃ॥ **3.17**॥

ശ്രുതികിരീടശുഭാശ്രയവിഗ്രഹഃ
പരമസത്ത്വനിധിഃ പ്രതിപദ്യസേ।
ജഗദനുഗ്രഹമാരുതചോദിതോ
വിവിധരൂപതരംഗവികൽപനാം॥ **3.18**॥

ത്വയി ന ദേവ യദായതതേ ന തത്
ജഗതി ജംഗമമന്യദഥാപി വാ।

ഇതി മഹിമ്നി തവ പ്രമിതേ പരം
വിഭജനേ വിവിധൈഃ സ്ഥിതമാഗമൈഃ ॥ **3.19** ॥

അഖിലലോകപിതുസ്തവ പുത്രതാം
അഹമയാചമനന്യമനോരഥഃ ।
വരദ വാഞ്ഛിതദാനധൃതവ്രതേ
ത്വയി തദേവമയത്നമപച്യുത ॥ **3.20** ॥

അവനിഭാരനിരാകരണാർത്ഥിനാം
ക്രതുഭുജാമഭിലാഷമവന്ധ്യയൻ ।
ജിതരിപൂണി ബഹൂനി ദയാനിധേ
വിഹരണാനി വിധാതുമിഹാർഹസി ॥ **3.21** ॥

ദനുജമോഹനദോഹലിനാ ത്വയാ
സഹജലാഞ്ഛനസംവരണം ക്ഷമം ।
തദധുനാ ശമയൻ മമ സാധ്വസം
യവനികാമധിഗച്ഛ യഥേപ്സിതം ॥ **3.22** ॥

ഇതി സഭീതമവേക്ഷ്യ ദയാനിധിഃ
സ്മിതമുഖോ വസുദേവമഭാഷത ।
ത്വമസി മേ ജനകഃ കിമിഹാന്യഥാ
കിമപി താത മുധാ കഥിതം ത്വയാ ॥ **3.23** ॥

ഇയമമർത്ത്യപിതുസ്തവ ഗേഹിനീ
ദിവിഷദാം ജനനീ മമ ചാനഘാ ।
അഭിമതം യുവയോരനവഗ്രഹം
സമയഭാവി മയൈവ സമർത്ഥ്യതേ ॥ **3.24** ॥

യദി ബിഭേഷി ഭജാമി മനുഷ്യതാം
അഥ ച മാം നയ നന്ദഗൃഹം ക്ഷണാത് ।
ദുഹിതരം ച സമാനയ തസ്യ താം
ഗതഭയോ ഭവ ദൂരഗതേ മയി ॥ **3.25** ॥

www.prapatti.com

അഥ നിശമ്യ നിയോഗമഭംഗുരം
മധുജിതോ മധുരാക്ഷരമന്ഥരം।
ഹിതമിദം പ്രതിപദ്യ തമാദദേ
ഗുരുതരം കൃപയാ ലഘുതാം ഗതം॥ **3.26**॥

തുഹിനഭാനുദിവാകരലോചനം
നിഗമനിഃശ്വസിതം സ്വസുതസ്യ തത്।
അനുബഭൂവ മുഹുർമ്മുഹുരാദരാത്
അനഘമാനനമാനകദുന്ദുഭിഃ॥ **3.27**॥

ശ്രുതിസുഗന്ധിതദാനനചന്ദ്രികാ–
മുഷിതമോഹതമാ മുനിസന്നിഭഃ।
അധിജഗാമ സ തന്മയതാം ക്ഷണാത്
അനിമിഷത്വമുത പ്രതിസന്ദധേ॥ **3.28**॥

ജിഗമിഷുഃ സ ദിശോ ദശ യാദവഃ
സകൃദവൈക്ഷത സാധ്വസവിഹ്വലഃ।
അനഘവൈഭവമർഭകമുദ്വഹൻ
അമിതഗുപ്തിനിരുദ്ധഗതൗ ഗൃഹേ॥ **3.29**॥

വിജഘടേ സഹസൈവ കവാടികാ
വ്രജമഥ വ്രജതോ യദുഭൂഭൃതഃ।
ഉപലകൽപമശേരത രക്ഷകാഃ
സരണിമാദിദിശുർഗൃഹദേവതാഃ॥ **3.30**॥

ക്ഷരദസൂനിവ യാമികരക്ഷകാൻ
മുഷിതമഞ്ജുഗിരഃ ശുകശാരികാഃ।
യദുകുലേന്ദുരപശ്യദമീലിതാൻ
പരിജനാനപി ചിത്രഗതാനിവ॥ **3.31**॥

ഉപയതോ വിശിഖാം സദനാന്തരാത്
കുവലയാഭകുമാരതനുത്വിഷാ।

ശതമഖോപലമേചകയാ ദ്രുതം
ശമിതസന്തമസാ ഹരിതോ ബഭുഃ ॥ **3.32** ॥

ശ്രുതിമയോ വിഹഗഃ പരിതഃ പ്രഭും
വ്യചരദാശു വിധൂതനിശാചരഃ ।
അനുജഗാമ ച ഭൂധരപന്നഗഃ
സ്ഫുടഫണാമണിദീപഗണോദ്ഗഹഃ ॥ **3.33** ॥

ദിനകരോപമദീധിതിഭിസ്തദാ
ദനുജദേഹവിദാരണദാരുണൈഃ ।
പരിഗതഃ കില പഞ്ചഭിരായുധൈഃ
യദുപതിഃ പ്രജഹാവസഹായതാം ॥ **3.34** ॥

പ്രഗുണമിന്ദുനിവേദിതപദ്ധതിഃ
യദുകുലേന്ദുരഥോ യമുനാനദീം ।
പരമപൂരുഷമക്ഷതപൗരുഷഃ
പതഗരാജ ഇവാശു വഹൻ യയൗ ॥ **3.35** ॥

തനുതരംഗപൃഷത്കണശീതലഃ
സുരഭികൈരവസൗഹൃദവാസിതഃ ।
അഭിസമേതമസേവത മാരുതോ
യമുനയാ പ്രഹിതോ യദുപുംഗവം ॥ **3.36** ॥

പവനകമ്പിതപല്ലവപാണികാ
പ്രഹിതപുഷ്പഭരാ പദവീമുഖേ ।
ഉപജുഹാവ കില ഭ്രമരസ്വനൈഃ
യദുപതിം യമുനോപവനസ്ഥലീ ॥ **3.37** ॥

നിമിഷിതാസിതനീരജലോചനാ
മുകുലിതാബ്ജമുഖീ സവിതുഃ സുതാ ।
ലലിതദീനരഥാംഗയുഗസ്തനാ
കുഹകദൈന്യമശോചദിവ പ്രഭോഃ ॥ **3.38** ॥

വികചകൈരവതാരകിതാകൃതിം
തനുമതീമിവ ശാരദയാമിനീം ।
ത്വരിതമംബുനിധേരഭിസാരികാം
തരിതുമൈഹത സത്യസമീഹിതഃ ॥ **3.39** ॥

ഭവതി കിം നു ഭവിഷ്യതി വാ കിമി–
ത്യനവധാരിതശൗരിവിഹാരയാ ।
ചകിതയേവ വിരോചനകന്യയാ
വിധുതവീചികരം കില വിവ്യഥേ ॥ **3.40** ॥

ഘനതമഃപരിപാകമലീമസൈഃ
ഗുരുഭിരൂർമ്മിഗണൈരനുപപ്ലുതഃ ।
അതിതതാര ദിനാധിപതേഃ സുതാം
അനഘയോഗമനാ ഇവ സംസൃതിം ॥ **3.41** ॥

യദുപതേർയമുനാ ത്വരിതം യതഃ
പ്രതിയതശ്ച സമർപ്പിതപദ്ധതിഃ ।
സ്വയമമർത്ത്യമദാവലമജ്ജനീ
ചരണലംഘ്യജലാ സമജായത ॥ **3.42** ॥

അജനി പശ്ചിമതോ ഭൃശമുന്നതാ
രവിസുതാ പുരതഃ സ്ഥലശേഷിതാ ।
അധിരുരോഹ പദം കിമസൗ ഹരേഃ
പ്രതിയയൗ യദി വാ പിതരം ഗിരിം ॥ **3.43** ॥

അകൃതസേതുമനാകലിതപ്ലവാം
ജനനസിന്ധുദൃഢപ്ലവമുദ്വഹൻ ।
രവിസുതാമതിലംഘ്യ രമാപതിം
സപദി ഘോഷസമീപമുപാനയത് ॥ **3.44** ॥

അഥ കയാചന കാരണനിദ്രയാ
വിവശസുപ്തജനം വ്രജമാവിശത് ।

ധനദപത്തനസമ്പദി യത്ര സാ
സ്വസുതമഗ്ര്യമസൂയത രോഹിണീ ॥ **3.45** ॥

ഉപഗതേ വസുദേവസുതേ*f*ന്തികം
നരകവൈരിണി നന്ദകുടുംബിനീ ।
അരണിസംഭവപാവകസംഗമാത്
അഭജതാധ്വരവേദിരിവ ശ്രിയം ॥ **3.46** ॥

ന്യധിത നന്ദവധൂസവിധേ സുതം
ദ്രുതമുപാദിത ഗോപകുമാരികാം ।
അഥ നിനായ ച ദേവകനന്ദനീ–
ശയനമാനകദുന്ദുഭിരാശു താം ॥ **3.47** ॥

അനവബുദ്ധജനാർദ്ദനകന്യകാ
വിനിമയസ്ത്വഥ ഭോജഗണേശ്വരഃ ।
ദൃഷദി താമഭിഹന്തുമപാതയത്
പ്രതിജഘ്നാന ച സാ ചരണേന തം ॥ **3.48** ॥

നൃപതിരാശു പദാ നിഹതസ്തയാ
നിപതിതോദിതകന്തുകവദ്ഭവൻ ।
ദവസമാഹതശൈലനിഭഃ ക്രുധാ
ദരനിമീലിതദൃഷ്ടിരദൂയത ॥ **3.49** ॥

ഉദപതത് ദിവമുഗ്രഘനസ്വനാ
യുവതിരൂപയുഗാത്യയശർവ്വരീ ।
അസുരഘാതിഭിരഷ്ടഭിരായുധൈഃ
അലഘുഭിശ്ചപലാഭിരിവാശ്രിതാ ॥ **3.50** ॥

അഥ ച ഭോജനിയന്തുരയന്ത്രിതാ
ദനുജഹന്തുരുദന്തമുദൈരിരത് ।
പടു ഗഭീരമുദാരമനാകുലം
ഹിതമവിസ്തരമർത്ഥ്യമവിപ്ലവം ॥ **3.51** ॥

അഹമശേഷസുരാസുരമോഹനീ
യവനികാ മധുകൈടഭമർദ്ദിനഃ।
പ്രബലശുംഭനിശുംഭനിഷൂദനേ
പ്രണിഹിതാ ഹതയാ തവ കിം മയാ ॥ 3.52 ॥

വസതി നന്ദഗൃഹേ വിബുധദ്വിഷാം
ദമയിതാ വസുദേവസമുദ്ഭവഃ।
അയമസൗ തവ നാശയിതേതി സാ
ദരമുദീർയ ജഗാമ യഥേപ്സിതം ॥ 3.53 ॥

മധുഹിരണ്യനിഭോ മധുരാപതിഃ
ദിനഹുതാശനദീനദശാം ഗതഃ।
ശ്വസിതജ്വൽപിതവേപിതഹുംകൃതൈഃ
അരതിമായതഭീതിരസൂചയത് ॥ 3.54 ॥

ജ്ഡമതിഃ സ ജനാർദ്ദനമായയാ
വിഹസിതസ്ത്രപയാ ജനിതവ്യഥഃ।
അപകൃതം വസുദേവമമോചയത്
ദയിതയാ സഹ ദീനവിലാപയാ ॥ 3.55 ॥

കിമപി ചിന്തിതമാഗതമന്യഥാ
കിമിദമിത്യവശാദുപജാതയാ।
വിഷവിദൂഷിതയേവ മനീഷയാ
മുഹുരദൂയത മോഹവിചേഷ്ടിതഃ ॥ 3.56 ॥

അവിഷയേ വിപദാമസുരാന്തകേ
പുനരിയേഷ നികാരപരമ്പരാം।
നിയതിരേകമുഖീ ദുരതിക്രമാ
കൃതധിയാ കിമുതാ*ff*വിലചേതസാ ॥ 3.57 ॥

പരിബഭൂവ ചുകോപ വിസിഷ്മയേ
പരിജഹാസ ഹരിം പ്രജഗർജ്ജ ച।

പരിണതേന ഭവാന്തരവാസനാ–
*ff*ഗ്രഹഗുണേന ഭജൻ ഭവിതവ്യതാം ॥ **3.58** ॥

ക്വചന ധാമനി കംസനിവേദിതേ
സഭയമാനകദുന്ദുഭിരാവസത് ।
സ്മൃതിഗതേന സുതേന സജീവിതാ
ദിനശതാനി നിനായ ച ദേവകീ ॥ **3.59** ॥

വിഗതകന്യകയാ ച യശോദയാ
നിയതിസംഭൃതനിർഭരനിദ്രയാ ।
ചിരസമാഗതജാഗരയാ*f*ന്തികേ
ഹരിരപത്യമദൃശ്യത ധന്യയാ ॥ **3.60** ॥

യദവബുദ്ധനിരാകുലനീതിഭിഃ
മുനിഗണൈരധുനാപി വിമൃഗ്യതേ ।
തദിദമാഗമമൗലിവിഭൂഷണം
വിധിവശാദഭവത് വ്രജഭൂഷണം ॥ **3.61** ॥

അനഘവത്സമനാകുലധേനുകം
പ്രചുരദുഗ്ധമചോരഭയോദ്ഭവം ।
വ്രജമനാമയവിശ്വജനം വിഭുഃ
കൃതയുഗാസ്പദകൽപമകൽപയത് ॥ **3.62** ॥

അജനി ഗോപഗൃഹേഷു മനോരമൈഃ
അമിതകാന്തിഭിരപ്സരസാം ഗണൈഃ ।
യദനുഭൂതിരസേന സമേഷ്യതഃ
ശരണയാദവശൈശവയൗവനേ ॥ **3.63** ॥

സുരമഹീസുരതോഷണമാദരാത്
നവമുപാദിത നന്ദ ഉദാരധീഃ ।
തരലഗോപഗണാഗമസംകുലം
തനയജന്മമഹോത്സവമദ്ഭുതം ॥ **3.64** ॥

അധിചകാര വദാന്യമണേഃ ശ്രിയം
വ്യധിത കൽപതരോരനുകൽപതാം ।
അജനയച്ച സുതപ്രസവോത്സവേ
മഹതി മേഘവികത്ഥനമോഘതാം ॥ **3.65** ॥

നിധിമനന്തമിവ സ്വയമുത്ഥിതം
നിരവധിം നിജഭാഗമിവോദിതം ।
വ്രജഭുവഃ പ്രതിലഭ്യ രമാപതിം
ജഹസുരൈന്ദ്രമസാരതരം പദം ॥ **3.66** ॥

പുത്രം പ്രസൂയ തപസാ പുരുഷം പുരാണം
കാലം ചിരം വിധിശവാത് കൃതവിപ്രകർഷൗ ।
ശംകാകലംകിതധിയാവപി ദമ്പതീ തൗ
തദൈഭവസ്മരണശാന്തരുജാവഭൂതാം ॥ **3.67** ॥

നന്ദസദ്മനി നവേന്ദുസന്നിഭൗ
വാസമേത്യ വസുദേവനന്ദനൗ ।
വൃദ്ധിമാപതുരനേഹസാ സ്വയം
സ്വാദുഭോഗജനനീം സുപർവ്വണാം ॥ **3.68** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ചതുർഥഃ സർഗ്ഗഃ ॥

മനീഷിതം കൈതവമാനുഷസ്യ
ശ്രുത്വാ ഭയക്രോധപരിപ്ലുതാത്മാ ।
കംസശ്ചിരം പ്രാഗ്ഭവകാലനേമിഃ
ചിന്താർണ്ണവേ മഗ്ന ഇവാവതസ്ഥേ ॥ 4.1 ॥

സ ദുർദ്ദമാനാസുരസത്ത്വഭേദാൻ
നേതാ സമാഹൂയ നൃശംസചേതാഃ ।
പ്രസ്ഥാപയാമാസ പരൈരധൃഷ്യം
നന്ദാസ്പദം നാഥവിഹാരഗുപ്തം ॥ 4.2 ॥

കദാചിദന്തർഹിതപൂതനാത്മാ
കംസപ്രയുക്താ കില കാപി മായാ ।
നിദ്രാപരാധീനജനേ നിശീഥേ
വ്രജം യശോദാകൃതിരാവിവേശ ॥ 4.3 ॥

സ്തന്യേന കൃഷ്ണഃ സഹ പൂതനായാഃ
പ്രാണാൻ പപൗ ലുപ്തപുനർഭവായാഃ ।
യദദ്ഭുതം ഭാവയതാം ജനാനാം
സ്തനന്ധയത്വം ന പുനർബ്ബഭൂവ ॥ 4.4 ॥

നിശമ്യ തസ്യാഃ പരുഷം നിനാദം
രുക്ഷം യശോദാ രുദിതം ച സൂനോഃ ।
സസംഭ്രമാവേഗമുപേത്യ ഭീതാ
തമഗ്രഹീദ് ദുർഗ്രഹമാഗമാനാം ॥ 4.5 ॥

നന്ദശ്ച തീവ്രേണ ഭയേന സദ്യഃ
സമേത്യ പശ്യന്നനഘം കുമാരം ।

www.prapatti.com

തേനൈവ തസ്യ ത്രിജഗന്നിയന്തുഃ
പ്രായുംക്തരക്ഷാം പരമാർത്ഥവേദീ ॥ **4.6** ॥

ഗോപാശ്ച സംഭൂയ ഗുഹോപമാക്ഷീം
സ്വഘോഷനിർഹ്രാദിതവിശ്വഘോഷാം ।
ഗതാസുമൈക്ഷന്ത നിശാചരീം താം
ഭീമാകൃതിം ഭൈമരഥീമിവാന്യാം ॥ **4.7** ॥

പരശ്വധൈസ്തത് ക്ഷണശാതിതൈസ്താം
വിച്ഛിദ്യ വിന്ധ്യാചലസാനുകൽപാം ।
അനഃപ്രവൃത്യാ ബഹിരാശു നിന്യുഃ
ക്രവ്യാദ്ബലിം പ്രാജ്യമിവ ക്ഷിപന്തഃ ॥ **4.8** ॥

ഗ്രഹാദിദോഷാൻ അപഹന്തുകാമാ
ഗോപ്തുഃ സതാം ഗോപതയഃ സമേതാഃ ।
സുവർണ്ണസൂത്രഗ്രഥിതാഭിരാമാം
പഞ്ചായുധീമാഭരണം ബബന്ധുഃ ॥ **4.9** ॥

രമ്യാണി രത്നാനി രഥാംഗപാണേഃ
ആകൽപതാം നൂനമവാപ്നുവന്തി ।
തദംഗസംസ്പർശരസാത് പ്രകാമം
രോമാഞ്ചിതാന്യംശുഗണൈരഭൂവൻ ॥ **4.10** ॥

സ ശായിതഃ ക്ഷേമവിദാ ജനന്യാ
പർയംകികായാം പ്രരുദൻ കുമാരഃ ।
ചിക്ഷേപ തുംഗം ശകടം പദാഭ്യാം
ഗാഢാഭിഘാതേന ഗിരീന്ദ്രസാരം ॥ **4.11** ॥

വിദാരിതസ്തസ്യ പദാഗ്രയോഗാത്
വികീർയമാണോ ബഹുധാ പൃഥിവ്യാം ।
ശബ്ദായമാനഃ ശകടാഖ്യദൈത്യഃ
സംക്ഷോഭയാമാസ ജഗന്ത്യഭീക്ഷ്ണം ॥ **4.12** ॥

യദൃച്ഛയോത്ക്ഷിപ്തപദേ കുമാരേ
ശൈലോപലക്ഷ്യേ ശകടേ നിരസ്തേ।
സരോജഗർഭോപമസൗകുമാര്യം
പസ്പർശ തത്പാദതലം യശോദാ ॥ 4.13 ॥

അഥാംഗണേ ജാനുപദാഗ്രഹസ്തൈഃ
ചക്രായുധേ ചംക്രമണപ്രവൃത്തേ।
പ്രായോ ധരിത്രീ പരിഷസ്വജേ തം
സാപത്രപാ സാന്ദ്രരജശ്ഛലേന ॥ 4.14 ॥

നിർവ്യാജമന്ദസ്മിതദർശനീയം
നീരാജിതം കുണ്ഡലരത്നഭാസാ।
നന്ദസ്തദാനീം ന ജഗാമ തൃപ്തിം
മുഗ്ധാക്ഷരം പ്രേക്ഷ്യ മുഖം തദീയം ॥ 4.15 ॥

വിശ്വാനി വിശ്വാധികശക്തിരേകോ
നാമാനി രൂപാണി ച നിർമ്മിമാണഃ।
നാമൈകദേശഗ്രഹണേfപി മാതുഃ
ബഭൂവ കൃഷ്ണോ ബഹുമാനപാത്രം ॥ 4.16 ॥

തരംഗിതാനുശ്രവഗന്ധമാദൗ
തസ്യാദ്ഭുതം സല്ലപിതം സഖീഭിഃ।
വർണ്ണസ്വരാദിവ്യവസായഭൂമ്നാ
ശിക്ഷാവിദാം ശിക്ഷണമഗ്ര്യമാസീത് ॥ 4.17 ॥

തമീഷദുത്ഥായ നിലീനമാരാത്
സമ്പ്രേക്ഷ്യദന്താംകുരചാരുഹാസം।
സനാതനീം ദൃഷ്ടിമനന്യദൃഷ്ടിഃ
സാനന്ദമാലോകത നന്ദപത്നീ ॥ 4.18 ॥

പദൈസ്ത്രിഭിഃ ക്രാന്തജഗത്ത്രയം തം
ഭവ്യാശയാ ഭാവിതബാലഭാവം।

കരേണ സംഗൃഹ്യ കരാംബുജാഗ്രം
സഞ്ചാരയാമാസ ശനൈർയശോദാ ॥ **4.19** ॥

സ്ഖലദ്ഗതിം ദ്വിത്രപദപ്രചാരാത്
ജാനുക്രമേ ജാതരുചിം കുമാരം ।
ഭുഗ്നേ സമാവേശ്യ വലഗ്നഭാഗേ
സ്തന്യം മുദാ പായയതേ സ്മ ധന്യാ ॥ **4.20** ॥

ക്രമേണ ഭൂയോ*f*പി വിഹാരകാംക്ഷീ
നന്ദസ്യ ദാരൈരഭിനന്ദ്യമാനഃ ।
നിത്യാനുഭൂതം നിഗമാന്തഭൃങ്ഗൈഃ
നിജം പദാബ്ജം നിദധേ പൃഥിവ്യാം ॥ **4.21** ॥

സ സഞ്ചരൻ സാധുജനപ്രതീപൈഃ
മാ ഭുജ്യതാം സേയമിതീവ മത്വാ ।
ചക്രാദിഭിഃ പാദസരോജചിഹ്നൈഃ
ആമുദ്രയാമാസ മഹീമനന്യൈഃ ॥ **4.22** ॥

ആലംബ്യ മാതുഃ കരപല്ലവാഗ്രം
ശനൈഃ ശനൈഃ സഞ്ചരതോ മുരാരേഃ ।
ബഭാര ചിത്രാമിവ പത്രരേഖാം
ധന്യാ പദന്യാസമയീം ധരിത്രീ ॥ **4.23** ॥

അകർമ്മനിഘ്നോ ഭുവനാന്യജ്രസ്രം
സംകൽപലേശേന നിയമ്യ ദീവ്യൻ ।
പ്രചാരിതഃ പ്രസ്നുതയാ ജനന്യാ
പദേ പദേ വിശ്രമമാചകാംക്ഷ ॥ **4.24** ॥

സുരപ്രസൂനൈഃ സുരഭീകൃതാനാം
ആരോഹണാന്യംഗണവേദികാനാം ।
തമാരുരുക്ഷും തരലാംഘ്രിപദ്മം
ധാതാരമാരോഹയദാശു ധാത്രീ ॥ **4.25** ॥

തലേഷു തസ്യാംഗണപാദപാനാം
താലാനുകൂലേഷു ഗതാഗതേഷു।
വ്രജസ്ഥിതാഃ സ്വർഗ്ഗസദാമശൃണ്വൻ
ദൂരോദിതാൻ ദുന്ദുഭിതൂര്യനാദാൻ॥ **4.26**॥

യ ഏഷ ലോകത്രയസൂത്രധാരഃ
പർയായപാത്രാണി ചരാചരാണി।
ആനർത്തയത്യദ്ഭുതചേഷ്ടിതോ*f* സൗ
നനർത്ത ഖേലം നവനീതകാംക്ഷീ॥ **4.27**॥

ഗൃഹേഷു ദധ്നോ മഥനപ്രവൃത്തൗ
പൃഷത്കണൈരുത്പതിതൈഃ പ്രകീർണ്ണഃ।
നിദർശയാമാസ നിജാമവസ്ഥാം
പ്രാചീം സുധാശീകരയോഗചിത്രാം॥ **4.28**॥

ത്രസ്യൻ മുകുന്ദോ നവനീതചൗര്യാത്
നിർഭുഗ്നഗാത്രോ നിഭൃതം ശയാനഃ।
നിജാനി നിഃശബ്ദദശാം യയാചേ
ബദ്ധ്വാഞ്ജലിം ബാലവിഭൂഷണാനി॥ **4.29**॥

ആരണ്യകാനാം പ്രഭവഃ ഫലാനാം
അരണ്യജാതാനി ഫലാന്യഭീപ്സൻ।
വിസ്രംസിധാന്യാഞ്ജലിനാ കരേണ
വ്യാധാത്മജാം വിശ്വപതിഃ സിഷേവേ॥ **4.30**॥

സുജാതരേഖാത്മകശംഖചക്രം
താമ്രോദരം തസ്യ കരാരവിന്ദം।
വിലോകയന്ത്യാഃ ഫലവിക്രയിണ്യാ
വിക്രേതുമാത്മാനമഭൂദ്വിമർശഃ॥ **4.31**॥

അപൂരയത് സ്വാദുഫലാർപ്പണേന
ക്രീഡാശിശോർഹസ്തപുടം കിരാതീ।

രന്തൈസ്തദാ കൗസ്തുഭനിർവ്വിശേഷൈഃ
ആപൂരിതം തത് ഫലഭാണ്ഡമാസീത് ॥ **4.32** ॥

മുഹുഃ പ്രവൃത്തം നവനീതചൗർയേ
വത്സാൻ വിമുഞ്ചന്തമദോഹകാലേ।
ഉലൂഖലേ കുത്രചിദാത്തപുണ്യേ
ബന്ധും സതാം ബന്ധുമിയേഷ മാതാ ॥ **4.33** ॥

ആനീതമഗ്രേ നിജബന്ധനാർത്ഥം
ദാമാഖിലം സംഹിതമപ്യപൂർണ്ണം।
നിരീക്ഷ്യ നിർവ്വിണ്ണധിയോ ജനന്യാഃ
സംകോചശക്ത്യാ സ ബഭൂവ ബന്ധ്യഃ ॥ **4.34** ॥

ബദ്ധം തഥാ ഭാവയതാം മുകുന്ദം
അയത്നവിച്ഛേദിനി കർമ്മബന്ധേ।
തപസ്വിനീ തത്ക്രതുനീതിരാദ്യാ
സവ്രീഡമാരണ്യകഥാസു തസ്ഥൗ ॥ **4.35** ॥

ഉലൂഖലേ പ്രഗ്രഥിതേന ദാമ്നാ
നിബദ്ധമാസ്രാവിലലോലനേത്രം।
സഹാസമൈക്ഷന്ത ജനാഃ സമന്താത്
ആലാനിതം നാഗമിവാനഭിജ്ഞാഃ ॥ **4.36** ॥

അനാദരാകൃഷ്ടമുലൂഖലം തത്
യാവർജ്ജുനൗ ശൈലനിഭൗ ബഭഞ്ജ।
ബഭൂവതുർബ്രഹ്മസുതസ്യ ശാപാത്
മുക്തൗ മുനേർയക്ഷവരൗ തദാ തൗ ॥ **4.37** ॥

ശാപാവധിം ബ്രഹ്മസുതേന ദത്തം
സമ്പ്രാപ്യ തൗ ശൗരിസമാഗമേന।
ദേഹേന ദിവ്യേന വിദീപ്യമാനൗ
സ്തുത്വാ ഹരിം ധാമ സമീയതുഃ സ്വം ॥ **4.38** ॥

അദൃഷ്ടപൂർവ്വം ഭുവി പൂതനാദേഃ
ഉദന്തമുത്പാതമുദീക്ഷമാണാഃ।
സമേത്യ ഗോപാഃ സഹ മാധവേന
ബൃന്ദാവനം സത്വരമഭ്യഗച്ഛൻ॥ **4.39**॥

യേനൗഷധീനാമധിപം പുരസ്താത്
ആഹ്ലാദഹേതും ജഗതാമകാർഷീത്।
തേനൈവ ദധ്യൗ മനസാ വനം തത്
കൃഷ്ണോ ഗവാം ക്ഷേമസമൃദ്ധിമിച്ഛൻ॥ **4.40**॥

അനുഗ്രഹാബ്ധേരിവ വീചിഭേദൈഃ
ആപ്യായയാമാസ ശുഭൈരപാംഗൈഃ।
വനം പൃഥിവ്യാ ഇവ യൗവനം തത്
ഗോപ്താ സതാം ഗോധനവംശചന്ദ്രഃ॥ **4.41**॥

ആസീന്നിഷേവ്യാ പൃഥിവീ പശൂനാം
പുരന്ധ്രിക്ഷുരമ്യാണി തൃണാന്യഭൂവൻ।
തസ്മിന്നരണ്യേ തരുഭിഃ പ്രപേദേ
കൽപദ്രുമാണാമനുകൽപഭാവഃ॥ **4.42**॥

അദൃഷ്ടപൂർവ്വൈരധികാം വിശേഷൈഃ
ആലക്ഷ്യ വന്യാമമരേന്ദ്രമാന്യാം।
നന്ദോപനന്ദപ്രമുഖൈർന്നനന്ദേ
നാകാധിരൂഢൈരിവ നാഥഭൂമ്നാ॥ **4.43**॥

ദൈത്യൈസ്തൃണാവർത്തമുഖൈരയത്നാത്
മുഹുർന്നിരസ്തൈർമ്മുദിതോ മുകുന്ദഃ।
അഭുംക്ത രാമേണ സഹാദ്ഭുതം തത്
പുണ്യം വനം പുണ്യജനേന്ദ്രമാന്യം॥ **4.44**॥

സപക്ഷകൈലാസനിഭസ്യ ഗോപാഃ
ബകസ്യ പക്ഷാൻ അഭിതോ ബബന്ധുഃ।

വനേ തദന്യാനപി ഘോരവൃത്തീൻ
ക്ഷേപ്തും പ്രവൃത്താ ഇവ കേതുമാലാഃ ॥ **4.45** ॥

പുരസ്കൃതം മംഗലഗീതവാദ്യൈഃ
പുംസഃ പ്രസത്തൈ ജഗതാം പ്രസൂതേഃ ।
കയാfപി തത്ര സ്പൃഹയാfസമ്പതിഷ്ഠൻ
കന്യാവ്രതം കിഞ്ചന ഗോപകന്യാഃ ॥ **4.46** ॥

നിശാത്യയസ്നാനസമുദ്യതാനാം
നിക്ഷിപ്തമാഭീരകിശോരികാണാം ।
കൂലാദുപാദായ ദുകൂലജാലം
കുന്ദാധിരൂഢോ മുമുദേ മുകുന്ദഃ ॥ **4.47** ॥

സ ചൈകഹസ്തപ്രണതിം വിധൂന്വൻ
ക്ഷൗമാർത്ഥിനീനാം ഹരിരംഗനാനാം ।
അന്യോന്യഹസ്താർപ്പണസമ്പ്രവൃത്തം
ആസാം ജഹാസാഞ്ജലിമപ്യപൂർവ്വം ॥ **4.48** ॥

സ ചാfffമചണ്ഡാതകമാത്രഭാജാം
ക്ഷൗമാർത്ഥിനീനാം സ്വയമർത്ഥ്യമാനൈഃ ।
അനന്യഹസ്താർപ്പണസമ്പ്രവൃത്തൈഃ
താസാം ജഹാസാഞ്ജലിഭിസ്തദീയൈഃ ॥ **4.49** ॥

പ്രസുപ്തമുദ്ബോധയതാ പരത്വം
വീരശ്രിയോ വിഭ്രമമണ്ഡനേന ।
നീലാദിനിർവ്വേശനിധാനധാമ്നാ
നാഥോ ബഭാസേ നവയൗവനേന ॥ **4.50** ॥

വിഹാരപർവ്വക്രമചാരു ശൗരേഃ
കല്യം വയഃ കാമഗൃഹീതിയോഗ്യം ।
മനോഭിരാസ്വാദ്യതമം പ്രപേദേ
മാധുർയമിക്ഷോരിവ മധ്യഭാഗഃ ॥ **4.51** ॥

സമാശ്രിതാം വിഭ്രമസൈന്യഭേദൈഃ
കാന്ത്യാ സ്വയാ കൽപിതചാരുവപ്രാം ।
വ്രജസ്ത്രിയഃ കൃഷ്ണമയീം വ്യജാനൻ
ക്രീഡാർഗ്ഗലാം ക്ഷേമപുരീമപൂർവ്വാം ॥ **4.52** ॥

വംശസ്വനോ വത്സവിഹാരപാംസുഃ
സന്ധ്യാഗമസ്തസ്യ ച വന്യവേഷഃ ।
ആയാതി കൃഷ്ണേ വ്രജസുന്ദരീണാം
ആസീച്ചതുസ്കന്ധമനംഗസൈന്യം ॥ **4.53** ॥

അനുശ്രവാണാമവതംസഭൂതം
ബർഹാവതംസേന വിഭൂഷയന്തീ ।
അദിവ്യയാ ചർമ്മദൃശൈവ ഗോപീ
സമാധിഭാജാമഭജത് സമാധിം ॥ **4.54** ॥

കലാപിനാം കൽപിതമാല്യഭാവൈഃ
പത്രൈസ്തദാ പത്രലദേഹകാന്തിം ।
അവാപ്യ സഞ്ചാരിതമാലമാദ്യം
ഛായാത്മതാം പ്രാപുരിവാസ്യ ഗാവഃ ॥ **4.55** ॥

വിതന്വതാ മാന്മഥമിന്ദ്രജാലം
പിഞ്ഛേന താപിഞ്ഛനിഭോ ബഭാസേ ।
അനേകരത്നപ്രഭവേന ധാമ്നാ
ശാരാത്മനാ ശൈല ഇവേന്ദ്രനീലഃ ॥ **4.56** ॥

മുഹുഃ സ്പൃശന്തീ മുമുദേ യശോദാ
മുദ്ധാംഗനാമോഹനവാംശികേന ।
മനീഷിണാം മാംഗലികേന യൂനാ
മൗലൗ ധൃതാം മണ്ഡനബർഹമാലാം ॥ **4.57** ॥

കൃതാസ്പദാ കൃഷ്ണഭുജാന്തരാലേ
പ്രാലംബബർഹാവലിരാബഭാസേ ।

വിശുദ്ധഹേമദ്യുതിരബ്ധികന്യാ
ശ്യാമായമാനേവ തദംഗകാന്ത്യാ ॥ **4.58** ॥

സാചീകൃതാനി പ്രണയത്രപാഭ്യാം
വ്യാവൃത്തരാജീവനിഭാനി ശൗരിഃ।
സഭ്രൂവിലാസാനി ദദർശ താസാം
വക്ത്രാണി വാചാലവിലോചനാനി ॥ **4.59** ॥

നിരംകുശസ്നേഹരസാനുവിദ്ധാൻ
നിഷ്പന്ദമന്ദാലസനിർന്നിമേഷാൻ।
വംശേന കൃഷ്ണഃ പ്രതിസംബഭാഷേ
വാർത്താഹരാൻ വാമദൃശാം കടാക്ഷാൻ ॥ **4.60** ॥

അശിക്ഷിതം തുംബുരുനാരദാദ്യൈഃ
ആഭീരനാട്യം നവമാസ്ഥിതേന।
ജഗേ സലീലം ജഗദേകധാമ്നാ
രാഗാബ്ധിനാ രഞ്ജയതേവ വിശ്വം ॥ **4.61** ॥

അപത്രപാസൈകതമാശ്രിതാനാം
രാഗോദധൗ കൃഷ്ണമുഖേന്ദുനുന്നേ।
ഹസ്താവലംബോ ന ബഭൂവ താസാം
ഉത്പക്ഷ്മണാമുത്കലികാപ്ലുതാനാം ॥ **4.62** ॥

അയന്ത്രിതസ്ഖലഗതിഃ സ താസാം
സംഭാവിതാനാം കരപുഷ്കരേണ।
പ്രസ്ഖലിന്നഗണ്ഡഃ പ്രണയീ ചകാശേ
മധ്യേ വശാനാമിവ വാരണേന്ദ്രഃ ॥ **4.63** ॥

വിമോഹനേ വല്ലവഗേഹിനീനാം
ന ബ്രഹ്മചര്യം ബിഭിദേ തദീയം।
സമ്പത്സ്യതേ ബാലകജീവനം തത്
സത്യേന യേനൈവ സതാം സമക്ഷം ॥ **4.64** ॥

സ്വസംഭവം കൃഷ്ണമവേക്ഷമാണഃ
ബന്ധുപ്രസൂതം ച ബലം വ്രജേശഃ।
നിസർഗ്ഗമൈത്ര്യാ നിയതൈകഭാവൗ
ന്യയുംക്ത തൗ വത്സകുലാനി ഗോപ്തും॥ **4.65**॥

അനന്യതന്ത്രഃ സ്വയമേവ ദേവാൻ
പദ്മാസനാദീൻ പ്രജനയ്യ രക്ഷൻ।
സ രക്ഷകഃ സീരഭൃതാ സഹാ*ff*സീത്
നേതാ ഗവാം നന്ദനിയോഗവർത്തീ॥ **4.66**॥

കഥം വ്രജേച്ഛർക്കരിലാൻ പ്രദേശാൻ
പദ്ഭ്യാമസൗ പല്ലവകോമലാഭ്യാം।
ഇതി സ്നുതസ്തന്യരസാ യശോദാ
ചിന്താർണ്ണവേ ന പ്ലവമമ്പവിന്ദത്॥ **4.67**॥

വിഹാരവിത്രാസിതദുഷ്ടസത്ത്വൗ
മൃഗേന്ദ്രപോതാവിവ ധീരചേഷ്ടൗ।
ബഭൂവതുഃ ശാശ്വതികേന ഭൂമ്നാ
ബാലൗ യുവാനാവിവ തൗ ബലാഢ്യൗ॥ **4.68**॥

സിന്ദൂരിതൗ വത്സപരാഗജാലൈഃ
സിതാസിതൗ ബാലഗജാവിവ ദ്വൗ।
ഉദാരലീലാവുപലക്ഷ്യ ഗോപ്യഃ
സർവ്വാസ്തദാ*ff*നന്യവശാ ബഭൂവുഃ॥ **4.69**॥

ഗോപായമാനേ പുരുഷേ പരസ്മിൻ
ഗോരൂപതാം വേദഗിരോ ഭജന്ത്യഃ।
ഭവ്യൈരസേവന്ത പദം തദീയം
സ്തോഭപ്രതിച്ഛന്ദനിഭൈഃ സ്വശബ്ദൈഃ॥ **4.70**॥

അബാലിശോ ബാലിശവത്പ്രജാനാം
പ്രഖ്യാപയന്നാത്മനി പാരതന്ത്ര്യം।

ന്യദർശയത് വിശ്വപതിഃ പശൂനാം
ബന്ധേ ച മോക്ഷേ ച നിജം പ്രഭുത്വം ॥ **4.71** ॥

ആത്മോപമർദ്ദേഽപ്യനുമോദമാനാത്
ആത്മാധികം പാലയതശ്ച വത്സാൻ।
ഗാവസ്തദാനീമനഘാമവിന്ദൻ
വാത്സല്യശിക്ഷാമിവ വാസുദേവാത് ॥ **4.72** ॥

യോഽസാവനന്തപ്രമുഖൈരനന്തൈഃ
നിർവ്വിശ്യതേ നിത്യമനന്തഭൂമാ।
വൈമാനികാനാം പ്രഥമഃ സ ദേവഃ
വത്സൈരലേലിഹ്യത വത്സലാത്മാ ॥ **4.73** ॥

മഹീയസാ മണ്ഡിതപാണിപദ്മം
ദധ്യന്നസാരേണ മധുപ്ലുതേന।
ദൃഷ്ട്വാ നനന്ദുഃ ക്ഷുധയാഽന്വിതാസ്തം
വത്സാനുചർയാസു വയസ്യഗോപാഃ ॥ **4.74** ॥

സ്വാദൂനി വന്യാനി ഫലാനി തൈസ്തൈഃ
സ്നിഗ്ധൈരുപാനീയ നിദർശിതാനി।
രാമായ പൂർവ്വം പ്രതിപാദ്യ ശേഷൈഃ
സ പിപ്രിയേ സാദരഭുജ്യമാനൈഃ ॥ **4.75** ॥

താഭ്യാം തദാ നന്ദനിദേശിതാഭ്യാം
രക്ഷാവതീം രാമജനാർദ്ദനാഭ്യാം।
വിശേഷഭോഗ്യാമഭജത് വിഭൂതിം
ബൃന്ദാവനം വ്യാപൃതധേനുബൃന്ദം ॥ **4.76** ॥

അഗാധകാസാരമഹീനശഷ്പം
അതീക്ഷ്ണസൂർയം തദചണ്ഡവാതം।
പ്രച്ഛായനിദ്രായിത ധേനുവത്സം
പ്രൗഢേ നിദാഘേഽപി ബഭൂവ ഭോഗ്യം ॥ **4.77** ॥

ന വ്യാധിപീഡാ ന ച ദൈത്യശംകാ
നാസീത് ഗവാം വ്യാഘ്രഭയം ച തസ്മിൻ।
സ്വബാഹുകൽപേന ബലേന സാർദ്ധം
നാരായണേ രക്ഷതി നന്ദലക്ഷ്മീം॥ **4.78**॥

നിരീതയസ്തേ നിരപായവാഞ്ഛാഃ
നിഃശ്രേയസാദപ്യധികപ്രമോദാഃ।
പ്രപേദിരേf പൂർവ്വയുഗാനുഭൂതിം
ഗോപാസ്തദാ ഗോപ്തരി വാസുദേവേ॥ **4.79**॥

വത്സാനുചർയാചതുരസ്യ കാലേ
വംശസ്വനൈഃ കർണ്ണസുധാം വിധാതുഃ।
ഗതാഗതപ്രാണദശാമവിന്ദൻ
ഗോപീജനാസ്തസ്യ ഗതാഗതേഷു॥ **4.80**॥

ആഘ്രാതവർത്മാനമരണ്യഭാഗേ–
ഷ്വാരണ്യകൈരാശ്രിതധേനുഭാവൈഃ।
കേനാപി തസ്യാപഹൃതം കിരീടം
പ്രത്യാഹരൻ പ്രൈക്ഷത പത്രിനാഥഃ॥ **4.81**॥

ദേവസ്യ ദുശ്ചോദശയസ്യ ദൈത്യാത്
വൈരോചനാദ്വ്യാലഭുജോപനീതഃ।
കൃഷ്ണസ്യ മൗലൗ കൃതബർഹചൂഡേ
ന്യസ്തഃ കിരീടോ നിബിഡീബഭൂവ॥ **4.82**॥

സമാഹിതൈരഗ്നിഷു യായജൂകൈഃ
ആധീയമാനാനി ഹവീംഷി ഭോക്തുാ।
ഭക്തൈകലഭ്യോ ഭഗവാൻ കദാചിത്
പത്നീഭിരാനീതമഭുംക്ത ഭോജ്യം॥ **4.83**॥

കരാംബുജസ്പർശനിമീലിതാക്ഷാൻ
ആമർശനൈരാകലിതാർദ്ധനിദ്രാൻ।

വത്സാനനന്യാഭിമുഖാൻ സ മേനേ
പ്രഹ്വാകൃതീൻ ഭക്തിഭരാവനമ്രാൻ ॥ 4.84 ॥

രോമന്ഥഫേനാഞ്ചിതസൃക്വിഭാഗൈഃ
അസ്പന്ദനൈരർദ്ധനിമീലിതാക്ഷൈഃ ।
അനാദൃതസ്തന്യരസൈർമ്മുകുന്ദഃ
കണ്ഡൂയിതൈർന്നിർവൃതിമാപ വത്സൈഃ ॥ 4.85 ॥

സിഷ്ചേവിരേ ശാദ്വലിതാൻ പ്രദേശാൻ
കൃഷ്ണസ്യ ധാമ്നാ മണിമേചകേന ।
വസുന്ധരായാമപി കേവലായാം
വ്യാപാരയന്തോ വദനാനി വത്സാഃ ॥ 4.86 ॥

നവപ്രസൂതാഃ സ തദാ വനാന്തേ
പയസ്വിനീരപ്രതിമാനദോഹാഃ ।
പരിശ്രമശ്രാന്തപദാൻ അദൂരാത്
പ്രത്യാഗതാൻ പായയതേ സ്മ വത്സാൻ ॥ 4.87 ॥

നിവിശ്യ മൂലേഷു വനദ്രുമാണാം
നിദ്രായിതാനാം നിജതർണ്ണകാനാം ।
അംഗാനി ഗാഃ സാദരമാലിഹന്തീഃ
അമംസ്ത സംഭാവ്യഗുണാഃ സ്വമാതുഃ ॥ 4.88 ॥

സ നൈചികീഃ പ്രത്യഹമാതപാന്തേ
പ്രത്യുക്തഘോഷാ ഇവ വത്സനാദൈഃ ।
മധൂനി വംശധ്വനിഭിഃ പ്രയച്ഛൻ
നിനായ ഭൂയോ*f* പി നിവാസഭൂമിം ॥ 4.89 ॥

സമാവ്രജൻ വിശ്വപതിർവ്രജാന്തം
ഗോഭിഃ സമം ഗോപവിലാസിനീനാം ।
ഉല്ലാസഹേതുഃ സ ബഭൂവ ദൂരാത്
ഉദ്യൻ വിവസ്വാനിവ പദ്മിനീനാം ॥ 4.90 ॥

നിവർത്തയൻ ഗോകുലമാത്തവംശോ
മന്ദായമാനേ ദിവസേ മുകുന്ദഃ।
പ്രിയാദൃശാം പാരണയാ സ്വകാന്ത്യാ
ബർഹാവൃതം വ്യാതനുതേവ വിശ്വം ॥ **4.91** ॥

ബാലം തരുണ്യസ്തരുണം ച ബാലാഃ
തമമ്പരജ്യന്ത സമാനഭാവാഃ।
തദദ്ഭുതം തസ്യ വിലോഭനം വാ
തസ്യൈവ സർവ്വാർഹരസാത്മതാ വാ ॥ **4.92** ॥

അവേദിഷാതാം പൃഥുകൗ പിതൃഭ്യാം
താരുണ്യപൂർണ്ണൗ തരുണീജനേന।
വൃദ്ധൗ പുരാവൃത്തവിശേഷവിദ്ഭിഃ
ക്ലുപ്തേന്ദ്രജാലാവിവ രാമകൃഷ്ണൗ ॥ **4.93** ॥

അഥാപദാനം മദനസ്യ ദാതും
ആദാതുമാലോകയതാം മനാംസി।
നവം വയോ നാഥസമം പ്രപേദേ
ഗുണോത്തരം ഗോപകുമാരികാഭിഃ ॥ **4.94** ॥

അനംഗസിന്ധോരമൃതപ്രഥിമ്നാ
രസസ്യ ദിവ്യേന രസായനേന।
മഹീയസീം പ്രീതിമവാപ താസാം
യോഗീ മഹാൻ യൗവനസംഭവേന ॥ **4.95** ॥

വിജൃംഭമാണസ്തനകുഡ്മലാനാം
വ്യക്തോന്മിഷദ്ധിഭ്രമസൗരഭാണാം।
മധുവ്രതത്വം മധുരാകൃതീനാം
ലേഭേ ലതാനാമിവ വല്ലവീനാം ॥ **4.96** ॥

അതിപ്രസംഗാദവധീരയന്ത്യാ
പ്രാചീനയാ സംയമിതോ നിയത്യാ।

പാഞ്ചാലകന്യാമിവ പഞ്ചഭുക്താം
ധർമ്മഃ സതീരാദൃത താദൃശീസ്താഃ ॥ **4.97** ॥

ദിശാഗജാനാമിവ ശാക്വരാണാം
ശൃങ്ഗാഗ്രനിർഭിന്നശിലോച്ചയാനാം ।
സ താദൃശാ ബാഹുബലേന കൺഠാൻ
നിപീഡ്യ ലേഭേ പണിതേന നീലാം ॥ **4.98** ॥

കരേണ ദംഭോലികഠോരതുംഗാൻ
ദേഹാൻ പൃഥൂൻ ദാനവദുർവൃഷാണാം ।
വിമൃദ്യ നൂനം വിദധേ മുകുന്ദഃ
പ്രിയാസ്തനസ്പർശവിഹാരയോഗ്യാം ॥ **4.99** ॥

ആത്മീയപർയംകഭുജംഗകൽപൗ
അക്ഷേപ്യരക്ഷാപരിഘൗ പൃഥിവ്യാഃ ।
നീലോപധാനീകരണാത് സ മേനേ
ഭൂയിഷ്ഠധന്യൗ ഭുജപാരിജാതൗ ॥ **4.100** ॥

രാഗാദിരോഗപ്രതികാരഭൂതം
രസായനം സർവ്വദശാനുഭാവ്യം ।
ആസീദനുധ്യേയതമം മുനീനാം
ദിവ്യസ്യ പുംസോ ദയിതോപഭോഗഃ ॥ **4.101** ॥

അനുദ്രുതാ നൂനമനംഗബാണൈഃ
സുലോചനാ ലോചനഭാഗധേയം ।
പ്രത്യഗ്രഹീഷുഃ പ്രതിസന്നിവൃത്തം
ത്യക്തേതരൈരക്ഷിഭിരാത്മനാ ച ॥ **4.102** ॥

വ്രജോപകൺഠേ വിബുധാനുഭാവ്യോ
ഗോപീജനൈരാത്മഗുണാവദാതൈഃ ।
സമാവൃതോ നന്ദസുതശ്ചകാശേ
താരാഗണൈരിന്ദുരിവാന്തരിക്ഷേ ॥ **4.103** ॥

ഹത്വാ സയൂഥം തൃണരാജഷണ്ഡേ
രാമാച്യുതൗ രാസഭദൈത്യമുഗ്രം ।
അതോഷയേതാം ഭൃശമാത്മഭൃത്യാൻ
സ്വാദ്യൈഃ സുധാപിണ്ഡനിഭൈഃ ഫലൗഘൈഃ ॥ 4.104 ॥

കദാചിദാസാദിതഗോപവേഷഃ
ക്രീഡാകുലേ ഗോപകുമാരബൃന്ദേ ।
സ്കന്ധേന സംഗൃഹ്യ ബലം ബലീയാൻ
ദൈത്യഃ പ്രലംബോ ദിവമുത്പപാത ॥ 4.105 ॥

പപാത ഭൂമൗ സഹസാ സ ദൈത്യഃ
തന്മുഷ്ടിനാ താഡിതശീർണ്ണമൗലിഃ ।
മഹേന്ദ്രഹസ്തപ്രഹിതേന പൂർവ്വം
വജ്രേണ നിർഭിന്ന ഇവാചലേന്ദ്രഃ ॥ 4.106 ॥

സ്വവാസസാ ക്ലുപ്തകലംകലക്ഷ്മീഃ
കാന്ത്യാ ദിശഃ ചന്ദ്രികയേവ ലിമ്പൻ ।
രരാജ രാമോ ദനുജേ നിരസ്തേ
സ്വർഭാനുനാ മുക്ത ഇവോഡുരാജഃ ॥ 4.107 ॥

വിനൈവ രാമേണ വിഭുഃ കദാചിത്
സഞ്ചാരയൻ ധേനുഗണം സവത്സം ।
വനശ്രിയാ ദൂരവിലോഭിതാക്ഷഃ
കഞ്ചിദ്യയൗ കച്ഛമദൃഷ്ടപൂർവ്വം ॥ 4.108 ॥

യദൃച്ഛയാ ചാരിതധേനുചക്രഃ
കൂലാന്തികേ വിശ്വജനാനുകൂലഃ ।
കലിന്ദജാം കാലിയപന്നഗസ്യ
ക്ഷ്വേലോദ്ഗമൈഃ കജ്ജലിതാം ദദർശ ॥ 4.109 ॥

വിഷാഗ്നിനാ മുർമ്മുരിതപ്രതാനേ
വൈരോചനീതീരവനാവകാശേ ।

അഹീന്ദ്രമാസ്കന്ദിതുമധ്യരുക്ഷത്
കാഷ്ഠാകൃതിം കഞ്ചന നീപവൃക്ഷം ॥ **4.110** ॥

മധുദ്രവൈരുൽബണഹർഷബാഷ്പാ
രോമാഞ്ചിതാ കേസരജാലകേന ।
പാത്രാംകുരൈശ്ചിത്രതനുശ്ചകാശേ
കൃഷ്ണാശ്രിതാ ശുഷ്കകദൻബശാഖാ ॥ **4.111** ॥

നിപത്യ സംക്ഷിപ്തപയോധികൽപേ
മഹാഹ്രദേ മന്ദരപോതരമ്യഃ ।
വിഷവ്യപോഹാദമൃതം വിധാതും
സ്വാദൂദയം ക്ഷോഭയതി സ്മ സിന്ധും ॥ **4.112** ॥

കൃതാഹതിഃ കൃഷ്ണനിപാതവേഗാത്
ആനദ്ധരൂപാ വിതതൈസ്തരംഗൈഃ ।
സർപ്പാപസാരൗഷധിസമ്പ്രയുക്താ
ഭേരീവ സാ ഭീമതരം രരാസ ॥ **4.113** ॥

പ്രസക്തകൃഷ്ണദ്യുതിഭിസ്തദീയൈഃ
പൃഷത്കണൈരുത്പതിതൈഃ പ്രതൂർണ്ണം ।
അദൃശ്യതാ*ff*ദ്യോതിതമന്തരിക്ഷം
പീതാന്ധകാരൈരിവ താരകൗഘൈഃ ॥ **4.114** ॥

ഉദഗ്രസംരംഭമുദീക്ഷ്യ ഭീതാഃ
താർക്ഷ്യധ്വജം താർക്ഷ്യമിവാ*ff*പതന്തം ।
പ്രപേദിരേ സാഗരമാശ്രിതൗഘാഃ
കാകോദരാഃ കാലിയമാത്രശേഷാഃ ॥ **4.115** ॥

അഥാംഭസഃ കാലിയനാഗമുഗ്രം
വ്യാത്താനനം മൃത്യുമിവോജ്ജിഹാനം ।
ഭോഗേന ബധ്നന്തമപോഹ്യ ശൗരിഃ
പ്രഹ്വീകൃതം തത് ഫണമാരുരോഹ ॥ **4.116** ॥

സദ്യോ മഹാനീലമയീം മുകുന്ദഃ
സപദ്മരാഗാമിവ പാദപീഠീം ।
ക്രാമൻ ഫണാം കാലിയപന്നഗസ്യ
ഗ്രസ്തോദിതോ ഭാനുരിവാബഭാസേ ॥ **4.117** ॥

ഫണാമണീനാം പ്രഭയോപരക്തേ
ഖേലൻ ബഭൗ ചക്രിണി ചക്രപാണിഃ ।
പ്രദോഷസിന്ദൂരിതമംബുവാഹം
പ്രാചേതസോ നാഗ ഇവോപമൃദ്നൻ ॥ **4.118** ॥

പ്രണേമുഷാം പ്രാണഭൃതാമുദീർണ്ണം
മനോ വിനേഷ്യൻ വിഷമാക്ഷവക്ത്രം ।
അകൽപയത് പന്നഗമർദ്ദനേന
പ്രായേണ യോഗ്യാം പതഗേന്ദ്രവാഹഃ ॥ **4.119** ॥

തദ്ഭോഗബൃന്ദേ യുഗപന്മുകുന്ദഃ
ചാരീവിശേഷേണ സമൈക്ഷി നൃത്യൻ ।
പർയാകുലേ വീചിഗണേ പയോധേഃ
സംക്രാന്തബിംബോ ബഹുധേവ ചന്ദ്രഃ ॥ **4.120** ॥

തദുത്തമാംഗം പരികൽപ്യ രംഗം
തരംഗനിഷ്പന്നമൃദംഗനാദം ।
പ്രശസ്യമാനസ്ത്രിദശൈരകാർഷീത്
അവ്യാഹതാമാരഭടീമനന്തഃ ॥ **4.121** ॥

ഏകേന ഹസ്തേന നിപീഡ്യ വാലം
പാദേന ചൈകേന ഫണാമുദഗ്രാം ।
ഹരിസ്തദാ ഹന്തുമിയേഷ നാഗം
സ ഏവ സംസാരമിവാശ്രിതാനാം ॥ **4.122** ॥

സ പന്നഗീനാം പ്രണിപാതഭാജാം
ദ്രവീഭവൻ ദീനവിലാപഭേദൈഃ ।

പ്രസാദിതഃ പ്രാദിത ഭർതൃഭിക്ഷാം
കിമസ്യ നഃ സ്യാദപദം ദയായാഃ ॥ **4.123** ॥

ലോലാപതച്ചരണലീലാഹതിക്ഷരിത–
ഹാലാഹലേ നിജഫണേ
നൃത്യന്തമപ്രതിഘകൃത്യം തമപ്രതിമ–
മത്യന്തചാരുവപുഷം ।
ദേവാദിഭിഃ സമയസേവാദരത്വരിത–
ഹേവാകഘോഷമുഖരൈഃ
ദൃഷ്ടാവധാനമഥ തുഷ്ടാവ ശൗരിമഹി–
രിഷ്ടാവരോധസഹിതഃ ॥ **4.124** ॥

ഹരിചരണസരോജന്യാസധന്യോത്തമാംഗഃ
ശമിതഗരുഡഭീതിഃ സാനുബന്ധഃ സ നാഗഃ ।
യുഗവിരതിദശായാം യോഗനിദ്രാനുരൂപാം
ശരണമശരണഃ സൻ പ്രാപ ശയ്യാം തദീയാം ॥ **4.125** ॥

വിവിധമുനിഗണോപജീവ്യതീർത്ഥാ
വിഗമിതസർപ്പഗണാ പരേണ പുംസാ ।
അഭജത യമുനാ വിശുദ്ധിമഗ്ര്യാം
ശമിതബഹിർമ്മതസമ്പ്ലവാ ത്രയീവ ॥ **4.126** ॥

അവധൂതഭുജംഗസംഗദോഷാ
ഹരിണാ സൂർയസുതാ പവിത്രിതാ ച ।
അപി തത്പദജന്മനഃ സപത്ന്യാ
ബഹുമന്തവ്യതരാ ഭൃശം ബഭൂവ ॥ **4.127** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ചതുർഥഃ സർഗ്ഗഃ ॥

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ പഞ്ചമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

തതഃ സമാനീതരസാലപാകഃ
സംവീജയൻ പാടലഗന്ധവാഹൈഃ।
നിരൂഢമല്ലീവിഭവോ നിദാഘഃ
സീരായുധം ശൗരിസഖം സിഷേവേ ॥ 5.1 ॥

അബിഭ്രതീനാം കുചകുംഭകക്ഷ്യാം
ആലിപ്തകർപ്പൂരഹിമോദകാനാം।
സ സുഭ്രുവാം ദേഹഗുണേന യൂനാം
ആസീത് വസന്താദപി മാനനീയഃ ॥ 5.2 ॥

വിഹാരയൂനാ ഭജതാ സ്വയം തത്
വ്രജാംഗനാവിഭ്രമകിംകരത്വം।
നിതാന്തധന്യാഃ സ്വഗുണൈരഭൂവൻ
നിർവ്വിശ്യമാനാഃ ശ്രുതവഃ ക്രമേണ ॥ 5.3 ॥

കൃതാവസേകാ ഇവ കൃഷ്ണഗീതൈഃ
വനദ്രുമാ വർദ്ധിതതുംഗശൃങ്ഗാഃ।
അയത്നലബ്ധാനി ഗവാം ബഭൂവുഃ
സ്ഥായീനി വർഷാതപവാരണാനി ॥ 5.4 ॥

ബഭഞ്ജ വാതഃ പ്രബലോ ന വൃക്ഷാൻ
ന തിഗ്മരശ്മിഃ സലിലം തതാപ।
ദദാഹ വന്യാം ന ച തത്ര ദാവഃ
സംരക്ഷിതാ യത്ര ഗവാം സ ദേവഃ ॥ 5.5 ॥

ഗാവോ മഹിഷ്യശ്ച ഗഭീരനാദാഃ
സഞ്ചാരിതാഃ ശാർങ്ഗഭൃതാ യഥാർഹം।

www.prapatti.com

കലിന്ദകന്യാമവഗാഹ്യ കാലേ
ഘർമ്മാപദാ സമ്പദമേവ ഭേജുഃ ॥ **5.6** ॥

ഗതേ*f*പി ഭൂയിഷ്ഠഗുണേ വസന്തേ
ഗോപാഃ സുഖം ചാരിതഗോധനാസ്തേ ।
കാലിന്ദജാനൂപസമീപഭാജഃ
കാലം കഠോരാതപമത്യനൈഷുഃ ॥ **5.7** ॥

വിതേനിരേ ജംഗമധാമകൽപൈഃ
അനോഭിരധ്യാസിതചത്വരാണി ।
നിദാഘവർഷാനുഗുണാനി ഗോപാഃ
സ്ഥാനാനി ഗോവത്സഗുണോചിതാനി ॥ **5.8** ॥

അകാലകാല്യേന പരേണ പുംസാ
സാമ്യം ഗതാനാമിവ വല്ലവീനാം ।
സുഖായ സർവ്വേ സമയാ ബഭൂവുഃ
സ്വൈഃ സ്വൈരവിച്ഛിന്നഗുണൈർവ്വിശേഷൈഃ ॥ **5.9** ॥

സുധാപ്ലവസ്വൈരസഖീമഭിഖ്യാം
വനാശ്രിതേ വർഷതി കൃഷ്ണമേഘേ ।
മധ്യന്ദിനേ*f*പ്യാദദിരേ വിഹാരാൻ
ഗാവഃ പ്രകാമം ഗതഘർമ്മതാപാഃ ॥ **5.10** ॥

താപാപഹന്തുഃ സ്വപദാശ്രിതാനാം
തത്താദൃശാ തസ്യ സമീക്ഷണേന ।
ന തസ്യ ഗോപാധ്യുഷിതസ്യ ജജ്ഞേ
വനസ്യ വാതാതപവഹ്നിപീഡാ ॥ **5.11** ॥

പ്രസാധിതാഃ പാടലപുഷ്പജാലൈഃ
പ്രച്ഛായനിദ്രാശമിതോപതാപാഃ ।
ദിനാവസാനസ്നപനേന ശീതാ
ഗോപ്യഃ പ്രിയൈർന്നിർവിവിശുഃ നിശീഥാൻ ॥ **5.12** ॥

നിദാഘതൈക്ഷ്ണ്യാദിഹ ദുഷ്ടസത്ത്വാഃ
ക്ഷോഭം ഗവാം കുർയുരതിക്ഷുധാർത്താഃ।
ഇതീക്ഷമാണഃ സഹജേന സാർദ്ധം
വ്യധത്ത നാഥോ മൃഗയാവിഹാരം॥ **5.13**॥

പ്രസക്തഗംഗായമുനാനുഷക്ത്യാ
ഭാസാ തയോരാഹിതഗാഢമോഹാഃ।
അയത്നലഭ്യോപഗമാസ്തദാ*ff*സൻ
വ്യാലാഃ ക്ഷണാദർഭകവേധയോഗ്യാഃ॥ **5.14**॥

അനുപ്രയാതൈരിവ ദേവമായാം
അച്ഛേദനീയൈരപി ദിഗ്ഗജാനാം।
വനം തദന്തർഗ്ഗതസത്ത്വജാതം
പാശൈരവാരുന്ധത വത്സപാലാഃ॥ **5.15**॥

അനന്തലീലോചിതഭൂമികാപ്തൈഃ
ആവേദിതാൻ വേദവനേചരേന്ദ്രൈഃ।
പഥഃ സമാസ്ഥായ ഗൃഹീതചാപാ
ഗുപ്തസ്ഥിതിം ഗോപസുതാ വിതേനുഃ॥ **5.16**॥

ക്ഷണാദനിർദ്ധാര്യ നിദാനഭേദം
ദത്താപഹാസൈഃ വനദേവതാഭിഃ।
മൃഗായിതം തത്ര മൃഗേന്ദ്രമുഖ്യൈഃ
സിംഹായിതം ഗോകുലസാരമേയൈഃ॥ **5.17**॥

പരിസ്ഫുരത് കൃത്രിമസത്ത്വജാതൈഃ
പ്രസാരിതൈഃ ശ്യാമപടൈർവ്വനാന്തേ।
സ്വയം തിരോധായ തദർഹശബ്ദാഃ
ഗോപാ മൃഗാൻ ഗൂഢചരാഃ ചകർഷുഃ॥ **5.18**॥

ശതാവരീദാമനിബദ്ധമൂർധ്നഃ
ശാർങ്ഗധ്വനിത്രാസിതസിംഹയൂഥാൻ।

അനീകനാഥപ്രമുഖാനകാർഷീത്
അഗ്രേസരാൻ വ്യാധതനൂൻ അനന്തഃ ॥ **5.19** ॥

വിമുക്തപാശാ മധുവൈരിഭൃത്യൈഃ
ജിഹ്വാലദുർദ്ദർശകരാലവക്ത്രാഃ ।
നിപേതുരന്യോന്യവിമുക്തരോഷാഃ
ശ്വാനോ വരാഹേഷു നിശാതദംഷ്ട്രാഃ ॥ **5.20** ॥

സംഭൂയ ഗോപാഃ പ്രസഭം പ്രയുക്തൈഃ
സത്ത്വാനി വന്യാനി സമഗ്രസത്ത്വാഃ ।
ഗുഹാമുഖാമ്രേഡിതതീവ്രഘോഷൈഃ
കോലാഹലൈരാകുലയാംബഭൂവുഃ ॥ **5.21** ॥

അമൃഷ്യതോ മാനുഷസിംഹനാദം
ഗിരീന്ദ്രരൗധൈരപി ദുർന്നിരോധാൻ ।
ബഭഞ്ജ ദൃപ്തോ ബലഭദ്രസിംഹഃ
സിംഹാൻ ദ്വിപേന്ദ്രാനിവ ദുർന്നിവാരഃ ॥ **5.22** ॥

ഗുഞ്ജാകലാപപ്രതിനദ്ധകേശൈഃ
ആഗുൽഫമാലംബിതപിഞ്ഛജാലൈഃ ।
നിഷംഗിഭിശ്ചാരുപൃഷത്കചാപൈഃ
ഗുപ്തോ ബഭൗ ഗോപസുതൈർമ്മുകുന്ദഃ ॥ **5.23** ॥

ആക്രാന്ത്യകമ്പേഷു നഗേഷു ധൈര്യം
ശൗര്യക്രമം ശ്വാപദവിക്രമേഷു ।
അശിക്ഷയത് ക്ഷേമവിദാത്മഭൃത്യാൻ
വിഹാരഗോപോ മൃഗയാപദേശാത് ॥ **5.24** ॥

ആദായ ലൂനാനി മുകുന്ദബാണൈഃ
ശൃങ്ഗാണി ശീഘ്രം വനകാസരാണാം ।
ശാർങ്ഗപ്രമാണാനി ശനൈരകാർഷ്ടുഃ
തൈരേവ ചാരൂണി ധനൂംഷി ബാലാഃ ॥ **5.25** ॥

മനുഷ്യമാംസസ്പൃഹയാ സരോഷം
ഗുഹാന്തരാദുത്പതിതും പ്രവൃത്താൻ।
ശിലീമുഖൈഃ കീലിതശൈലകൺഠാൻ
കൃഷ്ണസ്തദാ കേസരിണശ്ചകാര ॥ 5.26 ॥

നവാഹൃതൈർന്നാഥപരിഷ്ക്രിയാർഹാം
ഗുഞ്ജാസ്രജം ഗോപകുമാരവീരാഃ।
വിഭിന്നവന്യദ്വിപകുംഭമുക്തൈഃ
മുക്താഫലൈരന്തരയാംബഭൂവുഃ ॥ 5.27 ॥

ശരാഹതാനാം വിപിനേ മൃഗാണാം
ആർദ്രാഹൃതൈശ്ചർമ്മഭിരാത്തഹർഷാഃ।
അകൽപയന്നാസ്തരണാനി ഗോപാഃ
സംവേശയോഗ്യാനി സഹായിനീനാം ॥ 5.28 ॥

അഭിന്ന പാർശ്വേഷ്വവകാശഭേദാത്
ഭിന്നസ്ഥിതീൻ ഭീതിമപോഹ്യ വത്സാൻ।
നിരസ്തസിംഹേഷു ഗുഹാഗൃഹേഷു
ന്യവീവിശൻ നാഥനിയോഗഭാജഃ ॥ 5.29 ॥

അയാതയാമൈരചിരപ്രതാപാത്
സുമൃഷ്ടപാകൈരധിശല്യശൃങ്ഗം।
മാംസൈർമൃഗാണാം മധുനാ*f*വസിക്തൈഃ
നന്ദസ്യ ഭൃത്യാ വിപിനേ നനന്ദുഃ ॥ 5.30 ॥

നിവേദ്യമാനാൻ വനദേവതാഭിഃ
സംഗൃഹ്യ വന്യാൻ ഉപദാവിശേഷാൻ।
സമം സുഹൃദ്ഭ്യഃ സഹസാ വിഭേജേ
രാമാനുരോധേന രമാസഹായഃ ॥ 5.31 ॥

ത്രാണം സതാം ദുഷ്കൃതിനാം വിനാശം
തന്വന്നഭീഷ്ടം മൃഗയാച്ഛലേന।

സ്വച്ഛന്ദചർയാനുഗുണം ഗവാം തത്
ചക്രേ വനം ശാന്തമൃഗാവശേഷം ॥ **5.32** ॥

നിസർഗ്ഗകാരുണ്യതരംഗവൃത്ത്യാ
നിർവ്വൈരതാം നൈഗമഗോപദൃഷ്ട്യാ ।
സമ്പ്രാപിതാഃ പ്രാപുരിവൈകജാത്യം
കേചിത് ഗവാം കേസരിദന്തിമുഖ്യാഃ ॥ **5.33** ॥

വിധൂമ്പതാ ധൂലികദംബരേണൂൻ
ധാരാകദംബാംകുരകാരണേന ।
നിന്യുഃ ശ്രമം നിർത്തരബിന്ദുഭാജാ
നഭസ്വതാ നന്ദസുതാനുയാതാഃ ॥ **5.34** ॥

അമർത്ത്യയക്ഷേശ്വരധാമഭാജോഃ
ആരാമയോരേകമിവാവതാരം ।
പ്രശാന്തഘർമ്മാതിശയം പ്രഭാവാത്
ബൃന്ദാവനം നന്ദസുതോ വിതേനേ ॥ **5.35** ॥

ദിശം സമാക്രമ്യ കരൈരുദീചീം
ദേവേ രവൗ ദക്ഷിണതഃ പ്രവൃത്തേ ।
നിദാഘലക്ഷ്മ്യാ നിഗൃഹീതദേഹാം
വൃഷ്ടിം പുനഃ സ്രഷ്ടുമിയേഷ ശൗരിഃ ॥ **5.36** ॥

അഥാവിരാസീദപസാരയന്തീ
താപം ഗവാം ചണ്ഡകരപ്രസൂതം ।
വിചിത്രസസ്യോദയമേചകാംഗീ
മേഘാവിലാ മാധവയോഗവേലാ ॥ **5.37** ॥

മഹീഭൃതഃ സംഭൃതതീർത്ഥതോയൈഃ
അംഭോധരൈരാചരിതാഭിഷേകാഃ ।
പ്രയുക്തവിദ്യുദ്ബലയൈഃ പുനസ്തൈഃ
പ്രായേണ നീരാജനമന്വഭൂവൻ ॥ **5.38** ॥

ധൗതാവദാതൈഃ ക്രകചച്ഛദാനാം
പത്രൈരവിശ്രാന്തഷഡംഘ്രിനാദൈഃ।
വ്യദാരയത് പുഷ്പശരഃ പ്രതൂർണ്ണം
മാനഗ്രഹം മാനവതീജനാനാം ॥ **5.39** ॥

പയോമുചാ സേകവതാം സ്ഥലാനാം
വീരുത്പ്രരോഹാ വിവിധാ ബഭൂവുഃ।
സമീക്ഷിതാനാം മധുസൂദനേന
ശ്രദ്ധാദയാദ്യാ ഇവ സദ്ഗുണൗഘാഃ ॥ **5.40** ॥

ശിതേന പഞ്ചേഷുശരേണ ഭിന്നാത്
വിയോഗിനീമാനസതോ വികീർണ്ണാഃ।
തദേന്ദ്രകോപത്വമിവാധിജഗ്മുഃ
ശോണാഃ ക്ഷിതൗ ശോണിതബിന്ദുഭേദാഃ ॥ **5.41** ॥

മധുദ്രുതേരുൽബണദന്തവീണാ
മേഘാനിലേ മേദുരബിന്ദുജാലേ।
പ്രഭൂതകമ്പാഃ പ്രഥയാംബഭൂവുഃ
ശീതാലുതാം കണ്ടകിനഃ കദംബാഃ ॥ **5.42** ॥

ശതഹ്രദാശസ്ത്രവിലാസദീപ്താ
ധീരപ്രണാദാ ധൃതചിത്രചാപാ।
കനദ്ബലാകാ ധ്വജപംക്തിരാസീത്
കാദംബിനീ കാമചമൂരപൂർവ്വാ ॥ **5.43** ॥

മൃദംഗധീരസ്തനിതോ വിഹായാഃ
സൗദാമിനീസംഭൃതചാരുലാസ്യഃ।
ബഭൗ നവാനാം പ്രഭവോ രസാനാം
രതിപ്രിയസ്യേവ നടസ്യ രംഗഃ ॥ **5.44** ॥

അചിന്തിതോപസ്ഥിതജീവനാനാം
ആസേദുഷാമഭ്യധികാം സമൃദ്ധിം।

തോയാശയാനാം പരിവാഹജന്യാ
സ്വഗുപ്തിരന്യോപചയപ്രദാfഭൂത് ॥ 5.45 ॥

ഗുഹാസു ഗോവർദ്ധനസംഭവാസു
പ്രകാമവിസ്തീർണ്ണസമസ്ഥലീഷു ।
ഗുണാധികോ വിശ്വസൃജാ പ്രവർഷേ
വാസഃ സമാധീയത വല്ലവാനാം ॥ 5.46 ॥

ദരീഷു ഗോപ്യഃ പ്രസമീക്ഷ്യ കൃഷ്ണം
ദിശാസു ജീമൂതഗണം മയൂർയഃ ।
അഗ്രേ പതീനാമഭിഗീതിനാദം
വിതേനിരേ ചാരു വിഹാരലാസ്യം ॥ 5.47 ॥

പയോദലക്ഷ്യപ്രഹിതാഗ്രഹസ്താം
കൃഷ്ണഃ സ്വനേത്രേ ഇവ ചന്ദ്രസൂര്യൗ ।
തിരോദധാനാം പ്രതിരോദ്ധുമൈച്ഛത്
സ്വൈരീ സ്വലീലാമിവ വർഷവേലാം ॥ 5.48 ॥

അഥാഞ്ജനസ്നിഗ്ധനഭഃ പ്രകാശാഃ
ക്ഷണത്വിഷാം കൽപിതലാസ്യഭംഗാഃ ।
ദിശാമുഖോല്ലാസനദൃഷ്ടദാക്ഷ്യാഃ
ദീനാംബുവാഹാ ദിവസാ ബഭൂവുഃ ॥ 5.49 ॥

അലക്ഷ്യതീവ്രാതപമന്തരിക്ഷം
സിതാസിതൈരംബുധരൈശ്ചകാശേ ।
വിവേകമാസാദയതാമിവാദൗ
ചിത്തം വിതർക്കൈരനിവർത്തമാനൈഃ ॥ 5.50 ॥

വിഹായ സദ്യഃ കുടജാർജ്ജുനാദീൻ
വിപ്ലാവിതാൻ കാലവിപർയയേണ ।
പുനർബ്ബബന്ധുഃ പ്രണയം ദ്വിരേഫാഃ
കോശോപപന്നേഷു കുശേശയേഷു ॥ 5.51 ॥

തരംഗ ലോലാംബുജതാലവൃന്താ
ബർഹാതപത്രായിത ഭൃങ്ഗയൂഥാഃ।
വിധൂതഹംസാവലിചാമരൗഘാഃ
നദ്യഃ സമാതന്വത നാഥസേവാം ॥ 5.52 ॥

താപാനുബന്ധപ്രശമായ പുംസാം
ശയ്യാർത്ഥിനാ ശാർങ്ഗഭൃതോപഹൂതാ।
പയോദമാലാവ്യപദേശദൃശ്യാ
പ്രായസ്തിരോ*ധ*ീയത യോഗനിദ്രാ ॥ 5.53 ॥

ഇതസ്തതഃ പ്രാപ്തശരദ്വിഹാരം
ഗോപീസഖം ദ്രഷ്ടുമതീവ ഹർഷാത്।
അശോഭി നേത്രൈരിവ ജൃംഭമാണൈഃ
ശീർണ്ണൈർദ്ധരിത്രീ ശിഖിനാം കലാപൈഃ ॥ 5.54 ॥

ചരാചരേഷ്വാഹിതജീവനാനാം
അനുജ്ജ്ഝതാം സത്പഥമംബുദാനാം।
ശുചിത്വമന്തർബ്ബഹിരപ്യയത്നാത്
അഭ്യാഗതൈർഹംസഗണൈഃ ശശംസേ ॥ 5.55 ॥

സംസ്കാരഭേദൈഃ കലമാദികാനാം
ക്രമേണ ലബ്ധോപചയസ്ഥിതീനാം।
സമുന്നതിഃ സന്നതിഹേതുരാസീത്
ധർമ്മം നിജം സാധയിതും ക്ഷമാണാം ॥ 5.56 ॥

വിഹാരഗോപസ്യ ഗുണാൻ ഗൃണദ്ഭിഃ
ക്ഷീബാശയാ ഗീതപദൈരുദാരൈഃ।
ചകാസുരാസാദിതഭക്തിഭേദാഃ
സാമോപശാഖാ ഇവ ശാലിഗോപ്യഃ ॥ 5.57 ॥

വികസ്വരേന്ദ്രായുധബർഹദാമ്നഃ
ശ്യാമീകൃതം കൃഷ്ണഘനസ്യ ധാമ്നാ।

ശരത്പ്രസംഗേfപി തദാ തദാസീത്
ബൃന്ദാവനം ബദ്ധമയൂരലാസ്യം ॥ 5.58 ॥

സമഗ്രബന്ധൂകരജസ്സമേതം
സ്മേരാതസീമേചകമന്തരിക്ഷം ।
പീതാംബരേണ പ്രഭുണാ തദാനീം
അയത്നസംഭൂതമവാപ സാമ്യം ॥ 5.59 ॥

സമഗ്രസപ്തച്ഛദരേണുകീർണ്ണൈഃ
സ്രോതോഭിരുന്നീതമദപ്രവാഹഃ ।
സ്വകാനനേ സ്വൈരജുഷാം ഗജാനാം
ഗോവർദ്ധനോ യൂഥപതിർബ്ബഭൂവ ॥ 5.60 ॥

അധോമുഖൈശ്ച പ്രതിബിംബരൂപൈഃ
അഭ്യുന്നതൈരാത്മഭിരപ്യശംസൻ ।
ത്രിവിക്രമസ്യ സ്ഥിതമുന്നതം ച
പദദ്വയം പാഥസി രക്തപദ്മാഃ ॥ 5.61 ॥

പംകക്ഷയേ പ്രാക്തനവർത്തനീനാം
വക്രേതരാ വ്യക്തിരഭൂത് പൃഥിവ്യാം ।
ബഹിർമ്മതപ്രത്യയിനാം വ്യപോഹേ
വേദോദിതാനാമിവ സത്ക്രിയാണാം ॥ 5.62 ॥

മദപ്രഭൂതധ്വനയോ മഹോക്ഷാ
രോധോവിഭേദോൽബണതുംഗശൃങ്ഗാഃ ।
ദർപ്പസ്യ ദേഹാ ഇവ യോഗസിദ്ധാഃ
ദന്താവലാൻ അന്തരയാംബഭൂവുഃ ॥ 5.63 ॥

സരോരുഹാം രക്തസിതാസിതാനാം
ശ്രിയാ ബഭൗ ശാരദവാസരശ്രീഃ ।
വിഹാരഭാജാ ഗുണഭേദയോഗാത്
വ്യക്തീകൃതാ വിശ്വസൃജേവ മായാ ॥ 5.64 ॥

ആരക്തകൽഹാരവിലോചനശ്രീഃ
ക്ലാന്താ ഭൃശം ഖേലഗതിഃ സ്ഖലന്തീ।
ഉന്നാലനാലീകമധൂപഭോഗാത്
മത്തേവ മാർത്താണ്ഡസുതാ ബഭാസേ ॥ 5.65 ॥

വലഗ്നലഗ്നോർമ്മിവലീവിഭംഗാം
കാലേ യഥാസ്ഥാനഗൃഹീതകാർശ്യാം।
അരംസ്ത പശ്യന്നനഘോ*f*നുരൂപാം
ശ്യാമാം സുദൃഷ്ടാമപി സൂർയകന്യാം ॥ 5.66 ॥

ശോണാകൃതിം കോകനദൈരുദാരൈഃ
ഇന്ദീവരൈരാകലിതാത്മകാന്തിം।
സിതാംബുജൈഃ സൂചിതജാഹ്നവീതാം
ഏകാമനേകാമിവ താമഭുംക്ത ॥ 5.67 ॥

കുമുദ്വതീം പ്രേക്ഷ്യ കലിന്ദകന്യാം
താരാപരിഷ്കാരവതീം ത്രിയാമാം।
നഭഃസ്ഥലീം ച സ്ഫുടഹംസമാലാം
നാഥസ്ത്രിധാഭൂതമമന്യതൈകം ॥ 5.68 ॥

ബന്ധൂകജാലൈഃ പരിധാനശോഭാം
ഇന്ദീവരൈരപ്രതിമാമഭിഖ്യാം।
മുഖശ്രിയം താമരസൈർമ്മുരാരേഃ
സംഭൃത്യ ലേഭേ ശരദാനുരൂപ്യം ॥ 5.69 ॥

പയോധരാണാം പലിതംകരണ്യാ
ദിവശ്ച താരുണ്യമിവാർപ്പയന്ത്യാ।
വിചിത്രഭൂമ്നാ ശരദാ സ്വശക്തിം
വിഖ്യാപയാമാസ വിഹാരഗോപഃ ॥ 5.70 ॥

കുമുദ്വതീകൽപിതഭൃങ്ഗഗീതഃ
സന്ദർശയൻ ദർപ്പണമിന്ദുബിംബം।

സചാമരശ്ചന്ദ്രികയാ സിഷേവേ
തമീശ്വരം തത്ര ശരത്പ്രദോഷഃ ॥ 5.71 ॥

സരോരുഹാം രക്തസിതാസിതാനാം
സ്ഥാനേഷു ഭൃങ്ഗധനിഭിഃ പ്രതേനേ ।
ജിഗീഷതഃ പഞ്ചശരസ്യ വിശ്വം
തൂർണ്ണം പ്രവൃത്തൈരിവ തൂർയഘോഷൈഃ ॥ 5.72 ॥

നിർമ്മുക്തഭോഗീന്ദ്രനിഭൈഃ പയോദൈഃ
നഭഃസ്ഥലീ വ്യാപ്തതനുർബ്ബഭാസേ ।
അനംഗയോധൈർഹരിനീലഭൂമിഃ
ധൗതപ്രകീർണൈരിവ ചാമരൗഘൈഃ ॥ 5.73 ॥

വിഭാവ്യ ബന്ധൂകവിഭാതസന്ധ്യാം
കാലോചിതം കൽപയിതും വിഹാരം ।
ദ്വിജൈരുപാധാവി നിസർഗ്ഗശുദ്ധൈഃ
അംഗീകൃതാനാവിലതീർത്ഥതോയൈഃ ॥ 5.74 ॥

അനിന്ദിതാം ശ്ലാനിമിവോദ്വഹന്ത്യോ
വിതേനിരേ മന്ദതരാൻ പ്രചാരാൻ ।
വർഷാനിശീഥേ ദയിതേന ഭുക്താഃ
ശ്രാന്തിം പ്രയാതാ ഇവ ശൈവലിന്യഃ ॥ 5.75 ॥

ശ്രിയാ സമം ഭാവിതപദ്മഭൂമ്നാ
ഘനാഗമാദുല്ലസിതഃ പയോധേഃ ।
രരാജ നീലേ രവിരന്തരിക്ഷേ
മണീശ്വരോ മാധവവക്ഷസീവ ॥ 5.76 ॥

അവാപ്യ സംകോചമതീവ ഭൂയഃ
കാലാഗമാദുന്മിഷതോ നഭസ്തഃ ।
വിഭാഗമാപുർവ്വിദിശോ ദിശശ്ച
പ്രജാഃ പ്രസന്നാദിവ വിശ്വധാമ്നഃ ॥ 5.77 ॥

സമുദ്യതസ്തിഗ്മരുചോ ഘനാബ്ധേഃ
ഉന്നിദ്രതാം പൂർവ്വമുപാജഗാമ ।
രഥാംഗപാണേരിവ സിന്ധുജന്മാ
സരോജിനീ ചാരുസരോജലക്ഷ്യാ ॥ 5.78 ॥

ഉത്സാരയൻ ജീർണ്ണശിലിന്ധ്രജാലം
പ്രായോ മദൈഃ പേചകിനാം പ്രസിഞ്ചൻ ।
ചകാര സപ്തച്ഛദരേണുജാലൈഃ
കാലോ മഹീം കാമവിഹാരയോഗ്യാം ॥ 5.79 ॥

കൃതോദയാഃ കൃഷ്ണവലാഹകേന
സ്രോതോവഹാഃ സ്വൈരവിഹാരഭാജഃ ।
ത്രപാമിവ സ്ഥാനഗതിപ്രതീക്ഷ്യാഃ
സ്വാഭാവികീം സ്വച്ഛദശാമവാപുഃ ॥ 5.80 ॥

സുഖാവഗാഹ്യൈഃ സുദൃശാമതൃഷ്യത്
സ്വാദോത്തരൈഃ ശൗരിരപേതപംകൈഃ ।
പ്രസന്നശീതൈരനഘൈഃ പയോഭിഃ
സ്വഭക്തചിത്തൈരിവ യാമുനീയൈഃ ॥ 5.81 ॥

അനുൽബണൈരമ്പഹമൂർമ്മി ഭേദൈഃ
സമ്പന്നരേഖാഃ സരിതാമധോƒധഃ ।
ശ്രിയോ ദധുഃ പദ്മവനാവതാരേ
സോപാനതാം സൈകതസന്നിവേശാഃ ॥ 5.82 ॥

പ്രസാദഭാജാ സമയേന ദത്താഃ
ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മ്യാസ്തരലസ്വഭാവാഃ ।
പയോധരസ്ഥാനഗതാ വിരേജുഃ
ഹാരാഃ പ്രഭൂതാ ഇവ ഹംസമാലാഃ ॥ 5.83 ॥

ജലാതപത്യാഗസമാഗമാഭ്യാം
പ്രാചീമവക്രാം പ്രകൃതിം ഭജന്ത്യഃ ।

തദമ്പയത്യാഗവശാദവാപ്തൈഃ
പംകൈരമുച്യന്ത ശനൈഃ പദവ്യഃ ॥ 5.84 ॥

സ്ഥാനേ വിനിദ്രാഃ സ്ഥലപദ്മകോശാഃ
പ്രായോ ഗതിം പാന്ഥജനസ്യ രോദ്ധും ।
അരുന്തുദാൻ ആമുമുചുഃ പരാഗാൻ
ആശ്യാനപംകേഷു മഹാപഥേഷു ॥ 5.85 ॥

പതത്രലീലാഹതപുഷ്കരാന്തൈഃ
പദ്മാലയാനൂപുരസൗമ്യനാദൈഃ ।
ശുഭൈരഭാവി സ്വപതസ്ത്രിധാമ്നഃ
പ്രത്യൂഷതൂർയൈരിവ രാജഹംസൈഃ ॥ 5.86 ॥

കൽഹാരനിഷ്പാദിതകർണ്ണപൂരാ
വിതീർണ്ണബന്ധൂകവിശേഷകശ്രീഃ ।
ആമുക്തപദ്മോത്പലരേണുരാസീത്
സൈരന്ധ്രികാ കാപി ശരത് ത്രിധാമ്നഃ ॥ 5.87 ॥

സരോജകോശാന്മിഷതഃ പ്രഭുഗ്നാൻ
ശാലീൻ വിപാകാനതപിഞ്ജരാഗ്രാൻ ।
ശുകാംശ്ച തേഷ്വാപതതോ*f*നുമേനേ
ശൗരിഃ സയൂഥ്യാനിവ ശോണതുണ്ഡാൻ ॥ 5.88 ॥

സ്വവേഗസഞ്ജനനഗഭീരഭാവം
സ്രോതസ്വിനീനാമപഹായ തോയം ।
കാലുഷ്യമായോധനകാലയോഗാത്
വീരാംഗനാനാം ഹൃദയം വിവേശ ॥ 5.89 ॥

നവപ്രരൂഢൈർന്നലിനീപലാശൈഃ
ശാരാണി വേശന്തജലാന്യവാപുഃ ।
സ്ഫുരത്കലംകസ്യ തുഷാരധാമ്നഃ
ഛായാഭിരന്യാഭിരിവാവിശേഷം ॥ 5.90 ॥

വർഷീയസീനാമപി പദ്മിനീനാം
സൗമ്യേന വർഷാന്തരസായനേന ।
സാമോദമന്ദസ്മിതഹാർയഭൃങ്ഗം
യുക്തം ശ്രിയാ യൗവനമാവിരാസീത് ॥ **5.91** ॥

ശരദ്വിഭൂതിം കുമുദാവദാതാം
സംവീതനീലാംബരദർശനീയാം ।
അമംസ്ത നിധൂർത്തഘനപ്രലംബാം
മൂർത്തിം ബലസ്യേവ ശുഭാം മുകുന്ദഃ ॥ **5.92** ॥

നിദ്രായിതേവ പ്രഥമം പയോദൈഃ
പ്രശാന്തനിദ്രേവ ശരത്പ്രസാദാത് ।
ജഗത്ത്രയീ തദ്വ്രതിനീവ ഭേജേ
ജാതോദ്യമം ജാഗരണേ മുകുന്ദം ॥ **5.93** ॥

നിദ്രാപദേശേന ജഗദ്വിഭൂതിം
വിഭാവയൻ നിത്യവിധൂതനിദ്രഃ ।
പ്രബുധ്യമാനഃ സ വിഭുഃ പ്രജാനാം
പ്രാദാത് സ്വധർമ്മാനുഗുണം പ്രബോധം ॥ **5.94** ॥

അവ്യാസംഗം ജലധിശയനാദുത്ഥിതസ്യാത്മധാമ്നഃ
പത്യുഃ പുണ്യം പ്രഥമനയനസ്പന്ദിതം പ്രാപ്തുകാമാ ।
നിത്യാപൂർവ്വശ്രുതിപരിമലം ന്യസ്തലീലാരവിന്ദാ
പാദാംഭോജം സഹ വസുധയാ ധാരയാമാസ പദ്മാ ॥ **5.95** ॥

അനുചരിതവിധിജ്ഞൈരാദൃതാം പൂർവ്വപൂർവ്വൈഃ
മഹദിദമനപായം മംഗലം മന്യമാനാഃ ।
പ്രചിതവിവിധഭോഗ്യാം പ്രാരഭന്ത പ്രതീതാം
വലമഥനസപർയാം വല്ലവാ നന്ദമുഖ്യാഃ ॥ **5.96** ॥

വാഹേഷു ഗോഷു ദ്വിരദേഷു ചാഗ്ര്യാം
തജ്ജന്യയാ ജീവികയോപപന്നാഃ ।

തദർഹസംഭാരവതീം സപർയാം
ക്ഷിപ്താപദം ക്ഷേമവിദോ വിതേനുഃ ॥ **5.97** ॥

ആബാലപ്രേക്ഷണീയം പ്രണതമനിമിഷൈ–
രദ്ഭുതാനാം പ്രധാനം
ധൂതത്രൈലോക്യദോഷം ധ്വജമമരപതേ–
സ്തൂർണ്ണമുത്ഥാപയന്തഃ।
ഘൃഷ്ടീനാമർച്ചനാഭിഃ സ്തുതിഗുണനികയാ
ഗീതനൃത്തോപഹാരൈഃ
ഉദ്വേലപ്രീതിലോലാ വിദധുരവികലൈഃ
ഉത്സവം ഗോപവൃദ്ധാഃ ॥ **5.98** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ പഞ്ചമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ സഷ്ഠഃ സർഗ്ഗഃ ॥

ശമയതാ പുരുഹൂതമഹോത്സവം
വ്രജപതിഃ സഹ വല്ലവയൂഥപൈഃ ।
നിഭൃതമഞ്ജുഗിരാ നിജസൂനുനാ
നിജഗദേ ജഗദേകകുടുംബിനാ ॥ **6.1** ॥

വിദിതവാനിവ വിജ്ഞപയാമ്യഹം
ശൃണുത മേ ശകുനേരിവ ഭാഷിതം ।
പൃഥുകബുദ്ധിരഹം പൃഥുചേതസഃ
പ്രഭവതോ ഭവതോ നഹി ശിക്ഷയേ ॥ **6.2** ॥

നിഗമദൃഷ്ടമിദം നിഖിലേന വഃ
ക്വചന വിശ്വതനൗ പുരുഷേ സ്ഥിതേ ।
യ ഇഹ യാമുപജീവതി തത്തനും
സ ഹി തയാ ഹിതയാ ഭുവി നാഥവാൻ ॥ **6.3** ॥

അതിയജേത നിജാം യദി ദേവതാം
ഉഭയതശ്ച്യവതേ ജുഷതേ*f* പ്യഘം ।
ക്ഷിതിഭൃതൈവ സദൈവതകാ വയം
വനവതാ*f* നവതാ കിമഹിദ്രുഹാ ॥ **6.4** ॥

അനഘശാദ്വലകാനനസമ്പദാ
നദനദീഹ്രദനിർഝരശാലിനാ ।
ബഹുപശുഃ പശുപാലകസന്തതിഃ
മഹിഭൃതാ ഹി ഭൃതാ ന മരുത്വതാ ॥ **6.5** ॥

അചലമർച്ചത കിം വിബുധൈശ്ചലൈഃ
ശുഭവനം ഭവനം ച ദിവൗകസാം ।

www.Prapatti.com

ക്ഷമമനേന വനേ പരിരക്ഷിതേ
ന ഹരിണാ ഹരിണാനപി ബാധിതും ॥ **6.6** ॥

ഗിരിഷു വിഷ്ണുവിഭൂതിഷു യുജ്യതേ
നിഖിലദേവമയീഷു ച ഗോഷു നഃ।
തദുഭയാശ്രിതവൃത്ത്യുപജീവിനാം
ഗുരു ചിരം രുചിരം ച സമർച്ചനം ॥ **6.7** ॥

അഭിമതം ഗിരയഃ കൃതസത്ക്രിയാ
ദദതി ദർശിതദൈവതഭൂമികാഃ।
ഹരിതരക്ഷുമുഖൈരപി വിഗ്രഹൈഃ
അഹിതമാഹിതമാനവിപർയയാഃ ॥ **6.8** ॥

പശുഭിരദ്രിചരൈരുപകൽപിതേ
വ്രജനയേ ജനയേമ ന വിപ്ലവം।
ക്ഷിതിമൃദേഷ സമീഹിതസിദ്ധയേ
ജനമിതം ന മിതമ്പചതാം നയേത് ॥ **6.9** ॥

അപി ച സാധു ഗവാമഭിവർദ്ധനാത്
അനൃതഹാനിജയാ നിജയാ*ff*ഖ്യയാ।
ഭജതി ഗോപഗണൈരഭിരാധ്യതാം
വനമയം നമയൻ ഫലസമ്പദാ ॥ **6.10** ॥

ഹരതി താപമസാവുപസേദുഷാം
മഹിമവാൻ ഹിമവാനിവ ദക്ഷിണഃ।
വിതനുതേ മണിരശ്മിഭിരപ്യസൗ
സുരപതേരപതേജ ഇവാസ്പദം ॥ **6.11** ॥

പ്രദിശതാ മധുമൂലഫലാനി നഃ
സതരുണാ തരുണാദ്ഭുതവീരുധാ।
ഉപകൃതം ഗിരിണാ തദിഹാർപ്പ്യതാം
രസതതം സതതം ഹവിരാഹൃതം ॥ **6.12** ॥

സമരുതാ മരുതാപജിതാfമുനാ
നദവതാ ദവതാന്തിദവീയസാ।
ശ്രമഹതാ മഹതാ കൃതവിശ്രമാ
വയമിതോ യമിതോൽബണശാകപരാഃ॥ **6.13**॥

ബഹുമതോ മനുജാ ദധതേ ധൃതിം
ബഹുമതോfയമനന്യധൃതിഃ സതാം।
ഗിരിശതോന്നതിമാനധികോ ഹ്യസൗ
ഗിരിശതോഷകൃതോfപി മഹീഭൃതഃ॥ **6.14**॥

സനഗരാ നഗരാജിമതാfമുനാ
കുഹരിണാ ഹരിണാ സമസമ്പദാ।
സതതമാതതമാനമഹീയസീ
വസുമതീ സുമതീശ്വര ധാർയതേ॥ **6.15**॥

സുരസഗന്ധവിഭൂതിനിധേ ഹിതം
പരിഗൃഹാണ നിജേ പശുപാലനേ।
സുരസഗന്ധവിഭൂതി നിധേഹി തം
ഹരിമവേത്യ ഗിരിം ഹവിരുത്തമം॥ **6.16**॥

വിശുദ്ധതോയൗഘപരീതപാർശ്വേ
ശുദ്ധാശയാഃ ശ്വേത ഇവാന്തരീപേ।
നിരാശിഷോ നിത്യമിഹാശ്രയന്തേ
നൈഃ ശ്രേയസം താത നിവൃത്തിധർമ്മം॥ **6.17**॥

ഇഹവാസമഹീ സമഹീനഗുണേ
സ്ഥിരകുഞ്ജഗൃഹേ ജഗൃഹേ വിബുധൈഃ।
അയമാനമതാം ന മതാം ന തനും
ക്ഷിതിഭൃദ്ഭജതേ ഭജ തേന ധൃതിം॥ **6.18**॥

തടഭൂമിരസൗ ജയതി ത്രിദിവം
പവനാഗതതാപവനാഗതതാ।

ഇഹ ദേവഗണൈരനിശാധ്യുഷിതാ
യുതകോകനദായുതകോകനദാ ॥ **6.19** ॥

പ്രകൃഷ്ടവംശോദയമാനനീയഃ
പ്രഭൂതതോയപ്രഥിതാനുരൂപ്യാഃ।
പ്രവാലമുക്താമണിചിത്രിതാംഗീഃ
പത്നീരയം പ്രാപയതേ പയോധിം ॥ **6.20** ॥

നന്ദ നീതിധന സർവ്വനന്ദനീ
തത്ത്വ യാതമതിഭൂഷ തത്ത്വയാ।
സാധുനാ ക്ഷിതിഭൃതോ രസാധുനാ
സേവ്യതാമിഹ ഗതേന സേവ്യതാം ॥ **6.21** ॥

നമ്യതേഹ നിയതാ വിഭൂതയേ
ഭൂതയേശ്വരതയാ വിരാജതേ।
രാജതേദൃശതടീമഹീയസേ
ഹീയസേ ന യദി നാമ നമ്യതേ ॥ **6.22** ॥

അയോഗനിദ്രസ്യ ഹരേരിദാനീം
മാന്യേ പദേ മാനസതഃ പ്രവൃത്താഃ।
ത്വദാശയസ്വച്ഛസരിത്പ്രവാഹേ
ഹംസൈഃ സമം വാസമിഹാശ്രയേമ ॥ **6.23** ॥

നിശാകരസ്യ സ്ഫടികേഷ്ടികാധികം
സുജാതരൂപാ ശ്രയതോ വിഭാ സിതാ।
രവിപ്രഭാ ച സ്പൃശതീവ സാന്ധ്യതാം
സുജാതരൂപാശ്രയതോ വിഭാസിതാ ॥ **6.24** ॥

ന ദന്തിനോ*f*സ്മിൻ മുദിതാ നദന്തി നോ
വനസ്ഥലീലാ*f*സ്ത്വിഹ ദേവനസ്ഥലീ।
വ്രജാധിപാഘോന്നതിതീവ്രജാധിപാ
പ്രഭാതതാമ്രാശ്മഗണപ്രഭാതതാ ॥ **6.25** ॥

മഹീയസീ ഗോപഗണാശ്രിതാ മഹീ
വനൈരുപേതാ ഫലപുഷ്പഭാവനൈഃ।
രസൗഘരമ്യൈരപി നിർഝരൈരസൗ
ചകാസ്ത്യമുഷ്മിൻ യവസൈശ്ച മേചകാ॥ **6.26**॥

സദോന്നതായ പ്രണമത്യമുഷ്മൈ
സതാം കനിഷ്ഠാ പ്രഥമാംകനിഷ്ഠാ।
നിശാമയാസ്മിൻ സരിതശ്ച രത്ന–
പ്രഭാസമാനാഃ പ്രതിഭാസമാനാഃ॥ **6.27**॥

ഇഹ വംശലതാവിലഗ്നവാലാഃ
പ്രിയവാലാ നതകന്ധരാശ്ചമർയഃ।
ശബരീകബരീനിരീക്ഷണേന
ത്രപമാണാ ഇവ നിശ്ചലാ ഭവന്തി॥ **6.28**॥

ഹരിനീലരുചാ ലസത്തമിസ്രാ
ദിവസേ*f*പി സ്ഫുരദോഷധിപ്രദീപഃ।
നിശി ചൈഷ തപോധനാംഗദീപ്ത്യാ
ദിനമോഹാദവിഭക്തകോകയുഗ്മഃ॥ **6.29**॥

വ്രജവൈരവതീഷു വല്ലവാനാം
വൃഷ സേനാസു സദാനവാസു ദേവഃ।
അചലാകൃതിരാശു നൈഷ ഗോപ്താ
വൃഷസേനാസു സദാ ന വാസുദേവഃ॥ **6.30**॥

മധുനാ സവിഭവ സന്തം
മദനധനം യം വദന്തി ശുഭദിവസം തം।
നിയതമിഹൈവ വസന്തം
നിഷ്കാമധിയോ*f*പി നിർവ്വിശന്തി വസന്തം॥ **6.31**॥

കാനനം ദധദസൗ സദോന്നമത്
കാഞ്ചനാരകകുഭം സദൃക്ഷകഃ।

മന്ദരസ്യ മഹതാ സ്രവർഷ്മണാ
കാം ച നാര കകുഭം സദൃക്ഷകഃ ॥ **6.32** ॥

അനേഹസാ ഹാനിരുപൈതി നേഹ സാ
ന കന്ദരസ്ഥസ്യ ദിശത്യകം ദരഃ ।
അപാസ്യ താം ഭീതിമസാവുപാസ്യതാം
സദാ നവാ ഭൂമിരിയം സദാനവാ ॥ **6.33** ॥

സമിന്ധതേ*f* സ്മിന്നജുഹത്സമാധികാഃ
സമാധികാതീതധിയഃ സ്ഥിരാശയാ ।
സ്ഥിരാശയാശ്ച വ്രതിനഃ സദാരസാഃ
സദാരസാധ്യേഷു തപസ്സ്രവസ്ഥിതാഃ ॥ **6.34** ॥

വസത്യമുഷ്മിൻ വനദേവതാദ്ഭുതാ
വിഭാതി ഭാസ്വത്തിലകാലികാനനാ ।
വിചിത്രരത്നാ മഹതീ ച മേഖലാ
വിഭാതി ഭാസ്വത്തിലകാലികാനനാ ॥ **6.35** ॥

തപസ്വിനാമാത്മവിദാം നിവാസൈഃ
സമാനഭൂമാവസമാനഭൂമാ ।
ഇഹാടവീ കാഞ്ചനകർണ്ണികാര-
പരാഗതാമ്രാ*f* പ്യപരാഗതാമ്രാ ॥ **6.36** ॥

സരസ്സു ജാതൈഃ നലിനൈഃ സുജാതൈഃ
അപാം തരംഗൈശ്ച സുധാന്തരംഗൈഃ ।
ഇഹാസമേ*f* തിവ്രതതൗ സമേതി
മരുത്തുഷ്ടാരഃ ശ്രമരുത്തുഷ്ടാരഃ ॥ **6.37** ॥

യമഭിപ്ലുതമംബുധൈരഭിതഃ
സരസാ സരസാസ രസാ*ff* സരസാ ।
സ്ഥിരധർമ്മ തയാ ഗിരിരാദ്രിയതേ
സ മയാ സമയാസമ യാ സമയാ ॥ **6.38** ॥

പ്രണമ തമിമമചലമമരം
അഹിതമഹിതമഹിതമഹിത ।
ഭജനമലഘു വിഫലമിഹ ന
സദയസദയ സദയ സദയ ॥ **6.39** ॥

രത്നോപസംഘടിതശൃങ്ഗഫണാസഹസ്രഃ
സ്ഫാരോദിതസ്ഫടികരശ്മിവിശുദ്ധകായഃ ।
നിത്യം വഹന്നിജബലേന മഹീമഹീനഃ
പുഷ്യത്യസൗ മധുരിപോരപി ഭോഗയോഗം ॥ **6.40** ॥

മരുദ്ഗണസമാശ്രിതോ മഘവരത്നനീലദ്യുതിഃ
വിഭാതി വനമാലയാ വിതതനിത്യതുംഗാകൃതിഃ ।
കനത്യഭിഗതഃ ശ്രിയാ കനകരശ്മിപീതാംബരഃ
കരോതി വിധൃതിം ഭുവഃ കഥമസൗ ന വിശ്വംഭരഃ ॥ **6.41** ॥

മുഹുരവധീരിതോ*f*പി ഭജതീഹ യുവാ ഗണയൻ
ഹിതമതിഭൂരിതാനവസുധേ വനിതാം തരസാ ।
സപദി വിഹായ മാനമിയമൃച്ഛതി തം പ്രതി സാ
ഹിതമതിഭൂരിതാ നവസുധേവ നിതാന്തരസാ ॥ **6.42** ॥

ഇഹ മരുതോ വഹന്തി സുരസിന്ധുസഗന്ധസരി–
ദ്വികസിത ഹേമകോകനദ സൗരഭസാരഭൃതഃ ।
മധുകരമൗലിദഘ്ന മദദന്തുര ദന്തിഘടാ–
കരടകടാഹവാഹിഘന ശീകരശീഭരിതാഃ ॥ **6.43** ॥

മനഃപ്രിയമിഹ പ്രഭോ മധുരസാദരം സാദരം
വിധത്സ്വ ഹവിരർപ്പയൻവ്രതശുഭാവനാം ഭാവനാം ।
കുരുഷ്വ ച ഗുരുഷ്വഘക്ഷപണദക്ഷിണാം ദക്ഷിണാം
പ്രയച്ഛതി തവേപ്സിതം പ്രണയപർവ്വതഃ പർവ്വതഃ ॥ **6.44** ॥

ഗിരിഭജനോദിതപ്രിയവികാസമയേ സമയേ
ജനിതനഭഃ പ്രചാരജലപത്രിദശൈസ്ത്രിദശൈഃ ।

സഹ യദി നഃ സമേതി ഹരിരപ്രതിഘ്നപ്രതിഘ്നഃ
പ്രതിഹതിമേതു ദുഷ്ടവധദോഹലിനാ ഹലിനാ ॥ 6.45 ॥

പ്രത്യക്ഷം ഗോത്രമാസന്നം കിമനാദൃത്യ ഗോധനൈഃ।
അദൃശ്യോ ഗോത്രഭിത് കശ്ചിദ്ഗതഃ സ്വർഗ്ഗം ഗവേഷ്യതേ ॥ 6.46 ॥

അഹാർയോ വിവിധൈർഭോഗൈരാകർഷൻ വിബുധാനപി।
അപരിച്ഛിന്നമൂലോƒസൗ സസാരഃ സർവ്വദുഃഖകൃത് ॥ 6.47 ॥

നന്ദ ഗോപപ്രഭോ ധർമ്മൈർവ്രജ വൃദ്ധാർയ സദ്ഗതിം।
ഭജ താമേവ ബുദ്ധ്യാƒദ്രിം തനു ത്രാണേ രതിം ഗവാം ॥ 6.48 ॥

നാനാഫലവനാലീകേ നാലീകേദ്ധാമിതോദകേ।
തോദകേ ച ക്ഷുധാമത്ര ധാമ ത്രസ്തഹിതം വിദുഃ ॥ 6.49 ॥

സഹസാ സഹ സാർദ്ധൈർമ്മാ തരസേതരസേവനം।
തനു താത നുതാദ്രജ്ജീ ന ഗതോ ന ഗതോƒർച്ച്യതാം ॥ 6.50 ॥

ജുഷതാമിഹ ധീഃ സൂർയസമാ ഹി തവ സുന്ദരീം।
രക്ഷാർത്ഥമിഹ യക്ഷേണ സമാഹിതവസും ദരീം ॥ 6.51 ॥

സഭാജനം വദാമ്യേതദ്ഗവ്യൈഃ സരസഭാജനം।
സഭാജനം ഗിരേരർത്ഥ്യം സ്വവൃത്ത്യുല്ലാസഭാജനം ॥ 6.52 ॥

ഭവതാ ഭവതാപഘ്നേ ഭാവിതേ ഭാവിതേജസാ।
സുതരാ സുതരാമസ്മിൻ സുരഭീഃ സുരഭീശ്വര ॥ 6.53 ॥

ബഹൂവിദ്ഭ്യഃ സമഗ്രാഹി സമഗ്രാ ഹി മതിസ്ത്വയാ।
അതോƒന്യജനസന്ദിഗ്ധേ ന സന്ദിഗ്ധേ ഹിതാഹിതേ ॥ 6.54 ॥

ഗോവർദ്ധനപ്രകാശിന്യാ ഗോവർദ്ധനസമാഖ്യയാ।
സമക്ഷേƒപി ഗിരേരസ്യ സമക്ഷേപി ക്ഷമാ സ്തുതിഃ ॥ 6.55 ॥

വയം ധേനുശതൈഃ സാർദ്ധമത്രാസംകടകാമ്പയാഃ।
അമ്പഭൂമ നിരാബാധമത്രാസം കടകാമ്പയാഃ ॥ 6.56 ॥

അനന്തമഹിമാ സോfയം സമസ്തവസുധാധരഃ।
മൗലിമണ്ഡനമസ്യേന്ദുഃ സമസ്തവ സുധാധരഃ॥ **6.57**॥

തപോധനൈരയം ശൈലോ മഹാഭാഗ മഹീയതേ।
ഗോധനൈരപി ന ത്വത്ര മഹാഭാഗമ ഹീയതേ॥ **6.58**॥

രോധോരോധോജ്ഝിതൈരേതൈരുത്സൈരുത്സൈകതൈരസൗ।
മഹീമഹീനാം തനുതേ ഗ്രാവാഗ്രാവാപ്തതാരകഃ॥ **6.59**॥

ധിഷണാതീത ധിഷണാ ലോകനീത്യാfസ്തു ലോകനീ।
സുധരേfസ്മിന്വസുധരേ താത തേജസ്വിതാതതേ॥ **6.60**॥

പാദപാദഭ്രപർയന്താ ദീനാദീനാമസൗ ഗതിഃ।
ഗോപ ഗോപനയോഗ്യാfസ്മിൻ കാന്താ കാന്താരഭൂരപി॥ **6.61**॥

ഇഹ പുഷ്പൗഘനിഷ്പന്നവ്രജാമോദേ വനേ ഹിതേ।
ഭൃശമുത്സവസന്തോഷം വ്രജാമോ ദേവനേഹിതേ॥ **6.62**॥

പ്രയതസ്വ ഗിരേരസ്യ വ്രജദേവ സഭാജനേ।
ഖപുഷ്പകൽപേ മാ ഭക്തിം വ്രജ ദേവസഭാജനേ॥ **6.63**॥

ദേവസ്ഥാനമിവേന്ധാനം പരായണമവാരിതം।
ഗോവർദ്ധനമവേഹ്യേനം നാരായണമിവാഗതം॥ **6.64**॥

മോഘാശോ മഘവാന്ദേവഃ സ്യാദത്രത്യസ്യ സാദനേ।
മേഘാനാമമി വാ ഭാവഃ സാദമേത്യദ്രിസാദനേ॥ **6.65**॥

അചഞ്ചലാംഗസത്താകശ്ചലാചലഘനാതതഃ।
അചലഃ കസ്യ നാകല്യഃ സാധ്യാനന്ദസ്യ സിദ്ധികൃത്॥ **6.66**॥

അഗഃ സനഗ ആസന്നഃ സാലതാലലതാതതഃ।
സതതം സംഹതഘനഃ സംഗതാനന്ദസാധകഃ॥ **6.67**॥

അഹഹാംഗ ഖഗംഗാകഗാഹകാംഗാംകഗാഗകഃ।
അഘാകാഗാംഗകാഗാംകഗാംഗകാഗഖഗാംഗകഃ॥ **6.68**॥

രജതഗൈരികരത്നഗണൈരയം
കനതി കാന്തലതാഞ്ചിതകാനനഃ।
ത്രിജഗദേകനിധാനതയാധികഃ
ത്രിദശരാജധരാധരതല്ലജാത് ॥ **6.69** ॥

സഹേത പർവ്വതോ*f*യം വോ ഗോപ്തും കചന കന്ദരേ।
അദരിദ്രാ വസാമോ*f*ത്ര സർവ്വഹേതോരിവോദരേ ॥ **6.70** ॥

ഘനാഘനാ ഘനാഘനാദ്ഭുതേഹ ശാഖിസന്തതിഃ।
വനാവനാവനാവനാനുരൂപസത്ഫലാവൃതാ ॥ **6.71** ॥

വൃതേഹ ഭാതി ഹേമഭൂർന്നമേരുണാ സമന്തതഃ।
പ്രതീഹി നൈനമദ്ഭുതം ന മേരുണാ സമം തതഃ ॥ **6.72** ॥

ഇഹ പ്രഭൂതവാഹിനീവനേ വനേ വനേ വനേ।
ഫലേന ഭൂയതേ സ്വയം നതേന തേന തേന തേ ॥ **6.73** ॥

അഹാർയമേതിചേതനാസിതാസിതാനരാജ തേ।
അഹാർയമേതി ചേതനാ സിതാസിതാ ന രാജതേ ॥ **6.74** ॥

സമഗ്രഗുണഭൂമാ*f*സൗ സാനുമാനാഗമാനിതഃ।
സമാഹിതധിയാം സേവ്യഃ സാനുമാനാഗമാനിതഃ ॥ **6.75** ॥

യാചലേ ജരസാനേതാ താനേ സാരജലേ ചയാ।
കാലിമാനവസായാമാ മായാ സാ വനമാലികാ ॥ **6.76** ॥

ഏകക്രിയാന്വിതശ്ലോകാവൃത്തിഃ

അഭ്രാന്തമതിശയ്യേഹ വിരാജിതതമാഗമേ।
നിശാമയാലീനഘനം സാലൗഘമതിനന്ദനം ॥ **6.77** ॥

അഭ്രാന്തമതി ശയ്യേഹവിരാജി തതമാഗമേ।
നിശാമയാലീനഘനം സാലൗഘമതിനന്ദനം ॥ **6.77** ॥

ചാരുചീരീരുചാ രോചീ രുരുചാരൈരചർച്ചരുഃ।
ചിരോച്ചരോചിരചരോ രുചിരോ രുചിരാചരഃ॥ **6.78**॥

നീതിനേത്ര നതാനന്ത നിതാന്തോന്നതതാനതഃ।
താതേതോ*f*തനുതോ*f*നീതം ന നുത്തെനോനുതാന്തതഃ॥ **6.79**॥

സരാസസാരസാസാരൈഃ സൂരോസ്രസരുസാരസൈഃ।
രസസൂഃ സരസസ്രംസൈഃ സരഃസാരരസൈരസൗ॥ **6.80**॥

ധീര ധീരധുരാധാരീ ധാരാധരധരോ*f*ധരേ।
രോധോധരാരോധരോധിധാരാധാരോ ധരാധരഃ॥ **6.81**॥

ഭൂഭൃന്നിഭേഭഭാനേനാനേന ഭൂനാഭിനേനഭ।
ഭാനുഭാനുഭഭാഭിന്നം നുന്നം നൂനം ന നോ നഭഃ॥ **6.82**॥

തത്ര തത്രാതിതാരേ*f*ത്ര താരാതീതതരൂത്തരേ।
തരേത്താതാരതീരേതാതതേ ത്രാതരി തേ രതിഃ॥ **6.83**॥

വിതതീതാവൃതിവൃതേ വീതാതീതാവൃതാവൃതൗ।
താതാവാതാതിവൃത്തേ*f*തി വാതോ*f*തീവാതതേ*f*വതി॥ **6.84**॥

നുന്നെനസാം നിനംസൂനാം സാനൂനാസനസാനുനാ।
സാനസാം നഃ സസേനാനാം സാനേനാസന്നസൂഃ സനിഃ॥ **6.85**॥

കല്ലോലോല്ലോലകീലാലേ കേകാകലകലാകുലേ।
കാലികാകലിലാലോകേ കാലേ കാലേ കിലൈകകുഃ॥ **6.86**॥

പതതാ പതതോപേതഃ പതിതോത്പതിതാതപഃ।
പാതാ പീതോപതാപോ*f*പി തപഃ പൂതപതേ പിതഃ॥ **6.87**॥

ഭൂതഭൂതേ ഭൂതഭൃതോ ഭീതതാഭീതിഭൂതിഭൂഃ।
ഭാതീതോ ഭൂഭൃതോ ഭാഭൃദ്ഭാതാ ഭാതാ തു ഭൂതിതഃ॥ **6.88**॥

മരുമുർമ്മുരമർമ്മാരിം മാരമാരേ*f*മരാമരേ।
രമാരാമേ മുരാരൗ രുരാമേമമുരുമേരുമം॥ **6.89**॥

രവീരേരാവരാവാരോ*f*വര വൈരിവിരാവര ।
വിവരാരാവിവിവരോ വീര വവ്രേ വരൈരുരുഃ ॥ **6.90** ॥

മാനയാനന്യനിയമോ മാന്യമേനമനാമയഃ ।
യമിനാം നാമ നമ്യോ*f*യമമേയോ മൗനമാനിനാം ॥ **6.91** ॥

നിഃസമാനേന മാനേന സുമനോമാനസൈഃ സമഃ ।
സോമസീമാസമാസന്നസാനുമാൻസാനുമാനസൗ ॥ **6.92** ॥

താതേതാതീതിതാതീതഃ കേകാകാകുകകേകികഃ ।
പാപോപപാപപാപപാപോ നാനാനാനാന്നനാന്നനീഃ ॥ **6.93** ॥

യയേ യാ യായ യോ യോ*f*യഃ സ സോ*f*സൗ സാസ സാസുസൂഃ ।
മമ മാമോ*f*മമാമാമ ഗോഗാഗോഗാഗഗോഗഗുഃ ॥ **6.94** ॥

രുരുരൂരുരിരാരോ*f*രം ദൂദാദീം ദദദാദിദഃ ।
ലാലിലോലാലിലീലാലോ ഹാഹാഹൂഹൂഹഹേഹ ഹി ॥ **6.95** ॥

നാനാനാനാനാനാനാനാനാ നാനാ നാനാ നാ നാനാ ।
നാ നാനാനാനാ നാ നാനാനാനാനാ നാ നാനാനാനാ ॥ **6.96** ॥

ഇതി തത്ത്വമതത്ത്വം ച യഥാവദവഗാഢയാ ।
ആർച്ച്യാനർച്ച്യൗ ധിയാ ഭിന്ദൻഗോധനാന്യവ ഗാഢയാ ॥ **6.97** ॥

നയാനയാനയാനയാനയാനയാനയാനയാ ।
നയാനയാനയാനയാനയാനയാനയാനയാ ॥ **6.98** ॥

യാനയാനയാനയാന യാനയാനയാനയാന ।
യാ നയാനയാനയാ ന യാനയാനയാ ന യാ ന ॥ **6.98** ॥

മായാഭാസാ സാഭായാമാ യാ സൂതായാ യാതാസൂയാ ।
ഭാതായായായായാതാഭാ സാ യായാഗേ ഗേയായാസാ ॥ **6.99** ॥

സേവാ മാനനമാവാസേ വാസിതാഹിഹിതാസിവാ ।
മാതാ പിതാ താപിതാമാ നഹിതാതതതാ ഹി ന ॥ **6.100** ॥

ഗേഹാ ദേവവദേഹാഗേ ഹാസതാനനതാസഹാ।
ദേതാനയായാനതാദേ*f*വ നയാത തയാനവ॥ **6.101**॥

നദീസാരസമേതാത്ര ദീപ്തോ ഭാസാ നരാവൃതാ।
സാഭാനാസൗ മാഭിരാമേ രസാ സൗമ്യാ സുമാനസ॥ **6.102**॥

വസുദാ ത്രസദാനന്ദ ധീസുദാന്ത മുദാ നതാ।
താനദാ മുക്തിദാ രമ്യാ സനദാ*f*ത്ര സദാ രസാ॥ **6.103**॥

സദ്ദൈവേ*f*ംകുരയാതവൈഭവലതാ–
ശോഭ്യുച്ചനാനാഗമേ
ഭവ്യം കർമ്മ സദാർച്ചിതോദ്ഭവ നദീ–
യാദഃസനാഥീകൃതേ।
ചിത്രാടവ്യനുവാഹിവാതവലന–
ശ്രേയഃ പ്രചേയോത്സവേ
വേദോക്ത്യാ സമയേ ഭജേഃ ശുചി ഗി–
രൗ മേരൂന്നതേ*f*സ്മിന്ധ്രുവേ॥ **6.104**॥

വാസേ നാസ്മിൻപൂജാദേവാ വാദേ ജാതാതോദ്യാരാവാ।
വാരാദ്യാവിർഭൂതാജീവാ വാജീതാത്രാദീനാ സേവാ॥ **6.105**॥

സാനുമാനയമതീതതാരകഃ
സാനുമാനയമതീതതാരകഃ।
സാനുമാനയമതീതതാരകഃ
സാനുമാനയമതീതതാരകഃ॥ **6.106**॥

വിരാജമാനാദസമാന ഭൂമാ–
വിരാജമാനാദസമാനഭൂമാ।
വിരാജമാനാദസമാനഭൂമാ
വിരാജമാനാദസ മാനഭൂമാ॥ **6.107**॥

അക്ലിഷ്ടചിത്രമിദമത്ര മനാഗിവോക്തം
ചിത്രായുതാനി സുവചാനി പുനസ്തഥാപി।

കൃത്യം വിഭോർന്നിഗമനീയമനന്യഭക്ത്യൈഃ
ആരാധ്യതാം ഹരിരസൗ പൃഥിവീധരാത്മാ ॥ **6.108** ॥

ഇതി കഥയതി കൃഷ്ണേ ഗോപവൃദ്ധാ വിദധ്യുഃ
ശരണമശരണാനാം ശാദ്വലശ്യാമലാംഗം ।
പുലകിതവനമാലം പുഷ്പകിഞ്ജൽകജാലൈഃ
പുരുഷമചലശൃങ്ഗേ പുണ്ഡരീകായതാക്ഷം ॥ **6.109** ॥

ശതമഖമണിശൈലഃ സ്യാദസൗ ദേവതാത്മാ
ശരദി സമുദിതം വാ തോയകാലസ്യ തോകം ।
ചിരപരിചിതപൂർവ്വം ചേതസാം കിം ന ഭാഗ്യം
ന കിമിദമിതി ചിന്താം ന വ്യതീയായ നന്ദഃ ॥ **6.110** ॥

ആദ്യം കിമേതദധിദൈവതമദ്ഭൂതാനാം
ആകാലികം ഫലമുതൈകമിദം ശുഭാനാം ।
ഏകീഭവന്നിധിരസൗ കിമഭീപ്സിതാനാം
ഇത്യമ്പഭാവി സവിധോപഗതൈഃ സ ദേവഃ ॥ **6.111** ॥

പീതാംശുകേ പൃഥുലബാഹുഭുജാന്തരാലേ
മേഘാഭിജന്മനി മിഥഃ പ്രതിബിംബബുദ്ധ്യാ ।
ധന്യാനി ഗോപനയനാനി തദാ*f*മ്പഭൂവൻ
കൃഷ്ണേ ച തത്ര ച കിയന്തി ഗതാഗതാനി ॥ **6.112** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ സഷ്ഠഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ സപ്തമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

വ്രജൗകസൗ വിസ്മയമന്ഥരാക്ഷാഃ
ബാലാർക്കവർണ്ണം വസനം വസാനം ।
ശ്യാമം യുവാനം ശതപത്രനേത്രം
ശൈലോദിതം ദേവമഥോപസേദുഃ ॥ **7.1** ॥

യമാഹുരന്തർബ്ബഹിരപ്യലക്ഷ്യം
യോഗേശ്വരം യോഗിഭിരേവ ദൃശ്യം ।
തമദ്രിശൃങ്ഗേ സമുദീക്ഷമാണാഃ
ഗോപം സതാം ഗോപഗണാഃ പ്രണേമുഃ ॥ **7.2** ॥

സ താനശേഷാൻ സുധയേവ ദൃഷ്ട്യാ
പ്രഹർഷയൻ പ്രത്യയിതപ്രസാദഃ ।
സ രാമകൃഷ്ണാൻ സനകാദിഗമ്യഃ
സ്വാമീ സതാം സ്വാഗതമന്വയുംക്ത ॥ **7.3** ॥

ശരത്പ്രവൃത്ത്യൈവ ശശാംകഭാസോ
വാചാ ഹരേർശ്ലോപധിയഃ പ്രസന്നാഃ ।
മിഥോ വിമർശൈഃ കുമുദൈരിവാസൻ
മിഷദ്ഭിരാസാദിതനിർമ്മലാശാഃ ॥ **7.4** ॥

വിധാനദക്ഷാ വിപിനാശ്രയാസ്തേ
തദന്യസംരാധനവീതസംഗാഃ ।
തമർച്ചയാമാസുരദീനസത്ത്വാഃ
സംപ്രീണനൈഃ ശക്രമഖോപനീതൈഃ ॥ **7.5** ॥

അനന്യയോഗാദയജന്ത ചൈനം
കൃഷ്ണേന തേനൈവ കൃതാനുചാരാഃ ।

www.Prapatti.com

സമേഘകൈലാസനിഭൈരസംഖ്യൈഃ
സവ്യഞ്ജനൈഃ സാദരമന്നകൂടൈഃ ॥ **7.6** ॥

നിർദ്ധാരിതാർത്ഥേഷു നിജോപദേശാൻ
ന്യസ്തോപഹാരേഷു മഹീധരാർത്ഥം ।
അർച്ച്യത്വമാചാര്യകമപ്യയാസീത്
ഗോപേഷു കൃഷ്ണോ ഭുവനേഷു ഗോപ്താ ॥ **7.7** ॥

ഉപാഹരന്യാനി സഭാജനാർത്ഥം
ബലദ്വിഷോ വല്ലവവംശവൃദ്ധാഃ ।
പരേണ പുംസാ പരിഗൃഹ്യമാണൈഃ
പ്രാപ്തം ഫലം പുഷ്പഫലാദിഭിസ്തൈഃ ॥ **7.8** ॥

മൃത്യൂപസിക്തൈർഭുവനൈരശേഷൈഃ
അനന്യദത്തൈരപി ഹവ്യകവ്യൈഃ ।
അലബ്ധപൂർവ്വാമഭജത്തദാനീം
ഗോപാഹൃതൈഃ പ്രീതിമശേഷഗോപ്താ ॥ **7.9** ॥

വിധിപ്രയുക്തേ ഹവിഷി പ്രഭൂതേ
സംഭുജ്യമാനേ ഹരിണാ സമക്ഷം ।
അനാഗമശ്രാന്തധിയോ*f*പി തത്ര
ശ്രദ്ധാമവിന്ദന്ത സമഗ്രതോഷാഃ ॥ **7.10** ॥

അമൃഷ്യമാണോ വിഹതാം സ്വപൂജാം
അക്ഷ്ണാം സഹസ്രേണ തദാ മഹേന്ദ്രഃ ।
അനേഹസം രക്തശിലീന്ധ്രജാലൈഃ
ആകാലികൈരഞ്ചിതമന്വകാർഷീത് ॥ **7.11** ॥

അവഞ്ചിതാന്യൂനപയഃ പ്രദാനാൻ
ആരാധകാൻ കാലമിയന്തമിന്ദ്രഃ ।
ആഹാരകർഷാദഭിഹന്തുമൈച്ഛത്
കൃതാനഭിജ്ഞേഷു കിമാനൃശംസ്യം ॥ **7.12** ॥

അഥാജുഹാവ പ്രതിഘ്വാനുഷംഗാത്
ഘോരാശയോ ഘോഷവിമർദ്ദകാംക്ഷീ।
സമേഷ്യതാം സംഭവമർണ്ണവാനാം
സംവർത്തകം നാമ ഗണം ഘനാനാം॥ **7.13**॥

പ്രദീപിതാൻ കോപഹുതാശഭൂമ്നാ
പീതോദധീൻ വാരിധരായുധൗഘാൻ।
മരുദ്ഭുജേന ത്വരിതം മരുത്വാൻ
പ്രായുംക്ത ഘോഷാഭിമുഖം സഘോഷാൻ॥ **7.14**॥

പ്രകൽപയന്തഃ പരിവേഷചക്രം
ബൃന്ദാവനേ വിഹ്വലഗോപബൃന്ദേ।
സമീരനുന്നാഃ സഹസാ പയോദാഃ
ശക്രസ്യ തേ ശാസനമമ്പതിഷ്ഠൻ॥ **7.15**॥

തടിത്സഹസ്രേണ വിദീപ്തനേത്രഃ
സമേതവജ്രോ ധൃതചിത്രചാപഃ।
അതർക്ക്യതേന്ദ്രഃ സ്വയമഭ്രവാഹഃ
കാലാത്മനാ ഭൂമികയേവ ഖേലൻ॥ **7.16**॥

അസൂയതാ വജ്രഭൃതാ പ്രയുക്താം
ആകാലികീം പ്രാവൃഷമാദിദേവഃ।
ആശാനിരോധം ജഗതാം ദിശന്തീം
നിരോദ്ധുമൈച്ഛന്നിജയാ ന ശക്ത്യാ॥ **7.17**॥

വിയത്പയോധിം പരിതഃ പയോദൈഃ
വേലാതമാലൈരിവ വർദ്ധമാനൈഃ।
ജിഘ്വാംസതാ ഗോപഗണാന്മഘോനാ
ച്ഛന്നേന തസ്ഥേ മൃഗയാർത്ഥിനേവ॥ **7.18**॥

അദൃശ്യരൂപഃ സ തദാ മരുത്വാൻ
അംഭോമുചാമന്തരതോ*f*വതസ്ഥേ।

അപാരയൻ ദ്രഷ്ടുമിവ ത്രിധാമേനാ
ദീപ്തിം ദിവാഭീത ഇവാതിസൂര്യാം ॥ **7.19** ॥

അമർഷവേഗാദചമത് ക്രിയോത്ഥാത്
ജിഘൃക്ഷതാ വജ്രമകുൺഠവീര്യം ।
അലക്ഷി ജീമൂതരഥേ മഘോനാ
മോഘക്രിയോ മുക്ത ഇവേന്ദ്രചാപഃ ॥ **7.20** ॥

സുതീവ്രഹുംകാരഭൃതോ നിനാദൈഃ
സൗദാമനീദർശിതതർജ്ജനീകാഃ ।
മരുത്പദാജ്ഞാവിമുഖാനഭീക്ഷ്ണം
നിർഭർത്സയാമാസുരിവാംബുവാഹാഃ ॥ **7.21** ॥

ക്ഷണപ്രഭാസ്തത് ക്ഷണമന്തരിക്ഷേ
പ്രായേണ ഗോപാൻ ഗ്രസിതും പ്രവൃത്താഃ ।
ബഭാസിരേ വാസവരോഷവഹ്നേഃ
ജ്വാലാഗ്രജിഹ്വാ ഇവ ജാതലൗല്യാഃ ॥ **7.22** ॥

കിമന്തരിക്ഷേണ ഘനീബഭൂവേ
കിമുത്ഥിതം ധ്വാന്തമഹീന്ദ്രലോകാത് ।
മൂലം കിമേതത് പ്രലയാർണ്ണവാനാം
ഇതീവ മേനേ മലിനാഭ്രമാലാ ॥ **7.23** ॥

വ്രജോപമർദ്ദം സമയോ വിധാസ്യൻ
ബഭാര നമ്രേണ പയോദമൂർധ്നാ ।
മഹീയസീം വാസവചാപലേഖാം
മായാപ്രദിഷ്ടാമിവ മാല്യശേഷാം ॥ **7.24** ॥

കഠോരഗർജ്ജാപടഹപ്രണാദഃ
കരപ്രസൂനൈരവകീർയ പൃഥ്വീം ।
ക്ഷണപ്രഭാഭിർഘടിതാംഗഹാരഃ
കാലഃ പ്രതുഷ്ടാവ യുഗാന്തനൃത്തം ॥ **7.25** ॥

പ്രണുദ്യമാനാഃ പ്രബലൈസ്സമീരൈഃ
ആപ്ലാവയാമാസുരമന്ദഘോഷാഃ।
മഹീമപര്യായനിപീതമുക്ഥൈഃ
ഔദമ്പതൈരംബുഭിരംബുവാഹാഃ॥ **7.26**॥

അംഗാരരൂക്ഷസ്തനയിത്നുപൂർണ്ണാത്
ഐരമ്മദേ തേജസി തപ്യമാനാത്।
വിഹായസോ നൂനമഭൂദ്വിലീനാത്
വിഷ്വങ്മുഖീ വൃഷ്ടിരവാരണീയാ॥ **7.27**॥

പ്രദീപ്ത വിദ്യുദ്ഗണദുർന്നിരീക്ഷാൻ
സോഢും വ്രജാഃ ശ്രോത്രവിഘാതഘോഷാൻ।
ന ശേകുരാവർജ്ജിതശക്രചാപാൻ
ധാരാശരശ്രോണിമുചഃ പയോദാൻ॥ **7.28**॥

സഹുംകൃതാഃ സാമിനിമീലിതാക്ഷാ
ദീർഘോരുശൃങ്ഗാ ദരഭുഗ്നവക്ത്രാഃ।
പ്രത്യഗ്രഹീഷുഃ പ്രതിപന്നരോഷാഃ
ധാരാഃ ക്ഷണം ധൈര്യഭൃതോ മഹോക്ഷാഃ॥ **7.29**॥

സ്തനാഹിതസ്വസ്തികബാഹുബന്ധാഃ
ത്യാനാലകാഃ സന്നതവക്ത്രപദ്മാഃ।
വിലഗ്നദേഹാ വസനൈർന്യഷീദൻ
വ്രജസ്ത്രിയോ വാദിതദന്തവീണാഃ॥ **7.30**॥

ചലദ്ബലാകോൽബണശംഖമാലാ
പയോധരവ്യക്തിധരോർമ്മിമാലാ।
പ്രാവൃട് പുനഃ സംവവൃതേ*f*തിഘോരാ
സംവർത്തസിന്ധോരിവ ധർമ്മപത്നീ॥ **7.31**॥

ഗംഭീരഗർജ്ജാപടഹപ്രണാദം
പ്രാരബ്ധതണ്ഡ്വാനിലനാദഗീതം।

തഡിദ്ഭിരാപാദിതതാണ്ഡവം തത്
കാലസ്യ സംഗീതമപൂർവ്വമാസീത് ॥ **7.32** ॥

വിദ്യുദ്ഗുണൈസ്സന്ദിതയാ സമന്താത്
വ്രജേ മരുത്വാൻ മൃഗയാമിവേച്ഛൻ।
സമാവൃണോത് സാന്ദ്ര തമിസ്രധാമ്നാ
മേഘാത്മനാ വാഗുരയാ വനാദ്രീൻ ॥ **7.33** ॥

ആസാരധാരാച്ഛുരിതേന്ദ്രചാപൈഃ
മേഘ്നൈർദ്ദിശാ മാഘവതീ ചകാശേ।
ആമുക്തമുക്താഗുണരത്നദാമൈഃ
സിന്ധോരപത്യൈരിവ ധീരനാദൈഃ ॥ **7.34** ॥

ഹുംകാരവന്തഃ സ്തനിതൈരുദാരൈഃ
ക്ഷണപ്രഭാകാഞ്ചനവേത്രഭാജഃ।
പുരന്ദരസ്യേവ പുരസ്സരാസ്തേ
പ്രചേരുരുത്സാരിതഗോപവർഗ്ഗാഃ ॥ **7.35** ॥

പ്രകൃഷ്ടവജ്രായുധചാപചിഹ്നാം
പൗരസ്ത്യവാതേന കൃതപ്രകമ്പാം।
കാലസ്യ കൃഷ്ണാമിവ കേതുമാലാം
കാദംബിനീം പ്രേക്ഷ്യ ജനശ്ചകമ്പേ ॥ **7.36** ॥

പയോമുചാം പംക്തിരസഹ്യധാരാ
ഭൂഭൃദ്ഗണാൻ ഭേത്തുമിവ പ്രവൃത്താ।
വിഡംബയാമാസ വിശേഷഭീമാം
കൃതാന്തകോപോല്ലസിതാം കൃപാണീം ॥ **7.37** ॥

പയോദഭാരൈർന്നമിതം നഭഃ കിം
ശേഷാഹിനാ ഭൂമിരുത പ്രണുന്നാ।
അദൂരതസ്സംപുടഭാവഭാജോഃ
ആസീത് തയോരന്തരമൽപശേഷം ॥ **7.38** ॥

പ്രായഃ പ്രകീർണ്ണാശനിവിഷ്ഫുലിംഗൈഃ
ലോകാസ്തദാ ലോചനരോധമാപുഃ।
പയോദരൂപേണ വിവർത്തമാനൈഃ
പർജ്ജന്യകോപാനലധൂമജാലൈഃ॥ **7.39**॥

അലാതകൽപാഃ കരകാസ്ത്രിലോകീം
ആപൂരയന്നദ്ഭുതഭീമരൂപാഃ।
യുഗാന്തവാത്യാരഭസാവധൂതാഃ
സംഭൂയ താരാ ഇവ സംപതന്ത്യഃ॥ **7.40**॥

ചകാസ ചഞ്ചത്കരകാസ്ഥിമാലാ
കാദംബിനീകണ്ടകഭീഷണാ ദ്യൗഃ।
വജ്രൗഘനിഷ്പേഷമഹാട്ടഹാസാ
മൂർത്തിസ്തദാ മോഹകരീവ രൗദ്രീ॥ **7.41**॥

ശതഹ്രദാഭിർധൃതഹേമകക്ഷ്യാ
ധാരാധരാഃ സേന്ദ്രധനുഷ്പതാകാഃ।
അദഭ്രഘോഷധ്വനയോ*f*നുചക്രുഃ
സപ്തസ്രുതാം ശക്രമതംഗജാനാം॥ **7.42**॥

അഹീന്ദ്രഭോഗപ്രതിമാഃ പതന്ത്യോ
ധാരാസ്തദാ ഘോരമരുത്പ്രണുന്നാഃ।
അഭാവയൻഭീമപയോദനക്രം
വ്യോമാർണ്ണവം വീചിഗണാവകീർണ്ണം॥ **7.43**॥

ആസാരദുർല്ലക്ഷതഡിത്പ്രകാശം
അന്യോന്യ സംകീർണ്ണഹരിദ്വിഭാഗം।
ആസീദസഹ്യസ്തനിതം പ്രജാനാം
അഭിന്നനക്ഷത്രമിവമന്തരിക്ഷം॥ **7.44**॥

തഡിത്സ്വഭാവേന തമഃപ്രകൃത്യാ
നിർഹാർദ്ദരൂപേണ ജലാത്മനാ ച।

വിവർത്തതേ വിശ്വമിതീവ ഗോപാഃ
പ്രായോ ന ചിന്താർണ്ണവപാരമാപുഃ ॥ **7.45** ॥

പ്രവർത്തമാനാൻ പ്രതിസർഗ്ഗക്ലപ്തൗ
പശ്യൻ ഘനാൻ പാശഭൃതാപ്യവാർയാൻ ।
അഭീതിമുദ്രാമധുരേണ ഗോപാൻ
ആശ്വാസയാമാസ കരേണ ശൗരിഃ ॥ **7.46** ॥

യദർച്ചനാദാപദിയം പ്രസക്താ
തേനൈവ ഗോപാലഗണസ്യ ഗുപ്തിം ।
അരോചയത് കർത്തുമശേഷഗോപ്താ
രാമേണ സംമന്ത്ര്യ രഥാംഗപാണിഃ ॥ **7.47** ॥

സ ലീലയാ മേരുമിവ ദ്വിതീയം
ഗോവർദ്ധനം ഗോപകുലപ്രദീപഃ ।
നവപ്രരൂഢം നിഹിതൈകഹസ്തോ
നാഗോ നലസ്തംബമിവോജ്ജഹാര ॥ **7.48** ॥

അധോമുഖാവസ്ഥിതമേരുകൽപം
ശൈലം തമുത്ഖായ ശരണ്യഗോപഃ ।
ഉദഞ്ചയൻ സത്വരമൂർധ്വമൂലം
ചക്രേ മഹേന്ദ്രം ശമിതാർദ്ധഗർവ്വം ॥ **7.49** ॥

ഫണാഭിരാമപ്രസൃതാംഗുലീകഃ
പ്രിയാംഗരാഗവ്യതിഷംഗപാണ്ഡുഃ ।
ഭുജസ്തദീയോ ഗിരിണാ ബഭാസേ
ഭൂമണ്ഡലേനേവ ഭുജംഗരാജഃ ॥ **7.50** ॥

ആഭുഗ്നരക്താംഗുലിപഞ്ജരം തത്
രത്നോർമ്മികാരശ്മിശലാകമന്തഃ ।
നവോദകക്ഷൗമവൃതം വ്യഭാസീത്
ഛത്രപ്രകാണ്ഡം ഹരിബാഹുദണ്ഡേ ॥ **7.51** ॥

വിഹാരപദ്മസ്പൃഹയേവ കൃഷ്ണോ
ഭുജാദ്രിണാ ഭൂമിധരം ദധാനഃ।
സ്വശേഷഭൂതസ്യ ഹലായുധസ്യ
പ്രാചീമവസ്ഥാം പ്രഥയാംബഭൂവ॥ **7.52**॥

നിവാസഭൂതേ നിഖിലസ്യ തസ്മിൻ
ബാലാകൃതൗ ബിഭ്രതി ശൈലമേകം।
സവിസ്മയാമ്പീക്ഷ്യ ജഹാസ ഗോപാൻ
സംപ്രീതിലക്ഷ്യേണ തദഗ്രജന്മാ॥ **7.53**॥

സ കാലികാകാലകൃപാണികാനാം
ധാരാശതൈരാഹതസന്ധിബന്ധഃ।
അവാസൃജത്ക്ഷിപ്രതരം ക്ഷരദ്ഭിഃ
ധാതുദ്രവൈർന്നൂനമസൃഞ്ജി ശൈലഃ॥ **7.54**॥

സഗൈരികസ്തസ്യ ഗിരേസ്സമന്താത്
വിലംബിതോ വർഷപയഃ പ്രവാഹഃ।
വിതാനപര്യന്തജുഷോ വിതേനേ
വിഡംബനാം വർണ്ണതിരസ്കരിണ്യാഃ॥ **7.55**॥

ഇരംമദാർച്ചിർവ്യതിഷംഗദീപ്തഃ
പാണൗ ഹരേരദ്രിപതിശ്ചകാശേ।
പ്രത്യസ്ത്രമിന്ദ്രേണ മുമുക്ഷിതാനാം
പ്രയുക്തമുത്ഖാത ഇവാശനീനാം॥ **7.56**॥

സ ബാഹുദണ്ഡേന വഹൻ സലീലം
പ്രവാലകൽപാംഗുലിപഞ്ജരേണ।
മഹീധരച്ഛത്രമനന്യവാഹ്യം
മായാമയീം വ്യാകുരുതേവ ലീലാം॥ **7.57**॥

കരാലരൂക്ഷാകൃതിവർണ്ണഭേദാൻ
കാലാഗ്നിനിർവ്വാപണകല്യവൃത്തീൻ।

രുരോധ ശൈലീകൃതയാ സ്വശക്ത്യാ
പ്രായോ ഘനാൻ പർവ്വതകൂടകൽപാൻ ॥ **7.58** ॥

പൃഥ്വ്യാ യഥാവദ്ഭരിതം ഗിരേസ്തത്
മൂലം നിവാസായ ഗവാം ബഭൂവ।
ഗ്രാസാനുഭാവഗ്രഹണാർഹമാസീത്
അഗ്രം ച തസ്യാനതിവിപ്രകൃഷ്ടം ॥ **7.59** ॥

ഉദഞ്ജിതസ്യാദ്രിപതേരുപാന്തേ
പയഃ പ്രവാഹാ നിബിഡം പതന്തഃ।
അതമ്പത സ്ഫാടികവപ്രശോഭാം
അന്തർഗ്ഗതൈരസ്തഭയൈരവേക്ഷ്യാം ॥ **7.60** ॥

അലബ്ധസൂര്യേന്ദുകരപ്രവേശേ
മൂലേ ഗിരേരാവസതാം ജനാനാം।
സ്വലോചനദ്വന്ദ്വവിഹാരഭേദാത്
നക്തന്ദിനാന്യാതനുതേ സ്മ നാഥഃ ॥ **7.61** ॥

മുകുന്ദഗാത്രം മണിദർപ്പണാഭം
ഛായാപദേശേന വിഗാഹമാനൈഃ।
സഗോധനൈസ്തത്ര സുരേന്ദ്രഭീത്യാ
ഗോപൈസ്തദാ ഗൂഢമിവാവതസ്ഥേ ॥ **7.62** ॥

ബിഭർത്തി കൃഷ്ണഃ സുകുമാരഗാത്രഃ
ക്ഷമാധരം തേന വിഭാവയാമഃ।
തദഗ്രജോ*f*സൗ ബിഭൃയാദശേഷാം
ബലം ക്ഷമാമിത്യവദൻവ്രജസ്ഥാഃ ॥ **7.63** ॥

ബഭുഃ സ്വശാഖാഗ്രഥിതാഗ്രപാദൈഃ
തപോധനൈസ്സാകമധഃ ശിരോഭിഃ।
കൃതാഭിമുഖ്യാഃ കൃതിനോ മുകുന്ദേ
തപഃപ്രവൃത്താ ഇവ തത്ര വൃക്ഷാഃ ॥ **7.64** ॥

അധോമുഖസ്യാദ്രിപതേസ്തൃണാനി
സ്പൃഷ്ട്വാ മുകുന്ദേന നിദർശിതാനി।
ജാതസ്പൃഹാ ജഗ്രസിരേ സഹർഷം
ഗാവസ്തദാ കിഞ്ചിദിവോന്നമന്ത്യഃ॥ **7.65**॥

മണിപ്രദീപൈരതമാംസി ഗോപ്യഃ
പ്രവിശ്യ രമ്യാണി ഗുഹാഗൃഹാണി।
അസ്പൃഷ്ടശീതോഷ്ണമയത്നലബ്ധം
സ്വസ്ഥാശയാഃ സ്വർഗ്ഗമിവാപ്നുവൻ॥ **7.66**॥

യഥാപുരം തത്ര സ പുത്രദാരൈഃ
അച്ഛിന്നഗോദോഹനമന്ഥനാദ്യൈഃ।
സ്വപ്നാവബോധപ്രഭൃതീനി ഗോപൈഃ
സിഷേവിരേ വിസ്മൃതപൂർവ്വവാസൈഃ॥ **7.67**॥

അസ്പൃഷ്ടധാരാജലബിന്ദുസേകൈഃ
അകമ്പമാനൈരപദന്തവീണൈഃ।
ഗോപീജനൈരാദധിരേ വിഹാരാഃ
ഗിരീന്ദ്രമൂലേ ഗൃഹനിർവ്വിശേഷം॥ **7.68**॥

വനേചരാ ഗോപഗണൈസ്സമേതാ
വിമുക്തപർജ്ജന്യഭയാ വിചേരുഃ।
മഹീധരച്ഛത്രധരേ മുകുന്ദേ
വന്യാനി സത്ത്വാനി ച തത്ര ഗോഭിഃ॥ **7.69**॥

പ്രഭൂതധാരാപ്രതിപന്നശൈത്യം
പ്രാപ്താരമദ്രിം പ്രഭുരദ്ഭുതാനാം।
സുദർശനാദപ്യധികാമനൈഷീത്
പവിത്രതാം പാണിസരോജയോഗാത്॥ **7.70**॥

മുകുന്ദഹസ്താംബുരുഹാധിരോഹാത്
പ്രാപ്തഃ ശ്രിയം മേരുമുഖൈരലഭ്യാം।

വർഷാപദേശേന ഗിരിസ്സ ലേഭേ
നഗാധിപത്യാർഹമിവാഭിഷേകം ॥ **7.71** ॥

മദോൽബണാനാമിവ വല്ലവീനാം
ഗീതം ഗണൈഃ ശൗരിഗുണാനുബന്ധം ।
ഗുഹാവിശേഷ്വിർദ്ധ്രുവമമ്പവാദീത്
ഗോവർദ്ധനോ ഗോപഗണാഭിനന്ദ്യഃ ॥ **7.72** ॥

കരാഗ്രയന്ത്രേ ഘടിതേന കൃഷ്ണഃ
സവാരിണാ സാനുമതാഭിഗുപ്താൻ ।
അലംഭയത് ഗോപഗണാൻ സദാരാൻ
ധാരാഗൃഹാഭ്യന്തരവാസസൗഖ്യം ॥ **7.73** ॥

അചിന്ത്യശക്തേരകുമാരയൂനഃ
കൗമാരലീലാകവചേന ഗുപ്തം ।
ബലം തദാ*f*ഗ്രാംഗുലിസംശ്രിതാദ്രേഃ
താവത്പരിച്ഛിന്നമബോധി ഗോപൈഃ ॥ **7.74** ॥

നിമേഷനിഷ്ഠ്യൂതയുഗാനി യാസാം
യേഭ്യോ നിരോധവ്യസനാന്യഭൂവൻ ।
താസാം സ തൈഃ സാർദ്ധമഭൂത്സമീക്ഷ്യഃ
വാമഭ്രുവാം വല്ലവയൂഥനാഥഃ ॥ **7.75** ॥

കൃതാർത്ഥഭാവം ഭൃശമാദധാനേ
കൃഷ്ണാംഗസംസ്പർശവിലോകനാദൗ ।
അയന്ത്രിതാഭിശ്ചിരമാശശംസേ
വർഷാനുവൃത്തിർവ്രജസുന്ദരീഭിഃ ॥ **7.76** ॥

ധാരാനിപാതൈഃ സ്തനതാം ഘനാനാം
അക്ഷപ്രമാണൈരഭിഹന്യമാനഃ ।
ആകസ്മികീമമ്പഭവത് സ ശൈലോ
വജ്രവ്യഥാം വാസവരോഷജാതാം ॥ **7.77** ॥

തമേകഹസ്താംഗുലിയന്ത്രലഗ്നം
ധാരാഹതം ധാരയതസ്ത്രിധാമ്നഃ।
അമുക്തബാല്യസ്യ സമഗ്രശക്തേഃ
ക്ഷണാർദ്ധവത്സപ്ത ദിനാന്യതീയുഃ॥ **7.78**॥

സ താദൃശാംസ്തോയഭൃതോ യുഗാന്തേ
ശ്വാസാനിലൈഃ ശോഷയിതും ക്ഷമോ*f*പി।
മഹേന്ദ്രദർപ്പാത്യയമാത്രകാംക്ഷീ
പ്രഖ്യാപയാമാസ ഗിരേഃ പ്രഭാവം॥ **7.79**॥

ഏകത്ര സംരക്ഷതി കൃഷ്ണമേഘേ
ഗോത്രേണ ചൈകേന ഗവാം കുലാനി।
അശേഷഗോത്രൗഘഭിദാ നിയുക്തൈഃ
മേഘായുതൈർമ്മോഘതമൈർബ്ബഭൂവേ॥ **7.80**॥

വ്രജോപമർദ്ദേ വിതഥേ സുരേന്ദ്രഃ
സ്വയം വൃതോ*f*പത്രപയാ ഭിയാ ച।
ദുനോതി മാം ഇന്ദ്രപദം ദുരന്തം
കിം പൗരുഷം കേവലമിത്യദുഃഖ്യത്॥ **7.81**॥

നിവൃത്തരോഷേ നിഭൃതേ*f*പി ശക്രേ
സന്ദർശിതസ്വാമിനിദേശസംഗാഃ।
വവർഷുരുഗ്രാം മുഹുരശ്മവൃഷ്ടിം
വൈരോപപന്നാ ഇവ വാരിവാഹാഃ॥ **7.82**॥

നിവാര്യ ദുർവ്വാരജവാൻ പയോദാൻ
നാഥം സതാം നന്ദസുതം പ്രപിത്സുഃ।
കരംബിതപ്രീതിഭയഃ ക്ഷണാർദ്ധം
വ്യക്തിം ഭജൻ വ്യോമതലേ*f*വതസ്ഥേ॥ **7.83**॥

ക്രമേണ പൃഥ്വീമഭിഗന്തുകാമഃ
ശ്വേതാഭ്രപർയായഗജാധിരൂഢഃ।

വിലോചനവ്യഞ്ജിതപദ്മസംപത്
വർഷാത്യയോ മൂർത്ത ഇവാബഭാസേ ॥ 7.84 ॥

പുനഃ പ്രസന്നാം പുരുഹൂതദാന്ത്യാ
പശ്യൻ ദിവം പ്രാണഭൃതാമധീശഃ।
തമദ്രിമവ്യാഹതദിവ്യലീലഃ
സന്തോലയാമാസ നിവേശയിഷ്യൻ ॥ 7.85 ॥

വിലക്ഷവൃത്തൈവ തിരോഹിതേഷു
മേഘേഷു വിശ്രാന്തവികത്ഥനേഷു।
സ്ഥാനേ നിവേശാദചലീചകാര
ച്ഛത്രാചലം ശൗരിരഖിന്നബാഹുഃ ॥ 7.86 ॥

ഉത്ക്ഷിപ്യമാണഃ പരിവർത്ത്യമാനഃ
സംസ്ഥാപ്യമാനോ*f*പി തഥൈവ ഭൂയഃ।
സ തസ്യ സംകൽപവശേന ഭേജേ
ശൈലോ ന ശൈഥില്യകഥാപ്രസംഗം ॥ 7.87 ॥

വ്യപേതശൈലവ്യവധാനദൃശ്യോ
വിഭൂഷിതഃ സ്വേദകണൈഃ സ ബാലഃ।
ദിശദ്ഭിരാമോദമഭൗമഭോഗ്യം
ദിവ്യൈരവാകീർയത പുഷ്പവർഷൈഃ ॥ 7.88 ॥

നിവേശ്യ കൃഷ്ണം ശകടീരഥാഗ്രേ
നാഥോപചാരൈരുപസേദിവാംസഃ।
സഗോധനാഃ സ്വം വ്രജമാവ്രജന്തഃ
സംഗീതലീലാമഭജന്ത ഗോപാഃ ॥ 7.89 ॥

കച്ചിന്ന ഖിന്നോ*f*സി വഹൻ ഗിരീന്ദ്രം
കച്ചിന്ന വില്ലായതി പാണിപദ്മം।
ഇതി ബ്രുവാണാഃ സുഹൃദോ മുകുന്ദം
പർയാകുലാഃ പസ്പൃശുരംഗമംഗം ॥ 7.90 ॥

അഥാവതീർയ സ്വയമന്തരിക്ഷാത്
അനുജ്ഝതൈരാവതദാനവർഷാത് ।
വിലക്ഷചിത്തോ വസുദേവസൂനും
വൽഗുസ്മിതം വജ്രഭൃദാസസാദ ॥ **7.91** ॥

പുരോദധാനഃ സുരഭിം പ്രതീക്ഷ്യാം
ആജഗ്മുഷീമാത്മഭുവോ നിയോഗാത് ।
അപത്രപാഗദ്ഗദമാബഭാഷേ
ബദ്ധ്വാഞ്ജലിം ബാലമുപേന്ദ്രമിന്ദ്രഃ ॥ **7.92** ॥

നാഥ ത്വയാ നർമ്മവിഹാരഭാജാ
വിമോഹിതോ വിപ്രതിസാരിതശ്ച ।
അകിഞ്ചനസ്ത്വാമഹമാശ്രിതസ്സൻ
ക്ഷിപ്താപകാരോ ന ബഹിഷ്ക്രിയാർഹഃ ॥ **7.93** ॥

കൃതാപരാധേഷ്വപി സാനുകമ്പം
ക്ഷേമംകരം ക്ഷേത്രവിവേചകാനാം ।
വിശ്വോപകാരാധ്വരബദ്ധദീക്ഷം
വേദ്യം പരം വേദവിദോ വിദുസ്ത്വാം ॥ **7.94** ॥

നിഗൃഹ്ണതസ്തേ സൃജതശ്ച വർഷം
നിമിത്തഭാവേ നിഹിതൈസ്ത്വയൈവ ।
പ്രവർത്തതേ നിഷ്പ്രതിഘോ വിഹാരഃ
സ്വയം പ്രയുക്തൈരിവ യന്ത്രഭേദൈഃ ॥ **7.95** ॥

അനന്യസാധാരണപാരമേഷ്ഠ്യാത്
അന്യാനശേഷാനതിസന്ദധാനാത് ।
ഗോപായിതും പാരയതി ത്രിലോകീം
ഗോപായമാനാദപി ന ത്വദന്യഃ ॥ **7.96** ॥

വ്രജൗകസാം നാഥ ദിവൗകസാം വാ
വിപത്പ്രസംഗേ വിഹിതാവതാരഃ ।

ഏകസ്ത്വമേവ സ്വയമീപ്സിതാനാം
ദയാസഹായോ നിയമേന ദാതാ ॥ **7.97** ॥

സ്വരൂപതോ വിഗ്രഹതശ്ച വിശ്വം
നിത്യം ത്വയൈകേന ധൃതം യദേതത് ।
തദേകദേശോദ്ഭഹനാദമുഷ്മാത്
ന വിസ്മയം തത്ത്വവിദോ ഭജന്തി ॥ **7.98** ॥

പ്രയോജിതോ*f*ഹം ത്വയി ഭക്തിബന്ധാത്
ഗോഭിഃ സ്വലോകാദുപസേദുഷീഭിഃ ।
ഇച്ഛാമി സംരക്ഷിതഗോവ്രജം ത്വാം
സ്ഥാനേ ഗവാമിന്ദ്രതയാ*f*ഭിഷേക്തും ॥ **7.99** ॥

തിരോഹിതാമംഭസി വിന്ദതാ ഗാം
പൂർവ്വം ത്വയാ പോത്രിവരേണ ലബ്ധാ ।
നിരുക്തനിഷ്ണാതകൃതാഭ്യനുജ്ഞാ
വ്യക്തിം പുനർയാതു ശുഭാ ത്വദാഖ്യാ ॥ **7.100** ॥

ഉപേന്ദ്രഭൂതാദ്ഭവതോ*f*പി ഭൂമ്നാ
മാന്യോ മനുഷ്യാഭിനയേ മയാ ത്വം ।
അഭ്യർത്ഥനാമാദരതസ്തദേനാം
പ്രതീച്ഛ വിശ്വംഭര വിശ്വഭൂത്യൈ ॥ **7.101** ॥

ഇതി ബ്രുവാണോ മഘവാൻ ധൃതാദ്രേഃ
ശ്രാന്തിം ജഗദ്ധാതുരിവാപനേഷ്യൻ ।
ധ്യാതോപയാതാം ത്രിദശപ്രണേതാ
ദിവ്യാപഗാം ദർശയതി സ്മ ദേവീം ॥ **7.102** ॥

അഭൗമഗംഗാപയസാ പ്രപൂർണ്ണാം
ആവർജ്ജയൻ വാരണരാജഘണ്ടാം ।
അശേഷസാമ്രാജ്യപദാഭിഷിക്തം
ഗുപ്ത്യൈ ഗവാം ഗോത്രഭിദഭ്യഷിഞ്ചത് ॥ **7.103** ॥

തദംഗസംസ്പർശവശേന ധന്യൈഃ
ആപ്ലാവ്യമാനാമഭിഷേകതോയൈഃ।
അപേതഭാരാമിവ ഭൂതധാത്രീം
ഉല്ലാഘിതാം പ്രൈക്ഷത നാകനാഥഃ॥ **7.104**॥

കൃതാഭിഷേകഃ കൃതിനാ മഘോനാ
ഗുപ്തേന ഗോവിന്ദ ഇതി സ്വനാമ്നാ।
കൃതപ്രസാദഃ പ്രജിഘ്രായ കൃഷ്ണഃ
സ്വർഗ്ഗാധിരോഹായ പുനഃ സുരേന്ദ്രം॥ **7.105**॥

പ്രതിഗതവതി യൂഥേ പുഷ്കലാവർത്തകാനാം
ദിവി ഭുവി ച നിയത്യാ ദീർഘനിദ്രോജ്ജിതാനാം।
ഗുണഗരിമസമൃദ്ധം ഗോകുലം വീക്ഷ്യ തുഷ്യൻ
ഗുരുഭിരഭിനിയുക്താമാശിഷം പ്രത്യഗൃഹ്ണാത്॥ **7.106**॥

മുകുലിതരവിധാമ്നാ ദേഹദീപ്ത്യൈവ മുഷ്ണൻ
ജലദകദനജാതം ജീവലോകസ്യ ജാഡ്യം।
വ്യചരദചലഭോഗേ ചാരയൻ ധേനുചക്രം
പിശുനിതനിജമായാം ഭൂഷയൻ പിഞ്ഛമാലാം॥ **7.107**॥

പ്രണിഹിതമധിരോഹൻ പ്രാഗിവാദ്രിം പൃഥിവ്യാം
അവമതപുരുഹൂതൈരർച്ചിതോ ഗോപബൃന്ദൈഃ।
വ്രജപതിരുപസീദൻ ബാലയോഗ്യാൻ വിഹാരാൻ
വനചരപരിബർഹോ വത്സപാലൈഃ സിഷേവേ॥ **7.108**॥

നാഥഃ സോ*ഽ*യം ശിശുരപി സതാം നന്ദഗോപസ്യ സൂനുഃ
പ്രായഃ ശൈലഃ പ്രതിനിധിരസൗ പദ്മനാഭസ്യ പുംസഃ।
കിം നഃ സാധ്യം സുരപതിമുഖൈഃ കിംപചാനൈസ്തദന്യൈഃ
സാകം ദാരൈരിതി കില ജഗുസ്തത്ര സംഭൂയ ഗോപാഃ॥ **7.109**॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ സപ്തമഃ സർഗ്ഗഃ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ അഷ്ടമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ പ്രസൂനായുധഭാഗധേയാ–
ന്യാരബ്ധമന്ദാനിലസൗതികാനി।
മധുപ്രസംഗാത്മധുരാണി യൂനാ
മനുഷ്ണശീതാന്യഭവന്ദിനാനി ॥ 8.1 ॥

അനേകരൂപൈഃ സ്വയമേകരൂപഃ
കാലാത്മകം രൂപമകാലകാല്യഃ।
ഋതുപ്രഭേദൈരനുഭൂയ രേമേ
രാമാസഖോ രാമമനുപ്രയാതഃ ॥ 8.2 ॥

ഹേമന്തപൂർവ്വഃ ശിശിരാന്തിമശ്ച
ശരച്ച സംഭൂയ വസന്തവൃത്ത്യാ।
ശനൈഃ ശനൈഃ ശാന്തിമുപേയിവാംസഃ
തദൈഭവാത്തന്മയതാമിവാപുഃ ॥ 8.3 ॥

പ്രായേണ പഞ്ചായുധപഞ്ചവക്ത്രഃ
പലാശകോശാകൃതിമാദദാനൈഃ।
മനസ്വിനീമാനഗജേന്ദ്രഭേദാത്
സശോണിതൈഃ പാണിരുഹൈശ്ചകാശേ ॥ 8.4 ॥

ജഗന്തി പുബ്ധ്രുക്ഷുശരാസനേന
പ്രസൂനബാണൈരപി ജേതുമിച്ഛോഃ।
അസൂചയന്നാത്മഭുവഃ സ്വനാഭൈഃ
അവ്യാഹതാമാശിഷമന്യപുഷ്ടാഃ ॥ 8.5 ॥

വരാംഗനാവക്ത്രപദാംബുജാനാം
സ്വാഭാവികീം സൗരഭരാഗലക്ഷ്മീം।

www.prapatti.com

പ്രപിത്സമാനൗ പ്രസവൈസ്തദർഹം
ദ്വേധാ ദ്രുമൗ ദോഹദമന്വഭൂതാം ॥ 8.6 ॥

തീക്ഷ്ണാരുണാഗ്രാണ്യചിരപ്രരോഹാത്
ചകാശിരേ ചമ്പകകുട്മലാനി ।
ദത്താനി കാമോത്സവമംഗലാർത്ഥം
ദീപാംകുരാണീവ വസന്തലക്ഷ്മ്യാ ॥ 8.7 ॥

മുക്താപഗാമഗ്നസമുത്ഥിതാത്മാ
ഭൂയോ ഭജൻപുഷ്പരജോഭിഷേകം ।
ചചാര മന്ദം മലയാദ്രിവാതഃ
ചേതോഭുവോ ദൃപ്ത ഇവൗപവാഹ്യഃ ॥ 8.8 ॥

പുഷ്പേഷു സംയോമവിയോഗവൃത്ത്യാ
ക്രമാദ്ഭജന്തീ നതിമുന്നതിം ച ।
വനാന്തരേ ഷട്പദപംക്തിരാസീത്
മഞ്ജുസ്വനാ മന്മഥചാപമൗർവ്വീ ॥ 8.9 ॥

വസന്തക്ഷ്മാപ്താന്മദനസ്യ ബാണാത്
ആന്ദോലയന്നൂനമനോകഹേഷു ।
ദിനേ ദിനേ ദക്ഷിണമാതരിശ്വാ
ഗതാഗതാഭ്യാം ഗണയാഞ്ചകാര ॥ 8.10 ॥

ആഘൂർണ്ണ്യമാനൈരഭിതോ നഭസ്വാൻ
കാന്തൈഃ പ്രദീപൈരിവ കർണ്ണികാരൈഃ ।
വനശ്രിയോ മാധവസംഗമാർഹം
മംഗല്യനീരാജനമാചചാര ॥ 8.11 ॥

പ്രസൂനഹാസാധര പല്ലവാനാം
കിഞ്ജൽകരോമാഞ്ചജുഷാമഭുംക്ത ।
മന്ദാനിലൈരാഹിതവേപഥൂനാം
കാന്തിം വസന്തോ വനവല്ലരീണാം ॥ 8.12 ॥

വിഹാരയോഗ്യാമഥ വീക്ഷ്യ വന്യാം
രമാപതിം രാമസഖം വിശന്തം।
നഭശ്ചരൈഃ സാകമനോകഹാസ്തം
നാഥം പ്രസൂനോർമ്മിഭിരഭ്യഷിഞ്ചൻ॥ **8.13**॥

പുഷ്പാകരേണ പ്രതിപന്നശോഭം
ബൃന്ദാവനം നന്ദിതഗോപബൃന്ദം।
പ്രദർശയൻ പ്രാപിത ധേനുവത്സം
രാമാനുജോ രാമമിദം ബഭാഷേ॥ **8.14**॥

മനോഭുവോ മൂർത്തമിവാവലേപം
മാന്യം മനസ്കാരമിവ ത്വദീയം।
ചിരം ത്വയാ സേവ്യമിഹാർയ മന്യേ
ചിത്രം വനം ചൈത്രരഥാഭിനന്ദ്യം॥ **8.15**॥

അമാനുഷ പ്രാപ്യമരണ്യമേതത്
പ്രാപ്തസ്യ തേ പാദരജഃപ്രഭാവാത്।
സത്ത്വോപപന്നാ ന ഭജന്തി സത്ത്വാഃ
ശാന്താശയാഃ ശാശ്വതികം വിരോധം॥ **8.16**॥

അചിന്ത്യ ഭൂമ്നസ്തവ സന്നിധാനാത്
അന്യോന്യ ജാതീയദശാം ദധാനാഃ।
സിംഹീവശാസ്തന്യവിദോ ഭജന്തേ
സുഭ്രാതൃതാം കേസരിദന്തിപോതാഃ॥ **8.17**॥

ത്വദർപ്പിതസ്വാദുതൃണാദിനീനാം
ത്വദ്ദംശനാദാമൃതപായിനീനാം।
മന്യേ ഗവാം വത്സഗണാവൃതാനാം
വിഷ്വഗ്വനം വിശ്രമയോഗ്യമേതത്॥ **8.18**॥

വസന്തലക്ഷ്മ്യാ ഇവ വാസഭൂമിം
സംകൽപയോനേരിവ ശിൽപശാലാം।

രതേരിവാരാമവിഭൂതിമന്യാം
വന്യാമിമാം വേദ്മി തവോപകാർയ്യാം ॥ **8.19** ॥

വനസ്ഥലീയം മകരന്ദവർഷൈഃ
അതോയകർമ്മാന്തികമാത്തസേകാ ।
പ്രസ്തൗതി പർയാപ്തപരാഗജാലാ
സമീഹിതം സഞ്ചരണോത്സവം തേ ॥ **8.20** ॥

നഭഃസ്പൃശാമത്ര മഹീരുഹാണാം
നീഡാദമീ നിഷ്പതിതാഃ സലീലം ।
പ്രയുഞ്ജതേ സ്വാഗതമഞ്ജസാ തേ
പ്രായഃ ശുഭാലാപജുഷഃ ശകുന്താഃ ॥ **8.21** ॥

വാതാവധൂതാസ്തരവഃ സ്വമൂർധ്നാ
സന്താന സാന്താനിക സംപദസ്തേ ।
പ്രാജ്യൈരമീ പുഷ്പഫലൈശ്ച നൂനം
വിതന്വതേ വന്ദനമർഹണാം ച ॥ **8.22** ॥

ആസ്വാദ്യ ചൂതാംകുരമന്യപുഷ്ടാഃ
പ്രായഃ സ്വനൈഃ പഞ്ചമമുദ്ഗിരന്തഃ ।
ആകാരയന്തീവ വനം ഗതം ത്വാം
ദിവ്യാനമീ ദർശയിതും പ്രദേശാൻ ॥ **8.23** ॥

ത്വത്പാദ വിന്യാസ വിശേഷ ധന്യാം
ആപാദയിഷ്യന്ത ഇവാത്മധാത്രീം ।
ഏനാം സ്വശാഖാഗ്രകരപ്രയുക്തൈഃ
പ്രചിന്വതേ ഭൂമിരുഹാഃ പ്രസൂനൈഃ ॥ **8.24** ॥

നിശാമയന്ത്യോ വനദേവതാസ്ത്വാം
ചകോരസമ്മോഹന ചാരുദീപ്തിം ।
പ്രീതിം പ്രഭൂതാം പരിവാഹ്യ ഗീതൈഃ
ശീതാശ്രുണാ ശേഷമിവോദ്വമന്തി ॥ **8.25** ॥

രസാലരംഭാദി ഭവൈരിഹൈതാഃ
ഫലദ്രവൈഃ പിച്ഛിലപാർശ്വഭാഗാഃ।
വത്സാവഗാഹ്യാ വനരാജിമധ്യേ
പൂർണ്ണാഃ സുധായാ ഇവ ഭാന്തി കുല്യാഃ॥ **8.26**॥

കഹ്ലാരപദ്മോത്പലകാന്തിഭിസ്തേ
കടാക്ഷ വിക്ഷേപഗുണം ഭജന്ത്യഃ।
അരണ്യഭാഗാനഭിതഃ പ്രവാഹൈഃ
ആപ്യായയന്ത്യാപ ഇമാഃ പ്രസന്നാഃ॥ **8.27**॥

ത്വദ്വക്ത്രപദ്മപ്രതിമാസഹസ്രൈഃ
സംസൃജ്യമാനേവ സപുഷ്കരാ*f*സൗ।
പ്രഭാവതഃ ഖ്യാപിതപുഷ്കരശ്രീഃ
പുണ്യോദകാ പുഷ്കരിണീ വിഭാതി॥ **8.28**॥

സഞ്ചാരജാതൈഃ ശ്രമവാരിലേശൈഃ
ആലക്ഷ്യ മുക്താഗുണമണ്ഡനം ത്വാം।
വ്യക്തം നദീ വീജയതീയമാരാത്
അംഭോരുഹൈരാശ്രിത വീചിഹസ്തൈഃ॥ **8.29**॥

സഹന്തി വാതാതപവർഷവാതാം
സ്തോയേഷു തിഷ്ഠന്തി രവിപ്രതീക്ഷാഃ।
തപസ്യതസ്ത്വന്മുഖകാന്തിലോഭാത്
പദ്മാനിമാൻ പശ്ചിമരാമ മന്യേ॥ **8.30**॥

തരംഗിണീഭിഃ പരിരഭ്യ മുക്തഃ
സംലാപവാൻ ഭൃങ്ഗരവൈരധീരൈഃ।
ആപൃച്ഛതേ നൂനമതഃ പ്രയാതം
മന്ദീഭവൻ കുന്ദ സമീരണസ്ത്വാം॥ **8.31**॥

മനഃപ്രസാദം തവ ദർശയന്തീ
പ്രാലേയസംഘാതനിഭൈഃ പയോഭിഃ।

ശുദ്ധാ നവേന്ദീവരനീലവാസാഃ
ഛായേവ തേ ശൈവലിനീ വിഭാതി ॥ **8.32** ॥

സഹ പ്രയച്ഛന്തി തവ പ്രിയാഭിഃ
ചഞ്ചൂര്യമാണാ ഇവ ചക്രവാകാഃ।
ആഹൂയ ദാതാര ഇവാതിഥേയാഃ
കാലോചിതാം കസ്ത്വമിതീവ വാചം ॥ **8.33** ॥

വിധൂതവാലവ്യജനാഃ സ്വപക്ഷൈഃ
ചാരുസ്വനാപാദിത ചാടുവാദാഃ।
അഭിന്നവർണ്ണാഃ പ്രതിയന്ത്യമീ ത്വാം
രാജോപചാരൈരിവ രാജഹംസാഃ ॥ **8.34** ॥

ദിവാപി ഗോവർദ്ധന നിർത്തരാണാം
സഞ്ഛാദിതേ വ്യോമ്നി തുഷാരജാലൈഃ।
ഇഹാതപശ്ചാന്ദ്രമസേന ധാമ്നാ
വികൽപ്യതേ ബോധിതപംകജോƒപി ॥ **8.35** ॥

അതർക്കിത പ്രാപ്തമവേക്ഷ്യ കാന്ത്യാ
മേഘംകരം മേചകമംബരം തേ।
നിനാദ നിഷ്പാദിത ഷഡ്ജഗീതാ
നൃത്യന്ത്യമീ സാനുഷു നീലകണ്ഠാഃ ॥ **8.36** ॥

നദീഭിരാരബ്ധതരംഗലാസ്യം
നാദൈർയുതം നിർത്തരദുന്ദുഭീനാം।
ഗായദ്ഭിരേഫം ഗിരിണാ ത്വദർത്ഥം
പ്രായേണ സംഗീതമിഹ പ്രയുക്തം ॥ **8.37** ॥

കലിന്ദജാകച്ഛഭുവാം സഖീഭിഃ
പ്രച്ഛായവന്യാഭിരധിത്യകാഭിഃ।
സൂതേ ഗിരിഃ സൂചിത നന്ദനോƒസൗ
സ്വർഗ്ഗൗകസാം സ്വൈരവിഹാരവാഞ്ഛാം ॥ **8.38** ॥

അഭ്യാഗതം വീക്ഷ്യ ഭവന്തമാരാത്
സാലാ ഇമേ സാമിനതാഗ്രശാഖാഃ।
സുധാരസസ്വാദുതമാനി ഭക്ഷ്യാ
സ്വയം പ്രയച്ഛന്തി ഫലാനി ധന്യാഃ॥ **8.39**॥

പാത്രീഭവന്തസ്തവ വീക്ഷണാനാം
പദ്മാലയാവാസവികൽപിതാനാം।
ചരാചരാഃ കാനി കിയന്തി വൈതേ
തപാംസ്യതപ്യന്ത ഭവാന്തരേഷു॥ **8.40**॥

വിജാനതാം സത്പുരുഷ പ്രഭാവം
പുംസാമമീ പുണ്യതമീഭവന്തഃ।
പ്രായസ്ത്വദംഗീകരണാത്പ്രയാസ്യൻ–
ത്യാരാധ്യതാമദ്രിവനാവകാശാഃ॥ **8.41**॥

സംസ്കാരപൂതാഭിരിതീവ വാഗ്ഭിഃ
സമ്മോദയന്നഗ്രജമാദിദേവഃ।
വിജാതലീലോ വിജഹാര ഹൃഷ്യൻ
വന്ദ്യഃ സതാം വത്സഗണാനുയായീ॥ **8.42**॥

സ്വയംവൃതഃ സ്വൈരവിഹാരലക്ഷ്മ്യാ
മുഹുർവ്വിതേനേ വിപിനേ മുകുന്ദഃ।
സ്ഥാനാന്തര പ്രാപ്തി വിഭാവിതാനി
സ്ഥിതേരഭിന്നാനി ഗതാഗതാനി॥ **8.43**॥

പ്രഭൂതയാ പുഷ്പഫലപ്രസൂത്യാ
വദാന്യവൃത്തീനി വനാനി ദൃഷ്ട്വാ।
സസ്മാര ചിന്താവശവർത്തിനീനാം
വ്രജസ്ഥിതാനാം വരവർണ്ണിനീനാം॥ **8.44**॥

പ്രായസ്തദാഹ്വാനവിധൗ നിയോക്തും
പ്രഗൃഹ്യ വേണും പ്രതിപന്നദൂത്യം।

ന്യവേശയത് കുട്മലിതേ സലീലം
ബിംബാധരേ സൂചിതചിത്തരാഗേ ॥ 8.45 ॥

സാമോപപന്നാൻ ക്രമശഃ സ്വരഗ്രാമഃ
സപ്ത സ്വരാൻസപ്തഭിരുദ്ഗമന്തം ।
പ്രചക്രമേ വാദയിതും വനാന്തേ
വംശം പ്രിയോ വല്ലവവംശജാനാം ॥ 8.46 ॥

മുകുന്ദവക്ത്രാനിലവാദ്യമാനോ
വേണുർബ്ബഭൗ വേദ ഇവ ദ്വിതീയഃ ।
രാഗാവധീനാം രഹസാം യദേകം
ഗീതാത്മനാം തസ്യ നിദാനമാസീത് ॥ 8.47 ॥

തദ്വംശനാദഃ സുഭഗോ*f*നുഗച്ഛൻ
അഗ്രേ സരൻസൗരഭമാഗമാനാം ।
അയത്നനിഷ്പന്ന മനഃ സമാധീൻ
ആബ്രഹ്മകാനാതനുതേവ ജന്തൂൻ ॥ 8.48 ॥

ശൃണ്വദ്ഭിരുദ്വാന്തമധുപ്രവാഹം
വംശസ്വനം തസ്യ സുധൈകവംശം ।
സയൂഥ്യതാം നൂനമവാപ്യ സർവ്വൈഃ
സത്തൈഃ സ്ഥിതം സാമിനിമീലിതാക്ഷൈഃ ॥ 8.49 ॥

മധുദ്രവൈരുൽബണ സമ്മദാശ്രൂ–
ണ്യാലേഖ്യനിഷ്പന്ദമൃഗദ്വിജാനി ।
ഉദഗ്രകോശോത്പുലകാനി കൃഷ്ണോ
വംശീനിനാദേന വനാന്യകാർഷീത് ॥ 8.50 ॥

ആസ്വാദ്യ തദ്വംശനിനാദമാധ്വീം
ആഘ്രായ തത്സഞ്ചരസൗരഭം ച ।
ഭുക്താമൃതാനാം ഭുവി സൗരഭേയൈഃ
ക്ഷിപ്തേതരാം ക്ഷ്വീബദശാമവാപുഃ ॥ 8.51 ॥

വംശസ്ഥനാസ്ഥാദ വശീകൃതാനാം
വ്യക്തോദയാനാം വനദേവതാനാം।
സ കർബ്ബുരഃ സ്നിഗ്ധതമൈഃ കടാക്ഷൈഃ
സേന്ദ്രായുധോ മേഘ ഇവാബഭാസേ ॥ 8.52 ॥

ആധ്മാപയാമാസ സ ശൃങ്ഗമഗ്ര്യം
ശംഖം തഥാഭൂതമിവാത്മയോഗാത്।
ജഗൗ ച ഗേയാനി ബഹൂനി യേഷാം
ഗാന്ധർവ്വ വേദോ*f*പി ന പാരദൃശ്വാ ॥ 8.53 ॥

ത്രിസ്ഥാനയുക്തസ്വരഭൂഷിതം തത്
ത്രിധാ സ്ഥിതം ഗ്രാമവിശേഷയോഗാത്।
അരഞ്ജയത്സപ്തജഗന്ത്യയത്നാത്
ഗീതം ഹരേരാഹൃത കിന്നരൗഘം ॥ 8.54 ॥

വിലാസ വാക്കൈരിവ വേണുനാദൈഃ
ദിവ്യേന ഗീതേന ച ദൈത്യഹന്തുഃ।
നിവേദിതാർത്ഥാഃ സുദൃശഃ സ്വവാസാത്
ആജഗ്മുരാകർഷണ മന്ത്രതീക്ഷ്ണൈഃ ॥ 8.55 ॥

അനിഷ്ടശബ്ദൈർവ്വലയൈരപോഢാഃ
കാഞ്ച്യാപ്യവജ്ഞാ തപദോപഗത്യാ।
ഗുണാവകൃഷ്ടാഃ പ്രിയമാപ്തുമീഷുഃ
കാമോപദിഷ്ടേന മഹാപഥേന ॥ 8.56 ॥

ആദിശ്യമാനാം പ്രിയവംശനാദൈഃ
ആശാം നിജാശാമിവ നിർവ്വിഘാതാം।
തദാസ്ഥിതാം പ്രാസ്ഥിഷതാശു ധന്യാം
ആസന്നസന്ധ്യാധികരാഗഭാജഃ ॥ 8.57 ॥

മധുവ്രതാധിജ്യശരാസനേന
പുഷ്പാത്മകം സന്ദധതാ പൃഷത്കം।

അനുപ്ലവേന വ്രജതാ ബഭൂവേ
താസാമനംഗേന തദോദ്യതാനാം ॥ 8.58 ॥

ആദേശയോഗൈരഥ തത്ര ഗോപ്യാ
നിവാർയമാണാ അപി ദുർന്നിവാരാഃ।
ആനിന്യിരേ രാഗമയൈർമ്മഹൗഘൈഃ
ക്ലേശാപഹം കൃഷ്ണസുധാപയോധിം ॥ 8.59 ॥

ത്വാരാസഖീനാം പുരതഃ പ്രചേലേ
തരസ്വിനാ നിഃശ്വസിതേന താസാം।
സദാഗതി പ്രാർത്ഥനയാ സമേതം
ദൂരസ്ഥിതം കൃഷ്ണമിവോപനേതും ॥ 8.60 ॥

പ്രായേണ വേഗാത്സുദൃശാം വിഭിന്നഃ
പ്രകീർണ്ണമുക്താഫലപുഷ്പജാലഃ।
പ്രസ്താവയൻ കാമവിഹാരനാട്യം
ഹാരഃ സമാലക്ഷ്യത സൂത്രധാരഃ ॥ 8.61 ॥

അവസ്ഥിതം ക്വാപി കദംബമൂലേ
വൽഗുസ്മിതം വാദിത മഞ്ജുവേണും।
സാചീകൃതാക്ഷം ദദൃശുസ്തരുണ്യഃ
സ്വാദ്യം സതാം സ്വസ്തികചാരുജംഘം ॥ 8.62 ॥

തദംഗശോഭാമവലോക്യ ദിവ്യാം
വിസ്മേരഭാവം വ്രജതേവ ദൂരാത്।
അമോഹയദ്യൗവതമാദിധൂർത്തഃ
സന്തോഷദിശ്യേന സമീക്ഷണേന ॥ 8.63 ॥

ദ്രുതാഗതിവ്യാകുല ഭൂഷണാസ്താഃ
കിഞ്ചിത് സമുച്ഛ്വാസിതനീവിബന്ധാഃ।
പര്യാകുലാക്ഷ്യഃ പരിവാര്യ തസ്ഥുഃ
കൃഷ്ണം കൃപാധീനദൃശം കൃശാംഗ്യഃ ॥ 8.64 ॥

സ വല്ലഭഃ സംസദി വല്ലവീനാം
ബർഹസ്രജാ ദർശിതദാനരാജ്ഞിഃ।
ഉദഗ്രശൃങ്ഗധ്വനിരാബഭാസേ
ദൃപ്തോ വശാനാമിവ വാരണേന്ദ്രഃ॥ **8.65**॥

അവൃദ്ധിസംകോചമിവേന്ദുമന്യാം
അകാർമ്മുകം കാമമിവാത്തവേണും।
തമദ്ഭുതാനാമിവ രാശിമേകം
ഗോപ്യസ്തദാത്മാന ഇവാമ്ബഭൂവൻ॥ **8.66**॥

സുരാംഗനാഭിഃ സമയേ ധൃതായാം
സ്വൈനൈവ ഗോപാകൃതി ഭൂമികായാം।
അകർമ്മവശ്യസ്യ വിഭോസ്തദാസീത്
അർച്ചാഫലസ്പർശനമാത്ര ലീലാ॥ **8.67**॥

ന ഖലുമുഷ്യ പ്രമദാമദാന്ധ്യം
ന കുത്സനം തത്തദഭീഷ്ടദാതുഃ।
ന ധർമ്മസംസ്ഥാപനബാധഗന്ധഃ
ശുദ്ധാനുചിന്ത്യാ ഹി ശുഭസ്യ ലീലാ॥ **8.68**॥

അനാഗമപ്രത്യയ സംഭവാനാം
ഗുരുത്യജാം ഗോപകുമാരികാണാം।
അനന്യസംഗാത് സ ദയാലുരാസീത്
അസംഗ്രഹണ്ടാപഥസാർത്ഥവാഹീ॥ **8.69**॥

പുഷ്പാവചായപ്രവണേന ഗോപ്യഃ
പ്രസാധിതാസ്തേന സ ച പ്രിയാഭിഃ।
അഭിന്നബാഹ്യാന്തരമൈകരസ്യാത്
ആമോദമന്യോന്യസഗന്ധമാപുഃ॥ **8.70**॥

സ്ഖലാലനാദാപതിതം സ താസാം
സൗഭാഗ്യദുർമ്മാനമദം വിനേഷ്യൻ।

പുഷ്പാവചായവ്യപദേശലൗല്യാത്
ആസീദ്ദവീയാനബഹിഃസ്ഥിതോ*f*പി ॥ **8.71** ॥

അവിപ്രകർഷേ*f*പി തിരസ്കരണ്യാ
ക്ലപ്താവൃതിം കൃഷ്ണമനീക്ഷമാണാഃ।
ഭീമൈരദൂയന്ത ഭൃശം തരുണ്യഃ
ക്ഷണൈഃ സ്വനിശ്വാസസമീരദീർഘൈഃ ॥ **8.72** ॥

പുഷ്പാവകീർണ്ണേഷു വനദ്രുമാണാം
മൂലേഷു മോഹാലസചേതസസ്താഃ।
കൃതാസികാഃ കൃഷ്ണവിയോഗഖേദാത്
കാമാസ്ത്രപര്യംകഗതാ ഇവാസൻ ॥ **8.73** ॥

വിലീനചിത്താ വിഷമാസ്ത്രതാപാത്
വിലാപയന്ത്യോ വസുധാം വിലാപൈഃ।
അദൃശ്യരൂപസ്യ ഹരേരഗായൻ
ഗുണാംശ്ചരിത്രാണി ച ഗോപകന്യാഃ ॥ **8.74** ॥

മുകുന്ദ വിശ്ലേഷവിമോഹിതാനാം
സംശ്രൂയമാണാനി മുഹുർവ്വനാന്തേ।
ശമപ്രദാന്യാത്മവിദാമഭൂവം
സ്ത്രയ്യന്തഗന്ധീനി വചാംസി താസാം ॥ **8.75** ॥

സ മായയാത്മാനമസൗ പരേഷാം
പ്രച്ഛാദ്യ സന്ദർശയതി പ്രസാദാത്।
ഇതീമമർത്ഥം പ്രഥയൻപ്രിയാണാം
ദൃഷ്ടിം ശുഭാം ദാതുമിയേഷ താസാം ॥ **8.76** ॥

താസാമഥ സ്മേരമുഖാംബുജേന
ശ്യാമേന പീതാംബര ചിത്രിതേന।
ആവിർബ്ബഭൂവേ സഹസാ പുരസ്താത്
മധുദ്വിഷാ മന്മഥമന്മഥേന ॥ **8.77** ॥

തമേകചിത്താഃ പ്രതിസന്നിവൃത്തം
യാതേന നൃത്യന്തമിവാദ്ഭുതേന ।
ഗോപ്യഃ പുനർജ്ജാതമിവാത്മനൈവ
പ്രൈക്ഷന്ത സമ്മോദപയോധിമഗ്നാഃ ॥ 8.78 ॥

നവേന്ദുരേഖാ കൃശപാണ്ഡുരാംഗീഃ
താപാശ്രുസന്ദർശിത വാഹ്നിതോയാഃ ।
ദദർശ ഗോപീരവതാരഗോപഃ
ശ്വാസൈസ്ത്രിലോകീമിവ ശോഷയന്തീഃ ॥ 8.79 ॥

അവിധ്യതൈകഃ പ്രണയാപരാധീ
യോഗൈരലക്ഷ്യാ യുഗപത് പ്രയുക്തൈഃ ।
ആവർജ്ജിത ഭ്രൂധനുഷാമമോഘൈഃ
ഏണീദൃശാമീക്ഷണ ചിത്രപുംഖൈഃ ॥ 8.80 ॥

പ്രസാദ ജീവാതുഭിരംഗനാനാം
പ്രത്യേകമന്യാഭിരലക്ഷണീയൈഃ ।
വിലാസചാടൂക്തിവിലോകനാദ്യൈഃ
ആനന്ദയൻ സാന്ത്വനമാചചാര ॥ 8.81 ॥

താസാം തദംഗവ്യതിഷംഗലോഭാത്
സൈരന്ധ്രികാ വൃത്തിമുപേയുഷീണാം ।
വിരക്ത നിധ്യേയപദഃ സ രാഗീ
രാഗാധികാം പ്രാസ്തുത രാസലീലാം ॥ 8.82 ॥

തദഗ്രഹസ്ത ഗ്രഹണാർത്ഥിനീനാം
സ സവ്യതോ ദക്ഷിണതശ്ച തിഷ്ഠൻ ।
ബഭാര വിദ്യുദ്വ്യവധാനഭാജാം
വാത്യാജുഷാം വാരിമുചാമഭിഖ്യാം ॥ 8.83 ॥

ദ്വയോർദ്വയോരേകതയാ സ താസാം
മധ്യേ സ്ഥിതോ മണ്ഡലരാസനൃത്തേ ।

കരദ്വയസ്പർശരസേന കാന്താഃ
പ്രത്യേകമാനന്ദ്യ ഭൃശം നനന്ദ ॥ 8.84 ॥

അപാരമാവർത്തയതാ രസാബ്ധിം
രാമാനുജോ രാസജവേന ദീവ്യൻ ।
പദാശ്രിതാനാം ഭ്രമശന്തിഹേതുഃ
പ്രിയാസഹസ്രം ഭ്രമയാഞ്ചകാര ॥ 8.85 ॥

സ്വമായയാ ഘൂർണ്ണയതോ മഹത്യാ
വിശ്വാനി ഭൂതാനി വിഭോരജസ്രം ।
രാമാജനം രാസവശം വിധായ
സ്വസ്യ സ്വയം പ്രാപ നിദർശനത്വം ॥ 8.86 ॥

സ്വപാദപാംസുസ്നപിതാകൃതീനാം
സ്ഖിദ്യന്മുഖീനാം വ്രജസുന്ദരീണാം ।
ലംബാലകാനാം ലലിതസ്മിതാനാം
ലാഭാത്സ്വയം ലബ്ധ മനോരഥോ*f* ഭൂത് ॥ 8.87 ॥

സനൃത്തഗീതേന വിഹാരയൂനാ
ഗോപീജനൈരന്തരിതേന ബദ്ധം ।
തദദ്ഭുതപ്രസ്ഥിതി രാസചക്രം
ജവാദലക്ഷ്യാന്തരമാബഭാസേ ॥ 8.88 ॥

ജഗുഃ സഹർഷം ദിവി ദേവകന്യാഃ
ദിവ്യാസ്തദാ ദുന്ദുഭയഃ പ്രണേദുഃ ।
പപാത കൽപദ്രുമ പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ
സദർച്ചിതേ സംശ്രിതരാസലീലേ ॥ 8.89 ॥

ഗൃഹീതഹസ്തദ്വിതയാഃ സലീലം
മിഥ്യാഭുജംഗേന മൃഗീദൃശസ്താഃ ।
പരിഭ്രമന്ത്യോ വിപരീതവൃത്ത്യാ
പ്രക്രാന്തരാസാം ഭുവമഭ്യജാനൻ ॥ 8.90 ॥

www.prapatti.com

മനോജ്ഞമല്ലീഹസിതേന താസാം
രമ്യേണ കൃഷ്ണോ രജനീമുഖേന।
അന്യാദൃശീം പ്രീതിമനന്യയോഗാത്
ആപാദയിഷ്യന്വിരരാമ രാസാത് ॥ 8.91 ॥

ഉദ്ഭിന്നഘർമ്മാംബുകണാം വിഹാരാത്
താസാം കരസ്പർശരസേന ചൈനം।
ലതാഗൃഹേ നന്ദന ഗർഭശോഭിൻ
യാസീനമന്വാസത ഗോപകന്യാഃ ॥ 8.92 ॥

സ്ഖലംഭിതൈശ്ചിത്രപലാശപുഷ്പൈഃ
സംവീജ്യമാനോ വിടപൈഃ പ്രിയാഭിഃ।
നിദർശയാമാസ വനാന്തരാലേ
നീലാദ്രിമുദ്ഭ്രാന്ത മയൂരബൃന്ദം ॥ 8.93 ॥

വിചിത്രലീലാഹിതവേപഥൂനാം
താസാമനാസാദിത വിശ്രമാണാം।
താപോപശാന്ത്യൈ തപനാത്മജായാം
ആഹ്ലാദനീമദ്ഭിരിയേഷ ലീലാം ॥ 8.94 ॥

മുഖേന തസ്യ ദ്വിജരാജഭാസാ
താരാഭിരാമേണ തമോപഹേന।
പ്രേമോദധിം വർദ്ധയതാ പ്രിയാണാം
സഞ്ചിക്ഷിപേ തത്ര സരോജകാന്തിഃ ॥ 8.95 ॥

സന്ധ്യാഘനാഭഃ സ തദാ പ്രിയാണാം
മധ്യേ ബഭൗ വാരിജരേണുതാപ്രൈഃ।
ശൃങ്ഗാരദിശ്ചേരിവ ദൃഷ്ടിപാതൈഃ
ശൃങ്ഗോദകൈരാപ്ലുത ചിത്രദേഹഃ ॥ 8.96 ॥

സ പദ്മിനീനാം സലിലസ്ഥിതാനാം
ചകാര സമ്മീലനമാശു താസാം।

തുഷാരജാലൈസ്തുഹിനാംശുസൗമ്യഃ
കാമോപനേതാ കരയന്ത്രമുക്തൈഃ ॥ **8.97** ॥

പടീരപംകൈഃ പ്രതിപന്നഗംഗാം
ശോണാമ്പിതാം കുംകുമസംഗമേന ।
കസ്തൂരികാഭിഃ പ്രചിതാത്മവർണ്ണാം
കൃഷ്ണപ്രിയാഃ കൃഷ്ണനദീം വിതേനുഃ ॥ **8.98** ॥

അകാലജാതപ്രതിമേന്ദുജാലാൻ
ആകീർണ്ണമിഥ്യാശഫരാംസ്തരംഗാൻ ।
വക്ത്രാക്ഷിവക്ഷോരുഹബിംബയോഗാത്
അകൽപയൻ കൽപിത ചക്രവാകാൻ ॥ **8.99** ॥

സവിഭ്രമാ ചാരുപയോധരാഭാ
താഭിഃ സമം സൂര്യസുതാ പ്രപേദേ ।
അലബ്ധപൂർവ്വം തദനന്യലഭ്യം
കൃഷ്ണോപഭോഗേന കൃതാർത്ഥഭാവം ॥ **8.100** ॥

നിതംബവക്ഷോജനിരൂഢവൃദ്ധിഃ
മധ്യേ കൃശാ സംശ്രിതനിമ്നനാഭിഃ ।
വിലോലപദ്മാഗ്രതരംഗഹസ്താ
താസാമഭൂദന്യ തമേവ സാ*f* പി ॥ **8.101** ॥

അസൂയയേവ പ്രമദാജനാനാം
ലാക്ഷാഞ്ജനാദീനി വിലോപയന്തീ ।
നിസർഗ്ഗശോഭാതിശയപ്രകാശത്
കൃതോപകാരേവ നദീ ബഭൂവ ॥ **8.102** ॥

ചിരപ്രവൃദ്ധം ദയിതേ*f*നുരാഗം
ചിത്തേ ദുരാസേധമിവോദ്വമന്തീ ।
പ്രായേണ തത് കാന്തി മധൂപഭോഗാത്
ദൃഷ്ടിസ്തദാ രാഗമുവാഹ താസാം ॥ **8.103** ॥

അനംഗ രാഗോജ്ജ്വല ചിത്തദേഹാ
വിശ്വാധികം ദിവ്യധുരായതാക്ഷ്യഃ।
കഹ്ലാരശോഭാരചിതൈഃ കടാക്ഷൈഃ
കാമസ്യ ബാണൈരിവ താപദീപ്തൈഃ॥ 8.104॥

വിഗാഹനാദ്ഗോപനിതംബിനീനാം
സംവർദ്ധമാനേ സഹസാfംബുപൂരേ।
തദ്വക്ത്രശോഭാവിജിതൈഃ സരോജൈഃ
അന്തർഹിതം നൂനമവാപ്തലജ്ജൈഃ॥ 8.105॥

കൃഷ്ണാംബുദഃ കൽപിതഹസ്തയന്ത്രഃ
ചകാര ഗോപീനയനോത്പലേഷു।
ധാരാംബുസേകാദുപസംഭവന്ത്യാ
രാഗശ്രിയാ രക്തസിലീന്ധ്രശോഭാം॥ 8.106॥

മുഹുഃപ്രയുക്താം മുഖപുണ്ഡരീകേ
കദർത്ഥയന്ത്യാ കരയന്ത്രധാരാം।
കാന്തേ കയാചിദ്ദധിരേ കരാഭ്യാം
ഗതാഗതാന്യുത്പലകാനനാനാം॥ 8.107॥

പ്രയാപിതേ ഗോപികയാ കയാചിത്
കൃഷ്ണാനനം കീചകയന്ത്രതോയേ।
നിമീലനോന്മീലനതസ്തദീയാത്
നക്തന്ദിവം തത്ക്ഷണദൃശ്യമാസീത്॥ 8.108॥

തമാർദ്രഭാവാന്നിബിഡാന്തരീയം
ലംബാലകം രാശിമിവാദ്ഭുതാനാം।
പശ്ചാദുപേതാ പരിരഭ്യ തസ്ഥൗ
കാചിത്പ്രിയാ കാമവധൂരിവാന്യാ॥ 8.109॥

അഭംഗുരപ്രേമബലേന തസ്യാഃ
ബദ്ധം പ്രിയം ബാഹുലതാദ്വയേന।

സമീക്ഷ്യ കാമാർപ്പിതപാശമന്യാഃ
സംപ്ലാവയാമാസുരപേതശംകാഃ ॥ **8.110** ॥

യദംഘ്രിയോഗാജ്ജഗതാം ത്രയാണാം
മന്ദാകിനീ മാന്യതമാ ബഭൂവ ।
തയാപി സംഭാവ്യതമാ തദാസീത്
കൃഷ്ണേന സാ തേന കൃതാവഗാഹാ ॥ **8.111** ॥

അഥോപചാരാനുപപാദയന്തീ
ദിവ്യേന ദേഹേന ദിനേശകന്യാ ।
ആനർച്ച പാദാർപ്പിത രത്നപുഷ്പാ
ഗോപീസഖം ഗോപകുമാരമാദ്യം ॥ **8.112** ॥

സരിദ്ഭിരന്യാഭിരപി പ്രഭാവാത്
പ്രായേണ ഗോപീതനുമാശ്രിതാഭിഃ ।
തോഷാദുദമ്പത്സുതയോപ ഭോഗ്യഃ
തോയോപചാരേണ വിഭുഃ സിഷേവേ ॥ **8.113** ॥

തമുത്തരന്തം സരിതഃ പ്രവാഹാത്
ഉത്താരകം പംകമയാത്പയോധേഃ ।
മരുത്പ്രയുക്താ വസനാംഗരാഗൈഃ
ആകൽപയന്നപ്സരസസ്തദർഹൈഃ ॥ **8.114** ॥

വ്രജാംഗനാശ്ച ത്രിദശാംഗനാഭിഃ
പ്രസാധ്യമാനാ ബഹുമാനപൂർവ്വം ।
രമാസഹായ പ്രണയാനുരൂപാം
സമ്മാനനാം സാധുജനേഷ്വവിന്ദൻ ॥ **8.115** ॥

വിഹൃത്യ തസ്മിൻ വ്രജസമ്മുഖീനേ
ചക്രം ഗവാം ശൈലവനാന്നിവൃത്തം ।
ഉപാദ്രവത്കശ്ചിദരിഷ്ടനാമാ
കൈലാസപർയായ തനുഃ ककുദ്മാൻ ॥ **8.116** ॥

ഖുരാഗ്രവജ്രേണ വിദാരയൻക്ഷ്മാം
വിഷാണനിർഭിന്നവിമാനമൂലഃ।
ദുർവ്വാരവേഗോ ദദൃശേ സ ദൂരാൻ
മൃത്യോരുപക്രാന്തമഹോ മഹോക്ഷഃ॥ **8.117**॥

ശൃങ്ഗാവരുഗ്ണൈഃ ശകടൈഃ പ്രകീർണ്ണം
വൃഷാന്തരൈരാശു വിമുക്തമാർഗ്ഗം।
വ്രജം തദാ വിപ്ലുതഗോപവർഗ്ഗം
ത്യക്ത്വാ സ കൃഷ്ണാഭിമുഖം ജഗാമ॥ **8.118**॥

തമാപതന്തം പ്രതിസഞ്ജിഹാനോ
നിർഹ്രാദവിത്രാസിതദീനധേനും।
വിഷാണയുഗ്മ ഗ്രഹണേന ശൗരിഃ
ചക്രേ വിനിഷ്പീഡിത പീനകൺഠം॥ **8.119**॥

അപഹത്യ ദുർജ്ജയമരിഷ്ടദാനവം
ജഗതാമരിഷ്ടമിവ ജാതവിഗ്രഹം।
വ്രജസദ്ഭിരദ്ഭുത വിഹാരതോഷിതൈഃ
സുരസത്തമൈരപി സമം സ തുഷ്ടുവേ॥ **8.120**॥

അന്യൈരപ്യസുരമലിമ്ലുചൈരനേകൈഃ
ആതംകാൻസ്ഥിരചരസൂതിഭിഃ പ്രസൂതാൻ।
ഗോപാനാം പ്രതിവിദധേ ഗവാം ച കാലേ
രാമേണ സ്തുതചരിതോ തഥാംഗപാണിഃ॥ **8.121**॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ അഷ്ടമഃ സർഗ്ഗഃ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ നവമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ ഭോജപതിർജ്ജഗത്പതേഃ
അവതാരം ഭുവി നാരദാന്മുനേഃ ।
ശ്രുതവാനതിദേവദാനവം
വ്യഥയാ പീതവിഷോപമോ*f*ഭവത് ॥ **9.1** ॥

നിഹതാ പൃഥുകേന പൂതനാ
ശകടം തത്പരിവർത്തിതം മഹത് ।
കകുഭദ്ഭിതയം നിപാതിതം
പ്രഹിതഃ ക്വാപി വിപീഡ്യ കാലിയഃ ॥ **9.2** ॥

സ ച ഗോമുഖവർദ്ധനോ ദധേ
ഗമിതഃ ക്ഷോദമരിഷ്ടപർവ്വതഃ ।
പ്രഥിതശ്ച ബലഃ പ്രലംബജിത്
നിധനം ധേനുകദാനവോ ഗതഃ ॥ **9.3** ॥

ദവഹവ്യവഹശ്ച ജഗ്രസേ
വിഷധൃദ്ഭിന്ധ്യസമോ വിദാരിതഃ ।
ഇതി നാമ വിജൃംഭണേ രിപോഃ
അലമേകൈകമലംഘ്യതാസ്ഥിതേ ॥ **9.4** ॥

ബഹുഭിഃ കിമിഹ പ്രതർക്കിതൈഃ
ബലിനഃ സ്രോതസി ധാവതോ വിധേഃ ।
യദതീതമതീതമേവ തത്
കരണീയം പുനരായതിക്ഷമം ॥ **9.5** ॥

ഇതി വിപ്രതിസാരവിഹ്വലഃ
സ്വയമുത്ഥാപിത മൃത്യുചോദിതഃ ।

www.prapatti.com

പ്രതിഹന്തുമിയേഷ ചക്രിണം
ശലഭോ ദീപ്തമിവാശുശുക്ഷണിം ॥ 9.6 ॥

ദിവസാന്തദിവാകരോപമഃ
ശ്വസിതാന്ദോലിതജീവിതസ്ഥിതിഃ ।
ഭയവിസ്മയരോഷകർബ്ബുരഃ
സ ശിരഃകമ്പമവർത്തയത്ക്ഷണം ॥ 9.7 ॥

സ ച ദാനപതിം സമാദിശത്
ഭവതോ ജീവതു ഭദ്ര സൗഹൃദം ।
അജിതേന ജിഘ്രാംസിതസ്യ മേ
ഭജ സാഹായകമാത്മരക്ഷണേ ॥ 9.8 ॥

അതിമാനുഷചേഷ്ടിതഃ സ്വയം
മധുജിന്മാനുഷഭൂമികാം വഹൻ ।
അസുരാനഭിഹന്തുമീഹതേ
ദമനീയോ*f*യമരൂഢയൗവനഃ ॥ 9.9 ॥

അവിചാരിതമാശു ഗമ്യതാം
അധിനന്ദാവസഥം വിഹാരിണൗ ।
ബലദേവജനാർദ്ദനൗ ബലാത്
ഉപനേയൗ ഭവതാ ച്ഛലേന വാ ॥ 9.10 ॥

സഹ നന്ദമുഖൈരശംകിതം
കരദാനവ്യപദേശവഞ്ചിതൈഃ ।
അപരേദ്യുരിഹോപസർപ്പ്യതാം
അസുരധ്വംസകൃദഗ്രജാന്വിതഃ ॥ 9.11 ॥

ഇതി വാചമുദീർയ ദുർമ്മതിഃ
സ്വവധോപാത്തകൃപാണികോപമാം ।
സപദി പ്രജിഘ്രായ കേശിനം
മധുജിത്പീഡനലോഭമോഹിതഃ ॥ 9.12 ॥

സ ച വാജിമഹാസുരശ്ചരൻ
നനുബൃന്ദാവനമദ്രിസന്നിഭഃ।
സമഹേഷത സമ്മുഖം പ്രഭോഃ
അശനിധ്വാനഭയാനകധ്വനിഃ॥ **9.13**॥

കുലിശോപമദന്തപംക്തികം
കുടിലപ്രേക്ഷിതജാതവിദ്യുതം।
ഖുരഖണ്ഡിതഭൂമിമണ്ഡലം
ജ്വലദംഗസ്ഫുടവിഷ്ഫുലിംഗകം॥ **9.14**॥

ബഡബാമുഖവഹ്നിദാരുണം
വിപുലാവർത്തവിശേഷചിത്രിതം।
ധൃതസിന്ധുതരംഗതാണ്ഡവം
മുഖനിഷ്കാസിതഫേനസമ്ലവം॥ **9.15**॥

ക്ഷിതിഭേദകൃതക്ഷണൈഃ ഖുരൈഃ
പടുധീരധ്വനിനിർജ്ജിതാംബുദൈഃ।
വിദധാനമശേഷഘാതിനഃ
ശമനസ്യേവ മൃദംഗവാദനം॥ **9.16**॥

ധൃതവാലധിധൂമസംഹതിം
ചടുലോൽകാശതചണ്ഡകേസരം।
ഗ്രസിതും ക്ഷമമംബുധീൻക്ഷണാത്
അനുകൽപാശ്രിതചണ്ഡപാവകം॥ **9.17**॥

ഗരുഡാനിലചിത്തരംഹസം
ഗതദൂരാന്തികമക്രമൈഃ ക്രമൈഃ।
മുഹുരുത്പ്ലുതിഭിന്നഭാസ്കരം
നിബിഡാസ്യൂതപയോദകേസരം॥ **9.18**॥

ഭ്രമണേ കൃതസാലമണ്ഡലം
ക്രമണേ ദിക്ഷു വിദിക്ഷു ച സ്ഥിതം।

നടവൃത്തിമിവാശുനർത്തനേ
കലിതാകാശമിവാംഗധൂനനേ ॥ **9.19** ॥

മധുജിദ്വഹനക്ഷമാത്മനാ
ദരനിർഭുഗ്നഫണേന ഭോഗിനാ ।
മുഹുരുന്നമിതാമയത്നതോ
നമയന്തം നിജഭാരതഃ ക്ഷിതിം ॥ **9.20** ॥

അചലക്ഷിതിസന്ധിഭേദനൈഃ
അനിലസ്കന്ധവിഭാഗഭഞ്ജകൈഃ ।
ബധിരീകൃതനിർജ്ജരശ്രുതിം
ബഹുഭിഃ സംഭ്രമഹേഷിതോർമ്മിഭിഃ ॥ **9.21** ॥

ദ്വിരദായുതസാരദുർദ്ദമം
ദ്രുതവിദ്രാവിതദിങ്മതംഗജം ।
അസുരാദിഭിരപ്യനാസ്ഥിതം
സുരസേനാപരഭാഗദർശിനം ॥ **9.22** ॥

പ്രതികായമിവാസുരശ്രിയഃ
പ്രഥമാകൽപമിവാന്തകഭ്രുവഃ ।
പരിവർത്തമിവാമരശ്രിയഃ
പ്രതിഘസ്യേവ മഹോത്സവം നവം ॥ **9.23** ॥

ഉപമാനമിവാത്മനഃ സ്വയം
പ്രതിമാനേ*f*പി സമേ സമത്സരം ।
അവലേപമിവാത്തവിഗ്രഹം
ദ്വിഷദുത്പാതമിവ ദ്രുതോദിതം ॥ **9.24** ॥

അചമത്കൃത പഞ്ചവക്ത്രകം
കൃതമന്യൈരിഹ ദുഷ്ടസത്ത്വകൈഃ ।
അപസർപ്പിതഗോകുലം ഭയാത്
അഭിലീനസ്ഥല ഗോപയൂഥപം ॥ **9.25** ॥

അവമത്യ തുരംഗദാനവം
ശമയൻഗോപഗണസ്യ സാധ്വസം।
പ്രജഹാസ ഹരിഃ പ്രതിദ്രവത്
പ്രസഭാസ്ഫോടിത ഭാവിതോദ്യമഃ॥ **9.26**॥

വിവൃതായതവക്ത്രകന്ദരം
പ്രതിധാവന്തമിവാന്തകം പ്രഭുഃ।
ഭുജസാനുമതഃ പ്രവേശനാത്
അഗമം വജ്ര ഇവ വ്യദാരയത്॥ **9.27**॥

ക്രകചക്ഷതദാരുഭേദവത്
സമപാദാക്ഷിലലാടനാസികേ।
ദദതുഃ ക്ഷിതികമ്പമാഘ്നതീ
ശകലേ സൈന്ധവദാനവസ്യ തേ॥ **9.28**॥

വിശരാരുഭിരസ്യ വിശ്വതഃ
കലധൗതാചലഖണ്ഡപാണ്ഡുരൈഃ।
വിതതാ പൃഥിവീ വിദിദ്യുതേ
വിബുധ പ്രീതിലതാംകുരൈരിവ॥ **9.29**॥

തദനാധി വിഭൂതിബന്ധുരം
വിഗതവ്യാധികുലം വ്രജൗകസാം।
ദമിതാരിഗണേന ദീവ്യതാ
യദുനാഥേന സനാഥതാം യയൗ॥ **9.30**॥

ത്വരിതം ച തദാ ശ്വഫൽകജഃ
സ്വഹിതം കംസനിയോഗമാസ്ഥിതഃ।
ദനുജാന്തകദർശനോത്സവ–
സ്ഥിരസമ്പ്രീതിരിതി വ്യചിന്തയത്॥ **9.31**॥

അപി നാമ നിശാമയിഷ്യതേ
നിഗമാന്തൈരിവ നിർമ്മിതാ സ്ഥലീ।

രമയിഷ്യതി യത്ര മേ ദൃശൗ
രസഭൂമാ രമണീയമാതൃകാ ॥ **9.32** ॥

ഭവദുർഗ്ഗതദിവ്യഭേഷജൈഃ
പ്രചിതാം തത് പദപദ്മരേണുഭിഃ ।
പ്രണിപത്യ ശുഭാം വനസ്ഥലീം
പരിപൂതോ ഭവിതാ*ഽ*ഹമപ്യുത ॥ **9.33** ॥

രസമപ്രതിമം രസായനം
രമയാ ച ക്ഷമയാ ച സേവിതം ।
നയനേ മമ കിം നു പാസ്യതോ
നരകാതംകനിദാനഭേദനം ॥ **9.34** ॥

അപി ശംഖരഥാംഗതോരണ–
ധ്വജവജ്രാംകുശമത്സ്യലാഞ്ഛനം ।
വിനിവേശയതാദ്വിഭുഃ സ മേ
വിനതേ മൂർദ്ധനി പാദപംകജം ॥ **9.35** ॥

യദുവംശമസൗ സഭാജയത്
ബഹുമാനേന വിഹാരജേന മാം ।
ഭുജപഞ്ജരമധ്യയന്ത്രിതഃ
പുലകോദ്ഭാസിതനും വിധാസ്യതി ॥ **9.36** ॥

ശ്രുതിസൗരഭസൗമ്യയാ ഗിരാ
സുധയേവൈഷ മുഖേന്ദുസൂതയാ ।
ശമയേദപി നാമ സജ്വരം
പുരുഷഃ പുഷ്കരലോചനോ മമ ॥ **9.37** ॥

അഹമസ്മി തവേതി വാദിനം
പ്രണയസ്മേരമുഖഃ പ്രസന്നധീഃ ।
വിദിതേതരവർജ്ജിതോ*ഽ*പ്യസൗ
വിഭുരക്രൂര വദേതി വക്ഷ്യതി ॥ **9.38** ॥

ചിരശീലിത സംയമക്രമൈഃ
യതിഭിർയോഗദൃശാ ദിദൃക്ഷിതം ।
നിധിമദ്ഭുതമുജ്ജിതാവധിം
പരിപശ്യേയമഹം പ്രസംഗതഃ ॥ **9.39** ॥

സ ദൃശാ സദൃശാന്തരോജ്ജിതഃ
സുമുഖഃ സ്വാഗതവാക്യഗർഭയാ ।
കലുഷം കിമപഹ്നുവീത മേ
കരുണാസിന്ധു സുധോർമ്മികൽപയാ ॥ **9.40** ॥

വ്യഥിതം വൃജിനേന ധന്വനാ
വിഷയാശീവിഷമോഹിതം ച മാം ।
അപി ജീവയിതാ പതിഃ സതാം
അമൃതാസാരനിഭൈരവേക്ഷണൈഃ ॥ **9.41** ॥

അലമത്ര പൃഥഗ്വിധൈഃ ഫലൈഃ
അവശാദധുനി വിന്ദതോ മമ ।
വസുധാവസുദേവദേവകീ–
തപസാമേകമിദം മഹത്ഫലം ॥ **9.42** ॥

മദഖേലഗതീ മഹാബലൗ
മധുരാലംകരണം വിധിത്സതഃ ।
വ്രജയൂഥപതീ വശാനുഗൗ
ഭവിതാരൗ മമ ഭാഗധേയതഃ ॥ **9.43** ॥

കിമകുർവ്വത പുണ്യമഗ്രിമം
മഹിതാസ്തേ മധുരാനിവാസിനഃ ।
കൃപയോപഗതൗ നിരീക്ഷിതും
കൃതിനഃ കൃഷ്ണഹലായുധാവുഭൗ ॥ **9.44** ॥

രമയാ ക്ഷമയാ ച മാധവോ
രമമാണഃ പ്രതിഗമ്യ താം പുരീം ।

അപി ചർമ്മദൃശോ*f*പി മാദൃശാത്
അവിസംവാദയിതാ സ്വവൈഭവേ ॥ **9.45** ॥

അവരുദ്ധഭുജാന്തരഃ ശ്രിയാ
വിദധാനോ വസുധാകരഗ്രഹം ।
അഭിഷേകമുപേയിവാനസൗ
കിമു നാഥോ ഭവിതാ കുലസ്യ നഃ ॥ **9.46** ॥

അസഹിഷ്ണുരസഹ്യവിക്രമഃ
ത്രിജഗത്ക്ഷോഭകൃദുഗ്രസേനജഃ ।
ബലവാൻബലഭദ്രകൃഷ്ണയോഃ
ഹതധീർഹന്ത കിമാചരിഷ്യതി ॥ **9.47** ॥

അകഠോരശിരീഷകോമലൈഃ
കഥമംഗൈഃ പ്രതിയോത്സ്യതേ ഹരിഃ ।
കുലശൈലകുലീനമുഷ്ടിഭിഃ
കുടിലൈഃ സംയതി മുഷ്ടികാദിഭിഃ ॥ **9.48** ॥

ഉദയാസ്തമഹീധരസ്തനീം
ചതുരംഭോനിധിമേഖലാം ഭുവം ।
ഉപഭോക്ഷ്യത ഏഷ കംസജിത്
ന ഹി ദുഃസാധമചിന്ത്യതേജസഃ ॥ **9.49** ॥

ഇതി സമ്മതസത്ത്വസാരഥൗ
മഹിതസ്ഥേമ്നി മനോരഥേ സ്ഥിതഃ ।
ഹരിപാദരജഃപവിത്രിതം
വ്രജമാസാദ്യ രഥാദവാതരത് ॥ **9.50** ॥

നവനീതമുഖൈരുപായനൈഃ
അഥ നന്ദപ്രമുഖപ്രകൽപിതൈഃ ।
ഉചിതാമഭിനന്ദ്യ സത്ക്രിയാം
അഭിതസ്താനഗവേഷയത്പ്രഭും ॥ **9.51** ॥

സ ദദർശ ഗവാമനുപ്ലവം
മുദിതം കേശിവധേന കേശവം ।
ഗതിമപ്രതിഘാധ്വയായിനാം
ഗരുഡച്ഛത്രനിവാരിതാതപം ॥ **9.52** ॥

ഘനസംവൃതനാരദസ്തുതം
നിഗമാഘ്രാതനിജാംഘ്രിസൗരഭം ।
തരുണാരുണതാമ്രവാസസം
ശുഭതാപിഞ്ഛതുലാധരദ്യുതിം ॥ **9.53** ॥

അഭിലക്ഷ്യമനുശ്രവേക്ഷണൈഃ
അവിപർയസ്തഹിതാഹിതക്രമൈഃ ।
പരിഭൂഷിതബർഹഭൂഷണം
കമലാകൗസ്തുഭനിത്യഭൂഷിതം ॥ **9.54** ॥

അതിസൂർയസുധാംശുതേജസം
സമഹാനേരുപമേയമാത്മനാ ।
നിബിഡാദ്ഭുതരാശിമക്ഷയം
നിഗമാനാമപി നിത്യനൂതനം ॥ **9.55** ॥

ഉപവീണയതസ്തമർഭകാൻ
ഉപഗാത്മനുപനൃത്യതശ്ച സഃ ।
തദവസ്ഥതദർഹഭൂമികാൻ
യമിനോ*f*നന്യമതീനമന്യത ॥ **9.56** ॥

ശുഭതർണ്ണകശോഭിതാന്തികാഃ
സവിധേ തസ്യ ച ധേനുവിഗ്രഹാഃ ।
അനഘാംഗവതീരമന്യത
ശ്വസിതൈരസ്യ സമുത്ഥിതാഃ ശ്രുതീഃ ॥ **9.57** ॥

പ്രണുനാവ ച ഭക്തിസന്നതഃ
പ്രണിധാനേന വിനാ സമീക്ഷിതം ।

ഹരിമദ്ഭുതഗോപലേലനം
ശ്രിതസർവ്വാതിഥിമാഗതോ*ഽ*തിഥിഃ ॥ **9.58** ॥

ദുരിതഗ്രഹയോഗദുഃഖിതം
ത്രിഗുണഗ്രന്ഥിനിബന്ധനിഘ്നിതം ।
പതിതം നിജപാദപംകജേ
പരിഗൃഹ്ണീഷ്വ ഘൃണാനിധാന മാം ॥ **9.59** ॥

സ്വപദപ്ലവമാശ്രിതാഞ്ജനാത്
നയസേ പാരമപാരവൈഭവഃ ।
അതിവേലമഹോർമ്മിസംകുലേ
കലുഷോദന്വതി കർണ്ണധാരിതഃ ॥ **9.60** ॥

രമയാ സഹ രാജഹംസവത്
പരമം ധാമ വിഭൂഷയൻഭവാൻ ।
പ്രണിധാനവതാമപംകിലേ
പദമേതന്നിദധാതി മാനസേ ॥ **9.61** ॥

അതിരോധിരസൗ നിധിഃ ശ്രുതേഃ
അനിമേഷവ്രതദേശിനീ ദൃശോഃ ।
തനുതേ തനുരീശ താവകീ
സ്മരണം വിസ്മരണം ച ദുഃശകം ॥ **9.62** ॥

വ്യപദിശ്യ മുകുന്ദ ദേവകീം
വിഹരന്ത്യാ വസുദേവമന്ദിരേ ।
ജനിതോ*ഽ*സി നിജാനുകമ്പയാ
ജഗതീരക്ഷണജാഗരൂകധീഃ ॥ **9.63** ॥

ഭവതോ ഭവനാടികാം വിദത്
വിഭവാഡംബരിണാം വിഡംബിനീം ।
അനപായപദാധിരോപണാത്
അപവൃത്താ ന പുനർന്നിവർത്തതേ ॥ **9.64** ॥

സുധിയസ്തവ ഗോപഭൂമികാം
സുഭഗാം കൗതുകസൂതികാം ധിയാം।
അനുവിദ്യ ഗതാഗ്ര്യഭൂമികാം
അധിവിന്ദേയുരനശ്വരീം ശ്രിയം ॥ **9.65** ॥

ദുരിതാനി ഭജന്തി സംക്ഷയം
തപനേനേവ തമാംസി ദീവ്യതാ।
ഹൃദയാനി ച യോഗിനാം ത്വയാ
കുമുദാനീവ വികാസമിന്ദുനാ ॥ **9.66** ॥

ഗുണതശ്ച വിഭൂതിതശ്ച തേ
ക്വചിദംശേfപി സമാധികത്യജഃ।
ഉപമാനകലാവികൽപിതൈഃ
ഉപലക്ഷ്യേത ജഗത്പ്രധാനതാ ॥ **9.67** ॥

മഹിമാർണ്ണവ വർണ്ണനോദ്യതാഃ
പരിമാതും ഗുണമേകമക്ഷമാഃ।
ത്രപയേവ ഭജന്ത്യസീമനി
ത്വയി വാചംയമതാമനുശ്രവാഃ ॥ **9.68** ॥

തവ വിശ്വവിദോ വദാമി കിം
ജഗദേകാധിപതേർദ്ദിശാമി കിം।
കൃപണഃ പരിപൂർണ്ണസമ്പദഃ
കമിവാംശം പരിപൂരയാമ്യഹം ॥ **9.69** ॥

പ്രകൃതേ കിമനേന തത്പ്രഭോ
ഭവദാവിർഭവനസ്ഥലീം പുനഃ।
പദപദ്മരജഃപവിത്രിതാം
വിദധാനോ ജഹി നാഥ വിദ്വിഷഃ ॥ **9.70** ॥

ബഹുശാഖവിജൃംഭണോ മഹാൻ
അവദാതേന സുഗന്ധിനാfദ്യ നഃ।

യശസാ ഭവതു പ്രസൂനവാൻ
യദുസന്താനമഹീരുഹസ്തവ ॥ **9.71** ॥

ത്വരതേ രിപുരാഗതൗ തവ
സ്വയമേവാവസരം സമർപ്പയൻ ।
നതരക്ഷണ കിം വദന്ത്യസൗ
ന വിലോപം ഭുവി യാതു താവകീ ॥ **9.72** ॥

സ്വയമേവ സമേയുഷാം വധേ
വിമതാനാം ക്ഷിതിഭാരജന്മനാം ।
മൃഗയാമിവ ഭാവയന്ത്യസൗ
മഹതീ സമ്പദുപസ്ഥിതാ*ƒ*ദ്യ തേ ॥ **9.73** ॥

ശതകോടി സഹസ്രസാരവാത്
മഥനം പ്രാപ്സ്യതി മാതുലസ്ത്വയാ ।
വ്യസനം വിപദപ്യനേഹസാ
വിനിപാതശ്ച ന കസ്യ കർമ്മിണഃ ॥ **9.74** ॥

അഭിസംഹിതമൗഗ്രസേനിനാ
കഥിതം ച ക്രമശോ വ്യജിജ്ഞപത് ।
കുലജഃ കുടിലാശയോജ്ഝിതഃ
കുശലം പൃഷ്ടവതേ മധുദ്വിഷേ ॥ **9.75** ॥

അപരേദ്യുരശേഷതോ നയൻ
സഹസാ ഗോപഗണാൻസ യാദവഃ ।
സ്ഥിതമധ്വനി രാമകേശവൗ
രഥമാരോപയദഗ്ര്യരംഹസം ॥ **9.76** ॥

വ്രജതോരഥ വല്ലവസ്ത്രിയോ
ബലഭദ്രസ്യ ജനാർദ്ദനസ്യ ച ।
അനുദുദ്രുവുരാശു വർത്തനീം
കുരരീകൂജിത സൂചകസ്തനാഃ ॥ **9.77** ॥

വ്യലപന്നിതി ബാഷ്പഗദ്ഗദം
വിരഹാരംഭവിഷാദ വിഹ്വലാഃ।
വലയൈഃ പ്രിയവർത്മപാതിഭിഃ
ക്ഷതപുഷ്പാ ഇവ ഘർമ്മവീരുധഃ॥ **9.78**॥

അപയാതി സഹാഗ്രജന്മനാ
സഹസാ നന്ദസുതോ വിഹായ നഃ।
അനുയാമ നിവാരയാമ വാ
കഥമസ്മാഭിരുദാസ്യതേ മുധാ॥ **9.79**॥

ശ്രുതിഷു ജ്വലനം വമത്യസാ–
വദവീയോ രഥചക്രചീത്കൃതിഃ।
ദ്രുതമേത്യ പതേമ തത്പദേ
ഗുരുഭർത്രാദിഷു മുക്തഗൗരവാഃ॥ **9.80**॥

പ്രഗുണത്വമിവ വ്രജസ്ത്രിയഃ
ചലസംബന്ധിനി നന്ദനന്ദനേ।
മുദിരധ്വനിതാം വിജാനതേ
ശിഖിനസ്തദ്രഥനേമിനിസ്വനേ॥ **9.81**॥

അയമുദ്ധൃത ഗോകുലേക്ഷണഃ
കഥമക്രൂര ഇതി പ്രജൽപ്യതേ।
അഥവാ ഭുവനേഷു ദാരുണാഃ
പ്രഥിതാഃ പുണ്യജനാ നിശാചരാഃ॥ **9.82**॥

ബഡിശാമിഷവത് പ്രയുക്തയാ
രിപുരക്രൂരസമാഖ്യയാമ്പിതഃ।
വിഭവം ഹരതി വ്രജൗകസാം
കിമിഹോച്യേത വദേമ കസ്യ വാ॥ **9.83**॥

അവതാരവരാഹരൂപിണാ
ഹരിണാ ഭൂമിരുദഞ്ചിതോദധേഃ।

വിരഹവ്യസനോദധേരിതഃ
കഇവോദഞ്ചയിതും ക്ഷമേത നഃ ॥ 9.84 ॥

ചിരസംഘടിതോ*f*പി നഃ ക്ഷണാത്
അനുരാഗോ ബലഭദ്രകൃഷ്ണയോഃ ।
അപയാത മഹാനദീദ്വയോ
ഭവിതാ ശോണ ഇവൈഷ നിഷ്ഫലഃ ॥ 9.85 ॥

അവികൽപിതബാല്യയൗവനഃ
പ്രണയോ*f*സ്മാസു ബലാനുജന്മനഃ ।
വിധിനാ വിഷമപ്രവാഹിണാ
സികതാസേതുരിവൈഷ ഭിദ്യതേ ॥ 9.86 ॥

അമുനാ ശശിനേവ കൽപിതഃ
ചിരമസ്മാസു ശരന്നദീഷ്വിവ ।
പ്രണയഃ പ്രതിഭാസജീവിതഃ
പ്രതിമാചന്ദ്ര ഇവ പ്രലീയതേ ॥ 9.87 ॥

അഹമസ്മി തവ ത്വമേവ വാ
മമ ദൃഷ്ടിസ്ത്വമിതി പ്രലോഭയൻ ।
വിജഹാതി സ ഏവ വല്ലവീഃ
അലമേതാവദതഃ പരേണ കിം ॥ 9.88 ॥

അയമേവമശുൽകദാസികാഃ
സ്വപദോപഘ്നലതാഃ സ്വയം പ്രഭുഃ ।
ബഹുമത്യ ജഹാതി നിഃസ്പൃഹഃ
കഥമാലേഖ്യഗതാ ഇവാദ്യ നഃ ॥ 9.89 ॥

നിരപേക്ഷ ഇവൈഷ നീലയാ
രസികഃ പാലികയാ സരാധയാ ।
പൃഥഗത്ര കിമേതദുച്യതേ
കുഹകഃ കശ്ചിദസൗ കുലസ്യ നഃ ॥ 9.90 ॥

അമൃതസ്യ വിഷസ്യ ച സ്വയം
പ്രഭവസ്ഥാനമഭൂത് പയോനിധിഃ।
നിയതം തദനേന ദർശിതം
നിജസംയോഗവിയോഗദായിനാ॥ **9.91**॥

മുഖചന്ദ്രികയാ മുഖാനി നഃ
കുമുദാനീവ വികാസമാനയൻ।
കിതവോ യദുവാച സത്യവത്
ക്വ ഗതം തത് ക്വ ച തേന ഗമ്യതേ॥ **9.92**॥

യമുനാപുലിനേഷു ദീവ്യതാ
യദുതാനേന വശീകൃതാ വയം।
വിഫലപ്രണയപ്രദായിനാ
വിധിനാ ഹന്ത വിലോഭിതാസ്തതഃ॥ **9.93**॥

വിജഹാതി സ ഏഷ ഗോകുലം
മഥുരാമാദ്രിയതേ മനോരമാം।
ഭവിതവ്യതയാ ശുഭാശുഭേ
തദിഹൈവം പരിവർത്തിതാസ്പദേ॥ **9.94**॥

സഹജം ഹരതാ മഹാനിധിം
വിവശാനാമിവ വൈരിണേവ നഃ।
വിഹിതഃ സുകൃതേന കീദൃശാ
മഥുരായോഷിദനുഗ്രഹോ മഹാൻ॥ **9.95**॥

സഹപാംസുവിഹാരസംഭൃതം
ജഹതാ സ്നേഹമനംഗവർദ്ധിതം।
അപി നാഗരയൗവതം ക്ഷണാത്
അമുനാ ഹന്ത വിലോഭയിഷ്യതേ॥ **9.96**॥

നടവത് പരിഗൃഹ്യ മായയാ
നതചിന്താമണിരേഷ നസ്ത്യജൻ।

അനുരൂപതമാസ്വപി ധ്രുവം
നഗരസ്ത്രീഷു ന സംഗമേഷ്യതി ॥ **9.97** ॥

നിജവംശ നിനാദതോ*f*പി യത്
സ്വദതേ ശ്രോത്രരസായനം വചഃ ।
നിദധീത നൃശംസധീരസൗ
പുരയോഷിത്സ്വപി വാഗുരാമിമാം ॥ **9.98** ॥

ഇഹ താവദുപേക്ഷിതാ വയം
വശിനാ*ff*ലേഖ്യ പരാംഗനാ ഇവ ।
വിഹരമ്പിരസേന ചേതസാ
കിതവസ്തത്ര കിമാചരിഷ്യതി ॥ **9.99** ॥

യുവതീരയമിന്ദുകാന്തയേത്
നഗരേ നന്ദകുമാര ചന്ദ്രമാഃ ।
സ്മിതചന്ദ്രികയാ യദീയയാ
ദ്രവതാമേതി മനഃശിലാപി നഃ ॥ **9.100** ॥

അപി ജഹ്യുരമുഷ്യ ദർശനേ
നവലുബ്ധാ നഗരസ്ത്രിയഃ പ്രിയാൻ ।
സുലഭേ സുമനൗ കഥം മതിഃ
ക്രമതേ കാചന കാചസംഗ്രഹേ ॥ **9.101** ॥

ലലിതാദ്ഭുതലാസ്യഗന്ധിഷു
ധ്രുവമംഗേഷു ബലാനുജന്മനഃ ।
നവയൗവനരാമണീയകം
നയനൈഃ പാസ്യതി നാഗരീജനഃ ॥ **9.102** ॥

വിധിനാ വിഷമപ്രവൃത്തിനാ
വ്യപനീതോ*f*പി കദാചിദാഗതഃ ।
അപി നഃ പുനരാർദ്രയിഷ്യതേ
മദനപ്രാണ സുഹൃദ്ഭിരീക്ഷിതൈഃ ॥ **9.103** ॥

www.prapatti.com

ഇഹ തത്പദകാംക്ഷിഭിഃ സ്തനൈഃ
നയനൈസ്തന്മുഖപദ്മഷട്പദൈഃ।
ശ്രവണൈശ്ച തദുക്തിജീവിതൈഃ
അപി ജീവേമ പുനസ്തദാദൃതാഃ॥ **9.104**॥

കരുണാഭരിതൈഃ കദാ പുനഃ
സ്വയമുല്ലാഘയിതാ സ ഏവ നഃ।
അപരസ്പരപാതിഭിഃ ശനൈഃ
അഗദംകാരനിഭൈരവേക്ഷണൈഃ॥ **9.105**॥

വിവിധാരുണരാജിരഞ്ജിതേ
വിശദസ്മേരവിശാലശീതലേ।
കിമപി ബ്രുവതീ കൃതാർത്ഥതാം
നയനേ തസ്യ കദാ*f*നുനേഷ്യതഃ॥ **9.106**॥

ബധിരത്വമിവാഗതാന്യസൗ
ശ്രവണാന്യദ്യ പുനഃ സമേത്യ നഃ।
രമയിഷ്യതി ചാടുഭിഃ കദാ
രതിസിന്ധോരിവ വീചിപംക്തിഭിഃ॥ **9.107**॥

മദയൻഹൃദയാനി വിഭ്രമൈഃ
അപി സംവാദമിവാചരന്മൃശാ।
അവിഭാഗമിവാവഹൻഗുണൈഃ
അപി നഃ പ്രത്യവപത്സ്യതേ പുനഃ॥ **9.108**॥

പരിവർത്തയിതാ ജഗത്ത്രയീം
അപരാവൃത്തിരനേഹസഃ ക്രമഃ।
യദതീതമതീതമേവ തത്
പുനരേഷ്യത്യപി പുഷ്കരേക്ഷണഃ॥ **9.109**॥

അഥവാ പുരസുന്ദരീജനൈഃ
സുഭഗംഭാവുക സൗമ്യവൃത്തിഭിഃ।

അവശാദവരുദ്ധചേതസഃ
കൃതിനഃ കൈവ കഥാ വ്രജാഗമേ ॥ **9.110** ॥

മഥുരാപുരമത്തകാശിനീം
അധുരാലാപവിലോഭിതാശയഃ ।
പുനരേഷ്യതി നന്ദനന്ദനഃ
കിമിവാസ്മാസു വിചിന്ത്യ കാരണം ॥ **9.111** ॥

ബഹുവിഭ്രമപാശബന്ധുരാം
ഗുണഗൃഹ്യഃ സ്വയമേഷ ദുസ്തരാം ।
അതിലംഘയിതും ന ശക്നുയാൻ
നഗരസ്ത്രീജനനേത്രവാഗുരാം ॥ **9.112** ॥

ന രഥഃ പരിദൃശ്യതേ മഹാത്
ന ച നേമിസ്തനിതം നിശമ്യതേ ।
ന ച രേണുരിതോ വിജൃംഭതേ
തദപി ഭ്രശ്യതി ജീവിതം ന നഃ ॥ **9.113** ॥

ഇതി വാദിനി വല്ലവീജനേ
യമുനാം സത്വരസൂതചോദിതഃ ।
ഘടയൻ വസുധാമനോരഥം
വശിനസ്തസ്യ രഥഃ ക്ഷണാദ്യയൗ ॥ **9.114** ॥

സ്വഗുണാനുഭവേന സുഭ്രുവാം
ഭവഭോഗോചിത പുണ്യസഞ്ചയം ।
വിരഹവ്യഥയാ തു തീവ്രയാ
വൃജിനാംഭോധിമശോഷയത്പ്രഭുഃ ॥ **9.115** ॥

പരവന്തി ജഗന്തി ബാധിതും
നിയതിഃ കിം ന കരോതി നിഷ്ഠുരാ ।
വിജഹൗ കരുണാനിധിഃ പ്രിയാ
വിരഹേ തസ്യ ച താഭിരാസ്യത ॥ **9.116** ॥

വിനിവേശ്യ രഥേ സിതാസിതൗ
വസുദേവസ്യ സുതൗ സ യാദവഃ।
മണിഭംഗരുചം മഹാപഗാം
ദിവമുഷ്ണാംശുരിവ വ്യഗാഹത ॥ **9.117** ॥

അഘമർഷണലീനകിൽബിഷഃ
സലിലേ മഗ്നതനുർദ്ദദർശ തൗ।
ഭുജഗേന്ദ്രഭുജംഗശായിനൗ
പുരുഷൗ കിഞ്ചിദിവാന്യലക്ഷണൗ ॥ **9.118** ॥

ഉപസൃത്യ ച തീരമാദരാത്
തദവസ്ഥൗ നിരവർണ്ണയദ്രഥേ।
സ്മയമാനദൃശോസ്തയോരസൗ
നിഭൃതഃ സ്വാനുഭവം ന്യവീവദത് ॥ **9.119** ॥

പ്രണിധാനബഹിർവ്വിലോചനൈഃ
പ്രതിലബ്ധാനുഭവഃ പ്രസാദയൻ।
അനിനീഷത താവുഭൗ തദാ
പുരമാരബ്ധശരാസനോത്സവാം ॥ **9.120** ॥

ഗജസിംഹഗതീ തതശ്ച തൗ
ഗിരിതുംഗേന രഥേന തേരതുഃ।
ഗഗനദ്രവസന്നിഭാം നദീം
അപുനഃ പ്രാപ്തിഭയാദിവാകുലാം ॥ **9.121** ॥

അഥ വിയതി സമേതൈഃ സിദ്ധഗന്ധർവ്വമുഖ്യൈഃ
ഭുവി ച ഭുവനഗോപഃ സംസ്തുതോ ഗോപവൃദ്ധൈഃ।
ലലിതഗതിവിഹാരോ രാമചന്ദ്രേണ സാർദ്ധം
രണപരിണതികാംക്ഷീ രാജധാനീം ജഗാഹേ ॥ **9.122** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ നവമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ദശമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

തതസ്തൗ ദദൃശുസ്തത്ര വിശന്തൗ രാജവീഥികാം ।
പൂർണ്ണദൃഷ്ടിഫലാഃ പൗരാഃ പുണ്യൈരേകമുഖൈരിവ ॥ **10.1** ॥

ചക്ഷുഷാമിവ ഭാഗ്യേന സമ്പ്രവൃത്തൗ മഹോത്സവൗ ।
യുക്തൗ മദനശക്ത്യേവ യുഗപന്മധുമാധവൗ ॥ **10.2** ॥

അഭിഖ്യാവീചിവിക്ഷേപൈഃ അപൃഥഗ്ഭാവചിത്രിതൈഃ ।
സമേതൈരനുഭാവാദ്യൈഃ സക്താവിവ രസോത്തമൗ ॥ **10.3** ॥

ക്രമമുല്ലംഘ്യ ഭൂതാനാം ഭോഗമോക്ഷാവിവോദ്ഗതൗ ।
തയോരേവ വിനിഷ്പത്ത്യൈ ധർമ്മാവിവ ച താദൃശൗ ॥ **10.4** ॥

പുനന്തൗ ഭുവനം പാദൈഃ പുഷ്പവന്താവിവാപരൗ ।
സിഞ്ചന്തൗ കാന്തിവർഷേണ സിതകൃഷ്ണാവിവാംബുദൗ ॥ **10.5** ॥

മദോപക്രമദുർദ്ദാന്തൗ മധുരോദ്ധതവിഭ്രമൗ ।
കലഭാവിവ സന്നദ്ധൗ കംസാദിനലമർദ്ദനേ ॥ **10.6** ॥

ശുഭാനാമിവ സീമന്തൈഃ ശ്രുതിസീമന്തസേവിതൈഃ ।
പുനന്തൗ രാജവിശിഖാം പുണ്യൈശ്ചരണപംകജൈഃ ॥ **10.7** ॥

ശീലസംവൃതപാരമ്യൈഃ ശൃങ്ഗാരപരികർമ്മിതൈഃ ।
ദൃഷദോ*f*പി ദ്രവീഭാവം നയന്തൗ ദിവ്യചേഷ്ടിതൈഃ ॥ **10.8** ॥

ദിദൃക്ഷാദത്തദൃഷ്ടീനാം മനസ്കാരമനീഷയോഃ ।
സപ്രീതിരസസന്തോഷം ദിശന്തൗ ദേഹകാന്തിതഃ ॥ **10.9** ॥

മന്മഥായുതസൗന്ദർയാ വസന്തായുതസൗരഭൗ ।
ശശാംകായുതലാവണ്യൗ ചണ്ഡരശ്മ്യയുതദ്യുതീ ॥ **10.10** ॥

www.prapatti.com

ചിത്രതാമിവ നീതാനാം ചിത്തചേഷ്ടാപഹാരതഃ।
പ്രതിസൗധം പുരസ്ത്രീണാം നിർവ്വിശന്തൗ നിരീക്ഷണം॥ **10.11**॥

സുപ്രഭാതമിഹ പ്രാപ്തം സൂഷ്വാ ച സുദിനം ച നഃ।
ഇതി വാദിഭിരന്യോന്യം ദ്രുതചിത്തൈരനുദ്രുതൗ॥ **10.12**॥

ബലാദപഹൃതൈസ്തത്ര രജകാദ്രാജസമ്മതാത്।
പരഭാഗശ്രിയം പ്രാപ്തൗ വാസോഭിരസിതാരുണൈഃ॥ **10.13**॥

ലബ്ധപുണ്യവിപാകേന മാലാകാരേണ ലംഭിതൈഃ।
ശബലൗ ദാമഭിശ്ചിത്രൈഃ സന്ദിശ്യനവമാലികൈഃ॥ **10.14**॥

കാന്തിനിർജ്ജിതയാ കാമാത് പ്രദിഷ്ടൈഃ കംസകുബ്ജയാ।
ദധതൗ വർണ്ണകൈർഭൂയോ ദിവ്യഗന്ധൗ സുഗന്ധിതാം॥ **10.15**॥

ഋജൂകൃതസുജാതാംഗ്യാ ഋജുബുദ്ധ്യാfഥ കുബ്ജയാ।
പ്രണയന്ത്യാ സ്വഗേഹാപ്തിം പ്രാപ്തമന്ദസ്മിതൗ മിഥഃ॥ **10.16**॥

തതോ വിവിശതുഃ ശാലാം ബലിസദ്മഗുഹാമിവ।
പ്രഥിതാം പൃഥുഭിശ്ചാപൈഃ പന്നഗൈരിവ ഭീഷണൈഃ॥ **10.17**॥

തത്ര ശൈലനിഭം ശൗരിഃ ത്രിദശൈരപി ദുർദ്ദമം।
ദദർശാജഗവപ്രഖ്യം ദംഭോലികഠിനം ധനുഃ॥ **10.18**॥

സ്വപൂർവ്വ പ്രഭവോദന്തം ഇദാനീന്തനയന്നിവ।
തദാനമ്യ ധനുർഭീമം ബഭഞ്ജ ഭുജലീലയാ॥ **10.19**॥

മഹതാ തസ്യ ഘോഷേണ വിദദ്രേ ദ്വിഷതാം മനഃ।
സൗധാനി മധുരായാശ്ച ശുഷ്കാശനിവിഡംബിനാ॥ **10.20**॥

ചാപഗോപചമൂം ഹത്വാ തൗ ജഗദ്ധിതമാനുഷൗ।
അതിലംഘ്യ ധനുഃശാലാം രംഗദ്വാരമവാപതുഃ॥ **10.21**॥

തത്ര മൃത്യുമിവ ക്രുദ്ധം നിദധ്യതുരരിന്ദമൗ।
നാഗം കുവലയാപീഡം നിഹ്നുവാനമിവാംബരം॥ **10.22**॥

തമാസാദ്യ ദ്രുതം ശൗരിഃ ത്രാസിതത്രിദശദ്വിപം ।
പഞ്ചവക്ത്ര ഇവാക്രമ്യ പാതയാമാസ ഭൂതലേ ॥ **10.23** ॥

തസ്യ ദന്തൗ സമുദ്ധൃത്യ ശ്വേതാദ്രിശിഖരോപമൗ ।
വിദധാതേ യദുശ്രേഷ്ഠൗ മല്ലയുദ്ധമഹായുധേ ॥ **10.24** ॥

സഹ ഗോപൈരധിഷ്ഠായ രംഗമധ്യമരിന്ദമൗ ।
ബലിജിദ്ബലഭദ്രശ്ച ബാലവൃത്തൈരദീവ്യതാം ॥ **10.25** ॥

നൃപോപഹൂതൈരഥ തൗ വിഹാരൈക്യമവാപതുഃ ।
നർമ്മകാരകജൽപാക നടനർത്തകഗായകൈഃ ॥ **10.26** ॥

ജനസ്യ മഹതസ്തത്ര ജനയാമാസതുസ്തദാ ।
മഹതാ കാന്തിവർഷേണ ദിദൃക്ഷാം ദേവമാതൃകാം ॥ **10.27** ॥

ഉപവേദമധീയുർയേ രണാർത്ഥം രംഗദർശിനഃ ।
തമേവ തേ ദ്വിധാഭൂതം താവുഭാവഭിമേനിരേ ॥ **10.28** ॥

തദാലോകനലാഭേന സാമാജികജനസ്തദാ ।
അനിദമ്പൂർവ്വമാഹ്ലാദമപവൃക്ത ഇവാമ്പഭൂത് ॥ **10.29** ॥

ബിംബിതാകൃതയോ നാർയസ്തദ്ദേഹമണിദർപ്പണേ ।
തത്പരിഷ്വംഗനിർവ്വേശം അയത്നാദിവ ലേഭിരേ ॥ **10.30** ॥

ഗീതമഞ്ജുഗിരസ്തത്ര നൃത്തസംവാദിവിഭ്രമാഃ ।
മഞ്ചേഷു ഹരിരദ്രാക്ഷീത് വരസ്ത്രീർമ്മദിരേക്ഷണാഃ ॥ **10.31** ॥

ധൃതഹേതിപരിഷ്കാരാൻ ധീരോദ്ധതവിലോകിതാൻ ।
ദദർശ പൃഥിവീപാലാൻ ദേവാനിവ ദിവശ്ച്യുതാൻ ॥ **10.32** ॥

തമസാമിവ സംഘാതം സമാഹാരമിവൈനസാം ।
തുംഗമഞ്ചഗതം കംസം തുഷ്ടോ ഹരിരവൈക്ഷത ॥ **10.33** ॥

ലലിതാരംഭയാ വൃത്ത്യാ രംഗഭാജാം രസാവഹാ ।
നരവൃത്താന്തവിഹൃതിഃ വവൃധേ രാമകൃഷ്ണയോഃ ॥ **10.34** ॥

വിദധേ സിംഹനാദേന താരേണ യദുസിംഹയോഃ।
ഗർജ്ജിതം ദൈത്യമല്ലാനാം ഗോമായുഗണവാശിതം॥ **10.35**॥

താവുഭൗ ഡിംഭവപുഷൗ ഖ്യാതവീർയപരാക്രമൗ।
ചാണൂരോ മുഷ്ടികശ്ച ദ്വൗ നിയോദ്ധുമഭിജഗ്മതുഃ॥ **10.36**॥

അഹോ മഹദുപക്രാന്തം അത്യാഹിതമിദം യതഃ।
അശിക്ഷിതരണൗ ബാലൗ മല്ലയുദ്ധേ നിയോജിതൗ॥ **10.37**॥

ശിരീഷലലിതൈരംഗൈഃ ചേഷ്ടിതൈരപി പേശലൈഃ।
അദ്രിസാരകഠോരാഭ്യാം കഥം യോദ്ധുമിമൗ സ്ഥിതൗ॥ **10.38**॥

പശ്യദ്ഭിരവശൈർന്നൂനം പൗരജാനപദൈർജ്ജനൈഃ।
പാപമേതദനുജ്ഞാതം പരപിണ്ഡപരായണൈഃ॥ **10.39**॥

മധുകൈടഭദുർദ്ധാന്തൗ മല്ലബൃന്ദാരകാവിമൗ।
യദി ജേഷ്യതി യഃ കശ്ചിത് സ കിം ന പുരുഷോത്തമഃ॥ **10.40**॥

അഥവാ പൂതനാദീനാം അപ്രയത്നേന ഘാതുകൗ।
നിയുദ്ധേ മല്ലമുഖ്യേഭ്യോ നാലമേതൗ ന വാ കഥം॥ **10.41**॥

ജനവാദമിമം ശൃണ്വൻ ജാതഹാസോ ജനാർദ്ദനഃ।
ഭുജമാസ്ഫോടയാമാസ ഭൂഭാരഹരണേ ക്ഷമം॥ **10.42**॥

തദാസ്ഫോടിതശബ്ദേന സ്ഫുടത്കർണ്ണസ്യ ഭൂയസാ।
കംസമല്ലഗണസ്യാസീത് കഥാ ഗോപാലകാശ്രയാ॥ **10.43**॥

ഗോപയുദ്ധധിയാ ജിഹ്രത് ചാണൂരഃ കൂണിതേക്ഷണഃ।
പുഷ്പപേഷമിവോത്പശ്യന്നാദ്രവത് പുഷ്കരേക്ഷണം॥ **10.44**॥

യഥോചേ വിഷമം തത്ര നിയുദ്ധം സ്ഥൂലദൃഷ്ടിഭിഃ।
തത്തദൃഷ്ടിഭിരപ്യേവം വിശ്വാധികബലേ ഹരൗ॥ **10.45**॥

ന്യൂനാധികസമാരംഭോ വിഭുസ്തത്ര വിഹാരതഃ।
വിഷാദപ്രീതിസന്ദേഹാൻ സഭ്യാനാം സമതാനയത്॥ **10.46**॥

സ ബാലഃ പ്രചയം പ്രാപ ബാലാതപ ഇവ ക്രമാത് ।
നീഹാര ഇവ ചാണൂരഃ ശനൈരപചയം യയൗ ॥ **10.47** ॥

വാരിതേഷ്വഥ വാദ്യേഷു വിഷണ്ണേന മഹീഭൃതാ ।
ദിവ്യദുന്ദുഭയോ നേദുർനിഗമധ്വാനനിർഭരാഃ ॥ **10.48** ॥

വൽഗതാ ബലഭദ്രേണ കൃഷ്ണേന ച വസുന്ധരാ ।
വാദിത്രമിവ ദധ്വാന മഥുരേന്ദ്രഭയാനകം ॥ **10.49** ॥

ഭീമകാലിയഭോഗീന്ദ്രസ്ഫടാരംഗമഹാനടഃ ।
മല്ലരംഗനടം ദൈത്യം മധുമാഥം മമാഥ സഃ ॥ **10.50** ॥

മുഷ്ടിഘാതേന രാമസ്യ മുഷ്ടികശ്ച നിപാതിതഃ ।
ഭോജാധിപമഹോത്പാതം ഭൂമികമ്പമവർത്തയത് ॥ **10.51** ॥

രാമരാമാനുജാഭ്യാം തൗ രാവണേന്ദ്രജിതാവിവ ।
നമയാമാസതുഃ പൃഥ്വീം നഗപാതം നിപാതിതൗ ॥ **10.52** ॥

ശായിതൗ വീരശയനേ ദൃഷ്ട്വാ ചാണൂരമുഷ്ടികൗ ।
ദ്രുതമഭ്യദ്രവൻകൃഷ്ണം തത്ര തോസകലാദയഃ ॥ **10.53** ॥

സ താനപി നിയുദ്ധേന വസുധായാം ന്യപാതയത് ।
കാലോ യുഗപദുദ്ഭൂതാൻ കൽപാന്തമിഹിരാനിവ ॥ **10.54** ॥

ഗരുത്മാനിവ ഭൂഭാഗാദ്ഗഗനാഭോഗമായതം ।
കംസമഞ്ചമപദ്വാരാദുദപ്ലവത കേശവഃ ॥ **10.55** ॥

കചഗ്രഹേണ വിവശം കംസമാകൃഷ്യ പാതയൻ ।
പതമ്പക്ഷഃസ്ഥലേ തസ്യ തത്സത്ത്വമുദപാടയത് ॥ **10.56** ॥

മഹാമോഹമിവാക്രമ്യ മാതുലം മധുസൂദനഃ ।
വിവേക ഇവ വൃത്തസ്ഥമുഗ്രസേനമമോചയത് ॥ **10.57** ॥

ദദൗ ച കംസഭൃത്യാനാം ദദതാം തത്ര ജീവിതം ।
ഉന്മുഖത്രിദശപ്രേക്ഷ്യാമൂർധ്വാം ഗതിമനുത്തമാം ॥ **10.58** ॥

കംസകർഷണമണ്ഡല്യോ ഗംഭീരാസ്തത്ര ചക്രിരേ ।
രണലക്ഷ്മീനിവാസസ്യ രംഗസ്യ പരിഖാ ഇവ ॥ **10.59** ॥

സുദാമനാമാ കംസസ്യ സോദരസ്ത്വരിതഃ ക്രുധാ ।
ബലേന ഗമിതഃ ക്ഷിപ്രമഗ്രജേന ഗതാം ഗതിം ॥ **10.60** ॥

അനായുധമഹായുദ്ധം ദൃഷ്ട്വാ ഹൃഷിതരോമഭിഃ ।
പ്രവാതകദലപ്രഖ്യൈഃ പ്രാശ്നികൈരഭിതഃ സ്ഥിതം ॥ **10.61** ॥

കൃതിനസ്താദൃശം യുദ്ധം കിലികിഞ്ചിതയന്ത്രിതാഃ ।
ലീനാ ഇവ ച പശ്യന്തോ ലിഖിതാ ഇവ ചാഭവൻ ॥ **10.62** ॥

സിദ്ധാശ്ച ദിവി തത്താദൃക്താലകൽപിതതാണ്ഡവാഃ ।
ഹർഷദുദ്ധാബ്ധികല്ലോലം ഹാഹാകാരമകൽപയൻ ॥ **10.63** ॥

അഥ തൗ ഭീമദോർദ്ദണ്ഡകണ്ഡൂകർഷണതോഷിതൗ ।
പിതൃഭ്യാം ദൃഷ്ടജന്മാഭ്യാമുപസൃത്യ പ്രണേമതുഃ ॥ **10.64** ॥

തൗ ച തൗ മൃദിതാരാതിരക്തചന്ദനരഞ്ജിതൗ ।
അശ്രുഭിഃ പ്രീതിനിഷ്യന്ദൈഃ പിതരാവഭ്യഷിഞ്ചതാം ॥ **10.65** ॥

വിബുധത്വമിവ പ്രാപ്തോ വസുദേവഃ സുതേക്ഷണാത് ।
സതത്ത്വപ്രതിബോധേന സാത്ത്വതാം പതിമസ്തുത ॥ **10.66** ॥

നമസ്തേ നാഭിനാലീകരജസാ സൃഷ്ടവേധസേ ।
അജായ സർവ്വവേദാനാമേകവേദ്യായ വിഷ്ണവേ ॥ **10.67** ॥

അനന്യാധാരമാധാരമനന്യേശ്വരമീശ്വരം ।
അനുശൃണ്വന്തി സന്തസ്ത്വാമനന്യാധിപതിം പതിം ॥ **10.68** ॥

അഭംഗുരരസം ഭോഗ്യമനപായം രസായനം ।
അക്ഷയം ധർമ്മസർവ്വസ്വമവിദുസ്തവ കീർത്തനം ॥ **10.69** ॥

അനുഗ്രഹദശാദീപ്തമശേഷാർത്ഥപ്രകാശകം ।
ദയാസമ്ഭൃതമാഹുസ്ത്വാം ദീപമന്തസ്തമോപഹം ॥ **10.70** ॥

ദേവകീ ദനുജസ്ഥൂണാ ദിവ്യം ധാമ വ്രജാംഗണം।
രമാ രാധാദയശ്ചേതി രാശിഭേദൈർന്ന ഭിദ്യസേ॥ **10.71**॥

നിയന്താ സർവ്വഭൂതാനാം നിയന്തവ്യൈർന്നിയമ്യസേ।
പിതാമഹമുഖൈഃ പുത്രീ മമ പുത്രോƒസി മായയാ॥ **10.72**॥

മഹതാ ത്വത്പദേനൈവ മാരുതിന്യായമാശ്രിതാഃ।
നിസ്തരന്ത്യചിരാത്സന്തോ ദുസ്തരം ഭവസാഗരം॥ **10.73**॥

അഹിതോദമ്പദൗർവ്വാഗ്നിമശേഷോത്കർഷമാതരം।
ഭവഭൈമരഥീം ഭക്തിം ഭജന്തി ത്വയി സാധവഃ॥ **10.74**॥

ഭരന്യാസാശ്വയുക്തേന ഭാവവേഗപ്രധാവിനാ।
മനോരഥേന ഗന്തവ്യഃ സാരഥിശ്ച ഭവാൻ സതാം॥ **10.75**॥

വയം തു ഭവതാ ഗ്രാഹ്യാ വാസനാദുർഗ്ഗഭേദിനാ।
മനാഗിവ സമുദ്ബോധ്യ മാ പുനർമ്മൂമുഹദ്ഭവാൻ॥ **10.76**॥

മഹതാമപി നിഷ്കമ്പാ മനുഷ്യത്വമതിസ്ത്വയി।
ദൃഢലക്ഷിതചിഹ്നാനാം ദിങ്മോഹ ഇവ ദുർദ്ദമഃ॥ **10.77**॥

ദുരന്തസുഖഖദ്യോതം ദുഃഖാന്ധതമസാവൃതം।
നിജേനൈവ പ്രകാശേന നിശീഥമുപരുന്ധി നഃ॥ **10.78**॥

മശകാനിവ മാതംഗഃ കംസമുഖ്യാനിമാൻക്ഷിപൻ।
യദി വിസ്മയനീയസ്ത്വം വിസ്മയേ കിം ന വിസ്മയഃ॥ **10.79**॥

നഖലീലാവിദാർയേഷു നാഥേഷു വിബുധദ്വിഷാം।
പരിഷ്കാരണപര്യായാഃ പഞ്ചാപി തവ ഹേതയഃ॥ **10.80**॥

കാലനേമിവികാരേƒസ്മിൻ കംസേ വിമഥിതേ ത്വയാ।
ഈദൃശാമിതരേഷാം ച ദത്ത ഏവ ജലാഞ്ജലിഃ॥ **10.81**॥

നമിതായതവിഷ്കംഭാ ദാനവപ്രഭവൈഃ ക്ഷമാ।
കിഞ്ചിദുത്തംഭിതേവാƒദ്യ കംസഭാരാപഹാരതഃ॥ **10.82**॥

ന ഖലു തിശയം കഞ്ചിദിയമാധാതുമർഹതി।
സുമണാവജ്ഞക്ലപ്തേവ സ്തുതിരസ്മത് കൃതാ ത്വയി॥ 10.83॥

ഇതി വിജ്ഞാപിതസ്തേന വ്രീഡാദിവ നതോ വിഭുഃ।
ബാലോപലാലനമിദം ഭവ്യവൃത്തിരഭാവയത്॥ 10.84॥

സ വാചാ സാന്ത്വയാമാസ പിതരം ദീനചേതസം।
സ്വവക്ത്രേന്ദുവിനിഷ്യന്ദിസുധാപൂരിതകുല്യയാ॥ 10.85॥

ഗംഭീരമധുരാം തസ്യ ഗിരം നിഗമഗന്ധിനീം।
ശ്രുത്വാ മുക്തിസഖീം പ്രാപ മുദമാനകദുന്ദുഭിഃ॥ 10.86॥

ദേവകീ ച പരിഷ്വജ്യ സുതം വാത്സല്യനിർഭരാ।
നന്ദഗോപവധൂലബ്ധം നവമാനന്ദമന്വഭൂത്॥ 10.87॥

ഭൂയഃ പ്രാദുരഭൂത്തസ്യ ഭുജയുഗ്മം തിരോഹിതം।
തഥാപി താദൃശം മർത്ത്യം തമമന്യന്ത താമസാഃ॥ 10.88॥

ബഭൂവ ബലഭദ്രസ്യ തേന വിശ്വാതിശായിനാ।
ശിരസാ വിധൃതസ്യാപി കിരീടസ്യേവ ശേഷതാ॥ 10.89॥

ക്രിയമാണപരിഷ്കാരഃ കിരീടാദ്യൈഃ സ ബന്ധുഭിഃ।
താനി താന്യേവ ദിവ്യാനി തത്തദംഗൈരഭൂഷയത്॥ 10.90॥

അശോഭത ശുഭം ഛത്രം തസ്യ രാജന്യലക്ഷണം।
തന്നാഭിപുണ്ഡരീകസ്യ രൂപാന്തരമിവോദിതം॥ 10.91॥

ചാമരദ്വിതയം ശൗരേഃ സമയാ മുഖപംകജം।
ശുശുഭേ സപ്രതിച്ഛന്ദോ ഹംസമൂർത്തിരിവ സ്വയം॥ 10.92॥

സ ചന്ദ്ര ഇവ സമ്പൂർണ്ണഃ പ്രഥമോ യദുഭൂഭൃതാം।
പുനരുന്നിദ്രയാമാസ കീർത്തിം കുമുദിനീമിവ॥ 10.93॥

അഭജന്ത ദ്വിജേന്ദ്രാസ്തമതദ്ഭോഗപരാങ്മുഖാഃ।
സർഗ്ഗാധികാരാന്നിർവ്വാപ്യ ശാന്താ ഇവ പിതാമഹാഃ॥ 10.94॥

അഹാർയാൻ യദുവംശസ്യ സ ഭോഗാൻസമകൽപയത് ।
സ്വപർയംകഭുജംഗസ്യ ഫണാമണിഗണാനിവ ॥ **10.95** ॥

അമരത്വായ പർയാപ്തം തന്മുഖേന്ദുസമുദ്ഭവം ।
സുധേവ പരിവാരേഭ്യഃ സസ്വദേ സൂനൃതം വചഃ ॥ **10.96** ॥

പ്രാർത്ഥിതോ*f*പി സ രാജ്യായാ പ്രഭാവജ്ഞൈർയദൂത്തമൈഃ ।
അരോചയത രാജാനമുഗ്രസേനം വയോധികം ॥ **10.97** ॥

ന്യസ്തരക്ഷാഭരോ രാജ്ഞാ യൗവരാജ്യമുപാശ്രിതഃ ।
ശുശുഭേ പാരതന്ത്ര്യേണ സ്വാതന്ത്ര്യവശവർത്തിനാ ॥ **10.98** ॥

തസ്യ ഗോപായതഃ പൃഥ്വീം ഗോപാലകുഹനാത്യജഃ ।
പർയുപാസ്ത പദം ധന്യാ പാർത്ഥിവശ്രീരനുത്തമാ ॥ **10.99** ॥

കൃതവീരാഭിഷേകം തം ക്ലൃപ്തകല്യാണകൗതുകം ।
തുഷ്ടുവുഃ സമയേ വേദാഃ സൗസ്നാതികപുരസ്കൃതാഃ ॥ **10.100** ॥

ശക്തിഭിസ്തിസൃഭിർദ്ദീപ്തോ വിവസ്വാനിവ ദീപ്തിഭിഃ ।
സ്വപദം പൃഥിവീം ചക്രേ സുഹൃദ്ഭിഃ സൂരിഭിർവൃതഃ ॥ **10.101** ॥

വിക്ലപ്തം തസ്യ ബർഹാദ്യം ഹേമരത്നവിഭൂഷണൈഃ ।
വൈരോചനിഹൃതാനീതഃ കിരീടോ ന വ്യകൽപത ॥ **10.102** ॥

സപ്തിഭിഃ സൈന്യസുഗ്രീവമേഘപുഷ്പവലാഹകൈഃ ।
വ്യക്തിമന്തോ*f*ഭവമ്പേദാസ്ത്യജന്തോ ധേനുഭൂമികാം ॥ **10.103** ॥

പദ്മാകമലദായാദം പദം തസ്യ സ്വമൗലിഭിഃ ।
ശ്രുതയോ ധാരയാമാസുഃ പാദപീഠീകൃതാത്മഭിഃ ॥ **10.104** ॥

സ വേണുഃ ശംഖരൂപേണ പ്രാചാ പരിപചേലിമഃ ।
അഗോപീസംവിഭാഗാർഹം പപൗ തസ്യാധരാമൃതം ॥ **10.105** ॥

ദിദേശ സാന്ദീപനയേ ധനുർവ്വേദോപദേശിനേ ।
സ്വപദാരൂഢതനയപ്രത്യാനയനദക്ഷിണാം ॥ **10.106** ॥

പ്രഹിതാം പുരുഹൂതേന സ്വസംകൽപാനുവർത്തിനാ ।
കംസജിത് കംസപിതരം സുധർമ്മാമധ്യവാസയത് ॥ **10.107** ॥

അശേഷരത്നചിത്രാം താമതീതസ്തുതിഗോചരാം ।
അദ്വൈതമിവ സർവ്വേഷാമദ്ഭുതാനാമമന്യത ॥ **10.108** ॥

സ ച തസ്യാനുഭാവേന നിധ്യാതനയപദ്ധതിഃ ।
പ്രജാപാലനധർമ്മസ്യ പാരദൃശ്വതമോ*ഽ*ഭവത് ॥ **10.109** ॥

കൃഷ്ണപക്ഷമപി പ്രാപ്യ സ രാജാ വിശ്വരഞ്ജകഃ ।
പ്രാപദ്യത പരാം വൃദ്ധിം സുമനഃസ്വാദനക്ഷമാം ॥ **10.110** ॥

മലിനൈഃ സതതാസാരൈഃ മന്ത്രിഭിഃ ചപലാമ്പിതൈഃ ।
വിമുക്തഃ സ ബഭൗ ഭാസ്വാൻ മേഘൈരിവ ജലാശ്രയൈഃ ॥ **10.111** ॥

പ്രചിതം ബഹുഭിസ്തീർത്തൈഃ തസ്യ ഗൂഢം ചികീർഷിതം ।
സാരസ്വതമിവ സ്രോതഃ സ്ഥാനേസ്ഥാനേ വ്യജൃംഭത ॥ **10.112** ॥

മാനസംരക്ഷകസ്തസ്യ മന്ത്രസ്തർക്ക ഇവാനയഃ ।
അംഗപഞ്ചകസമ്പത്ത്യാ വിപക്ഷേ ദണ്ഡതാം യയൗ ॥ **10.113** ॥

സ്വതഃ ശുദ്ധാം യഥാസ്ഥാനം രോഷരാഗവതീം ധിയം ।
സ ദധേ യമുനാശോണശബലാമിവ ജാഹ്നവീം ॥ **10.114** ॥

സപ്തഭിഃ സാമദാനാദ്യൈരുപായൈഃ സ്ഥാനപാതിഭിഃ ।
ദ്വിനവദ്വീപസംഭൂതം രത്നജാതമജീഹരത് ॥ **10.115** ॥

അനുഗന്താ സ്വനേതൄണാമുദയേ വിശ്വരഞ്ജകഃ ।
ദൂരീകൃതതമാഃ സോ*ഽ*ഭൂത് ദ്വിതീയ ഇവ ഭാനുമാൻ ॥ **10.116** ॥

സഞ്ചിതസ്യ ധനൗഘസ്യ സ്ഥാനസഞ്ചാരണേന സഃ ।
തടാകസ്യേവ പൂർണ്ണസ്യ പരീവാഹമകൽപയത് ॥ **10.117** ॥

ആസാഗരാന്തമവമത്യ മഹീപതീന്ദ്രാൻ
ഭൂമ്നാ നിജേന പരിഹൃത്യ യയാതിശാപം ।

ഓജോനിരോധകമിലാശ്രയമുഗ്രസേനം
രാജാനമേകമകരോജ്ജഗദേകനാഥഃ ॥ **10.118** ॥

ക്ഷിപ്താവദ്യം ക്ഷത്ത്രിയവൃത്ത്യാ ബഹുശാഖം
മഗ്നം ശാപോദമ്പതി മാന്യം യദുവംശം ।
ഇച്ഛാധീനസ്വേതരസർവ്വഃ സ്വമഹിമ്നാ
രക്ഷാഗോപോ രാമയവീയാനുദഹാർഷീത് ॥ **10.119** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ദശമഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ഏകാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

തദദ്ഭുതം ക്രീഡിതകം ക്രമേണ
ശ്രുത്വാ ഹരേരപ്രതിമാനശക്തേഃ ।
മഹാബലാൻ കംസവധാദിജന്മാ
മന്യുഃ പ്രപേദേ മഗധേന്ദ്രമുഖ്യാൻ ॥ **11.1** ॥

ഗോപാലഡിംഭോ നരപാലഹന്താ
കുലേ യദോരഞ്ചിതമാതപത്രം ।
അന്യച്ച ഭൂമ്യാമധരോത്തരത്വം
ഹന്തേതി വാദാൻ പ്രഭുരഭ്യനന്ദത് ॥ **11.2** ॥

ഹലാദിഭിർഹേതിവരൈരയത്നാർഹം
രഥാംഗമുഖ്യൈരപി രാമകൃഷ്ണൗ ।
സ്വവൃത്തിയോഗ്യാവസരോപയാതൈഃ
പ്രാചീം ശ്രിയം പ്രാദുരഭാവയേതാം ॥ **11.3** ॥

സ ദൈത്യജിദ്വധ്യവരൂഥിനീനാം
സമ്പ്രാപകം സാരഥിമാത്രശേഷം ।
പുനഃ പ്രവൃത്താനുശയഃ പുരീം സ്വാം
നിന്യേ ജരാസന്ധമഹാർയസന്ധഃ ॥ **11.4** ॥

സമാഹൃതൈഃ സൈന്യമഹാസമുദ്രൈഃ
ആയാതമഷ്ടാദശ സാമ്പരായാൻ ।
ദേഹാവശേഷം പ്രജിഘായ ദീനം
ദേഹേന ഭീമേന വിഭേത്തുമിച്ഛൻ ॥ **11.5** ॥

സ്വദത്തശക്ത്യാ മുചുകുന്ദദൃഷ്ട്യാ
ഭസ്മാവശേഷോ ഭവിതാ ദ്രുതം യഃ ।

www.Prapatti.com

കലേരിവാത്മാനമനന്തദോഷം
യം കാലപൂർവ്വം യവനം പ്രചഖ്യുഃ ॥ **11.6** ॥

ബലസ്യ ച സ്വസ്യ ച ബാഹുഭൂമ്നാ
യദാഹൃതമ്ലേച്ഛമൃഗാധിപാനാം ।
സഹസ്രകോടീഗുണിതം സഹസ്രം
പഞ്ചത്വമായാസ്യതി പഞ്ചസംഖ്യം ॥ **11.7** ॥

തദാഗമേ യാദവപുംഗവാനാം
വിപ്രാവമാനോപനതം വിഷാദം ।
നിവാരയാമാസ ന വാസുദേവഃ
പ്രഖ്യാപയൻ ബ്രാഹ്മമൃഷേഃ പ്രഭാവം ॥ **11.8** ॥

നിസർഗ്ഗനിധ്യേയപരാവരഃ സഃ
സംമന്ത്ര്യ സാർദ്ധം യദുവംശവൃദ്ധൈഃ ।
വിഹാതുമിച്ഛൻ മധുരാം ശുഭംയുഃ
സംകൽപയാമാസ പുരീം തദന്യാം ॥ **11.9** ॥

സ്വയം പ്രവൃത്തൈരപി വൃഷ്ണവീരൈഃ
ത്രാതും ക്ഷമാം ത്രാസിതദൈത്യലോകഃ ।
അനന്യസാധാരണശക്തിരന്യാം
സംകൽപയാമാസ പുരീമപൂർവ്വാം ॥ **11.10** ॥

ജഹൗ ധരിത്രീമിവ ജാമദഗ്ന്യഃ
കൗലീമയോധ്യാമിവ കോസലേന്ദ്രഃ ।
അചിന്ത്യവൃത്തിർമ്മധുരാമനിന്ദ്യാം
തജ്ജന്മജാതോ മഹിമാ തു നൈനാം ॥ **11.11** ॥

പരിത്യജന്നപ്യഭിമത്യ തിഷ്ഠൻ
വ്യാപ്തഃ ശുഭം വ്യക്തിപദം തദഗ്ര്യം ।
അനന്യഭാജാമഭജത് സ ദേവഃ
തസ്മിൻ സതാം പ്രാഗിവ സന്നിധാനം ॥ **11.12** ॥

അഹംസപദ്മാമിവ വാഹിനീം താം
വീതേന്ദുതാരാമിവ വാസതേയീം ।
സമാപ്തകാർയാമിവ സത്രശാലാം
ശൂന്യാം പുരീം പ്രേക്ഷ്യ ജഗാമ ശൗരിഃ ॥ **11.13** ॥

ചിത്രാവശേഷദ്വിരദാശ്വയോധാ
ശുകാദിസംഭാഷണശേഷസൂക്താ ।
മണിപ്രഭാശേഷിതദീപികാ സാ
നാമൈനവ മാധുർയവതീ തദാ*ff*സീത് ॥ **11.14** ॥

പ്രാചീനമാദൃത്യ നിവാസഭൂമിം
പ്രത്യങ്മുഖീം പദ്ധതിമാദദാനാ ।
സ്ഥിരം പദം പ്രാപ്തുമിയേഷ സേനാ
സത്ത്വാധികാ ധീരിവ സാത്ത്വതാനാം ॥ **11.15** ॥

ഉത്സാരയൻ ധൂലിമിവാഗ്രയായീ
വിനിർദ്ദിശൻ വാസമിവാതിദൂരാത് ।
പ്രത്യുദ്ഗമായ ത്വരയന്നിവാബ്ധിം
മരുദ്ഗവൗ മന്ദവിധൂതകേതുഃ ॥ **11.16** ॥

പ്രഭൂതഭീമോന്നതനാഗനക്രാ
പാരിപ്ലവൈരൂർമ്മിമതീ തുരംഗൈഃ ।
അപൂർവ്വവാരാന്നിധിമാവ്രജന്തീ
സ്വയം തഥാ ശൗരിചമൂരഭൂത് സാ ॥ **11.17** ॥

സമേതി മാം സാത്ത്വതവാഹിനീയം
സിഷ്ണാസയാ ഹന്ത ജിഗീഷയാ വാ ।
ഇതി പ്രഭൂതാദ്ഭുതവൈഭവാം താം
ഉപേന്ദ്രനാഥാമുദധിഃ ശശംകേ ॥ **11.18** ॥

ഗതാഗതൈർയോദ്ധുമിവ പ്രവൃത്തൈഃ
ആസീദതാമദ്ഭുതഭീമവേഗൗ ।

മിഥഃപ്രതിച്ഛന്ദതയാ പ്രതീക്ഷ്യൗ
വേലാവനേ സൈന്യമഹാസമുദ്രൗ ॥ **11.19** ॥

മഹീയസാ സൈന്യരവേണ സദ്യഃ
പയോധിരന്തർഹിതതീവ്രഘോഷഃ ।
പ്രകമ്പമാനോ ഭൃശമാബഭാസേ
ഭയേന തൂഷ്ണീമിവ ഭാവ്യമാനഃ ॥ **11.20** ॥

പ്രതീക്ഷ്യ സേനാമുപധാവമാനാം
പത്യാ നദീനാം പ്രണിധീയമാനഃ ।
പ്രകാശയൻ സർവ്വജനാനുകൂല്യം
സമീരണോ മന്ദതരം ചചാര ॥ **11.21** ॥

വദന്നിവ സ്വാഗതമാഗതേഭ്യഃ
പ്രഭൂതസന്തോഷഭവൈഃ പ്രണാദൈഃ ।
തരംഗഹസ്തപ്രഹിതൈഃ സരസ്വാൻ
അഭ്യർച്ചയാമാസ യദൂൻ പയോഭിഃ ॥ **11.22** ॥

ചിരപ്രയാതം പരിഹൃത്യ ശയ്യാം
അഭ്യാഗതം വാരിധിരാദരേണ ।
മിഥഃസമായോജിതവീചിഹസ്തഃ
പ്രായഃ പ്രഭും പ്രാർത്ഥയത പ്രസാദം ॥ **11.23** ॥

നിവേശ്യ സേനാമുദധേഃ സമീപേ
താലാംകസംഭാവിതരാജതാലേ ।
ദയാർദ്രമേഘോപമദേഹഭൂമാ
വിശ്രംഭരോ വിശ്രമയാഞ്ചകാര ॥ **11.24** ॥

കദാചിദാത്മാനമവാപ്തരത്നം
കപാലിനം ചന്ദ്രകലാവതംസം ।
ക്ഷമം സുഭിക്ഷാം ച ദിവം വിധാതും
ധ്യാതാഗതം സിന്ധുമഥാദിദേശ ॥ **11.25** ॥

അനാരത പ്രാപ്തജയോദ്യമാനാം
ധർമ്മം നിജം ധാരയതാം യദൂനാം।
അപത്യരക്ഷോചിതമന്തരീപം
ദിവ്യോപമം ദേയമിഹ ത്വയേതി॥ **11.26**॥

സ തസ്യ ദിക്പാലനിവാസകൽപാം
വിധിത്സതോ വൃഷ്ണിപുരീം വിശാലാം।
അഗാധപാഥഃ പരിഖാഭിഗൂഢ്തം
ദ്വീപം ദദൗ ദുർഗ്ഗവിധാനയോഗ്യം॥ **11.27**॥

ബലോത്തരാണാമപി ബഹ്വമിത്രം
സ്ഫീതം യദൂനാം കുലമീക്ഷമാണഃ।
അവന്ധ്യയൻ വിശ്വവിദർത്ഥശാസ്ത്രം
ദുരാക്രമം ദുർഗ്ഗമിയേഷ കർത്തും॥ **11.28**॥

സ ശാസിതാ ശാസ്ത്രമനുപ്രതസ്ഥേ
കർമ്മാ*ff*ദദേ കർമ്മഫലപ്രദാതാ।
പ്രഭുഃ സ്വബുദ്ധ്യൈവ ജഗന്തി ഗോപ്തും
കുർവ്വീത ബാഹ്യൈരപി കിം ന ഗുപ്തിം॥ **11.29**॥

പ്രഭൂതരത്നദ്യുതികേസരം തത്
പ്രവാലപത്രൗഘപരീതപാർശ്വം।
സ്ഥാനം ഹരേരിഷ്ടതമം തദാസീത്
സംഭൂതിരാജീവമിവേന്ദിരായാഃ॥ **11.30**॥

പ്രചോദിതസ്തത്ര ച വിശ്വകർമ്മാ
നാഥപ്രസത്ത്യൈ നലിനാസനാദ്യൈഃ।
രഥ്യാദിവൈചിത്ര്യവതീം വിതേനേ
രാശിം ഗുണാനാമിവ രാജധാനീം॥ **11.31**॥

സ ശിൽപവിദ്യാം വിധിനോപദിഷ്ടാം
അശേഷതോ നൂനമധീത്യ ദാക്ഷ്യാത്।

ശുഭാനി തസ്യാം ഭവനാനി കർത്തും
സൗധേഷു ദിവ്യേഷു ചകാര യോഗ്യാം ॥ **11.32** ॥

ഗതാഗതാർത്ഥം ഹരിവാഹിനീനാം
സേതും ച യോഗേന ബബന്ധ സിന്ധൗ ।
ചകാര ദിഗ്ഭാഗ വിമൂഢതാം യഃ
പ്രത്യർത്ഥിനാം ചക്രധര പ്രഭാവാത് ॥ **11.33** ॥

നലേന പൂർവ്വം സ്വസുതേന സൃഷ്ടാത്
നവീനമന്യൂനതരം സ്വകൂപ്തം ।
സമീക്ഷ്യ തുഷ്യന്നപി വിശ്വകർമ്മാ
നാഥായ രോചേത ന വേത്യതാമ്യത് ॥ **11.34** ॥

സ സേതുരാസ്കന്ദിതകൂലയുഗ്മഃ
സംകൽപിതോ വാസവലോകതക്ഷ്ണാ ।
മഹാപുരീം താം ച മഹീം ച മാതും
മധ്യേ തുലാദണ്ഡ ഇവാർപ്പിതോƒഭൂത് ॥ **11.35** ॥

നിവേദിതാം നിർജ്ജരശിൽപിനൈവ
സ്വയം ചമത്കാരവതാ സുകൂപ്താം ।
അദൃഷ്ടപൂർവ്വാമിവ വിശ്വദർശീ
ദൃഷ്ടിഃ സതാം ദ്രഷ്ടുമിയേഷ നാഥഃ ॥ **11.36** ॥

നിജപ്രതിച്ഛന്ദനിദർശനീയാം
മൃഗ്യോപമാനാന്തരമൃഷ്ടകാന്തിം ।
ഉദമ്പതാ ദത്തകരേണ ദേവഃ
പ്രദർശിതാം പൂർവ്വമവൈക്ഷതൈനാം ॥ **11.37** ॥

അനന്യദൃഷ്ടിം നഗരീ നവീനാ
വിസ്മേരതാം വിശ്വപതിം നിനായ ।
സ്വയംപ്രഭൈഃ സൗധഭരൈരുദാരൈഃ
തുംഗൈഃ സുമേരോരിവ രത്നശൃങ്ഗൈഃ ॥ **11.38** ॥

താമദ്ഭുതാം താരകിതാഗ്രസൗധാം
ധർമ്മസ്യ പൂർണ്ണാമിവ യോഗസിദ്ധിം ।
സപൗരമൃത്യഃ സമയാമ്പവേക്ഷീ
വിവേശ വൃഷ്ണ്യന്ധകയൂഥനാഥഃ ॥ **11.39** ॥

പരേണ നാകം പ്രലയാനഭിജ്ഞാം
അധീയതേ യസ്യ പുരീമചിന്ത്യാം ।
സ ലോകനാഥോ വിദധേ സനാഥാം
ദൂരാധികാം ദ്വാരവതീം ദിവോ*f*പി ॥ **11.40** ॥

വിധായ യസ്യാം വിദിതൈഃ സ്വചിഹ്നൈഃ
യദൂൻ യഥാസ്ഥാന നിവേശതുഷ്ടാൻ ।
താമേവ നാഥഃത്രിദശാഭിനന്ദ്യാം
ത്യക്താമയോധ്യാം മധുരാം ച മേനേ ॥ **11.41** ॥

ഉദമ്പതി വ്യോമതലേ ച ലഗ്നാം
ദൃഷ്ടോഭയാ ദർപ്പണദർശനീയേ ।
യാമദ്ഭുതാമാത്മപുരീം ച ദേവാഃ
ഛായാമമന്യന്ത മിഥഃ സമീക്ഷ്യാം ॥ **11.42** ॥

പ്രാകാരചക്രം പൃഥുഭിസ്തരംഗൈഃ
ആസ്ഫാലയന്നംബുധിരാത്തവേഗഃ ।
അമർത്ത്യമുഖ്യൈരപി ജാതകോപൈഃ
അക്ഷോഭ്യതാം വ്യാകുരുതേവ യസ്യാഃ ॥ **11.43** ॥

യത്സൗധപർയംകജുഷാം വധൂനാം
സംഗൃഹ്യ നിഃശ്വാസഗുണം സമീരഃ ।
പദ്മേഷു നൂനം പ്രദിശൻ പ്രഭാതേ
ഗതാഗതം യാതി ഗവാക്ഷവർത്മാ ॥ **11.44** ॥

ജാലാനി യത്രാഗുരുധൂമജാലൈഃ
സന്ദിഗ്ധപാരാവതസന്നിധാനൈഃ ।

അവാസയൻ നൂനമഹാർയഗന്ധാൻ
ആസേദുഷാം നാകസദാം വിമാനാൻ ॥ **11.45** ॥

പരാർത്ഥ്യരത്ന പ്രചിതാത്മഭിർയാ
പ്രാസാദമാലാഭിരലംകൃതാംഗീ ।
നാഥോപഭോഗാനുഗുണാം പയോധൗ
നനന്ദ ദൃഷ്ടൈവ നിജാമഭിഖ്യാം ॥ **11.46** ॥

മണിപ്രദീപ പ്രശമപ്രയുക്തേ
വിഹാരചൂർണ്ണേ വിഫലേ വധൂനാം ।
അപത്രപായാഃ സമയേ*f*പി യസ്യാം
അഭൂദനാസ്ഥാ പരമാർത്ഥദീപേ ॥ **11.47** ॥

പ്രായേണ യത്ര പ്രമദാജനാനാം
നിത്യം ഗുണൈരപ്രതിമൈർന്നിരുദ്ധാഃ ।
സംസ്കാരയോഗാദപി ലബ്ധസത്ത്വാഃ
ചിത്രാർപ്പിതാ നാകസദോ വിചേരുഃ ॥ **11.48** ॥

യദന്തരേ യാമികവാരണാനാം
ആസേദുഷാമംബുനിധേരഭിഖ്യാം ।
കരാഭിമർശേഷു പുനശ്ചകാസുഃ
കല്ലോലലഗ്നാ ഇവ കർണ്ണശംഖഃ ॥ **11.49** ॥

സൗധേഷു യസ്യാം യുവസേവിതേഷു
ത്രിവിഷ്ടപാദപ്യധികോന്നതേഷു ।
വ്രീലാതിഭാരാന്നമിതാ ഇവാ*ff*സൻ
വൈമാനികൈരധ്യുഷിതാ വിമാനാഃ ॥ **11.50** ॥

ന ഷഡ്ഭിരാസൻ വ്യസനാനി പുംസാം
യദ്വാസിനാമീതിഭിരൂർമ്മിഭിർവ്വാ ।
അയോഗയത്നേന വിനൈവ ചാന്തേ
ജജ്ഞേ ജഗദ്ധാതരി ബുദ്ധിരേകാ ॥ **11.51** ॥

അദേശകാലപ്രവിഭാഗഭാജാ
ഭൂമ്നാ ജഗദ്ധാതുരചിന്ത്യ ഭൂമ്നഃ।
യസ്യാം വിഹാരോപവനാന്യഭൂവൻ
സമാധിയോഗ്യാനി തപോവനാനി॥ **11.52**॥

അനംഹസാമധ്വരദീക്ഷിതാനാം
ആഹവാനതഃ പ്രാഗപി സന്നിധാനാത്।
അഭുംക്ത കൃത്സ്നാനി ഹവീംഷി നിത്യം
യത്ര സ്വയം യജ്ഞതനുഃ സ ദേവഃ॥ **11.53**॥

രതിപ്രസൂതാ ഇവ രാജകന്യാ
രസോദധേരൂർമ്മിപദം ഭജന്ത്യഃ।
വിരക്തഭാവ്യം തമവാപ്യ യസ്യാം
രാഗോപപന്നാ രമയാംബഭൂവുഃ॥ **11.54**॥

പ്രവാലചിത്രീകൃതജാലകശ്രീഃ
സാലാവൃതാ സംഭൃതപത്രജാലാ।
പരിഷ്കൃതാ ഭദ്രമൃഗാദിഭിർയാ
ബഭൗ സ്മരസ്യേവ വിഹാരവന്യാ॥ **11.55**॥

ധ്വജാഗ്രഭിന്നാത് തുഹിനാംശുബിംബാത്
അനുക്ഷരന്ത്യാ സുധയാfനുലിപ്തൈഃ।
ചിരപ്രക്ഷപ്തൈരപി യത്ര സൗധൈഃ
നിത്യം നവീനൈരിവ നിർബ്ഭാസേ॥ **11.56**॥

സ്വവൈഭവൈരപ്രതിരൂപശോഭൈഃ
വ്യക്തശ്രിയോ വാങ്മനസാ നിവൃത്തൈഃ।
തിരോദധുർയത്ര നരേന്ദ്രവാസാഃ
സ്വയമ്പ്രഭാം ദേവസഭാം സുധർമ്മാം॥ **11.57**॥

വിഭൂതിഭേദൈരനുപപ്ലവൈർയാ
ഭോഗാർത്ഥിനാം ഭൂമിഗതാപ്യഭൗമൈഃ।

നിവാരയാമാസ തപോധനാനാം
വാസാദരം വാസവരാജധാന്യാം ॥ **11.58** ॥

യത്സൗധരത്നപ്രകരേഷു വിഷ്വക്
പ്രസാരിതൈരമ്പഹമൈകമുഖ്യാത് ।
കരൈഃ സഹസ്രേണ ഗൃഹീതദീപ്തിഃ
പ്രദ്യോതതേ നൂനമതീവ ഭാസ്വാൻ ॥ **11.59** ॥

യച്ചന്ദ്രശാലാസു നിഷേദുഷീണാം
മൃഗീദൃശാം ഹാരമണിപ്രകാശൈഃ ।
തിരസ്ക്രിയാം പ്രാപ്യ വിലജ്ജമാനാഃ
താരാഗണാ നൂനമധശ്ചരന്തി ॥ **11.60** ॥

ഗൃഹേഷു യസ്യാം മണിഭിത്തിഭാഗേ
പ്രതിക്ഷണം ദൃഷ്ടമുഖേന്ദുബിംബഃ ।
വധൂജനഃ കേവലമഗ്രഹസ്തൈഃ
ആദത്ത മംഗല്യതയാ*ff*ത്മദർശം ॥ **11.61** ॥

അനന്തചിത്രപ്രതിമാഭിരാമൈഃ
അജസ്രമാക്രാന്തദിശാവകാശൈഃ ।
അഭാവയദ്ഗോപുരവൈഭവൈർയാ
വിശ്വപ്രസൂതേരിവ വൈശ്വരൂപ്യം ॥ **11.62** ॥

സരോഭിരുല്ലാസിതപുഷ്കരശ്രീഃ
സംഗോജ്ജ്ഡിതൈഃ സംഗമിതപ്രയാഗാ ।
പ്രഭാസിതാ രത്നഗണാംശുഭിർയാ
ധർമ്മാശ്രയാണാമിവ സംസദാസീത് ॥ **11.63** ॥

ഹസദ്ഭിരുച്ചൈഃശ്രവസം ഹയാഗ്ര്യൈഃ
ഐരാവതം ദന്തിവരൈശ്ച ദൃപ്തൈഃ ।
നരോത്തമൈർന്നാകസദശ്ച യാ*f*ഭൂത്
സുഭ്രൂഭിരപ്യപ്സരസഃ സ്വയം ദ്യൗഃ ॥ **11.64** ॥

വപ്രേഷു യസ്യാഃ സ്ഫടികപ്രദേശാൻ
ദ്വാരാഭിമാനാത് ദ്രുതമാപതന്തഃ।
അവാപുരാഗന്തുജനാഃ സലീലൈഃ
അന്തഃസ്മിതൈർന്നാഗരകൈർന്നിരോധം ॥ **11.65** ॥

പയോഭിരച്ഛസ്ഫടികദ്രവാഭൈഃ
ദവീയസാം ദർശനമാദധാനൈഃ।
സുധാധികസ്വാദുരസൈരവിന്ദൻ
സ്വാന്തോപമാം യത്ര സതാം സരസ്യഃ ॥ **11.66** ॥

യാമേകചിത്തഃ പ്രസമീക്ഷ്യ തുഷ്യൻ
യാദോനിധേരാഹിതദിഷ്ടിവൃദ്ധിം।
ലജ്ജാമയാസീദിവ വിശ്വകർമ്മാ
ലംകാദിനിർമ്മാണകഥാപ്രസംഗേ ॥ **11.67** ॥

സമഗ്രരത്നൗഘശുഭാകൃതിം യാം
സനായകാം മധ്യജുഷാ ത്രിധാമ്നാ।
രമ്യാം ഹി ഹൃദ്യാം ഹൃദയേന നൂനം
രത്നാകരോ രത്നമധത്ത ഭൂഷാം ॥ **11.68** ॥

അഭിന്നസത്വാന്നഭസഃ പരസ്മാത്
ക്ഷീരോദധേരംശുമതശ്ച ബിംബാത്।
രമാസഖസ്യ പ്രണിധാനഭാജാം
യാ*f* ഭൂത് പ്രിയം വ്യക്തിപദം പൃഥിവ്യാം ॥ **11.69** ॥

യത്സൗധഭാജാം നിശി സുന്ദരീണാം
മുഖേന്ദുഭിശ്ചൂഷിതകാന്തിമിന്ദും।
സദ്യഃ സ്വനിഷ്യന്ദസുധാപ്രവാഹൈഃ
ആപ്യായയാമാസുരിവേന്ദുകാന്താഃ ॥ **11.70** ॥

ഉദ്വേലചഞ്ചത്തുരഗോർമ്മിമാലാം
ഉദ്ഘോഷിതാമുത്സവതൂര്യഘോഷൈഃ।

പ്രഭൂതരത്നൗഘനിധിം പയോധിഃ
യാമദ്ഭുതാം യാ ച തമമ്പകാർഷീത് ॥ **11.71** ॥

യദ്വപ്രശൈലേഷു ദിവാ*f*പി സിന്ധോഃ
ആസ്ഫാലനാദുത്പതിതൈഃ പൃഷദ്ഭിഃ।
ഉത്ക്ഷിപ്തമുക്താഫലദർശനീയൈഃ
ആലക്ഷ്യതാരൗഘമഭൂദ്വിഹായഃ ॥ **11.72** ॥

കലത്രപുത്രാദിജുഷാമജസ്രം
ദീർഘായുഷാം യത്ര സതാം ജനാനാം।
ധർമ്മൈകഭാജാമിതരേ പുമർത്ഥാഃ
പ്രായഃ സ്വയം സന്നിദധുഃ സ്വഭൂത്യൈ ॥ **11.73** ॥

രരാജ സാ രാമജനാർദ്ദനാഭ്യാം
പ്രാപ്തപ്രകാശാ*f*പി യദൂപ്രവീരൈഃ।
സത്യൈവ താരാനികരേ ത്രിലോകീ
ചക്ഷുഷ്മതീ ചന്ദ്രദിവാകരാഭ്യാം ॥ **11.74** ॥

പ്രഭുണാ സഹസ്രവദനേന വർണ്ണ്യതാം
ദ്വിഗുണൈരമുഷ്യ നയനൈരവേക്ഷ്യതാം।
ശ്രുതിഭിശ്ച തസ്യ ബഹുധാ നിശമ്യതാം
അധികാം തതഃ ശ്രിയമവാപ സാ പുരീ ॥ **11.75** ॥

സ്വയമജനി കിമത്ര ശ്വേതമേവന്തരീപം
പരിണതമുത കിഞ്ചിദ്ഭാഗധേയം പൃഥിവ്യാഃ।
വരുണനഗരമന്യദ്വാരിധേരുത്ഥിതം വാ
കിമിദമിതി പുരം തത് കീർത്തയന്തി സ്മ പൗരാഃ ॥ **11.76** ॥

രാമപ്രഷ്ഠൈരധിവസതി സാ രാജധാനീ ജഗാഹേ
ലോകാധീശേ സഹ ബഹുമതൈർല്ലോകപാലൈരിവാന്യൈഃ।
ആശ്ചർയാണാം പ്രകൃതിരിയമിത്യദ്ഭുതാവേശയോഗ്യാം
അപ്രത്യൂഹാമനിതരതുലാരോഹണീയാമഭിഖ്യാം ॥ **11.77** ॥

തന്മധ്യേ വിരചിതശിൽപമേരുകൽപം
വൈചിത്ര്യാദപഹൃതവൈജയന്തഗർവ്വം।
പ്രസ്പഷ്ടം നിജമിവ പാരമേഷ്ഠ്യമുർവ്വ്യാം
പ്രാസാദം പ്രഭുരധിവാസയാഞ്ചകാര ॥ **11.78** ॥

രാമഃ പുനർവ്രജമുപേത്യ വിഹാരഭേദൈഃ
ആശ്വാസയൻ സഹചരൈഃ സുഹൃദശ്ച സർവ്വാൻ।
വിശ്രാണിതാം ദുഹിതരം വരുണേന വിന്ദൻ
സീരാവകൃഷ്ടയമുനാസ്നപിതോ വിജഹ്രേ ॥ **11.79** ॥

പ്രത്യഞ്ചമബ്ധിമവധൂതവതോ*f*തിദൂരം
ദശ്ധുശ്ച കൂലമിവ ദക്ഷിണമസ്ത്രഭൂമ്നാ।
ആകർഷതശ്ച സരിതം സവിതൃപ്രസൂതാം
രാമസ്യ തസ്യ ശുശുഭേ രസികസ്യ ലീലാ ॥ **11.80** ॥

പദ്മയോനിവചനാദുപനീതാം
പ്രാക്തനീം പ്രിയതമാമിവ കാന്തിം।
രേവതസ്യ തനയാമനുരൂപാം
രേവതീം ച പരിണീയ സ രേമേ ॥ **11.81** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ഏകാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ദ്വാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

തഥാവിധാനന്ദമഹാപയോധേഃ
തരംഗവൃത്ത്യാ ഭജതോ*f*വതാരാൻ ।
അശേഷരൂപേഷ്വനുരൂപരൂപാ
ദേവീ ജഗന്നേതുരനുപ്രജജ്ഞേ ॥ **12.1** ॥

സാ തസ്യ നിത്യോദിതദിവ്യധാമ്നഃ
പത്യുഃ പ്രിയാ ഭാനുമതഃ പ്രഭേവ ।
അധ്യാസിതുർദ്വാരവതീമദൂരാത്
വ്യക്തിം ശുഭാം പ്രാപ വിദർഭദേശേ ॥ **12.2** ॥

ശിഖണ്ഡകം നിഷ്പ്രതിമം ശ്രുതീനാം
ശൃങ്ഗാരലീലോപമവിഭ്രകൃത്യം ।
അധീയതേ തന്മിഥുനം സ്വഭാവാത്
അന്യോന്യജീവാതുമനന്യഭോഗ്യം ॥ **12.3** ॥

ദയേവ നിത്യം ദയിതാ ത്രിധാമ്നഃ
സർവ്വേഷു ഭാവേഷു സമാനഭാവാ ।
പരാവരാണാം ജനനീ പ്രജാനാം
ആസീദ്വിദർഭാധിപതേരപത്യം ॥ **12.4** ॥

മഹീതലാന്മൈഥിലസീരകൃഷ്ടാത്
ക്ഷീരോദധേരാഹിതമന്ഥശൈലാത് ।
ഭൃഗൂദ്വഹാത് ഖ്യാതിമതശ്ച യാ*f*ഭൂത്
സാ ഭീഷ്മകാദഭ്യുദിയായ ഭൂയഃ ॥ **12.5** ॥

അമന്യതൈനാം തനയാം സ രാജാ
രുക്മശ്ച മോഹാദനുജാമജന്യാം ।

www.Prapatti.com

യാമേകപത്നീമനഘസ്യ പുംസഃ
പ്രജാസൃജാം മാതരമാമനന്തി ॥ **12.6** ॥

ത്യക്ത്വാപരാഃ സ്ത്രീർഗ്ഗുണരാശിരേനാം
ശരണ്യഭൂതാം ശരണം പ്രപേദേ ।
പ്രായേണ ദോഷൈരവിവിക്തവാസാത്
ഭീതഃ സ്വയം ഭീഷ്മകരാജകന്യാം ॥ **12.7** ॥

ആരബ്ധദേഹാമിവ ഭാഗധേയൈഃ
അക്ഷ്ണീ ലക്ഷ്യാന്തരതോ നിയന്ത്രീം ।
സുതാമിമാം പ്രാപ്യ സുധാമിവാന്യാം
അമർത്ത്യകൽപൗ പിതരാവഭൂതാം ॥ **12.8** ॥

അനന്യവൃത്ത്യാ ഘനതാമുപേതൈഃ
അപ്രൗഢസൂർയേന്ദുമയൂഖജാലൈഃ ।
സുവർണ്ണരത്നൈരഥവാ പ്രക്ലൃപ്താം
സുതാം സുജാതാകൃതിമമ്പഭൂതാം ॥ **12.9** ॥

മഹീയസീം മംഗലദീപമാലാം
വിദ്യുത്പ്രകാശാ വിദധേ കുമാരീ ।
ആകൽപരത്നാംശു തിരസ്കരിണ്യാ
ദീപ്ത്യാ രജന്യാമപി ദീനഭാസം ॥ **12.10** ॥

കലാമിവാർദ്ധാമകഠോരധാമ്നഃ
പുണ്യോദയാനാമിവ പൂർവ്വചർയാം ।
പ്രരോഹവേലാമിവ കാന്തിവൽല്യാഃ
പ്രൈക്ഷന്ത ശുദ്ധാന്തമൃഗീദൃശസ്താം ॥ **12.11** ॥

ആത്മാധികാരാദധികാമവസ്ഥാം
അയത്നതോ നൂനമവാപ്തുകാമാ ।
വാർത്താനഭിജ്ഞേ വയസി സ്ഥിതാം താം
വാഗ്ദേവതാ വന്ദിമുഖേ വവന്ദേ ॥ **12.12** ॥

പ്രദിത്സമാനേന ഹരേരഭീഷ്ടം
കാമേന സാ കൽപലതേവ സൃഷ്ടാ।
പിത്രോരിവാനന്യദൃശാം പ്രജാനാം
ആശംസയാ സാർദ്ധമവാപ വൃദ്ധിം॥ **12.13**॥

പദ്മാദിരേഖാപ്രഥമാനഭൂമാ
നിർദ്ധാര്യമാണാ നിഗമൈരഭിജ്ഞൈഃ।
തദംഘ്രിവിന്യാസമിഷേണ ജജ്ഞേ
ഭൂമേസ്തദാ ഭൂഷണപംക്തിരഗ്ര്യാ॥ **12.14**॥

അദൃശ്യഭേദൈരതിസൂക്ഷ്മഭാവാത്
ജജ്ഞേ ജഗന്മംഗലതാം ദധാനൈഃ।
വിഹാരലൗല്യാദിഷയേഷു തസ്യാ
ഗതേഷു വാക്യേഷു ച നൃത്തഗീതൈഃ॥ **12.15**॥

യദപ്സരഃ പാണിസരോജമുക്തം
പ്രസൂനവർഷം നിപപാത തസ്യാം।
അപൂരി തസ്യൈവ രജോഭിരഗ്ര്യൈഃ
അപാംസുലാ പാംസുവിഹാരവാഞ്ഛാം॥ **12.16**॥

യദൃച്ഛയാ തത്ര പരാഗജാലൈഃ
യാനേവ സാ കേലിഗൃഹാനകാർഷീത്।
തതഃ പരം ത്വഷ്ടുരമീ സമീചീ
മഹേന്ദ്രശാലാവിധിമാതൃകാ*f* ഭൂത്॥ **12.17**॥

ചതുർദ്ദശൈതാനി ജഗന്തി യസ്യാഃ
ക്ഷേമാശ്രിതം ക്രീഡനകം ബഭൂവ।
പർയാപ്തലീലാ മുമുദേ തദൈഷാ
പാഞ്ചാലികാ പഞ്ജരശാരികാദ്യൈഃ॥ **12.18**॥

ആസ്വാദനീയാന്യധികം ശ്രുതീനാം
മുദ്ധാഭിജാതാനി വചാംസി തസ്യാഃ।

പ്രായേണ ലൗല്യാദധികൃത്യ ഖിന്നാ
വിധിപ്രിയാ വ്യാഹരതാന്യ ഭാഷാഃ ॥ **12.19** ॥

അവിപ്ലുതവ്യാകരണാനി തസ്യാഃ
ക്രമേണ ശിക്ഷാനിയതാക്ഷരാണി ।
അനുശ്രവാണാമനഘപ്രവൃത്തേഃ
ആദേശദായീനി വചാംസ്യഭൂവൻ ॥ **12.20** ॥

വിഭൂതയസ്തത്ര വിശാമ്പതീനാം
ആത്മീയയാ ദേവതയാfവതീർണ്ണാഃ ।
സ്വചിഹ്നഭേദാൻ പരിബർഹയന്ത്യഃ
പ്രപേദിരേ തത് പരിവാരഭാവം ॥ **12.21** ॥

വേദാലവാലേ വിഹിതസ്ഥിതിം താം
രമ്യപ്രതാനാമിവ രത്നവല്ലീം ।
സ്തനാദിലക്ഷ്യസ്തബകാദിചിഹ്നൈഃ
ആവിഷ്കൃതം യൗവനമാവിവേശ ॥ **12.22** ॥

തദീയസർവ്വാംഗജുഷോരഗാധം
സൗന്ദർയലാവണ്യ സുധാസ്രവന്ത്യോഃ ।
മമജ്ജുരാപത്യ ദൃശഃ സഖീനാം
അന്യോന്യസംഭേദമപൂർവ്വതീർത്ഥം ॥ **12.23** ॥

നിശേവ ചന്ദ്രേണ ഘനവ്യപായേ
നൈസർഗ്ഗികീ ബുദ്ധിരിവ ശ്രുതേന ।
ഫലേന സാ നീതിരിവാപ്രമാദാ
യക്ഷ്മാ ബഭൗ നൂതനയൗവനേന ॥ **12.24** ॥

ആലക്ഷ്യസംലാപലവൈരപാംഗൈഃ
അംഗൈരനംഗോദയപൂർവ്വരംഗൈഃ ।
വിയാതമുദ്ധൈരപി വിഭ്രമൈഃ സാ
വിലക്ഷയാമാസ വിഭൂഷണാനി ॥ **12.25** ॥

അമുക്തകൗമാരയുവത്വസീമ്നാ
കാന്ത്യാ ബഭൗ കൽപിതരാഗഭൂമ്നാ ।
ജരത്പലാശ പ്രസവാനുഷക്താ
പ്രതാനിനീ പല്ലവസമ്പദേവ ॥ **12.26** ॥

പ്രസാധനാനാം പരികർമ്മ ദിവ്യം
വിജൃംഭണം വിഭ്രമജാലകാനാം ।
വയഃ ശുഭം വാമദൃശശ്ചകാശേ
പശ്യദ്ഭൃശാം ഭാഗ്യമനന്യഭോഗ്യം ॥ **12.27** ॥

അവാപ്യ സാ മുഗ്ധദശാമപൂർവ്വാം
അവ്യാജലീലാഗതിരാബഭാസേ ।
രമ്യാ രമോത്പത്തിദശാവിശേഷാത്
ജാംബൂനദീ ജംഗമപദ്മിനീവ ॥ **12.28** ॥

തസ്യാസ്തനും വർണ്ണയതോ മമൈവം
ഹീനോപമാ ദോഷപദം ന വിന്ദേത് ।
നിദർശനം തൈരപി നിത്യദൃഷ്ടം
യേഷാം നികർഷോ*f*പി ഗുണോ യതഃ സ്യാത് ॥ **12.29** ॥

താരേണ തസ്യാശ്ചികുരാന്ധകാരേ
താരായിതം മൗക്തികജാലകേന ।
പ്രായേണ യോ*f*സൗ പ്രലയാവസാനേ
നിശീഥസൃഷ്ടേരഭവന്നിദാനം ॥ **12.30** ॥

ദ്യുതിം ശിഖാരത്നസഹസ്രരശ്മേഃ
ജ്യോത്സ്നാം ച മുക്താഫലജാലജാതാം ।
തത്കുന്തലശ്രേണിമയീ തമിസ്ര–
മൈത്രീം ദധൗ മന്മഥചാപമൗർവ്വീ ॥ **12.31** ॥

മുഖാബ്ജസൗന്ദർയമധുദ്വിരേഫാഃ
കാന്ത്യാപഗാശൈവല പുഞ്ജകൽപാഃ ।

ശോണേന ചൂഡാമണിനാ സസന്ധ്യാം
തമീമപുഷ്യന്നലകാസ്തദീയാഃ ॥ **12.32** ॥

ശരത്പ്രസന്നേന്ദുകലാഭിരാമാ
ലലാടരേഖാ സുദൃശോ രരാജ ।
കാമേന തത്കാന്തിലതാസമൃദ്ധ്യൈ
സ്വയം പ്രക്ഷപ്തേവ സുധാസ്രവന്തി ॥ **12.33** ॥

കസ്തൂരികാക്ഷപ്തവിശേഷകം തത്
പശ്യൻ മൃഗാംകോ വദനം മൃഗാക്ഷ്യാഃ ।
വിഭാവ്യ താദൃക്പരഭാഗശോഭാം
കലംകയുക്തോ*f*പി ജഹൗ വിഷാദം ॥ **12.34** ॥

താരുണ്യനദ്യാസ്തനുവീചികൽപേ
തദ്ഭ്രൂലതേ ശാർങ്ഗനിദാനദൃശ്യേ ।
അനംഗവേദപ്രണവസ്യ രത്യാ
ലേഖാക്ഷരം ന്യസ്തമസൂചയേതാം ॥ **12.35** ॥

പ്രസൂതപദ്മോത്പലകാനനശ്രീഃ
പ്രാരബ്ധവീചീവിഭവാ വിലാസൈഃ ।
ദൃഷ്ടിസ്തദീയാ ദദൃശേ ദയാർദ്രാ
ദ്രാഘീയസീ മന്മഥദീർഘികേവ ॥ **12.36** ॥

തദ്ദൃഷ്ടിരായാമവതീ സുജാതാ
ശ്യാമോജ്ജ്വലാ ചാരുവിശാലമധ്യാ ।
മന്യേ സമേഷ്യന്മധുവൈരിലക്ഷ്യാ
ചേതോഭുവഃ ശക്തിരഭൂദമോഘാ ॥ **12.37** ॥

നിഗൃഹ്ണതീ രത്നതിലപ്രസൂനം
നാസാ തദീയാ നയനാബ്ധിസേതുഃ ।
അബോധി നിശ്വാസസമീരഗണ്ഡൈഃ
അന്തർഗ്ഗതാൻ വേദഗണാൻ വമന്തീ ॥ **12.38** ॥

നവേന്ദുസന്ധ്യാപ്രഭൃതീനി ലോകേ
നിർവ്വർണ്യമാനാനി നിദർശനാനി।
ന ഖലുവിന്ദൻ കലയാപി തസ്യാഃ
സ്മിതാധരവ്യാപ്തികൃതാമഭിഖ്യാം ॥ **12.39** ॥

അഹേതുരജ്യന്നധരസ്തദീയഃ
പ്രസൂനമുക്താമിതമുദ്ധഹാസഃ।
ലക്ഷ്മീലതായാ ലലിതോദധേശ്ച
പ്രവാലയോഗം പ്രഥയാംബഭൂവ ॥ **12.40** ॥

മുഖം തദീയം വിരരാജ മുദ്ധം
സൗരഭ്യലാവണ്യസമുച്ചയേന।
വ്യവസ്ഥിതാന്യോന്യവിശേഷലോഭാത്
ഏകത്വമാപന്നമിവേന്ദുപദ്മം ॥ **12.41** ॥

വർണ്ണാനുപൂർവ്വീസുഭഗേന കാലേ
ഭവ്യാം ശ്രുതിം ഭാവയതാ യഥാവത്।
താരസ്യ സംസ്ഥാനമിവാമ്പകാർഷ്ടീത്
കണ്ഠേന സാ കാഞ്ചനകംബുഭാസാ ॥ **12.42** ॥

മധുദ്വിഷഃ കർണ്ണപരിഷ്ക്രിയാർത്ഥം
കാമാത്മനാ മാല്യകൃതേവ ക്ലൃപ്തേ।
ബഭൂവതുർബ്ബാഹുലതേ തദീയേ
ശമ്പാത്വിഷൗ ചമ്പകമാലികേ ദ്വേ ॥ **12.43** ॥

ആസീദധിഷ്ഠാനവിശേഷസീമാ
വക്ഷോജയോരംകുരതോരമുഷ്യാഃ।
മുകുന്ദവക്ഷസ്സ്ഥലമുദ്രണാർഹാം
ഭവ്യാമവസ്ഥാമിവ ഭാവയന്തീ ॥ **12.44** ॥

സമാവൃതൗ ഹാരമയൂഖസൂത്രൈഃ
തസ്യാഃ സ്തനൗ ചാരുതരാവഭൂതാം।

ജിഗീഷതസ്തത് പ്രിയചിത്തവൃത്തിം
മനോഭുവോ മംഗലപൂർണ്ണ കുംഭൗ ॥ **12.45** ॥

തസ്യാസ്തദാ തദ്വദലക്ഷ്യമധ്യം
തൻവ്യാഃ സ്തനദ്വന്ദ്വമവാപ വൃദ്ധിം ।
കാലേ യഥാ തത് പ്രഥിമപ്രഭൂതം
കൃച്ഛ്രാദഭൂത് കൃഷ്ണഭുജാന്തരാലം ॥ **12.46** ॥

മധ്യം ക്രശിമ്നാ വിരരാജ തസ്യാ
നാഭിഹ്രദാന്നാലമിവ പ്രരൂഢം ।
പ്രിയാഗമോദർക്കമഭൂദ്യദഗ്രേ
കുചാത്മനാ കാഞ്ചനപദ്മയുഗ്മം ॥ **12.47** ॥

സ്തോകാനതാംഗീ സ്തനഭാരഭൂമ്നാ
മുഗ്ധാ ബഭൗ മുഷ്ടിമിതാവലഗ്നാ ।
ഭൃങ്ഗാഭിനന്ദ്യേന ഗുണേന യുക്താ
കാമസ്യ സാ കാപി ധനുർല്ലതേവ ॥ **12.48** ॥

രരാജ ലാവണ്യതരംഗരമ്യാ
വലിത്രയീ മധ്യഗതാ മൃഗാക്ഷ്യാഃ ।
അന്തഃസ്ഥിതാനാമിവ ദർശയന്തീ
നിവേശസീമാന്തമനുശ്രവാണാം ॥ **12.49** ॥

മധ്യേവലഗ്നം സുദൃശോ വിലഗ്നാ
രോമാവലീ കാമധനുർഗ്ഗുണാഭാ ।
ജിഗായ നാഭീസരസഃ സുജാതാം
ഉല്ലാസിനീമുത്പലരേണുപംക്തിം ॥ **12.50** ॥

അനുപ്രയാതഃ സ്വവശാമഭിഖ്യാം
യൂഥോജ്ഝിതോ യൗവനഗന്ധഹസ്തീ ।
തദ്രോമരാജിവ്യപദേശദൃശ്യാം
നൂനം ദധൗ നൂതനദാനരേഖാം ॥ **12.51** ॥

പ്രകാശിതാവർത്തരുചിഃ പ്രഭാബ്ധൗ
നാഭിഃ സുവൃത്താ രുരുചേ നതാംഗ്യാഃ।
രോമാവലീരത്നലതാനുരൂപം
രുക്മേണ നിഷ്പന്നമിവാലവാലം ॥ 12.52 ॥

പൃഥ്വീ ചകാശേ സ്തനസമ്പദസ്യാ
ലാവണ്യമംഭോ നിയതം ച തേജഃ।
ശ്വാസോദയോ ഗന്ധവഹഃ ശുഭാംഗ്യാഃ
നാഭിശ്ച മധ്യം ച നഭോ വിഭക്തം ॥ 12.53 ॥

ഗജേന്ദ്രഹസ്താദിഷു തത്സമത്വേ
ദൂരേ സതാം ദോഷഗുണാവമർശഃ।
ഭവിഷ്യതഃ ശാർങ്ഗഭൃതസ്തദൂരൂ
ലീലോപധാനേ കിമതോ$ധികേന ॥ 12.54 ॥

മനോജ്ഞവൃത്തം മധുബുദ്ബുദാഭം
ചക്ഷുഷ്മതാം സാദരദർശനീയം।
സ്വദേഹകാന്തേഃ സവിശേഷദൃഷ്ടൗ
ജാനുദ്വയം ദർപ്പണതാമയാസീത് ॥ 12.55 ॥

ഉദേഷ്യതഃ പഞ്ചശരസ്യ തസ്യാം
ഉത്പാദയിഷ്യന്നുചിതം നിഷംഗം।
വിധിഃ സ്വയം മാതൃകയാ കിലാർത്ഥീ
ജംഘായുഗം വീക്ഷ്യ ജഹർഷ തസ്യാഃ ॥ 12.56 ॥

അലക്തകാദപ്യധികാത്മരാഗാ
പദദ്വയീ പദ്മദൃശശ്ചകാശേ।
പ്രാചീനജന്മപ്രണയാനുരോധാത്
സംഭാവ്യമാനേവ സരോജലക്ഷ്മ്യാ ॥ 12.57 ॥

പാദാംബുജേ ദത്തമധുപ്രസക്ത്യാ
നിർഭ്ഭേജയാമാസ നഖേന്ദുകാന്ത്യാ।

പ്രായേണ സാ സത്പഥമാശ്രയന്തീ
പംകാനസത്സംഗഭവാൻപൃഥിവ്യാഃ ॥ **12.58** ॥

തസ്യാഃ പദാംഭോജ മൃണാലഭാസാ
പ്രകാശഭൂമ്നാ നഖമൗക്തികാനാം ।
പ്രകീർണ്ണപുഷ്പാഃ സുധയാവസിക്താ
വിഹാരഭൂമ്യോ യുഗപദ്ബഭൂവുഃ ॥ **12.59** ॥

കലാചികാം കാഞ്ചനസാരക്ലൃപ്താം
കാന്തേഃ ശുഭാം കാമപി കാഹലീം ച ।
ശശംകിരേ*f*നന്യസമീക്ഷ്യശോഭാം
ജഗന്തി ജംഘാമവലോക്യ തസ്യാഃ ॥ **12.60** ॥

തസ്യാഃ ശ്രുതിശ്രേണിശിഖാമണീനാം
സകേസരാ ദീധിതിഭിർന്നഖാനാം ।
പ്രസാധികാലോചനഭൃങ്ഗലഘ്യം
പദ്മദ്വയീ പാദമയീ നിരാസ ॥ **12.61** ॥

മുഖേന്ദുനിഷ്യന്ദനിഭൈരമുഷ്യാഃ
മന്ദസ്മിതൈരിന്ദുരവാപ്തമാന്ദ്യഃ ।
പ്രായഃ പ്രഭൂതാദ്ഭുതകാന്തിലോഭാത്
നഖാത്മനാ തത്പദമേവ ഭേജേ ॥ **12.62** ॥

അലക്ഷി ദേവൈരവതാരലക്ഷ്മ്യാഃ
തസ്യാഃ ശുഭാ പാദനഖേന്ദുപംക്തിഃ ।
ആഗാമികൽപേഷ്വധികാരലോഭാത്
താരാവലിസ്തത്പദമാശ്രിതേവ ॥ **12.63** ॥

യാതേന മഞ്ജീരരവൈശ്ച തസ്യാഃ
പ്രായഃ പരാഭൂതഗതിപ്രണാദാഃ ।
ശിക്ഷാവിശേഷാർത്ഥമിവാധിചക്രുഃ
പാദാനുവൃത്തിം പ്രണയേന ഹംസാഃ ॥ **12.64** ॥

രരാജ ദിവ്യൈരധിരാജചിഹ്നൈഃ
ശ്ലാഘാപദം തത് പദമാഗമാനാം।
അശ്മാനമാസ്ഥാപയതാ പരസ്താത്
യത് പാണിനാ വിശ്വപതേരവാപ്യം ॥ **12.65** ॥

അതീത്യ കൃച്ഛ്രാത് സമുദായശോഭാം
പ്രത്യംഗ സൗന്ദർയപരാ ദിദൃക്ഷാ।
പർയഭ്രമത് പ്രാപ്തവിഹാരഡോലാ
പുഷ്പേഷു ഭൃങ്ഗീവ മുഹുഃ സഖീനാം ॥ **12.66** ॥

ശൃങ്ഗാരയോനേരിവ ശിൽപവിദ്യാം
ദിവ്യാം ത്രിലോക്യാ ഇവ ദിഷ്ടവൃദ്ധിം।
സീമാന്തരേഖാമിവ സമ്പദസ്താം
ജഗുഃ സ്ത്രിയോ ജംഗമരത്നസൃഷ്ടിം ॥ **12.67** ॥

വയസ്യയാ*f* ഭീഷ്ടവരാനുയോഗേ
സാ*f* പശ്യദാത്മാനമമന്ദലജ്ജാ।
അസൂചയന്നൂനമനേന തസ്യാഃ
സ്വലക്ഷണം ശൗരിമനന്യലക്ഷ്യം ॥ **12.68** ॥

അലിപ്സത ശ്വേവ ഹവിസ്തദൈനാം
ദൈത്യസ്വഭാവോ ദമഘോഷജന്മാ।
തസ്മൈ ച കൃഷ്ണൈകമനോരഥാം താം
രൂപാധികാം ദാതുമിയേഷ രുക്മീ ॥ **12.69** ॥

പരസ്പരം ഭൂഷയതഃ പ്രതീകാൻ
ഔദ്വാഹികം മംഗലമുദ്വഹന്ത്യാഃ।
പ്രായഃ സ്വദീപ്തേരതിരോധിമിച്ഛ–
ന്ത്യാവാരയന്നാഭരണാനി തസ്യാഃ ॥ **12.70** ॥

ലാവണ്യകൽപദ്രുമമഞ്ജരീം താം
ശൃങ്ഗാരദിഗ്വാരണവൈജയന്തീം।

സൗന്ദർയദുശ്ധോദസുധാപ്രസൂതിം
സൈരന്ധ്രികാഃ പ്രക്ഷ്യ മിഥഃ ശശംസുഃ ॥ **12.71** ॥

വ്യാമാതിരിക്തസ്തനകുംഭഭൂമ്നാ
വ്യാപ്താകൃതിം യൗവനകുഞ്ജരേണ ।
പ്രസാധയന്ത്യഃ പതിദേവതാസ്താം
നാഥോചിതാം പ്രേക്ഷ്യ ന തൃപ്തിമാപുഃ ॥ **12.72** ॥

മൗലൗ സുകേശ്യാഃ സ്ഫുടരശ്മിജാലം
മുക്താമയം ജാലകമാബബന്ധുഃ ।
ക്രീഡോചിതം കൃഷ്ണമൃഗം ഗൃഹീതും
തന സ്മരോ വാഗുരികസ്തദാ*f*ഭൂത് ॥ **12.73** ॥

അനന്യദൃഷ്ടിം വിതതാന താമ–
പ്യാദർശസംക്രാന്തി വിശേഷദൃശ്യം ।
പ്രസാധനൈഃ പ്രാപ്തഗുണൈഃ പ്രതീക്ഷ്യം
തസ്യാ മുഖം താമരസായതാക്ഷം ॥ **12.74** ॥

അംസാവലംബിന്യസിതേക്ഷണായാഃ
കമ്പോജജ്വലാ കാചന രത്നമാലാ ।
അലക്ഷ്യതോല്ലാസിതരമ്യരശ്മിഃ
കാമാർപ്പിതാ കാന്തിവിഹാരഡോലാ ॥ **12.75** ॥

രരാജ മുക്താഭിരവാപ്തഫേനം
രത്നാംഗദം പ്രാപ്തഗുണം തദംഗേ ।
പ്രവാഹവൃത്തേഃ പരിവൃത്തിഭേദാൻ
മഹീയസീ മണ്ഡലിതേവ കാന്തിഃ ॥ **12.76** ॥

അഭാസതാത്മസ്മിതസൗമ്യഭാസാ
ഹാരേണ ഹൃദ്യേന ജഗത്പ്രതീക്ഷ്യാ ।
പ്രിയസ്യ ചന്ദ്രം ഹൃദയാദ്വിധാതുഃ
പ്രാപ്താനുസാരേവ നിസർഗ്ഗശുദ്ധം ॥ **12.77** ॥

മനുഷ്യതാകഞ്ചുകിതാത്മഭൂമ്നഃ
കാലേ ചകാശേ കുചകഞ്ചുകശ്രീഃ।
രത്നാചലേ ഭോഗിശയപ്രിയായാഃ
സ്വതൽപനിർമ്മോക ഇവാവലീനഃ॥ **12.78**॥

ആദർശബിംബേന തദംഗകാന്തേഃ
അക്ഷ്ണാമൃതാ നിഷ്പ്രതിമത്വവാദം।
പ്രതിപ്രവൃത്തിം പ്രതിമാം വിധായ
പ്രഖ്യാപിതാ വൃത്തവതാമപീർഷ്യാ॥ **12.79**॥

അഭിന്നരൂപാമനുവേലഭിന്നാത്
പ്രസാധനാദഭ്യധികാം പ്രസത്തിം।
വിലോകയന്തീ ജനതാ തദീയാം
വ്യാവർത്തയാമാസ തതോ ന ദൃഷ്ടിം॥ **12.80**॥

മുഖേന്ദുലാവണ്യസുധാപ്രവാഹേ
മുഹുഃ പ്രതീപപ്ലവനോദ്യതേന।
തത്കർണ്ണഭൂഷാമകരേണ മന്യേ
മന്ദീകൃതാ മന്മഥലാഞ്ഛനശ്രീഃ॥ **12.81**॥

പ്രഭാപ്രവാഹോദിതസൈകതാഭേ
സ്തനദ്വയേ താമരസേക്ഷണായാഃ।
തത്കന്ധരാശംഖമതല്ലികായാഃ
പ്രസൂതിരാശംക്യത ഹാരവൃത്ത്യാ॥ **12.82**॥

സ്വഭാവജാദഭ്യധികം തദംഗേ–
ഷ്വാസാദിതം സൗരഭമംഗരാഗൈഃ।
സ സർവ്വഗന്ധോ*f*പി യദമ്പയേന
പ്രഭൂതമാമോദവിശേഷമൃച്ഛേത്॥ **12.83**॥

പ്രതിക്രിയാമാത്മതിരസ്ക്രിയായാഃ
പ്രായഃ സ്വയം വ്യാപൃതയാ വിധാതും।

തദംഗയോഗോജ്ജ്വലരത്നധാമ്നാ
സഞ്ഛാദിതം മേഖലയാ*f*ന്തരീയം ॥ **12.84** ॥

ശിഖണ്ഡകാനി ശ്രുതിസുന്ദരീണാം
ചാരൂണി പാദാഭരണാനി തസ്യാഃ ।
പദേഷു സംഘർഷവശാദിവാസൻ
മിഥഃ പുരോഭാഗിപദാസ്പദാനി ॥ **12.85** ॥

അനുക്ഷണം ബന്ധുജനൈരമുഷ്യാം
ആമുച്യമാനേഷു വിഭൂഷണേഷു ।
അയത്നതസ്താനി തദന്തരാലേ
കൃതാസ്പദാ കേവലതാ*f*ത്യശേത ॥ **12.86** ॥

നിനീഷതാം ദേവഗൃഹം യഥൈതാം
ആകൽപലക്ഷ്മ്യാ സമയോജയന്ത ।
മുകുന്ദസംസ്പർശമവാപ്തുമർഹാ
സൈവ സ്ഥിരാ ധന്യതമാ ബഭൂവ ॥ **12.87** ॥

പതിവ്രതാഃ പാർത്ഥിവയോഷിതസ്താം
പ്രത്യംഗസൗന്ദർയനിമഗ്നഭാവാഃ ।
കൃതാശിഷഃ കൃഷ്ണമനോരഥസ്യാം
ആരോപ്യ കർണ്ണീരഥമന്വഗച്ഛൻ ॥ **12.88** ॥

മംഗല്യസംഗീതസമേതയാത്രാം
അനുഷ്യദേവീഭിരനുദ്രുതാ സാ ।
നിനംസിതൈഷാ സ്വയമേവ ദേവീ
നാന്യേതി സദ്ഭിർന്നിരണായി നാഥാ ॥ **12.89** ॥

ഭാവന്തരേഷു പ്രതിപന്നലീലാ
പൈതാമഹാദീനി പദാനി ദാതും ।
സ്വദത്തശക്തേഃ കുഹനാമനുഷ്യാ
കുതശ്ചിദിഷ്ടം സ്വയമാശശംസേ ॥ **12.90** ॥

പ്രണമ്യ മൂർധ്നാ നിഹിതോപഹാരാം
ഉത്തസ്ഥുഷീമുത്സവദേവതൈനാം।
അവോചദാരാദശരീരിവാചാ
പരൈരജയ്യം പതിമാപ്നുഹീതി ॥ **12.91** ॥

പത്യാ നിജേന പരിണീതിമവാപ്തുകാമാ
ലബ്ധ്വാ വരം ലലിതമുത്സവദേവതായാഃ।
തേനൈവ സാ സമസമീഹിതസിദ്ധിരാസീത്
മാനാധികാ ജഗതി മന്മഥമന്മഥേന ॥ **12.92** ॥

ഊരുഃ സവ്യാ നയനകമലം ഭ്രൂലതാ ചാപി തസ്യാഃ
പ്രാവേപന്ത പ്രിയമുപഗതം സൂചയന്തി സ്വവൃത്ത്യാ।
ആരാദാസീദലഘുതുലസീഗന്ധസൗമ്യഃ സമീരഃ
പ്രത്യാസന്നം മുഹുരുദചരത് പാഞ്ചജന്യപ്രണാദഃ ॥ **12.93** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ദ്വാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ത്രയോദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

പ്രസാദഭാജഃ പ്രതിനിർഗ്ഗതാം താം
പ്രാസാദതോ വാസവവല്ലഭായാഃ।
സമഗ്രശക്തിഃ സമയോപയാതഃ
പ്രാണേശ്വരീം പ്രാപ്തുമിയേഷ ശൗരിഃ ॥ **13.1** ॥

താമദ്ഭുതാം സിദ്ധിമിവാദ്ഭുതാനാം
സൗഭാഗ്യവിദ്യാമിവ സദ്ഗുണാനാം।
സത്താമനന്യാമിവ സദ്ഗണാനാം
യഥാശ്രുതം പ്രൈക്ഷത യാദവേന്ദ്രഃ ॥ **13.2** ॥

അംഗൈരവജ്ഞാതകദംബഗോളൈഃ
അസ്പന്ദമന്ദേന വിലോചനേന।
ലീലോപശാന്ത്യാ ലിഖിതേവ സാ ഽഭൂത്
ദാമോദരേ ദൃഷ്ടിപഥം പ്രയാതേ ॥ **13.3** ॥

പദ്മാകരാണാം പരിഷന്നിവേശേ
പർയാപ്തചന്ദ്രായുതകാന്തിസാരേ।
അനന്യലഭ്യാം ലഭതേ സ്മ തൃപ്തിം
തസ്യാ മുഖേ ദൃഷ്ടിരതീവ ശൗരേഃ ॥ **13.4** ॥

വാചസ്പതിത്വം ച വനസ്പതീനാം
ദിവ്യേതരേഷാം ച ദിവസ്പതിത്വം।
ദാതും ക്ഷമായാ ദയിതേ തദാനീം
ആജ്ഞാപകോ നൂനമഭൂദനംഗഃ ॥ **13.5** ॥

തസ്മിൻ ദ്വിതീയാമിവ വൈജയന്തീം
സാ ച പ്രിയേ സാചിവിശേഷരമ്യാം।

www.Prapatti.com

കടാക്ഷമാലാം നിബബന്ധ കൃഷ്ണേ
കാമാധികേ കൗതുകമേദുരാക്ഷീ ॥ **13.6** ॥

അലക്ഷ്യഭേദത്രിവിധാംബുജാഭൈഃ
ആലക്ഷ്യശൃങ്ഗാരഗുണാനുബന്ധൈഃ ।
സ്വയംവരസ്രഗ്ഭിരഭാവി തസ്യാഃ
കാലോദിതേ കംസരിപൗ കടാക്ഷൈഃ ॥ **13.7** ॥

സ വൈജയന്ത്യാദിവിഭാവശാലീ
നിർവ്യാജനിഷ്പന്നനിജാനുഭാവഃ ।
ശൃങ്ഗാരവീരാദ്ഭുതചിത്രിതാത്മാ
രമ്യസ്തയാ നിർവ്വിവിശേ രസോfന്യഃ ॥ **13.8** ॥

ആകേകരാണാമനഘസ്തദാനീം
ഏകക്ഷണം ലക്ഷ്യമഭൂത് ബഹൂനാം ।
തസ്യാഃ സ്ഥിരാനന്ദപരിപ്ലുതാനാം
അർത്ഥസ്പൃശാമർദ്ധവിലോകിതാനാം ॥ **13.9** ॥

തസ്യാശ്ചിരാകംക്ഷിതലാഭധന്യൈഃ
അപത്രപാമന്ഥരിതൈരപാംഗൈഃ ।
ബഭാര ഭൂയോ ബഹുമാനപൂർവ്വം
ബാല്യേ ധൃതാം ബർഹികലാപഭൂഷാം ॥ **13.10** ॥

സന്താനസൗഭാഗ്യഘനേന യൂനാ
സിക്താ സുധാസാരനിഭൈരപാംഗൈഃ ।
ഉദ്ഭിന്നരോമാഞ്ചതതിർബ്ബഭാസേ
കാന്തപ്രരോഹാ കമലസ്ഥലീവ ॥ **13.11** ॥

സ്വകാന്തിസാമ്യാദിവ ജാതസംഗൈഃ
ശൗരിസ്തദാ സ്വാഗതസൂക്തിഗർഭൈഃ ।
പ്രിയാസഖീനാമഭജത് പ്രഹൃഷ്ടൈഃ
ഉദ്വീക്ഷണൈരുത്പലപുഷ്പവൃഷ്ടിം ॥ **13.12** ॥

സ രുക്മിണീനേത്രചകോരചന്ദ്രഃ
സാ തത് പ്രഹർഷാംബുജപൂർവ്വസന്ധ്യാ ।
തദദ്ഭുതദ്വന്ദ്വമവേക്ഷ്യ സഖ്യഃ
പ്രാപുസ്തുലാമപ്സരസാമനൂനാം ॥ **13.13** ॥

തഥൈവ താദാത്മ്യമിവാ*ff*ഗതാനാം
തസ്യാഃ സഖീനാം സമമാവിരാസൻ ।
പരസ്യ വീക്ഷാം പ്രതിസംലപന്തോ
വക്രോക്തിഗർഭാ ഇവ മന്ദഹാസാഃ ॥ **13.14** ॥

സ കൗസ്തുഭാഭ്യർണ്ണനിവേശയോഗ്യം
കന്യാമയം കാമപയോധിരത്നം ।
പരീതമാരാത് പ്രതിഹാരപാലൈഃ
പശ്യൻ ക്ഷണം പാന്ഥ ഇവാവതസ്ഥേ ॥ **13.15** ॥

തം മാല്യഭൂഷാപരികർമ്മിതാംഗം
ധാരാതടിത്വന്തമിവാംബുവാഹം ।
സമീക്ഷ്യ ബാലാ തദനന്യദൃഷ്ടിഃ
ചർയാമവാലംബത ചാതകാനാം ॥ **13.16** ॥

തലോദരീം താലഫലസ്തനീം താം
താമ്രാധരാം ചാരുനവോത്പലാക്ഷീം ।
കിം നാമ ഭാവീതി വിഭാവയന്തീം
കൃഷ്ണസ്തദാ കിഞ്ചിദിവാ*ff*സസാദ ॥ **13.17** ॥

ദുർഭ്രർശമധ്യാം ദ്വിരദേന്ദ്രയാതാം
വ്യൂഹക്രമവ്യക്തവിചിത്രഗാത്രീം ।
പരൈരഭേദ്യാം പ്രതിജഗ്മുഷീം താം
കാന്താത്മികാം കാമചമൂം സ മേനേ ॥ **13.18** ॥

സ ചന്ദ്രികാം ചന്ദ്ര ഇവാഭിയാതഃ
ചന്ദ്രാനനാം യാദവവംശചന്ദ്രഃ ।

നിർവ്വേശനീയഃ സവിശേഷമാസീത്
നേദീയസാം നേത്രചകോരബൃന്ദൈഃ ॥ **13.19** ॥

അഹം ത്വയാ ദൂതമുഖേന ദൂരാത്
സാധ്വ്യാ സമാഹൂത ഇഹോപയാതഃ ।
മാ തേ ഭയം ഭൂദിതി മഞ്ജുഭാഷി
താമഗ്രഹീദഗ്രകരേ മുകുന്ദഃ ॥ **13.20** ॥

പ്രിയേണ സാ തേന ഗൃഹീതഹസ്താ
തദ്വക്ത്രദിവ്യാംബുജഷട്പദേന ।
വിലോചനേന വ്യവൃണോത് സഖീഭ്യഃ
കൃതാർത്ഥതാം ക്ഷീബദശോൽബണേന ॥ **13.21** ॥

പ്രാചോ*f*വതാരാനതിശയ്യ ഭൂമ്നാ
സാ രുക്മിണീ തേന വൃതാ ചകാശേ ।
തസ്യൈവ രൂപാന്തരദൂരവൃത്തിഃ
കന്ദർപ്പജന്മാനുഗുണേവ കാന്തിഃ ॥ **13.22** ॥

മല്ലീവികാസോജ്ജ്വലമന്ദഹാസാ
രോമോദ്ഗമൈരാഹിതകോരകശ്രീഃ ।
സമേയുഷീ സന്ദദൃശേ തദാ സാ
വസന്തലക്ഷ്മീരിവ മാധവേന ॥ **13.23** ॥

അഘർമ്മജസ്വേദകണാവകീർണ്ണാം
അഭീതിജം വേപഥുമുദ്വഹന്തീം ।
അനുഷ്ണബാഷ്പോദയമന്ഥരാക്ഷീം
വിലോക്യ ദേവീം വിഭുരഭ്യനന്ദത് ॥ **13.24** ॥

ഹരിപ്രിയാം കേസരിണീമിവൈനാം
ദുരാസദാമന്യനൃപദ്വിപേന്ദ്രൈഃ ।
സഖീജനഃ പ്രീതമനാ നിദധ്യൗ
യയൗ ച ഖേദം നിജവിപ്രയോഗാത് ॥ **13.25** ॥

മിഥോ ഗുണൈസ്തന്മിഥുനം നിബദ്ധം
വിയോഗവൈദേശികസംപ്രയോഗം।
അജായതാന്യോന്യനിലീനഭാവം
സഖീദൃശാം സാദരദർശനീയം॥ **13.26**॥

ജഗത്ത്രയാർത്തിപ്രശമായ ജാതാം
വിഹാരസംക്ഷോഭിതവൈരിസിന്ധുഃ।
ദേവേഷു പശ്യത്സ്വിവ പൂർവ്വമേനാം
ജഗ്രാഹ താം ജാഗ്രതി രാജലോകേ॥ **13.27**॥

സ പുഷ്പകം രാമ ഇവ പ്രിയാം സ്വാം
ഉത്താരിതാം ശത്രുഭയാദുദീർണ്ണാത്।
മനോജവം സത്യമനോരഥസ്താം
ആരോപയാമാസ രഥം രഥാംഗീ॥ **13.28**॥

സാ ചാമരൗഘൈരുപചർയമാണാ
വാതാവധൂതൈരിവ കാശജാലൈഃ।
രരാജ നാഥേന രഥോദയാദ്രൗ
ചന്ദ്രേണ പൂർണ്ണേന ശരന്നിശേവ॥ **13.29**॥

പരസ്പരപ്രാപ്തഗുണേന ഭാസാ
ബർഹാവൃതം വ്യോമ വിഭാവയന്തൗ।
വിരേജതുസ്തുംഗരഥാശ്രയൗ തൗ
വിദ്യുത്പയോദാവിവ മന്ദരസ്ഥൗ॥ **13.30**॥

പ്രഭേവ ദേവേന തമോപഹേന
പ്രത്യഗ്ദിശം തേന സഹ പ്രയാന്തീ।
നിത്യാനപായിത്വമജാനതീനാം
സത്യാപയാമാസ നിജം പ്രജാനാം॥ **13.31**॥

താമുദ്വഹംസ്താമരസായതാക്ഷോ
രത്നൗഘദീപ്തേന രഥേന ദേവീം।

ആത്മാനമേവാർയമമണ്ഡലസ്ഥം
വിദ്യാസഖം വ്യഞ്ജയതി സ്മ വീരഃ ॥ **13.32** ॥

അതീതദർശാമിവ ചന്ദ്രലേഖാം
ശാന്തോപരോധാമിവ ശാരദീം ദ്യാം ।
അമംസ്ത നിർവ്വിഘ്നഫലാമിവേച്ഛാം
ശോകത്യജം ശൂരകുലേശ്വരസ്താം ॥ **13.33** ॥

സമേത്യ സിംഹീമിവ താമനന്യാം
യാനോദ്യതം യാദവപഞ്ചവക്ത്രം ।
ആഘ്രുഷ്യ ഗോമായുരിവാമിഷാർത്ഥീ
ചൈദ്യഃ ക്രുധാ ദീപ്തമുഖോ*ഽ*ന്വധാവത് ॥ **13.34** ॥

രുക്മീ ച തൂർണ്ണം പ്രതിപന്നരോഷഃ
പുരോ ഭവൻ ഭൂമിഭൃതാം സഖീനാം ।
പരാഭവസ്യ പ്രതികാരമിച്ഛൻ
ജഗ്രാഹ പാർഷ്ണിം ജഗദേകനേതുഃ ॥ **13.35** ॥

ജിഘ്രാംസിതേ ഭ്രാതരി ജാതഖേദൈഃ
കാന്താഭിലാഷൈഃ കതകൈരിവാംഭഃ ।
മനഃ പ്രപേദേ സഹജാം പ്രസത്തിം
സത്ത്വാധികം സാത്വതവംശഗോപ്തുഃ ॥ **13.36** ॥

സ വീക്ഷമാണഃ സവിലാസനേത്രം
വൽഗുസ്മിതം വാമദൃശോ മുഖാബ്ജം ।
തദുക്തിഭിഃ സ്വാദുതമാഭിരാസീത്
ആപ്യായിതോ നൂനമനാവിലാഭിഃ ॥ **13.37** ॥

അനുദ്രുതാം വൈരിചമൂം സ വീരോ
ബലേന രുദ്ധ്വാ നിജബാഹുനൈവ ।
വിനിർദ്ദിശൻ മാർഗ്ഗഭവാൻ വിശേഷാൻ
വിശ്വാസയാമാസ വിദർഭകന്യാം ॥ **13.38** ॥

പ്രിയാസഹായഃ പദവീം സ ഗച്ഛൻ
ദ്രാഘീയസീം ദാരുകസാരഥിസ്താം।
ഉദഗ്രവേഗാനുദധേരനൂപേ
വീതീൻ ക്ഷണം വിശ്രമയാംബഭൂവ॥ **13.39**॥

ഭയാർണ്ണവാദുദ്ധൃതയാ സ്വയാ*f* സൗ
ശ്രിയേവ സാക്ഷാദനുഭൂയമാനഃ।
പയോധിരൂപാം പരിഘാം വിലംഘ്യ
ദ്യുസംമിതാം ദ്വാരവതീമയാസീത്॥ **13.40**॥

പരിഷ്കൃതാം കാഞ്ചനതോരണൈസ്താം
വൽഗുധ്വജാം വന്ദനദാമചിത്രാം।
രാമാസഹായഃ പ്രസമീക്ഷ്യ രേമേ
രമ്യപ്രസൂനാഞ്ചിതരാജവീധീം॥ **13.41**॥

മഹീയസാം മംഗലദുന്ദുഭീനാം
നാദൈരവജ്ഞാതപയോധിശബ്ദാ।
ശ്രുതോത്സവാനാം വിദധേ പുരീ സാ
സ്വർഗ്ഗൗകസാം ശ്രോത്രസുധാമപൂർവ്വാം॥ **13.42**॥

പ്രത്യേയുഷാം കംസരിപുർയദൂനാം
ദേവദ്രുമാണാമിവ ജംഗമാനാം।
അനർഘരത്നാഭരണപ്രധാനാൻ
ആദത്ത ദിവ്യാനുപദാവിശേഷാൻ॥ **13.43**॥

തസ്മിൻ മഹാനീലമണിപ്രകാശേ
താം രുക്മിണീമാഹിതരുക്മകാന്തിം।
പുരാംഗനാഃ പ്രേക്ഷിതുമീഹമാനാഃ
സ്വർഗ്ഗാധികാനാരുരുഹുഃ സ്വസൗധാൻ॥ **13.44**॥

കലക്വണന്നൂപുരചാരുവാദ്യം
കർണ്ണാവതംസോദിതഭൃങ്ഗഗീതം।

കസ്യാശ്ചിദമ്പാഗതനാട്യവേദം
ലീലാഗതം ലാസ്യമഭൂദപൂർവ്വം ॥ **13.45** ॥

പരിച്യുതം കിഞ്ചിദിവാന്തരീയം
കാചിത്സമാലംബ്യ സഹൈവ കാന്ത്യാ ।
ക്ഷിപ്തേവ തീവ്രേണ കുതൂഹലേന
ക്ഷണേന വാതായനമാസസാദ ॥ **13.46** ॥

ആമുച്യ താടംകമനംഗചക്രം
സവ്യേതരേ സത്വരമാവ്രജന്തീ ।
അന്യേന കാചിദ്ഭൃശമാബഭാസേ
കർണ്ണേന കൈവല്യവിഭൂഷണേന ॥ **13.47** ॥

ഉദഞ്ചിതാ ബാഹുലതേതരസ്യാ
മൗലീസ്രജാ ഹസ്തഗൃഹീതയാ*ff*സീത് ।
ജഗജ്ജിഗീഷോർമ്മദനസ്യ ജൈത്രീ
പതാകയേവാദ്ഭുതകേതുയഷ്ടിഃ ॥ **13.48** ॥

പ്രകോഷ്ഠഭാജഃ പ്രിയശാരികായാഃ
പയഃ സ്വയം സാദരമർപ്പയന്തീ ।
ഗാവാക്ഷമാഗമ്യ ഗജേന്ദ്രയാതാ
കാചിത് പ്രസസ്മാര കൃതാവശേഷം ॥ **13.49** ॥

പ്രചാരവേഗാത് ത്രുടിതേന ചക്രേ
ഹാരേണ മുക്താഫലവർഷിണാ*f*ന്യാ ।
അദൂരതഃ സന്നിഹിതസ്യ ശൗരേഃ
ആചാരലാജാഞ്ജലിപൂർവ്വരംഗം ॥ **13.50** ॥

സ്തനാംശുകം സ്രസ്തമബുധ്യമാനാ
സഖീജനേ സമ്മിതമീക്ഷമാണേ ।
പരാമൃശന്തീ വിതതാന കാചിത്
പ്രതിക്രിയാം പാണിനഖാംശുജാലൈഃ ॥ **13.51** ॥

സഖീധൃതൈശ്ചാമരതാലവൃന്തൈഃ
ആശ്യാനതാം പ്രാപിതമംഗരാഗം।
വിലോകിതേ ശാർങ്ഗിണി വിഹ്വലാ*f*ന്യാ
ശ്വാസാനിലൈഃ ശോഷമിവാനിനീഷത് ॥ **13.52** ॥

പ്രസാധയന്തീമവധീർയ ഘാത്രീം
അംഗൈരസംഭാവിതഭൂഷണാ*f*ന്യാ।
സമീക്ഷ്യ കൃഷ്ണം സഹസോപജാതൈഃ
പരിഷ്ക്രിയാമാദ്രിയതേവ ഭാവൈഃ ॥ **13.53** ॥

ഭ്രുവാ സ്ഫുരന്ത്യാ മദനസ്യ മൗർവ്വീം
ജ്യാഘാതരേഖാമഭിദർശയന്തീ।
അന്യാനുഷക്തേ*f*പി ഹരൗ വിയാതാം
പ്രായുംക്ത ദൂതീമിവ ദൃഷ്ടിമന്യാ ॥ **13.54** ॥

തദീക്ഷണേ ഭർത്തുരിവ സ്മരന്ത്യാ
കന്യാദശാം കാമവശാദ്ഭജന്ത്യാ।
സ്വയംവരാർഹേ സ്വയമേവ തസ്മിൻ
കയാചിദാധായി കടാക്ഷമാലാ ॥ **13.55** ॥

സമേയുഷീമപ്രതിമേന യൂനാ
താം രുക്മിണീം വീക്ഷ്യ വിലീനഭാവാ।
ഭാഗ്യം കിമസ്യാ ഇതി ഭാവയന്തീ
തദാത്മതാം നൂനമലിപ്സതാന്യാ ॥ **13.56** ॥

കക്ഷ്യാനിബന്ധച്യവനേ സലീലം
സ്തനാഹിതസ്വസ്തികബാഹുബന്ധാ।
ജഗത്പതൗ പശ്യതി ജാതഭീഷ്ടാ
പ്രായസ്തദാലിംഗനമഭ്യനൈഷീത് ॥ **13.57** ॥

രഥേന തം രാജപഥേ പ്രയാന്തം
നിർവ്യാജസംഗേന നിശാമയന്തീ।

ത്യക്ത്വാ നിമേഷൈരപരാ*f*മ്പകാർഷീത്
ചിത്രാംഗനാനാം സുരയോഷിതാം ച ॥ **13.58** ॥

സമീക്ഷിതസ്യാപി സഹത്വസംഗാത്
ദുഷ്പ്രാപലോഭാദപി ദൂയമാനാ ।
ഗലദ്ഭിരന്യാ വലയപ്രസൂനൈഃ
അഭ്യർച്ചനാമാതനുതേവ ശൗരേഃ ॥ **13.59** ॥

സമാനകാന്ത്യാ പ്രിയയാ സമേതേ
ദൃഷ്ടേ ജഗദ്ധാതരി ജാതരാഗാ ।
പ്രണാമയോഗ്യേയമിതീവ മത്വാ
പ്രാപ്തം പദം മേഖലയാ പരസ്യാഃ ॥ **13.60** ॥

താസാം തദേകോത്സുകദർശനാനാം
സമാധിഭാജാമിവ ശേമുഷീണാം ।
അലം പ്രഭുഃ സോ*f*പി ന മാതുമാസീത്
അപാരഹർഷാദനഘാമവസ്ഥാം ॥ **13.61** ॥

അവാരുണീസംഭവസൗരഭൈസ്തൈഃ
അനന്യസാധ്യാധര ബിംബരാഗൈഃ ।
നിരഞ്ജനോപസ്ഥിതനേത്രശോഭൈഃ
സ പിപ്രിയേ പൗരവധൂമുഖാബ്ജൈഃ ॥ **13.62** ॥

സ പൗരകന്യാകരവിപ്രകീർണ്ണാൻ
പ്രായഃ പ്രതീച്ഛന്നുപചാരലാജാൻ ।
അചീചരത് സ്യന്ദനമബ്ജനേത്രഃ
സവ്യാപസവ്യേന ഗതേന വീഥീം ॥ **13.63** ॥

കഫ്ലാരപദ്മോത്പലകാന്തിചോരൈഃ
കടാക്ഷണൈഃ പൗരവധൂജനാനാം ।
മുഗ്ധേന്ദുഹാസോ മുമുദേ മുകുന്ദഃ
പശ്യൻ പ്രിയാം പ്രാപിതപുഷ്പവൃഷ്ടിം ॥ **13.64** ॥

കൃഷ്ണസ്യ താം സ്കന്ധമുപഘ്നയന്തീം
സുരദ്രുമസ്യേവ സുവർണ്ണവല്ലീം ।
അവേക്ഷ്യ നൂനം ചതുരഃ പുമർത്ഥാൻ
അനന്യലഭ്യാനലഭന്ത പൗരാഃ ॥ 13.65 ॥

വക്ത്രേഃ സുധാസോദരകാന്തിപൂരൈഃ
കസ്തൂരികാപത്രകലംകദൃശ്യൈഃ ।
അലക്ഷ്യദേഹാ വിദധുർമൃഗാക്ഷ്യഃ
പ്രത്യുപ്തപൂർണ്ണേന്ദുശതാൻ ഗവാക്ഷാൻ ॥ 13.66 ॥

ശുചിസ്മിതാഃ സൗധതലാന്തരസ്ഥാഃ
പദ്മേക്ഷണം പ്രേക്ഷ്യ പരിസ്ഫുരന്ത്യഃ ।
ശരത്പയോദോദരസംശ്രിതാനാം
ക്ഷണദ്യുതീനാം ദ്യുതിമന്വവിന്ദൻ ॥ 13.67 ॥

അപാംഗജാലൈരസിതോത്പലാഭൈഃ
കൃഷ്ണാത്മകം ഭാവമിവോദ്വമന്ത്യഃ ।
വിതേനിരേ രാജപഥേ മൃഗാക്ഷ്യഃ
തദാദൃതാം ബർഹവിതാനശോഭാം ॥ 13.68 ॥

ഹരേരഭിഖ്യാമനുപാധിരമ്യാം
വിലോചനൈർവ്വീതനിമേഷവിഘ്നൈഃ ।
ആസ്വാദയന്ത്യഃ സുദൃശസ്തദാനീം
അയത്നനിഷ്പീതസുധാ ഇവാ*ff*സൻ ॥ 13.69 ॥

അംഭോരുഹാണാമവലേപസീമാം
കർണ്ണോത്പലാനാമപി കാന്തികക്ഷ്യാം ।
വിലംഘയന്തഃ സുദൃശാം കടാക്ഷാ
വിലില്യിരേ കൃഷ്ണമവാപ്യ ലക്ഷ്യം ॥ 13.70 ॥

തമാത്മവന്തം പരവിദ്യയേവ
പരാക്രമം തത്പരയേവ ലക്ഷ്മ്യാ ।

തമേവ ദേവം ദയയേവ ജുഷ്ടം
സംമേനിരേ തത്ത്വവിദഃ സഭാർയം ॥ **13.71** ॥

താം പ്രാപ്യ ചിത്രാമിവ താരകേശഃ
സ്തവ്യൈഃ സ്തുതോ വന്ദിഗണൈരഭൗമൈഃ ।
വിവേശ ധാമ സ്വമുദീർണ്ണധാമാ
വൈവാഹികീം സമ്പദമാപ്തുമിച്ഛൻ ॥ **13.72** ॥

വിഹാരയോഗേന വിഭജ്യ യുക്തം
മിഥോ*f*നുരൂപം മിഥുനം തദാദ്യം ।
ഉപാചരൻ വ്യോമചരാ യഥാർഹം
സംപ്രീണനൈരുത്സവസംവിധാനൈഃ ॥ **13.73** ॥

സദാ*f*ഭിഗമ്യൈരഭിഗമ്യമാനം
വിശ്രാണനേ വൈശ്രവണാത് പ്രഭൂതം ।
തം ശംഖപദ്മപ്രമുഖാ മഹാന്തഃ
സിഷേവിരേ ശേവധയഃ സമേതാഃ ॥ **13.74** ॥

അകൃത്സ്നസംവേദിനി ജീവലോകേ
സംഗ്രാഹയൻ ധർമ്മമഥാത്മവൃത്ത്യാ ।
പ്രത്യർച്ചയാമാസ മുനീനുപേതാൻ
പ്രഭുഃ സ്വയം പ്രേഷ്യ ഇവോപചാരൈഃ ॥ **13.75** ॥

അപത്രപാവിപ്ലുതചേതസോ യേ
ത്യക്ത്വാ വിപക്ഷം തരസോപസേദുഃ ।
യഥാക്രമം സാത്യകിരുത്സവാദൗ
സംഭാവയാമാസ സഭാസദസ്താൻ ॥ **13.76** ॥

ശുഭംയവഃ സ്വാമിമഹോത്സവേന
സ്വാരാജ്യമക്ഷയ്യമിവാപ്തവന്തഃ ।
തത്തോപചാരാ വസുദേവദാരൈഃ
പുണ്യാശയാഃ പൗരജനാ ജഹർഷുഃ ॥ **13.77** ॥

സഹോദരന്യസ്തഭരസ്തദാത്മാ
രുക്മാണി രത്നാനി ച രൗഹിണേയഃ।
അദത്ത സന്തോഷവശാദഭീക്ഷ്ണം
വാഞ്ഛാധികം വന്ദിവനീപകാനാം ॥ **13.78** ॥

അനന്യഭക്തൈരനുഭാവ്യഭൂമ്നാ
ദത്തേക്ഷണോ ദാനപതിസ്ത്രിധാമ്നാ।
സമാഹിതൈഃ സംമതമുദ്ധവാദ്യൈഃ
പുരോധസാം പൂജനമാചചാര ॥ **13.79** ॥

ആഹന്യമാനാ ധൃതഹേമകോണൈഃ
ഗന്ധർവ്വമുഖ്യൈരിവ ഗാഢവിദ്യൈഃ।
ജാതാനുനാദാ ജഗതാം ത്രയാണാം
ദോഷച്ഛിദോ ദുന്ദുഭയഃ പ്രണേദുഃ ॥ **13.80** ॥

വിഭാവിതം ശിക്ഷിതനാട്യവേദൈഃ
ഉദ്വാഹസംഗീതമുദാരക്ലപ്തം।
പ്രസാദനം ദൃഷ്ടിമനശ്രുതീനാം
അദിവ്യമാസ്കന്ദിതദിവ്യമാസീത് ॥ **13.81** ॥

ലാവാണ്യപൂരം ലലിതാംഗയഷ്ടേഃ
കാർത്സ്ന്യേന നിർവ്വേഷ്ടുമപാരയന്ത്യഃ।
അംഗാനി വധ്വാഃ കുലവൃദ്ധനാർയഃ
പ്രസാധനൈരന്തരയാംബഭൂവുഃ ॥ **13.82** ॥

പ്രയുജ്യമാനാനി തയോർയഥാർഹം
മംഗല്യമാല്യാഭരണാക്ഷതാനി।
പ്രായേണ ലോകാഭ്യുദയം പ്രദാതും
തത്സംഗമാത്താദൃശതാമകാംക്ഷൻ ॥ **13.83** ॥

അരാതിപക്ഷാർണ്ണവമന്ദരാഭേ
ഹസ്തേ ഹരേർയത്തദബന്ധി സൂത്രം।

തദാദദേ സ്ഥാനവശാദഭിഖ്യാം
സംവീതനാഗേന്ദ്രനിദർശനീയാം ॥ **13.84** ॥

സമേധിതസ്തസ്യ വിവാഹവഹ്നിഃ
പുരോധസാ പുണ്യകൃദഗ്രിമേണ ।
പ്രദക്ഷിണാവൃത്തശിഖാകലാപഃ
പ്രായേണ നീരാജനമാതതാന ॥ **13.85** ॥

ആശാസ്യ ലാജാഞ്ജലിഹോമഭാജാ
ക്ഷേമാശിഷാ കിഞ്ചിദശേഷഹൃദ്യം ।
അന്യോന്യമാകേകരസസ്മിതാക്ഷാ–
വപശ്യതാമാദിമദമ്പതീ തൗ ॥ **13.86** ॥

വൈലക്ഷ്യഡോലാമിവ സംശ്രിതാനാം
വിലോചനാനാം വവൃധേ വിഹാരൈഃ ।
തയോരനന്യാദൃശവൈഭവാനാം
അന്യോന്യരാജീവമധുവ്രതാനാം ॥ **13.87** ॥

പരസ്പരം പാണിസരോജയോഗാത്
ബഭൂവതുസ്തൗ പുലകാഞ്ചിതാംഗൗ ।
അസ്ഥിദ്യതാം ച ജ്വലനസ്തു മന്ദൈഃ
അസൂത ധൂമൈരധിവാസമാത്രം ॥ **13.88** ॥

സമന്ത്രകം സാക്ഷിണി ഹവ്യവാഹേ
സഖ്യോചിതാം സപ്തപദീം ഭജന്തൗ ।
സ്വശാസനേന സ്വയമമ്പയാതാം
ആചാരമാഗന്തുകദമ്പതീനാം ॥ **13.89** ॥

അമ്പേതു വിഷ്ണുഃ സ്വയമിത്യുദീർയ
പ്രിയാം പരാധീന ഇവാനുഗച്ഛൻ ।
ജായാപതീനാം ജഗദുദ്ഭവാനാം
ഭവ്യാം ദശാം ഭാവയതി സ്മ നാഥഃ ॥ **13.90** ॥

ആത്മാനമേവ സ്വയമഗ്നിരൂപം
പരിക്രമൈഃ പർയചരത്സ ദേവഃ।
വിശ്വസ്യ ബാഹ്യാന്തരനിത്യവൃത്ത്യാ
ന കർമ്മ കർത്താ ച യ ഏവ ഏഷാം॥ **13.91**॥

പ്രദക്ഷിണേന ക്രമണേന താഭ്യാം
ദത്താർച്ചനോ ദിവ്യവധൂവരാഭ്യാം।
നൂനം തഥാ*ff*നർച്ച വിധൂർണ്ണനേന
സ്വാന്തഃ സ്ഥിതൗ വഹ്നിരപി സ്വയം തൗ॥ **13.92**॥

തസ്യാഃ സലീലം ചരണാരവിന്ദം
കാമീ ഗൃഹീത്വാ കരപംകജാഭ്യാം।
ആസ്ഥാപയദ്യാം ദൃഷദം മുകുന്ദഃ
സാ*f*ഭൂത് സ്വയം മൗലിമണിഃ ശ്രുതീനാം॥ **13.93**॥

യദത്ര കർമ്മണ്യയഥാകൃതം തത്
സ്വിഷ്ടം ക്രിയാദഗ്നിരിതി ബ്രുവാണഃ।
സ്വതേജസാ ഭാവിതവിശ്വതേജാഃ
സ്വാഹാസഖം ദേവമുപാസ്ത ദേവഃ॥ **13.94**॥

രാമസ്യ സീതേവ രമേവ വിഷ്ണോഃ
അമുഷ്യ ഭൂയാസ്ത്വമിഹൈകപത്നീ।
ഇത്യൂചിഷോ യാദവവൃദ്ധദാരാൻ
പ്രീതാശയാ പ്രൈക്ഷത സാ സനാഥാ॥ **13.95**॥

വരേണ വന്ദ്യേന സുരാസുരാണാം
മംഗല്യസീമാന്തഭുവാ ച വധ്വാ।
സമീക്ഷിതാ ബ്രഹ്മസുതസ്യ പത്നീ
സർവൈരഭൂത് സാദരദർശനീയാ॥ **13.96**॥

തദേകഭാവാ തമനന്യഭാവം
നാഥപ്രിയാ നാഥമനുവ്രജന്തീ।

അഭീഷ്ടസിദ്ധേരധിദേവതേയം
യദ്വാ സവിത്രീതി യഥാർത്ഥമൂചേ ॥ **13.97** ॥

കൃതാശിഷം കൃഷ്ണഗൃഹേശ്വരീം താം
പുരോധസാ പുണ്യമനോരഥേന ।
സകൗതുകാം കൗതുകിനഃ സുരത്നൈഃ
അഭ്യർച്ചയാമാസുരമാത്യവൃദ്ധാഃ ॥ **13.98** ॥

മനുഷ്യതാം മാനയതോ വിഹാരൈഃ
സ്വാമേവ ദേവീമുപയച്ഛതസ്തേ ।
സമേധതാം മംഗലമിത്യുശന്തഃ
സത്യാശിഷസ്തം മുനയഃ ശശംസുഃ ॥ **13.99** ॥

പ്രദായ താഭ്യാമുപദാഃ സമീചീഃ
പ്രത്യാഗതാഃ സ്വാനി ഗൃഹാണി പൗരാഃ ।
ആശാപതീനാം വിഭവാദനൂനാം
തത്രൈവ തേ സമ്പദമന്വഭൂവൻ ॥ **13.100** ॥

സ്ത്രീപുംസനാമ്നാ ബഹുധാ വിഭക്തം
വിശ്വം യയോരേവ വിഭൂതിമാഹുഃ ।
നയോ ജഹൗ ദ്വാരവതീം ന താഭ്യാം
അംഗീകൃതാമാദിമദമ്പതീഭ്യാം ॥ **13.101** ॥

വധൂസഖേ തത്ര ജഗന്നിവാസേ
വസത്യമർയാദഗുണാനുഭാവേ ।
തസ്മിന്നിവാffസീദനപായഭാവാ
തസ്യാം നഗർയാമപി രുക്മിണീ ശ്രീഃ ॥ **13.102** ॥

തസ്യാഃ കടാക്ഷൈർവ്വിഹിതാഭിഷേകഃ
തദ്ബാഹുനാ കൽപിതകണ്ഠമാല്യഃ ।
അവാപ ശോഭാമധികാം മുകുന്ദഃ
സൗഭാഗ്യസിംഹാസനസാർവ്വഭൗമീം ॥ **13.103** ॥

കദംബഗോലശ്രിയമാക്ഷിപന്തം
കന്ദർപ്പരൂപോദയപൂർവ്വരൂപം ।
പ്രിയാപരിഷ്വംഗരസേന ധന്യം
പ്രീതാശയോ ബഹ്വമതാത്മദേഹം ॥ **13.104** ॥

താം പ്രാപ്യ കൃഷ്ണഃ പ്രഭുതാമിവ സ്വാം
മനഃപ്രസൂതേരിവ മന്ത്രസിദ്ധിം ।
ആസീദഭീതൈഃ സഹസാ*f*ഭിഗമ്യോ
മിത്രൈരമിത്രൈരപി സാപരാധൈഃ ॥ **13.105** ॥

ശ്രീവത്സസംസ്ഥാനജുഷാ പ്രകൃത്യാ
സ്ഥാനേന ചിഹ്നേന ച ലക്ഷണീയൗ ।
ദൃഷ്ടാവഭീഷ്ടം ഭജതാം ദദാതേ
ജഗത്പതീ താവിഹ ദമ്പതീ ദ്വൗ ॥ **13.106** ॥

ന തേ മനുഷ്യാ ന ച ദേവതാസ്തേ
പ്രായേണ താവേവ തഥാഭവന്തൗ ।
യൈരേവമന്യോന്യവിഭൂഷിതം തത്
ദ്വന്ദ്വാതിഗം ദ്വന്ദ്വമവൈക്ഷി ധന്യൈഃ ॥ **13.107** ॥

അഥ സമുദിതഹർഷൈരാദൃതോ മന്ത്രിവൃദ്ധൈഃ
സുരപതിദയിതാഭിഃ സ്തൂയമാനാപദാനഃ ।
രുചിമിവ നിരപായാം രുക്മിണീം പ്രാപ്യ ഹൃഷ്യൻ
യദുപതിരധിചക്രേ യായജൂകാധികാരം ॥ **13.108** ॥

സുഭഗമുപലബിംബേ ശാതകുംഭേ*f*പി രത്നം
കനതി വിപിനഭാഗേ കാലകൺഠേ*f*പി ഗംഗാ ।
വശികനൃപഗൃഹേ സാ വാസുദേവേ*f*പ്യദീവ്യത്
ന ഹി ഭവതി വിശേഷഃ ക്വാപി നിത്യോന്നതാനാം ॥ **13.109** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ത്രയോദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ചതുർദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥൈകദാ രോധസി പശ്ചിമോദധേഃ
അദഭ്രസത്രാജിതഭക്തിയന്ത്രിതഃ।
ത്രയീമയശ്ചന്ദ്രസമീകൃതദ്യുതിഃ
പ്രസേദിവാൻ പ്രാദുരഭൂദ്ദിവാകരഃ॥ 14.1॥

അനൽപതേജോനിധിമപ്രമാദ്യതാം
പ്രസൂതിമിഷ്ടസ്യ ധനസ്യ ഭൂയസഃ।
സ്വകൺഠലഗ്നം ദ്യുമണിഃ സ്യമന്തകം
മഹാമണിം ഭൂമിഭൃതേ വരം ദദൗ॥ 14.2॥

തമുഗ്രസേനാർത്ഥമിയേഷ കംസജിത്
ന വാർയതേ രാജനി രത്നഹാരിതാ।
പ്രതീത്യ സത്രാജിത ഏതദപ്രിയം
കുചിന്നിചിക്ഷേപ ഗുണാധികേ മണിം॥ 14.3॥

യദേകമേകേന ച ലബ്ധമേകതോ
രസേന രത്നാമിഷമർത്ഥകാംക്ഷിണാ।
ബഭൂവ തദ്ബന്ധുവിരോധമാദധത്
ക്രമാദ്ബഹൂനാം വിനിപാതകാരണം॥ 14.4॥

സ്യമന്തകോദന്തവിശേഷസംഭവാം
മൃഷാഭിശസ്തിം ശമയന്നഥാത്മനഃ।
പ്രസേനവിധ്വംസകസിംഹഘാതിനോ
ബിലം യയൗ ജാംബവതോ ബലാനുജഃ॥ 14.5॥

സ്തനന്ധയോപാന്തനിബദ്ധഗീതയാ
ദദർശ ധാത്ര്യാ വിധൃതം കരേണ സഃ।

www.prapatti.com

ധനാഷ്ടഭാരപ്രഭവം ദിനേദിനേ
മണീശ്വരം ദർശിതകൗസ്തുഭശ്രിയം ॥ **14.6** ॥

ജിധൃക്ഷയാ ദത്തദൃശം ച തത്ര തം
ജരാനിരുദ്ധോfപി ജവേന ജാംബവാൻ ।
അരോധനീയം വിബുധൈരപി സ്വയം
രുരോധ നൈസർഗ്ഗികസത്ത്വരോഷിതഃ ॥ **14.7** ॥

മലിമ്ലുചം കഞ്ചിദിവാഗതം ഹരിം
വനേചരഃ പ്രേക്ഷ്യ തദർഹവിക്രിയഃ ।
അഹേതിഹസ്തം സ്വയമപ്യനായുധഃ
പ്രസഹ്യ തം ബാധയിതും പ്രചക്രമേ ॥ **14.8** ॥

അനന്യതന്ത്രസ്യ പിതുഃ പിതാമഹഃ
സുതസ്യ ചാffരബ്ധമവേക്ഷ്യ സംയുഗം ।
സമീഹിതോദർക്കമിദം ദ്വയോരിതി
പ്രബുധ്യമാനോ ന നിരോധമാദധേ ॥ **14.9** ॥

മിഥസ്തയോരസ്തദയം വിമഥ്നതോഃ
അനായുധം യുദ്ധമപേതകൈതവം ।
അകൽപിത പ്രാശ്നികമപ്രവൈക്ഷത
സ്വയം ചതുർഭിർദ്ദശഭിശ്ച സാക്ഷിഭിഃ ॥ **14.10** ॥

അരിഷ്ടചാണൂരമുഖേഷ്വലക്ഷിതം
പ്രദർശയൻ ഭ്രുക്ഷപതേഃ പരാക്രമം ।
ചിരം ദദൗ യുദ്ധമചിന്ത്യചേഷ്ടിതോ
മനസ്വിനസ്തസ്യ മധുപ്രഭഞ്ജനഃ ॥ **14.11** ॥

പ്രകീർയമാണാ നിജമുഷ്ടിമുദ്ഗര–
ക്ഷതാകൃതേർജ്ജാംബവതഃ ക്ഷതോദ്ഭവൈഃ ।
രരാജ രാമാവരജസ്യ സാ തനുഃ
സശക്രകോപാ വസുധേവ ശാദ്വലാ ॥ **14.12** ॥

സ ഋക്ഷരാജഃ ക്ഷതജൈർജ്ജയശ്രിയഃ
കുചാർപ്പിതൈഃ കുംകുമകർദ്ദമൈരിവ।
പരിഷ്കൃതാംഗഃ പ്രചിതോന്നതാകൃതിഃ
സഗൈരികക്ഷ്മാധരസംപദം ദധൗ ॥ **14.13** ॥

അശേഷയജ്ഞാഗ്രഹരം സമാഗതം
ജിഗീഷയാ*f*നുവ്രതയാ സ ദീക്ഷിതഃ।
അതോഷയത് സംയുഗസപ്തതന്തുനാ
വിഭാവ്യ ഋത്വിഗ്വിധിനാ ഭുജാദിഭിഃ ॥ **14.14** ॥

തലപ്രഹാരൈരഥ മുഷ്ടിപാതനൈഃ
പദാഭിഘാതൈർഭുജയന്ത്രപീഡനൈഃ।
മിഥഃ പ്രതിക്ഷേപപുനർഗൃഹീതിഭിഃ
നിയുദ്ധചർയാനിപുണൗ നിജഘ്നതുഃ ॥ **14.15** ॥

കൃതപ്രതീകാരവിശേഷതോഷിതൗ
പരസ്പരച്ഛിദ്രനിവേശിതേക്ഷണൗ।
ദിശാഗജേന്ദ്രാവിവ ദർപ്പദുർമ്മദൗ
ദിനാനി തൗ നിന്യതുരേകവിംശതിം ॥ **14.16** ॥

അഹീയത പ്രത്യഹമൃക്ഷഭൂപതിഃ
സ്ഖലീലയാ കംസരിപുഃ സമൈഘത।
തമഃപ്രകാശാവിവ തൗ ദിനാഗമേ
ബഭൂവതുഃ സംയതി പൂർവ്വപശ്ചിമൗ ॥ **14.17** ॥

സ തേജസാ യാദവതിഗ്മതേജസഃ
സമിധ്യമാനേന നിവാരിതോന്നതിഃ।
ശരന്നദീപൂര ഇവ സ്ഫുടാശയഃ
ശനൈഃ ശനൈഃ ശാന്തിമവാപ ജാംബവാൻ ॥ **14.18** ॥

വലീഭിരാപാദതലം തരംഗിതഃ
സിരാലുദേഹഃ പലിതൈഃ സിതാസിതഃ।

ചിരപ്രവൃത്താഹവസംഭൃതശ്രമോ
ന ചേതസാ ഋക്ഷപതിഃ പ്രചുക്ഷുഭേ ॥ **14.19** ॥

സ്വവിക്രമാദപ്രതിമാത് സുരദ്വിഷാം
ഭയാനകാദാനകദുന്ദുഭേഃ സുതഃ ।
അബിഭ്യതം പ്രക്ഷ്യ തമൃക്ഷപുംഗവം
മഹാസുരം കേവലമസ്മരന്മധും ॥ **14.20** ॥

യുഗാന്തദംഭോലിനിപാതഭീഷണൈഃ
നിഹന്യമാനം നിജമുഷ്ടിമുദ്ഗരൈഃ ।
സ്വനാഭിപദ്മോദ്ഭവജൃംഭികാസുതം
ബലാനുജന്മാ യുധി ബഹ്വമന്യത ॥ **14.21** ॥

ദശാനനായോധനകേലികിംകരം
പരാമൃശന്നൃക്ഷപതിം പരഃ പുമാൻ ।
ബലീയസസ്തസ്യ വഹൂപകാരവിത്
ബഭഞ്ജ ദർപ്പം ഭുജയന്ത്രലീലയാ ॥ **14.22** ॥

തമാദിതോ മാനുഷമാത്രമാഗതം
സദൃക്ഷമൃക്ഷാധിപതിസ്തതഃ പരം ।
അഥാധികം സാമിനിരുദ്ധപൗരുഷഃ
ക്രമാദമീമാംസ്യമമംസ്ത കർമ്മഭിഃ ॥ **14.23** ॥

ഉവാച ചൈനം വിധിവക്ത്രസംഭവഃ
സ്വവിക്രമപ്രീതമനുക്രമാദ്വിദൻ ।
സഗദ്ഗദം സന്നമിതേന മൗലിനാ
നഖത്വിഷാ പുഷ്പിതമഞ്ജലിം വഹൻ ॥ **14.24** ॥

അഹോ മഹത് സത്ത്വമഹോ പരാക്രമഃ
ത്വമീശ്വരോ നൂനമഹോ നിരീശ്വരഃ ।
അതീതദേവാസുരനാഗനൈരൃതഃ
പതിഃ പതീനാം പ്രതിഭാതി മേ ഭവാൻ ॥ **14.25** ॥

അനേകമന്വന്തരദർശിനാ മയാ
ന ഖലരാമോ ദദൃശേ ഭവാദൃശഃ।
നിജൗജസാ നൈരൃതയൂധഘാതിനം
നിയോധയൻ യന്നിഭൃതം പ്രവർത്തസേ ॥ 14.26 ॥

ഗുണൈരപി പ്രത്യവമൃശ്യതേ ഭവാൻ
ദശാനനാദ്യൈർയുധി ദൃഷ്ടവൈഭവഃ।
ശ്രുതം മയാ സിദ്ധജനാദിഹ സ്വയം
ഗുഹാശയഃ പ്രാപ്സ്യതി തേ ഗുഹാമിതി ॥ 14.27 ॥

വനം തദേതന്മഹിതം തപോവനം
ഗിരിം ച വേദ്മി ത്രിദിവേശ്വരാലയം।
പചേലിമം കിന്നു തപോ ബിലസ്യ മേ
പ്രസാധിതം യത്തവ പാദപാംസുഭിഃ ॥ 14.28 ॥

സ്വനാഭിതഃ സപ്തമജന്മഭാഗിനോ
വിജൃംഭമാണസ്യ വിധേർയദൃച്ഛയാ।
ത്വമേവ മാം വേദമധുവ്രതാശ്രിതാത്
മുഖാബ്ജതഃ സ്വാനുചരം വ്യജീജനഃ ॥ 14.29 ॥

ത്രിഭിഃ ക്രമൈർദ്ദീവ്യതി ദിവ്യവാമനേ
സ്വമായയാ മോഹിതദാനവേ ത്വയി।
ജഗന്തി വിശ്വാനി മിതാനി വിഷ്ണുനേ
ത്യഘോഷയം ദ്രാഗിവ ജൈത്രഘോഷണാം ॥ 14.30 ॥

ജിഘാംസിതേ ദേവ ദശാനനേ ത്വയാ
ഹതാരിസംഘൈർഹരിയൂഥപൈർവൃതഃ।
അവർത്തയത് സൂർയസുതസ്യ സന്നിധാ–
വയം ജനഃ കിംകരവൃത്തിമാഹവേ ॥ 14.31 ॥

ഗതേഷു സുഗ്രീവമുഖേഷു താവകം
പദം തദപ്രാപ്യമഹം ത്വിഹ സ്ഥിതഃ।

ത്വദീക്ഷണാത് പ്രാപ്തഫലോ*ഽ*സ്മി സാമ്പ്രതം
ജരൻ പുനർയൗവനമാപ്തവാനിവ ॥ **14.32** ॥

ന താദൃശാഃ സമ്പ്രതി സന്തിഭൂതലേ
ദൃതേ ഭവന്തം പ്രതിസന്ധിഭാവനൈഃ ।
ഹനൂമതൈകേന വിഭീഷണേന വാ
മയാ*ഽ*പി വാ സോ*ഽ*യമിതി ത്വമൂഹ്യസേ ॥ **14.33** ॥

രസാവഹൈരേകധിയാം രസായനൈഃ
ശുഭൈഃ ശ്രുതിശ്രേണിശിരോവിഭൂഷണൈഃ ।
അപേതഭാരാമതിദേവമാനുഷൈഃ
വിഹാരഭേദൈരവനീം വിധാസ്യസി ॥ **14.34** ॥

വിശുദ്ധമിശ്രൈശ്ചതുരശ്രവൃത്തകൈഃ
അഗാധതുംഗൈഃ പ്രമിതാമിതക്രമൈഃ ।
അനന്യഭാവാനനുകമ്പതേ ഭവാൻ
അചിന്ത്യചിന്ത്യൈരവതാരനാടകൈഃ ॥ **14.35** ॥

ന വർദ്ധസേ കർമ്മഭിരീശ സാധുഭിഃ
ന ഹീയസേ ച ത്വമസാധുഭിഃ കൃതൈഃ ।
ജഗത്പരിത്രാണപരേണ കേവലം
വിധിർന്നിഷേധശ്ച ന ലംഘ്യതേ ത്വയാ ॥ **14.36** ॥

ഗുണോദധിസ്ത്വം ഗുണകർബ്ബുരാത്മനാ
തിരസ്കരിണ്യാ പിഹിതാത്മദൃഷ്ടിഭിഃ ।
ന ദൃശ്യസേ ദേവ സദാ സഹൈവ സൻ
ദിദൃക്ഷമാണൈരപി ദേവദാനവൈഃ ॥ **14.37** ॥

ജഗത്തവാന്തർബ്ബഹിരപ്യമുഷ്യ ച
ത്വമേവമേവംവിധചിത്രവൈഭവഃ ।
സമാധിദൃഷ്ട്യാ മുനിഭിഃ സമീക്ഷ്യസേ
സനാതനോ നൂതനഭൂമികാശ്രിതഃ ॥ **14.38** ॥

തവൈവ സംകൽപകലാംശതഃ ക്വചിത്
സമർത്ഥവാദാഃ പരമേഷ്ടിനാമപി।
ത്വയി പ്രതിദ്വന്ദ്വിനി കസ്യ കിം ബലം
ക ഏവ ജേതാ ന ഭവേത്ത്വയേക്ഷിതഃ॥ **14.39**॥

അസഹ്യമേതന്മധുകൈടഭാദിഭിഃ
സ്വതൽപസാരോൽബണബാഹുനാ ത്വയാ।
നിപീഡനം യന്നിബിഡം വിഷഹ്യതേ
മയാ*f*ൽപസത്ത്വേന തവൈവ തദ്ബലം॥ **14.40**॥

ത്വയാ ജിതോ*f*ഹം ക ഇവാജിതഃ പരോ
ന രുധ്യസേ നാഥ മയാ ന കിം പരൈഃ।
ദയാലുനാ*f*പാസ്യത ദർപ്പ ഏവ മേ
ഭുജാഹവേ ച വ്യുദപാദി ഭൂഷ്ണുതാ॥ **14.41**॥

ന നീതിവർത്തനൃതിലംഘിതാ മയാ
ന ച ത്വദാദേശവിപർയയേ സ്ഥിതഃ।
തഥാ*f*പി സർവ്വാധികസത്ക്രിയോചിതേ
വിരുദ്ധചേഷ്ടാ വിദധേ വിമോഹിതഃ॥ **14.42**॥

ജഗത്പതേ ജാംബവതീമിഹാർഹണാം
ഗൃഹാണ പത്നീം ഗൃഹമാഗതഃ സ്വയം।
മണിം ച ദിവ്യം ദ്യുമണേഃ സ്യമന്തകം
യുതം ധനൈർയൗതകമർപ്പയാമി തേ॥ **14.43**॥

മമാ*ff*ത്മജാ*f*പി ശ്രിയമേവമപ്സരഃ
പ്രസൂതിരേഷാ വഹതീ ശ്രിയാ സമാം।
ത്വദർഹശീലാദിഗുണപ്രസാധിതാ
സ്വയം വൃണീതേ*f*ദ്യ ഭവന്തമേകധീഃ॥ **14.44**॥

ത്വദാഗമാദൃക്ഷബിലം പരം പദം
ത്വദീക്ഷണാത് സൂരിഗണാ ഇമേ വയം।

ത്വദാശ്രയാത് സിന്ധുസുതേവ മത്സുതാ
ത്വയാ ധൃതോ*f*സൗ മണിരസ്തു കൗസ്തുഭഃ ॥ **14.45** ॥

ത്വദാഹിതസ്വാതിശയൈഃ സ്വയോഗതഃ
പരത്ര സാധ്യോ*f*തിശയഃ സ്ഥിരത്രസൈഃ ।
അനന്യസാധ്യാതിശയസ്യ തസ്യ തേ
സ്വശേഷതാ*f*സൗ ന വിഘാതമർഹതി ॥ **14.46** ॥

സ്വയോഗഭൂമ്നാ ചുലകീകൃതാഖിലൈഃ
മുകുന്ദ ദേവൈരപി കിം ന മുഹ്യതേ ।
വിവേകവൈരാഗ്യവിദേശവർത്തിനാ
വനൗകസാ മാംസദൃശാ മയാ ന കിം ॥ **14.47** ॥

അഭാർഗ്ഗവോ നാപനയേത ന കചിത്
ന വക്ത്യസാധൂന്യബൃഹസ്പതിർന്ന ച ।
അവാസവോ ന ച്യവതേ ന ചാഹവാ-
ദതേ ച തേ തദ്വദഹം തു കിം പുനഃ ॥ **14.48** ॥

ഭവാർണ്ണവേ കർമ്മവിപാകവാത്യയാ
ഭവദ്ഭിരാവർത്തഗണൈഃ പരിഭ്രമൻ ।
കൃതോപരോധഃ കൃപയാ ത്വദീയയാ
ഭവത്പദം കൂലമിവ പ്രപദ്യതേ ॥ **14.49** ॥

അവിന്ദതസ്ത്വാമമിതാമൃതോദധിം
വിഗാഢതൃഷ്ണാവിവശാന്തരാത്മനഃ ।
വിഗാഹനീയാഃ പ്രതിഭാന്തി വീചികാ
മരീചികാനാമിവ ഭോഗസമ്പദാം ॥ **14.50** ॥

ഗുണോദധിം യഃ പ്രമിതപ്രമാണയാ
ഗിരാ ത്വദീയം പരിമാതുമിച്ഛതി ।
സ പാതുമീഹേത സമഗ്രചാപലഃ
സരോജനാലേന പയഃപയോനിധിം ॥ **14.51** ॥

അകർമ്മതന്ത്രസ്യ ജഗന്തി കർമ്മഭിഃ
നിബധ്യമാനാനി വിമുഞ്ചതസ്തവ।
അലീകലേശൈരനുപപ്ലുതാ സ്തുതിഃ
തഥാfപ്യകല്യേയമയാവദുക്തിതഃ॥ **14.52**॥

അജാനത ത്വന്മഹിമാനമദ്ഭുതം
വിമോഹിതം ദേവ തവൈവ മായയാ।
കൃതാപരാധം കൃപയാ വശീകൃതഃ
ക്ഷമസ്വ മാമിത്യപതത് ക്ഷമാതലേ॥ **14.53**॥

വിലൂനമൂലദ്രുമസന്നിഭം സ തം
വിലക്ഷമുത്ഥാപ്യ വിഹാരയാദവഃ।
പ്രിയാംഗരാഗവ്യതിഹാരഗന്ധിനാ
ഭുജാന്തരേണോപജുഗൂഹ സാദരം॥ **14.54**॥

സ കന്യകാരത്നമചിന്ത്യവൈഭവം
വദാന്യരത്നം ച സമം സമർപ്പയൻ।
സരസ്വതീവല്ലഭവക്ത്രസംഭവോ
മഹാമനാഃ പൂർണ്ണമനോരഥോfഭവത്॥ **14.55**॥

വനൗകസാം പത്യുരഹീന്ദ്രശോഭിനാ
വിമഥ്യമാനാദചലേന ബാഹുനാ।
നനന്ദ ലബ്ധ്വാ ഹൃദയംഗമാം പ്രിയാം
മണിം ച ദിവ്യാം മധുകൈടഭാന്തകഃ॥ **14.56**॥

സ്തനാപദേശസ്തബകാവഭാസിനീ
വിലാസഭേദൈരഭിനീതപല്ലവാ।
രമാപതൗ ഗാരുഡഭൂധരദ്യുതൗ
രസാധികാ രത്നലതേവ സാ ബഭൗ॥ **14.57**॥

സവിസ്മയാ പൂർവ്വമഥ പ്രമോദിനീ
തതോ മദാരംഭമിവാഭിജഗ്മുഷീ।

തദന്യസംസ്കാരനിരോധതഃ ക്രമാത്
തദീക്ഷണേ തന്മയതാമവാപ സാ ॥ **14.58** ॥

സ പർയണൈഷീത് ത്രിദശൈരുപസ്ഥിതോ
വിധിർയദാജ്ഞാ വിധിജന്മനഃ സുതാം ।
ബിലേ തദീയേ വിബുധാലയോപമേ
വികൽപ്യമാനാകൃതിമപ്സരോഗണൈഃ ॥ **14.59** ॥

അവാപ്യ ജാമാതരമാദിപൂരുഷം
ജഗത്പ്രതീക്ഷ്യത്വമവാപ ജാംബവാൻ ।
വിദർഭരാജേന വിദേഹഭൂഭൃതാ
സമക്രമം ദുഗ്ധപയോധിനാ ച സഃ ॥ **14.60** ॥

മനുഷ്യഭാവാഭിനയവ്യവസ്ഥിതാം
കുശീലവാർഹാം കുഹനാം വഹൻ പ്രഭുഃ ।
പുനസ്തമൃക്ഷേന്ദ്രപദാനുഭൂതയേ
പരം ച ഭോക്തും പദമമ്പമന്യത ॥ **14.61** ॥

പ്രഹൃഷ്യതാ ജാംബവതാ നിവേദിതാം
പ്രവാലജാംബൂനദരത്നസംഹതിം ।
പ്ലവംഗഭല്ലൂകഗണൈരനുപ്ലവൈഃ
അവിപ്ലവാം ദ്വാരവതീമജീഗമത് ॥ **14.62** ॥

തതസ്തമാമന്ത്ര്യ ചതുർമ്മുഖാത്മജം
പ്രതിപ്രയാതഃ സ്വപുരീം പ്രിയാസഖഃ ।
സ്യമന്തകം സംസദി ദാനവാന്തകഃ
സ്വതോfനഘഃ സ്വാമിവശേ ന്യവീവിശത് ॥ **14.63** ॥

ജഗത്പതിം ജാംബവതീസഖം തദാ
നിയുദ്ധചിഹ്നൈഃ പരികർമ്മിതാകൃതിം ।
നിരീക്ഷ്യ തം ദ്വാരവതീനിവാസിനോ
നനന്ദുരാനന്ദജലാവിലേക്ഷണാഃ ॥ **14.64** ॥

അപേതസമ്മോഹമിവാത്മവേദിനം
ദിവാകരം രാഹുമുഖാദിവോദ്ഗതം।
അമംസ്ത നാഗേന്ദ്രമിവാസ്തശൃങ്ഖലം
പ്രശാന്തവാച്യം പ്രകൃതിർയദൂദ്വഹം॥ **14.65**॥

ജിതാഹിതോ ജാംബവതീനിഷേവിതഃ
സ തത്ര സത്രാജിതസാത്കൃതേ മണൗ।
സ്വചൗര്യദുർവ്വാദമമാർജ്ജയത് സ്വയം
ന വിദ്യതേ യസ്യ ന കിഞ്ചിദണ്വപി॥ **14.66**॥

സ്യമന്തകസ്യ ദ്യുമണേരിവ ത്വിഷാ
നിമേഷമാപുഃ കുമുദാകരാ ഇവ।
ഹ്രിയാ ച മിഥ്യാപരിവാദിനസ്തദാ
പരേ ച പദ്മാ ഇവ തദ്വിപർയയം॥ **14.67**॥

സ്വഗോചരാനേവമഗോചരോ ഗിരാം
ബലാനുജോ ബാലധിയാമപാഹരാത്।
രഹഃ സു രഥ്യാസു ച ലബ്ധസംഭവാൻ
അവർണ്ണവാദാനനഘോ ഗുണാർണ്ണവഃ॥ **14.68**॥

അകീർത്തിരാരോപ്യത കീർത്തിരാഗതാ
യദപ്രിയം പ്രോചുരിദം പ്രിയാപ്തയേ।
ന കർമ്മതന്ത്രേഷു മതേരമോഹതാ
ന ച സ്വതന്ത്രേ സ്യുരനിഷ്ടഹേതവഃ॥ **14.69**॥

പ്രശാന്തഖേദഃ പ്രതിലഭ്യ സന്മണിം
ജഗദ്വിനേതുർവ്വസുദേവജന്മനഃ।
ദദൗ ധരിത്രീമിവ സദ്ഗുണാധികാം
സ സത്യഭാമാം തനയാം നയാംബുധിഃ॥ **14.70**॥

യഥാ ഗിരീശോ ഗിരിരാജസംഭവാം
പുലോമകന്യാം ച ദിവൗകസാം പതിഃ।

സ്വയം ച ദുഗ്ധോദസുതാം സുധാസഖീം
തഥാ സ രേമേ സദൃശീമവാപ്യ താം ॥ **14.71** ॥

അനുവ്രതാ കാമകലാസ്വധീതിനീ
വിചിത്രശസ്ത്രാസ്ത്രവിഹാരവേദിനീ।
ബഹുപ്രിയസ്യാപി ഹരേരതീവ സാ
ബഭൂവ ദേവീ ബഹുമാനഗോചരാ ॥ **14.72** ॥

യഥാ ന ഖേദായ ഗതഃ ക്ഷണോ ഭവേത്
യഥാ ച തമ്പീത ന ഭീതിമായതിഃ।
അനന്തനിഷ്കമ്പഗുണാമനുക്ഷണം
പ്രിയഃ പ്രിയാം പ്രീതിമലംഭയത്തഥാ ॥ **14.73** ॥

സ വല്ലഭാഭിസ്തിസൃഭിഃ പ്രകാശയൻ
പരത്വമാദ്യം പ്രതിപന്നഷഡ്ഗുണഃ।
നയോ മഹീയാനിവ ശക്തിഭിഃ സമം
സമേതസിദ്ധിഃ പ്രചികായ സമ്പദം ॥ **14.74** ॥

സ്വദിവ്യദേഹപ്രകൃതീരിവാപരാഃ
പരാശ്ച ദേവീരവൃണീത പഞ്ച സഃ।
യഥാർഹസേവാവസരേ പ്രമാദ്യതാം
യദമ്പിതഃ സന്നഭിഗമ്യതാം യയൗ ॥ **14.75** ॥

അഖണ്ഡിതാശോക്തിഭിരേകവൃത്തിതഃ
സ താഭിരന്യോന്യസമർപിതാത്മഭിഃ।
വിഭൂഷയാമാസ വിഭൂതിവൈഭവം
ദിശാഭിരഷ്ടാഭിരിവാത്മനഃ പദം ॥ **14.76** ॥

അവാപ്യ ദേവ്യഃ പതിമഗ്ര്യനായകം
മഹൗജസം മന്മഥസൂത്രസംയതാഃ।
ഉദഗ്രസദ്വംശഭുവോ മിഥഃ സമാഃ
സുവൃത്തമുക്താവലി സൗമ്യതാം യയുഃ ॥ **14.77** ॥

ആദൗ ലക്ഷ്മീരഭജത ഹരിം രുക്മിണീരൂപദൃശ്യാ
പ്രാപുസ്തസ്യാഃ പ്രതിനിധിപദം തത്പ്രിയാഃ സപ്ത ദേവ്യഃ।
സിദ്ധീരഷ്ടൗ ദധദിവ തദാ സേവിതസ്താഭിരേകഃ
ക്രീഡായോഗീ നിരവധിമസൗ നിർവൃതിം നിർവ്വിവേശ ॥ **14.78** ॥

പ്രാചീനാസു പ്രകൃതിഷു യഥാ പ്രാദുരാസൻ പ്രജൗഘാഃ
തദ്വജ്ജാതാഃ സമമിവ ജഗന്നേതുരഷ്ടാസു താസു।
പശ്ചാത്പ്രാപ്തപ്രണയിനി തഥാ ഷോഡശസ്ത്രീസഹസ്രേ
തേഷാമേകഃ കിമയമഥവാ തത്സമാനോ ബഭൂവ ॥ **14.79** ॥

ശമിതനിഗമഖേദൈഃ സാധുഭിഃ ശ്ലാഘനീയം
ചരിതമിദമുദാരം തസ്യ ചാണൂരഹന്തുഃ।
ശ്രുതമനുകഥിതം വാ ശുദ്ധിമഗ്ര്യാം ദധാനം
സമതനുത പൃഥിവ്യാം ശാശ്വതം ധർമ്മസേതും ॥ **14.80** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ചതുർദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ പഞ്ചദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ പദ്മഭുവഃ പിതുഃ സകാശാത്
അഭിഗച്ഛൻ യദുപുംഗവം ദിദൃക്ഷുഃ।
മുനിരധ്വനി വല്ലകീസഹായഃ
പ്രജഗൗ ലാസ്യതരംഗിതപ്രചാരഃ॥ **15.1**॥

അഹമസ്മി പിതാമഹസ്യ സൂനുഃ
സ വിഭോരാത്മഭുവഃ സരോജനാഭേഃ।
ഭജതേ ഭുവി സാമ്പ്രതം സ ദേവഃ
സ്വയമേവാനകദുന്ദുഭേഃ സുതത്വം॥ **15.2**॥

അവരോപിതഗോപസൂനുഭാവഃ
സ നടഃ സമ്പ്രതി ദേവകീസുതഃ സൻ।
പരിതോഷിതഭാവുകഃ സ്വവൃത്ത്യാ
ശ്രുതിലക്ഷ്യാം മഹതീം പ്രിയാമവിന്ദത്॥ **15.3**॥

തദഹം തമസഃ സ്ഥിതം പരസ്താത്
അനപായദ്യുതി ഭാസ്വതാ*ff*ത്മനൈവ।
കമലോല്ലസിതേന ദർശനീയം
ദിനമാദ്യന്തവിവർജ്ജിതം ദിദൃക്ഷേ॥ **15.4**॥

ഗുണസിന്ധുരസൗ ഗുണാതിവർത്തീ
ഗതിരന്തഃ സ്ഥിതിരാഗമൈകഗമ്യഃ।
ദയിതാസഹിതോ ദയൈകസംഗീ
ഗുരുരാദ്യോ മയി ഗൗരവം വിധാതാ॥ **15.5**॥

ജഗദേകഹിതേന ജന്മനാ*f*സൗ
ദനുജൈരാക്രമണം ഭുവോ നിരുന്ധൻ।

www.Prapatti.com

കലഹപ്രിയ മദ്വചോനുരോധാത്
ന കഥം വിഗ്രഹമാരഭേത നാഥഃ ॥ **15.6** ॥

അധികാരവിലംബിതാപവർഗ്ഗ–
സ്ഥിരസംഗാദപകൗതുകസ്ത്രിവർഗ്ഗേ ।
വിധിനാ നിയതേന ധർമ്മഗുപ്തൗ
വിനിയുക്തോ*f*സ്മി വിരോധനേന ദീവ്യൻ ॥ **15.7** ॥

വിദധേ വിനിവേദിതം മയാ*f*സൗ
വിവിധം വിശ്വഹിതം വിധാസ്യതേ ച ।
സ്വജനത്വധിയാ സുരാസുരാണാം
ബഹുമാനൈകപദം യതോ*f*ഹമാസം ॥ **15.8** ॥

വിനിവേദയതാ രിപോരുദന്തം
ദിവിഷദ്വൈഭവദാവചിത്രഭാനും ।
അജിതസ്യ ജിഗീഷതോ മയാ*f*സൗ
വിജയാരംഭമഹോത്സവോ വിധേയഃ ॥ **15.9** ॥

ഇതി ഭവ്യമനോരഥോ മഹീയാൻ
പ്രഭുമാസീനമുപഹരേ*f*ഭിയാതഃ ।
വിദിതാഖിലവേദിതവ്യമിത്ഥം
മുദിതഃ പ്രാഹ ജഗദ്ധിതം മുനീന്ദ്രഃ ॥ **15.10** ॥

ജയ ദേവ ജഗത്ത്രയാന്തരാത്മൻ
ന നിയന്താ ന ച തേ സമസ്ത്വദന്യഃ ।
ഭവഭീതിനിശീഥിനീവിഭാതം
പരമം ബ്രഹ്മ ഭവന്തമാമനന്തി ॥ **15.11** ॥

ഉദിതഃ പ്രണവാംകുരാത്മനാ ത്വത്
വിവിധസ്കന്ധവിഭക്തരൂഢശാഖഃ ।
ത്വദനുഗ്രഹപുഷ്പിതഃ പ്രജാനാം
ഫലമിഷ്ടം നിഗമദ്രുമഃ പ്രസൂതേ ॥ **15.12** ॥

വിഷമം നിജകർമ്മഭേദയോഗാത്
ബഹുമാനാസ്പദബന്ധ മോക്ഷലീലഃ।
ജനിതം ഭവതൈവ പുത്രനീത്യാ
ജഗദേതത് സ്വയമേവ രക്ഷസി ത്വം ॥ **15.13** ॥

ഗുണചിത്രിതജന്തുദന്തുരേ*f*സ്മിൻ
ജഗതി ത്വദ്ഗിഹിതേ ഹിതേതരേഭ്യഃ।
അപി വിശ്വസൃജാം സമാഹിതാനാം
അയഥാചിന്തിതമാപതന്ത്യവസ്ഥാഃ ॥ **15.14** ॥

സുകൃതോപചയേന ജാതസിദ്ധിഃ
ത്വദസൗ കശ്ചിദുപസ്ഥിതാപരാധഃ।
അനുഭൂയ ഹിരണ്യരാവണത്വേ
ഭജതേ സമ്പ്രതി ചേദിരാജഭാവം ॥ **15.15** ॥

ത്രിഷു ജന്മസു തേ വിഹാരദക്ഷം
വിധിനാ സിംഹഗജക്രമേണ സൃഷ്ടഃ।
സഹജഃ കില രുക്മിണീനിമിത്തേ
സ രിപുഃ സമ്പ്രതി കൃത്രിമശ്ച ജാതഃ ॥ **15.16** ॥

വിപഥേന സദൈഷ വിപ്രധാവൻ
വിബുധാഗ്രാമവിപന്നിദാനഭൂതഃ।
ഭവതോ ഭജതാമനന്യസാധ്യം
വിനിപാതം പ്രണിപാതവൃത്ത്യനർഹഃ ॥ **15.17** ॥

ദമനം ദമഘോഷസംഭവസ്യ
പ്രബലസ്യാപി യദർത്ഥ്യതേ തദേതത്।
മധുകൈടഭമേരുമർദ്ദിനസ്തേ
മശകാമർശനമാത്രമിത്യവൈമി ॥ **15.18** ॥

അഥവാ ജഗദേതദോദനസ്തേ
തദുപഘ്നന്നുപസേചനം ച മൃത്യുഃ।

മഹദാദി വിലാപയൻ മഹിമ്നാ
ദമനൈരാദ്രിയസേ ന ദാനവാനാം ॥ **15.19** ॥

സുഹൃദോ*f*പി സദാ സുരാസുരാണാം
പ്രണതാനുഗ്രഹഭാവിതാത്മനസ്തേ ।
ക്വചിദാപതിതോ*f*പി പക്ഷപാതഃ
സമതാമേവ സമർത്ഥയേത സത്യാം ॥ **15.20** ॥

പ്രഥമാ ചരമാ ച ദേവതാ ത്വം
വരണീയാ വരദാ ച വിശ്വവന്ദ്യാ ।
നിഗമേഷു സതീ പുരേഷു ചൈകാ
ജനയിത്രീ ജനപംക്തിഹാരിണീ ച ॥ **15.21** ॥

ഘടകൈരിവ കർമ്മപാശനദ്ധൈഃ
സ്ഥിരകാലാത്മകചക്രയന്ത്രനിഷ്ണൈഃ ।
വിഹരസ്യധരോത്തരക്രമേഷു
സ്വവശൈരേവ സുരാസുരൈഃ സ്വതന്ത്രഃ ॥ **15.22** ॥

സവനേ ഭവമുക്തിസന്ധിരൂപേ
വിധിനാ വിശ്വപതേ വിചിത്രഹേതിം ।
ഹൃദി ശാന്തധിയഃ സമിന്ധതേ ത്വാം
അനഘാത്മക്രതുഹവ്യവാഹമാദ്യം ॥ **15.23** ॥

അണിമാദിഭിരേക ഏവ ഭിന്നഃ
പരവിദ്യാമണിദർപ്പണേഷു ഭാനാത് ।
സുദൃശാം ഭജസി ത്വമാത്മഭൂതഃ
സുഖസന്ദർശനയോഗ്യമാഭിമുഖ്യം ॥ **15.24** ॥

അപി ദൃഷ്ടമപി ശ്രുതം പ്രഭാവം
ഭവദീയം ഭവിനസ്തമോഭിഭൂതാഃ ।
ന വിദന്തി യഥാവദാത്മവന്തഃ
ത്വനുപശ്യന്തി കരസ്ഥിതാംബുകൽപം ॥ **15.25** ॥

സഹധർമ്മചരീം സദാfനുവൃത്താം
സ്വയമുദ്ദീപയതാ ത്വയാfനുകമ്പാം।
ശരണാഗതരക്ഷണവ്രതസ്യ
പ്രതിലബ്ധോfയമിഹ പ്രയോഗകാലഃ॥ **15.26**॥

അഹിതം ന വിചിന്തിതം മയൈതത്
ചിരദുഷ്കർമ്മകൃതോfപി ചേദിഭർത്തുഃ।
സഹ നാകസദാമസൗ വിമാനൈഃ
സുകൃതിത്വം ലഭതാം ത്വദസ്ത്രപൂതഃ॥ **15.27**॥

സ്വപതഃ കില ജാഗ്രതശ്ച തസ്യ
ത്വയി വൈരേണ വിദീപ്തചിത്തവൃത്തേഃ।
ത്വദനുസ്മരണപ്രഭാവയുക്താ
നിയതിസ്ത്വന്മയതാമിവാതനോതി॥ **15.28**॥

വിനിവേദിതവിശ്വകാർയ ഇത്ഥം
കൃതിനാ തേന കൃതാർഹണോ യഥാർഹം।
മുനിരാത്മമനീഷികാവദാതഃ
ഖലചേതോമലിനം ഖമുത്പപാത॥ **15.29**॥

വസുദേവസുതശ്ച പാണ്ഡവേന
ക്രതുമാരബ്ധവതാ കൃതോപഹൂതിഃ।
സമരപ്രിയയാ സഹ ധ്വജിന്യാ
സവനം തസ്യ ജഗാമ സത്പ്രതീക്ഷ്യഃ॥ **15.30**॥

യദുഭിഃ സഹ യാദവേശ്വരം തം
പരിഷത്പ്രാപ്തമുപേത്യ പഞ്ച പാർത്ഥാഃ।
വിഭവോചിതമീശ്വരാനുരൂപം
സുഹൃദർഹം ച സമർച്ചയാംബഭൂവുഃ॥ **15.31**॥

ക്രതുമപ്യനഘം സ ധർമ്മസൂനുഃ
ഹവിഷാം ഭോക്തരി ദത്തസന്നിധാനേ।

വിധിവത് സ്വധിയാ സമർപ്പ്യ ചക്രേ
ബഹുധാfനുശ്രുതതത്പ്രഭാവഭൂമാ ॥ 15.32 ॥

ഹരിദശ്വസമുദ്ഭവം പ്രദാനേ
ധനഗുപ്തൗ ച സുയോധനം ന്യയുംക്ത ।
സ്വയമേവ സമാഹിതേന വവ്രേ
ഹരിണാ വിപ്രപദാവനേജനാംശഃ ॥ 15.33 ॥

സമയേ പരിഷത്സഭാജനാർഹേ
ദിവിഷത്പൂജ്യപദോfപി ദൈത്യഹന്താ ।
കിമസാവിതി യാദവേഷു കശ്ചിത്
നൃപ ഇത്യൈക്ഷി ജനൈരലക്ഷ്യപാരഃ ॥ 15.34 ॥

അവിശേഷിതശേഷവൃത്തിവാചം
നിജപാരമ്യനിഗൂഹനാധിഗമ്യം ।
അപൃഥഗ്വിഭവൈസ്തമാസനാദ്യൈഃ
ഉപമൃദ്നന്ത ഇവാസത ക്ഷിതീന്ദ്രാഃ ॥ 15.35 ॥

അഥ യുക്തവിമർശിഭിശ്ചതുർഭിഃ
ഗുരുഭിഃ പശ്ചിമപാണ്ഡവോ നിയുക്തഃ ।
പ്രവിവേശ സഭാമശേഷകർത്തുഃ
യദുവീരസ്യ വിധാതുമഗ്രപൂജാം ॥ 15.36 ॥

അവദച്ച തമേതമഗ്രഗണ്യം
വിബുധാനാം പിതരം പതിം ഗുരും ച ।
ഹരിമർച്ചിതുമർച്ച്യമുദ്യതാഃ സ്മഃ
തദശേഷൈരനുമന്യതാം സുധീഭിഃ ॥ 15.37 ॥

ജഗദേകപതേരമുഷ്യ പൂജാം
സ്ഥിരധർമ്മദ്രുമമൂലസേകരൂപാം ।
നിഖിലാനുമതാം നൃപോ വിധത്തേ
നിരപായപ്രിയപഥ്യഭാവഭവ്യാം ॥ 15.38 ॥

ഇതി ദർശയതഃ പദം സമാജേ
ബലിനാം മാനഭൃതാം മഹീപതീനാം।
മഹതീ ബഹുവാരമുത്തമാംഗേ
സഹദേവസ്യ പപാത പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ॥ **15.39**॥

ഹരിമർച്ചയിതും യ ഈഹതേ തം
സുരപുഷ്പൈഃ സ്വയമർച്ചയന്തി ദേവാഃ।
ഇതി നൂനമഗാപയത് ദ്വിരേഫൈഃ
പ്രസൃതഃ പാണ്ഡുസുതേ പ്രസൂനവർഷഃ॥ **15.40**॥

അവലോക്യ തദദ്ഭുതം മഹീയഃ
പ്രതിപന്നാനുമതേ നരേന്ദ്രലോകേ।
നിജഗാദ ഹസന്നമർഷവേഗാത്
ക്ഷിതിപാലാൻ ശിശുപാല ഉന്മദിഷ്ണുഃ॥ **15.41**॥

വിദിതം ഭവതാമിദം യദേതത്
സ്വയമാഹൂയ മഹീയസഃ ക്ഷിതീന്ദ്രാൻ।
അവമന്യത ഏവമധ്വരസ്ഥഃ
കുടിലോ ഹന്ത കുമാര ഏഷ കുന്ത്യാഃ॥ **15.42**॥

അയമശ്വിസുതോ*f*പി താവദാസ്താം
യദി മാദ്രീതനയഃ സ പാണ്ഡുസൂനുഃ।
രഭസാദവമത്യ രാജലോകം
യദി ജീവേദലമമ്ബവായവാദ്യൈഃ॥ **15.43**॥

കൃപണേന കിമത്ര സാധുനാ നഃ
സഹദേവേന നിയോഗസാധകേന।
ചതുരഃ പുനരസ്യ പൂർവ്വജാതാൻ
മനസാ യാത ശഠാൻ മനുഷ്യദേവാഃ!॥ **15.44**॥

ദ്വിരദായുതസത്ത്വശാലിനോ മേ
യദി ധർമ്മധ്വജ ഏഷ ധർമ്മസൂനുഃ।

മിഷതഃ പരിഭൂയ ധർമ്മപാലാൻ
യജതേ പശ്യത പശ്ചിമേഷ്ടിമസ്യ ॥ **15.45** ॥

അഥവാ വസുദേവബന്ധുദൃഷ്ട്യാ
വയമാസീമഹി മന്ദഹാസഗർഭം ।
സ്വയമസ്യ പിതാ കഥം സ ധർമ്മഃ
തമിമം ധർമ്മവിപർയയം സഹേത ॥ **15.46** ॥

അയമസ്മദനുജ്ഞയാ വിജിത്യ
ക്ഷിതിമാസാദിത രാജസൂയധർമ്മഃ ।
പ്രസവോപഗമേ പതിപ്രതീപാ
വനിതേവാദ്യ ബിഭർത്തി വൈപരീത്യം ॥ **15.47** ॥

പരിപശ്യതി ഹന്ത രാജലോകേ
പശുപാലസ്യ വിധീയതേ സപർയാ ।
അഥ തത്ര സമർത്ഥതൈവ തന്ത്രം
തദസൗ വീരവരേണ്യ ഏകലവ്യഃ ॥ **15.48** ॥

കുരുവൃദ്ധമുപേക്ഷ്യ ജാഹ്നവേയം
ജയസമ്പ്രീണിതജാമദഗ്ന്യരാമം ।
ഇതരാനപി താദൃശാനിഹൈതാൻ
ന ച ഗോപോ ന ച യാദവഃ സമർച്ച്യഃ ॥ **15.49** ॥

അതിമർത്ത്യബലാ വിരാടശല്യ–
ദ്രുപദാദ്യാ ബഹവോ ഹി സന്തി വൃദ്ധാഃ ।
അതിലംഘനമഭ്യുപൈതു കോ വാ
ഗുണകർമ്മശ്രുതശാലിനാമമീഷാം ॥ **15.50** ॥

ക്വചിദർച്ചനമിന്ദ്രജാലതശ്ചേത്
കുഹകാഃ സന്തി പരശ്ശതാഃ പൃഥിവ്യാം ।
അഥ കശ്ചന സത്യ ഏഷ ഭൂമാ
ക്വ ഗതോ*f*സൗ യവനാദിസൈന്യഗന്ധേ ॥ **15.51** ॥

അയമഗ്രജ ഏഷ രൗഹിണേയോ
ബലശാലീ വപുഷാ ച ശുദ്ധവർണ്ണഃ।
അനതിക്രമണം തദസ്യ യുക്തം
യദി ശേഷോ*f*യമവിപ്ലുതഃ ക്രമോ വഃ॥ **15.52**॥

നടവദ്ധൃതശംകചക്രചിഹ്നാഃ
കതി നാമാത്ര വിഡംബയന്തി വിഷ്ണും।
അനുകർത്തുമയം ച തദ്വദീശഃ
കഥമീശത്വമനൂർമ്മിഷട്കഹീനേ॥ **15.53**॥

ന ച വിശ്വസിമോ ന വൃദ്ധവാക്യം
ബലവന്മാനവിലംഘനം ന ചേത് സ്യാത്।
ന വദന്ത്യനിദമ്പരേഷു സന്തഃ
സ്തുതിവാക്യേഷു യഥാശ്രുതാർത്ഥസിദ്ധിം॥ **15.54**॥

ഇതി തത്ര മുദാ വികത്ഥമാനം
കഠിനം കൺഠവിലഗ്നമൃത്യുപാശം।
പരിദൃഷ്ടപരാവരസ്തമീഷത്
വിനയൻ വിഷ്ണുപദീസുതോ ബഭാഷേ॥ **15.55**॥

ശൃണു താത ഹിതം സമാഹിതസ്ത്വം
രുശതീം വാചമപാസ്യ രോഷജാതാം।
അവിമൃശ്യ വിപത്തിമാപതന്തീം
ന ഹി തിഷ്ഠന്ത്യഹിതേഷു ബുദ്ധിമന്തഃ॥ **15.56**॥

അതിപത്യ മുകുന്ദമന്തികസ്ഥം
പഥികാനർച്ചിതുമുന്മനാ ഭവേദ്യഃ।
അവധീരിതകൗസ്തുഭഃ സ നൂനം
കുരുവിന്ദേഷു കുതൂഹലം വിധത്തേ॥ **15.57**॥

സ്തുതിഭിഃ കതിചിത് ത്രിവർഗ്ഗമൃച്ഛ-
ന്ത്യപവർഗ്ഗം ച യമേകമാശ്രിതാഭിഃ।

നിരയേ നിപതന്തി നിന്ദയാ*f*ന്യേ
യതി തദ്വേത്ഥ വദൈഷ യത്ക്രിയാർഹഃ ॥ **15.58** ॥

സഹജം നയനം ച തത്തൃതീയം
ഭുജയുഗ്മം ച തവ സ്ഥിതാതിരിക്തം ।
സഹസാ യദുപാഗമേന നഷ്ടം
സ്വയമാകാരയസി സ്വമൃത്യുമേനം ॥ **15.59** ॥

ന ഹി സന്തി ന നിശ്ചിതാഗമാർത്ഥാ
ന ഗതാഃ സന്നിഹിതാശ്ച ന പ്രസുപ്താഃ ।
അപി തു ത്രപയാ നതാസ്ത്വദുക്തീഃ
ത ഇമേ നമ്പിഹ ചേതസാ ഹസന്തി ॥ **15.60** ॥

യദി ജീവിതുമീഹസേ ചിരായ
പ്രതിപദ്യസ്വ ഹിതം യദസ്മദുക്തം ।
അഥ ന പ്രഹിതോ ജലാഞ്ജലിസ്തേ
ശൃണുതാന്യേ യ ഇഹ ശ്രുതൗ നിരൂഢാഃ ॥ **15.61** ॥

യുഗകോടിശതായുതാനി വേധാഃ
സ്വപദം പ്രാപ യമേകമർച്ചയിത്വാ ।
മനുജസ്യ തദർച്ചനേ വിഗായൻ
മതിഹീനഃ പശുരേഷ മർഷണീയഃ ॥ **15.62** ॥

വിധിഹസ്തധൃതാത് യദംഘ്രിപദ്മാത്
ച്യവമാനാ പവമാനവേഗഹീനാ ।
വിപുനാതി ജഗന്തി ദിവ്യസിന്ധുഃ
ക്രമതേ ഹന്ത തദർച്ചനേ വിവാദഃ ॥ **15.63** ॥

സ ച കശ്ചന സർവ്വമേധയജ്വാ
ഹവിരാത്മാഹവയമാത്മനൈവ ഹുത്വാ ।
യത ഏവ ബഭൂവ ദേവദേവഃ
സ കിമസ്മാഭിരദൈവതൈരനർച്ച്യഃ ॥ **15.64** ॥

യ ഇഹാദ്യ ഭജന്തി യജ്ഞഭാഗാൻ
കൃതിനഃ കാർത്തയുഗേന കർമ്മണാ തേ।
അയജന്ത പുരാ യമേകമാദ്യം
വരിവസ്യാമിഹ തസ്യ വാരയേത് കഃ॥ **15.65**॥

അഥവാ വിബുധാദിപൂജനീയേ
മനുജൈരർച്ചനമത്ര മാ വിധായി।
ഇതി നാമ വിമന്യതാമിദാനീം
അപശുത്വായ ച കൽപതാമയം നഃ॥ **15.66**॥

ധനബന്ധുവയഃ ക്രിയാദിമാത്രൈഃ
അധികേഷ്വപ്യചമത്ക്രിയാ വിഹത്യൈ।
ജഗദേകപതൗ സദോപകർത്ത–
ർയപകൃത്യൈഷ ഭജേത കാമവസ്ഥാം॥ **15.67**॥

ക്വചിദർച്ചയതി പ്രഭൂതപുണ്യൈ
ത്രിയുഗം തദ്വദലബ്ധഭാഗധേയൈഃ।
യദി നാമ ധിയാ ന ശോചിതവ്യം
ന കഥം ദർശനതോ*ഽ*പി നന്ദനീയം॥ **15.68**॥

യദനുഗ്രഹനിഗ്രഹപ്രയുക്തേ
സുഖദുഃഖേ ശൃണുമഃ സ്വയംഭുവോ*ഽ*പി।
വിമതിം ഭജതസ്തദർഹണായാം
ന ച ദേയോ*ഽ*നുനയോ ന സാന്ത്വനാ ച॥ **15.69**॥

ന പനായതി ചേദസൗ ന ജിഹ്വാ
ന നമസ്യത്യഥ നൈതദുത്തമാംഗം।
യുദി നാർച്ചയതോ ന തൗ ച ഹസ്തൗ
കൃപയാ കൽപിതസന്നിധാനമേനം॥ **15.70**॥

നിരുപാധികസർവ്വബന്ധുമേനം
ദ്വിഷതാ*ഽ*നേന ന ഭാഷണപ്രസംഗഃ।

നിരയജ്വലനേന്ധനീഭവിഷ്യൻ
കൃപണഃ കേവലമേഷ ശോചിതവ്യഃ ॥ **15.71** ॥

സഹനീയതയാ പ്രതിശ്രുതം യത്
വസുദേവസ്യസുരച്യുതേന പൂർവ്വം ।
അപരാധശതം തദദ്യ പൂർണ്ണം
ഭവിതാ ചൈദ്യവിപത്തയേ പരം തത് ॥ **15.72** ॥

കുരുവൃദ്ധവചസ്തദേതദർത്ഥ്യം
ദമഘോഷപ്രഭവോ നിശമ്യ ദീപ്തിഃ ।
പ്രഭയാ*f*നുകൃതപ്രവർഗ്ഗ്യദീപ്തിഃ
പ്രതിരുന്ധാനദുരാസദോ രരാസ ॥ **15.73** ॥

നിപുണൈരതിബാലവൃദ്ധവാക്യം
ന പരിഗ്രാഹ്യമിതി ബ്രുവന്തി സന്തഃ ।
സഹദേവവദേഷ ഇത്യനിന്ദ്യം
പൃഥുകത്വേന പിതാമഹം നിനിന്ദ ॥ **15.74** ॥

അതിവൃത്തിമവേക്ഷ്യ തസ്യ ഘോരാം
അശനിക്ഷോഭനിഭാം സഭാസദസ്തേ ।
സദസത്പ്രതിപത്തിമൂഢചിത്താഃ
ക്ഷണമാലേഖ്യസമർപ്പിതാ ഇവാസൻ ॥ **15.75** ॥

ജഹസുഃ കതിചിദ്വിനിന്ദ്യ ചൈദ്യം
പിദധുഃ കർണ്ണയുഗം പരേ കരാഭ്യാം ।
സുരസിന്ധുസുതം ശശംസുരന്യേ
വ്യചികിത്സന്ത ച കേചിദൽപസത്ത്വാഃ ॥ **15.76** ॥

മുനിഭിഃ പുലകാഞ്ചിതാഖിലാംഗൈഃ
ക്ഷരദാനന്ദധുബാഷ്പദിഗ്ധദേഹൈഃ ।
അനുമോദനജാതമൗലികമ്പൈഃ
ഹരികീർത്തിശ്രവണോന്മുഖൈരഭാവി ॥ **15.77** ॥

സ്തുതിനിന്ദനയോരഭിന്നരൂപം
മുഖരാഗം മധുഹന്തുരീക്ഷമാണൈഃ।
യദുഭിഃ പ്രതിരുദ്ധരോഷവേഗൈഃ
ക്ഷമയാ തിർയഗവൈക്ഷ്യത ക്ഷമൈവ॥ 15.78॥

മധുജിത് പരിവാദജാതരോഷം
സഹസാ ചേദിപതേർവ്വധായ സജ്ജം।
ഗദയാ സഹ ഭീമമുജ്ജിഹാനം
ശമയന്നിത്ഥമവോചദാപഗേയഃ॥ 15.79॥

ബലഭീമസുയോധനൈരമുഷ്മിൻ
പരിഹീണായുഷി ന പ്രവർത്തിതവ്യം।
അതിപർയനുയോഗയാ നിയത്യാ
ഹരിണൈവൈഷ ഭവാബ്ധിവന്നിവർത്ത്യഃ॥ 15.80॥

ത്യജ സാഹസമുജ്ഝ്യതാമമർഷഃ
സമയേ വിക്രമസമ്പദാദ്രിയേത।
സദനാഗതസൂദനാപവാദോ
മഹതാം സമ്പ്രതി മാ ച ഭൂദയം വഃ॥ 15.81॥

ഭജതു പ്രഥമാർഹണാം യഥാർഹം
ഭഗവാനേഷ ഭവാർണ്ണവൈകസേതുഃ।
പ്രകൃതസ്യ വിധാതുമന്തരായം
സ്വയമേതസ്യ ശുഭസ്യ ന ക്ഷമം വഃ॥ 15.82॥

ഇതി ശാന്തനവേ പ്രഭാഷമാണേ
നിഖിലാനുശ്രവസംശയപ്രമോക്താ।
മുദിതോ മുനിരബ്ജയോനിജന്മാ
മുഹുരാധൂതകരസ്തദഭ്യനന്ദത്॥ 15.83॥

ക്ഷിതിപാലഗണോദധിസ്തദാനീം
വിഷമാരംഭവിരോധസേതുഭിന്നഃ।

സ്തിമിതക്ഷുഭിതാകൃതിർബ്ബഭാസേ
ഗഗനാംഭോധരസന്നിഭോ ഗഭീരഃ ॥ 15.84 ॥

നനൃതേ മുദിതേന നാരദേന
ക്ഷിപതാ മംക്ഷു മൃഗത്വഗുത്തരീയം ।
സുരസിന്ധുസുതോദിതം വിപഞ്ചീം
അസകൃദ്ഗാപ യതാ*f*നുനാദവൃത്ത്യാ ॥ 15.85 ॥

ഉദഗീയത യത്തദാ വിധിജ്ഞൈഃ
സമമുദ്ഗാതൃഭിരേകതാനനാദൈഃ ।
മധുമർദ്ദന ഗീതഗർഭയാ തത്
വിശദം നാരദവീണയാ*f*നുവാദി ॥ 15.86 ॥

വ്രജയോഷിദപാംഗവേധനീയം
മധുരാഭാഗ്യമനന്യഭോഗ്യമീഡേ ।
വസുദേവവധൂസ്തനന്ധയം തത്
കിമപി ബ്രഹ്മ കിശോരഭാവദൃശ്യം ॥ 15.87 ॥

നികടേഷു നിശാമയാമ നിത്യം
നിഗമാന്തൈരധുനാ*f*പി മൃഗ്യമാണം ।
യമലാർജ്ജുനദൃഷ്ടബാലകേലിം
യമുനാസാക്ഷികയൗവനം യുവാനം ॥ 15.88 ॥

പദവീമദവീയസീം വിമുക്തേഃ
അടവീസമ്പദമംബുവാഹയന്തീം ।
അരുണാധരസാഭിലാഷവംശാം
കരുണാം കാരണമാനുഷീം ഭജാമി ॥ 15.89 ॥

അധരാഹിതചാരുവംശനാലാഃ
മകുടാലംബിമയൂരപിഞ്ഛമാലാഃ ।
ഹരിനീലശിലാവിഭംഗനീലാഃ
പ്രരിഭാഃ സന്തു മമാന്തിമപ്രയാണേ ॥ 15.90 ॥

ജയതാദിഹ ദേവകീസുതോ*f* സൗ
ജഗതാമാദിരനാദ്യനന്തഭൂമാ ।
അവതാരയിതും ഭരം പൃഥിവ്യാ
വസുദേവസ്യ ഗൃഹേ കൃതാവതാരഃ ॥ **15.91** ॥

ക്രതുരത്ര സമർപ്പിതഃ കൃതാർത്ഥഃ
സ ച ധർമ്മഃ കിമിവാചചാര ധർമ്മം ।
ജഗദേകപതേരമുഷ്യ പൂജാം
വിദധാനേന യുധിഷ്ഠിരേണ പുത്രീ ॥ **15.92** ॥

ഇഹ നാകസദോ ന മാനുഷാസ്തേ
യ ഇമേ കൃഷ്ണമിഹാർച്ചയന്ത്യനന്യാഃ ।
അയമേവ മഹോ മമേതി ഗായൻ
സ തദാ മൂർത്ത ഇവാസ നാട്യവേദഃ ॥ **15.93** ॥

അഭിനന്ദിതവൃത്തിരാർയമിശ്രൈഃ
അവിസംവാദിഭിരാഗമോദിതേഷു ।
വിനയാദവനമ്യ വിശ്വഭർത്തുഃ
സഹദേവഃ സ്വയമാഹരത് സപർയാം ॥ **15.94** ॥

അരജസ്തമസാം മഹീപതീനാം
അനുമത്യാ മുനിമുഖ്യസമ്മതേ ച ।
പുരുഷസ്യ പരസ്യ പൂർവ്വപൂജാം
സഹദേവപ്രഹിതാം ശശംസുരാർയാഃ ॥ **15.95** ॥

തൃണഭുക്പ്രതിമസ്തൃണായ മത്വാ
സ തദാ ചേദിപതിർയുധിഷ്ഠിരാദീൻ ।
അജഹത് പരുഷോഭിഹേതിജാലോ
ദരശേഷേന്ധനവഹ്നിവദ്ദിദീപേ ॥ **15.96** ॥

അജുഗുപ്സത ഭൂഭൃതഃ സഹിഷ്ണൂൻ
പരിവാദൈശ്ച തിരശ്ചകാര പാർത്ഥാൻ ।

അവമത്യ മുകുന്ദമർഭകോ*f*സാ–
വിതി ധിക്കൃത്യ പിതാമഹം ജഗർഹ ॥ **15.97** ॥

അനഘോ*f*യമതന്ദ്രിതഃ ക്രിയായാം
ഗുരുഭിഃ ശിക്ഷിതശുദ്ധധീരനേകൈഃ ।
കുരുവംശപിതാമഹഃ കുതോ*f*സൗ
മതിമോഹേന മഹീയസാ ഗൃഹീതഃ ॥ **15.98** ॥

അശരൈരജരൈരനേഡമൂകൈഃ
മുനിഭിശ്ചാത്ര കിമംഗ്യകാരി മൗനം ।
അഥവാ കിമരാതിപക്ഷസക്തൈഃ
അഹമസ്മീതി മുഹുർജ്ജഹാസ മൂഢഃ ॥ **15.99** ॥

പരിവർത്തഹുതാശനപ്രദീപ്തം
വദനം തസ്യ രുഷാ വിജൃംഭമാണം ।
ഫണഭൃദ്ബിലഭീഷണം തദാ*ff*സീത്
ജ്വലദുൽകാശതദുർന്നിരീക്ഷനേത്രം ॥ **15.100** ॥

ബഡബാനലധൂമരാജിരൂക്ഷാ
ഭ്രുകുടിസ്തസ്യ മുഖേ പരിസ്ഫുരന്തീ ।
ദദൃശേ തദസൂൻ പ്രസഹ്യ പാതും
ശമനേനേവ നിവേശിതാ ഭുജംഗീ ॥ **15.101** ॥

ഭസിതീകൃതചന്ദനാനുലേപഃ
കഥിതദ്രാവിതഹേമപുഷ്പദാമാ ।
സഹസാ ഹൃദി തസ്യ കോപവഹ്നിഃ
സമദീപി സ്ഫുടിതപ്രകീർണ്ണഹാരഃ ॥ **15.102** ॥

കഠിനൗ പരിപിംഷതഃ കരൗ ദ്വൗ
ബഹുശസ്തസ്യ വരോർമ്മികാ വിശീർണ്ണാ ।
ധ്രുവമപ്രശമായ രോഷവഹ്നൈഃ
തൂഷവിക്ഷേപമധത്ത രത്നചൂർണ്ണൈഃ ॥ **15.103** ॥

സ്വവധാഹതഡിണ്ഡിമസ്വനാഭാൻ
അസകൃച്ചേദിനിയന്തുരട്ടഹാസാൻ।
അഭിതോ മണിഭിത്തിഭിഃ സഭാ സാ
പ്രജഹാസേവ വിജൃംഭിതപ്രതിശ്രുത് ॥ 15.104 ॥

പ്രതിപദ്യ രുഷാ വിവർണ്ണഭാവം
തമസാ ബിഭ്രദലംഘ്യമൈകരാശ്യം।
ഉപരക്ത ഇവാർയമാ*f* സ്തമൃച്ഛൻ
സ ഭൃശം സദ്ഭിരഭൂദദർശനീയഃ ॥ 15.105 ॥

ശ്വസിതൈരവിദൂരവൃത്തിമദ്ഭിഃ
പരിവാരൈരിവ തത്യജേ ത്രസദ്ഭിഃ।
നിജമംസമരാതിവന്നിജഘ്നേ
പവികൽപേന പദേന ചാസ്യ ഭൂമിഃ ॥ 15.106 ॥

നിഭൃതൈരപി പൂർവ്വമൈകമത്യാത്
വികൃതസ്യാഥ വിരുദ്ധചേഷ്ടിതാനി।
ദധിരേ ദമഘോഷസംഭവസ്യ
പ്രതിബിംബൈരിവ തസ്യ മിത്രഭൂതൈഃ ॥ 15.107 ॥

വികൃതാകൃതിവേഷചേഷ്ടിതാനാം
അവലേപഗ്രഹലുപ്തമാനസാനാം।
അവധീരിതജാഹ്നവേയവാചാം
അപഹാസഃ പരമാദദേ മഹദ്ഭിഃ ॥ 15.108 ॥

ഉപഹൂയ രണായ വൃഷ്ണവീരാൻ
നൃപലോകാദഥ നിർജ്ജഗാമ ചൈദ്യഃ।
തമമംസത യാദവാസ്തദാനീം
അനലസ്കന്ധവിനിഃ സൃതം സ്ഫുലിംഗം ॥ 15.109 ॥

കതിഭിശ്ചന കാമചാരസക്തൈഃ
ഉപസഞ്ജാതമദൈരുദഗ്രശൃങ്ഗൈഃ।

ഗജയൂഥപതേരിവാഗ്രഭാജോ
ഗതിരേതസ്യ ഗജൈരിവാനുജഗ്മേ ॥ **15.110** ॥

അഥ താനനുമത്യ പാണ്ഡവാദീൻ
സമരസ്ഥാനമുപാഗതഃ സസൈന്യഃ।
ഹരിരപ്രതിരോധനീയവൃത്തിഃ
ദ്വിരദാധീശമിവ ദ്വിഷം രുരോധ ॥ **15.111** ॥

രഥഹസ്തിതുരംഗപത്തിരൂപൈഃ
യുയുജാതേ പൃതനേ യഥാർഹമംഗൈഃ।
സ്ഥിതികർമ്മഭിരാഭിമുഖ്യവദ്ഭിഃ
യുധി ബിംബപ്രതിബിംബവദ്ഭവന്ത്യൗ ॥ **15.112** ॥

ഗരുഡാ ഇവ പന്നഗാനുദഗ്രാൻ
ദ്രുമഷണ്ഡാനിവ മാരുതാഃ പ്രചണ്ഡാഃ।
അഹിതാനഭിനിഘ്നതോ നിജഘ്നുഃ
യദുവീരാ മധുവൈരിഹേതികൽപാഃ ॥ **15.113** ॥

സ്ഥിതമപ്രതിമേ രഥാംഗപാണിം
ഗരുഡപ്രഖ്യഗതാഗതേ രഥാഗ്ര്യേ।
പതനോദ്യതതാരകാനുകാരീ
ശലഭോ വഹ്നിമിവാസസാദ ചൈദ്യഃ ॥ **15.114** ॥

ജ്വലദുജ്ജ്വലഹേതിബൃന്ദശാലീ
വിപുലസ്യന്ദനവേദിമധ്യദീപ്തഃ।
സ്വയമേവ ബഭൂവ ചേദിരാജഃ
സ്വവിഭൂതേരഭിചാരഹവ്യവാഹഃ ॥ **15.115** ॥

യദുപുംഗവസൂര്യസന്നിധാനേ
ശിശുപാലഃ പ്രതിസൂര്യവത് പ്രദീപ്തഃ।
കിമതോ ഭവതീതി ഖിന്നചിത്തൈഃ
സഖിഭിഃ സ്വർഗ്ഗിഭിരപ്യവൈക്ഷ്യതൈകഃ ॥ **15.116** ॥

മദലുപ്തധിയാ തദാfഭിയുക്തോ
യദുസിംഹശ്ശിശുപാലകുഞ്ജരേണ।
വിജഹാര ഗുഹാശയസ്തരസ്വീ
നിഖിലാരണ്യകനിർവ്വിഘാതവൃത്തിഃ॥ 15.117॥

മധുമർദ്ദനകാർമ്മുകപ്രണാദഃ
സുമനശ്ശ്രോത്രസുധാരസായമാനഃ।
ത്രിജഗദ്ഭയശാന്തികപ്രയോഗോ
രണവേദപ്രണവോ ബഭൂവ രമ്യഃ॥ 15.118॥

അചിരദ്യുതിഭാസ്വരോfഥ ചൈദ്യഃ
പുരുഹൂതായുധചാരുചിത്രചാപഃ।
പ്രലയസ്തനയിത്നുഭീമനാദഃ
ശരവർഷേണ മുകുന്ദമഭ്യവർഷത്॥ 15.119॥

ഗദയാ തദപോഹ്യ ബാണജാലം
പ്രതിനിർദ്ധൂതഹിമപ്രഭാകരാഭഃ।
അഹിതം വിശിഖൈരഹൻ മുകുന്ദോ–
fദരവേധേfപി ദരവ്യഥാവിമുക്തഃ॥ 15.120॥

മുഷിതാംബരമസ്ത്രശസ്ത്രഭൂമ്നാ
ദനുജാരേർദ്ദമഘോഷജന്മനശ്ച।
അതിരാഘവരാവണം തദാനീം
അഭവദ്രൈരഥമാകുലേന്ദുസൂര്യം॥ 15.121॥

രഥിനോരഥ വാദിനോരിവാസീത്
യുധി ശസ്ത്രാസ്ത്രമയൈഃ പ്രമാണതർക്കൈഃ।
അപരസ്പരപാതിഭിഃ പ്രഭൂതൈഃ
അവധാനേന പരസ്പരം ജിഗീഷാ॥ 15.122॥

പ്രഥിതൗ രണയജ്ഞയായജൂകൗ
ധനുരാമ്നായസമാഹിതപ്രയോഗൗ।

തദനന്യരസാനതോഷയേതാം
നരദേവാനുപഹൂതസന്നിധാത്തൻ ॥ **15.123** ॥

യദുസൂർയമവാപ്യ ചൈദ്യചന്ദ്രഃ
ശനകൈർയത്ര ബഭൂവ മന്ദധാമാ ।
ഗണനാ ന ബഭൂവ കൃഷ്ണപക്ഷേ
ഹതഭഗ്നാദിവികൽപിതേ*f*പി തസ്മിൻ ॥ **15.124** ॥

രഭസഭ്രമണേന ഹേതിരാജ്ഞോ
രണനീരാജനമാചചാര ശൗരേഃ ।
തമമംസത സൈനികാസ്തദാനീം
ദ്വിഷദുത്പാതമലാതചക്രരൂപം ॥ **15.125** ॥

സുകൃതേന പുരാകൃതേന ചൈദ്യഃ
പ്രതിപന്നപ്രകൃതിഃ പ്രശാന്തവൈരഃ ।
ക്ഷണമദ്ഭുതകൃഷ്ണരൂപദർശീ
ശിഥിലാകൃഷ്ടശിലീമുഖോ*f*വതസ്ഥേ ॥ **15.126** ॥

സമയോദയസംഭൃതപ്രസാദഃ
ത്രിഗുണഗ്രന്ഥിചികിത്സകഃ ശ്രിതാനാം ।
വിലുലാവ സുദർശനേന കൃഷ്ണഃ
ശിശുപാലസ്യ ശിരഃ കിരീടജുഷ്ടം ॥ **15.127** ॥

സഹ ഭൃത്യഗണൈഃ സമിത്രവർഗ്ഗേ
നിഹതേ ചേദിപതൗ നിവൃത്തഖേദാഃ ।
അഭിതുഷ്ടുവുരാദരേണ ദേവാ
നരദേവാശ്ച തമീഡ്യമാദിദേവം ॥ **15.128** ॥

ഹരിണാ നിധനം തദീക്ഷണം ച
പ്രയതാമപ്രതിബോധസമ്പ്രയുക്തം ।
ജഗദദ്ഭുതദിവ്യഭോഗഹേതുഃ
പ്രവിബോധേ തു ദുരത്യയാ വിമുക്തിഃ ॥ **15.129** ॥

സഹസാ ഹരിചക്ര സമ്പ്രയോഗ–
ക്ഷണസമ്പ്രാപ്തവിപാകയാ നിയത്യാ।
അനഘസ്ഥിതിമന്തിമാമവസ്ഥാം
സ തദാ സംയമിനാമവാപ ചൈദ്യഃ॥ **15.130**॥

രഭസേന രഥാംഗലൂനകണ്ഠാത്
വപുഷശ്ചേദിപതേരുദീയമാനം।
തപനായുതസന്നിഭപ്രകാശം
യദുവീരസ്യ തനും വിവേശ തേജഃ॥ **15.131**॥

അവലോക്യ തദദ്ഭുതം മഹീയഃ
ക്ഷിതിപാലൈരമരൈഃ സലോകപാലൈഃ।
മുനിഭിശ്ച മുഹുഃ കൃതാവമർശൈഃ
ഇദമിത്ഥം ത്വിതി നിശ്ചയോ ന ലേഭേ॥ **15.132**॥

ഇതി സംഭൃതവീരസപ്തതന്തുഃ
കൃതിനാ ധർമ്മഭുവാ കൃതാനുയാത്രഃ।
വിനിവർത്ത്യ തമഗ്രജാനുവർത്തീ
പരമേശഃ സ്വപുരീം പുനഃ പ്രതസ്ഥേ॥ **15.133**॥

ജഗദ്വന്ദ്യഃ പ്രാപ്തോ ജലധിരശനാമാത്മനഗരീം
യഥാർഹം സംസൃഷ്ടോ യദുഭിരഖിലൈരർച്ചിതപദഃ।
ധരിത്രീ ഭാരാർദ്ധവ്യപനയനധർമ്മേ ധൃതമതിഃ
മഹിഷ്യാ രുക്മിണ്യാ മഹിത ചരിതഃ സാധു മുമുദേ॥ **15.134**॥

അലഘുഭിരപരാധൈരാശരീരം പ്രവൃത്തൈഃ
ശ്രിതമപി ശിശുപാലം ശൃണ്വതാമപ്യസഹ്യൈഃ।
വിധിവശനിയതേന വ്യാജമാത്രേണ മുഞ്ചൻ
അജനി പരിജനാനാം ശൗരിരാശ്വാസപാത്രം॥ **15.135**॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ പഞ്ചദശഃ സർഗ്ഗഃ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ സോഡശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

ഐരാവതമഥാരുഹ്യ ശ്വേതാദ്രിമിവ ജംഗമം ।
പുരിം ദ്വാരവതീം ശൗരേരാജഗാമ പുരന്ദരഃ ॥ **16.1** ॥

അപത്യഭാവമാപന്നമാത്മാനമമൃതോദധേഃ ।
നിമേഷരഹിതൈഃ പൗരൈർദ്ദേവഭൂതൈർന്നിരീക്ഷിതം ॥ **16.2** ॥

അദൃശ്യം മന്ദപുണ്യാനാമമന്ദപ്രീതിദായിനം ।
ആത്തദേഹമിവ സ്വർഗ്ഗമാസേചനകദർശനം ॥ **16.3** ॥

മഹനീയപരിഷ്കാരം വൽഗുധ്വജമതല്ലികം ।
മഹോത്സവമിവാശാനാമാശാഭ്യധികസമ്പദം ॥ **16.4** ॥

ഉദധേരിവ മന്ഥേന പീഡിതസ്യ സമുത്ഥിതൈഃ ।
ദൃഢലഗ്നൈരിവോത്പത്യൗ ദീപ്തം ശോണിതബിന്ദുഭിഃ ॥ **16.5** ॥

ദൈത്യദാനവദർപ്പഘ്നൈർദ്ദന്തൈർദ്ദലിതമന്ദരൈഃ ।
സിംഹാനാമപി ഹന്താരം സിംഹവക്ത്രവിഭൂഷണൈഃ ॥ **16.6** ॥

മേരുകൽപേന രൂപേണ മേദിനീധൃതിഹേതുനാ ।
ത്രിദശപ്രീതിദാതാരം സ്ത്യാനസിന്ദൂരധാതുനാ ॥ **16.7** ॥

മൂർധ്നാ വിപുലതുംഗേന മേനകാസ്തനബന്ധുനാ ।
ദധതം മൗക്തികാകൽപം ഗംഗാബുദ്ബുദനിർമ്മലം ॥ **16.8** ॥

അജഹദ്ഭൃങ്ഗഗീതേന ഗർജ്ജാഡംബരശോഭിനാ ।
സ്വകാന്ത്യാ കർണ്ണതാലേന ക്ലൃപ്തസംഗീതഖേലനം ॥ **16.9** ॥

നർത്തയന്തമമർത്ത്യാനാം നേത്രകൗതുകസൂതികാം ।
നാസാം ത്രിദശനാരീണാമൂരുനിർമ്മാണമാതൃകാം ॥ **16.10** ॥

www.prapatti.com

മംഗലത്വമിവേച്ഛദ്ഭിർഹേമശംഖദിമണ്ഡനൈഃ।
ആശ്രിതം രത്നപൂർണ്ണേന കുംഭേന ച മഹീയസാ॥ **16.11**॥

വിഭൂതിശരദംഭോദൈഃ കീർത്തിവല്ലീഗുലുച്ഛകൈഃ।
കാന്തിസാഗരകല്ലോലൈഃ സപക്ഷമിവ ചാമരൈഃ॥ **16.12**॥

സഹജം പ്രഭയാ ചന്ദ്രം വാരുണീം മദസമ്പദാ।
സൂചയന്തം സ്വമൂർത്ത്യാ ച സുധാം ശുദ്ധാനുഭാവ്യയാ॥ **16.13**॥

ജഗദാമോദജനകം ദാനാർദ്രകരപുഷ്കരം।
ദഭ്രയന്തമിവൗദാര്യാദ്ദിവ്യപാദപസമ്പദം॥ **16.14**॥

ഉദഗ്രബഹുദന്താംശും ബൃംഹിതവ്യാപ്തദിങ്മുഖം।
ഹസന്തമിവ ദിങ്നാഗാനന്യാനതിബലാനപി॥ **16.15**॥

ഉദ്വഹന്തം കദലികാം കാഞ്ചനീം കിംകിണീഫലാം।
വപ്രാഭിഘാതഭീതസ്യ സുമേരോരുപദാമിവ॥ **16.16**॥

ചിത്രകംബലസഞ്ഛന്നം കാന്തം കനകകക്ഷ്യയാ।
വിദ്യുതേവ പരിഷ്വക്തം വാസരാന്തശരദ്ഘനം॥ **16.17**॥

അവധിം ദർശനീയാനാമാകൽപമനഘം ദിവഃ।
ജീവാതും ദേവസൈന്യാനാം ദർപ്പഭംഗം വിരുന്ധതാം॥ **16.18**॥

ഘണ്ടായുഗലനാദേന നഗേന്ദ്രേഷ്വനുനാദിനാ।
ക്ഷരന്തമമൃതക്ഷേപൈഃ കർണ്ണേഷ്വമരതദ്ദിഷാം॥ **16.19**॥

മഹതാ മദഗന്ധേന തസ്യ വിഗ്നാ വിഭ്രമുഃ।
ഉത്ഖാതവിപുലസ്തംഭാ നാഗാസ്ത്രുടിതശൃങ്ഖലാഃ॥ **16.20**॥

സ തം ദ്വാരവതീദ്വാരേ സമവസ്ഥാപ്യ സാനുഗം।
ആസസാദ ഹരേഃ സ്ഥാനമവജ്ഞാതത്രിവിഷ്ടപം॥ **16.21**॥

ശുഭാനാമിവ സാമ്രാജ്യം ശ്വേതദ്വീപമിവാപരം।
നിവേദിതസമാഹൂതഃ പ്രാസാദം പ്രാവിശത് പ്രഭോഃ॥ **16.22**॥

സ തേന വിഹിതാം ശക്രഃ പ്രതിഗൃഹ്യ പ്രിയാർഹണാം।
നിജഗാദ നിജാം ഭീതിം ഗദ്ഗദോദ്ഗമയാ ഗിരാ॥ **16.23**॥

ദയനീയേഷു ദേവേഷു ദേവദേവ ത്വയാ*f*ധുനാ।
അപാംഗാഃ പരിപാത്യന്താമനുക്രോശാനുവർത്തിനഃ॥ **16.24**॥

സുഷുവേ നരസിംഹം ത്വാം ഭക്തപ്രഹ്ലാദസമ്മുഖം।
രക്ഷാർത്ഥമിഹ ദീനാനാം രത്നസ്ഥൂണേവ ദേവകീ॥ **16.25**॥

നാഥ ത്വയി നിരാബാധം ത്രിലോകീം ത്രാതുമാഗതേ।
നരകോ നാമ ദൈത്യേന്ദ്രഃ കദർത്ഥയതി നാകിനഃ॥ **16.26**॥

ധർമ്മസൂകരരൂപസ്യ തവാസൗ ക്ഷമയാ*f*മ്പയേ।
ഉത്പാത ഇവ ഭൂതാനാമുദ്ബഭൂവ ഭയാനകഃ॥ **16.27**॥

ജനനീ സർവ്വഭൂതാനാം പത്നീ തവ വസുന്ധരാ।
പ്രസൂയ നരകം ദേവീ ദൂയതേ ത്വദുപേക്ഷയാ॥ **16.28**॥

ന ഹിരണ്യഹിരണ്യാക്ഷൗ ന മധുർന്ന ച കൈടഭഃ।
ഉപമാനപദേ തസ്യ ത്വച്ഛക്തിജനിതാത്മനഃ॥ **16.29**॥

ഏഷ കൽപാന്തവൃത്താന്തമിദാനീന്തനയന്നിവ।
വിധുനോതി ത്വദാലംബം ബ്രഹ്മസ്തംബമിദമ്പരഃ॥ **16.30**॥

വിക്രമസ്രോതസാ തസ്യ ബൃഹന്ത്യപി ബലാനി നഃ।
സഹസാ ഭേദമായാന്തി സൈകതാ ഇവ സേതവഃ॥ **16.31**॥

യദൃച്ഛോപഗമേ*f*പ്യസ്യ യാന്തി ദേവഗൃഹാശ്രിതാഃ।
പ്രധാവിതുമനീശാനാഃ സാക്ഷിതാം സാലഭഞ്ജികാഃ॥ **16.32**॥

മഹതാ മത്പ്രയുക്തേന വജ്രേണ ജ്വലിതാത്മനാ।
നിലില്യേ തസ്യ ദോർമ്മധ്യേ നിഷ്കാഭരണ വർഷ്മണാ॥ **16.33**॥

ത്വത്കോപ ഇവ ദീപ്തോ*f*പി ജ്വലനോ ന പ്രകാശതേ।
ജ്യോതിരിംഗണവത്തസ്യ ദ്യുമണേരിവ സന്നിധൗ॥ **16.34**॥

അമോഘത്വയശോഭംഗഭയാദിവ നിവർത്തതേ ।
അഖണ്ഡിതബലേ തസ്മിൻ ദണ്ഡോ ദണ്ഡധരാർപ്പിതഃ ॥ **16.35** ॥

നയനാർച്ചിഷ്മതസ്തസ്യ നൈരൃതേശ്വരവാഹിനീ ।
അപസൃപ്യ പുരോഭാഗാദദ്യാപി ന നിവർത്തതേ ॥ **16.36** ॥

തം സുപ്തമപി വാ മത്തം വാരുണോ വൈരിദാരുണഃ ।
ന രോദ്ധും ക്ഷമതേ പാശോ നലസ്തംബ ഇവ ദ്വിപം ॥ **16.37** ॥

ശക്തഃ ശമയിതും തസ്യ സംവർത്താർഹജ്വോ*f*പി സൻ ।
നഭസ്വാൻ ഖേലതഃ സംഖ്യേ ന സ്വേദകണികാമപി ॥ **16.38** ॥

ധനദേന ഗദാ തസ്യ മഹതീ മൂർധ്നി പാതിതാ ।
അഭിത്ത്വാ പൗഷ്പമാപീഡമനാപീഡത്വമാദധേ ॥ **16.39** ॥

ജടിലാൻ കൃത്തിവസനാൻ നിയമം തീവ്രമാസ്ഥിതാൻ ।
തപസ്വിന ഇതി ജ്ഞാത്വാ സ രുദ്രാന്നാതിവർത്തതേ ॥ **16.40** ॥

അഹരദ്വാരുണം ഛത്രം മാമകം മണിഭൂധരം ।
അമൃതസ്യന്ദിനീ ചാസ്മജ്ജനന്യാ മണികുണ്ഡലേ ॥ **16.41** ॥

ആദർശമിവ സമ്പത്തേരമൃതാബ്ധേരിവാശയം ।
ഔപവാഹ്യമസൗ മത്കമാരുരുക്ഷതി സാമ്പ്രതം ॥ **16.42** ॥

ദേവദാനവസിദ്ധാനാം നൃപാണാമപി കന്യകാഃ ।
അപഹൃത്യ ത്വദേകാർഹാസ്ത്വരതേ പാണിപീഡനേ ॥ **16.43** ॥

സ ഭൗമസ്ത്വന്നിരസ്താനാം സമവായ ഇവോത്ഥിതഃ ।
ബാധതേ വിബുധാനേവം ബലവീർയപരാക്രമൈഃ ॥ **16.44** ॥

തദേവമവസീദത്സു ദയാ ദേവേഷു പാത്യതാം ।
അനപഹ്നുതദാസ്യാനാം ദോഷനിഹ്നവസാക്ഷിണീ ॥ **16.45** ॥

തമർദ്ധം ഭൂമിഭാരസ്യ ത്വയൈവോത്പാദിതം പ്രഭോ ।
ത്രിലോകീകണ്ടകം തീക്ഷ്ണം ത്വമേവോദ്ധർത്തുമർഹസി ॥ **16.46** ॥

നിവർത്ത്യേ ധർമ്മശല്യേ ऽസ്മിൻ നിദാനേ സർവ്വപാപ്മനാം ।
നിവേദനമിഹാസ്മാകമംശോ നിർവ്വഹണം ത്വയി ॥ **16.47** ॥

മശകാമർശവദ്യസ്യ മധുകൈടഭമർദ്ദനം ।
തദന്യദനുജുധ്വംസേ തസ്യ തേ കിമിവാദ്ഭുതം ॥ **16.48** ॥

നിഗമാന്തേഷു നിഗദവ്യാഖ്യാതനിജവൈഭവഃ ।
വിധത്സ്വ വിപദുത്തീർണ്ണാനമർത്ത്യാനനുകമ്പയാ ॥ **16.49** ॥

ഇതി വിജ്ഞാപിതോദന്തം ദത്തഹസ്തം ബലദ്വിഷം ।
വിനിവർത്ത്യ ജഗന്നാഥോ വൈനതേയമഥാസ്മരത് ॥ **16.50** ॥

അനുചിന്തിതമാത്രസ്തമുപതസ്ഥേ ഖഗേശ്വരഃ ।
അഹീന്ദ്രദാമഭിർഭീമൈരംസലംബിഭിരംസലഃ ॥ **16.51** ॥

പക്ഷമാരുതഘോഷേണ ത്രൈലോക്യദുരിതച്ഛിദാ ।
ചതുർണ്ണാമിവ വേദാനാം സംഭൂതിമിവ ഭാവയൻ ॥ **16.52** ॥

തരുണാർക്കപ്രഭാസാരസാമരസ്യജുഷാ ത്വിഷാ ।
തപ്തഹേമദ്രവൗഘേന ലിമ്പന്നിവ ദിശോ ദശ ॥ **16.53** ॥

സ്വാമിദർശനസന്തോഷാത് പ്രഹൃഷ്യദ്ഭിസ്തനൂരുഹൈഃ ।
യുഗാന്തസന്ധ്യാജലദഃ തടിജ്ജാലൈരിവ ജ്വലൻ ॥ **16.54** ॥

വിപുലാദ്ഭുതസംസ്ഥാനൈർദ്യോതിതോ ദിവ്യഭൂഷണൈഃ ।
ഭുജഗേന്ദ്രഫണാരത്നശംകാർഹമണിചിത്രിതൈഃ ॥ **16.55** ॥

തുംഗവജ്രവ്രണാംകേന സുവിസ്തീർണ്ണേന വക്ഷസാ ।
അബഹിർഭാവയൻ കൃത്സ്നമവകാശം വിഹായസഃ ॥ **16.56** ॥

പൃഥുനാ ഭുജയുഗ്മേന ഭോഗീന്ദ്രപരികർമ്മണാ ।
മന്ദരദ്വിതയേനേവ സമേതോ രുക്മപർവ്വതഃ ॥ **16.57** ॥

വ്യാലഖണ്ഡനസംക്രാന്തവിഷപംകകലംകിനാ ।
ദധാന ഇവ തുണ്ഡേന ദൈത്യദർപ്പഗജാംകുശം ॥ **16.58** ॥

തക്ഷകശ്രോണിസൂത്രേണ ദൃഡബദ്ധേന ബന്ധുരം ।
മാനൃമഗ്രജവർണ്ണേന വസാനോ ദിവ്യമംബരം ॥ **16.59** ॥

നാഥഭക്തിപരിഷ്കാർയാം നൃത്തലീലാമിവ സ്പൃശൻ ।
നിജേന സ്ഥാനകേനാഗ്രേ നിഹിതോന്നതജാനുനാ ॥ **16.60** ॥

വപുഷാ ഭക്തിനമ്രേണ ധീരോന്നതമഹീയസാ ।
ശാന്തവീരാദ്ഭുതരസാൻ സമാഹൃത്യേവ സമ്പതൻ ॥ **16.61** ॥

മൂർത്തിമാനിവ സംരംഭോ രൂപവാനിവ മാരുതഃ ।
തരംഗാൻ പക്ഷതീകൃത്യ സംക്ഷിപ്ത ഇവ സാഗരഃ ॥ **16.62** ॥

സംവർത്ത ഇവ നാഗാനാം സംഘാത ഇവ രംഹസാം ।
വാലഖില്യചരിത്രാണാം വിപാക ഇവ ജംഗമഃ ॥ **16.63** ॥

പ്രഭുസ്തം ദൈത്യസിദ്ധീനാം പ്രസൂതകിലകിഞ്ചിതം ।
ഓലണ്ഡിതമിവാപശ്യദുഗ്രം സമരതാണ്ഡവം ॥ **16.64** ॥

ദത്തനീരാജനസ്തേന ദദൃശേ വാഹനേശ്വരഃ ।
പ്രദക്ഷിണീകൃതഃ ശശ്വത് പ്രതാപവിജയശ്രിയാ ॥ **16.65** ॥

സ തദാ*ff*സ്ഫോടയാമാസ വിന്ധ്യമേരുസമൗ ഭുജൗ ।
രുദ്രയാ ച സുകീർത്ത്യാ ച മൃദിതൗ കൺഠഭൂഷണൈഃ ॥ **16.66** ॥

ദുധുവേ പക്ഷതീ ച ദ്വേ ഡോലായിതകുലാചലേ ।
വീജയൻ ഘോരദുർവ്വാദിഘർമ്മതപ്താമിവ ത്രയീം ॥ **16.67** ॥

മുഹുരാമ്രേഡയാമാസ ജയാലോകയഭാരതീം ।
മുദ്ധമധ്യപ്രഗൽഭാഭിർദ്ദശാഭിഃ കർബ്ബുരാമിവ ॥ **16.68** ॥

സ തദാ സന്നതസ്കന്ധോ ബദ്ധാഞ്ജലിരനിഃശ്വസൻ ।
മുമുദേ മൂർധ്നി സംസ്പൃഷ്ടോ മുകുന്ദേന പ്രസേദുഷാ ॥ **16.69** ॥

തസ്മിൻ പ്രഥമമാരോപ്യ സത്യാം വിരഹവിക്ലബാം ।
ആരുരോഹ തതഃ ശൗരിരാഖണ്ഡലകൃതസ്തുതിഃ ॥ **16.70** ॥

നിവർത്ത്യ സ്വനിവാസായ ശക്രം ശമിതസാധ്വസം ।
പ്രയയൗ ദീപ്തസന്നാഹഃ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷപുരം പ്രഭുഃ ॥ **16.71** ॥

ശ്രേയഃപരിപണം തസ്യ ശ്രുതിശ്രേണിശിരോധൃതം ।
പ്രണതഃ പരിജഗ്രാഹ ശാസനം പാകശാസനഃ ॥ **16.72** ॥

യഥാസ്വം നഗരദ്വാരേ യാദവാ ദാനവാശ്ച തം ।
തരസ്വിഗരുഡാരൂഢം സത്യമൈക്ഷന്ത തത്ക്ഷണം ॥ **16.73** ॥

സമന്താദ്വൈരിദുർഗ്രസ്യ ക്ഷിപ്തചക്രഃ ക്ഷണേന സഃ ।
ക്ഷുരാന്താനച്ഛിനത്പാശാനാതതാഞ്ഛതയോജനം ॥ **16.74** ॥

മുരം പഞ്ചജനം സപ്തസഹസ്ത്രാണി മുരോദ്ഭവാൻ ।
ശലഭീകൃത്യ ചക്രാഗ്നിരുപദുദ്രാവ തത്പുരം ॥ **16.75** ॥

തതഃ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷദ്വാരേ ദൈത്യദാനവസൂദനഃ ।
പാഞ്ചജന്യമുപാദധ്മൗ പ്രലയാംബുധിനിസ്വനം ॥ **16.76** ॥

വീക്ഷ്യ തം വിവിശുർദ്ദുർഗം ദിവാഭീതാ ഇവാസുരാഃ ।
ഉദ്യന്തമിവ തിഗ്മാംശുമുദയാദ്രൗ ഗരുത്മതി ॥ **16.77** ॥

അഭിമാനോദിത വ്യക്തിരഹംഗാര ഇവോൽബണഃ ।
മഹതോ ദൈത്യനഗരാന്നിരഗാന്നരകാസുരഃ ॥ **16.78** ॥

തമസ്ത്രമായാഭ്യധികാ ദാനവാഃ പർയവാരയൻ ।
പ്രകടച്ഛന്നകൗടില്യാഃ പാഷണ്ഡമിവ ഹൈതുകാഃ ॥ **16.79** ॥

സംയുഗേ രജസോദ്രിക്തേ തസ്മിൻ സത്ത്വതമസ്ത്വിഷോഃ ।
അർത്ഥിപ്രത്യർത്ഥിനോരാസീദനഭിവ്യക്തരൂപതാ ॥ **16.80** ॥

ശരധാരാസഹസ്രേണ ഛാദയന്നരകോ ദിശഃ ।
സ്വഹേതുമഭിസമ്പേദേ സമുദ്രമിവ തോയദഃ ॥ **16.81** ॥

നരകാംബുദമുക്താഭിർന്നാഥോ നാരാചവൃഷ്ടിഭിഃ ।
വിപദ്ഭിരിവ തദ്ഭക്തോ വിഷമാഭിർന്ന വിവ്യഥേ ॥ **16.82** ॥

ദൃപ്യതാമഥ ദൈത്യാനാം ധ്വനിരുത്കമ്പയൻ ദിവം ।
പാഞ്ചജന്യപ്രണാദേന പർയഭൂയത ഭൂയസാ ॥ **16.83** ॥

ദിദൃക്ഷോപഗതാനാം തദ്ദേവാനാം രോമഹർഷണം ।
അദീവ്യത രണദ്യൂതമന്തരസ്ഥയശഃപണം ॥ **16.84** ॥

പ്രതിവിവ്യാധ ദൈതേയം ബാണൈരശനിഭീഷണൈഃ ।
പക്ഷവന്തമിവാദ്രീന്ദ്രം പ്രകുപ്യൻ പാകശാസനഃ ॥ **16.85** ॥

ശരസംഹതയസ്തസ്യ ക്ഷരന്ത്യഃ ശാർങ്ഗശൈലതഃ ।
ദ്വിധാ ചക്രുഃ സ്വവേഗേന ദ്വിഷദ്ബലമഹാർണ്ണവം ॥ **16.86** ॥

തസ്യ ജ്യാസ്വനഗീതാനി സമയുജ്യന്ത സംയുഗേ ।
കരിണാം കർണ്ണതാലൈശ്ച കബന്ധാനാം ച താണ്ഡവൈഃ ॥ **16.87** ॥

ദൈത്യശോണിതദിഗ്ധാഭിഃ തദ്ബാണതതിഭിർന്നഭഃ ।
രുരുധേ രോഷതാമ്രാഭിഃ കൃതാന്തസ്യേവ ദൃഷ്ടിഭിഃ ॥ **16.88** ॥

ദ്വിരദാഃ ശരനിർഭിന്നകുംഭനിർമ്മുക്തമൗക്തികാഃ ।
ക്ഷരന്തഃ കരകാസാരം കൽപമേഘാ ഇവാബഭുഃ ॥ **16.89** ॥

നാസാവാലധിഭിർന്നാഗാഃ ക്ഷരന്തോ രക്തനിർഝരാൻ ।
ശശംസുർല്ലാഘവം തസ്യ നിഷ്പത്രാകൃതസായകം ॥ **16.90** ॥

അഗ്രിമം വിശതാം സ്കന്ധമാമൂലമഹിതാം ചമൂം ।
ശരാണാം തസ്യ സന്ധാനനിപാതൗ ന ദ്വിഷോ*ഽ*വിദുഃ ॥ **16.91** ॥

ലക്ഷ്യമേകമഭൂത്തസ്യ ശരാണാമുത്പലത്വിഷാം ।
അമരസ്ത്രീകടാക്ഷാണാമപ്യഭംഗുരധന്വനഃ ॥ **16.92** ॥

ചിരപ്രാർത്ഥിതഭീതാനാം സ താസാമേവ ശാത്രവാൻ ।
സ്വയംവരപതീംശ്ചക്രേ സുധന്വാ സുരസുഭ്രുവാം ॥ **16.93** ॥

ത്യക്ത്വാ ഭീതിവൃതാംസ്തത്ര വിമുക്താൻ ജീവിതാശയാ ।
സാർദ്ധമപ്സരസഃ കീർത്ത്യാ വീരാൻ സ്വയമവൃണ്വത ॥ **16.94** ॥

അനന്തസ്യ തദാfനന്തൈരസുരൈരാഹവോത്സവഃ।
ജയശ്രിയം ച സത്യാം ച സമ്മതേ സമതോഷയത് ॥ 16.95 ॥

സ്വബാധനിയതസ്തത്ര പരബാധാഭിലാഷിണാം।
പ്രയാസഃ സുരശത്രൂണാം ജാത്യുത്തരമിവാഭവത് ॥ 16.96 ॥

വിസന്ധിവിഗ്രഹാഃ ക്ഷിപ്തയാനാസനസമാശ്രയാഃ।
ദ്വൈധീഭാവസൃജോ യോധാ ദുർന്നയസ്ഥാ ഇവാഭവൻ ॥ 16.97 ॥

അനഘവ്യവസായാനാമസംഗത്യക്തവർഷ്മണാം।
യോഗിനാമിവ തത്രാസീദപരാവർത്തനാ ഗതിഃ ॥ 16.98 ॥

തനും തത്ര മുകുന്ദേന ത്യാജിതാൻ മഹതീ സ്വയം।
അവൃണോദനഘാ കീർത്തിരധിവിന്നാപ്സരോഗണാൻ ॥ 16.99 ॥

നിഃ സഹായീകൃതസ്തത്ര ശരവർഷൈർദ്ധരാസുതഃ।
ബഹുമന്യത തേനൈവ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധമുപസ്ഥിതം ॥ 16.100 ॥

കൃതപ്രതികൃതൈരസ്ത്രപ്രയോഗൈഃ ക്രീഡതോസ്തയോഃ।
അദൃഷ്ടാന്തമഭൂദ്യുദ്ധമന്യദൃഷ്ടാന്തവർജ്ജിതം ॥ 16.101 ॥

വക്രവൃത്തിഃ സരുധിരോ ലോഹിതാംഗോ മഹീസുതഃ।
പ്രാപ്യ യാദവഭാസ്വന്തം മൂഢഃ സമഭവത് ക്രമാത് ॥ 16.102 ॥

സ്വായുധൈകസഹായസ്തു ദേവഃ സ്വച്ഛന്ദയാദവഃ।
നിരയാപരപർയായം രിപും ചക്രേ നിരായുധം ॥ 16.103 ॥

ക്രോധരക്തതനുർദ്വൈത്യഃ ക്ഷരച്ഛോണിതനിർഝരഃ।
ഗൃഹീതപാദസഞ്ചാരോ ഗൈരികാദ്രിരിവാബഭൗ ॥ 16.104 ॥

നിശിതൈസ്തസ്യ നാരാചൈർന്നിർഭിന്നരഥസാരഥിഃ।
ആസ്ഫോടിതഭുജസ്താർക്ഷ്യമജിഘ്രാംസദമർത്ത്യജിത് ॥ 16.105 ॥

നിസർഗ്ഗതമസസ്തസ്യ ജിഹ്മഗസ്യാംഗമുത്തമം।
രഥപാദേന ചിച്ഛേദ രാഹോരിവ രമാപതിഃ ॥ 16.106 ॥

ഉദതിഷ്ഠത ഹാകാരസ്തതോ യുഗപദേകധാ।
ദേവദാനവസൗധേഭ്യോ ഹർഷശോകസമുദ്ഭവഃ॥ **16.107**॥

സ്ഫുരദ്ഭ്രുകുടി ദൈത്യസ്യ രോഷദഷ്ടാധരം മുഖം।
നികൃത്തമപി ന ദ്രഷ്ടും പ്രബഭൂവുർദ്ദിവൗകസഃ॥ **16.108**॥

നികൃത്തശിരസം ദേവീ നിജാംകേ പതിതം സുതം।
മഹതീ മേദിനീ ദീനം കമ്പമാനാƒമ്പകമ്പത॥ **16.109**॥

അഥ സാ ദൈത്യഹന്താരം പ്രണമ്യ നതജീവിതം।
അയാചത ദയാസിന്ധുമാത്മജസ്യ ശുഭാം ഗതിം॥ **16.110**॥

തുഷ്ടാവ ച പതിം തുഷ്ടാ മേദിനീ വിശ്വവേദിനീ।
സ്നപയന്തീവ സംയത്തം ദന്തദീധിതിഗംഗയാ॥ **16.111**॥

അഹമസ്മി വിഭൂതിസ്തേ ഭൂതധാത്രീ ത്വയാ ധൃതാ।
അശേഷാധാരമേകം ത്വാമനാധാരമധീയതേ॥ **16.112**॥

തിസൃഭിഃ ശക്തിഭിർയുക്തം ഷാഡ്ഗുണ്യപ്രഥിതോദയം।
അധിരാജമശേഷസ്യ ജഗദുസ്ത്വാം ജിതാഹിതം॥ **16.113**॥

അപി കോടിമുഖൈഃ സർവ്വൈരനന്തേനാപ്യനേഹസാ।
നാഥ ത്വദ്ഗുണദുഗ്ധാബ്ധി പൃഷദാസ്വാദനം ക്ഷമം॥ **16.114**॥

അകർത്തുമന്യഥാകർത്തും കർത്തുമപ്യഖിലം ക്ഷമം।
ലക്ഷ്മീലക്ഷണമാഹുസ്ത്വാം ലംഘിതത്രിവിധാവധിം॥ **16.115**॥

സ്ഥിരത്രസവിഭക്തം തേ ചിദചിദ്ഭേദചിത്രിതം।
സ്വസൃഷ്ടമിദമുദ്യാനം ത്വദന്യോ നാസ്തി രക്ഷിതും॥ **16.116**॥

സ്വാതന്ത്ര്യപരതന്ത്രസ്ത്വം പാരതന്ത്ര്യസ്വതന്ത്രിതൈഃ।
വിഹരസ്യാത്മസൂത്രസ്ഥൈഃ ശകുനൈരിവ ജന്തുഭിഃ॥ **16.117**॥

സിതാസിതഗുണാരബ്ധൈഃ പാശജാലൈർദ്ദുരത്യയൈഃ।
നിബദ്ധാഃ പശവോ നാഥ ത്വദേകാധീനമുക്തയഃ॥ **16.118**॥

യസ്യ ത്വം യശ്ച ഹൃദ്യസ്തേ യസ്യാസൗ തസ്യ യസ്തഥാ।
നാഥ ത്വത്പദമാരുഹ്യ ന പുനസ്തൈർന്നിവൃത്യതേ॥ **16.119**॥

സുരാസുരവിഭാഗോ*f*യം തുലാഗ്രന്യായതസ്ത്വയാ।
കൽപിതഃ കാലപർയായാന്നിമേനാന്നതസമക്രമഃ॥ **16.120**॥

കസ്ത്വദംഗീകൃതം ഹന്താ കസ്ത്രാതാ ത്വജ്ജിഘാംസിതം।
നിഹംസി പാസി ചൈകസ്ത്വം സ്വേന വിശ്വം പരേണ വാ॥ **16.121**॥

വൃദ്ധിസംകോചവിഷമാ ഗതാഗതസഹായിനീ।
നിയതിഃ കേന ലംഘ്യേത നിജച്ഛായാനുകാരിണീ॥ **16.122**॥

ന പുത്രവധമന്വീക്ഷ്യ ന ദൂയേ ത്വന്മതസ്ഥിതാ।
ന ച പുത്രാഭിമാനോ മേ മത്പ്രസൂതേഷു ജന്തുഷു॥ **16.123**॥

സൂദനേ കൃതസംകൽപഃ സ്വഭക്തപരിപന്ഥിനാം।
യദി തീർണ്ണപ്രതിജ്ഞസ്ത്വം കിം മയേദം ന മൃഷ്യതേ॥ **16.124**॥

ത്വന്മായാജൃംഭിതൈർദ്വേവ ബ്രഹ്മാണ്ഡൈരപി ലീയതേ।
ജന്മന്യപി സുരോദ്ധേഷു ജന്തുവർഗ്ഗേഷു കാ കഥാ॥ **16.125**॥

ത്വത്പ്രസൂതസ്ത്വയൈവാസൗ വധിതശ്ചക്രധാരയാ।
കാ നാമ കൃതിനസ്തസ്യ പരിദേവയിതവ്യതാ॥ **16.126**॥

നിരുദ്ധേ നരകേ നാഥ നിത്യധർമ്മാത്മനാ ത്വയാ।
നിഷ്പ്രതിദ്വന്ദ്വികം സ്വർഗ്ഗസുഖമാസ്വാദ്യതാം സുരൈഃ॥ **16.127**॥

നിർയാതിതമിദം ഭൂയഃ ത്വജ്ജനന്യൈ മയാ സ്വയം।
ശ്രവണാഭരണദ്വന്ദ്വം ശീതലാർക്കയുഗപ്രഭം॥ **16.128**॥

ഇതി വിജ്ഞാപ്യ സാ തസ്മൈ വിഷാദാഭാവമാത്മനഃ।
വിരരാമ തതോ ദേവീ വിലക്ഷാ വിശ്വധാരിണീ॥ **16.129**॥

താമശേഷജഗദ്ധാത്രീം സന്നതാംഗീമസാന്ത്വയത്।
സഹധർമ്മചരീം പൂർവ്വാം വാസുദേവോ വസുന്ധരാം॥ **16.130**॥

പുരസ്കൃതപ്രസാദസ്താം പൂർവ്വസംഭവഗേഹിനീം ।
ഗൃഹീതകുണ്ഡലോ ഗന്തുമമ്പമംസ്ത ഗദാഗ്രജഃ ॥ **16.131** ॥

തതഃ സാ തത്സമാദേശാത് സത്യഭാമാഭിവന്ദിതാ ।
രമ്യം പ്രതിയയൗ സ്ഥാനം രത്നസാനുശിഖണ്ഡകം ॥ **16.132** ॥

ദദർശ യദുവീരോ*f*ഥ ദൈത്യവീരനിവേശനം ।
അചിന്ത്യമിവ മായാനാം പ്രഭാവമനുപപ്ലവം ॥ **16.133** ॥

വിചക്ഷണവരം ദൈത്യം വൈരിസമ്പത്കരഗ്രഹേ ।
വിഭൂതിസഞ്ചയപ്രേക്ഷീ ബഹ്വമംസ്ത ബലാനുജഃ ॥ **16.134** ॥

സുധാനിഷ്യന്ദിഭിഃ സ്ഥൂലൈഃ മുക്താദാമഭിരാവൃതം ।
പശ്യൻ പാശഭൃതശ്ഛത്രം വിശ്വകർത്താ വിസിഷ്മിയേ ॥ **16.135** ॥

നിദധ്യൗ കന്യകാസ്തത്ര നിദർശിതപരസ്പരാഃ ।
അമുദ്രാഭംഗസുഭഗാ നീവീരിവ രതേഃ ശുഭഃ ॥ **16.136** ॥

ലാവണ്യജലധൗ ലക്ഷ്മ്യാശ്ഛായാ ഇവ സഹോദിതാഃ ।
മധുസ്രച്ഛന്ദതാസീമ്നേ മാന്മഥീരിവ ദീർഘികാഃ ॥ **16.137** ॥

കാമകീർത്തിപതാകാഭിഃ സ താഭിഃ പ്രത്യവേക്ഷിതഃ ।
ആത്മാനമമൃതോദമ്പദന്തഃ സ്ഥിതമമന്യത ॥ **16.138** ॥

സുപ്രഭാതമഭൂത്താസാം സുദിനം ച തമോപഹം ।
ഭവദോഷ്ടാർയമാ യാസാം ദേവോ ദൃഷ്ടിപഥം ഗതഃ ॥ **16.139** ॥

രത്നശൈലനിഭാംസ്തസ്യ ഭുജാൻ കടകഭൂഷിതാൻ ।
ഉപധാസ്യന്തി യാസ്താസാം ശ്രേയസീ ഭവിതവ്യതാ ॥ **16.140** ॥

സർവ്വസ്വമിവ പുണ്യാനാം സാമ്രാജ്യമിവ സമ്പദാം ।
സമാജമിവ സിദ്ധീനാം സ തദ്യൗവതമഗ്രഹീത് ॥ **16.141** ॥

ഭുജമന്ദരവേഗേന ചക്രഭ്രമവതാ വിഭുഃ ।
മഥിതാദ്ദാനവാംഭോധേരമൃതം തദവിന്ദത ॥ **16.142** ॥

മണിപരുവകസമ്പന്മാനനീയസ്തനീനാം
മനസിജവപുഷേവ സ്വേന സംകൽപിതാനാം।
സകലജഗദഭിഖ്യാസാരസീമ്നാം സ താസാം
സ്വയമജുഷത സിദ്ധിം സ്വപ്രസാദാപ്രസൂതാം ॥ **16.143** ॥

പുരമഥ ഗമയിത്വാ ഭൂഷിതം യാദവാഗ്ഭ്യൈഃ
ശതസമധികസംഖ്യം ഷോഡശസ്ത്രീസഹസ്രം।
അവനിതനയഭീതാൻ പ്രീണയന്നാദിതേയാൻ
പരിണയനവിലംബം പദ്മനാഭഃ പ്രസേഹേ ॥ **16.144** ॥

ദിവി ഭുവി ച സമിദ്ധം ദീപരൂപേണ രൂഢൈഃ
ത്രിഭുവനവിഭവാനാമംകുരൈരേകരൂപൈഃ।
ജനിതനിഗമസഖ്യം ദാനവീനാം വിലാപൈഃ
നരകവധദിനം തന്നാഥപൂജാർഹമാസീത് ॥ **16.145** ॥

ഐരാവതപ്രതിനിധീനഥ ഷട്സഹസ്രം
സ്തംബേരമാൻ പൃഥുലദന്തചതുഷ്കഭാജഃ।
കാംഭോജവാജിനിയുതാനി ച സത്രിസപ്താ–
ന്യഭ്യാനയന്നിജപുരം നരകസ്യ ഭൃത്യൈഃ ॥ **16.146** ॥

ഉദ്ഗമ്യ ദുർഗ്ഗജലധേരുദയാദ്രികൽപം
തുംഗം വിഹംഗമപതിം ത്വരയാ*ധ*ിരോഹൻ।
ഉല്ലാസഹേതുരഭവദ്യദുവീരഭാസ്വാൻ
വൈമാനികപ്രണയിനീവദനാംബുജാനാം ॥ **16.147** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ സോഡശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ സപ്തദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

ആതപത്രമഥ തത് പ്രചേതസോ
മന്ദരസ്യ മണിശൃങ്ഗമുന്നതം ।
സാവരോധമപി സാത്വതാം പതിം
ലീലയൈവ ഗരുഡോ വഹൻ യയൗ ॥ **17.1** ॥

തം ക്ഷിപന്തമധികേന രംഹസാ
മാരുതസ്യ മനസോ*f*പി ശീഘ്രതാം ।
വാലഖില്യസുകൃതം വിപക്ഷ്തിമം
പ്രാണമൈക്ഷത ബഹിശ്ചരം പ്രഭുഃ ॥ **17.2** ॥

ലോകതഃ ഖഗരഥേന മധ്യമാത്
ഉത്പതന്തമവനമ്യ മാധവം ।
നിർജ്ജരാഃ സ്തുതിഭിരഭ്യപൂജയൻ
പുഷ്കലാഭിരപി പുഷ്പവൃഷ്ടിഭിഃ ॥ **17.3** ॥

പാഞ്ചജന്യനിനദോപഹൂതയാ
പർയചാരി പരിതോഷനിഷ്ന്നയാ ।
ഭക്തിഭാരനതയാ സദോന്നതഃ
സ്വർഗ്ഗിണാം പരിഷദാ യദൂദ്വഹഃ ॥ **17.4** ॥

പ്രാപ്യ യാദവപതിസ്ത്രിവിഷ്ടപം
ദേവമാതുരുപനീതകുണ്ഡലഃ ।
അഗ്രജേന ഹരിണാ ഹരിഃ സ്വസം
ഭാവിതേന സമഭാവ്യതോചിതം ॥ **17.5** ॥

ഭാഗധേയപരിപാകതസ്തദാ
വാസവോ വസതിമഭ്യുപാഗതം ।

www.prapatti.com

ദേവദാനവ സമാനദൈവതം
പർയുപാസ്ത പരികൽപിതാർഹണഃ ॥ **17.6** ॥

തത്ര സമ്മദവതീഭിരഞ്ജസാ
ലോകപാലമഹിഷീഭിരർച്ചിതാം ।
ദേഹിനീമിവ ജയശ്രിയം നിജാം
ബഹ്വമംസ്ത ദയിതാം ബലാനുജഃ ॥ **17.7** ॥

സപ്രസാദമഭിനന്ദ്യ സന്നതാൻ
നാകിനോ നരകഭീതിവർജ്ജിതാൻ ।
കൃത്യശേഷവിധയേ കൃതീ ഭുവഃ
പ്രത്യപദ്യത നിവൃത്തിപദ്ധതിം ॥ **17.8** ॥

സ്വപ്രഭാവവിനിവൃത്തസാധ്വസാം
സോ'തിപത്യ നഗരീം സുപർവ്വണാം ।
പുഷ്പധന്വന ഇവോപകാരികാം
പ്രൈക്ഷതോപവനസമ്പദം പുരഃ ॥ **17.9** ॥

വർത്തതേ ദശശതേക്ഷണോ'പി സൻ
ഏകചക്ഷുരിവ യന്നിരീക്ഷണേ ।
തത്ര ദത്തനയനോ വിയദ്വനേ
വിശ്വദൃഷ്ടിരനഘോ വിസിഷ്മിയേ ॥ **17.10** ॥

ദർശയംസ്തദനു രാമണീയകം
നന്ദനസ്യ വസുദേവനന്ദനഃ ।
ഇത്യുവാച മധുരസ്മിതേക്ഷണാം
പ്രേയസീം പ്രണയപേശലാക്ഷരം ॥ **17.11** ॥

പുണ്യകൃദ്ഭിരഭികാംക്ഷിതം ത്വയാ
പൗരുഹൂതമനുഭൂതമാസ്പദം ।
അസ്യ സമ്പദമനേകശാഖയത്
പ്രേക്ഷ്യതാമിദമിഹാന്യദദ്ഭുതം ॥ **17.12** ॥

അഞ്ചിതസ്മിതമകേവലേക്ഷണം
ഭംഗുരഭ്രുപരിവർത്തിതാനനം।
കിഞ്ചിദത്ര തരലാക്ഷി താവകീം
നന്ദനം നയനവൃത്തിമർഹതി॥ **17.13**॥

വിശ്വമേതദവധേന ജേഷ്യതഃ
ഷട്പദജ്യധനുഷോ ധനുർഭൃതഃ।
അത്ര നിത്യമൃതുഭിഃ സഹോദിതൈഃ
ഷഡ്വിധം ബലമിവൈകതാം ഗതം॥ **17.14**॥

ഐകമുഖ്യമമരേന്ദ്രതുഷ്ടയേ
സംശ്രിതൈരിഹ വസന്തപൂർവ്വകൈഃ।
ശോഭതേ സുനയനേ ഗുണൈരിവ
സ്വാനുരൂപഫലസമ്പദാഹിതാ॥ **17.15**॥

ജംബുചൂതരസജൃംഭിരഞ്ജിതൈഃ
സ്നിഗ്ധകൺഠി കലകൺഠ നിഃസ്വനൈഃ।
ത്യക്തഗേഹഗമനായ നിഷ്പതൻ
പുഷ്പകേതുരിഹ ഘുഷ്യതേ ധ്രുവം॥ **17.16**॥

അർദ്ദിതാൻ മകരകേതുസായകൈഃ
അത്ര ദേവി ദയിതാൻ പദാശ്രിതാൻ।
മുദ്രയന്തി ചകിതാൻ സുരസ്ത്രിയഃ
പത്രഭംഗമകരൈഃ സ്തനാർപ്പിതൈഃ॥ **17.17**॥

കൈശ്ചിദത്ര കൃതിഭിഃ കൃതാസ്പദൈഃ
നിർമ്മമൈർമ്മനസിജോ നിരസ്യതേ।
സംഭവന്ത്യുപവനേ വനേ*f* പി വാ
സാവധാനമനസാം സമാധയഃ॥ **17.18**॥

പല്ലവൈരധരകാന്തിരംശതഃ
സ്മേരകുഡ്മലരുചാ സ്മിതം ച തേ।

വല്ലരീഭിരിഹ ദോർല്ലതാഗുണഃ
ചോരിതാനി നിഹിതാനി വാ ത്വയാ ॥ **17.19** ॥

വാദിതേഷു വിഹഗേഷ്വനുക്ഷണം
മഞ്ജു ഗായതി ച ഷട്പദവ്രജേ।
മാരുതേന ചതുരേണ നർത്തിതാ
ലാസ്യമത്ര പരിചിമ്പതേ ലതാഃ ॥ **17.20** ॥

മന്ഥരശ്വസനസൗരഭോൽബണാ
വല്ലരീഃ സ്ഫുരിതപല്ലവാധരാഃ।
മന്മഥേന ദ്രുതുസംഗമാദിമാ
നിർവൃതാ ഇവ നിശാമയാദ്ഭുതാഃ ॥ **17.21** ॥

കേലിശൈലമണിമേഖലാപദാത്
ഉദ്ഗതാമിഹ തമാലവാടികാം।
പശ്യ നന്ദനഭുവഃ സുമധ്യമേ
രോമരാജിമിവ മധ്യസംശ്രിതാം ॥ **17.22** ॥

സംഭ്രമേണ വനപാലദാരികാഃ
സാമിലംഘിതപരാഗരോധസം।
ആലവാലവലയേഷു ശാഖിനാം
വാഹയന്തി മകരന്ദവാഹിനീം ॥ **17.23** ॥

ചക്രവാകമിഥുനോദിതസ്തനീ
വീക്ഷ്യതാമിഹ വിഹാരവാപികാ।
ഷുഷ്പരേണുരുചിരാ മധുശ്രിയഃ
പുത്രികേവ പുരുഹൂതസമ്മതാ ॥ **17.24** ॥

ദിവ്യപദ്മവദനാ മണിപ്രഭാ
ദീർഘികേയമസിതാബ്ജലോചനാ।
അന്തരിക്ഷമണിദർപ്പണാന്തരേ
ബിംബിതേവ ഭവതീ വിഭാവ്യതേ ॥ **17.25** ॥

അപ്സരസ്സു നിഖിലാസ്വലക്ഷിതാം
രൂപസമ്പദമസൗ തവാദ്ഭുതാം।
പശ്യതീവ പുരുഹൂതവാപികാ
ഭൃങ്ഗതാരകിതപദ്മലോചനാ॥ **17.26**॥

ബിഭ്രതീ തദഭിലാപചേതസോഃ
സ്വാദുതാം പ്രസദനം ച ശാശ്വതം।
ദൃഷ്ടിരുത്പലവനം ദിശത്യസൗ
ദീർഘികാപയസി ദീർഘലോചനേ॥ **17.27**॥

ശോണകുഡ്മലമുഖീ സരോജിനീ
ശോഭതേ ഹരിതപത്രശാലിനീ।
സംവൃതാ ത്രിദശപാദപൈരസൗ
ശാരികേവ മണിപഞ്ജരസ്ഥിതാ॥ **17.28**॥

വ്യാഹൃതിക്ഷമദശാതിവർത്തിനീം
വിപ്ലുതാംബുജ രുചിം രജഃകണൈഃ।
സേവതേ മധുമദേന മോഹിതഃ
പുഷ്പിതാം ഭ്രമര ഏഷ പദ്മിനീം॥ **17.29**॥

ഏഷ ചാത്ര സമയാ സരോജിനീം
ഏകതാനയതി ചിത്തചക്ഷുഷീ।
പാദപൈരുപഗതശ്ചതുർവ്വിധൈഃ
പാരിജാത ഉദധീന്ദ്രസംഭവഃ॥ **17.30**॥

പദ്മരാഗരമണീയപല്ലവം
പശ്യ കോമലഹരിന്മണിച്ഛദം।
പുഷ്പഭൂതവരശിൽപഭൂഷണം
തപ്തഹേമരുചിരത്വിഷം തരും॥ **17.31**॥

നമ്രതാമുപഗതഃ ഫലൈരസൗ
വൽഗുഭൃങ്ഗവിരുതൈരഭിഷ്ടുവൻ।

ആർദ്രഭാവസുഭഗോ വിഭാവ്യതേ
കാമകിംകര ഇവോചിതക്രിയഃ ॥ **17.32** ॥

അക്ഷദാമരചനോചിതൈഃ ഫലൈഃ
ദേവതാനുഗുണപുഷ്പസമ്പദാ ।
വൽകലൈശ്ച വസനൈശ്ച വിന്ദതേ
വീതരാഗധൃതരാഗഹൃദ്യതാം ॥ **17.33** ॥

ത്വത്സഗന്ധതുലസീസഹോദരഃ
പുണ്യ ഏഷ പുരുഹൂതപാദപഃ ।
പ്രാണിനാം യദവലോകനക്ഷണേ
പൂർവ്വജാതിഷു ഭവത്യനുസ്മൃതിഃ ॥ **17.34** ॥

ഏഷ കൽപലതികാപരിഷ്കൃതഃ
പ്രത്യവേക്ഷയതി പല്ലവാരുണഃ ।
സാഗരേന്ദ്രസുതയാ സമന്വിതം
ധാമ കൗസ്തുഭമയൂഖരഞ്ജിതം ॥ **17.35** ॥

പശ്യ ജാലകിതപല്ലവാധരൈഃ
മൗക്തികൈരമൃതബിന്ദുനിർമ്മലൈഃ ।
സൂചിതസ്മിതരുചിം സുരദ്രുമം
ബാലചന്ദ്രമണിരാജസോദരം ॥ **17.36** ॥

അസ്യ നൂനമമൃതാധികൈഃ ഫലൈഃ
സേവിതൈരനുദിനം ദിവൗകസാം ।
ന പ്രസക്തിരപവർഗ്ഗനന്ദഥൗ
ന ക്ഷുധാ ന ച ജരാ ന ച വ്യഥാ ॥ **17.37** ॥

ത്വാമിഹ ത്രിദിവദർശനാഗതാം
മഞ്ജരീഭിരവനമ്യ ഭൂരിഭിഃ ।
മാനയത്യയമസൗ സുരദ്രുമോ
മന്മഥോപവനദേവതാമിവ ॥ **17.38** ॥

ദ്വാരകാപരിഷദം പ്രയാസ്യതോ
ദൂരവർത്മപഥികസ്യ മേ ദൃശാ ।
പ്രാതരാശവദിഹാസ്യ ഭുജ്യതേ
സപ്തലോകതിലകസ്യ ചാരുതാ ॥ **17.39** ॥

ഗാഢബദ്ധനയനാ ത്വമീഹസേ
കാമധേനുസഹജന്മനി ദ്രുമേ ।
നൂനമസ്യ മണിഭൂഭൃതാ സഹ
സ്ഥാപനം നിജനിവേശനിഷ്കുടേ ॥ **17.40** ॥

വ്യുത്ഥിതേഷു വിമുഖേഷു വാ സ്വയം
നിർന്നിമേഷനയനേഷു നാകിഷു ।
ത്വദ്വിവക്ഷിതമതഃ പരം കഥം
പുഷ്പമസ്യ ബിഭൃയാത് പുലോമജാ ॥ **17.41** ॥

ശംഖപദ്മസുരപാദപാദിഭിഃ
ശ്ലാഘിതാം ത്രിദിവതോ ഗുണാധികാം ।
മാനനീയചരിതാ മയാ സഹ
ദ്വാരകാം ത്വമധിവത്സ്യസി പ്രിയേ ॥ **17.42** ॥

ദുഗ്ധസിന്ധുദുഹിതുഃ സഹോദരേ
വാസമേയുഷി വദാന്യപാദപേ ।
ശക്രദാരവദനേ*f* പി ദുർല്ലഭാം
ലപ്സ്യതേ തവ വിഹാരഭൂഃ ശ്രിയം ॥ **17.43** ॥

ഇത്ഥമാദികവിനാ സമീരിതാ
സാ*f* മ്പ്രഭാവി കില സത്യഭാമയാ ।
സാമരസ്യമിവ തേന ജഗ്മുഷീ
സൗകുമാര്യസുഭഗാ സരസ്വതീ ॥ **17.44** ॥

യോജിതോ*f* ഥ യദുവംശകേതുനാ
ഖ്യാതകീർത്തിരമൃതാപഹാരതഃ ।

ഉത്ക്ഷിപൻ ഖഗപതിഃ സുരദ്രുമം
പക്ഷപംക്തിവിപിനേ ന്യവീവിശത് ॥ **17.45** ॥

ഏതമശ്രുതചരം പുരന്ദരഃ
ശുശ്രുവാൻ ക്ഷണമുദന്തമൈശ്വരം ।
ഭീതികോപസമവായരൂപയാ
ദോലയേവ സമകൃഷ്യത ദ്വിധാ ॥ **17.46** ॥

അപ്രതിക്രിയമപി പ്രഭോരിദം
ചേഷ്ടിതം പ്രതിചികീർഷതാ തദാ ।
മന്യുരേവ ശതമന്യുനാ മഹാൻ
ആഗൃഹീതമനസാ*ഽ*ഭ്യമന്യത ॥ **17.47** ॥

ദീപ്തദൃഷ്ട്യചിരരൈശ്മസന്തതിഃ
വജ്രഘോഷപരുഷോ മരുത്സഖഃ ।
ചിത്രചാപശരവർഷവാംസ്തതഃ
പ്രത്യദൃശ്യത മരുത്വദംബുദഃ ॥ **17.48** ॥

ന്യസ്തകർബ്ബുരകുഥോത്തരം നിജം
വാരണേന്ദ്രമധിരുഹ്യ വാസവഃ ।
നൈകധാതുമതി രൗപ്യഭൂധരേ
ശോഭതേ സ്മ നിജരത്നശൈലവത് ॥ **17.49** ॥

അപ്രതർക്ക്യവൃജിനോത്ഥമാസുരം
ഭാവമാസ്ഥിതവതാ വലദ്വിഷാ ।
ദുർജ്ജയോ*ഽ*പി വിജിഗീഷിതോ വിഭുഃ
സസ്മിതഃ സമരസമ്മുഖോ*ഽ*ഭവത് ॥ **17.50** ॥

ദേവരാജയദുരാജയോരിദം
ദ്വൈരഥം പ്രതിഭയം ദിദൃക്ഷവഃ ।
വേധസാ സഹ സനന്ദനാദയഃ
ത്യക്തസംയമധിയോ*ഽ*വതസ്ഥിരേ ॥ **17.51** ॥

ഭീഷണപ്രലയമേഘസന്നിഭം
കൃഷ്ണമേഘമഥ മേഘവാഹനഃ।
ആപതന്നസുര ഭേദകം ക്ഷണാത്
ആചകർഷ ഋജുരോഹിതം ധനുഃ॥ **17.52**॥

ചക്രപാണിവിജയായ ചക്രിതാത്
ഭീമഘോഷദലിതാഖിലശ്രുതേഃ।
വജ്രപാണിധനുഷഃ ശരോർമ്മയഃ
സംബഭൂവുരുദധേരിവോർമ്മയഃ॥ **17.53**॥

വജ്രിണഃ ശരഗണഃ സമാപതൻ
വാഹനേ ഖഗപതൗ മുരദ്വിഷഃ।
തസ്യ തേജസി ബഭൂവ ഭസ്മസാത്
തൂലരാശിരിവ കാലപാവകേ॥ **17.54**॥

പ്ലാവിതോ വിശിഖവൃഷ്ടിഭിസ്തദാ
ജംഭഭേദി ജലദപ്രസൂതിഭിഃ।
അമ്പദീപി ഗരുഡഃ പ്രതാപവാൻ
ആജ്യസിക്ത ഇവ വഹ്നിരാധ്വരഃ॥ **17.55**॥

വൃത്രഹന്തുരചമത് ക്രിയാമിമാം
വിശ്വവിത് സ്വവിഷയേ വിഭാവയൻ।
പശ്യതി സ്മ വിബുധേഷു കാശ്യപിഃ
പന്നഗേഷ്വിവ പരാക്രമം ക്ഷമം॥ **17.56**॥

തസ്യ ദേവപൃതനാവിധൂതയേ
ജൃംഭമാണവപുഷോ മഹൗജസഃ।
അപ്രഭൂതമഭവജ്ജഗത്ത്രയം
ബിഭ്രതസ്ത്രിജഗദേകദമ്പതീ॥ **17.57**॥

തുംഗപക്ഷതിശതാംഗശാലിനോ
ഭീമനാഗഘടിതാകൃതേരഭൂത്।

വാഹതാം ച വഹതഃ സ്വപത്തിതാം
സൈന്യതാfസ്യ സുരസൈന്യയോധിനഃ ॥ **17.58** ॥

പാരിജാതപവനോർമ്മിബൃംഹിതൈഃ
വാസുകിപ്രഭൃതിഭിർമ്മഹോരഗൈഃ ।
ഗാഢതാം ഹരിരഥസ്യ ബിഭ്രതഃ
സാരഥിശ്ച തുരഗാശ്ച സാഹസം ॥ **17.59** ॥

ഗാഢദീപ്തഗരലാനലോഷ്മലാ
താർക്ഷ്യഭൂഷണഭുജംഗഫൂത്കൃതിഃ ।
പീതനിർഭരസുധാരസോന്മദാഃ
പാകശാസനചമൂരമൂമുഹത് ॥ **17.60** ॥

അപ്രതർക്ക്യതരസോ ഗരുത്മതഃ
പക്ഷവേഗപവനേന താഡിതാഃ ।
ആത്മകംകടമപോഹ്യ വജ്രിണം
ബഭ്രമുർദ്ദശസു ദിക്ഷു മാരുതാഃ ॥ **17.61** ॥

തസ്യ പക്ഷമരുതാ നിവർത്തിതൈഃ
വാഹിനീ ദിവിഷദാമശേഷതഃ ।
വൃത്രശാസനശരാസനച്യുതൈഃ
പ്രത്യവിധ്യത ശരൈരജിഹ്മഗൈഃ ॥ **17.62** ॥

വൈനതേയനഖരൈർവ്വിദാരിതോ
ബാഹ്യമാന്തരമപി ത്യജൻ മദം ।
ശോണിതൈർവ്വിരുരുചേ സുരദ്വിപഃ
ശ്വേതശൈല ഇവ ധാതുനിർഝരൈഃ ॥ **17.63** ॥

ക്ഷ്വേഡിതേന മുഷിതാശയാനിവ
പ്ലോഷിതാനിവ ദൃശാ പ്രദീപ്തയാ ।
ദാരിതാനിവ പതത്രമാരുതൈഃ
നിർജ്ജരാനതനുതാരുണാനുജഃ ॥ **17.64** ॥

സ്വാസു ദിക്ഷു സമവസ്ഥിതാസ്തദാ
ദിഷ്ടവഞ്ചിതധിയോ ദിവൗകസഃ।
തോയദാ ഇവ യുഗാന്തഭാസ്കരം
സന്നികൃഷ്യ സമവൃണ്വതാച്യുതം ॥ **17.65** ॥

നാജിഘ്രാംസദപരാധിനോ*f*പി താൻ
നാകനായകഗണാൻ ജനാർദ്ദനഃ।
ആനൃശംസ്യമഥവാ ന ഭജ്യതേ
തസ്യ സംശ്രിതജനേഷു ജാതുചിത് ॥ **17.66** ॥

തേഷു ശിക്ഷണപരഃ ശലീമുഖാൻ
പ്രാഹിണോത് പ്രഭുരമർമ്മഭേദിനഃ।
അംകുശേന നിശിതേന ഹസ്തിപോ
ദുർമ്മദാൻ പ്രശമയന്നിവ ദ്വിപാൻ ॥ **17.67** ॥

തം സമേത്യ നിരപായതേജസം
സപ്തസപ്തിമിവ താരകാഗ്രഹൈഃ।
സദ്ഭിരേവ വിബുധൈരസത്സമാ
കാ*f*പി ദുർഗ്രഹദശാ*f*സഭൂയത ॥ **17.68** ॥

അഷ്ടഭിശ്ച ഹരിതാമധീശ്വരൈഃ
അർയമപ്രഭൃതിഭിശ്ച സംഹതൈഃ।
വൃഷ്ണിവീരശരഖണ്ഡിതായുധൈഃ
വിഹ്വലൈരജനി വീതശക്തിഭിഃ ॥ **17.69** ॥

അക്രമാദ്ദശ ദിശോ*f*വലോകയൻ
ദത്തദൃഷ്ടിരഭിതഃ ക്രമാദ്ധൃഷാ।
സ്രസ്തകാർമ്മുകശിരസ്ത്രകഞ്ചുകാം
പ്രേക്ഷ്യ ദേവപൃതനാമദൂയത ॥ **17.70** ॥

അസ്ത്രശസ്ത്രവിനിപാതമോഹിതാൻ
അർദ്ദിതാനസുരവൈരിസായകൈഃ।

സത്രപേവ സപദി ത്രപാ ജഹൗ
ദൈന്യമീലതദൃശോ ദിവൗകസഃ ॥ **17.71** ॥

അപ്സരോനയനതോയകജ്ജലൈഃ
ശോണിതൈശ്ച വിഭുനാ സുപർവ്വണാം ।
ആത്മകീർത്തിസുധയാ വിശോധിതേ
ചിത്രമംബരതലേ വ്യലിഖ്യത ॥ **17.72** ॥

പഞ്ചവക്ത്രവദനസ്ഥമാമിഷം
പ്രാപ്തുകാമ ഇവ ബാലവഞ്ചകഃ ।
പ്രസ്ഥിതാമഭിനിവേശവാൻ പുനഃ
പ്രത്യപദ്യത ധൃതിം പുരന്ദരഃ ॥ **17.73** ॥

വജ്രമാത്തമരിഹന്തൃ ജിഷ്ണുനാ
വിഷ്ണുനാ ച യുധി ചക്രമുദ്യതം ।
ദൃഷ്ടവന്തി ഭുവനാനി ജജ്ഞിരേ
കമ്പിതാനി കലുഷാണി ച ക്ഷണാത് ॥ **17.74** ॥

തൗ പരസ്പരജിഗീഷയോദ്യതൗ
വീക്ഷ്യ നിഷ്പ്രതിമവീർയവൈഭവൗ ।
വ്യോമഭിത്തിലിഖിതൈരിവ സ്ഥിതം
വ്യക്തവിസ്മയഭയൈഃ സുരാസുരൈഃ ॥ **17.75** ॥

കസ്യ കേന പരിഭൂതിരാപതേത്
കശ്ച വേദ രണവർത്തനീമിതി ।
സന്ദിഹാനമനസൈവ തത്ക്ഷണം
മധ്യസീമ്നി വിജയശ്രിയാ സ്ഥിതം ॥ **17.76** ॥

പ്രേഷിതാം ഹരിഹയേന ഭീഷണാം
ഹ്രാദിനീം ഹൃതവതി ത്രിധാമനി ।
ലോലിതാ നിവവൃതേ പരസ്പരം
ലോകപാലപൃതനാ പരാങ്മുഖീ ॥ **17.77** ॥

കാന്ദിശീകജിതകാശിനോരിമാം
വ്യാപൃതിം വിബുധവൃഷ്ണിവീരയോഃ।
പ്രേക്ഷ്യ ദുർമ്മദവിവേകയോരിവ
പ്രസ്ഥിതേവ ചകിതാfമരാവതീ॥ 17.78॥

തം തഥാ സമരദൈന്യവിപ്ലുതം
ശാന്തദർപ്പമയഥാപുരം സ്ഥിതം।
വ്യക്തനൃത്തഹൃദയം വലദ്വിഷം
വീക്ഷ്യ വിശ്വമഖിലം വ്യലജ്ജത॥ 17.79॥

വ്രീഡയാ തരലിതൈർവ്വിലോചനൈഃ
വേപമാനകമലാകരോപമഃ।
സന്നതഃ ക്ഷണമവൈക്ഷി വാസവഃ
സാപഹാസമിവ സത്യഭാമയാ॥ 17.80॥

യാദവേന്ദ്രവിബുധേന്ദ്രയോസ്തദാ
രത്നയോരിവ തുലാധിരൂഢയോഃ।
ഗൗരവേണ ദദൃശേ സമുന്നതിഃ
ലാഘവേന ച നതിസ്തദദ്ഭുതം॥ 17.81॥

യത് പ്രഭൗ നരകമർദ്ദനേfഭവത്
ദേവദർപ്പദമനേ തതോfധികം।
പുഷ്യതി സ്മ മകരന്ദമേദുരം
പുഷ്പവർഷമമൃതോദ്ഭവസ്തരുഃ॥ 17.82॥

ഇത്യനാകലിതപൂർവ്വസത്കൃതിം
വൃക്ഷമാത്രകലഹോൽബണം വിഭുഃ।
നിർജ്ജിഗായ മിഷതാം ദിവൗകസാം
ആത്തശസ്ത്രമമരാവതീശ്വരം॥ 17.83॥

ദീപ്യമാനമനഘേന തേജസാ
ദേവകീസുതമവേക്ഷ്യ ദേവതാഃ।

അസ്ത്രജാലമവധൂയ സിദ്ധിദാൻ
അഞ്ജലീനബിഭരുഃ കരാംബുജൈഃ ॥ **17.84** ॥

സോ*ഽ*ഥ സംയതി പലായനോന്മുഖഃ
പാകശീല ഇവ പാകശാസനഃ ।
സത്യയാ വിഹസിതോ*ഽ*പി സത്ത്വവാൻ
പ്രത്യബോധി പരമേഷ്ഠിനം പുനഃ ॥ **17.85** ॥

ധിക് പ്രമാദമദിരാം വിമോഹിനീം
ധിക് പരിഗ്രഹവിശേഷമീദൃശം ।
ധിക് ച മേ ത്രിദശരാജതാമിതി
സ്വം ജഗർഹ മഘവാൻ മുഹുർമ്മുഹുഃ ॥ **17.86** ॥

തേന തത്ര വിഹഗേന്ദ്രവാഹനോ
വാരണാദവനതേന ബിഭ്യതാ ।
നിർജ്ജിതേന ഹരിണാ ഹരിഃ സ്വയം
പർയവൈക്ഷി ശരണം പ്രിയാസഖഃ ॥ **17.87** ॥

തുഷ്ടുവേ ച പുരുഷം പുരുഷ്ടുതം
പ്രാഞ്ജലിഃ പരിബൃഢോ ദിവൗകസാം ।
രക്തഭാവ വിഗമോജ്ജ്വലം മുഖം
രാഹുമുക്തമിവ ചന്ദ്രമുദ്വഹൻ ॥ **17.88** ॥

ശക്ര ഏഷ ശരണം പ്രപദ്യതേ
ഭക്തജീവിത ഭവന്തമീശ്വരം ।
മിത്രഭാവസമുപാഗതം ജനം
ന ത്യജേയമിതി നാഥ മന്യസേ ॥ **17.89** ॥

മാതരം ത്രിജഗതാം തവ പ്രിയാം
മാനുഷീതി മനുതേ സ്മ മദ്ബധൂഃ ।
തേന നൂനമനുഭൂതമീദൃശം
ദൈന്യമേതദവശോദിതം മയാ ॥ **17.90** ॥

നിർജ്ജിതോ*ഽ*ഹമജിതേന യത്ത്വയാ
ലംഭിതോന്നതിരനേന ന ത്രപേ ।
ന ഹ്യജയ്യമിഹ കിഞ്ചിദസ്തി തേ
സർവ്വനേതുരതിരിക്തമാത്മനഃ ॥ **17.91** ॥

അസ്തു മാ സ്മ ഭവദിത്യനന്യയാ
വീക്ഷയാ ജഗദിദം നിയച്ഛതാ ।
നാഥ നിഷ്പ്രതിഘതേജസാ ത്വയാ
നന്വയം മമ പരാജയോ ജയഃ ॥ **17.92** ॥

ആത്മഘാതിഭിരഹമ്മതിഗ്രഹാത്
മാദൃശൈസ്ത്വദിതരേഷു രാഗിഭിഃ ।
അവ്യവസ്ഥിതജയേതരക്രമം
ദ്യൂതമേതദഘൃണൈർന്നിഷേവ്യതേ ॥ **17.93** ॥

ആധികാരികപദേഷു തേ വയം
സ്ഥപുടേഷു യാവദധികാരമാഹിതാഃ ।
പ്രാപിതാസ്തവ പരം പദം ത്വയാ
നിർവ്വിശേമ നിവിശേമഹി ത്വയി ॥ **17.94** ॥

ന ക്ഷിപേദപി തൃണം സമീരണഃ
ത്വത്പ്രയുക്തമനലോ ന നിർദ്ദഹേത് ।
ന പ്രജാപശുപതീ ന ചേതരേ
ത്വദ്വിപക്ഷമഭിരക്ഷിതും ക്ഷമാ ॥ **17.95** ॥

അഗ്രജേ മയി ദിവൗകസാം പിതുഃ
പുത്രഭാവമുപസേദുഷാ ത്വയാ ।
മാനിതോ*ഽ*ഹമവമാനിതഃ സ്വയം
വാനരാനുചരിതൈഃ സ്വചേഷ്ടിതൈഃ ॥ **17.96** ॥

മദ്വിധാ വിഷമവൃത്തിശാലിനഃ
ശാന്തഘോരസമയാതിലംഘിനഃ ।

പോഷയന്തി ഭവതഃ ക്ഷമാനിധേഃ
പ്രായശഃ പ്രഹസനോചിതം രസം ॥ **17.97** ॥

അസ്മദിഷ്ടമനഘാസ്ത്രിവിഷ്ടപം
ദുഃഖമിശ്രമവധാർയ ദുർഗ്ഗതിം ।
ത്വത്പദം പരമനന്യചേതസഃ
സംശ്രയന്തി നിരപായമാശ്രയം ॥ **17.98** ॥

അൽപമസ്ഥിരമപായദന്തുരം
സ്വർഗ്ഗസൗധമവധീര്യ സൂരയഃ ।
നിസ്തരന്തി ജഗദേകഹേതുനാ
സേതുനേവ ഭവതാ ഭവാർണ്ണവം ॥ **17.99** ॥

ത്വത്പദൈകദൃഢഭക്തിരൂപയാ
മുക്തിവാസരവിഭാതസന്ധ്യയാ ।
ക്ഷീയതേ ജഗതി കസ്യചിത് പ്രഭോ
മോഹസന്തതിമയീ മഹാനിശാ ॥ **17.100** ॥

ദേശകാലഗണനാതിലംഘിഭിഃ
മാതുമാഗമഗണേന വാങ്മയൈഃ ।
ഭൂഷിതോ ഗുണവിഭൂതിസാഗരൈഃ
ത്വത്സമസ്ത്വമിതരേ മിഥഃ സമാഃ ॥ **17.101** ॥

കാ കഥാ തവ സമേ*f*ധികേ*f*പി വാ
ഹീന ഇത്യപി ക ഏവ ഗണ്യതേ ।
മേരുസർഷപനിദർശനം ച തേ
മാ സ്മ ഭൂത്പദിതരസ്യ ചാത്മനഃ ॥ **17.102** ॥

ഭൂതഭവ്യഭവദാത്മനഃ പ്രഭോ
യന്നിദാനമഖിലസ്യ ശാശ്വതം ।
യത് പ്രവിശ്യ ന പുനർന്നിവർത്തതേ
യത് പരം പദമുശന്തി തദ്ഭവാൻ ॥ **17.103** ॥

www.prapatti.com

ജാതിവർണ്ണരചനാവിചിത്രിതം
വിശ്വചിത്രമുദമീലയദ്ഭവാൻ।
ആത്മഭിത്തിനിയതസ്ഥിരാശ്രയഃ
തൂലികാം ത്രിഗുണലക്ഷണാം വഹൻ॥ **17.104**॥

അപ്രയച്ഛതി ദുരത്യയക്രമേ
ത്വയ്യശേഷജഗദേകധാതരി।
ഇഷ്ടമന്യദുഭയം ച മിശ്രിതം
കസ്യ കേന കിമിവോപപദ്യതേ॥ **17.105**॥

ആയതന്ത ഭുവനാന്യശേഷതഃ
ത്വയ്യതസ്ത്വമനുപാധിരീശ്വരഃ।
വർദ്ധനീയവിഭവാ വയം പുനഃ
ത്വത്പ്രദിഷ്ടപുരപത്തനേശ്വരാഃ॥ **17.106**॥

ജന്മകർമ്മഭിരസൗ നിബധ്യതേ
താനി യസ്തവ ന വേത്തി തത്ത്വതഃ।
ത്വത്കഥാമൃതരസം പിബന്തി യേ
തേ ഭവേയുരപുനഃ സ്തനന്ധയാഃ॥ **17.107**॥

കഥ്യതേ ചിദചിദന്തരാത്മനഃ
ശാസ്ത്രശുദ്ധഹൃദയൈർമ്മനീഷിഭിഃ।
സൃഷ്ടിസംഹരണരക്ഷണേഷു തേ
വിശ്വരൂപ നനു കർമ്മകർതൃതാ॥ **17.108**॥

ആകുമാരമനുഭാവമീദൃശം
നാഥ വിശ്വവിദിതം തവ ക്ഷിപൻ।
ഹന്ത നൂനമഹിമാംശുമണ്ഡലം
തസ്കരസ്തമസി ഗോപ്തുമിച്ഛതി॥ **17.109**॥

പക്ഷപാതപരിഹാരശുദ്ധയാ
പശ്യതി പ്രണിദധാനയാ ധിയാ।

യത് പൃഷ്ഠന്തി നിഗമാഃ സ്പൃശന്തി തം
ത്വത് പ്രഭാവമനപായമാത്മവാൻ ॥ **17.110** ॥

മാനുഷത്വമനുഗച്ഛതാ ത്വയാ
മോഹിതൈസ്ത്വമവധീർയസേ ജ്ഞൈഃ।
തേന നസ്ത്രിഗുണതന്ത്രചേതസാം
ആഗതേയമസമീക്ഷ്യകാരിതാ ॥ **17.111** ॥

ശർവ്വരീദിവസവദ്വിഘൂർണ്ണയൻ
സ്വാപജാഗരദശാ വിധേരപി।
കിം പുനസ്തദിതരസ്യ തന്മയാ
മോഹബോധവിവശേന ഭൂയതേ ॥ **17.112** ॥

യോ*ഽ*സി സോ*ഽ*സി ച യഥാ തഥാ*ഽ*സി ച
ത്വാം ത്വമേവ ഖലു വേത്സി വാ ന വാ।
തസ്യ തേ ന ഖലു തത്ത്വവേദിനോ
വാരിധേരിവ വയം തടസ്ഥിതാഃ ॥ **17.113** ॥

ത്വത് പ്രതീപചരണാദ്വിവൗകസാം
ദാനവായിതവതാം ത്വയാ*ഽ*ധുനാ।
സ്ഥാന ഏവ പരിഭൂതിരാഹിതാ
നാസുരോ ന ച സുരോ ഗുണാന്തരേ ॥ **17.114** ॥

അർച്ചനീയചരണാംബുജേ ഭവത്
ആതതായിപദവീമുപേയുഷാം।
ന്യസ്തശസ്ത്രപരികർമ്മണാമസൗ
നിഷ്കൃതിസ്ത്വദുപസത്തിരേവ നഃ ॥ **17.115** ॥

കിം തദസ്തി കുശലേഷു യന്ന തേ
തച്ച കിം ത്വദിതരേഷു യത്തവ।
ഈദൃശസ്യ ഭവതഃ കിമീദൃശാ
തസ്ഥുഷാ ത്രിയുഗ ജഗ്മുഷാ*ഽ*പി വാ ॥ **17.116** ॥

അൽപസത്ത്വമവലേപയന്ത്രിതം
ബൽബജ്ഞേഷു ബഹുമാന ശാലിനം ।
ത്വത്കൃപൈകപരിഹാർയവിപ്ലവം
പ്രത്യവേക്ഷണപദം പ്രതീഹി മാം ॥ **17.117** ॥

മൃഷ്യതാം മമ വിഭോ വ്യതിക്രമഃ
പ്രസ്മൃതത്വദുപകാരപദ്ധതേഃ ।
രുദ്രകോപവിവശസ്യ ദേഹിനഃ
കസ്യ നാമ ന ഭവത്യപക്രിയാ ॥ **17.118** ॥

ത്രാതുമേവ ശരണാഗതാൻ സുരാൻ
ആസുരാനഭിജിഘ്രാംസതാ ത്വയാ ।
രാഗരോഷരഹിതാത്മനാ സ്വയം
ദൈത്യശത്രുരിതി നാമ ഗൃഹ്യതേ ॥ **17.119** ॥

ത്വദ്ഗൃഹീതഗുണസൂത്രസന്ദിതാൻ
ദാരുപുത്രനയതഃ പ്രവർത്തിനഃ ।
നിർഗ്ഗുണാനപി നിസർഗ്ഗകിംകരാൻ
സ്വീകുരുഷ്വ കൃപയാ സ്വയൈവ നഃ ॥ **17.120** ॥

വാസവസ്യ വചനം നിശമ്യ തത്
ഭാവശുദ്ധിപരികർമ്മിതാക്ഷരം ।
ദീനഗുപ്തിജനനീം പുനർദ്ദയാം
അമ്പവിന്ദദരവിന്ദലോചനഃ ॥ **17.121** ॥

ഉദ്ധൃതം ച വിഭുനാ സുദർശനം
ത്രാണദം ത്രിദിവസദ്മനാമഭൂത് ।
തസ്യ ദൃപ്തദമനേന ദീവ്യതഃ
ശിക്ഷണൈകനിയതം ഹി ശാസനം ॥ **17.122** ॥

ആഹ ചൈനമനഘേന ചക്ഷുഷാ
ശോധയന്നമൃതസിന്ധുശോഭിനാ ।

സ്വാദുസൂനൃതഗഭീരയാ ഗിരാ
പാരിതോഷികമിവാർപ്പയൻ പ്രഭുഃ ॥ **17.123** ॥

ഭദ്രമസ്തു ഭവതേ ദിവസ്പതേ
നിർജ്ജരാശ്ച നിരപായമാസതാം ।
ആത്മചൗര്യദുരിതാകരത്യജാം
മാfപഹാർഷ്ടുരസുരാഃ പദാനി വഃ ॥ **17.124** ॥

മാ സ്മ ഭൈഷ്ട മയി ഗോപ്തരി സ്ഥിതേ
ഭാവിതാനി ഭവുകാനി സന്തു വഃ ।
വീതദാനവപരാഭവാശ്ചിരം
ത്രാതുമർഹഥ സുരാസ്ത്രിവിഷ്ടപം ॥ **17.125** ॥

മന്ത്രപൂതമനുപപ്ലവം ഹവിഃ
യായജൂകപരിഷന്നിഷേവിതം ।
അന്തരാത്മനി നിവിഷ്ടമന്തരാ
വിന്ദത സ്ഥിരസുധാരസാന്തരം ॥ **17.126** ॥

ജന്മതോfപി ഭവതാം മഹീയസാം
ആപ്തബന്ധുരദിതേരഹം സുതഃ ।
ദേവകീതനയഭാവതോfപി മേ
സൈവ സമ്പ്രതി സഹോദരത്വധീഃ ॥ **17.127** ॥

ആയുധാനി പുനരക്ഷതാനി വഃ
സന്തു സത്ത്വമപി ദൈത്യസൂദനം ।
പാലയന്തു ബലിനോ ജഗത്ത്രയീം
തേ ഭവന്ത ഉപപന്നപൗരുഷാഃ ॥ **17.128** ॥

ഇത്യനാവിലമനോജ്ഞയാ ഗിരാ
നിർമ്മലാം നിജദയാമിവോദ്വമൻ ।
സൗമ്യദൃഷ്ടിരകരോത്സുധാഭുജഃ
പർയവസ്ഥിതധൃതീൻ പരഃ പുമാൻ ॥ **17.129** ॥

തേ ച തേന ഗരുഡം നിയച്ഛതാ
ഗമ്യതാമിതി ഗഭീരമീരിതാഃ।
അദ്യജാതവദനന്യവത്സലേ
പ്രശ്രിതാഃ സുമനസഃ പ്രതസ്ഥിരേ ॥ **17.130** ॥

ഗൃഹ്യതാം തരുരസാവിതി സ്വയം
ഭാമയാ ഭഗവതാ ച ഭാഷിതേ।
ആഗമിഷ്യതി പുനസ്ത്വയാ സഹേ–
ത്യാഹ ദാനവരിപും ദിവസ്പതിഃ ॥ **17.131** ॥

ശാന്തഗർവ്വഗരലേ ദിവസ്പതൗ
സന്നിവേശ്യ സുരലോകസമ്പദം।
ആപ്തുമൈച്ഛദനുജീവിരക്ഷിതാം
സ്വാം പുരീമഥ സുപർണ്ണവാഹനഃ ॥ **17.132** ॥

ആത്മാധികാരമനുമത്യ ദിശാപതീനാം
വജ്രം പ്രദിശ്യ പുനരപ്യനഘം മഘോനേ।
ദിവ്യദ്രുമപ്രതിഗതിം ച പുനർവ്വിധാസ്യൻ
ദത്താഭയോ ദനുജശത്രുരവാപ തുഷ്ടിം ॥ **17.133** ॥

അഥ പദവിനികീർണ്ണമന്ദാരവന്ദാരുബൃന്ദാരക–
സ്തുതിശതബഹുമാനസത്യാപിതേഹഃ സ സത്യാപതിഃ।
അമരസമരവേഗവിഖ്യാതദാക്ഷ്യേണ താർക്ഷ്യേണ ഗാം
പ്രതിജിഗമിഷിതാം പുരീം ത്രാതുമമ്പക് സമമ്പഗ്രഹീത് ॥ **17.134** ॥

പശ്യത്യാരാദനിമിഷഗണേ പാരിജാതാപഹാരാത്
സ്രസ്താകൽപാമിവ യദുപതിഃ സ്ഥാപയൻ സ്വർഗ്ഗലക്ഷ്മീം।
ആശാപാലൈരവനതപദസ്ത്യക്തലജ്ജൈരഭീക്ഷ്ണം
രാമത്രാതാം ഖഗപതിരഥോ രാജധാനീം പ്രതസ്ഥേ ॥ **17.135** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ സപ്തദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ അഷ്ടാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥാത്മചിന്താനുചരേണ യാസ്യൻ
വിഹംഗരാജ്ഞേന വിഭുഃ പുരീം സ്വാം ।
ഉവാച പത്നീം ദശനാംശുലക്ഷ്യാത്
വമന്നിവാനന്ദമമാന്തമന്തഃ ॥ 18.1 ॥

സത്യേ സമീക്ഷസ്വ വിപാരിജാതാം
വൃത്തേന ഹീനാമിവ വേദവിദ്യാം ।
നിശാമിവ പ്രോഷിതശീതഭാനും
നാരീമനാഥാമിവ നാകലക്ഷ്മീം ॥ 18.2 ॥

ആലംബിതാ നമ്രമുഖീ ഭവത്യാ
ഹസ്തേന രക്താംഗുലിപല്ലവേന ।
വദാന്യവൃക്ഷസ്യ വിഭാതി ശാഖാ
വക്തും വയസ്യേവ രഹഃ പ്രവൃത്താ ॥ 18.3 ॥

സുപർണ്ണവേഗാനിലവിപ്രകീർണ്ണൈഃ
സുരദ്രുമൈരന്തരിതഃ സുമേരുഃ ।
ആലക്ഷ്യതേ കാലവശേന ഭൂയഃ
പ്രരൂഢലൂനൈരിവ പക്ഷജാലൈഃ ॥ 18.4 ॥

നിസർഗ്ഗകല്യാണതയാ പ്രതീതം
സർവ്വോത്തരം തത്ത്വമിവൈകമാദ്യം ।
അമും പ്രിയേ നൂനമതന്ദ്രിതാനി
ജ്യോതീംഷി ഭക്ത്യാ പരിയാന്ത്യജസ്രം ॥ 18.5 ॥

വിതാനവാൻ വ്യോമതലേന മേരുഃ
താരാഗണൈരാഹിതമൗക്തികേന ।

www.Prapatti.com

നിവിശ്യ മധ്യേക്ഷിതിഭദ്രപീഠം
ഗംഗോദകൈരാദ്രിയതേ*f* ഭിഷേകം ॥ **18.6** ॥

സഹസ്രഭാനുപ്രമുഖൈഃ സമന്താത്
ജ്യോതിർഗ്ഗണൈരസ്യ വിഘൂർണ്ണമാനൈഃ।
മഹീഭൃതാമഗ്രസരസ്യ മന്യേ
നീരാജനം വിശ്വസൃജാ പ്രയുക്തം ॥ **18.7** ॥

പ്രഖ്യാതധാമ്നാമപി ദിക്പതീനാം
പ്രാസാദവാസാദരമാക്ഷിപന്തഃ।
അധ്യാസിതാ യോഗിഭിരസ്യ നിത്യം
രാജന്ത്യമീ രത്നഗുഹാവിശേഷാഃ ॥ **18.8** ॥

പരിസ്ഫുരന്ത്യാഃ ക്ഷിതിപദ്മമധ്യേ
പാർശ്വേഷു ഹേമാചലകർണ്ണികായാഃ।
പശ്യ പ്രിയേ രത്നവിശേഷചിത്രാം
കൃശോന്നതാം കേസരശൈലപംക്തിം ॥ **18.9** ॥

വലീവിഭംഗൈരിവ വർഷഭേദൈഃ
ത്രിഭിർവ്വിഭക്തം ത്രിദശാനുഭാവ്യൈഃ।
സന്ദൃശ്യതേ സാഗരമേഖലായാഃ
സുമധ്യമേ മധ്യമിദം ധരണ്യാഃ ॥ **18.10** ॥

അഭഞ്ജനീയം പ്രഥിമാനമാപ്തം
സ്ഥാനേഷ്വരൈരാകലിതാമഹാർഘൈഃ।
ചരാചരാണാം പ്രഭവേന ധാർയാം
ചക്രാകൃതിം പശ്യ സമുദ്രനേമിം ॥ **18.11** ॥

വികൽപിതാനി ത്രിദിവേന ഭൂമ്നാ
വർഷാണി ദിവ്യാനി വിലോകയേഥാഃ।
ദ്വന്ദ്വൈരിഹ ദ്വന്ദ്വവിഷാദമുക്തൈഃ
നിർവ്വിശ്യതേ യൗവനമേകരൂപം ॥ **18.12** ॥

ഇലാവൃതാന്താം നിഷധാദവാചീം
വിലംഘ്യ ഹൃദ്യാം ഹരിവർഷസീമാം।
ഖഗേശ്വരഃ സംശ്രിതഹേമകൂടം
നിനീഷതേ കിമ്പുരുഷാസ്പദം നഃ॥ **18.13**॥

വപുഃ ശുഭം വാജിമുഖാംഗനാനാം
വക്ത്രം ച യുഞ്ജന്നിഹ കിന്നരീണാം।
സ്ത്രീരത്നസംസൃഷ്ടിവിധൗ വിധിശ്ചേത്
ത്ര്യക്ഷഃ കഥം പഞ്ചശരസ്യ ജേതാ॥ **18.14**॥

ദിദൃക്ഷമാണസ്യ മമൈഷ ദേശാൻ
സവ്യാപസവ്യേന ഗതിക്രമേണ।
അമോഘവൃത്തിർഗ്ഗഗനേ ഗരുത്മാൻ
വിചേഷ്ടതേ ചിത്തമിവ ദ്വിതീയം॥ **18.15**॥

നിപത്യ ചോത്പത്യ ച ലംഘയന്തീ
നിമേനാന്നതാൻ വർഷവിഭാഗദേശാൻ।
ഛായാ സമേന സ്വപഥേന യാന്തം
തരസ്വിനം താർക്ഷ്യമിവാതിശേതേ॥ **18.16**॥

മഹീയസോ വേഗവശേന മധ്യേ
സീമന്തയന്നേഷ ശരത്പയോദാൻ।
യദൃച്ഛയാ സംഭൃതചാമരശ്രീഃ
സന്ദൃശ്യതേ ദേവി തവൗപവാഹ്യഃ॥ **18.17**॥

വിയത്പയോധിം തരതാം വിശാലം
വിമാനദീപ്തേന ഗരുത്മതാ നഃ।
ഇയം പുരഃ ശൈലവനോപപന്നാ
വിശ്വംഭരാ ഭാതി വിലോമഗേവ॥ **18.18**॥

ശരദ്ധനസ്തോമ ഇവോപസീദൻ
സന്ദൃശ്യതേ കിന്നരനാഥശൈലഃ।

സന്ധ്യാവിഹാരച്യുതസംഹതാത്മാ
ശംഭോരിവോദ്ധൂലനഭസ്മരാശിഃ ॥ **18.19** ॥

സുധായമാനാം ധനദസ്യ സൗധേ
സ്വാഭാവികീമസ്യ ഗിരേരഭിഖ്യാം ।
പർയാകുലൈർവ്വിഷ്ണുപദീതരംഗൈഃ
ആമ്രേഡയന്തീവ ഹരാട്ടഹാസാഃ ॥ **18.20** ॥

അമുഷ്യ ദീപ്തോന്നതദന്തഭൂമ്നോ
നക്ഷത്രമാലാർച്ചിതതുംഗമൗലേഃ ।
പാദേഷു ഭാന്തി സ്ഫടികാഃ പ്രഭൂതാഃ
നാകദ്വിപസ്യേവ നഖേന്ദുബിംബാഃ ॥ **18.21** ॥

ഉദഗ്രവജ്രപ്രഹരണകർക്കശാനാം
പർയാപ്തസാരേണ ഭുജാർഗ്ഗലാനാം ।
അനേന വിഖ്യാപിതവിക്രമം തത്
രക്ഷഃ പുരാ രാമശരവ്യമാസീത് ॥ **18.22** ॥

അയം വനൈഃ ശ്യാമനിതംബഭാഗോ
ഗൗരഃ സ്വയം ഗൈരികസംഭൃതശ്രീഃ ।
വലാഹകഗ്രാഹ്യഗുണാന്തരീയം
മദാരുണം വ്യഞ്ജയതേ മദാർയം ॥ **18.23** ॥

അസ്മിൻ ധനാധീശ്വരരാജധാന്യാം
ആകർണ്ണിതം ഹൈമവതീസഖേന ।
ത്വത്കീർത്ത്യുപഘ്നം ശൃണു കിന്നരീണാം
ഗൃഹേ ഗൃഹേ കിന്നരകണ്ഠി ഗീതം ॥ **18.24** ॥

നിശമ്യ ദിവ്യദ്രുമസംഭവാനാം
നൂനം രവം നൂപുരമഞ്ജരീണാം ।
ഉദ്ഗ്രീയമാനാഃ പ്രതിയാന്ത്യമീ ത്വാം
മഞ്ജുസ്വരാഃ മാനസഹംസദാരാഃ ॥ **18.25** ॥

ഇതോ ഹിരണ്യ പ്രമുഖൈഃ പ്രഭുക്തൗ
ശോണാധരേ ശോണിതരാജധാന്യൗ।
ആദൗ സമുത്ഖാതപുനർന്നിഖാതൈഃ
കൈലാസശൃങ്ഗൈരിവ ഭാതി സൗധൈഃ॥ **18.26**॥

മൃദംഗനാദേന മൃഗാംകമൗലിം
പ്രസാദയൻ പാലയതീഹ ദൈത്യാൻ।
ബലേരപത്യം ബലിനാം വിജേതാ
ബാണാസുരോ ബാഹുസഹസ്രശാലീ॥ **18.27**॥

രാമാസ്ത്രരന്ധ്രോദിതഹംസയൂഥം
ക്രൗഞ്ചം ഗിരിം ലക്ഷയ ദൂരലക്ഷ്യം।
പീതാം പുനഃ ശ്രോത്രപഥേന കാലേ
ഭാഗീരഥീം ജഹ്നുമിവോദ്ഗമന്തം॥ **18.28**॥

അമുഷ്യ ദൂരാദസിതാക്ഷി ദൃഷ്ടിം
ദിവ്യേ ഗിരൗ ദാതുമിഹാർഹസി ത്വം।
മരുദ്ഗണേന ഹ്യമുനോന്നതേന
സ്വാഹാരസംഭൂതിരമന്ഥി സിന്ധുഃ॥ **18.29**॥

വിലഗ്നദൈത്യേശ്വരശോണിതാനാം
വൈകുണ്ഠകേയൂരജുഷാം മണീനാം।
അയത്നശാണോപലതാമപുഷ്യൻ
ആർദ്രാഃ സുധാബിന്ദുഭിരസ്യ കൂടാഃ॥ **18.30**॥

ലക്ഷ്മീസുധാസഞ്ജനനായ തൂർണ്ണം
വിമഥ്നതാ വേഗമനേന ദത്തം।
ആവർത്തഭേദൈരധുനാfപ്യഗാധൈഃ
അർത്ഥാപയന്ത്യംബുനിധേർമ്മഹൗഘാഃ॥ **18.31**॥

അമോഘബാണസ്യ മുനേരശോഷ്യേ
ഫേനായമാനാനി യശഃപയോധൗ।

ഗതാഗതൈർഹംസകുലാന്യമൂനി
ഛായാപഥം സഞ്ജനയന്ത്യപൂർവ്വം ॥ 18.32 ॥

ധൃതിക്ഷമം ദേവി സുരസ്രവന്ത്യാഃ
സിദ്ധാശ്രിതം ശംഭുമിവ ദ്വിതീയം ।
പരിഷ്കൃതിം ഭാരതവർഷസീമ്നഃ
പ്രാപ്താ വയം പർവ്വതസാർവ്വഭൗമം ॥ 18.33 ॥

അനുപ്രവിഷ്ടം ഗിരിജാസഖീഭിഃ
പർയന്തസംസ്തംഭിതഭൂതവർഗ്ഗം ।
അദൂരതശ്ചൈത്രരഥാത് പ്രഭൂതം
വൈഹാരികം പശ്യ വനം പുരാരേഃ ॥ 18.34 ॥

അഭംഗുരൈരാഹതയോരനംഗഃ
ശൃങ്ഗാരദിശ്ചൈരിഹ ചിത്രപുംഭൈഃ ।
അഭിന്നമന്യോന്യലയാദകാർഷീത്
ദേഹം ദ്വയോരർദ്ധസമീക്ഷ്യഭേദം ॥ 18.35 ॥

ദിവാ മഹാനീലമയൂഖജാലൈഃ
നക്തം പ്രകാശേന മഹൗഷധീനാം ।
പശ്യന്ത്യമുഷ്മിൻ പരിവൃത്തിശൂന്യം
കാലം സദാ കർബ്ബുരമാദിതേയാഃ ॥ 18.36 ॥

അലുപ്തമേഘദ്യുതിരിന്ദ്രനീലൈഃ
വജ്രൈരസൗ നിത്യതടിത് പ്രകാശഃ ।
പ്രവൃത്തഗംഗാസ്തനിതോ ദധാതി
പ്രാവൃഡ്ഗുണാൻ പ്രീണിതനീലകണ്ഠഃ ॥ 18.37 ॥

അമുഷ്യ മൂർദ്ധന്യുപപത്യ നിമ്നൈനഃ
ചതുർദ്ദിശം വിഷ്ണുപദീ പ്രയാതി ।
ചതുർഭിരുന്മീലിതരാശിഭേദാ
വേധോമുഖൈർവ്വേദമയീവ വിദ്യാ ॥ 18.38 ॥

സരിത്സഹസ്രൈരഭിഗമ്യമാനാ
ശിലോച്ചയൈരന്തരിതാ ദധാതി।
പ്രവാലമുക്താപ്രഭൃതേഃ പ്രസൂതിഃ
പത്നീ പയോധേരിയമാനുരൂപ്യം॥ **18.39**॥

ത്രയീമിവ ക്ഷാലിതവിശ്വപംകാം
ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മ്യാ ഇവ സത്പ്രശൂദ്ധിം।
തപോധനാഃ സർവ്വ ഇമാം ഭജന്തേ
ധർമ്മസ്യ നിശ്രേണിമിവ പ്രഭൂതാം॥ **18.40**॥

പ്രഖ്യാതഗോത്രപ്രഭവേ*f*പി നിത്യം
പരിഗ്രഹേ ഭൂയസി വർത്തമാനേ।
ത്വയൈവ മാം വേത്തി കലത്രവന്തം
നാഥം നദീനാമനയൈവ ലോകഃ॥ **18.41**॥

പതദ്ഗ്രഹേ തിഷ്ഠതി രുക്മശൈലേ
ധർമ്മദ്രവൈരാത്മഭുവാ*f*ർച്ച്യമാനഃ।
അസ്യാഃ പ്രസൂതിഃ പരമസ്യ പുംസഃ
പാദോ നഭഃ സാഗരപാരദൃശ്വാ॥ **18.42**॥

ത്രിഭിസ്ത്രിലോകീമനഘൈഃ സ്വപൂരൈഃ
താരാഗണാമ്രേഡിതശീകരൗഘൈഃ।
വിമാർജ്ജയന്തീ വൃജിനാത് പുനീതേ
വിഷ്ണോരിയം വിക്രമവൈജയന്തീ॥ **18.43**॥

അഭുഗ്നഭാഗാന്തരിതൈഃ പയോഭിഃ
സംഭിദ്യമാനൈരിയമന്തരേഷു।
നാഗേന്ദ്രമൂർദ്ധന്യുപയാതി ശോഭാം
നക്ഷത്രമാലേവ ഗജേന്ദ്രകുംഭേ॥ **18.44**॥

സ്രോതോഭിരസ്യാഃ പരിപൂർയമാണൈഃ
സുധാമയം സിന്ധുമിവാദധാനൈഃ।

അപാം പതിർന്നിത്യമബിന്ധനേന
ജ്വാലാവതാ നൂനമശോഷിതോ*f*ഭൂത് ॥ **18.45** ॥

ഭഗീരഥപ്രാർത്ഥിത സിദ്ധിമേനാം
പൃഥക്പ്രവാഹാം പൃഥിവീം പുനാനാം।
ഭസ്മീകൃതാനാം സഗരാത്മജാനാം
പ്രാഹുഃ സുധാം പ്രാപിതദേവഭാവാം ॥ **18.46** ॥

സ്ഥാനാനുരൂപം പ്രസൃതൈഃ പ്രവാഹൈഃ
മഹദ്ഭിരേഷാ മധുരാവദാതൈഃ।
പ്രാലേയശൈലാത് പ്രഥിതാനുഭാവാ
പ്രവർത്തതേ വാഗിവ വശ്യവാചഃ ॥ **18.47** ॥

ഉദീരിതാസ്താർക്ഷ്യജവാനിലേന
ത്വന്നൂപുരാന്നൂനമധീതനാദാഃ।
ഭവന്ത്യമീ സ്വാഗതവാദിനസ്തേ
ഭാഗീരഥീസൈകതരാജഹംസാഃ ॥ **18.48** ॥

പ്രദീയതേ സുന്ദരി ദൂരകൃഷ്ടൈഃ
ദിവ്യേന തേ ശേഖരസൗരഭേണ।
മയൂരപിഞ്ഛാതപവാരണശ്രീഃ
മന്ദാകിനീഹേമസരോജഭൃങ്ഗൈഃ ॥ **18.49** ॥

വഹന്നസൗ കാഞ്ചനപദ്മരേണൂൻ
വ്യോമാപഗാവീചിവിഹാരശീലഃ।
വിലുപ്തപത്രാംകുരമാനനേ തേ
സ്വേദോദ്ഗമം ന ക്ഷമതേ സമീരഃ ॥ **18.50** ॥

അസ്യാഃ സമീരൈരപനീതഗന്ധാ-
ന്യലക്തകൈരംകിതസൈകതാനി।
സ്വരോപഭോഗം സുരസുന്ദരീണാം
വിവൃണ്വതേ തീരലതാഗൃഹാണി ॥ **18.51** ॥

രഹസ്ത്വദാശ്ലേഷരസോത്സുകസ്യ
ത്വദേകദൃഷ്ടേരപി വിശ്വദൃഷ്ടേഃ।
വിയന്നദീ ലോചനയോരസൗ മേ
വിഹന്തി ലക്ഷ്യാന്തരപക്ഷപാതം॥ **18.52**॥

ദിവ്യം ബദർയാശ്രമമേതദന്തേ
ദേവൈഃ സ്തുതം ദക്ഷിണതഃ പ്രതീയാഃ।
നിഃശ്രേയസം ദർശയതീവ വൃത്ത്യാ
നാരായണോ യത്ര നരേണ സാർദ്ധം॥ **18.53**॥

നിവൃത്തരാഗൈഃ പരിചർയമാണോ
നാഥഃ സ്വയം നാകനികേതനാനാം।
അന്യൈരനന്യൈരനുപാലനീയം
ധർമ്മം നിജം ധാരയതീഹ ശുദ്ധം॥ **18.54**॥

തൃതീയവർണ്ണപ്രഭവേ നിജാംഗേ
സ്ത്രീരത്നമുത്പാദ്യ വിഹാരയോഗീ।
ഇഹാത്മസമ്മോഹനലാലസാനാം
അപത്രപാമപ്സരസാമകാർഷീത്॥ **18.55**॥

അന്യച്ച ദൂരാദനഘം തദീയം
പ്രാശ്വക്ഷിണം ഭാതി തപോവനാഗ്ര്യം।
ഭജന്തി യസ്മിൻ പദയോരമുഷ്യ
ന്യാസം ശുഭം നിശ്ചിതയോഗലക്ഷ്യാഃ॥ **18.56**॥

അത്ര സ്ഥിതം ശ്രാന്തിജുഷാം മുനീനാം
ഛായാലകൃഷ്ണാജിനപല്ലവേന।
വൈരോചനേർദ്ധാനജലാവസേകാത്
വർദ്ധിഷ്ണുനാ വാമനപാദപേന॥ **18.57**॥

ഇമാനി ച പ്രേയസി താപസാനാം
ഏകാന്തഹൃദ്യാനി തപോവനാനി।

ഇഹൈകപാദസ്ഥിതിമേതദീയാം
ധർമ്മോ യുഗേ ധാരയതീവ തുർയേ ॥ 18.58 ॥

തമോ നിഗീർണ്ണം സകൃദേവ പുംസാം
ആസീദതാമാശ്രമഹവ്യവാഹാഃ ।
ഇഹൗഷധാദീനി ഹവീംഷി ഭുക്ത്വാ
ധൂമോപലക്ഷ്യം ധ്രുവമുദ്വമന്തി ॥ 18.59 ॥

നിജാശ്രമേഭ്യഃ പ്രതിനിർജ്ജിഹാനാ
ദൂരാദമീ ദർശിതപൂർണ്ണകുംഭാഃ ।
സത്യാശിഷഃ സമ്പ്രതി സാധുവാക്യൈഃ
അഭ്യർച്ചയന്ത്യാഹിതവഹ്നയസ്ത്വാം ॥ 18.60 ॥

സമീപവൃക്ഷേഷ്വിഹ ബദ്ധനീഡാഃ
ശിക്ഷോപപന്നാം ശ്രുതിമുദ്ഗൃണന്തഃ ।
ശകുന്തയഃ ശോണമുഖാ ഭജന്തേ
സബ്രഹ്മചര്യം സഹ തീക്ഷ്ണധീഭിഃ ॥ 18.61 ॥

ധർമ്മസ്യ സംഭൂതിരിവാഗ്രതസ്തേ
സാന്ദീപിനേരാശ്രമഭൂമിരേഷാ ।
അധീതിനോ യത്ര മമ ത്രിവേദ്യാം
അന്തഃ സ്ഥിരാലോക ഇവാന്തരാത്മാ ॥ 18.62 ॥

സമഗ്രരത്നൗഘമിവാബ്ധിതോയം
താരാഗണൈരാപ്തമിവാന്തരിക്ഷം ।
വിശംകടം വിന്ധ്യഹിമാദ്രിമധ്യം
പുണ്യം പ്രിയേ ഭൂഷിതമേതദാർയൈഃ ॥ 18.63 ॥

പിതൃക്രിയാനിർവൃതജാമദഗ്ന്യം
ക്ഷിപ്തൈനസാം ക്ഷേത്രമിദം കുരൂണാം ।
സമേയുഷാം സംയുഗദീക്ഷയൈതത്
ദേഹത്യജാം ദക്ഷിണതോ ന പന്ഥാഃ ॥ 18.64 ॥

www.prapatti.com

സവ്യേ ഭവത്യാഃ സരയൂസമേതാ
രമ്യേയമാഭാതി പുരീ രഘൂണാം ।
ദയാവിപാകേന ചരാചരാണാം
ദിവ്യം പദം യത്ര ദിദേശ രാമഃ ॥ **18.65** ॥

തമാലഷണ്ഡൈസ്തമസേവ ദൃഷ്ടൈഃ
വാമേതരോ വാമവിലോചനേ നഃ ।
വസുന്ധരാകുന്തലകാന്തിചോരൈഃ
കാന്തൈരസൗ ഭാതി കലിന്ദശൈലഃ ॥ **18.66** ॥

ദിവാകരേണാത്ര ബിലേഷു നൂനം
ബന്ദീകൃതാനാം ബഹുലക്ഷപാണാം ।
ഛായാവിശേഷൈഃ പ്രചിതൈസ്തദർഹാം
ആപ്യായനാമാരചയന്തി വൃക്ഷാഃ ॥ **18.67** ॥

ഇതഃ പ്രഭൂതാത് പിതുരാവ്രജന്തീ
കാലിന്ദ്യസൗ കാലിയദോഷമക്താ ।
സമേത്യ സഖ്യേവ സുരസ്രവന്ത്യാ
സരിത്പതിം ശുദ്ധിമതീ പ്രയാതി ॥ **18.68** ॥

സ്വമൂലശൈലസ്യ വിഭാതി ശൃങ്ഗേ
ധാതൂപരക്തേ സവിതുഃ സുതേയം ।
മഹാവരാഹസ്യ മഹീവ പൂർവ്വം
ദംഷ്ട്രാംകുരേ ദാനവശോണിതാംകേ ॥ **18.69** ॥

യമസ്വസുസ്തമ്പി യഥാർത്ഥനാമാ
മാന്യാ സമീപേ മധുരാ വിഭാതി ।
സുപർവ്വണാം യത്ര സഭാം സുധർമ്മാം
ഭൂമേരഹം ഭൂഷണതാമനൈഷം ॥ **18.70** ॥

പിബത്യസൗ പശ്ചിമദക്ഷിണാശാം
നൂനം ഖഗേശോfയമനൂനവേഗഃ ।

വിലോകിതാനാമിഹ ന വ്യവസ്ഥാ
നേദീയസാം ദേവി ദവീയസാം വാ ॥ **18.71** ॥

ത്രയീമയസ്തമ്പി തവൗപവാഹ്യഃ
കാലക്രമാദാപതതോ ധരണ്യാഃ।
സാമാഭിരാമധ്വനിഭിഃ സമന്താത്
പക്ഷാനിലൈർമ്മാർജ്ജയതീവ ദോഷാൻ ॥ **18.72** ॥

ആ പശ്ചിമാദംബുനിധേരവന്ധ്യാ
ശരത്പ്രസൂതൈഃ ക്ഷിതിരസ്യ സസ്യൈഃ।
ദിവൗകസാം ദർശിതഭാഗധേയാ
ദിശത്യസൗ ലോചനദിഷ്ടവൃദ്ധിം ॥ **18.73** ॥

സരിത്പ്രവാഹൈർവ്യതികീർയമാണൈഃ
സംകൽപയോനേരിവ ശിൽപഭേദൈഃ।
പശ്യ പ്രിയേ ത്വം പരിവൃത്യ കിഞ്ചിത്
ദിവ്യോപമാൻ ജാനപദാൻ വിശേഷാൻ ॥ **18.74** ॥

തവൈഷ ജീർണ്ണശ്ചലയൻ പുരസ്താത്
വിദ്യുന്മയീം വേത്രലതാം പ്രതന്വീം।
ബിഭർത്തി ശുദ്ധോ ധൃതകഞ്ചുകശ്രീഃ
പ്രായഃ പ്രതീഹാരപദം പയോദഃ ॥ **18.75** ॥

ആദായ ശാലിസ്തബകാനദൂരാത്
പ്രാപ്താ ശുകശ്രേണിരസൗ വിഭാതി।
ത്വദാഗമപ്രീതശരത്പ്രയുക്താ
വൈഹായസീ വന്ദനമാലികേവ ॥ **18.76** ॥

ആരക്തഫുല്ലൈരരവിന്ദിനീനാം
സൂനൈരമീ നൂതനസൂര്യകൽപൈഃ।
ത്വത്കാന്തിമാധ്വീമനുഭൂയ രക്തൈഃ
നേത്രൈരിവാഭാന്തി സമുദ്രദാരാഃ ॥ **18.77** ॥

കരേണുകാഭിഃ സഹ ഗാഹമാനാഃ
പയഃ പ്രസന്നം ശരദാപഗാനാം।
അമീ നിമീലന്നയനാഃ കപോലൈഃ
ആവിർമ്മദൈരാവിലയന്തി നാഗാഃ॥ 18.78॥

സ ഏഷ സപ്തച്ഛദരേണുജാലൈഃ
ക്രീഡന്നിവാലിമ്പതി ഗന്ധവാഹഃ।
വന്യദ്വിപാനാം വ്രജതാം പ്രതീപം
മദപ്രവാഹൈർമ്മലിനാൻ കപോലാൻ॥ 18.79॥

അഭിന്നവർണ്ണാ ഗൃഹിണീവ ഭവ്യാ
വേലാടവീ വാരിനിധേർവ്വിഭാതി।
നിത്യാനുഭൂതാമപി നവ്യബുദ്ധ്യാ
രസൈരസൗ നിർവ്വിശതീവ ഹൃഷ്യൻ॥ 18.80॥

തരംഗവേഗാത്തരലാംബുധാരീ
ഗൃഹ്ണാത്യസൗ ഗാരുഡരത്നവർണ്ണഃ।
വസുന്ധരാവാരിരുഹസ്യ പാർശ്വേ
സിദ്ധോദയാം ശ്യാമല പത്രശോഭാം॥ 18.81॥

വിഭാതി പർയന്തമഹീ പയോധേഃ
ഫേനൈരസൗ വീചികരപ്രകീർണ്ണൈഃ।
അഭ്യർച്ചിതാനാം ത്രിദശാതിഥീനാം
ആഹാരശേഷൈരിവ പർയുദസ്തൈഃ॥ 18.82॥

പ്രവാലവഹ്നൗ പരിദീപ്യമാനേ
മുഞ്ചന്ത്യസൗ മൗക്തികലാജവർഷം।
അമുഷ്യ വേലാ ധൃതവേപഥുസ്തേ
വൈവാഹികീം സ്മാരയതി സ്മ വേലാം॥ 18.83॥

സ്വസംഭവം സമ്പ്രതി പാരിജാതം
ദൃഷ്ട്വാ ചിരപ്രോഷിതസന്നിവൃത്തം।

ആലിംഗനാർത്ഥീവ തരംഗഹസ്താൻ
ആവിർമ്മണീനുന്നമയത്യുദമ്പാൻ ॥ 18.84 ॥

അഹീന്ദ്രനിശ്വാസമരുത്പ്രണുന്നൈഃ
ആവർത്തസംഭേദിഭിരേഷ ഫേനൈഃ ।
ഉപായനം ദിത്സുരിവാംബുധിസ്തേ
മുക്താതപത്രാണി മുഹുഃ പ്രസൂതേ ॥ 18.85 ॥

വേലാചലാദർഭകപഞ്ചവക്ത്രാൻ
വിഹംഗപാതേന ജിഘൃക്ഷമാണാൻ ।
നിമജ്ജനോന്മജ്ജനവേഗഭൂമ്നാ
മാതംഗയാദാംസി വിലോഭയന്തി ॥ 18.86 ॥

പ്രവാലമുക്താമണിഭിഃ പ്രദിഷ്ടൈഃ
പ്രത്യാഹൃതൈഃ പത്രലതാംകുരാദ്യൈഃ ।
അന്യോന്യഭൂഷാപരിവൃത്തിലീലാം
കരോത്യസൗ തീരഭുവാ പയോധിഃ ॥ 18.87 ॥

വർണ്ണം മഹാനീലമണിപ്രകാശൈഃ
സ്മിതദ്യുതിം മൗക്തികചന്ദ്രികാഭിഃ ।
ബിംബാധരം വിദ്രുമഭംഗഭേദൈഃ
വ്യനക്ത്യസൗ തമ്പി തവാംബുരാശിഃ ॥ 18.88 ॥

വിവൃണ്വതീ ബാഡബവഹ്നിദീപ്തിം
വിദ്യോതതേ വിദ്രുമപംക്തിരേഷാ ।
ദേവേന സമ്പീഡിതയോസ്ത്രിധാമ്നാ
ദൈത്യേന്ദ്രയോരാന്ത്രപരമ്പരേവ ॥ 18.89 ॥

മഹാവരാഹസ്യ ഖുരാദ്രിഘാതൈഃ
ക്ഷുണ്ണഃ പ്രവിദ്ധോ രഘുവീരബാണൈഃ ।
വിസംസ്ഥുലദ്വീപതയോപലക്ഷ്യഃ
വീരവ്രണൈരേഷ വിഭാതി രൂഢൈഃ ॥ 18.90 ॥

സംഭൃത്യ തോയം സഹസോജ്ജിഹാനാൻ
സേന്ദ്രായുധാൻ പശ്യ ഘനാൻ സനാദാൻ।
ഉദമ്പതാ ദുർജ്ജയമന്തരിക്ഷം
ജേതും പ്രവൃത്താനിവ തസ്യ പുത്രാൻ॥ **18.91**॥

അപാം തരംഗൈരയമന്തരംഗൈഃ
ആപ്ലാവയിഷ്യൻ സമയേ ധരിത്രീം।
സമീനയൂധസ്തനുതേ സരസ്വാൻ
സന്നാഹഗന്ധീനി ഗതാഗതാനി॥ **18.92**॥

അസൗ പരപ്രേമപദം സ്വഭാവാത്
ആപൂർയമാണോ മഹതാ രസേന।
ആത്മേവ ദൃഷ്ടഃ സഹസാ പ്രജാനാം
അദർശനേച്ഛാമിതരേഷു ദത്തേ॥ **18.93**॥

ഗരുത്മതഃ കമ്പിതദിവ്യവൃക്ഷം
പക്ഷാനിലം പാതുമുപേത്യ നാഗാഃ।
വിതമ്പതേ*f* ബാലമണിപ്രകാശൈഃ
അസൂര്യബാലാതപമന്തരിക്ഷം॥ **18.94**॥

മരുദ്ഭിരാഘൂർണ്ണിതസാദ്രിനാഗൈഃ
വേഗോദ്ഭവൈരസ്യ വിമഥ്യമാനഃ।
ഉത്ക്ഷിപ്തശംഖപ്രകരാപദേശാത്
ഭൂയഃ സുധാമുദ്ഗിരതീവ സിന്ധുഃ॥ **18.95**॥

ദോധൂയമാനം വിവിധോർമ്മിയോഗാത്
ഛായാഗരുത്മന്തമവേക്ഷ്യ ഭീതാഃ।
ആവർത്തശൈലീമഭിനേതുമിച്ഛ-
ന്ത്യംഗൈരമീ കുണ്ഡലിതൈർഭുജംഗാഃ॥ **18.96**॥

സഫേനഹാസോ ജടിലഃ പ്രവാളൈഃ
ഉദ്ഭർത്തയന്നൂർമ്മിഭുജൈർഭുജംഗാൻ।

വിഡംബയത്യേഷ നിസർഗ്ഗഭീമഃ
കസ്യാപി കൽപാന്തനടസ്യ ലീലാം ॥ **18.97** ॥

അശേഷതഃ സോ*f*യമചിന്ത്യഭൂമാ
കുംഭീകുമാരേണ നിപീതവാന്തഃ ।
സിഷ്ണാസയാ സമ്പതതോ*f*പി ദൃഷ്ടാ
ദ്വിജാധിപാൻ വേപത ഇത്യവൈമി ॥ **18.98** ॥

പ്രദർശിതാത്മഭ്രമണേന നൂനം
പ്രത്യായിതാം മന്ദരനർത്തകേന ।
സവ്യാപസവ്യൈർഭ്രമണൈസ്തരസ്വീ
രമ്യാമസൗ പുഷ്യതി രാസലീലാം ॥ **18.99** ॥

തൈസ്തൈരസൗ നിർമ്മഥിതോ വിധൂതഃ
സംക്ഷോഭിതോ ബന്ധനപീഡനാദ്യൈഃ ।
പ്രസാദഗാംഭീര്യനിധിഃ പ്രഥിമ്നാ
ക്ഷമാമ്പയം നോജ്ഝതി ശീതലാത്മാ ॥ **18.100** ॥

വിമഥ്യ വിശ്രാണിതമേതദീയം
ദൈത്യദ്വിഷാ ദേവി മരുത്പദാദ്യൈഃ ।
സാരം പിബന്തസ്ത്രിദശാഃ കദാ*f*പി
ദ്രാഘീയസീം നാനുഭവന്തി നിദ്രാം ॥ **18.101** ॥

കലത്രവന്തം പുരുഷം പുരാണം
കപാലിനം ചന്ദ്രകലാവതംസം ।
ഐരാവതാദ്യൈഃ പ്രചിതാനകാർഷീത്
വൈമാനികാനേഷ മഹാവദാന്യഃ ॥ **18.102** ॥

ഇദം ജഗദ്ഭർശിതതാരതമ്യം
യദ്ഭ്രൂലതാലാസ്യവിശേഷനിഘ്നം ।
പ്രജാപതീനാം ജനനീമജന്യാം
താമേഷ ദേവീമനഘാമസൂത ॥ **18.103** ॥

വരായ ദത്ത്വാ നിരവദ്യയൂനേ
കന്യാമസൗ കൗസ്തുഭയൗതകം ച ।
മഹോത്സവേ വാഹനഭോജനാദ്യൈഃ
ആനർച്ച ദേവാനിതരാൻ യഥാർഹം ॥ **18.104** ॥

ജഗന്ത്യശേഷാണി യദേകദേശേ
പർയംകതാം തസ്യ ഗതഃ പ്രഥിമ്നാ ।
അലംഘനീയം മഹിമാനമന്യൈഃ
ഭജത്യസൗ ഭാവിതശേഷഭാവഃ ॥ **18.105** ॥

അനർഘമാദ്യം ഹരിനീലരത്നം
ലക്ഷ്മീദൃശാ നിത്യനിദർശനീയം ।
നഭഃപ്രതിച്ഛന്ദനിഭേന നൂനം
അന്തർഗ്ഗതം വ്യഞ്ജയതി സ്വധാമ്നാ ॥ **18.106** ॥

മധുദ്വിഷോ വർണ്ണമുഷാം മണീനാം
ത്രാസവ്യപായേ*f*പി തിരോഹിതാനാം ।
ഉദന്തമാഖ്യാതുമിവോർമ്മിമാലീ
കരാനസൗ കർഷതി വീചിഹസ്തൈഃ ॥ **18.107** ॥

പശ്യാമി സൗഹാർദ്ദവതാം തവാക്ഷ്ണാ
തരംഗനിർമ്നാന്നതലംഘനേന ।
ഉദ്ഘർത്തിതാനാം മഹസാം മണീനാം
ഊർധ്വം പ്രസർപ്പന്തമിവോർമ്മിമന്തം ॥ **18.108** ॥

അന്വേഷയൻ ദിത്സിതദക്ഷിണോ*f*ഹം
ആചാര്യസാന്ദീപിനിസൂനു വൃത്തം ।
ആവിഷ്ടശംഖാസുരസന്നിവേശം
പ്രാഞ്ചം മഹാശംഖമിഹാമ്പവിന്ദം ॥ **18.109** ॥

യാദോനിധാനേ യദുരാജധാന്യാഃ
സമ്പ്രാപ്തയേ സേതുരിഹോപക്ലപ്തഃ ।

രാമേണ സീതാപതിനാ നിബദ്ധേ
ലംകാപഥേ ലാഘവമാദധാതി ॥ **18.110** ॥

അമൂനി കൈലാസനിഭാന്യദൂരാത്
സിദ്ധാംഗനാസേവ്യലതാഗൃഹാണി ।
പുണ്യാനി സത്യേ പുലിനാനി സിന്ധോഃ
ചിരേണ ദൃഷ്ടിം ചരിതാർത്ഥയന്തി ॥ **18.111** ॥

തടപ്രദേശേഷു തരംഗഹസ്തൈഃ
പ്രസാരയൻ സമ്പ്രതി ഫേനപംക്തീഃ ।
സഭാജനാർത്ഥം തനുതേ ഭവത്യാഃ
പ്രായഃ പദന്യാസപടീമുദന്വാൻ ॥ **18.112** ॥

വിലംഘയൻ വ്യോമപഥേന സിന്ധും
ത്വദ്ദർശനേ ദീപ്തകുതൂഹലാനാം ।
രഥസ്ഥവാസൗ ത്വരയാ*f*തിശേതേ
മനോരഥം വിഷ്ണുപദീവധൂനാം ॥ **18.113** ॥

സുരദ്രുമസ്ത്വദ്വിരഹാലസാനാം
തവാഗമം സൂചയിതും സഖീനാം ।
മധുവ്രതീനാം മധുരൈഃ പ്രണാദൈഃ
പ്രിയംവദം പ്രേഷയതീവ ഗന്ധം ॥ **18.114** ॥

വിജിത്യ സംഖ്യേ നരകം സനാകം
പ്രത്യാഗതം മാം പ്രതിഗന്തുകാമാഃ ।
പൗരാഃ പ്രഹർഷോപനതൈഃ പ്രണാദൈഃ
അംഭോനിധേരന്തരയന്തി ഘോഷാൻ ॥ **18.115** ॥

വിധായ താർക്ഷ്യം ഗഗനാബ്ധിപോതം
സാർദ്ധം മയാ ദേവി സമാവ്രജന്തീം ।
പ്രത്യുദ്ഗതേവ പ്രതിഭാതി ഭവ്യാ
ദൂരാദിയം ദ്വാരവതീ പുരീ ത്വാം ॥ **18.116** ॥

നിബദ്ധജ്യൈത്രധ്വജപംക്തിരമ്യാ
പുഷ്പൈരസൗ പൂജിതരാജമാർഗ്ഗാ ।
സദാമജാംബൂനദതോരണശ്രീഃ
സൗധത്വിഷാ സൂചയതീവ ഹർഷം ॥ 18.117 ॥

പദേ പരസ്മിന്നിവ നിത്യമസ്യാം
ശുദ്ധേന സത്ത്വേന വിഭൂഷിതായാം ।
ധർമ്മസ്യ വാസാഃ പ്രഥിതാഃ പൃഥിവ്യാം
സരിത്പതൗ ഗോഷ്പദവദ്ഭവന്തി ॥ 18.118 ॥

സ്വരശ്മിനിഷ്പാദിതസൂര്യഭേദാം
അർച്ചിർമുഖൈരഞ്ചിതഭവ്യഭാഗാം ।
നിവൃത്തിധർമ്മേ നിയതസ്ഥിതീനാം
നൈഃ ശ്രേയസീം പദ്ധതിമാഹുരേനാം ॥ 18.119 ॥

സൗധോപരുദ്ധത്രിദിവാവകാശാം
ഛായാസമാക്രാന്തഭുജംഗലോകാം ।
പുരീമിമാം ഭൂഷിതസിന്ധുമധ്യാം
കുത്രസ്ഥിതാം വേത്സി കുതോമുഖാം വാ ॥ 18.120 ॥

ഉദമ്പതാ ഖാതവതീ സമന്താത്
അയത്നവപ്രായിതതുംഗവേലാ ।
ന ശക്യതേ സാത്യകിനാ സനാഥാ
നാഥൈഃ സുരാണാമപി ജേതുമേഷാ ॥ 18.121 ॥

പ്രാകാരചക്രം യദുരാജധാന്യാഃ
പശ്യൈതദുത്തുംഗമസൂര്യലംഘ്യം ।
യദ്ഭാവമേവം ഭജതേ യഥാർത്ഥം
സംകോചമൃച്ഛന്നിവ ചക്രശൈലഃ ॥ 18.122 ॥

നിർമ്മുക്തശേഷോരഗനിർവ്വിശേഷൈഃ
നികേതനൈരുന്നമിതാന്തരിക്ഷം ।

ഉദഗ്രതാലധ്വജമേതദഗ്രേ
സീമാന്തരം സീരമൃതോ ഗുരോർന്നഃ ॥ **18.123** ॥

അഭൗമസംഭാവ്യവിഭൂതിയോഗം
ഹൈമം സുരത്നൈരചിരോപനീതൈഃ।
അനുത്തമാദുത്തരമാർയധാമ്നഃ
ഖ്യാതം ത്വയാ ഗേഹമിദം മദീയം ॥ **18.124** ॥

പ്രതീക്ഷമാണാനധിചന്ദ്രശാലം
പശ്യ ത്വയാ ശിക്ഷിതചാരുലാസ്യാൻ।
ത്വത്കേശഹസ്തസ്വജനൈഃ കലാപൈഃ
ഗോപാനസീശ്ഛാദയതോ മയൂരാൻ ॥ **18.125** ॥

ആഹാരഭേദൈരുചിതൈർഭവത്യാ
സംരക്ഷിതാനാം തനയാഭിമാനാത്।
ശൃണു ത്വദാലോകനതർഷഭാജാം
പ്രജൽപിതം പഞ്ജരശാരികാണാം ॥ **18.126** ॥

സീമന്തമുക്താമണിസന്നികർഷാത്
പ്രസൂതിചിത്രീകൃതശുക്തിരമ്യാഃ।
അമീ പുരസ്താദ്ഭവതീസഖീനാം
അന്തർമ്മുദാമഞ്ജലയഃ സ്വദന്തേ ॥ **18.127** ॥

മായാധികേന വിധിനാ മനസേവ സൃഷ്ടൈഃ
ആഭാതി യാദവഗൃഹൈരനഘാ പുരീയം।
നാഭാഗനാഹുഷനലാദിനരാധിപാനാം
ആജാനസമ്പദവലേപമിവാദധാനൈഃ ॥ **18.128** ॥

നിത്യം ധനേശനഗരീം നിധിഭിഃ പ്രഭൂതാം
ആഖണ്ഡലേന മഹിതാമമരാവതീം ച।
പ്രത്യേകധാമവിഭവൈഃ പരിഭൂയ ദൃപ്താ
സൗധൈരിയം പ്രഹസതീവ സുധാവദാതൈഃ ॥ **18.129** ॥

ഇത്യാലപന്തമഥ താർക്ഷ്യരഥേന കൃഷ്ണം
ഹേമാദ്രിണാ ഹരിതശൈലമിവോപനീതം।
പൗരാഃ സമീക്ഷ്യ മുദിതാഃ സഹ വല്ലഭാഭിഃ
പദ്മാവൃതാം ദിവമകുർവ്വത ദൃഷ്ടിപാതൈഃ॥ **18.130**॥

പ്രത്യുദ്ഗതപ്രിയസഖീജനദത്തഹസ്താം
സത്യാം ത്രയീമയരഥാദവതാരയിഷ്യൻ।
നാഥസ്തദാ നഗരമധ്യനഭഃ പ്രദേശാത്
ആസീദതി സ്മ നിജസൗധസമീപരഥ്യാം॥ **18.131**॥

വ്യതികരിതസുവേലാം വിശ്വകർമ്മപ്രസൂതിം
ലവണജലധിഗുപ്താമാപ ലംകാമിവാന്യാം।
ധനപതിബഹുമാന്യാം ധർമ്മസേതുർയദൂനാം
ദുരധിഗമസമീപാം ദ്വാരകാം രാജധാനീം॥ **18.132**॥

വിജയിനമുപയാതം വീക്ഷ്യ സത്യാസഹായം
വ്യതനുത മുദിതേവ ദ്വാരകാ വന്ദികൃത്യം।
അമരതരുസമീരൈഃ പ്രേഷിതൈരാഹൃതാനാം
ഉപവനമധുപാനാമുന്മദാനാം പ്രണാദൈഃ॥ **18.133**॥

സ്തുതിശതമുഖരാഭിഃ സ്വർഗ്ഗനേതുഃ സ ജേതാ
സവിനയമനുയാതഃ സത്യഭാമാസഖീഭിഃ।
നിജമഗമദഗാരം നിർവ്വിശൻ പ്രേയസീനാം
സ്മരശരശയിതാനാം മന്ദമഭ്യുത്ഥിതാനി॥ **18.134**॥

അഭിഗതമുഷയാ തദാ*f* നിരുദ്ധം
ബലിതനയേന ബലീയസാ നിരുദ്ധം।
യദുപരിഷദി സർവ്വലോകദർശീ
കലഹരുചിഃ കഥയാംബഭൂവ യോഗീ॥ **18.135**॥

ബാണാഭിഖ്യം ബലിസുതമഥോ ബദ്ധബന്ധും ജിഗീഷുഃ
സേനോത്ഥാനം സുമഹതി പുരേ ശ്വസ്തനം ഘോഷയിത്വാ।

ചിന്താരൂഢത്രിഭുവനഹിതശ്ചിന്തനീയോ മുനീനാം
വാസാഗാരം പ്രഭുരധിഗതോ വാസതേയീം നിനായ ॥ **18.136** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ അഷ്ടാദശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ഏകോനവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

നിത്യപ്രബുദ്ധമപി നിർമ്മലയാ സ്വദൃഷ്ട്യാ
നിദ്രാണവദ്ഭരനിമീലിതനേത്രപദ്മം ।
പ്രാബോധികീഭിരുപസേദുരിതീവ വാഗ്ഭിഃ
സ്വാധീനമർത്ത്യതനയം ശ്രുതിവന്ദിനസ്തം ॥ **19.1** ॥

യാമിന്യപൈതി യദുനാഥ വിമുഞ്ച നിദ്രാം
ഉന്മേഷ മൃച്ഛതി തവോന്മിഷിതേന വിശ്വം ।
ജാതഃ സ്വയം ഖലു ജഗദ്ധിതമേവ കർത്തും
ധർമ്മപ്രവർത്തനധിയാ ധരണീതലേ ത്വം ॥ **19.2** ॥

അശ്രാന്തസന്തതിഭിരാഭരണപ്രകാശൈഃ
ആരാത്രികം പ്രമുഖയന്ത്യ ഇവോപചാരം ।
ഇച്ഛന്തി തേ പ്രഥമദൃഷ്ടിമനന്യലഭ്യാം
പദ്മാനനാഃ പദനിവേശനധന്യഹസ്താഃ ॥ **19.3** ॥

വൃദ്ധാഃ കഥഞ്ചിദരരം വ്യതിഭിദ്യ ഹൈമം
ദൗവാരികാസ്തവ ഗൃഹീതസുജാതവേത്രാഃ ।
നിർഗ്ഗച്ഛതഃ പ്രവിശതശ്ച നിശാമയന്തോ
നാഥ ത്വദേകഹൃദയാ ന ഭജന്തി തന്ദ്രീം ॥ **19.4** ॥

വിശ്വൈകതീർത്ഥഭജനേന വിശുദ്ധിമന്തോ
നിദ്രോജ്ജിതാ നിഗമസീമ്നി നിശാത്യയേ ച ।
വൈതാനികാൻ വിധിവശേന വിഹൃത്യ വഹ്നീൻ
പുണ്യാശയാഃ പരിചരന്തി പുരോധസസ്തേ ॥ **19.5** ॥

നിദ്രാവശേന നിഭൃതേക്ഷണമുത്ഥിതാനാം
ദ്വിത്രാണി മന്ഥരപദാന്യപഗത്വരീണാം ।

www.Prapatti.com

കാലേ ഗൃഹീതമുചിതേ രശനാഃ കഥഞ്ചിത്
മൗനവ്രതം ജഹതി മുഗ്ധവധൂജനാനാം ॥ **19.6** ॥

സന്ത്യജ്യതേ തരലമൗക്തികജാലദൃശ്യൈഃ
താരാഗണൈസ്ത്രിദശവർത്മ തമാലനീലം ।
പദ്മാപതേരമൃതനിർമ്മഥനാവസാനേ
ദുഗ്ധാംബുരാശിപൃഷ്ഠതെരിവ രൂപമഗ്ര്യം ॥ **19.7** ॥

നാഥ സ്ഫുരന്ത്യുപയതി ദ്യുമണിപ്രകാശേ
ന ജ്യോതിരിംഗണഗണാ ന ച താരകാദ്യാഃ ।
തേജസ്വിനോ*f*പി തമസൈവ സമൃദ്ധിമന്തഃ
ത്വത്സന്നിധൗ മുഷിതഭാസ ഇവ ത്വദന്യേ ॥ **19.8** ॥

ആനർത്തിതാൻ സലലിതം ദിവസാവസാനേ
വാചാലരത്നവലയൈർന്നിജഹസ്തതാലൈഃ ।
നിദ്രാലസാൻ മൃഗദൃശോ ഗൃഹനീലകണ്ഠാൻ
ആവാസയഷ്ടിശിഖരാദവരോഹയന്തി ॥ **19.9** ॥

നൃത്യന്ത്യുദീരിതഘനസ്തനിതാമകാണ്ഡേ
നേദീയസീം തവ നിശമ്യ വിഭാതനാന്ദീം ।
ചിത്രാതപത്രപരിമണ്ഡലചാരുബർഹാഃ
ശൃങ്ഗാരയോനിശരപത്രരുചോ മയൂരാഃ ॥ **19.10** ॥

നിർഗ്ഗത്യ ചിത്രഗരുതോ നിലയാന്തരേഭ്യഃ
താരസ്ഥനാസ്തരുണവിദ്രുമതാമ്രചൂഡാഃ ।
രത്നാംകണേഷു രമണീഭിരവേക്ഷ്യമാണാഃ
ക്രീഡാരണം വിദധതേ കൃകവാകുവർയാഃ ॥ **19.11** ॥

പ്രാപ്താസ്തുലാം ഹരിതകോമലബാഹ്യപത്രൈഃ
കിഞ്ചിത്പരിസ്ഫുരിതശോണമുഖൈഃ സരോജൈഃ ।
വാമഭ്രുവാം വലയപംക്തിഷു സഞ്ചരന്ത്യോ
മഞ്ജു ക്വണന്തി മണിപഞ്ജരശാരികാസ്തേ ॥ **19.12** ॥

പ്രത്യക്ഷിതേ തമസി യാസ്യതി വിപ്രകർഷം
സഞ്ഛന്നഭാനുമതി സമ്പ്രതി ജീവലോകേ ।
ഗംഗായമാനസലിലം നിജരശ്മിയോഗാത്
സിഷ്ണാസയേവ സിതഭാനുരുപൈതി സിന്ധും ॥ **19.13** ॥

പ്രത്യൂഷഘർമ്മസമയേന സമഗ്രധാമ്നാ
ശോഷം വ്രജത്യമൃതരശ്മിമയൂഖപൂരേ ।
അഹ്നായ കൈശ്ചിദഭിഘാതമവാപ്നുവത്യഃ
താരാഃ പ്രയാന്തി വിലയം തനുബുദ്ബുദാഭാഃ ॥ **19.14** ॥

പത്യൂസ്ത്വിഷാം പ്രജഹതഃ പ്രഥമാബ്ധിതൽപം
സന്ധ്യാസരോരുഹദൃശഃ പ്രഥമോത്ഥിതായാഃ ।
സീമന്തിതേ തിമിരകുന്തലമധ്യഭാഗേ
സിന്ദൂരരാജിരിവ ഭാതി മയൂഖരേഖാ ॥ **19.15** ॥

ജ്യോത്സ്നാപദേശമവധൂയ സിതോത്തരീയം
സ്തോകാവശേഷിതസദാഭരണപ്രബന്ധാ ।
അംഗീകരോത്യരുണഭാവിതമംഗരാഗം
പ്രാചീ ദിശാ ദിനപതിം പരിഭോക്തുകാമാ ॥ **19.16** ॥

നിർണ്ണിജ്യ സമ്പ്രതി നിശാംഗനിവേശലഗ്നം
കാലേയപംകമിവ സന്തമസം കലംകം ।
ക്ഷോണീഭൃതാമരുണദീധിതയോ*f*നുരക്താഃ
പാദാനലക്തകരസൈരിവ രഞ്ജയന്തി ॥ **19.17** ॥

പ്രാദുർഭവിഷ്യതി ചരാചരജന്തുവർഗ്ഗേ
പ്രാപ്താ*f*രുണേന വിധുനാ തമസാ ച വേലാ ।
ആഭാതി ഭാവിതപരസ്പരലേശയോഗാ
മായാവിപക്തിരിവ ലോഹിതശുക്ലകൃഷ്ണാ ॥ **19.18** ॥

ഉന്നിദ്രപദ്മനയനഃ സുഭഗോത്പലാഭഃ
സംഭാവിതോ മുനിഗണൈരുപപന്നബോധൈഃ ।

രാഗോത്തരാം ശ്രിയമവാപ്യ രഥാംഗശോഭീ
ജാതഃ സ ഏഷ സമയോ ജഗദേകസേവ്യഃ ॥ **19.19** ॥

നീതഃ ശ്രമം നിഹതരാത്രിവരൂഥിനീകഃ
ചന്ദ്രാതപത്രവിനിപാതവിലുപ്തഭൂമാ ।
പ്രത്യൂഷവൈരിവിഭവേന പരാഹതാത്മാ
കാലപ്രതീക്ഷ ഇവ ഗച്ഛതി കാമവീരഃ ॥ **19.20** ॥

യോ*f*സൗ ജനസ്യ ദിശതീവ സുധാനിധാനം
ജാതധ്വനിഃ ശ്രുതിഷു ജാഗരദുന്ദുഭിസ്തേ ।
മന്യേ സ ഏവ മദനസ്യ നിശാചരസ്യ
സ്വച്ഛന്ദസൗപ്തികനിവൃത്തിമഭിവ്യനക്തി ॥ **19.21** ॥

അന്തർബ്ബഹിശ്ച തമസാ പരിമുച്യമാനേ
ജാഗർയയാ ജഗതി സമ്പ്രതി ദീപ്യമാനേ ।
പഞ്ചായുധശ്ചിരപരിശ്രമശാന്തിമിച്ഛൻ
നിദ്രാമുപൈതി ഹൃദയേഷു നിതംബിനീനാം ॥ **19.22** ॥

അഗ്രേ ഭവൻ ഗുരുരിവ സ്വയമാനകാനാം
ആദിഷ്ടസമ്പദിവ കന്ധരയാ തവൈഷഃ ।
വ്യക്തപ്ലുതേന നിനദേന വിശുദ്ധവർണ്ണഃ
പ്രസ്തൗതി നാഥ നിഗമാൻ പ്രതിബോധശംഖഃ ॥ **19.23** ॥

മുഗ്ധാഃ സ്വമുഷ്ടിപരിമേയമനോജ്ഞമധ്യാഃ
പർയായചാപലതികാ ഇവ പഞ്ചബാണഃ ।
പ്രാസ്ഥാനികപ്രണയദുർവ്വിനയോപശാന്ത്യൈ
പ്രത്യക്ഷയൻ പ്രതിനിവർത്തയതീവ യൂനഃ ॥ **19.24** ॥

അന്തശ്ചകാസദസിതോത്പലമംകയോഗാത്
ഭാസോന്മദേവ പരിമീലിതതാരകാർദ്ധാ ।
നിഷ്പീതകാന്തിമകരന്ദരസം പ്രതീച്യാം
നീഹാരഭാനുചഷകം നിദധാതി സന്ധ്യാ ॥ **19.25** ॥

ദൃഷ്ട്വാ നിമീലിതവതീം നിയതിപ്രഭാവാത്
ആത്മപ്രിയാം കുമുദിനീമവധൂതധാമാ ।
ച്യോതത്തുഷാരനയനോദകബിന്ദുരിന്ദുഃ
പ്രസ്ഥാനമിച്ഛതി മഹത്പ്രതിപന്നദൈന്യഃ ॥ **19.26** ॥

ഭോക്തും ദിവം നിജവിയോഗവിലുപ്തദീപ്തിം
പ്രാഗേവ തീവ്രരുചിനാ പ്രഹിതേവ സന്ധ്യാ ।
മാലിന്യയോഗമപനീയ കരാവമർശൈഃ
പ്രായോ യഥാർഹമനുലിമ്പതി കുംകുമേന ॥ **19.27** ॥

അർദ്ധേന പാടലമനൂരുകരാനുഷംഗാത്
അർദ്ധാന്തരേണ മണിമേചകമന്തരിക്ഷം ।
അസ്പൃഷ്ടതാപമധിരോഹതി നിസ്തമസ്കം
സംവീതപീതവസനേന തുലാം ത്വയൈവ ॥ **19.28** ॥

പദ്മാപദാംബുരുഹയാവകപിംഗഭാസാ
ഭാസാ നിതാന്തമുദയാന്തരിതസ്യ ഭാനോഃ ।
ആരജ്യതേ ഗഗനമദ്യ ജഗത്പ്രസൂതേഃ
നാഭീസരോരുഹഭുവാ രജസേവ ഗാത്രം ॥ **19.29** ॥

ദഗ്ദ്ധും തമോ ദനുജബൃന്ദമിവാംബുരാശേഃ
ഉത്തസ്ഥുഷോ മധുരിപോരിവ തിഗ്മധാമ്നഃ ।
ഉന്മേഷിണീ സുമനസാമുദിതാ പുരസ്താത്
ചക്രപ്രഭാമനുകരോതി മരീചിമാലാ ॥ **19.30** ॥

ദൃഷ്ടിദ്വയം നിയതകാലമിദം പ്രജാനാം
ഏകാ നിമീലതി തയോരിതരാ*f*പ്യലക്ഷ്യാ ।
തത്താദൃശോസ്തവ ദൃശോർയുഗപത്പ്രബോധാത്
ആലോകയോഗമനഘം ഭജതാം ത്രിലോകീ ॥ **19.31** ॥

പ്രാചീനശൈലവിഷയേ പ്രചുരാംശുരേഖാം
സന്ധ്യാദശാമരുണരാഗഘൃതാവസിക്താം ।

കാലോ നിധായ സൃജതീവ ശനൈസ്തദന്തേ
തിഗ്മദ്യുതിം ത്രിഭുവനൈകമഹാപ്രദീപം ॥ **19.32** ॥

പർയാപ്തരശ്മിനികരേണ സുവൃത്തഭൂമ്നാ
സൂർയേന്ദുബിംബയുഗലേന സമസ്ഥിതേന ।
ആഭാതി കാലവണിജാ പരികൽപ്യമാനാ
നക്ഷത്രദിവക്ഷണതുലേവ നഭഃ സ്ഥലശ്രീഃ ॥ **19.33** ॥

നൈശം തമഃ ക്ഷിപതി നന്ദിതചക്രവാകേ
പദ്മാൻ പ്രബോധയതി ഭാവിതമിത്രഭാവേ ।
ദൃഷ്ടിം പ്രസാദയതി ദർശിതസത്പഥേ*f* സ്മിൻ
ദോഷോൽബണാ കുമുദിനീ ബഹുമാനശൂന്യാ ॥ **19.34** ॥

പാദസ്പൃശാം ദിശതി ഭൂമിഭൃതാം പ്രകാശം
സത്ത്വം സമേധയതി സദ്ഭിരുദീരിതാർഘ്യഃ ।
തേജോഗണാനപി തിരസ്കുരുതേ സ്വദീപ്ത്യാ
ചക്രപ്രിയസ്ത്വമിവ സമ്പ്രതി ചണ്ഡഭാനുഃ ॥ **19.35** ॥

ആജാനപാണ്ഡരതനുഃ പരഭാഗമൃച്ഛൻ
നീലാംബരദ്യുതിമുഷാ നിജലാഞ്ഛനേന ।
സ്ഫീതാകൃതിഃ പരിഗതോ മദരാഗലക്ഷ്മ്യാ
വീര ത്വദഗ്രജ ഇവൈഷ വിഭാതി ചന്ദ്രഃ ॥ **19.36** ॥

സന്ധ്യാപരാഗസമയം പ്രതിലഭ്യ പുണ്യം
സ്നാതും നിശാ ഗഗനസൗധതലാവതീർണ്ണാ ।
ആരക്തരൂപമവലംബയതാ കരാഗ്രം
പത്യാ സഹ പ്രവിശതീവ പരം സമുദ്രം ॥ **19.37** ॥

ദേവ ത്വയീവ ദിവസാഗമജാഗരൂകേ
സംരക്തവിശ്വമുദയം സവിതർയുപേതേ ।
അസ്തം ശനൈരഭിപതൻ ഭജതേ മൃഗാംകഃ
ത്വദ്വൈരിവാരവനിതാവദനേന്ദുവസ്ഥാം ॥ **19.38** ॥

രാജ്ഞാ*f*സ്തമേതി സുഹൃദാ മദനേന സാർദ്ധം
ദീനാകൃതിഃ കുമുദിനീദൃഢബദ്ധകോശാ ।
വൈരീ സമേതി വിഷമാശ്വ ഇതീവ ഭീതാ
ഛായാച്ഛലേന ഭജതേ ഗഗനം ത്രിയാമാ ॥ **19.39** ॥

ആമൃശ്യ രാത്രിമരുണോദയജാതപുഷ്പാം
പ്രാപ്താനുതാപ ഇവ സത്പഥലംഘനേന ।
ജ്യോത്സ്നാംശുകം ദ്വിജപതിഃ പരിധായ നൂനം
വ്രീഡാനതോ വിശതി വാരിനിധിം വിവർണ്ണഃ ॥ **19.40** ॥

അഭ്യേതി ഭാനുരുദയാദ്രിമസഹ്യതേജാഃ
സ്ഥാതും സ ഏഷ സമയോ ന മമേതി പശ്യൻ ।
പ്രായഃ സമാശ്രയതി പാശഭൃതാ*f*ഭിഗുപ്തം
താരാപതിശ്ചരമസാഗരതോയദുർഗ്ഗം ॥ **19.41** ॥

മൂലേ മനാഗ്ഭവതി മുഞ്ചതി പൂർവ്വഭാഗം
ശൈഥില്യമൃച്ഛതി തമാലരുചിസ്ത്രിയാമാ ।
ആകൃഷ്യതേ ചരമശൈലവനേ വിഹർത്തും
സീരായുധേന യമുനേവ സുധാംശുനേയം ॥ **19.42** ॥

പ്രസ്ഥാനകാലഭജനാത് പരിതോഷിതേന
ജ്യോത്സ്നാത്മികാം ഹരിവധൂസഹജേന ദത്താം ।
പ്രായേണ നാകവനിതാനഖദീപ്തി ലക്ഷ്യാം
ശേഷാപടീം ചരമഭൂഭൃദസൗ ദധാതി ॥ **19.43** ॥

സൂക്ഷ്മാഭിരാമനിജദീധിതിസൂത്രലംബീ
പർയന്തലഗ്നതിമിരാലകദർശനീയഃ ।
സിന്ദൂരരഞ്ജിത ഇവൈഷ വിഭാതലക്ഷ്മ്യാഃ
സീമന്തമൗക്തികമണിഃ പ്രതിഭാതി ചന്ദ്രഃ ॥ **19.44** ॥

പ്രാലേയരൂഷിതമിദം പ്രഥമേതരാബ്ധൗ
മഗ്നൈകദേശമനുയാതി മൃഗാംകബിംബം ।

മാനച്ഛിദാം മകരകേതനസായകാനാം
ശാണോപലം ചിരനിഘർഷണകർശിതാർദ്ധം ॥ **19.45** ॥

ആദൗ വരാഭമുദിതം ശരപാണ്ഡു മധ്യേ
പശ്ചാന്മധൂകപരിധൂസരമിന്ദുബിംബം ।
സമ്പദ്യതേ പുനരദൃശ്യതമാമവസ്ഥാം
കാലാർപ്പിതം കരജചിഹ്നമിവ ക്ഷപായാഃ ॥ **19.46** ॥

നൈശം തമിസ്രമരുണേന വിലുപ്തസാരം
നിഃ ശേഷയന്നയമുദേതി മയൂഖമാലീ ।
സത്സേവനേന പുരതോ മുഷിതൈകദേശം
വിദ്യാവതാം വൃജിനരാശിമിവാന്തരാത്മാ ॥ **19.47** ॥

ഉദ്ഗച്ഛതാ പുരുഷകേസരിണേവ പൂഷ്ണാ
കാലേ തമോ വിദലിതം കരജൈഃ പ്രവാലൈഃ ।
ഗാഢം ഹിരണ്യകശിപോരിവ ഗാത്രമന്യത്
സന്ധ്യാച്ഛലേന രുധിരം ക്ഷരതീവ സാന്ദ്രം ॥ **19.48** ॥

പ്രാപ്തോദയസ്യ തപനസ്യ തവേവ ധാമ്നാ
ക്ഷിപ്തോ ഗുഹാന്തരനിരുദ്ധ ഇവാന്ധകാരഃ ।
വിശ്വാവലോകനനിരോധവിയാതവൃത്തേഃ
അത്യാഹിതസ്യ പരിപാകമിവൈഷ ഭുംക്തേ ॥ **19.49** ॥

മഗ്നാ ചിരം മഹതി സന്തമസാംബുരാശൗ
ദംഷ്ട്രാഭിരാമരുചിനാ ദിവസാഗമേന ।
ഉത്ക്ഷിപ്യതേ ദനുജശോണിതലോഹിതേന
പ്രായോ വരാഹവപുഷാ വിഭുനേവ ഭൂമിഃ ॥ **19.50** ॥

നിദ്രാമപാസ്യ തമസാ ച ദൃശോ നിരോധം
പ്രത്യങ്മുഖം പ്രഥമതഃ പ്രഥയൻ പ്രകാശം ।
നിഃശ്രേയസപ്രതിപദേന നിജേന ധാമ്നാ
വിശ്വം സമാധിരിവ ദർശയതേ വിവസ്വാൻ ॥ **19.51** ॥

ആശാപനീതമവിവേകമിവാന്ധകാരം
ശംകാശതാസ്പദമലക്ഷിതസർവ്വതത്ത്വം।
നിർദ്ധൂയ സമ്പ്രതി നിശാമിവ ബാഹ്യവിദ്യാം
തത്ത്വാവസായ ഇവ ഭാതി വിഭാതകാലഃ॥ **19.52**॥

നിർവ്വിശ്യ ചന്ദ്രസിതപദ്മരസം നിശാത്മാ
ലോലംബജാതിരഭിതോ ലുലിതാന്യപുഷ്പാ।
ത്വദ്വക്ത്രചന്ദ്രനിരപായരസാനിദാനീം
പദ്മാനുപൈതി പരിതോഷിതരാജഹംസാൻ॥ **19.53**॥

നാത്യന്തതഃ കുമുദിനീ പ്രതിപന്നനിദ്രാ
നാതീവ ബോധമുപയാതി സരോജിനീ ച।
ഏതേന നൂനമനയോരവിശേഷദൃശ്യാ
നാഥാനുവൃത്തിനിയതേവ ഭവത്യവസ്ഥാ॥ **19.54**॥

പർയസ്യതാ സുരഭി പദ്മപരാഗജാലം
പക്ഷാനിലേന പരിധൂനനസംഭവേന।
സന്ധുക്ഷയന്തി മകരധ്വജഹവ്യവാഹം
ശാന്തം പുനഃപുനരമീ സരസീഷു ഹംസാഃ॥ **19.55**॥

കാലോത്ഥിതാഃ സ്ഥിതിഭൃതോ ഗുണയന്ത്രിതത്ത്വാത്
ദാനോദകാർദ്രകരപുഷ്കരദർശനീയാഃ।
സംഭാവയന്ത്യഭിമുഖാഃ സമയോപയാതാൻ
ഭൃങ്ഗാൻ വനീപകജനാനിവ വാരണേന്ദ്രാഃ॥ **19.56**॥

ഗണ്ഡാമുപേത്യ മദകുണ്ഡരഗണ്ഡപാലിം
മത്താൻ സമീക്ഷ്യ മധുപാൻ പരിഘൂർണ്ണമാനാൻ।
ശുദ്ധാനി ഹന്ത കുമുദാനി തമസ്യപേതേ
ഭൂയസ്തദമ്പയഭയാദിവ സങ്കുചന്തി॥ **19.57**॥

സത്പക്ഷമാധികതയാ ശയിതാഃ പൃഥിവ്യാം
നിദ്രാമയീം വ്യപഗമധ്യ നിജാമവിദ്യാം।

നിഃ സംഗവൃത്തിനിയതാഃ സ്ഥിരസംയമാർഹാഃ
മുഞ്ചന്തി സമ്പ്രതി മദം മുദിതാ ഗജേന്ദ്രാഃ ॥ **19.58** ॥

സൈന്യാദയസ്തവ ഹയാഃ സമയേ പ്രബുദ്ധാഃ
ചത്വാര ഏവ നിഗമാസ്തവ മൂർത്തിമന്തഃ।
ആവർത്തയന്ത്യതനുഹേഷിതവീചിഭേദൈഃ
വൈരാത്രികം വടുഭിരധ്യയനം പ്രവൃത്തം ॥ **19.59** ॥

ആയോധനേ വിഹരണേ*f*പ്യവധാനവന്തഃ
പ്രാജ്ഞൈഃ പരിച്ഛദപരിഷ്കരണോപചാരൈഃ।
സംയോജയന്തി രഥയോഗവിദഃ ശതാംഗം
താർക്ഷ്യം ദ്വിതീയമിവ സാരഥയസ്ത്വദീയം ॥ **19.60** ॥

നിദ്രാവശേഷവിഗമേ*f*പി മദാനുഷംഗാത്
മന്ദം ദൃശോ മുകുലയന്തി മദാവലേന്ദ്രാഃ।
ഏഷാമനൂരുകിരണൈരരുണീകൃതാനാം
സപ്തസ്രുതാം ഭവതി സാന്ധ്യപയോദലക്ഷ്മീഃ ॥ **19.61** ॥

ആലക്ഷ്യ ദൂരമവരോധഗൃഹാദമുഷ്മാത്
സ്വാഭാവികം വദനമാരുതസൗരഭം തേ।
അംഭോരുഹാം ഗുണമപത്രപയൻ സമീരോ
മന്ദം പരിഭ്രമതി മന്ദിരദീർഘികാസു ॥ **19.62** ॥

ആഘൂർണ്ണിതാനി മൃദുനാ പവനേന പദ്മാ–
ന്യാവേദയന്തി മദലേശമയീമവസ്ഥാം।
നിർഗ്ഗച്ഛതാം തവ ച വാരവധൂജനാനാം
നിദ്രാവശേഷകലുഷാണി വിലോചനാനി ॥ **19.63** ॥

രേണൂത്കരാഃ സരസിജോത്പലകൈരവാണാം
കുർവ്വന്ത്യനൂരുതിമിരേന്ദുരുചിപ്രകാശാഃ।
പ്രായഃ സമുദ്രതരുണീപരികർമ്മഭൂതാം
ചർച്ചാം നവീനഘുസൃണാഗുരുചന്ദനാനാം ॥ **19.64** ॥

അധ്യാസിതം കുമുദതൽപമപോഹ്യ കാലേ
പദ്മോത്പലാനി ശനകൈഃ ശ്രിയമാവ്രജന്തീം।
സംവീജയന്ത്യലഘുചാമരദർശനീയൈഃ
പക്ഷൈഃ സ്വയം പരിജനാ ഇവ രാജഹംസാഃ॥ **19.65**॥

പ്രത്യൂഷലക്ഷണരസായനസമ്പ്രയോഗാത്
പ്രാലേയരശ്മിമഹസാ ജരസേവ മുക്താഃ।
പദ്മോത്പലപ്രഭൃതിഭിഃ പരികർമ്മവത്യോ
ഗൃഹ്ണന്തി യൗവനദശാം ഗൃഹദീർഘികാസ്തേ॥ **19.66**॥

ഔദ്യാനികീഷു സുമനഃ സ്വനവാപ്തപൂർവ്വം
നൂനം സരോരുഹവനേഷു ച നൂതനേഷു।
ആദിത്സതേ വദനമാരുതസൗരഭം തേ
ശയ്യാനികായ്യമഭിതോ വിഹരൻ സമീരഃ॥ **19.67**॥

അർച്ച്യസ്യ സമ്പ്രതി സതാമവഗാഢതീർത്ഥാ
മന്യേ പ്രഗൃഹ്യ നലിനീ മകരന്ദമർഘ്യം।
വ്യക്തദ്വിരേഫനിനദാ വിഹിതാഭിമുഖ്യാ
പത്യുസ്ത്വിഷാം പ്രണയതീവ കരപ്രസാരം॥ **19.68**॥

ജ്യോത്സ്നാസഖീം കുമുദിനീം ഭ്രമരഃ പ്രഹൃഷ്യൻ
നിർവ്വിശ്യ നിത്യപരിശുദ്ധരുചിം നിശായാം।
രാഗാദുപൈതി നലിനീം രജസാ*f*ഭിജുഷ്ടാം
കിം നാമ നാചരതി മന്മഥഹസ്തവർത്തീ॥ **19.69**॥

സന്ധ്യാച്ഛലേന പുരുഷോത്തമ സാമ്പ്രതം തേ
സൈവാധുനാ ഭൃഗുസുതാ തമസാം നിഹന്ത്രീ।
ഭൂയഃ സമുത്ഥിതവതീ ധൃതപുണ്ഡരീകാ
ഭോഗായ സാഗരഗൃഹാദ്ഭുവനൈകയൂനഃ॥ **19.70**॥

ചന്ദ്രാതപത്രിദിവശൈവലിനീപ്രവാഹേ
മഗ്നോത്ഥിതാം കമലിനീമുപസേവമാനാഃ।

പ്രത്യഗ്രഭിന്നമുകുലപ്രസൃതൈഃ പരാഗൈഃ
ഉത്ഥാപയന്ത്യഗുരുധൂപമിവോത്പലിന്യഃ ॥ **19.71** ॥

പൗരന്ദരീം ദിശമനൂരുനിബദ്ധരാഗാം
ദൃഷ്ടാ തഥാ പരിണമത്യപരാ ദിശാfപി ।
സ്ത്രീണാം ഗതാനുഗതികപ്രതിപത്തിഭാജാം
ഖ്യാതം തതോ ഭവതി കാമിതകാമിനീത്വം ॥ **19.72** ॥

നിദ്രായതേ കുമുദിനീ ചിരസമ്പ്രബുദ്ധാ
സുപ്താ പ്രബോധമുപയാതി സരോജിനീ ച ।
യാമേഷു വൃത്തിമനയോരധിഗമ്യ നൂനം
ശിഷ്യായിതം ത്വദവരോധനിതംബിനീഭിഃ ॥ **19.73** ॥

മിത്രസ്യ ലുപ്തതമസോfപ്യതിരാഗഭാജഃ
സമ്പ്രേക്ഷണം മമ ന യുക്തമിതീവ മത്വാ ।
മീലത്യസൗ കുമുദിനീ സഹ താരകാഭിഃ
പ്രാപ്തം വ്രതം തദിഹ രാജപരിഗ്രഹാണാം ॥ **19.74** ॥

ആമോദയോഗമവശാത് സഹസാffശ്രയന്തേ
പത്യുസ്ത്വിഷാം തവ ച പാദനിഷേവണേന ।
ക്ഷിപ്താസ്ത്വയാ ഹൃദി ഗൃഹീതശുചഃ ക്ഷിതീന്ദ്രാഃ
സ്വാന്തർന്നിവിഷ്ടമധുപാശ്ച സരോജകോശാഃ ॥ **19.75** ॥

ആവിസ്മിതൈരമൃതസിന്ധുതരംഗകൽപൈഃ
ആകേകരപ്രിയതമാജനദൃഷ്ടിഭോഗ്യൈഃ ।
ത്വത്സൗഖശായനികസൂരിഗണേന സാർദ്ധം
നിർവ്വേശയോഗമുപയാമ നിരീക്ഷണൈസ്തേ ॥ **19.76** ॥

അധിഗതനിലയാനാമൗപവാഹ്യദ്വിപാനാം
മദപയസി വിതമ്പൻ മജ്ജനോന്മജ്ജനാനി ।
പ്രവഹതി പവമാനഃ സ്പന്ദയൻ മന്ദമന്ദം
പരിണമദരുണിമ്നഃ പംകജാരണ്യകോശാൻ ॥ **19.77** ॥

ഉപവനമധുപാനാമുന്മദസ്വരഗീതൈഃ
തനുമരുദുപദിഷ്ടൈശ്ചാരുലാസ്യൈർല്ലതാനാം ।
ദരവിലുലിതദാനൈർദ്ദന്തിനാം കർണ്ണതാലൈഃ
സമയസമുചിതം തേ ഭാതി സംഗീതകൃത്യം ॥ **19.78** ॥

ഹരതി രതിവിഹാരൈരർദ്ധവിസ്രംസിതാനാം
യുവജനഹൃദയാനി ശ്രാന്തപഞ്ചായുധാനി ।
ഉപഹിതഗുണമാരാദുത്ഥിതാഭിർവ്വധൂഭിഃ
കുടിലനിയമിതാഗ്രം ഗുംഭനം ചൂലികാനാം ॥ **19.79** ॥

ക്ഷിതിരിയമവധൂതധ്വാന്തനീലോത്തരീയാ
വികസിതമുഖപദ്മാ വ്യക്തസന്ധ്യാംഗരാഗാ ।
അഭിമതകരദാനാ നിർവ്യപേക്ഷാ ത്വദന്യൈഃ
അനുഭവിതുമിവ ത്വാം ദർശയത്യാത്മരൂപം ॥ **19.80** ॥

മധുന ഇവ ദയായാഃ സാമരസ്യം ദധാനൈഃ
കമലവനമനന്യാം കാന്തിമധ്യാപയദ്ഭിഃ ।
ഫണിപതിരമണീയം ദേവ പർയംകമുജ്ഝൻ
പരിണമയ ശുഭം നഃ പാവനൈരക്ഷിപാതൈഃ ॥ **19.81** ॥

ദിനമുഖമിതി നാമ ശ്രാവിതഃ സൂതപുത്രൈഃ
അഭജത ജിതനിദ്രോ ജാഗരം യാദവേന്ദ്രഃ ।
സരിദപഗമകാലേ സാധുസംരക്ഷണാർത്ഥം
മുനിഭിരിവ സ ഏവ സ്തൂയമാനോ മുകുന്ദഃ ॥ **19.82** ॥

ധനമിവ നിഗമാനാം ധർമ്മമുത്തംഭയിഷ്യൻ
ത്രിജഗദനുവിധേയം കർമ്മ നിഷ്പാദ്യ സാന്ധ്യം ।
സിതഗുണപരിധാനൈഃ സേവിതോ മന്ത്രിമുഖ്യൈഃ
അലമകുരുത നാഥോ ഹൈമമാസ്ഥാനപീഠം ॥ **19.83** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ഏകോനവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ വിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥോപഹൂതൈഃ പുരുഹൂതജേതാ
സേനേശ്വരൈരപ്രതിമാനവീർയൈഃ।
അഭീഷുഭിഃ സൂര്യ ഇവാഭിദീപ്തഃ
കുബേരഗുപ്താം കകുഭം പ്രതസ്ഥേ ॥ **20.1** ॥

പ്രയാണതൂര്യധ്വനിരസ്യ ഭൂയാൻ
ഘർമ്മാന്തജീമൂതരവാനുകാരീ।
അനർത്തയദ്ധർമ്മമയൂരമാദ്യം
പ്രാപ്തസ്ഥിതിം പാദയുഗേന ഭൂമ്യാം ॥ **20.2** ॥

നഭഃപൃഥിവ്യോരുപദിഷ്ടകമ്പേ
നാഥസ്യ യാത്രാപടഹപ്രണാദേ।
ഉഷ്ടേതരാസാം നയനം ചകമ്പേ
വാമേതരം ബാണപുരാംഗനാനാം ॥ **20.3** ॥

തസ്യേന്ദുബിംബം സിതമാതപത്രം
ഭാസ്വാൻ മണീന്ദ്രോ മഹനീയതേജാഃ।
താരാശ്ച മുക്താവലയാ വിരേജുഃ
ശിഖീ രഥാംഗാ കൃതിരാത്മധാമ്നഃ ॥ **20.4** ॥

അഗ്രേ മുകുന്ദസ്യ തദഗ്രജന്മാ
ദൈത്യൈഃ സമം ജന്യവിഹാരമിച്ഛൻ।
അവാഹയദ്യാദവഭൂപതീനാം
വരൂഥിനീം ശംബരവൈരിപൂർവ്വാം ॥ **20.5** ॥

കഥഞ്ചിദുത്ക്ഷിപ്തകരേണ സോഢും
ഭുഗ്നാഗ്രഭോഗം ഭുജഗേശ്വരേണ।

ആസന്നഭാരാത്യയജാതഹർഷാ
വിശ്വംഭരാ സൈന്യഭരം വിഷേഹേ ॥ **20.6** ॥

പ്രസ്ഥാനഭാജി പ്രഥമേ യദൂനാം
പൃഥ്വീ സ്വയം തദ്ബലരേണുലക്ഷാത് ।
ഭാരാവതാരപ്രിയവാദലുബ്ധാ
പ്രായോ യയൗ പദ്മഭുവഃ സകാശം ॥ **20.7** ॥

അശേഷതച്ഛാദയതാ ദിഗന്താൻ
ആരോഹതാ ഭൂമിഭൃതാം ച മൂർധ്നഃ ।
പ്രായേണ സേനാരജസാ സ്വമേവ
പ്രാദുഷ്കൃതം ലാഘവമുൽബണേന ॥ **20.8** ॥

രഥാദിഘോഷൈരഥ ശാർങ്ഗപാണേഃ
കൽപാത്യയൈകാർണ്ണവനാദകൽപൈഃ ।
വിത്രാസിതേവ ത്രിദശാരിലക്ഷ്മീഃ
ഇയേഷ ഗന്തും യദുവീരദുർഗ്ഗം ॥ **20.9** ॥

അഥ ക്ഷണാദാത്മഭുവം പ്രയാന്തം
പരിഷ്കൃതം പഞ്ചഭിരായുധാഗ്രൈഃ ।
ആശാബലേന സ്വയമുത്തരാശാ
പ്രായഃ പ്രതീയായ ജഗത് പ്രതീക്ഷ്യം ॥ **20.10** ॥

പുരം തതഃ ശോണിതപൂർവ്വമഗ്രേ
ദദർശ ദൈത്യാധിപദർപ്പഹന്താ ।
ഖഗേന്ദ്രപക്ഷാനിലതീവ്രഘാതാത്
ത്രാസാദിവോത്കമ്പിതകേതുഹസ്തം ॥ **20.11** ॥

പുരോപകണ്ഠേ പുരഭിന്നിയോഗാത്
പ്രാകാരഭാവം പ്രമഥാ ഭജന്തഃ ।
പ്രലംബഹന്തുഃ പ്രസമീക്ഷ്യ വേഗം
ഭീതാഃ പലായന്ത ഭൃശാർത്തനാദാഃ ॥ **20.12** ॥

ഇതസ്തതഃ സമ്പതതാം യദൂനാം
വ്യക്താനുബന്ധം ബിരുദൈരുദാരൈഃ।
സുരദ്വിഷഃ ശുശ്രുവുരേകതാനം
കലധ്വനിം കാഞ്ചനകാഹലീനാം॥ **20.13**॥

കശാഗ്രസംസ്പർശമമൃഷ്യമാണൈഃ
സമീരവേഗൈഃ സമരാവലിപ്താഃ।
ഉദഗ്രഹേഷാമുഖരൈസ്തുരംഗൈഃ
വൃഷ്ണ്യന്ധകാ വൈരിപുരീമവൃണ്വൻ॥ **20.14**॥

ഉദ്വേലവേഗാൻ സ്തനതോ ഗഭീരം
ഔർവ്വപ്രതിച്ഛന്ദവിദീപ്തദൃഷ്ടീൻ।
അചോദയൻ ദാനവവപ്രഭംഗേ
സ്തംബേരമാൻ സാഗരപോതകൽപാൻ॥ **20.15**॥

പ്രാകാരഭംഗേ പ്രസഭം പ്രയുക്താ
ദംഭോലിഭീമായതദന്തകാണ്ഡാഃ।
ഊർധ്വപ്രവൃത്തൈർന്നിജഹസ്തതാലൈഃ
ഉത്തംഭയാമാസുരിവാന്തരിക്ഷം॥ **20.16**॥

അസഹ്യവേഗൈഃ സഹസാ ബലോഘൈഃ
ആക്രമ്യമാണാ ബലിനാം യദൂനാം।
പ്രചുക്ഷുഭേ ദൈത്യപുരീ പ്രഭൂതാ
സംവർത്തഭിന്നേവ സമുദ്രവേലാ॥ **20.17**॥

യഥാർത്ഥശൗര്യാ യദുവീരയോധാഃ
സ്ഥാനാനി ചിത്താനി ച ദാനവാനാം।
വ്യകമ്പയൻ വിക്രമസത്കഥാനാം
സിദ്ധാന്തഭാഗൈരിവ സിംഹനാദൈഃ॥ **20.18**॥

ജഹാര ചിത്താനി ബിഭേദ സൗധാൻ
ശ്രോത്രാണ്യരീണാം ബധിരീചകാര।

അനന്യശബ്ദം ച ജഗദ്വിതേനേ
ഘോരസ്തദാ യാദവസൈന്യഘോഷഃ ॥ **20.19** ॥

വിമഥ്യമാനാത് സ്വപുരാദ്യദൂനാം
മന്ഥാചലേനേവ മഹാബലേന ।
വിനിഷ്പപാത ത്രിദശാരിനേതാ
കാലേ സമുദ്രാദിവ കാലകൂടഃ ॥ **20.20** ॥

സ രോഷരൂക്ഷോ ബഹുദീപ്തഹേതിഃ
ദിശോ ദിധക്ഷന്നിവ ദൈത്യവാഹ്നിഃ ।
കൃഷ്ണാംബുവാഹപ്രമുഖം പ്രതസ്ഥേ
താപച്ഛിദാ തേന ശമം പ്രയാസ്യൻ ॥ **20.21** ॥

സരിത്പതീനാമിവ സന്നിപാതേ
വാർഷ്ണേയദൈതേയബലോദധീനാം ।
അഭ്രസംഘോഷമഭൂതപൂർവ്വം
യുഗാന്തസംവാദി ബഭൂവ യുദ്ധം ॥ **20.22** ॥

ബലദ്വയക്ഷുണ്ണമഹീതലോത്ഥം
രജസ്തദാ സംവൃതസർവ്വലോകം ।
അകൽപയത് സ്വേതരതത്ത്വലോപാത്
അപഞ്ചഭൂതാമിവ വിശ്വസൃഷ്ടിം ॥ **20.23** ॥

പ്രഥീയസാ സൂക്ഷ്മനിരന്തരേണ
ക്ഷൗമാഭിരാമേണ പരാഗഭൂമ്നാ ।
പ്രച്ഛന്നസേനാംഗതയാ തദാനീം
ആസീജ്ജയശ്രീരവകുണ്ഠിതേവ ॥ **20.24** ॥

രജോനുബന്ധാദഭിസംവൃതാംഗീ
ഭാസ്വത്കരസ്പർശമനശ്നുവാനാ ।
നിവാരിതാശാവിതതിസ്തദാ*ff* സീത്
നഭഃ സ്ഥലീ നാകിഭിരപ്യദൃശ്യാ ॥ **20.25** ॥

രണാഖ്യദർശേ രജസോത്ഥിതേന
പ്രച്ഛാദ്യമാനേ തമസേവ ഭാനൗ ।
നിസ്ത്രിംശധാരാസലിലേ നിമഗ്നാഃ
ശുദ്ധിം പരാമപ്നഭവൻ സുയോധാഃ ॥ **20.26** ॥

അസൃക്ഛടാസാരവശാത് ധ്വജിന്യാ
രജഃ സമേതേ തമസി പ്രശാന്തേ ।
സത്ത്വാനുരൂപം വിദധേ പ്രമോദം
സമാന്മിഥഃ സംമുഖയൻ പ്രകാശഃ ॥ **20.27** ॥

തതോ ഹരസ്ത്രാതുമനാഃ സ്വഭക്തം
ദത്ത്വാഭയം ദാനവസാർവ്വഭൗമം ।
അനുദ്രുതോ ഭൂതഗണൈരനന്തൈഃ
പ്രത്യുദ്യയൗ വിശ്വപതിം പ്രകുപ്യൻ ॥ **20.28** ॥

തമുന്മദോദഗ്രവൃഷാധിരൂഢം
സിതാചലേ മേരുമിവ ജ്വലന്തം ।
ശരൈഃ പ്രതിപ്രാസ്ഥിത ശാർങ്ഗധന്വാ
ദേവം സുധാസൂതികലാവതംസം ॥ **20.29** ॥

ശിലീമുഖൈഃ ശൗരിധനുർവ്വിമുക്തൈഃ
വിസ്മാരിതാൻ പൂർവ്വവികത്ഥനാനി ।
പലായമാനാൻ പ്രമഥാനശേഷാൻ
മേനേ പശൂനേവ പതിഃ പശൂനാം ॥ **20.30** ॥

ആസ്വാദനീം ദാനവശോണിതാനാം
അകുണ്ഠിതാമദ്രിവിദാരണേ*f* പി ।
അനാഹതാസ്ത്രോ യുധി ശംബരാരിഃ
സംസ്തംഭയാമാസ ഗുഹസ്യ ശക്തിം ॥ **20.31** ॥

ക്ലേശാദിദോഷൈരപരാഹതേന
ക്രീഡാമനുഷ്യേണ ജനാർദ്ദനേന ।

ജ്വരേ നിരസ്തേ ഗിരിശപ്രയുക്തേ
വീതജ്വരം വിശ്വമിദം ബഭൂവ ॥ **20.32** ॥

അഥ പ്രയുക്താനസുരേന്ദ്രഗുപ്ത്യൈ
പ്രസഹ്യ വഹ്നീനപി പഞ്ച ജിത്വാ ।
അജൃംഭയദ്ഭാവിതജൃംഭണാസ്ത്രോ
വൃഷധ്വജം വിഷ്ണുരചിന്ത്യഭൂമാ ॥ **20.33** ॥

ശരവ്യഭൂതത്രിപുരേ*f* പ്യമോഘം
ശൂലായുധേ ശൗര്യമവേക്ഷ്യ ശൗരേഃ ।
പുരന്ദരപ്രത്യുപരോധജാതം
വ്യയോജയൻ വിസ്മയമാദിതേയാഃ ॥ **20.34** ॥

ബാണഃ സഹസ്രേണ ഭുജൈഃ പ്രമാദ്യൻ
ആത്മാനുരൂപൈരസുരൈഃ സമേതഃ ।
അസഹ്യശസ്ത്രാസ്ത്രബലോ ബലാദീൻ
പ്രത്യഗ്രഹീത് പ്രത്യയിതപ്രഭാവാൻ ॥ **20.35** ॥

സ വജ്രനിർഘോഷനിഭാട്ടഹാസോ
ഗാത്രേണ രുന്ധൻ ഗഗനാവകാശം ।
ഉദഗ്രധന്വാ ശരവൃഷ്ടിമുഗ്രാം
ഉത്പാതജീമൂത ഇവോജ്ജഗാര ॥ **20.36** ॥

ശരാസനൈരർദ്ധസഹസ്രസംഖ്യൈഃ
യോദ്ധും പ്രവൃത്തോ യുഗപത്പ്രകൃഷ്ടൈഃ ।
പ്രതിദ്രുതാൻ പ്രാർദ്ദയത പ്രകുപ്യൻ
ഏകഃ സമസ്താനപി യാദവാഗ്ര്യാൻ ॥ **20.37** ॥

അഥ ക്ഷണാദന്തരിതാന്തരിക്ഷാ
വാത്യാ വിഹംഗേന്ദ്രവിഹാരജാതാ ।
അലാതചക്രപ്രതിമാനകാർഷീത്
ബാണാശനീൻ ബാണഘനപ്രസൂതാൻ ॥ **20.38** ॥

ഗരുത്മതഃ പക്ഷമരുത്പ്രചാരാത്
ദൂരീകൃതോ വാരുണനാഗപാശൈഃ।
ഉഷ്ണാസഹായഃ സരഥഃ സധമ്വാ
ജഗ്രാഹ ദൈതേയബലസ്യ പാർഷ്ണിം ॥ **20.39** ॥

വിനിഘ്നതോ ദൈത്യബലൗഘമഗ്രേ
ചാപാഭിയോഗോ യുധി ശംബരാരേഃ।
ചകാര ചക്രീകൃതചന്ദ്രലേഖം
ശംഭോശിരഃ കമ്പമനന്യലഭ്യം ॥ **20.40** ॥

രാമോ*f*പി ലംകാധിപതേഃ സമാനാൻ
മുസല്യവൃത്തീൻ മുസലേന ഭിന്ദൻ।
ചമത്കൃതിം ചക്രധരസ്യ കുർവ്വൻ
ആദത്ത സംഗ്രാമവിഹാരമഗ്ര്യം ॥ **20.41** ॥

ഉദഗ്രശൃങ്ഗോൽബണബാഹുഭൂമ്നാ
സഞ്ചാരികൈലാസനിഭേന തേന।
അമൃഷ്യതാ ക്ഷിപ്രമകാരി സൈന്യം
നാഗാധിപേനേവ വനം നലാനാം ॥ **20.42** ॥

സ ലാംഗലാകർഷണനിർവ്വിചേഷ്ടാൻ
നിഷ്പിഷ്യ നാഗാന്നിഷധപ്രമാണാൻ।
രണക്ഷിതിം ശോണിതമാംസപംകൈഃ
ആമഗ്ഗനിസ്പന്ദരഥാമകാർഷീത് ॥ **20.43** ॥

ഹലായുധോത്ക്ഷിപ്തരഥൗഘപൂർണ്ണം
സമീക്ഷ്യ ദേവാഃ സഹസാ*f*ന്തരിക്ഷം।
ആശംക്യ ദൈതേയബലോപയാനം
ദൃഢാർഗ്ഗലാം ദേവപുരീമകുർവ്വൻ ॥ **20.44** ॥

പ്രഭുശ്ച കിഞ്ചിത് പ്രഥയന്നമർഷം
ക്രീഡോചിതാൻ പ്രേക്ഷ്യ കൃതാഭിയോഗാൻ।

വിവ്യാധ ബാണാനുചരാനയോധ്യഃ
ശാർങ്ഗോദധേരൂർമ്മിനിഭൈഃ ശരൗഘൈഃ ॥ **20.45** ॥

അദൃഷ്ടതൂണീരമനുപ്ലവാന്യൈഃ
അഗ്രാഹ്യസന്ധാനവിമോക്ഷബാണം ।
അമംസതൈനം സ്ഥിരചാപചക്രം
പ്രത്യേകമാത്മാഭിമുഖം പ്രതീപാഃ ॥ **20.46** ॥

നിഷംഗദത്താഗ്രകരേ മുരാരൗ
നിർഭിദ്യ ദൈത്യാൻ ഭുവമാവിശന്തഃ ।
ലക്ഷ്യാണി ദൂരാദലഭന്ത ബാണാഃ
രസാതലസ്ഥൈരപി ദാനവേന്ദ്രൈഃ ॥ **20.47** ॥

ന സേഹിരേ ശാർങ്ഗപയോദജാതാം
നാരാചവൃഷ്ടിം ദനുജേന്ദ്രയോധാഃ ।
അമോഘവാചാ കവിനാ പ്രയുക്താം
അന്തർവ്വതീം സൂക്തിമിവാനഭിജ്ഞാഃ ॥ **20.48** ॥

യതോയതോ യാദവസൈന്യമാസീത്
തതസ്തതോ ദൈത്യചമൂരപായാത് ।
ഗതാനി തേജസ്തമസോരിവാരാത്
ആശാവികൽപേന തയോരഭൂവൻ ॥ **20.49** ॥

അശൂരസന്ദർശനതാപശാന്ത്യൈ
സ്വഹേതിധാരാഗൃഹമാശ്രയന്തീം ।
വിഹാരയാമാസുരിവ സ്വവൃത്ത്യാ
വീരശ്രിയം വൃഷ്ണികുലപ്രവീരാഃ ॥ **20.50** ॥

കൃപാണഭിന്നദ്വിപകുംഭമുക്താ
മുക്താഃ പതന്ത്യോ രണവപ്രഭൂമൗ ।
പ്രരോഹതാം വീരയശസ്തരൂണാം
ബീജാന്യഭൂവൻ ബഹുധാ വികീർണ്ണാഃ ॥ **20.51** ॥

ദ്വിപാചലേഭ്യഃ ശരവൃഷ്ടിപാതൈഃ
ആപാതിതാനാം രുധിരാപഗാനാം।
അകൽപയൻ യോധമുഖേന്ദുക്ഷപ്താഃ
കൗമുദ്വതീം സമ്പദമട്ടഹാസാഃ॥ **20.52**॥

അദൃശ്യതാന്യോന്യവിലൂനശീർഷ്ണൈഃ
ആരബ്ധമന്യോന്യകൃതപ്രശംസൈഃ।
അനേകരൂപൈകസുരാംഗനാപ്തൈഃ
അപാസ്തവൈരം രണരംഗനൃത്തം॥ **20.53**॥

പ്രയോജിതൈഃ പ്രാണതൃണൈഃ പ്രഗൽഭാ
രഥ്യാഭിഗമ്യേഷു രണാപണേഷു।
ക്ഷണപ്രഭാലോലതരൈരവിന്ദൻ
യാവദ്യുഗാന്താനി യശോധനാനി॥ **20.54**॥

കൃതാപദാനാഃ കൃശജീവിതാശാഃ
സ്വനാഥനാമാംകജയോക്തിമന്തഃ।
ജയശ്രിതം ദോഷ്ണി നിവേശയന്തഃ
കീർത്തിം ദിഗന്താവസഥാമകുർവ്വൻ॥ **20.55**॥

അമോഘശസ്ത്രാസ്ത്രതരംഗഭീമേ
വൈരോപസന്ദർശിതബാഡബാഗ്നൗ।
വികത്ഥനം സംയതി വിക്ലവാനാം
വീരോദധൗ ഗോഷ്പദവദ്വിലില്യേ॥ **20.56**॥

ജിഗീഷുഭിർജ്ജീവിതസംശയാഖ്യാ
ദോലാ*f*ധിരൂഢാ ദൃഢവൈരബന്ധാ।
അദൂരതോ യാദവമർഷവേഗം
മിഥഃ പ്രതിക്ഷേപശതാനി ചക്രേ॥ **20.57**॥

ശരപ്രയോഗോചിതവിപ്രകർഷം
സമ്പാദയിഷ്യന്ത്യപരാങ്മുഖാനാം।

പ്രശംസനീയാനി ബഭൂവുരാജ്ഞ
പശ്ചാത്പ്രയാതാനി ധനുർദ്ധരാണാം ॥ **20.58** ॥

പ്രതീപവൃത്ത്യാ പ്രതിഗൃഹ്യ ശൂരാഃ
ശത്രുപ്രയുക്താം ശരവൃഷ്ടിമുഗ്രാം ।
ത്രിവിഷ്ടപാനോകഹപുഷ്പവൃഷ്ടിം
വൈമാനികൈരമ്പഭവൻ വിമുക്താം ॥ **20.59** ॥

തസ്മിന്നഘച്ഛേദിനി ധർമ്മയുദ്ധേ
കായത്യജാം കൃഷ്ണസമീക്ഷിതാനാം ।
സുഹൃദ്വിഷദ്ഭേദവതാം സമോ*ഽ*ഭൂത്
സ്വർഗ്ഗാപവർഗ്ഗാന്തഗതിഃ സുപന്ഥാഃ ॥ **20.60** ॥

ബഭൂവ കീർത്ത്യാ ധൃതകേതകശ്രീഃ
നിസ്ത്രിംശധാരാധരപംക്തിനീലാ ।
രണസ്ഥലീ യാദവദാനവാനാം
ആകാലികീ പ്രാവൃഡിവാസ്ത്രവർഷൈഃ ॥ **20.61** ॥

അലംഘനീയാ രഥവാരണാദ്യൈഃ
ആസാഗരാദ്രപ്രതിഘപ്രവാഹാഃ ।
ഉദഗ്രഭൂഭൃത്പ്രഭവാഃ പൃഥിവ്യാം
ഉത്തസ്ഥിരേ ശോണിതശൈവലിന്യഃ ॥ **20.62** ॥

ജ്വലത്പ്രതാപാനലജാതദീപ്തിഃ
സമിദ്ധതീ സൈന്യയുഗസ്യ ലീലാ ।
ജയശ്രിയാ വീരപതിംവരായാ
വൈവാഹികീ സമ്പദിവാബഭാസേ ॥ **20.63** ॥

അമർഷവൈശ്വാനരധൂമലേഖാം
അന്യോന്യസംഹാരനിശാം കൃപാണീം ।
അവേക്ഷ്യ മൃത്യോർഭ്രുകുടീമനന്ദൻ
വീരാഃ സ്വവിക്രാന്തിശിരീഷമാലാം ॥ **20.64** ॥

മനസ്വിനഃ സംയതി വീരശയ്യാം
അഭൂഷയൻ പ്രീതികൃതഃ ശിവാനാം।
സുഖാവഹാഃ സ്വർഗ്ഗവിലാസിനീനാം
വിഹാരശയ്യാമപി വീരലോകേ ॥ **20.65** ॥

സമാശ്രിതൈരാഹവസത്രദീക്ഷാം
കുർവ്വദ്ഭിരന്യോന്യമിവോപകാരം।
അലഭ്യത ശ്ലാഘിതമപ്സരോഭിഃ
ദൈതൈയ്യർമ്മനുഷ്യൈരപി ദേവഭൂയം ॥ **20.66** ॥

പർയസ്തപാദം പതിതൈഃ പൃഥിവ്യാം
വജ്രാഹതൈരദ്രിഗണൈരിവാന്യൈഃ।
ദ്വിപേന്ദ്രയൂഥൈർദ്രുതസർപ്പിണീനാം
ദ്വീപായിതം ശോണിതവാഹിനീനാം ॥ **20.67** ॥

ഹതാവശിഷ്ടാ ദനുജേന്ദ്രഭൃത്യാഃ
പ്രദ്യുമ്നവിക്രാന്തിഭയാന്നിവൃത്താഃ।
തത്കേതുചിഹ്നസ്മരണേന ബിഭ്യുഃ
നിശാമ്യ ദൃഷ്ടീർന്നിജുവല്ലഭാനാം ॥ **20.68** ॥

സ്വകോപചാപേന തതഃ പ്രണുന്നോ
മഹേശ്വരാനുഗ്രഹസംഹിതാത്മാ।
അതീത്യ മൗർവ്വീമിവ ദൈത്യസേനാം
ബാണഃ സ്വയം ശൗരിബലം വിവേശ ॥ **20.69** ॥

വ്യഭജ്യത വ്യാപ്തഹയോർമ്മിജാലം
ബലം യദൂനാം ബലിനന്ദനേന।
ഏകേന പർയാപ്തഭുജാദ്രിഭൂമ്നാ
നാഥോ നദീനാം നലസേതുനേവ ॥ **20.70** ॥

അസ്ത്രാണി തേന പ്രഹിതാനി തൂർണ്ണം
വിഹാരഭൂമ്നാ വിതഥാനി കൃത്വാ।

യുഗാന്ത സൂര്യായുതയോഗദീപ്തം
രാമാനുജന്മാ ജഗൃഹേ രഥാംഗം ॥ **20.71** ॥

അഥാച്ഛിനദ്ഭീഷണസത്ത്വസാരാം
ഭുജാടവീം ഭൂതപതേഃ സമക്ഷം ।
ചക്രേണ സംകൽപനിഭേന കൃഷ്ണഃ
കിം വാ വിധൗ വൈരിണി കേന രക്ഷ്യം ॥ **20.72** ॥

അവൃണ്വത ക്ഷ്മാം ഹരിചക്രലൂനാ
മഹത്തരാ ബാണഭുജാഃ പതന്തഃ ।
മഹേന്ദ്രഹസ്തപ്രഹിതേന പൂർവ്വം
വജ്രേണ ഭിന്നാ ഇവ സാനുമന്തഃ ॥ **20.73** ॥

അമർത്ത്യശത്രോരവലേപഹേതൗ
ബഹിർദ്വയേ ബാഹുവനേ വിലൂനേ ।
ദയാധനഃ സംയതി ദൈത്യഹന്താ
പ്രദീപ്തമസ്ത്രം പ്രതിസഞ്ജഹാര ॥ **20.74** ॥

അനീകിനീമാശ്രിതദീർഘനിദ്രാം
ബാണോ നികൃത്താമപി ബാഹുപംക്തിം ।
അജാതഖേദോ ബുബുധേ ന നൂനം
വിപദ്ഭിരശ്രാന്തധിയോ ഹി വീരാഃ ॥ **20.75** ॥

അശാന്തദർപ്പസ്ത്വസുരോ ഭുജാഭ്യാം
വികൃഷ്ടധമ്നാ വിസസർജ്ജ ബാണാൻ ।
തദൈനമമ്ലീക്ഷ്യ നിഹന്തുമൈച്ഛത്
ജന്യോദ്യതം ദൈത്യമനന്യജന്യഃ ॥ **20.76** ॥

തതസ്തമവ്യാഹതദിവ്യശക്തിം
മധ്യാഹ്ന മാർത്താണ്ഡവിദീപ്തഹേതിം ।
പശ്യൻ മുകുന്ദം പ്രതിബോധഭൂമ്നാ
ജയോക്തിപൂർവ്വം ഗിരിശോ ജഗാദ ॥ **20.77** ॥

മൈവം പ്രഭോ മത്പരിവാരഭൂതം
ബലേഃ സുതം ബാധിതുമർഹസി ത്വം।
മയൈഷ രക്ഷ്യാ ദനുജസ്ത്വയാ ƒപി
സ്വഭക്തബുദ്ധ്യൈവ സമീക്ഷണീയഃ॥ **20.78**॥

ത്വമാദിദേവഃ ത്രിയുഗസ്ത്രിധാമാ
ശുദ്ധാമശുദ്ധാം ച വിഭാവ്യ സൃഷ്ടിം।
അകർമ്മതന്ത്രൈരവതാരഭേദൈഃ
ക്രീഡസ്യനന്തൈരപി ജന്തുജാതൈഃ॥ **20.79**॥

അയം സ തേ വേദമയോ ഗരുത്മാൻ
വേദൈരശേഷൈരപി വേദ്യസേ ത്വം।
വിഭാഗമൃച്ഛന്ത്യമരാസ്ത്വദന്യേ
ശാഖൈകദേശേഷു ശകുന്തകൽപാഃ॥ **20.80**॥

സിസൃക്ഷതസ്തേ ഭുവനാനി സപ്ത
പ്രസാദതോ നാഥ ബഭൂവ വേധാഃ।
സംഹർത്തുകാമസ്യ തവൈവ കോപാത്
അഹം ത്വയാ ദത്തനിജാധികാരഃ॥ **20.81**॥

അവിക്രിയശ്ചേഷ്ടയസി ത്വമേകോ
വിശ്വാനി ഭൂതാനി വിഹാരശക്ത്യാ।
അചേഷ്ടമാനപ്രകൃതീനയാംസി
സ്ഥാതാ ƒപ്യയസ്കാന്ത ഇവാഭിമുഖ്യാത്॥ **20.82**॥

അലംഘ്യമായാഗുണജാലഭീതാൻ
അനന്യചിത്താനനുകമ്പമാനഃ।
സ്വദത്തയൈവ സ്വപദാബ്ജഭാജാ
ഭക്ത്യാ സ്വയം താരയസേ ഭവാബ്ധിം॥ **20.83**॥

ഭാരാവതാരായ ഭുവോ ƒവതീർണ്ണം
ഭവന്തമന്തർഹിതദിവ്യഭാവം।

സംസ്ഥാപയന്തം നിയമേന ധർമ്മം
ധർമ്മം പരം വേദവിദോ വിദുസ്ത്വാം ॥ **20.84** ॥

വിധായ ദൈത്യപ്രകൃതീനശേഷാൻ
നാമാവശേഷാന്നരലോകപാലാൻ ।
കരിഷ്യസി ത്വം കരുണാർദ്രചേതാ
നാഥ ക്ഷിതിം നാവമിവാസ്തഭാരാം ॥ **20.85** ॥

ദയാക്ഷമാഭ്യാമിഹ ദീവ്യസി ത്വം
ലക്ഷ്മീമഹീഭ്യാമിവ ലാലിതാത്മാ ।
തത് ക്ഷമ്യതാമസ്യ മദേകഭക്തേഃ
അജാനതഃ സ്വാത്മചമത്ക്രിയേയം ॥ **20.86** ॥

നാഥോ യദൂനാമിതി ഭൂതനാഥേ
സ്വഭക്തരക്ഷാമഭിയാചമാനേ ।
അതർക്കിതപ്രത്യുപകാരലേശാം
അകസ്മികീമാദ്രിയതാനുകമ്പാം ॥ **20.87** ॥

പ്രവിശ്യ ദേഹം പുനരുത്പതന്ത്യാ
സ്വമൗലിഭാജേവ സുരസ്രവന്ത്യാ ।
വാചാ മനഃപ്രീതിമിവോദ്വമന്തം
ശൗരിസ്തദാ ശൂലിനമിത്യുവാച ॥ **20.88** ॥

തവൈഷ ഭക്തോ മമ ചേതി മന്യേ
ക്ഷാന്തസ്തതോ നിത്യമസൗ മയാ*f*പി ।
ന ചാസ്തി ബന്ധോരപി സാമ്പരായേ
വീരവ്രതം ധാരയതോപകാരഃ ॥ **20.89** ॥

വിഹാരനൃത്താനി വിതന്വതസ്തേ
വൽഗുധ്വനിം വാദയിതാ മൃദംഗം ।
ഭജത്വവിച്ഛിന്നധൃതിർഭവന്തം
ദത്താഭയോ ദൈത്യപതിർമ്മയാ*f*സൗ ॥ **20.90** ॥

അഥാമ്ബമംസ്ത ത്രിജഗന്നിയന്താ
പത്യുഃ പശൂനാം പ്രണയാനുരോധാത് ।
ബാണാവരോധപ്രമദാജനാനാം
സ്ഥായീനി മംഗല്യവിഭൂഷണാനി ॥ **20.91** ॥

തതോ*f* സുരേന്ദ്രഃ പ്രണിപാതപൂർവ്വം
ജഗത്പരിത്രാണരതം ജഗാദ ।
ഉഷാനിരുദ്ധാമ്ബയതഃ സമീക്ഷ്യാഃ
ഭൃത്യാ വയം പ്രീതധിയാ ത്വയേതി ॥ **20.92** ॥

ഹിരണ്യരത്നാനി ഹിരണ്യപൂർവ്വൈഃ
ബലാദുപാത്താന്യുപദായ ബാണഃ ।
നിരോധഖിന്നാവുചിതോപചാരൈഃ
ആനർച്ച സസ്നേഹമുഷാനിരുദ്ധൗ ॥ **20.93** ॥

സംബന്ധിഭാവപ്രതിപത്തിഭാജാ
സന്ധായ ബാണേന സ സത്യസന്ധഃ ।
ഉഷാപതേർയൗതകലാഭലക്ഷ്യാത്
ജേതാ ജഹാരൈവ വിപക്ഷലക്ഷ്മീം ॥ **20.94** ॥

ഹരേണ ദത്താം ഹരിണാ*f* പി ബാണഃ
സ്ഥിരീകൃതാമപ്രതിഘാമഭീതിം ।
തനുത്രയൻ വർജ്ജിതലേഖവൈരഃ
ശമാമ്പിതാമാസ്ഥിത ശംഭുസേവാം ॥ **20.95** ॥

യഥാർത്ഥനാമാനമഥാനിരുദ്ധം
കൃത്വാ സഭാര്യം കൃതകൃത്യചേതാഃ ।
സബന്ധുസൈന്യഃ സവിശേഷദൃശ്യാം
പ്രത്യായയൗ വിശ്വപതിഃ പുരീം സ്വാം ॥ **20.96** ॥

ദേവാഃ സഹസ്രനയനം ദനുജേന്ദ്രമന്യേ
നിർദ്ധൂതമാനമനഘേന നിശാമയന്തഃ ।

കൂപോദകപ്രഭവകൂർമ്മനയേന ജാതാം
അസ്വാമികപ്രഭുപരിഗ്രഹബുദ്ധിമൗജ്ജ്ഝൻ ॥ **20.97** ॥

നീതസ്ത്രിലോകപതിനാ നിജരാജധാനീം
ഭൂയഃ പ്രജാത ഇവ പൗരജനൈഃ പ്രതീതഃ ।
ദൈത്യേശ്വരസ്യ സുതയാ സഹിതഃ സ രേമേ
രാഗാധികോ രതിപതേരനഘഃ കുമാരഃ ॥ **20.98** ॥

അഥ തമുഷാസഹായമുപയാതമുപായനവാൻ
ജനപദപത്തനപ്രഭൃതികാദുപഗമ്യ ജനഃ ।
ഉപചരതി സ്മ സമ്യഗുപപന്നധൃതിർബ്ബഹുധാ
യദുനഗരേ വിവാഹവിജയോത്സവയന്ത്രിതധീഃ ॥ **20.99** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ വിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

വാസുദേവ ഇതി നാമ ദധാനഃ
പൗണ്ഡ്രകസ്തദനു ഭൂരിമദാന്ധഃ ।
മാനുഷത്വകവചാന്തരിതേന
സ്പർദ്ധതേ സ്മ ഹരിണാ ഹതചിത്തഃ ॥ **21.1** ॥

ഹേതിപഞ്ചകമധാരയത ശ്രീ–
വത്സകൗസ്തുഭമുഖാനി ച മൂഢഃ ।
ഐശ്വരാണി ചരിതാനി ച പൂർവ്വാ–
ണ്യാത്മനഃ സ്വയമജൂഘുഷദാപ്തൈഃ ॥ **21.2** ॥

ഇന്ദ്രജാലകുഹനാദിഷു ദാക്ഷ്യാത്
ഈശ ഏഷ ഇതി മോഹിതലോകഃ ।
അധ്യശേത ഭുജഗേശ്വരശയ്യാം
ആരുരോഹ വിഹഗേന്ദ്രവിവർത്തം ॥ **21.3** ॥

അന്വഹം ച മഹതീം വനമാലാം
മാല്യകൃദ്ഭിരുപകൽപ്യ ബഭാര ।
നാമധേയമദിശത് സചിവാനാം
നാകനായകവിശേഷനിരൂഢം ॥ **21.4** ॥

ബദ്ധകൃത്രിമഭുജാന്തരയുഗ്മം
ശസ്യമാനമനുജീവിജനേന ।
വിശ്വകർത്തുരവതാര ഇതി സ്വം
ബഹ്വമംസ്ത ബധിരോ നിഗമേഷു ॥ **21.5** ॥

ഇത്ഥമീശ്വരവിഡംബനരൂപം
നാടകീയമനുരുധ്യ വിഹാരം ।

www.prapatti.com

ശോചൃതാമപി പരാവരവിദ്ഭിഃ
ഹാസ്യതാമപി ജഗാമ ജഗദ്ഭിഃ ॥ **21.6** ॥

മസ്തകസ്ഥിതദുരത്യയമൃത്യോഃ
തസ്യ ദൂത ഉപസൃത്യ ജഗാദ ।
കൃത്യശേഷവിനിവേശിതചിത്തം
നിർഭയോ നൃപതിസംസദി നാഥം ॥ **21.7** ॥

കൃഷ്ണകൃഷ്ണ ഗദതോ ഗിരമർത്ഥ്യാം
സംശൃണുഷ്വ മഹതീമിഹ മത്തഃ ।
അപ്രമത്തമതിഭിഃ സഹ മിത്രൈഃ
ആപ്തവാക്യമവധീർയ ന സിദ്ധിഃ ॥ **21.8** ॥

അസ്തി കശ്ചിദവധാരിതഭൂമാ
പൂരുഷഃ ശ്രുതിഗണേഷു പുരാണഃ ।
സ ക്ഷിതിം പരിഗൃഹീതവിഹാരഃ
പൗണ്ഡ്രകത്വമധിഗമ്യ ഭുനക്തി ॥ **21.9** ॥

തസ്യ നിത്യനിരുപാധികഭൂമ്നോ
വിശ്വഭോക്തുരധിഗമ്യ തിതിക്ഷാം ।
ഭുജ്യതേ നിയതകർമ്മവിപാകൈഃ
യുഷ്മദാദിഭിരിലാ ബഹുഭാഗാ ॥ **21.10** ॥

അർത്ഥതത്ത്വമിദമശ്രുതപൂർവ്വം
ശൃണ്വതാ**f**ത്രഭവതാ ഭവിതവ്യം ।
നിശ്ചലീകൃതഹിതാഹിതസീമ്നാ
ജിഷ്ണുനാ യദുകുലസ്യ വിഭൂത്യൈ ॥ **21.11** ॥

ആദിശത്യഖിലലോകനിയന്താ
ത്വാമസൗ ഭജനസൗഹൃദനിഘ്നഃ ।
ഈശിതവ്യഗണനാലിഖിതസ്ത്വം
മാ കൃഥാ വിതഥമീശ്വരമാനം ॥ **21.12** ॥

ബാഹ്യവർത്മനി പരാവരതത്ത്വ–
വ്യത്യയേന വിനിവൃത്തസതത്വേ।
ചിത്തവൃത്തിമധിരോപ്യ വിമൂഢാഃ
ശ്രേയസോ ഹി ബഹിരേവ ഭവന്തി॥ **21.13**॥

ഈശ്വരസ്ത്വമസി ചേത് കുത ഏവം
ന ത്വദഗ്രജ ഇതി പ്രമിതിഃ സ്യാത്।
ദ്വൗ യുവാം പരമ ഇത്യപി ദുഃസ്ഥം
കസ്തതോ വിഷമ ഏവ ന ചാന്യഃ॥ **21.14**॥

അർത്ഥവാദകുഹനാഭിരപി സ്വാൻ
ഈശ്വരാൻ വിഗണയന്തി സുരേന്ദ്രാഃ।
നിഷ്പ്രമാണജനുഷോ ജനവാദാത്
കഃ സ്വിദീശ ഇതി വിശ്വസിതി സ്വം॥ **21.15**॥

ഗോപികാഭിരപി കർമ്മഭിരാസ്താം
ബദ്ധ ഏവ യദി മുക്തിവിധാതാ।
അദ്ഭുതസ്ഥിതിരനാന്തരബാഹ്യഃ
സപ്തമസ്തു സമയോ*f*യമപൂർവ്വഃ॥ **21.16**॥

ഇഷ്ട ഏവ തു മദീശ്വരഭാവഃ
ത്വന്മുഖൈർന്ന ഖലു ശക്യനിരോധഃ।
മത്സുഖാദിഷു കഥം വിശയാനൈഃ
മത്പരത്വമപദം പ്രതിഷേധ്യം॥ **21.17**॥

നാമധേയമനപായി മദീയം
ത്യജ്യതാം പ്രഥയ ദാസതയാ വാ।
ചിഹ്നധാരണമനേന ഗതാർത്ഥം
കൽപനേന കഥമീശ്വരഭാവഃ॥ **21.18**॥

താദധീന്യനിയമം യദി ബുദ്ധ്യാ
സോ*f*ഹമിത്യനുബുഭൂഷസി തത് സ്യാത്।

അന്യഥാ തു നിഗൃഹീതിരലംഘ്യാ
രാജഭാവതൃഷിതൈരിവ ഭൃത്യൈഃ ॥ **21.19** ॥

പാപ്മനാം തമസി പാതയിതൃണാം
ആത്മചൗർയമധിരാജപദസ്ഥം ।
ചോദിതേന നിയതോ*f*പി ഹൃതാത്മാ
ചോരദണ്ഡമവശാദുപയാതി ॥ **21.20** ॥

അഭ്യുപേതബഡിശാമിഷനീതിം
പ്രാപ്തുമിച്ഛുരധികാരമയോഗ്യം ।
ഇഷ്ടമർത്ഥമനവാപ്യ വരാകഃ
പ്രത്യവൈതി സഹസാ പരതന്ത്രഃ ॥ **21.21** ॥

നാപരാധ്യതി ക ഏവ നിയത്യാ
പണ്ഡിതസ്തു വിനിവൃത്യ സമീഹേ ।
അസ്തി ചാദ്യ ശരണാഗതിരർത്ഥ്യാ
മത്പരസ്യ തവ ജീവിതുമിച്ഛോഃ ॥ **21.22** ॥

ഇത്യുദീരിതവതി പ്രണിധൗ തം
പ്രത്യുവാച വിഹസൻ പ്രഭുരാദ്യഃ ।
പഥ്യമദ്യ വചനം തവ മന്യേ
യദ്ബ്രവീഷി ചിരലിപ്സിതമേതത് ॥ **21.23** ॥

ഉഗ്രസേനഭൃതകാ വയമേതേ
നേശിതാര ഇതി വിഭ്രമവന്തഃ ।
സമ്പ്രതി ത്വദുപദേശമഹിമ്നാ
ഭാവയേമഹി തവേശ്വരഭാവം ॥ **21.24** ॥

ത്വയ്യനീശ്വരമതിം ന ച കുർമ്മഃ
ത്വം പരോ*f*സി നിയമേന പരസ്മാത് ।
ത്വാം ദിദൃക്ഷവ ഇമേ വയമാശു
ത്വത്പദം ഗതഭിയഃ പ്രതിയാമഃ ॥ **21.25** ॥

ത്വാദൃശം പ്രമിതിമത്തമദൃഷ്ട്വാ
ത്വയ്യനാദരവതാമതിലോകേ ।
യാമിമാം വദസി വാചമനൂചീം
ഭാഗധേയമിവ പക്ഷമിദം നഃ ॥ **21.26** ॥

ദ്രക്ഷ്യതേ ശരണമേത്യ വിഭുസ്തേ
ക്ഷേപ്യതേ ച ന മയൈവ ന ചക്രം ।
ഗച്ഛ ശീഘ്രമഭിധത്സ്വ തമീശം
ത്വാമുപൈതി കുകുരധ്വജിനീതി ॥ **21.27** ॥

ആത്തഹേതിരപസർപ്പനിവൃത്തൗ
ചിന്തിതാപ്തമധിരുഹ്യ സുപർണ്ണം ।
പ്രാസ്ഥിത പ്രതിബലാവസഥായ
പ്രാണിതത്രിദശഭൂതിരനന്തഃ ॥ **21.28** ॥

സാഹസൈകരസികേന തതോ*ഽ*സൗ
പൗണ്ഡ്രകേണ യുയുധേ യദുവീരഃ ।
തത്സഖിത്വമുപഗമ്യ ച പാർഷ്ണിം
ഗൃഹ്ണതാ സപദി കാശിനൃപേണ ॥ **21.29** ॥

തത്ര വൈരിപൃതനേ സമകാലം
പൂർവ്വപശ്ചിമതയാ പ്രപതന്ത്യൗ ।
ഭാവയന്നുഭയതോമുഖഭാവം
പ്രത്യവിധ്യദധിസായകധമ്പാ ॥ **21.30** ॥

വൈരിസൈന്യവിതതേഷു സമന്താത്
ദിങ്മുഖേഷു സമമേവ പൃഷത്കൈഃ ।
തസ്യ ദീപ്തരുചിഭിർവ്വിനിപേതേ
മധ്യഗസ്യ കിരണൈരിവ പൂഷ്ണഃ ॥ **21.31** ॥

വിദ്വിഷൗ യുഗപദുത്ഥിതവന്തൗ
സാഗരാവിവ വിലംഘിതവേലൗ ।

രൂപിണൗ ഇവ രജസ്തമസൗ ദ്വേ
സത്ത്വവൃത്തിരനഘഃ സ ജഘാന ॥ **21.32** ॥

അസ്തമേവമനയദ്യദുഭാസ്വാൻ
താവുഭൗ ജഗദുപദ്രവഹേതൂ ।
പൂർവ്വതശ്ച പരതശ്ച ഭവന്തൗ
ദുർഗ്രഹാവിവ ദുരാസദദീപ്തിഃ ॥ **21.33** ॥

തസ്യ താവുഭയതോ നിപതന്തൗ
ഭഗ്നബാഹുവിടപായുധപുഷ്പൗ ।
ജഗ്മതുഃ പൃഥുകഭാവവിഹാര–
ക്ഷിപ്യമാണയമലാർജ്ജുനകക്ഷ്യാം ॥ **21.34** ॥

നാമചിഹ്നവസനാഭരണാദ്യൈഃ
നാഥസമ്പദനുകാരനിരൂഢൈഃ ।
പൗണ്ഡ്രകസ്ഥിതിമവാപ്യ സൃഗാലോ–
ഽപ്യമ്പഭൂത് കില ഗതിം ച തദീയാം ॥ **21.35** ॥

വിദ്വിഷാം വിഹിതവീരഗതീനാം
ദ്വാരകോപഗമിതൈർദ്വിരദാദ്യൈഃ ।
കൗരവാധ്യുഷിതഭാഗവിഭക്തേഃ
ആഹിതപ്രതിഭരാ ക്ഷിതിരാസീത് ॥ **21.36** ॥

പാതിതേഷു വിമതേഷ്വിതി നാമ
പ്രാപ്യ യാദവപുരം പരമേഷ്ഠീ ।
പ്രേയസീഭിരവിഭക്തരസാഭിഃ
വീതരാഗസുഭഗോ വിജഹാര ॥ **21.37** ॥

ജീവയുക്തമിതരച്ച വിചിത്രം
ദ്യൂതമർപ്പിതപണം വിദധാനഃ ।
ഭാവിഭാരതമഹാഹവസിദ്ധ്യൈ
സൂചനം വിതനുതേ സ്മ ശുഭംയുഃ ॥ **21.38** ॥

തോഷിതത്രിനയനസ്യ നൃശംസഃ
കാശിരാജതനയസ്യ പുരോധാഃ।
കൽപിതാഹുതിരജീജനദുഗ്രാം
കാലവഹ്നിപദവീമിവ കൃത്യാം ॥ **21.39** ॥

സാfഭിപത്യ യദുവീരസകാശം
ഹേതിരാജവിഭവേന ഹതാശാ।
ജന്മധാമനി നിജേ നിയമസ്ഥം
ജഞ്ജപൂകമഭിസൃത്യ ജഘാന ॥ **21.40** ॥

നിർദ്ദദാഹ നഗരീമഥ കാശീം
വിസ്ഫുലിംഗ ഇവ മാധവദീപ്തേഃ।
യാദവഗ്രസനകൗതുകവത്യാ
കൃത്യയാ സഹ രഥാംഗകൃശാനുഃ ॥ **21.41** ॥

സ്യന്ദനദ്വിരദവാജിപദാതി–
പ്രാജ്യസൗധപരിപാടിസമൃദ്ധ്യാ।
ചക്രവഹ്നിവിഭവേന തദാfഭൂത്
ചന്ദ്രശേഖരവിലേപനഭൂമാ ॥ **21.42** ॥

ക്ഷേത്രമേതദവിമുക്തസമാഖ്യം
മുക്തിയോഗ്യമുപസൃഷ്ടമയോഗ്യൈഃ।
ഇത്യവേക്ഷ്യ ദഹനേന തദർഹാം
സംസ്ക്രിയാമിവ ചകാര സുദൃഷ്ടിഃ ॥ **21.43** ॥

അപ്രശാന്തരുഷമദ്ഭുതദീപ്തം
ദഗ്ധവൈരിപുരമായുധരാജം।
നിർജ്ജരാഃ പ്രതിനിശാമയമാനാഃ
ബിഭ്യതി സ്മ ജഗദുശ്ച ജയോക്തിം ॥ **21.44** ॥

ദൈവതൈരപി ചതുർമ്മുഖമുഖ്യൈഃ
ദത്തസത്കൃതിരസൗ ജിതകാശീ।

ഇഷ്ടനിർവ്വഹണനിർവൃതചിത്തം
വിഷ്ടരശ്രവസമഭ്യുപപേദേ ॥ **21.45** ॥

ആസുരപ്രകൃതികേഷു നിരസ്തേ–
ഷ്വേവമേഭിരനുപാലിതസഖ്യഃ ।
വാനരോ ഭുജബലേന ബബാധേ
ദുർമ്മതിർജ്ജഗദിദം ദ്വിവിദാഖ്യഃ ॥ **21.46** ॥

ഭൂധരാനുദഹരദ്ഭുജശാലീ
പ്രക്ഷിപംശ്ച നഗരാണി മമർദ്ദ ।
ക്ഷോഭയൻ ജലനിധീനനുവേലം
പ്ലാവയംശ്ച വസുധാം പ്രജഹർഷ ॥ **21.47** ॥

അന്യവീരരഹിതാമിവ മത്വാ
വാരിരാശിരശനാമവലിമ്പൻ ।
ആത്മനഃ സദൃശമാദ്രിയതൈകം
ധേനുകപ്രമഥനേന നിയുദ്ധം ॥ **21.48** ॥

ഏകദാ ഹലധരസ്യ വിഹാരേ
സംപതന്നമിതചാപലചേഷ്ടഃ ।
ദ്വാരകോപവനപാദപഭേദീ
വിശ്വതഃ കിലകിലാം വിതതാന ॥ **21.49** ॥

താലകേതുയുവതീർവ്വിഹരന്തീഃ
ത്രാസയൻ മുഖവികാരവിശേഷൈഃ ।
ക്രീഡനോപകരണാനി വിഭിന്ദൻ
ക്ഷ്വേഡിതാനി വിദധേ വിധിലൂനഃ ॥ **21.50** ॥

തം പ്രവൃത്ത കപികൃത്യമദൂരാത്
ബാധിത പ്രതിബലോ ബലദേവഃ ।
ജംഗമസ്ഫടികഭൂധരകൽപോ
രുക്മശൈലരുചിരം നിരുരോധ ॥ **21.51** ॥

വാനരേണ സുഹൃദാ ദനുജാനാം
യാതുധാനസമരപ്രഥിതേന ।
പ്രേഷിതാം ദ്രുമശിലോച്ചയവൃഷ്ടിം
നിഷ്പിപേഷ മുസലേന ഹലാസ്ത്രഃ ॥ **21.52** ॥

ആപതന്നപസരന്നപി ഭേജേ
ഗ്രാഹ്യതാമിവ ച ദുർഗ്രഹതാം ച ।
അഗ്രതോ*f* ഭവദലക്ഷ്യത പശ്ചാത്
അപ്രതർക്ക്യരഭസോ ഹരിവീരഃ ॥ **21.53** ॥

തൗ പരസ്പരഗവേഷിതരന്ധ്രൗ
കാമപാലകപിസൈനികപാലൗ ।
യോജിതോദ്ധതകരൗ യുയുധാതേ
ദർപ്പദാരുണദിശാഗജസത്ത്വൗ ॥ **21.54** ॥

തം പ്രലംബദമനഃ പ്ലവഗേന്ദ്രം
വിപ്ലുതം പുനരപി പ്ലവമാനം ।
കാലപാശനിഗൃഹീതമരാതിം
കൽപമാനമഭവായ വിവേദ ॥ **21.55** ॥

സവ്യദക്ഷിണപരിക്രമണാഭ്യാം
ദ്രാഗലാതമയചക്രനിരീക്ഷ്യഃ ।
ആതതാന ഹലപാണിമദൂരാത്
അഗ്നിസാലവലയസ്ഥമിവാരിഃ ॥ **21.56** ॥

തം ഗൃഹീതഗരുഡാനിലവേഗം
സർവ്വതോ യുഗപദേവ സമീക്ഷ്യ ।
ലാംഗലീ ജലധിലംഘനദക്ഷം
ലാഘവേന ലഘയൻ വിചചാര ॥ **21.57** ॥

അന്ധകാരമിവ തം പ്രതിരുന്ധൻ
അർയമേവ മുസലീ നിജദീപ്ത്യാ ।

ദിങ്മുഖാന്യകലുഷാണി വിതന്വൻ
വിശ്വദൃഷ്ടിവിഭവായ ബഭൂവ ॥ **21.58** ॥

ധൂർണ്ണിതാകുലിതകൗരവധാമ്നാ
ലാംഗലേന ലലിതോദ്ധതലീലഃ ।
യൂഥനാഥമവരുധ്യ കപീനാം
മൗലിഘാതമവധീന്മുസലേന ॥ **21.59** ॥

വജ്രപാണിമഹിതാദ്ഭുതഭൂമ്നാ
വാനരേണ നിഹതേന സ രാമഃ ।
വ്യാചകാര വിനതാഭയദാതാ
പൂർവ്വരാമചരിതം പുനരുക്തം ॥ **21.60** ॥

ധർമ്മമർമ്മഭിദി ദൈവവിപാകാത്
ഉദ്ധൃതേ ദ്വിവിദനാമനി ശല്യേ ।
രേവതീരമണരേചിതഖേദാ
നാകിനശ്ച മുനയശ്ച നനന്ദുഃ ॥ **21.61** ॥

ത്രാസിതേഷു വിബുധേഷു തദഗ്രേ
പീതവന്തമമൃതം ബലഭദ്രഃ ।
പ്രാപയത് പ്ലവഗമുഖ്യമിതീവ
സ്വർഗ്ഗിഭിഃ സഹ സുധാശനഭാവം ॥ **21.62** ॥

ഭൂതലേ ഹലധരാഹിതഗുപ്തൗ
സാരഭൂതസുഭടഗ്രഹണേന ।
ഉഞ്ഛവൃത്തിരുദരംഭരിരാസീത്
താദൃശേന തപസൈവ കൃതാന്തഃ ॥ **21.63** ॥

ഏവമീഷദവരോപിതഭാരാം
ഭാവയൻ ഭുവമതോഷയദാർയാൻ ।
പൂർവ്വദേവജനിതാനഭിനിഘ്നൻ
പൂർവ്വജേന സഹിതോ യദുനാഥഃ ॥ **21.64** ॥

ഭാർഗ്ഗവാദിഭിരബാധിതഭൂമ്നാം
നിർമ്മമേഷ്വപി നികാരപരാണാം ।
സൗഭഹംസഡിഭികപ്രഭൃതീനാം
സൂദനൈരലഘയച്ച ധരിത്രീം ॥ **21.65** ॥

ഉഗ്രസേനവിനിവേശിതരാജ്യാം
ഉന്നമയ്യ യദുവംശവിഭൂതിം ।
തസ്യ ദിഗ്വിജയകൗതുകമാദ്യഃ
സപ്തലോകതിലകോ വിതതാന ॥ **21.66** ॥

തന്നിയോഗമഥ ശേഖരയിത്വാ
സ്വപ്രശാസനവശംവദവിശ്വഃ ।
യാവദുക്തനിയതാഖിലവൃത്തീൻ
യാദവാനുപനിനായ സുധർമ്മാം ॥ **21.67** ॥

ആത്മകൽപിതധൃതേരഥ രാജ്ഞഃ
സന്നിധൗ സചിവപീഠനിവിഷ്ടഃ ।
മന്ത്രണായ മഹതോ യദുമുഖ്യാൻ
സമ്മുഖാൻ പ്രതിനനന്ദ മുകുന്ദഃ ॥ **21.68** ॥

അഭജത നരപാലമുഗ്രസേനം
ബഹുമനുതേ സ്മ യദൂംസ്തഥാfപി തുംഗഃ ।
ക്വചിദഭിലപനേ വിഭക്തിശക്ത്യാ
സ്വഗുണവിഭൂതിഗുണീഭവന്നിവൈകഃ ॥ **21.69** ॥

അധിഗുണഹരിവംശവീരസംഗാത്
അപചിതവാസവസംഗമാഭിലാഷാ ।
അതിശയരുചിരാം വഹന്ത്യഭിഖ്യാം
അചകമതേവ സഭാ തദാധിരാജ്യം ॥ **21.70** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ദ്വാവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ ദേവാനിവാഹൂതാന്നരദേവാനഭാഷത ।
ദേവദാനവസാമാന്യദൈവതം ദേവകീസുതഃ ॥ **22.1** ॥

ഏഷ വഃ ക്ഷ്മാപതിഃ ശാസ്തി വിധാതേവ പ്രജാപതീൻ ।
മഹേന്ദ്ര ഇവ ധർമ്മേണ സുധർമ്മാമാസ്ഥിതഃ സ്വയം ॥ **22.2** ॥

ശേഖരീകൃതഭൂഭാരഃ ശേഷത്വേന വിഭോഃ സ്ഥിതഃ ।
വേദയത്യയമാർയോ*f*പി മിത്രഭൂതാനമിത്രജിത് ॥ **22.3** ॥

വയം ഭവന്തോ യേ ചാന്യേ മഹാന്തഃ സർവ്വ ഏവ തേ ।
വിശ്വഗുപ്തൗ ജഗത്കർത്രാ വിനിയുക്താ വിഭൂതയഃ ॥ **22.4** ॥

തദസ്മാഭിരവസ്ഥേയം ധർമ്മവർത്മനി ശാശ്വതേ ।
ബിഭ്യാദ്ഭിരനഘാദേശാദ്വജ്രാദിവ സമുദ്യതാത് ॥ **22.5** ॥

ദ്വിഷന്തഃ ഖ്യാതനാമാനോ നാമശേഷാസ്തഥാ*f*പ്യസൗ ।
സമുദ്രവസനാ വിഷ്വക് താമസൈരവകുണ്ഠിതാ ॥ **22.6** ॥

അംസകസ്തൂരികാ ഭൂമിർഭവതാം ബാഹുശാലിനാം ।
അജുഗുപ്സാപദം ന സ്യാദസദ്വൃത്തിമലീമസാ ॥ **22.7** ॥

ശംകിതപ്രചയഃ ശേഷഃ ശത്രൂണാം ശുഷ്മണാമിവ ।
ആയതൗ സുഖമിച്ഛദ്ഭിർന്ന യുക്തഃ ക്ഷന്തുമീശ്വരൈഃ ॥ **22.8** ॥

അതസ്ത്രാണായ സാധൂനാം ദുഷ്കൃതാം ദമനം ക്ഷമം ।
കഡംകരീയരോധോ ഹി കലമാത്സേധകാരണം ॥ **22.9** ॥

പുഷ്യതാം പാണ്ഡരം ഛത്രം പുണ്ഡരീകമിവ ശ്രിയഃ ।
ധർമ്മോ*f*ധർമ്മശ്ച നാന്യോ*f*സ്തി രക്ഷണോപേക്ഷണേ ഭുവഃ ॥ **22.10** ॥

www.prapatti.com

പൂർവ്വപൂർവ്വനരേന്ദ്രാണാമുച്ഛിഷ്ടമപി മേദിനീ।
സോമപീഥിനയാദ്ഗ്രാഹ്യാ സ്വധർമ്മാധ്വരമാസ്ഥിതൈഃ॥ **22.11**॥

അവിവേകവിഭാവർയാം ധർമ്മമാർഗ്ഗമപംകിലം।
ദ്രഷ്ടും ദീപ ഇവ ന്യസ്തോ നായകേന നയാഗമഃ॥ **22.12**॥

അവലംബ്യ ജഗദ്ധാതുർഹസ്തമാഗമവിഗ്രഹം।
സ്വയമുദ്ധരതാത്മാനം സ്വൈരം പാതാലപാതിനം॥ **22.13**॥

വ്യസനാസാരവേഗാനാം വാരണം ന പ്രകൽപതേ।
ഉപദേശൈരനാർയാണാമുത്താനച്ഛത്രസന്നിഭൈഃ॥ **22.14**॥

പണ്ഡിതപ്രഹതേനൈവ സത്പഥേന സദോദിതാഃ।
വിഷമേഷു സ്ഖലന്തോ*f* പി ന ദുർഗ്ഗതിമവാപ്സ്യഥ॥ **22.15**॥

ഭൂപരിക്രമണാദന്യാ ഭവതാമതിഭാസ്വതാം।
തമസാമിവ ശത്രൂണാം നിരാസേ കീദൃശീ ക്രിയാ॥ **22.16**॥

ജിഗീഷൂണാം ച യുഷ്മാകം ന ജേതവ്യപദേ സ്ഥിതം।
കൗരവൈരനുകൂലാനാം വിപാകൈരിവ കർമ്മണാം॥ **22.17**॥

അവരോധ്യാഃ സ്വയം ദക്ഷൈരക്ഷിപദ്ഭിരനേഹസം।
കരിണാം കർണ്ണഡോലാഭിഃ കമ്പിതാ ഇവ സമ്പദഃ॥ **22.18**॥

നീതിപദ്ധതിരക്ഷോഭ്യാ ഭവദ്ഭിരധിഗമ്യതാം।
നിയതാ സ്വർഗ്ഗസൗധസ്യ നിഃ ശ്രേണിരിവ ശാശ്വതീ॥ **22.19**॥

ഖലത്യാഗഃ സുഹൃത്പ്രാപ്തിരിതീദം കവചദ്വയം।
വഹധ്വം മന്ത്രദേഹസ്യ ഭേദം പരിജിഹീർഷവഃ॥ **22.20**॥

ധാതൂനാമിവ കോപേഷു പ്രകൃതീനാമചേതസാം।
പാതുമർഹഥ പർയാപ്തം പ്രസാദനരസായനം॥ **22.21**॥

അനീതിമദിരാം ത്യക്ത്വാ ലോഭാദിവിഷദൂഷിതാം।
അഗദംകാരമാദദ്ധ്വം പ്രജ്ഞാ*f*മൃതമനുത്തമം॥ **22.22**॥

ലുലിതാശേഷസന്മാർഗ്ഗം ലോകവേദവിരോധിനം ।
പരിത്യജത ദുർമ്മാനം പാഷണ്ഡമതജീവിതം ॥ **22.23** ॥

ഗുണശൈലാഗ്രമാരോപ്യ ശനൈരാത്മാനമാത്മനാ ।
നിത്യശംകിതവിഭ്രംശം നിധ്യായത ശുഭംയവഃ ॥ **22.24** ॥

ത്രിവിധാനി വിധേയാനി സമ്പത്സു ച വിപത്സു ച ।
കരണാനീവ മിത്രാണി ഗോപായത ഗുണഗ്രഹാത് ॥ **22.25** ॥

അപ്രശാന്തേഷു വിസ്രംഭമതിശംകാം സുഹൃത്സു ച ।
നീതിസന്ദംശിനാ ഛദ്മേഃ സമുദ്ധരത കണ്ടകൗ ॥ **22.26** ॥

സപഞ്ചാംഗേന മന്ത്രേണ നീതിമാഹാത്മ്യനിർവ്വിഷാം ।
നിയച്ഛത നിജാംഗേഷു ഭുജംഗീമിവ സമ്പദം ॥ **22.27** ॥

അവധീരയതാധർമ്മ്യാമർത്ഥകാമൈകസാധികാം ।
നൃശംസപ്രേയസീം നീതിം നാരിഹൃദയദാരുണാം ॥ **22.28** ॥

പ്രമാദസപ്തകം ത്യക്ത്വാ പ്രബുധ്യോപായസപ്തകം ।
അംഗസപ്തകസമ്പത്ത്യാ ജയത ദ്വീപസപ്തകം ॥ **22.29** ॥

അരാതിഗണകൂടസ്ഥാനാദൗ ജയത ദുർജ്ജയാൻ ।
അപദക്രോധലോഭാദീനശേഷാർത്ഥവിരോധിനഃ ॥ **22.30** ॥

ആന്തരേണ ബലേനൈവ ദ്വിവിധാം വഹത ക്ഷമാം ।
യസ്യ സത്ത്വേ*f* പ്യസത്ത്വേ*f* പി ഗതാർത്ഥം ഷഡ്വിധം ബലം ॥ **22.31** ॥

ന ശാപോ നാഭിചരണം ന വഹ്നിർന്ന വിഷം തഥാ ।
നാസ്ത്രാണി ന ച ശസ്ത്രാണി യഥാ തീക്ഷ്ണതമാ ക്ഷമാ ॥ **22.32** ॥

വിപക്ഷജാതിഭാജോ*f* പി ക്ഷുദ്രാനനപകൂർവ്വതഃ ।
സുപർണ്ണ ഇവ ഭൂനാഗാനുപേക്ഷധ്വം തരസ്വിനഃ ॥ **22.33** ॥

കൃപണാൻ ക്ഷമമാണോ*f* പി മഹാസത്ത്വോ ന ദൈന്യഭാക് ।
മൃഗേന്ദ്ര ഇവ ഭിന്നേഭഃ സ്വദംഷ്ട്രാലേഹിനഃ ഖഗാൻ ॥ **22.34** ॥

ദേവാനതിശയാനാനാം ദൈത്യദാനവരക്ഷസാം।
വിനിപാതനിദാനാനി സ്വയമമ്പീക്ഷ്യ സുഖ്യത ॥ **22.35** ॥

യശഃപ്രാണഹരാൻ ഘോരാൻ വ്യാമോഹവിഷപാദപാൻ।
സമീക്ഷാശാണഘൃഷ്ടേന ദൃത ശാസ്ത്രേണ ശസ്ത്രിണഃ ॥ **22.36** ॥

ശ്രുതശാലിഭിരുക്താനി ദുരുത്സേകജ്വരാതുരാഃ।
അപ്രിയാണ്യപി പഥ്യാനി മാ ജിഹാസത ജാതുചിത് ॥ **22.37** ॥

കലിസന്ധിസമാഘ്രാതം ത്യജന്തഃ കർമ്മ കർബ്ബുരം।
സദസത്പ്രേക്ഷണേ സ്യാത സർവ്വതോ ദത്തദൃഷ്ടയഃ ॥ **22.38** ॥

പല്ലവോപമകൗമാരേ പ്രസൂനോപമയൗവനേ।
സ്ഥിരം ഫലമുപാദദ്ധ്വം ജംഗമേ ജീവിതദ്രുമേ ॥ **22.39** ॥

മിഷതാം മീലതാം വാfപി ദ്രുതം ധാവതി ജീവിതേ।
അനഘം തനുത ക്ഷേമമ്യമാന്തരം ധനമക്ഷയം ॥ **22.40** ॥

അകാലനിയതോച്ഛ്രായമതിസൂര്യേന്ദുപാവകം।
ക്ഷാത്രം ക്ഷപിതജാഡ്യം വഃ ക്ഷമം തേജഃ സമേധിതും ॥ **22.41** ॥

അസമ്ലാവിതസപ്താബ്ധിരത്രിലോകീതമോപഹാ।
അദിക്സൂതസുധാലിപ്തിർയസ്യ കീർത്തിഃ സ കിമ്പ്രഭുഃ ॥ **22.42** ॥

സുധാം സുമനസോ യസ്യ സ്വാദയന്തി യശോമയീം।
സ രാജാ വൃദ്ധിമാപ്നോതി ക്ഷീയതേ ന ച കാലതഃ ॥ **22.43** ॥

ത്യക്തസാന്ത്വേന കഠിനാമ്വിദ്രാവയത തേജസാ।
അയസസ്താപസേകാഭ്യാമവസ്ഥാ കീദൃശീ ഭവേത് ॥ **22.44** ॥

പ്രസാധിതദിശോ യുഷ്മാൻ വിമുക്താന്യമഹീഭൃതഃ।
സമ്പദഃ പ്രതിപത്സ്യന്തേ സരിതഃ സാഗരാനിവ ॥ **22.45** ॥

സ ഏഷ പുരതോ യാതാ പ്രാജ്ഞഃ പരിഭൃശൻ പഥഃ।
സംകൽപ ഇവ യുഷ്മാകം സാത്യകിഃ സത്യവിക്രമഃ ॥ **22.46** ॥

പരിവാരേണ സമ്പന്നസ്ത്യക്തകോശശ്ച കാർയതഃ।
നന്ദകോfയമനിസ്ത്രിംശഃ സമ്മതോ മമ ശത്രുജിത് ॥ 22.47 ॥

ജൈത്രം ധ്വജമിവോദഗ്രമേനമാഹിതലക്ഷണം।
അനുയാത ദിശോ ജേതുമസ്ത്രവേദമിവാപരം ॥ 22.48 ॥

വനസിംഹനയാദ്ഗുപ്തിർമ്മാനതർക്കക്രമാദപി।
പരസ്പരപുരസ്കാരാദ്ഭവിത്രീ ഭവതാമിഹ ॥ 22.49 ॥

അപി യുഷ്മാഭിരേതാവദഹംകാരഗ്രഹോജ്ജ്ഝിതൈഃ।
അംഗീകൃതമമുഹ്യദ്ഭിരാതുരൈരിവ ഭോജനം ॥ 22.50 ॥

ഇതി സൂക്തിസുധാം പീത്വാ ശൗരിവക്ത്രേന്ദുനിഃ സൃതാം।
സഹസാ നരദേവാസ്തേ സൗമനസ്യം പ്രപേദിരേ ॥ 22.51 ॥

തദുക്തിം ശുകവത് സർവ്വേ സംലപന്തഃ പരസ്പരം।
പ്രഹർഷമദധുസ്തസ്യ പ്രവിഷ്ടാ നീതിപഞ്ജരം ॥ 22.52 ॥

തൃഷ്ണിതൈരിവ തേ ശ്രോത്രൈഃ സംഭൃതശ്രുതിസൗരഭാം।
പപുഃ പ്രിയഹിതാം തസ്യ പരിശുദ്ധാം സരസ്വതീം ॥ 22.53 ॥

അസന്ദേഹവിപർയാസാമസംകീർണ്ണഹിതാഹിതാം।
ത്രയീമിവ ഗിരം തസ്യ മാനയന്തി സ്മ തേ നൃപാഃ ॥ 22.54 ॥

അഥ യാദവയൂഥേന സഹിതഃ സംയുഗപ്രിയഃ।
സാത്യകിഃ പ്രചിതോത്തംസഃ പ്രതസ്ഥേ ഭർത്തുരാജ്ഞയാ ॥ 22.55 ॥

ധർമ്മഗുപ്തികൃതാദേശഃ സ മേനേ മധുവൈരിണാ।
അപൃഥക്ത്വമിവാപന്നമന്യദായുധപഞ്ചകം ॥ 22.56 ॥

സ്വകേതുകൽപനാപൂർവ്വം നിയുക്തം ഹരിണാ സ്വയം।
തമേവ താദൃശാകാരം തമമന്യന്ത യാദവാഃ ॥ 22.57 ॥

സ വീരഃ ശാസനം ഭർത്തുഃ ശിരസ്ത്രാണമിവോദ്വഹൻ।
അമന്യത ജിതപ്രായാഃ സഹ ദിക്പതിഭിർദ്ദിശഃ ॥ 22.58 ॥

പയോധിം തർണ്ണകപദം പർവ്വതം സികതാമയം।
പാതാലം ച സ്ഥലീപൃഷ്ടം പ്രൈക്ഷതാമിതവിക്രമഃ॥ **22.59**॥

പ്രയാണപടഹസ്തസ്യ പ്രലയാംബുദഡംബരഃ।
നൂനമാനർത്തയാമാസ ഭുവം സഹ പയോധിഭിഃ॥ **22.60**॥

പ്രയാന്തീ പൃതനാ സദ്യഃ പ്രണാദൈർദ്ദ്യാമപൂരയത്।
വൈരിവാസകസജ്ജാനാം ഗണൈരപ്സരസാമപി॥ **22.61**॥

അധിരുഹ്യ രഥം ജൈത്രം സ ബഭൗ താർക്ഷ്യസന്നിഭം।
ജിഗീഷിതദിശാചക്രശ്ചക്രപാണിരിവാപരഃ॥ **22.62**॥

ദിവ്യദുന്ദുഭിഘോഷേണ പുഷ്പവർഷേണ ഭൂയസാ।
അശരീരിജയോക്ത്യാ ച തേന ജജ്ഞേ ജിതം ജഹത്॥ **22.63**॥

സ വിഷ്ണുരിവ വിക്രാന്ത്യാ ബലിധ്വംസോദ്യതോ ബലീ।
സുഷുവേ ത്രിഷു ലോകേഷു കീർത്തിം ത്രിപഥഗാമിവ॥ **22.64**॥

തതോ ബുദ്ബുദഫേനാഭൈഃ പ്രചിതാം ഛത്രചാമരൈഃ।
നിനായ പൃതനാം പ്രാചീം ഗംഗാമിവ ഭഗീരഥഃ॥ **22.65**॥

പൃതനാസാഗരൗഘേന പാലയൻ സാഗരാംബരാം।
വീരോ വേതസവൃത്തീനാം ന ഭംഗമഭിസന്ദധേ॥ **22.66**॥

മഹദ്ഭിരപി തത്സൈന്യൈ സമ്പതദ്ഭിഃ സുഹൃദ്ബലൈഃ।
ന വൃദ്ധിരഭവദ്ദൃശ്യാ വർഷതോയൈരിവാംബുധൗ॥ **22.67**॥

അശോഭത പതാകാഗ്രൈരഗ്രഹസ്തൈരനീകിനീ।
നിർദ്ദിശ്യ ഗണയന്തീവ ജേതവ്യവിഷയാന്നിജൈഃ॥ **22.68**॥

തമീദിവസയോസ്തത്ര പൃഥിവ്യാകാശയോരപി।
സമപദ്യത താദാത്മ്യം സൈന്യരേണുസമുത്ഥിതം॥ **22.69**॥

അസൂചീമുഖഭേദ്യം തദചന്ദ്രാർക്കപ്രതിക്രിയം।
രുരോധ ദ്വിഷതാം ദൃഷ്ടിം രജസാ ജനിതം തമഃ॥ **22.70**॥

അപ്രതീപമരുത്ക്ഷിപ്തഃ പരാഗഃ പ്രസരൻ പുരഃ।
ആസന്നവിനിപാതാനാം വൈവർണ്ണ്യമദിശദ്വിഷാം ॥ **22.71** ॥

ധൂമകംബലസാന്ദ്രേണ രേണുനാ ഗഗനസ്ഥലീ।
നമന്തീം സൈന്യഭാരേണ ശനൈരനുജഗാമ ഗാം ॥ **22.72** ॥

പൃഥിവീം വർദ്ധയന്തീവ പൃതനാ ഖണ്ഡയന്ത്യപി।
പരാഗൈഃ പൂരയാമാസ ഖാതം സഗരജന്മനാം ॥ **22.73** ॥

ധ്വജപല്ലവിതാ സേനാ ശസ്ത്രപുഷ്പാ പരാഗിണീ।
ബഭൗ ചഞ്ചൂര്യമാണേവ മൃത്യോരുപവനസ്ഥലീ ॥ **22.74** ॥

സാ നൂനമനുകുർവ്വാണാ സിന്ധുപത്യൗ സിതാസിതേ।
കുടിലപ്രതികൂലർദ്ധി കൂലംകഷഗതിർയയൗ ॥ **22.75** ॥

വിശ്വതഃ പ്രസൃതിസ്തസ്യാ ബഭൂവ ബഹുപദ്ധതേഃ।
വാഹബന്ധനകീലാനാമപർയാപ്തവനദ്രുമാ ॥ **22.76** ॥

അവിച്ഛിന്നഗുണാംശ്ചക്രേ നിസ്ത്രാസാന്നിജസേനയാ।
ഹാരാനിവ ഭുവഃ ശുദ്ധാനഗ്രഹാരാൻ പരാർപ്പിതാൻ ॥ **22.77** ॥

അനാശ്രമപദാസന്നാമഭീഷിതകൃഷീവലാം।
അനൈഷീന്മഹതീം സേനാമവിരുന്ധാന ഗോപനീം ॥ **22.78** ॥

സ്വദേശാദവിശേഷേണ സ്വീകൃതേ ശത്രുമണ്ഡലേ।
ന യോധാ ജഗൃഹുസ്തത്ര കിഞ്ചിദസ്വാമിസമ്മതം ॥ **22.79** ॥

വിഹാരാസ്തസ്യ ജന്യേഷു വിമതാനേവ നിഘ്നതഃ।
സമം ദദൃശിരേ ദേവൈസ്തത്തജ്ജാനപദൈരപി ॥ **22.80** ॥

അദീനസത്ത്വഃ ശത്രൂണാം ദീനസംരക്ഷണവ്രതീ।
അമ്പകമ്പത ധാത്രീഭിരുപനീതാൻ സ്തനന്ധയാൻ ॥ **22.81** ॥

അദൃഷ്ടസൈന്യരജസാമബാണസ്പർശവേദിനാം।
പശ്യൻ കചിദമിത്രാണാം സ ജിഹ്രായ പലായനം ॥ **22.82** ॥

സ മിഥഃ ശൗര്യസംഘർഷാദരാതീനഭിനിഘ്നതഃ।
പുനരുദ്ദീപയാമാസ സത്കാരേണ ഗരീയസാ ॥ **22.83** ॥

ക്രോധപാവകദീപ്താനാം ഹേതീനാം യദുപുംഗവാഃ।
വിദധുസ്തത്ര വൈരിസ്ത്രീബാഷ്പതോയേന സേചനം ॥ **22.84** ॥

നിഹതപ്രതിമാതംഗദന്തത്സരുപരിഷ്കൃതാൻ।
ദ്വിഷതാം മൗലിശാണേഷു ഖഡ്ഗാൻ മുഹുരശാതയൻ ॥ **22.85** ॥

ശസ്ത്രധാരാധരൈസ്തത്ര വിക്രമാരണ്യബർഹിണീം।
വിപുലേ ഭുജശൈലാഗ്രേ വീരശ്രിയമനർത്തയൻ ॥ **22.86** ॥

നിയതം ഹേതയസ്തേഷാം നിപീതേ വഹ്നിവാരിണീ।
നിദധുഃ ശത്രുനാരീണാം ചിത്തേഷു നയനേഷു ച ॥ **22.87** ॥

അലഭന്ത ക്ഷണാത്തേഷാം പുരതഃ പരിപന്ഥിനഃ।
ധനുഷാ നമതാ സ്വർഗ്ഗം വപുഷാ തു വസുന്ധരാം ॥ **22.88** ॥

ഗൂർജ്ജരാൻ പാരശീകാംശ്ച പ്രാഗേവ ഭൃതകീകൃതാൻ।
അപശ്ചാത്പദവിന്യാസാനകരോദഗ്രയായിനഃ ॥ **22.89** ॥

മധ്യദേശം വശീകൃത്യ യോഗീവ പ്രഥമം മനഃ।
പ്രത്യന്തബഹിരക്ഷാണി ത്യാജിതാർത്ഥാന്യഥാകരോത് ॥ **22.90** ॥

ഗൃഹീതചരമാംഭോധീൻ ഗരുത്മാനിവ ജഗ്രസേ।
ധന്വിനസ്തുരഗോപേതാൻ വിമുഖാൻ ഭുജഗാനിവ ॥ **22.91** ॥

യദവസ്തത്ര നിസ്ത്രാസാ യവനൈഃ സ്തനയിത്നുഭിഃ।
ശൈലാ ഇവ ദധുർഭീമാം ശരവൃഷ്ടിമുദീരിതാം ॥ **22.92** ॥

രക്തചന്ദനദിഗ്ധാസ്തേ യശോഭിഃ സ്രഗ്വിണസ്തദാ।
ജയശ്രീപരിരംഭാർത്ഥം നൈപഥ്യമിവ ഭേജിരേ ॥ **22.93** ॥

കപിചൂഷിതതാലാഭൈഃ കൃത്തൈർയവനമൂർദ്ധഭിഃ।
ദദൃശേ കാലഭൃത്യാനാം ദത്തപിണ്ഡേവ മേദിനീ ॥ **22.94** ॥

പീതേ യവനസൈന്യാബ്ധൗ തത്കോപബഡബാഗ്നിനാ ।
ശകാദ്യാഃ ശരണം ജഗ്മുഃ ശംകാതംകേന സാത്യകിം ॥ **22.95** ॥

പ്രവാലപല്ലവാസ്തീർണ്ണാം രത്നപുഷ്പൗഘകർബ്ബുരാം ।
വിഹാരപദവീം മേനേ വേലാമപരവാരിധേഃ ॥ **22.96** ॥

പ്രചേതസാfപി ദുഷ്പ്രാപൈഃ പ്രവാലമണിമൗക്തികൈഃ ।
തം പോതവണിജസ്തത്ര പ്രഭൂതൈഃ പർയതോഷയൻ ॥ **22.97** ॥

നിധൂർത്തനിഗമാംസ്തത്ര നൈഗമാനപരാന്തജാൻ ।
സ വൈദ്യ ഇവ ദുർവ്വ്യാധീൻ ദുർജ്ജയാനജയദ്വിഭുഃ ॥ **22.98** ॥

വിഹരൻ വാരുണീഭാജാ സ വീരോ വിജയശ്രിയാ ।
ബഭൂവ ബർബ്ബരസ്ത്രീണാം പരിദേവനദേശികഃ ॥ **22.99** ॥

ഉദനഹ്യന്ത വാർഷ്ണേയാഃ കുന്തലാൻ സമരശ്ലഥാൻ ।
പ്രവാളൈരപരാംഭോധേരാന്ത്രൈരിവ സമുദ്ധൃതൈഃ ॥ **22.100** ॥

തതോ വിലുലിതമ്ലേച്ഛഃ പശ്ചിമോദധിവേലയാ ।
അനിലപ്രേയസീമാശാമമനുഷ്യപദം യയൗ ॥ **22.101** ॥

ഹാരീത ഹരിതൈഃ തത്ര മഹാർഘൈർമ്മണിരാശിഭിഃ ।
ഗൃഹീതൈരമ്പഗൃഹ്യന്ത തേന പോതോപജീവിനഃ ॥ **22.102** ॥

പശ്ചിമാം ദിശമാക്രമ്യ പ്രാങ്മുഖം രഥമാസ്ഥിതം ।
വിപരീതഗതിം സൂര്യമുദീച്യാസ്തമജാനത ॥ **22.103** ॥

സ കൃഷ്ണവർത്മവിഹൃതിർയുഗാന്ത ഇവ സംയുഗേ ।
അമിത്രലോകമദഹദ്ദീപ്തഹേതിഗണോൽബണഃ ॥ **22.104** ॥

അനഭ്രവിദ്യുത്പ്രതിമാഃ സായകാസ്തസ്യ ധന്വിനഃ ।
അഭവൻ ഹൂണനാരീണാമശ്രുവർഷപുരഃ സരാഃ ॥ **22.105** ॥

ദ്വിഷതോ ദേവദൃശ്യേഷു രണരംഗേഷു ദീവ്യതഃ ।
താണ്ഡവം ഗ്രാഹയാമാസ നിപാതിതശിരോധരാൻ ॥ **22.106** ॥

അപരസ്പരസാപേക്ഷാനതൂണീരപ്രകാശകാൻ।
അശംസത് പ്രതിയോധാനപ്യവധീരിതജീവിതാൻ॥ **22.107**॥

മഹാന്തോ മണ്ഡലം ചേരുർമ്മധ്യേപ്രതിബലം ദ്വിപാഃ।
പ്രലയോദമ്പദാവർത്തേ ഭ്രമന്ത ഇവ പർവ്വതാഃ॥ **22.108**॥

തത്ര സൈന്യരജശ്ചക്രേ പ്രതീചീരപി വാഹിനീഃ।
അസമാഹിത ബുദ്ധീനാം ചിത്തവൃത്തീരിവാവിലാഃ॥ **22.109**॥

ത്രാസമുക്തം പുനസ്തത്ര സിന്ധുകാംഭോജയോഷിതാം।
അശ്രുബിന്ദുഭിരാബന്ധി മൗക്തികസ്തനമണ്ഡനം॥ **22.110**॥

അകൃഷ്ടപച്യഘ്രുസൃണാമച്ഛിന്നൗഘമഹാപഗാം।
അഘർമ്മശ്ലഥിതാരണ്യാമനഘ്രാം ഭുവമമ്പഭൂത്॥ **22.111**॥

അശ്രീയഖുരനിഷ്പിഷ്ടഭൂധരക്ഷോദഭൂയസാ।
രാജവീഥീസമാം ചക്രേ രജസാ വാലുകാം നദീം॥ **22.112**॥

ഗ്രാമണേരിവ തൈസ്തസ്യ സൈനികൈരവരോധിതാഃ।
സ്ത്രിയഃ പുരുഷധർമ്മാണഃ സ്ത്രീത്വമേവോപലംഭിതാഃ॥ **22.113**॥

ബലേന മഹതാ*ff*സ്കന്ദ്യ മൈനാകപിതരം ഗിരിം।
പ്രലയോദമ്പദാരോഹമാകാലികമലംഭയത്॥ **22.114**॥

സമാജമിവ ശൈലാനാം വിശ്വരൂപമിവ പ്രഭും।
ഉത്തംഭനമിവ വ്യോമ്നഃ സ നിദധ്യൗ സകൗതുകം॥ **22.115**॥

ശ്വശുരം ഭൂതനാഥസ്യ സ്കന്ദമാതാമഹം ഗിരിം।
പ്രസൂതിം സർവ്വരത്നാനാം പൃഥിവീധേനുതർണ്ണകം॥ **22.116**॥

ഗൃഹീതാസ്ത്യാജിതത്രാസാ മേനാപതിവനൗകസഃ।
മാർഗ്ഗമാദിദിശുസ്തസ്യ വഹ്നേരിവ സമീരണാഃ॥ **22.117**॥

തമാരുഹ്യ നിരൈക്ഷന്ത ജിഘ്രുക്ഷന്ത ഇവാന്ധകാഃ।
വികൽപിതരവീന്ദ്രഗ്നീൻ മേരുകൈലാസമന്ദരാൻ॥ **22.118**॥

ദദർശ ഗഗനം തത്ര ദിവാ*f*പി വ്യക്തതാരകം।
ഗൗരീഹാരമണിപ്രഖ്യൈർഗ്ഗംഗാനിർത്ധരശീകരൈഃ॥ **22.119**॥

സുഭഗാം കിന്നരീണാം ച സ്വഗുണാമോദമേദുരാം।
ഗീതിം നിശാമയാമാസ ഗജശാർദ്ദൂലകർഷണീം॥ **22.120**॥

ഗുഹാസു യമിനാം മേനേ സൈന്യഘോഷമശൃണ്വതാം।
ശൃണ്വതാമപി സിംഹാനാം സമം സാമിനിമീലനം॥ **22.121**॥

അപശ്യത്തത്ര ദൂരസ്ഥമന്തികസ്ഥമിവോന്മുഖഃ।
കൈലാസം കിന്നരേന്ദ്രസ്യ കീർത്തികന്ദമിവോത്ഥിതം॥ **22.122**॥

ചമരാൻ സിംഹശാബാംശ്ച ഗന്ധനാഭിമൃഗാനപി।
ജഗൃഹുസ്തത്ര വാർഷ്ണേയാഃ പ്രിയാസമ്പ്രീണനാർത്ഥിനഃ॥ **22.123**॥

ഗുഞ്ജാഹാരഭൃതഃ ശ്യാമാ ബർഹോല്ലാസിതകുന്തലാഃ।
പ്രവാലവസനാഃ പ്രേക്ഷ്യ ജഹസുഃ ശബരാംഗനാഃ॥ **22.124**॥

ശിഖരാംസപരിഷ്കാരൈഃ സൈന്യദ്വിപമദൈർബ്ബഭൗ।
കൽകിതഃ ക്ഷ്മാഭൃതാം നാഥഃ കസ്തൂരീസ്ഥാസകൈരിവ॥ **22.125**॥

ശ്രുത്വാ ഗിരിഗുഹാനൂക്തം തത്സൈന്യഗജഗർജ്ജിതം।
അപി സിംഹാഃ പലായന്ത വന്യാദ്വിരദഭേദിനഃ॥ **22.126**॥

പ്രദീപ്തരത്നശിരസം പ്രാലേയപരിപാണ്ഡുരം।
പ്രദക്ഷിണം വ്യതീയായ ശേഷയിത്വാ മഹീധരം॥ **22.127**॥

അഥ കസ്തൂരികാമോദൈരധിവാസിതഭൂധരാൻ।
യശസാ*ff*വാസ്യ നേപാലാൻ യദുവീരഃ സ്വദേശയത്॥ **22.128**॥

പർവ്വതേന്ദ്രപ്രതിനിധീൻ പ്രാഗുത്തരമഹീധരാൻ।
സുപ്രതീകവിഷാണാഗ്രൈരവൈക്ഷത ഗവാക്ഷിതാൻ॥ **22.129**॥

ദ്വീപപർവ്വതദുർഗ്ഗേഷു ദ്വിപസിംഹനിഭാൻ ദ്വിഷഃ।
സംഗ്രാമമൃഗയാസ്ഥായീ ജഗ്രാഹ ച ജഘാന ച॥ **22.130**॥

പ്രഭഞ്ജന ഇവാംഭോദാൻ പക്ഷീന്ദ്ര ഇവ പന്നഗാൻ।
പ്രാച്യാൻ പ്രച്യാവയാമാസ പഞ്ചവക്ത്ര ഇവ ദ്വിപാൻ॥ **22.131**॥

ശോഷിതപ്രാച്യജലധിഃ ശൗര്യബാഡബവഹ്നിനാ।
സസർജ്ജ തദ്വധൂചിത്തേഷ്വശോഷ്യം ശോകവാരിധിം॥ **22.132**॥

യദൂനാം ഹേതയസ്തത്ര ശത്രുശോണിതപാടലാഃ।
പ്രതാപജ്വലനജ്വാലാസമ്പദം പ്രതിപേദിരേ॥ **22.133**॥

കൃപാണികാഭിഃ കുകുരാഃ കമ്പിതാഭിരകമ്പയൻ।
ദ്വിഷതാം തദ്വധൂനാം ച ചിത്തദക്ഷിണലോചനേ॥ **22.134**॥

വിജൃഹ്രുർയാദവാസ്തത്ര വിബുധസ്ത്രീവരപ്രദാഃ।
ശരാണാം ലക്ഷദാതാരഃ ശത്രുസമ്മതവിക്രമാഃ॥ **22.135**॥

യാദവാസ്തത്ര ശത്രൂണാം കൃത്തേഷും നൂനമപ്രതീൻ।
ആശാതധമ്പാ ദൃശ്യേഷു ശിരോജ്വാലേഷു സായകാൻ॥ **22.136**॥

വിക്രമപ്രഭവേ തേഷാം വിജയശ്രീസ്വയംവരേ।
വന്ദികൃത്യം ദ്വിഷശ്ചക്രുഃ സ്വർഗ്ഗയോഷിത്സ്വയംവൃതാൻ॥ **22.137**॥

രമാപതിപദോത്പന്നാം രത്നാകരപതിംവരാം।
പുണ്യാം സരിതമാസീദത് പുരഭിന്മൗലിമാലികാം॥ **22.138**॥

സ മേനേ ജാഹ്നവീം യാന്തീമർത്ഥമേകമിവാർണ്ണവം।
പ്രവാഹൈർബ്ബഹുധാ ഭിന്നൈർഭാഷാഭിരിവ ഭാരതീം॥ **22.139**॥

കൃപാണധാരാതീർത്ഥേന ശോധയിത്വാ കൃതാഗസഃ।
ത്രിദിവം പ്രാപയാമാസ വംഗാംസ്ത്രിപഥഗാന്തരേ॥ **22.140**॥

വിക്ഷിപൻ ഭുവി നിസ്ത്രിംശോ വക്ത്രപുഷ്പാണി വൈരിണാം।
രണരംഗനടസ്യാസ്യ സൂത്രധാര ഇവാഭവത്॥ **22.141**॥

സൈന്യദന്തിമദോപേതൈഃ ശത്രുസ്ത്രീബാഷ്പകജ്ജലൈഃ।
ഗംഗാം രവിസുതാം ചക്രേ യശസാ താം ച തന്മയീം॥ **22.142**॥

ആത്തസാരാ ദ്വിഷസ്തത്ര മുക്താസ്തേന മഹീയസാ ।
അദൃശ്യന്ത യഥാപൂർവ്വം ദന്തിഭുക്തകപിത്ഥവത് ॥ **22.143** ॥

പൃഥുവീചിഗണാം തീർത്വാ പൃഥ്വിവീസഹജാം നദീം ।
ബാധിതാശേഷഗൗഡേന ബലേനാർണ്ണവമാദ്രവത് ॥ **22.144** ॥

അലഭന്ത മഹീപാലാഃ പുരതസ്തസ്യ നിർഭയാഃ ।
നതേന ധനുഷാ നാകം വപുഷാ ച വസുന്ധരാം ॥ **22.145** ॥

വിശന്തോ വാഹിനീം തസ്യ ത്രിസ്രോതസമിവാപരാം ।
ത്രിദിവം പ്രത്യപദ്യന്ത പ്രതിയോധാ നിരാഗസഃ ॥ **22.146** ॥

കുടിലാൻ പ്രഗുണീകൃത്യ സ്വനാമാക്ഷരഭൂഷിതാൻ ।
ജംഗമാൻ ദർശയാമാസ ജയസ്തംഭാൻ മഹീതലേ ॥ **22.147** ॥

ശാലീനിവ സതസ്ത്രാതും തത്ര തത്ര പ്രരോഹതഃ ।
യവസൗഘനിഭാന്യാപ്യാനുജ്ജഹാര യദൂദ്വഹഃ ॥ **22.148** ॥

പ്രതാപാഗ്നിം പുരസ്കൃത്യ ഭൂയഃ സാഗരവാസസഃ ।
വേലാവലയസമ്പന്നം കരം ജഗ്രാഹ തത്ര സഃ ॥ **22.149** ॥

പുരന്ദരസമഃ പൂർവ്വം ജിത്വാ പൗരന്ദരീം ദിശം ।
ദീക്ഷിതഃ സത്പരിത്രാണേ ദക്ഷിണാഭിമുഖോ*ഽ*ഭവത് ॥ **22.150** ॥

ഉപദീകൃത്യ സർവ്വസ്വമുപസന്നയദൂദ്വഹാഃ ।
പ്രാചീമവികലാമൃദ്ധിമുത്കലാഃ പ്രതിപേദിരേ ॥ **22.151** ॥

പ്രഹിതാനഥ കാലിംഗൈഃ പന്ഥാനമുപരുന്ധതഃ ।
രുരോധ സിംഹനാദേന യദുസിംഹഃ സ സിന്ധുരാൻ ॥ **22.152** ॥

സ താൻ ഗൈരികരക്താംഗാൻ സപ്തധാ സ്രുതനിർത്തരാൻ ।
ജംഗമാനിവ വിന്ധ്യാദീൻ ജഗൃഹേ ഗന്ധഹസ്തിനഃ ॥ **22.153** ॥

പ്രതിയുധ്യ പരിശ്രാന്താൻ ഗൃഹീത്വാ ഗജയോധിനഃ ।
ചക്രലിംഗധരാംശ്ചക്രേ കാലിംഗാൻ കിംകരീകൃതാൻ ॥ **22.154** ॥

സ തേഷാമപി സാമന്താനാഹൂതാമ്പിധ്യദൂർഗ്ഗതഃ।
ദക്ഷാൻ ദ്വിരദശിക്ഷായാം ചക്രേ നിജനിഷാദിസാത് ॥ **22.155** ॥

വൈരിവാരണമൂർദ്ധന്യൈർമ്മൗക്തികൈർല്ലാജതാം ഗതൈഃ।
രണാഗ്നിർദ്ദർശയാമാസ വ്യൂഢാം തേന ജയശ്രിയൻ ॥ **22.156** ॥

ദാരിതദ്വിരദാംസ്തത്ര സിംഹാനിവ മഹാജവാൻ।
നനന്ദ സ്വഭടാൻ ദൃഷ്ട്വാ നഖരശ്രിതമൗക്തികാൻ ॥ **22.157** ॥

വിപക്ഷാൻ ഭൂഭൃതസ്തത്ര കുർവ്വതാ നിർവ്വിചേഷ്ടിതാൻ।
ദേവോ ഹരിഹയസ്തേന ദ്വിരൂപത്വമിവാമ്പഭൂത് ॥ **22.158** ॥

അപർയുഷിതപാനീയാമനഘസ്രോതസം ശുഭാം।
ഗംഗാമിവ വിഭക്താംഗീം പ്രാപ ഗോദാവരീം തതഃ ॥ **22.159** ॥

അശാലിനമനസ്ത്വേ*f*പി സ്വാശ്രിതത്രാണമിച്ഛതാം।
ആന്ധ്രാണാമാത്മദാത്തൃണാം ദദാവഭയദക്ഷിണാം ॥ **22.160** ॥

പതിരക്ഷണതുഷ്ടാനാം സ്വഗുണഗ്രഥിതാക്ഷരൈഃ।
ആന്ധ്രേശ്വരപുരന്ധ്രീണാം സംഗീതൈഃ പ്രത്യനന്ദത ॥ **22.161** ॥

ആദ്യം ദ്രമിഡദേശാനാം തുണ്ഡീരമഥ മണ്ഡലം।
വിവേശ ഭൂഷിതം യൂപൈർവ്വേധസോ വാജിമേധികൈഃ ॥ **22.162** ॥

ക്ഷിപ്തദോഷഃ സ തം ദേശം ക്ഷീരസിന്ധുഗുണാധികം।
ശുദ്ധധർമ്മപരിഷ്കാരം ശ്വേതദ്വീപമമന്യത ॥ **22.163** ॥

പരിത്യക്തപഥാംസ്തത്ര സ കാഞ്ചീകടകത്യജഃ।
ആഹൂയ സ്ഥാപയാമാസ ധർമ്മ്യാൻ ധർമ്മധുരന്ധരഃ ॥ **22.164** ॥

പ്രലോഭയന്തീം ലലിതൈസ്തതഃ പ്രഥമലക്ഷിതൈഃ।
ദർശനീയേഷു ചോലേഷു ദിദൃക്ഷാമമ്പവർത്തത ॥ **22.165** ॥

അഥ കന്യാം കവേരസ്യ ദദർശ കനകാശ്രിതാം।
അപദിഷ്ടനദീരൂപാമമൃതസ്യേവ ദേവതാം ॥ **22.166** ॥

ഉദാരലഹരീലാസ്യാം ലലിതാവർത്തരാസികാം ।
രസികഃ പ്രൈക്ഷത നദീം രംഗപർയന്തനർത്തകീം ॥ **22.167** ॥

രഥസേതുനിരുദ്ധാ സാ രത്നാകരമനോരഥാത് ।
അവരുഹ്യ ജഗാമേവ സഹ്യസ്യ പിതുരന്തികം ॥ **22.168** ॥

ദക്ഷിണാപഥഗംഗായാഃ സ തസ്യാ ദിവ്യസമ്പദഃ ।
ദദൗ രവിസുതാശ്ലേഷം ദാനവർഷേണ ദന്തിനാം ॥ **22.169** ॥

ജനനീമിവ താം ലക്ഷ്മ്യാഃ പാഥോനിധിപതിവ്രതാം ।
നിയമൈരുചിതൈർഭേജേ നിഗമഖ്യാതവൈഭവാം ॥ **22.170** ॥

യശോഭിഃ സഹ ചോലാനാമിക്ഷുനിഷ്യന്ദസംനിഭം ।
പയഃ സഹ്യപയസ്വിന്യാഃ പപൂർയാദവയൂഥപാഃ ॥ **22.171** ॥

ജഹസുർജ്ജാഗരൂകാസ്തേ ജംഘാലഗുണശാലിനാം ।
ദൃഷ്ട്വാ ദ്രമിഡയോധാനാമവസ്കന്ദമനോരഥം ॥ **22.172** ॥

ത്രിവിഷ്ടപനിഭാംസ്തത്ര ദൃഷ്ട്വാ ജനപദാൻ ബഹൂൻ ।
അചമത്കാരമന്യേഷു ഭൂമിഭാഗേഷ്വധത്ത സഃ ॥ **22.173** ॥

തത്ര ദർപ്പമമിത്രാണാം മിത്രാണാമപി സാധ്വസം ।
അഖണ്ഡയദപർയായാദത്യാഖണ്ഡലവിക്രമഃ ॥ **22.174** ॥

രംഗമാത്മഭുവസ്തത്ര രമ്യനിർമ്മാണമാതൃകാം ।
അനന്തപീഠികാരൂഢമഭ്യർച്ച്യ മുദിതോ യയൗ ॥ **22.175** ॥

ദിവാ*f*പി ദീപസാപേക്ഷം ഗഹനം സംശ്രിതാൻ ഗജൈഃ ।
സ ചോരാംശ്ചൂർണ്ണയാമാസ ചോലപാണ്ഡ്യാപഘാതിനഃ ॥ **22.176** ॥

രമ്യപത്തനസംബാധാം രത്നൈകതശോഭിനീം ।
വ്യലോകയത സമ്പ്രീതോ വേലാവിപിനപദ്ധതിം ॥ **22.177** ॥

മൈനാകമഹസാ ദീപ്തം സേതുസീമന്തിതോദകം ।
ദമിതം രഘുവീരേണ ദദർശാബ്ധിം സ ദക്ഷിണം ॥ **22.178** ॥

പരിഖാം പ്രേക്ഷ്യ ലംകായാഃ പയോധിം പ്രജഹർഷ സഃ।
താരാഭൂഷിതദേഹസ്യ ത്രിദിവസ്യേവ ദർപ്പണം॥ **22.179**॥

സഹസോത്പതതാം തത്ര ധന്വിനോ ലഘുവിക്രമാഃ।
ഉദധിം ദന്തിനക്രാണാം കുംഭരന്ധ്രൈരപൂരയൻ॥ **22.180**॥

ഗഗനം ച നിരാലംബമഗാധം ച മഹോദധിം।
വീക്ഷ്യ തേ ബഹ്വമന്യന്ത ഹനൂമന്തം ഗതാഗതം॥ **22.181**॥

സ ഭേജേ സരിതാം പത്യുഃ പുലിനം വൃഷ്ണിപുംഗവഃ।
ആസീദവിധവാ ഗംഗാ പ്രസന്നോ യത്ര രാഘവേ॥ **22.182**॥

വ്യലോകത ച വിസ്മേരോ ലംകാഗോപുരമുത്തരം।
രഘുവീരശരവ്രാതപരികൽപിതജ്വാലകം॥ **22.183**॥

പരിഭൂതരവസ്തസ്യ സൈന്യഘോഷേണ സാഗരഃ।
അധികം ക്ഷോഭമാപന്നസ്ത്രാസഭിന്ന ഇവാഭവത്॥ **22.184**॥

തമാലാൻ പ്രതിമാതംഗത്രാസാദാലാനമണ്ഡലാൻ।
മമൃദുർന്നൂനമാവാർയ മദാന്ധാ ഗന്ധസിന്ധുരാഃ॥ **22.185**॥

നലസേതും തതോ നീത്വാ ദൃഷ്ടമുക്താനദീമുഖഃ।
വീരോ വിശ്രമയാമാസ ദുർന്നിവാരാം വരൂഥിനീം॥ **22.186**॥

കൃതവ്യാവർത്തനാസ്തത്ര കേതകീരേണുരൂഷിതാഃ।
ദ്വിഷഃ സ്കന്ധാംശ്ച ദുധുവുർഹയാസ്തുമുലഹേഷിതാഃ॥ **22.187**॥

ധനുഷാ ശാർങ്ഗഭീമേന സാമിവിഷ്ഫാരിതേന സഃ।
ലജ്ജിതോദധിഘോഷേണ ലംകാദ്വീപമകമ്പയത്॥ **22.188**॥

പ്രതാപദൂതവശഗാഃ പ്രാജ്യരത്നോപഹാരിണഃ।
അജീവൻ യദുസിംഹസ്യ പാദമാശ്രിത്യ സിംഹലാഃ॥ **22.189**॥

മഹതീമുപദാം തേഷാം ദ്വിപരത്നാദിശാലിനീം।
സ സംഗൃഹ്യ പുനശ്ചക്രേ ന മനഃ സേതുബന്ധനേ॥ **22.190**॥

ദ്വിരദാൻ സിംഹലേന്ദ്രസ്യ ദ്വിചതുർദ്ദന്തശോഭിനഃ।
പോതഭൂതാംസ്ത്രികൂടസ്യ പോതാനീതാനമന്യത ॥ **22.191** ॥

യശോരത്നാകരസ്തസ്യ ബഭൗ പാണ്ഡ്യസമർപ്പിതൈഃ।
സൈന്യകഞ്ചുകപര്യായൈർമ്മുക്താപുലിനമണ്ഡലൈഃ ॥ **22.192** ॥

സോമവംശഭുവാം തത്ര ഭൂഭൃതാം യദുപുംഗവഃ।
സയൂഥ്യഭാവമുദ്ഭാവ്യ ശംകാജ്വരമപാനുദത് ॥ **22.193** ॥

സ മാരുതി പദന്യാസാദഞ്ചിതാഗ്രാമധിത്യകാം।
പ്രഭുഃ പ്രദക്ഷിണീചക്രേ മഹേന്ദ്രസ്യ മഹീഭൃതഃ ॥ **22.194** ॥

ഉപഭുക്താ ബഭൗ തേന മലയസ്യ വനസ്ഥലീ।
സൈന്യസമ്മർദ്ദസംഭൂതൈരേലാചന്ദനസൗരഭൈഃ ॥ **22.195** ॥

പതഗേന്ദ്രധ്വജത്രാസാദ്ഭ്രഷ്ടകുണ്ഡലിതാത്മനാം।
ജഗൃഹുർയാദവാസ്തത്ര ഫണാരത്നാനി ഭോഗിനാം ॥ **22.196** ॥

പൃതനാം തസ്യ സമ്പ്രേക്ഷ്യ പൃഷദ്ഭാവിതസാഗരാം।
മാനമാത്മനി തത്യാജ മലയാശ്രമതാപസഃ ॥ **22.197** ॥

മരുതസ്തത്ര നാഗാനാം മൃദിതൈലാസുഗന്ധയഃ।
ചന്ദനദ്രുമസക്താനാം പ്രീതികോപകൃതോ*f* ഭവൻ ॥ **22.198** ॥

പടീരസ്കന്ധവിഷയാസ്തത്ര തേഷാം ഭുജംഗമാഃ।
അഭജന്ത ഫണാരത്നൈരവാതക്ഷോഭദീപതാം ॥ **22.199** ॥

മുക്താഭരണഭൂയിഷ്ഠാ രത്നചന്ദനരഞ്ജിതാ।
ചകാശേ യാദവീ സേനാ സതാരേവ പിതൃപ്രസൂഃ ॥ **22.200** ॥

നിദാഘമിവ പർജ്ജന്യോ നിരാസേ സാത്യകിഃ പരം।
പ്രയുക്തൈരഗ്രതോ നാഗൈഃ പ്രാവൃഷേണ്യൈരിവാംബുഭൈഃ ॥ **22.201** ॥

യുഗപത്പ്രത്യവിധ്യന്ത യുദ്ധേ തസ്യ ശരൈർദ്വിഷഃ।
അപാംഗൈശ്ച സുരസ്ത്രീണാമസിതോത്പലമേചകൈഃ ॥ **22.202** ॥

ശസ്ത്രകേലിം പരിത്യജ്യ സ്വകാന്താകേശ ഭംഗുരാം।
ജഗൃഹുഃ കേരലാസ്തത്ര ജൈത്രമസ്ത്രമിവാഞ്ജലിം॥ **22.203**॥

അദൂരാവസ്ഥിതോ രാമസ്തത്ര വൃഷ്ണിവരൂഥിനീം।
ശശംകേ വിസ്മയാവിദ്ധഃ സപ്താർണ്ണവസമാഹൃതിം॥ **22.204**॥

ഭുഗ്നഭാഗസ്തതഃ സഹ്യസ്തദാക്രമണയന്ത്രിതഃ।
പ്രണിനംസുരിവാബോധി പർയസ്തശകടോപമഃ॥ **22.205**॥

അഗ്രസ്കന്ധേന ഗോകർണ്ണം മഹേന്ദ്രമപി മൂലതഃ।
അവസ്കന്ദ്യ യദുശ്രേഷ്ടഃ സ്കന്ധാവാരം ന്യവീവിശത്॥ **22.206**॥

ജിത്വാ സഹ്യാശ്രിതം വീരോ ജാമദഗ്ന്യ ഇവാപരഃ।
ദൂരമുത്സാരയാമാസ ദ്വിഷദ്ബലമഹാർണ്ണവം॥ **22.207**॥

ചാരുചന്ദനസമ്പന്നാം ശൈലസ്തനമനോഹരാം।
ബുഭുജേ ദക്ഷിണാമാശാം മൗക്തികാകരമേഖലാം॥ **22.208**॥

തത്ര വേലാനിലോദ്ധൂതരാജതാലരവാന്വിതം।
സ്വർഗ്ഗീതം സ്വാദു ശുശ്രാവ ഭുജാംഗസ്ത്രീമുഖോദിതം॥ **22.209**॥

ചോലകേരലപാണ്ഡ്യാനാം പശ്യന്നനുഗതിം പ്രഭുഃ।
ചകാര പുനരാധാനം ധർമ്മ്യം ഹുതഭുജാമിവ॥ **22.210**॥

കാലദൃഷ്ടികരാലാമിരുൽകാഭിരിവ ഹേതിഭിഃ।
ദുർമ്മദദ്വിരദോദഗ്രാൻ ത്രാസയാമാസ തൗലുവാൻ॥ **22.211**॥

ഖേടകർപ്പരഗൂഢാംഗാൻ കീലയിത്വാ ശരൈർദ്വിഷഃ।
സ്ഥലകൂർമ്മൈരിവാകീർണ്ണം ചകാര രണഭൂതലം॥ **22.212**॥

ശരൈരഭ്യർച്ചിതാസ്തേന കോംകണാഃ സമരാംഗണേ।
പുഷ്പവൃഷ്ടിഭിരാനർച്ചുസ്തമേവ ത്രിദശീകൃതാഃ॥ **22.213**॥

കുപിതാഃ കോംകണസ്ത്രീണാം ഗണ്ഡൂഷമധുഗർഭിതാൻ।
ബഭഞ്ജുരമിതാമോദാൻ വകുലാൻ വൃഷ്ണികുഞ്ജരാഃ॥ **22.214**॥

പ്രമാദാനിവ താൻ സപ്ത ദേശാനതിപതൻ പ്രഭുഃ।
സ മമർദ്ദ മഹാരാഷ്ട്രാം സൈന്യദക്ഷിണഭാഗതഃ॥ **22.215**॥

അപശ്യദൃശ്യമൂകാന്തേ ശേഷമൗലിമണിപ്രഭാം।
രാമസായകരന്ധ്രേണ നിഃ സരന്തീം നഭഃ സ്പൃശം॥ **22.216**॥

കാമക്രോധാവിവാസ്കന്ദ്യ സഹ്യവിന്ധ്യൗ സമാഹിതഃ।
വിജിഗ്യേ വിഷമാംസ്തത്ര വിഷയാൻ സത്ത്വമാസ്ഥിതഃ॥ **22.217**॥

ചാപഘോഷേണ നിർഭിന്നചക്രവാലാദ്രിസന്ധിനാ।
കുഞ്ജലീനാൻ ദ്വിഷസ്തത്ര ദിവാഭീതാനഭേഷയത്॥ **22.218**॥

അവന്ധ്യതപസാ വിന്ധ്യഃ സ്തംഭിതഃ കുംഭജന്മനാ।
യദുപുംഗവമാതംഗൈർവ്വർദ്ധമാന ഇവാഭവത്॥ **22.219**॥

സൂര്യരോധിതരുച്ഛന്നാമസൂര്യമ്പശ്യവീചികാം।
സോമവംശ്യാഃ സുധാം തത്ര പപുഃ സോമസമുദ്ഭവാം॥ **22.220**॥

തേഷാം വിഹരതാം തത്ര ശിഞ്ജിനീബദ്ധരാവണാം।
കാർത്തവീർയജലക്രീഡാം കഥയന്തി സ്മ താപസാഃ॥ **22.221**॥

നഗരീം ഹേഹയേന്ദ്രസ്യ കാരാർപ്പിതദശാനനാം।
നലാദീനാം ച ശിഥിലാം സനിർവ്വേദമദർശയൻ॥ **22.222**॥

രഥവാജിപദക്ഷുണ്ണവിന്ധ്യമസ്തകരേണുഭിഃ।
രേവാമാചാമയാമാസ രിപുസ്ത്രീബാഷ്പവർദ്ധിതാം॥ **22.223**॥

വവൃധേ സമരസ്തത്ര സുഭഗസ്വർഗ്ഗസംക്രമഃ।
സിദ്ധഗന്ധർവ്വയൂഥാനാം ചിത്തതാണ്ഡവദേശികഃ॥ **22.224**॥

സ്ഫുലിംഗൈഃ ഖഡ്ഗനിഷ്പിഷ്ടദന്തദംഭോലിസംഭവൈഃ।
ആസീദ്ദ്വിരദമേഘാനാമചിരദ്യുതികൽപനാ॥ **22.225**॥

സവ്യാലമൃഗസംകീർണ്ണാ രമ്യതുംഗരഥദ്രുമാ।
വിസസർപ്പ ചമൂസ്തത്ര വിന്ധ്യവന്യേവ ജംഗമാ॥ **22.226**॥

താലദ്വയസജംഘാഗ്ര്യാഃ കുംഭൈരുത്തംഭിതാംബരാഃ।
ഗർജ്ജിതൈസ്ത്രാസയാമാസുർഗ്ഗജാ വനമതംഗജാൻ॥ **22.227**॥

ബലയന്ത്രണയാ തത്ര ഗൃഹീതൈർവ്വിപിനദ്വിപൈഃ।
വ്യവർദ്ധയത താം സേനാം വിന്ധ്യപാദൈരിവോന്നതൈഃ॥ **22.228**॥

യൂഥൈർദ്വിരദശൈലാനാം കനത്കദലികാവനൈഃ।
അന്തരം പൂരയാമാസ വിന്ധ്യനീഹാരഭൂഭൃതോഃ॥ **22.229**॥

അരാതിവനിതാനേത്രൈരശ്രുധാരാധരൈരിമാം।
വീരോ വസുമതീമിത്ഥം വിദധേ ദേവമാതൃകാം॥ **22.230**॥

ധർമ്മയൂപനിഭൈസ്തസ്യ ജയസ്തംഭൈഃ സമന്തതഃ।
പ്രരൂഢാദ്ഭുതരോമാഞ്ചാ പ്രത്യഭാസത മേദിനീ॥ **22.231**॥

ജിതാശേഷ വിപക്ഷസ്യ ബദ്ധമുക്താവഭാസിനീ।
അഭവത്കകുഭാം തസ്യ കീർത്തിഃ ശ്രവണഭൂഷണം॥ **22.232**॥

ഇതി ഗ്രാഹ്യകരാശ്ചക്രേ ഹരിതോ ഹരിതോഷകൃത്।
വീരഃ സുരഭിണാ സ്വേന യശസാ*ff*വാസിതാംബരാഃ॥ **22.233**॥

ഹൃതസർവ്വസ്വദീനാനാം വ്രീഡാമപനുദന്നിവ।
അദിശത് ക്ഷൗമമാശാനാം യശോഭിർഹംസലക്ഷണൈഃ॥ **22.234**॥

സ ചക്രവത് പരിക്രമ്യ ക്ഷമാചക്രമരിന്ദമഃ।
ക്ഷപയിത്വാ രിപൂൻ സർവ്വാൻ ശൗരിപാർശ്വം പുനർയയൗ॥ **22.235**॥

സൈന്യസിന്ധുപഥസ്തസ്യ സ്ഥലീശേഷിതകണ്ടകഃ।
വിദധേ വിസ്മയോന്നിദ്രപ്രീതികണ്ടകിതാം ഭുവം॥ **22.236**॥

തമേവമഖിലാമാശാം പരിക്രമ്യോദയസ്ഥിതം।
പ്രദ്യോതനസമം പൗരാഃ പ്രഹൃഷ്ടാഃ പ്രത്യുപാസത॥ **22.237**॥

സൈന്യഘോഷസമാഹൂതൗ തതോ ഹരിഹലായുധൗ।
തമഭ്യാജഗ്മതുർദ്ദൂരാദുഗ്രസേനപുരോഗമൗ॥ **22.238**॥

ദദൃശേ സാത്യകിസ്തത്ര രാമമുഖ്യൈഃ സരാജകഃ।
അന്യൈഃ സഹ ദിശാപാലൈരാഖണ്ഡല ഇവാപരഃ॥ **22.239**॥

അഭിവന്ദ്യ സ താൻ വന്ദ്യാനഭിവ്യക്തപരാക്രമഃ।
തദനുപ്ലവഭാവേന പ്രാവിശദ്ദ്വാരകാം പുരീം॥ **22.240**॥

പ്രസ്ഥിതൗ പരിമേയാനി പശ്ചാദുപചിതാനി സാ।
ജഗ്രസേ യദുസൈന്യാനി ജഗന്തീവ ഹരേസ്തനുഃ॥ **22.241**॥

അഷ്ടാസു ദിക്ഷു വിഭവൈരുപസംഗൃഹീതൈഃ
യക്ഷാസ്പദപ്രഹസനീ യദുരാജധാനീ।
സത്യാനുഭാവവസുദേവസുതപ്രസത്ത്യൈ
സംഭൂതദിക്പതിവിഭൂതിരിവാബഭാസേ॥ **22.242**॥

അഭ്യർച്ച്യ പൂർവ്വവിഭവാദധികൈഃ പ്രദിഷ്ടൈഃ
നാകാധിപാനിവ നവോപഹൃതാന്നരേന്ദ്രാൻ।
ധർമ്മാനുപാലനനിയോഗനിരൂഢചിത്താൻ
പ്രാസ്ഥാപയത് പ്രതിദിശം പ്രഥമോ യദൂനാം॥ **22.243**॥

മണിമകുടസഹസ്രൈർവ്വാസുദേവസ്യ ഭൂപാഃ
പദസവിധനിഷണ്ണാം പാദുകാമർച്ചയിത്വാ।
പ്രതിയയുരുപലബ്ധൈഃ പാരിജാതപ്രസൂനൈഃ
സുരഭയിതുമുപേത്യ സ്വാവരോധാൻ പ്രസാദ്യാൻ॥ **22.244**॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാര്യസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ദ്വാവിംശഃ സർഗ്ഗഃ॥

www.prapatti.com

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ത്രയോവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥാധികാരച്യവനാദ്യ ഇന്ദ്രാഃ
പഞ്ചാഭവൻ പാണ്ഡുസുതാഃ പൃഥിവ്യാം ।
ജയാർത്ഥിനസ്തേ ജഗദേകനാഥം
പ്രപേദിരേ സത്ത്വധനാഃ സദാരാഃ ॥ **23.1** ॥

തമോപഹൈസ്തത്ത്വവിദാമൃഷീണാം
വാക്കൈസ്ത്രിവേദീമനുസഞ്ജിഹാനൈഃ ।
കൃഷ്ണം യഥാവത് കൃതിനോ വിദന്തഃ
തസ്യാഭവൻ പ്രാണസമാഃ സഖായഃ ॥ **23.2** ॥

തദാശ്രയാസ്തത് പ്രണിധേയകൃത്യാഃ
തേനൈവ നാഥേന സദാ സനാഥാഃ ।
അപാരയൻ യോഗിഭിരപ്യജയ്യാൻ
ബാഹ്യാന്തരാൻ ജേതുമരാതിവർഗ്ഗാൻ ॥ **23.3** ॥

പ്രതിക്രിയാഃ പ്രാഗ്ഭവദുഷ്കൃതാനാം
പ്രാണോപരോധേ*f* പി നിരുദ്ധപാപാഃ ।
ധീരാസ്ത്രിലോകീസുഹൃദഃ പ്രസാദാത്
വിപാകരമ്യാ വിപദഃ പ്രസേഹുഃ ॥ **23.4** ॥

അലംഘയൻ വിശ്വപതേഃ പ്രസാദാത്
വൃത്തിം പരാചീമിവ വീതരാഗാഃ ।
അരാതിഭിഃ ക്ഷദ്മവിധിപ്രവീണൈഃ
ആപാദിതാമഗ്നിജലാദിപീഡാം ॥ **23.5** ॥

കലിംഗനീതിം കലഹൈകതാനാം
കർണ്ണം ച പാർത്ഥേന നിബദ്ധവൈരം ।

www.Prapatti.com

ആസ്ഥായ ദ്യൂഃ ശാസനപൂർവ്വജന്മാ
ധർമ്മോത്തരാൻ ജേതുമിയേഷ പാർത്ഥാൻ ॥ **23.6** ॥

സ രാജസൂയക്രതുധർമ്മപത്നീം
ഭീമേന ഗാണ്ഡീവഭൃതാ ച മാന്യാം ।
ദ്യൂതച്ഛലാത് പ്രാപിതദാസഭാവാം
സാധ്വീം മുധാ പര്യഭവത് സഭായാം ॥ **23.7** ॥

അനന്യനാഥാം സ്ഥിതിമാപ്നുവന്ത്യാ
നാഥഃ സ്വസംബോധനനാമഗർഭം ।
ശുശ്രാവ ദൂരാന്തരിതോ*f*പി ശൗരിഃ
പ്രാക്രോശനം പാർത്ഥപതിവ്രതായാഃ ॥ **23.8** ॥

മിഥ്യാവിചാരാന്മിഷതാം ഗുരൂണാം
പ്രഭുഃ സതാം പാണ്ഡവധർമ്മപത്നീം ।
ദ്യൂഃ ശാസനവ്യാകുലിതോത്തരീയാം
അക്ഷയ്യകൗശേയവതീമകാർഷീത് ॥ **23.9** ॥

അവാപ്തുകാമാഃ പ്രബലൈരമിത്രൈഃ
അക്ഷച്ഛലേനാപഹൃതം സ്വരാജ്യം ।
നിക്ഷിപ്തകർത്തവ്യഭരാ ബഭൂവുഃ
സത്ത്വാധികാഃ സാത്വതയൂഥനാഥേ ॥ **23.10** ॥

സ്വാതന്ത്ര്യഗന്ധദ്വിരദാംകുശേന
സ്വൈനൈവ ശീലേന വിനീയമാനഃ ।
അനന്യലഭ്യം പ്രതിലംഭിതോ*f*ഭൂത്
പ്രഭുഃ സ്വയം പാണ്ഡവദൂതഭാവം ॥ **23.11** ॥

സ താദൃശീമാദ്രിയത ത്രിധാമാ
പ്രേഷ്യക്രിയാം പ്രേഷിതദേവബൃന്ദഃ ।
നനു പ്രഭൂണാം നിരപേക്ഷഭൂമ്നാം
പ്രസാധനം ഭക്തജനേ ഗുണത്വം ॥ **23.12** ॥

അപി പ്രഭൂതാനുഗുണക്രിയാഭ്യഃ
ശ്ലാഘാപദം തത്ത്വവിദാം ബഭൂവ।
അനന്യതന്ത്രസ്യ വിഭോസ്തദേതത്
നാഥോചിതം നന്തൃഷു പാരതന്ത്ര്യം॥ **23.13**॥

തപസ്യതഃ പുത്രസമുദ്ഭവാർത്ഥം
മാർഗ്ഗാഗതം മോചയതഃ പിശാചം।
അജന്മനോ ജന്മഭൃതശ്ച ശൗരേഃ
സ്വാമിത്വസംവാദി ബഭൂവ ദൂത്യം॥ **23.14**॥

സരോഷസീരായുധഹേതിശക്ത്യാ
സാചീകൃതാം കൗരവരാജധാനീം।
അദ്യാപി ഗംഗാസലിലപ്രവാഹേ
പ്രക്രാന്തപാതാമിവ സമ്പ്രപേദേ॥ **23.15**॥

ഖദ്യോതവദ്ദർശിതഖഞ്ജദീപ്തീൻ
പ്രജ്ഞാദൃശോ ഭൂമിഭൃതഃ സഭായാം।
പ്രാപ്തോദയോ ഭാനുരിവ ത്രിധാമാ
പ്രച്ഛാദയാമാസ കുരൂൻ സ്വധാമ്നാ॥ **23.16**॥

തദാഗമേന പ്രതിപന്നഹർഷാഃ
തദ്ദർശനേനാഹിതപാരവശ്യാഃ।
അതർക്കിതപ്രസ്മൃതവൈരബന്ധാഃ
വൃത്തിം ദ്വിഷന്തോ വിദധുർയഥാർഹം॥ **23.17**॥

ഉലൂഖലേ ഭക്തഗുണേ ച ബദ്ധം
ഗുണോത്തരേ ഗോപവധൂസ്തനേ ച।
ഇയേഷ ബന്ധും ജഗദേകബന്ധും
ദുർയോധനോ ദുസ്ത്യജമൃത്യുപാശഃ॥ **23.18**॥

പ്രകാശയൻ കിഞ്ചിദിവാപ്രമേയഃ
പ്രഭാവമാത്മീയമനന്യവേദ്യം।

മുഹുഃ പ്രതീപാചരണോത്സുകാനാം
മോഘാശതാം മൂഢധിയാമകാർഷീത് ॥ **23.19** ॥

സ്വവേദിതം സംസദി ധാർത്തരാഷ്ട്രേ
സന്ധിത്സതോ ധർമ്മസുതസ്യ വാക്യം ।
അനാദദാനേ സുരഭിന്നിവൃത്തഃ
സാനുഗ്രഹോ വിഗ്രഹമമ്പമംസ്തഃ ॥ **23.20** ॥

നരാംശജുഷ്ടേന ധനഞ്ജയേന
രഥീ ഭവൻ സാരഥിരാത്മനാ ച ।
ധനുർഭൃതാ തോത്രഭൃതാ ച ഭേജേ
പൃഥക്ത്വമൈക്യം ച യഥാപ്രമാണം ॥ **23.21** ॥

രഥാധിരൂഢം ച രഥം ച രക്ഷൻ
യഥാർത്ഥതോ ദർശയതി സ്മ യന്താ ।
ത്രയ്യന്തചിന്താനിരപേക്ഷമീശഃ
തത്താദൃശം തത്ത്വവിഭാഗമാദ്യം ॥ **23.22** ॥

പുരഃസ്ഥിതേ ഗോപ്തരി വിശ്വഹേതൗ
പശ്ചാദവസ്ഥായിനി തത്പ്രവർത്ത്യേ ।
അനന്യയോഗാത് സ രഥോ ബഭാര
പ്രാധീതവേദ്യാം പ്രണവപ്രവൃത്തിം ॥ **23.23** ॥

പ്രഭുർബ്ഭൗ പ്രഗ്രഹതോത്രപാണിഃ
കാലാത്മനാ ഭാവിതപാശദണ്ഡഃ ।
യദാ തദാ ദേവഗണേന മേനേ
ശാന്തം ബലം ശാന്തനവപ്രധാനം ॥ **23.24** ॥

ധുരന്ധരഃ സ്വർഗ്ഗനികേതനാനാം
ധൂർയോത്ഥിതൈർദ്ധൂസരിതോ രജോഭിഃ ।
രരാജ മധ്യേ രഥയൂഥപാനാം
ഗോഷ്ടേ പശൂനാമിവ ഗോപവേഷഃ ॥ **23.25** ॥

സമുദ്രസംഘാതനിഭേ നൃപാണാം
സൈന്യദ്വയേ സംയതി സംപ്രവൃത്തേ।
അസ്ഥാനകാരുണ്യവശാന്നിവൃത്തം
ധനഞ്ജയം വീതശുചം വിതേനേ॥ **23.26**॥

ഫലാദപി സ്വാദുതമപ്രരോഹം
പ്രോത്സാഹനേ സഖ്യുരിവോദ്യതഃ സഃ।
ജഗദ്ധിതാർത്ഥായ ജഗൗ ദയാവാൻ
അന്യൈരവിജ്ഞേയമനന്യധർമ്മം॥ **23.27**॥

ചിരന്തനസ്നേഹദയാദിമൂലം
ചിന്താർണ്ണവം നിസ്തരതോ ദുരന്തം।
കിരീടിനഃ കേശവസൂക്തിരാസീത്
കാലോചിതാ കാചന പോതപാത്രീ॥ **23.28**॥

അഭംഗുരൈർദ്ധൗതഫലാനുഷംഗാത്
വിദ്യാശരൈർവ്വിശ്വഗുരോരുപാത്തൈഃ।
വിവേകധന്വാ വിഷമാനജൈഷീത്
അന്തഃ സ്ഥിതാൻ ജിഷ്ണുരരാതിസംഘാൻ॥ **23.29**॥

ഉപഘ്നഭൂതാം ശ്രുതിവല്ലരീണാം
ഉപാസ്ത തുഷ്യന്നുപദേശമുദ്രാം।
നഖാംശുഭിഃ ക്ഷിപ്തതമഃകലംകാം
നാഥസ്യ പാർത്ഥോ നതപൂർവ്വഭാഗഃ॥ **23.30**॥

വിഭക്തസാമാന്യവിശേഷധർമ്മാ
പ്രാദുർബ്ബഭൂവോപനിഷത് പ്രഭോർയാ।
സ ഏവ താം വ്യാസമുനിഃ സമീചീം
പർയഗ്രഹീദ്ഭാരതവേദവക്താ॥ **23.31**॥

അഭഞ്ജനീയാം പരധർമ്മസത്താം
അനശ്വരീം ഭാരതസൂര്യദീപ്തിം।

വിദുഃ ശ്രുതീനാമനഘാം വയസ്യാം
ഗീതാമസമ്മൂഢജനാവിഗീതാം ॥ **23.32** ॥

കപിധ്വജസ്തസ്യ വിഭോരപശ്യത്
തദർപ്പിതം ചക്ഷുരവാപ്യ ദിവ്യം ।
വിരിഞ്ചിപൂർവ്വൈരപി ദുർന്നിരീക്ഷം
വിശ്വാശ്രയം രൂപമശേഷമൂർത്തേഃ ॥ **23.33** ॥

തസ്മിന്നഭിവ്യാപ്തസമസ്തലോകേ
സ തത്ഥരൂപേണ വികൽപ്യമാനേ ।
വിഡംബിതാൻ ഗോപുരധാരിബിംബൈഃ
ദേവാൻ വിഭോരൈക്ഷത ദിവ്യദേഹേ ॥ **23.34** ॥

പ്രഖ്യാതദീക്ഷം പ്രണതാർത്തിഭംഗേ
പാർത്ഥസ്തദാ ദൈത്യരിപും പ്രപന്നഃ ।
വിനാശയാമാസ ബലം രിപൂണാം
വിപത്പ്രതീകാരപരേണ സഖ്യാ ॥ **23.35** ॥

സ്വഹസ്തപദ്മാഞ്ചിതതോത്രപാശഃ
സ്വച്ഛന്ദലീലാസഹധർമ്മചാരീ ।
ഗതാഗതൈരപ്രതിമൈഃ സ ചക്രേ
ജയശ്രിയോ ജൈത്രരഥേന ഡോലാം ॥ **23.36** ॥

സവിസ്മയഃ സംയതി സവ്യസാചീ
തത്താദൃശാ സാരഥിനാ സമേതഃ ।
മനോജവാനാം നിജസായകാനാം
അഗ്രേസരം സ്യന്ദനമന്വപശ്യത് ॥ **23.37** ॥

യഥാ നിയച്ഛത്യയമിന്ദ്രയാശ്വാൻ
ജീവാശ്രയേ ദേഹരഥേ നിബദ്ധാൻ ।
തഥാ*f*ർജ്ജുനസ്യന്ദനധുർയനേതാ
ബഭൂവ നാന്യേന നിദർശനീയഃ ॥ **23.38** ॥

യദേകദേശേ നിഖിലം തദന്യത്
തദ്ദേഹഭാഗേഷു ച സംവിഭക്തം।
രഥൈകദേശേ തമവേക്ഷ്യ പാർത്ഥഃ
പ്രാബുദ്ധ തം സാരഥിമപ്രതർക്ക്യം॥ **23.39**॥

നിവർത്തിതം വൈരിജനോപമർദ്ദാത്
ന്യസ്തം രഥേ ചക്രമുപാദദാനഃ।
നതപ്രതിജ്ഞാനുപരോധഹേതോഃ
ആത്മപ്രതിജ്ഞാമജഹാത് സ്വതന്ത്രഃ॥ **23.40**॥

ദ്വിഷത്പ്രയുക്തം ദുരപോഹമസ്ത്രം
ഭുജാന്തരാലേന വിഭുഃ പ്രതീച്ഛൻ।
വിധായ വൈകൽപികവൈജയന്തീം
പ്രച്ഛാദിതം പ്രാണയതി സ്മ പാർത്ഥം॥ **23.41**॥

നിവേശിതാം തസ്യ പദേ ച പൂജാം
നിശാമ്യ ഗംഗാമിവ ചന്ദ്രമൗലൗ।
അനന്യസാമാന്യമമംസ്ത സഖ്യുഃ
സംകോചവൈദേശികമീശ്വരത്വം॥ **23.42**॥

ദിവാകരേ*f*നസ്തമിതേ*f*തിഗാഢം
തമഃ സൃജംസ്താമസമോഹനാർത്ഥം।
പ്രപന്നരക്ഷാപ്രതിപന്നദീക്ഷഃ
സത്യാഭിസന്ധം വിദധേ സഖായം॥ **23.43**॥

സുരൈരശേഷൈരപി ജാതരോഷൈഃ
സ ദുർജ്ജയാൻ ഭീഷ്മമുഖാൻ ജിഗായ।
സഹായശക്ത്യാ യുധി സവ്യസാചീ
കിം ദുഷ്കരം കേശവമാശ്രിതാനാം॥ **23.44**॥

സ്വപ്നഃ കിമാസീദഥവേന്ദ്രജാലം
ബഭൂവ ഗന്ധർവ്വപുരീ കിമേഷാ।

ഇതീവ ശംകാം വിദധേ പ്രലീനാ
പതാകിനീ കൗരവപാണ്ഡവാനാം ॥ **23.45** ॥

ആകൃഷ്ടദേവാസുരസാമ്പരായൈഃ
ഓജസ്വിനാം ശസ്ത്രഭൃതാമുദന്വൈഃ ।
പ്രായസ്തദാ പ്രത്യവഹാരലീലം
ആകാലികീം വിശ്വഭുഗമ്പഭുംക്ത ॥ **23.46** ॥

ജിഘ്രാംസുരഷ്ടാദശ സമ്പതന്തീഃ
അക്ഷൗഹിണീരദ്ഭുതഭീമരൂപാഃ ।
സ്വതന്ത്രയാമാസ മിഥഃപ്രതീപാൻ
സൂത്രാവസക്താനിവ ദാരുമർത്ത്യാൻ ॥ **23.47** ॥

കൃഷ്ണീവലഃ സ്ഥാവരജംഗമാനാം
ക്ഷേത്രേ കുരൂണാം സമകാലപാകാൻ ।
അനീകശാലീൻ ഭുജശാലിവർഷ്മൈഃ
ഫലോപപന്നാൻ പ്രഭുരിത്യലാവീത് ॥ **23.48** ॥

നിസ്തീർയ സംഗ്രാമമഹാസമുദ്രം
സംസാരപോതേന പരേണ സഖ്യാ ।
ധനഞ്ജയസ്തത് പദമേവ ഭേജേ
നിധൂർത്തനീഹാരദിവാകരാഭഃ ॥ **23.49** ॥

ദ്രൗണിസ്തദാ സൗപ്തികമാദധാനഃ
കൃപേണ സാർദ്ധം കൃതവർമ്മണാ ച ।
ഹതാഹിതൈഃ പാണ്ഡുസുതൈരവാപ്തം
സൈന്യാവശേഷം ശമയംബഭൂവ ॥ **23.50** ॥

ഇത്ഥം ദശാഷ്ടൗ ച നിപാത്യ ഭൂമൗ
അക്ഷൗഹിണീരദ്ഭുതഭീമരൂപാഃ ।
സതാം പതിഃ സത്ത്വ സമൃദ്ധിരോഗാത്
ഉല്ലാഘിതാമാതനുതേവ പൃഥ്വീം ॥ **23.51** ॥

വിഭുഃ സ്വസംകൽപഹതാൻ വിനിഘ്നൻ
ധർമ്മൈകതാനേന ധനഞ്ജയേന।
പ്രതോദസന്ദംശികയോദഹാർഷീത്
പാഞ്ചാലകന്യാപരിഭൂതിശല്യം ॥ **23.52** ॥

പരാസ്ത്രവിസ്രംസിതമുത്തരായാഃ
പദ്മാസനാദ്യൈരപി പൂജിതേന।
ഗംഗാധരണ്യോഃ പ്രഭവേന ഗർഭം
പസ്പർശ പാദേന പരാവരേശഃ ॥ **23.53** ॥

വിപ്ലോഷിതം ദ്രൗണിശരേണ ബാലം
സഞ്ജീവയൻ പാദരജഃപ്രഭാവാത്।
വധൂകൃതക്ഷുദ്രശിലാവിശേഷം
രാമാനുജോ രാമമിവാമ്പകാർഷീത് ॥ **23.54** ॥

തസ്യ ശ്രുതിശ്രേണിശിരോധൃതാനാം
സ്പർശഃ പ്രജേശാദിഭിരീപ്സിതോ*ഽ*ഭൂത്।
പരീക്ഷിദുത്ഥാനപരീക്ഷിതാനാം
അഘച്ഛിദാമംഘ്രിരജഃകണാനാം ॥ **23.55** ॥

അജാതദീനാം ദ്രുപദോദ്ഭവായാഃ
കാലസ്യ ദീപ്താമിവ ഖഡ്ഗരേഖാം।
വിപക്ഷസംഹാരമഹാഭുജംഗീം
വേണീം പ്രിയൈഃ സംശമയാംബഭൂവ ॥ **23.56** ॥

പിതാമഹായ പ്രതതാന പാർത്ഥഃ
ശരപ്രയുക്തം ശയനം യദഗ്ര്യം।
യോഗാസനം യോജിതചിത്തധൈര്യം
തദേവ പര്യാപ്തഗുണം തദാ*ഽഽ*സീത് ॥ **23.57** ॥

വിന്യസ്യ ധർമ്മതനയേ വിജയാധികാരം
സഖ്യാ*ഽ*ർജ്ജുനേന യശസേവ ധനുർദ്ധരാണാം।

ദധ്മൗ സ ദൈത്യമഥനോ യുധി പാഞ്ചജന്യം
വൃഷ്ണ്യന്ധകാദിപരിശേഷിതഭൂമിഭാരഃ ॥ **23.58** ॥

പ്രത്യാനിനായ രഥമാത്തജയഃ സ ജന്യാത്
ധന്യാവലോകനധനഞ്ജയ ദർശനീയഃ ।
സാരഥ്യസംവിദവധീരിതഹേതിജൂഷ്ടഃ
സേനാപരാഗപരിധൂസരകുന്തലശ്രീഃ ॥ **23.59** ॥

ആലിംഗ്യ ഗാഢമവഗാഢരസം രണാബ്ധൗ
വീരവ്രണൈഃ കൃതവിഭൂഷണമിന്ദ്രസൂനും ।
അന്യാവതാരപരികൽപനകേലിലോഭാത്
ഐക്യം നിനായ നിജമംശമിവാന്യനിഷ്ടം ॥ **23.60** ॥

രണഭുവി ശരതൽപേ ലീലയാ ശായിതേന
സ്വപദസമുദിതായാഃ സൂനുനാ സിദ്ധസിന്ധോഃ ।
അനതിചിരവിലംബാദാപ്തുകാമം ധരിത്രീം
കലിമിവ ശമയിഷ്യൻ ഖ്യാപയാമാസ ധർമ്മാൻ ॥ **23.61** ॥

അപ്രത്യൂഹിതസാർവ്വഭൗമവിഭവൈരഭ്യർച്ചിതഃ പാണ്ഡവൈഃ
പ്രത്യാവൃത്തമഹോത്സവേന മുദിതാം പ്രാപ്തഃ പുരീം ദ്വാരകാം ।
പ്രത്യക്ഷം പ്രഥയാംബഭൂവ വിഹരൻ പ്രീതഃ പ്രിയാഭിഃ സമം
ശുദ്ധഃ സാമപദാഗമൈരധിഗതാം സ്വാധീനതാം ശ്രീപതിഃ ॥ **23.62** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ത്രയോവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ നിജവിഭവാദജാതശത്രൗ
പ്രശമിതശത്രുബലേ നിവേശ്യ ഭൂമിം ।
പരിചരണഫലം പ്രഭുഃ പ്രയച്ഛൻ
അമിതഗുണാഭിരരംസ്ത വല്ലഭാഭിഃ ॥ **24.1** ॥

ക്രതുവിധിനിയതോ*f*പ്യകർമ്മവശ്യഃ
പരിചിതകാമരസോ*f*പി വീതരാഗഃ ।
നഗരവസതിരപ്യശേഷവാസഃ
കഥമിവ കേന വിഭുഃ സ വർണ്ണനീയഃ ॥ **24.2** ॥

അനുഗമിതമിദം സ്വദാരരക്ഷാം
അനഘമനോഭവതന്ത്ര മാനനീയം ।
നിരുപധികരസസ്യ നേതുരാസീത്
നൃപതിമഹർഷിഭിരഞ്ചിതം ചരിത്രം ॥ **24.3** ॥

ശ്രുതിശതമഹിതേ പദേ പരസ്മിൻ
സിതജലധൗ രവിമണ്ഡലേ ച സിദ്ധാം ।
ബഹുമതിമതിശയ്യ സാ ബഭാസേ
നരകരിപോരവരോധഭൂമിരഗ്ര്യാ ॥ **24.4** ॥

നിധിഗണമുഖവാന്തനിഷ്കരാശിഃ
പ്രചിതഗുണാ മണിഭിഃ സ്യമന്തകാദ്യൈഃ ।
പ്രമുദിതമഹിഷീഗണേന ചക്രേ
യദുനഗരീ വിഭുനാ നിവാസഭൂമിഃ ॥ **24.5** ॥

അവികലവിഭവസ്യ വിശ്വമൂർത്തേഃ
അധിവസനം യദുവീരരാജധാന്യാം ।

www.Prapatti.com

അനുദിനമനപായിനീം പ്രതിഷ്ടാം
അഭിലഷതാമനുചിന്തനീയമാസീത് ॥ **24.6** ॥

സഹ മുനിഭിരുപാസ്ത ധർമ്മമാദ്യം
വ്യവഹരണാനി ദദർശ വേദവിദ്ഭിഃ।
അരമത ച വധൂജനൈർയഥാർഹം
ബഹുതനുരക്രമതോ വിചിത്രശക്തിഃ ॥ **24.7** ॥

അപി യുഗപദവാപ്തനൈകദേഹൈഃ
ഉപനതയോഗബലൈഃ സ്വകർമ്മനിഷ്ഠൈഃ।
ധൃതബഹുവപുഷാ ജഗദ്വിധാത്രാ
ജിതകരണേന തു ഭുജ്യതേ തദർത്ഥഃ ॥ **24.8** ॥

യദുപതിരധിരൂഢചന്ദ്രശാലഃ
സഹ ദയിതാഭിരനന്യമാനസാഭിഃ।
ജലനിധിമഭിതഃ പ്രദർശയംസ്താഃ
നിജമിവ ധാമ നിവേദയാംബഭൂവ ॥ **24.9** ॥

നിജപദമനപായമാശ്രിതാനാം
പ്രഭുരപവർഗ്ഗദശാമിവ പ്രയച്ഛൻ।
അമിതബഹുഗുണാമനന്യലഭ്യാം
അതനുത കാമപി സമ്പദം പ്രിയാണാം ॥ **24.10** ॥

സ്വയമുദവസിതേ സ്വവാസധന്യേ
ത്രിഷു ഭുവനേഷു സമാമിവാദ്ഭുതാനാം।
അതനുത സമവായമാത്മയോഗാത്
അതിശയിനീമഥവാ വിഭുഃ സമൃദ്ധിം ॥ **24.11** ॥

വിധിസദനമുഖേഷ്വദൃഷ്ടപൂർവ്വാം
പ്രഥിതപരസ്പരസമ്മതിം സമൃദ്ധിം।
യദുപതിദയിതാഗൃഹേഷു പശ്യൻ
മുദമഭജദ്ഭുവി നാരദോ മുനീന്ദ്രഃ ॥ **24.12** ॥

ലലിതരുചിഷു കൽപവൃക്ഷപോതൈഃ
ഉപവനരാജിഷു തസ്യ സഞ്ചരിഷ്ണോഃ।
അദധുരവയവൈർമ്മുദം മുരാരേഃ
അനുകൃതപുഷ്പഫലാദികൈസ്തരുണ്യഃ॥ **24.13**॥

അധിഗതകുസുമാപചായലീലഃ
പ്രമദവനാനി വിഭൂഷയൻ സ്വധാമ്നാ।
പ്രജനിതമദനോ മനസ്വിനീഭിഃ
ഗുണസുരഭിഃ സുരഭിഃ സ്വയം സ മേനേ॥ **24.14**॥

പരിപണമിവ മന്മഥോത്സവാനാം
പ്രഥമവികസ്വരപദ്മദർശനീയം।
അനുദിതബഹുവിഭ്രമം വധൂനാം
അഭിനവയൗവനമമ്ബഭുംക്ത നാഥഃ॥ **24.15**॥

അമൃതമയപയഃ പരിപ്ലുതാനാം
വിഷമഗുണേഷു വിഹാരവാപികാനാം।
കമലകുവലയാദിഷു പ്രിയാണാം
മുഖനയനസ്മിതകാന്തിമഭ്യനന്ദത്॥ **24.16**॥

അവിതഥമഹിമാ നിജപ്രസാദാത്
അനഘമനോരഥതോഷിതാസു താസു।
സ്വപരിജനതയാ സുരൈർന്നിയുക്താഃ
നിരദിശദപ്സരസോ നിദേശഭാജഃ॥ **24.17**॥

ബഹിരുപനഗരം ബലാനി ദൃഷ്ട്വാ
സഹ യദുഭിഃ സമയേ നിവർത്തമാനം।
ദദൃശുരധിഗവാക്ഷമേകചിത്താഃ
രഥതുരഗാദിഷു രാമപശ്ചിമം തം॥ **24.18**॥

വിധിവദനുവിധായ ദേവയാത്രാം
പ്രതിപുരവീഥിപരിക്രമേണ ദൃശ്യം।

പതിമനുദദൃശുസ്തമേവ ദൂരാത്
അചരമദേവമനന്യദേവതാസ്തഃ ॥ **24.19** ॥

ബഹുവിധമുപഹാരജാതമഗ്ര്യം
സുരപതിഭിഃ സ്വയമാഹൃതം മുകുന്ദഃ।
അപി ഗഗനചരൈരദൃഷ്ടപൂർവ്വം
സമമവരോധജനസ്യ സംവിഭേജേ ॥ **24.20** ॥

ഉപചിതശിഖരേ വദാന്യരത്നൈഃ
ഉചിതഗുഹാശ്രിതഹംസതൂലതൽപേ।
ബഹുരിവ സ ബഭൗ വിഹാരശൈലേ
പ്രതിമണിഭിത്തിവിഭക്തചാരുബിംബഃ ॥ **24.21** ॥

യുഗപദഖിലമാദരേണ സാക്ഷാത്
യുവതിജനസ്യ നിദർശയൻ മുകുന്ദഃ।
അസകൃദുപഗമയ്യ ചിത്രശാലാഃ
അനഘസമാധിദശാമിവാതതാന ॥ **24.22** ॥

അനിതരമനസാം സ്വവല്ലഭാനാം
നരകജിതാ നിരപായവൈഭവേന।
ഭവഭയവിനിവാരിണീ സ്വഭക്തിഃ
ലലിതവിഹാരമുഖേന ലംഭിതാ*f* ഭൂത് ॥ **24.23** ॥

പ്രമുദിതവിബുധാഹൃതപ്രകൂപ്തൈഃ
കനകസരോജവനൈരലംകൃതാനാം।
അതിശയമവരോധദീർഘികാണാം
അധിസുരസിന്ധു സമീക്ഷിതം നിദധ്യൗ ॥ **24.24** ॥

വിഹരതി വനിതാജനേ തദീയൈഃ
അപലപിതാമവലോകനപ്രഭാവൈഃ।
പുനരപി ഹരിനീലരത്നഭാസാ
ദധുരസിതോത്പലസമ്പദം സരസ്യഃ ॥ **24.25** ॥

സ്ഥിരധൃതിവധിരോപ്യ രത്നഡോലാം
ഗുണഘടിതാമിവ മാധവഃ സ്വമായാം।
അഗമയത ഗതാഗതാന്യഭീക്ഷ്ണം
സുകൃതജുഷഃ സ്വയമംഗനാഃ സ്വതന്ത്രഃ॥ **24.26**॥

രുചിരകനകശൃങ്ഗവക്ത്രവാന്തൈഃ
പ്രതിതനു കുംകുമവാരിഭിഃ പ്രസിഞ്ചൻ।
അജനയദനുരാഗയോഗമന്തഃ
ബഹിരപി തോയവിഹാരതോ വധൂനാം॥ **24.27**॥

നവമണിപരികൽപിതേഷു നാഥഃ
കമലവനാന്തരകേലിമന്ദിരേഷു।
ശ്രിയ ഇവ സുദൃശോ ഗൃഹീതപദ്മാഃ
ഹൃദി നിദധേ പുരുഷോത്തമഃ പ്രതീതഃ॥ **24.28**॥

ദിശി ദിശി മകരന്ദവർഷദിഗ്ധാം
വിവിധപരാഗവിഭക്തചൂർണ്ണചിത്രാം।
ഭുവമഭജത സാകമംഗനാഭിഃ
പുലകിതദൃഷ്ടിഷു പുഷ്പമണ്ഡപേഷു॥ **24.29**॥

അനുവിഹിതമഹോത്സവോ യഥാർഹം
വിതരണതോഷിതവന്ദിബന്ധുവർഗ്ഗഃ।
പരിണയനവിധിം ലതാവധൂനാം
അതനുത ചൂതവരൈഃ പ്രിയാർപ്പിതാനാം॥ **24.30**॥

സുതബഹുമതഭാഗിനാം ശുകാനാം
ഉപഹൃതദിവ്യരസോപഭോഗഭാജാം।
ശ്രുതിമധുരഗിരാം സ്വശിക്ഷിതാനാം
അതിശയസിദ്ധിമദർശയത് പ്രിയാഭ്യഃ॥ **24.31**॥

അനുകൃതനിജശക്തിഭിഃ പ്രിയാഭിഃ
സഹ ഗുണബന്ധവിഭക്തസന്നിവേശൈഃ।

മുഹുരിഹ നിപതദ്ഭിരുത്പതദ്ഭിഃ
കരണവശൈരിവ കന്ദുകൈരദീവ്യത് ॥ **24.32** ॥

നിജയുവതിഷു യദ്യപി ത്രിധാമാ
നയനപിധാനവിഹാരമാജഹാര ।
ന തദനുചരിതം തഥാ*f*പി താഭിഃ
ത്രിഭുവനദൃഷ്ടിനിരോധശംകിനീഭിഃ ॥ **24.33** ॥

ശ്രുതിവിഹിതമവന്ധ്യയൻ സ്വധർമ്മം
പ്രതിദിനമന്യപരോ യദാ ബഭൂവ ।
തദുപചരണതസ്തദാ*f*പി താസാം
സമജനയത് പ്രിയഭോഗമേവ കാലഃ ॥ **24.34** ॥

മണിപരുവകമഞ്ജുലസ്തനീഭിഃ
മധുസമയാപഗമേ വരാംഗനാഭിഃ ।
സിതമണിവിഹിതാൻ സ യന്ത്രധാരാ-
വ്യതികരശീതലിതാനഭുംക്ത സൗധാൻ ॥ **24.35** ॥

സ്ഫടികസദനദീപ്തിദത്തഹസ്താം
മുരഭിദസേവത സാദരം സദാരഃ ।
അപജലദനിശോദിതസ്യ ശോഭാം
ഹലധരകാന്തിഭൃതസ്തുഷാരഭാസഃ ॥ **24.36** ॥

അഗുരുഭിരസിതൈരനൂരുഗന്ധൈഃ
നവഘുസൃണൈരപി നിർവ്വിവേശ നാഥഃ ।
ഹിമജ്യുതിമവരോധസുന്ദരീണാം
സ്തനപരിരംഭസമർപ്പിതൈർവ്വിലിപ്തഃ ॥ **24.37** ॥

അനലശകടികാഭിരപ്യജയ്യം
ശിശിരസമീരണമഞ്ജസാ ജിഗായ ।
അവിരലപരിരംഭലംഭനീയൈഃ
സ്തനകലശോഷ്മഭിരാത്മവല്ലഭാനാം ॥ **24.38** ॥

ഉപനിഷദുപദേശസാഭിലാഷൈഃ
ഉപചരിതോ മുനിഭിഃ സനന്ദനാദ്യൈഃ।
രതിപതിസമയസ്ഥിതോ വധൂനാം
ലലിതകലാഗമദേശികോ ബഭൂവ॥ **24.39**॥

കലമധുരഗിരാം കലാപ്രസംഗാത്
അതിമദനോപനിഷത് പരം രഹസ്യം।
പ്രിയഹിതരുചിരാക്ഷരം പ്രിയാണാം
ശ്രുതിഷു ചകാര ശിഖാമണിഃ ശ്രുതീനാം॥ **24.40**॥

നിരുപധികനിജപ്രഭാവഗർഭം
പരിഷദി വിശ്വപതിഃ പ്രിയാസഹായഃ।
കിമപി നിശമയാംബഭൂവ ഗീതം
പ്രമുദിതകിന്നരദമ്പതിപ്രയുക്തം॥ **24.41**॥

മൃദുകരതലലീലയാ മൃദംഗാൻ
അസമയനർത്തിതനീലകണ്ഠയൂഥാൻ।
ധ്വനയതി ദയിതേ വിധൂരഭൂമേഃ
ശ്രിയമിവ താഃ പുലകോദ്ഗമൈരപുഷ്യൻ॥ **24.42**॥

കരകമലപരിഗ്രഹേണ ധന്യം
വരതനുസംസദി വാദയൻ വിപഞ്ചീം।
അവിദിതഗമനായ ഗായകൈഃ സ്വൈഃ
ഉപരതഗീതിഭിരുന്മുഖൈഃ സിഷേവേ॥ **24.43**॥

ശ്രുതിമധുസുഭഗൈരദീനഹൃദ്യൈഃ
ശ്രുതഘനനാദശിഖണ്ഡിനീഗണശ്രീഃ।
മധുരിപുവനിതാജനഃ സമാജേ
ധ്വനിഭിരമാദ്യത ദിവ്യദുന്ദുഭീനാം॥ **24.44**॥

സലലിതകരണാംഗഹാരഹൃദ്യം
സഹ ദയിതാഭിരുദാരദിവ്യനാട്യം।

അനുദിനമനിമേഷദർശനീയം
ജിതമധുരപ്സരസാം ദദർശ നൃത്യം ॥ **24.45** ॥

അഭിനയമഭിനന്ദ്യ നർത്തകീനാം
സ്വയമുപദിഷ്ടമലംഘിതോപദേശം ।
പുനരപി മുദിതസ്തമേവ യുഞ്ജൻ
അവിദിതപൂർവ്വമിവാദരാദപശ്യത് ॥ **24.46** ॥

പ്രതിയുവതിഗൃഹീതനൈകരൂപഃ
പ്രണയവതീഭിരനന്യ ഇത്യുപേതഃ ।
അപഹൃതമണിപാദുകഃ കയാചിത്
പദമപി ഗന്തുമശക്നുവന്നിവാസീത് ॥ **24.47** ॥

അനവഹിതതയാ സഖീസമക്ഷം
ദ്രുതമുപഹൂയ സമാഖ്യയേതരസ്യാഃ ।
മുഷിതമനസമദ്ഭുതൈർവ്വിലാസൈഃ
ഇദമപി നാമ തവേത്യുവാച മുഗ്ധാം ॥ **24.48** ॥

സമുചിതദിനലംഘനം സപത്ന്യാഃ
പരിപണിതം സ്വയമഭ്യുപേത്യ നാഥഃ ।
സ്മിതമധുരമുഖോ ജിതഃ കയാചിത്
വിവശ ഇവാക്ഷവിഹാരതോ ബഭൂവ ॥ **24.49** ॥

അനുഗതനിജബിംബമേനമന്യാ
മണിമുകുരസ്ഥമവേക്ഷ്യ മന്ദഹാസം ।
ന ഖലു തദവലോകനായ പശ്ചാത്
വ്യതനുത സാചിവിധിം തദേകതൃപ്താ ॥ **24.50** ॥

പുലകിനി കുചകുട്മലേ പരസ്യാഃ
കഥമപി സാധ്വസകമ്പിതാഗ്രഹസ്തഃ ।
സ്ഥിരചരജഗദേകദിവ്യശിൽപീ
വിഷമതമം വിലിലേഖ പത്രഭംഗം ॥ **24.51** ॥

മൃദുസുരഭിസുജാതബന്ധുരാഭിഃ
പ്രണിദധദഗ്രനിബദ്ധപംകജാഭിഃ।
മുഹുരസിതദൃശാം സ്വകണ്ഠയോഗ്യാം
ഭുജലതികാമമിമീത മാലികാഭിഃ॥ **24.52**॥

അഭജത സ ച താശ്ച ദൂതികാനാം
അമൃതപരിപ്ലുതഭേഷജായമാനൈഃ।
പ്രതിദിനമിദമാദിമം പ്രമോദം
പ്രണയവിരോധസിതാസിതൈർവ്വചോഭിഃ॥ **24.53**॥

നിജപദപരിചാര കാംക്ഷിണീഭിഃ
കതിഷു ഭവേഷു സമർച്ചിതാംഘ്രിപദ്മഃ।
പ്രതിവിധിമഭജത് പ്രസാധികാവത്
പ്രിയപരികർമ്മവിധാനതഃ സ താസാം॥ **24.54**॥

നിജസമുദയസംഭവൈർന്നിശായാം
പ്രണയപയോനിധിവീചികാവിസർപ്പൈഃ।
പ്രണതിഭിരിവ വിഭ്രമൈഃ പ്രിയാണാം
ബഹുമതിഭേദമവാപ യാദവേന്ദുഃ॥ **24.55**॥

ശരദുപഗമശോധിതാ ഇവാപഃ
തുഹിനകരോദയനിർമ്മലാ ഇവാശാഃ।
മുരഭിദുപഗമപ്രശാന്തഖേദാഃ
പ്രതിയയുരുന്മനസസ്തമായതാക്ഷ്യഃ॥ **24.56**॥

അമൃതമയമിവോദധിം തമുച്ചൈഃ
അനുസഖി ലോചനശുക്തിഭിഃ പിബന്ത്യഃ।
അവശനിയതചിത്തവൃത്തിമേകാം
അദധുരദൃഷ്ടപരസ്പരാമവസ്ഥാം॥ **24.57**॥

സ്മരജനകതനുഃ സ്വദർശിനീനാം
ന്നു വിരഹഃ സുദൃശാം നിമേഷ ഏവ।

ഇതി കില വിഗണയ്യ വിശ്വകർത്താ
നിയതമകൽപയദപ്സരസ്ത്വമാസാം ॥ **24.58** ॥

അനുചരബഹുമാനമാപ്തുകാമൈഃ
അവസരവിദ്ഭിരനുസ്മൃതാത്മരക്ഷൈഃ ।
അനുദിനമുപനീതമാദിതേയൈഃ
അമൃതമപായയത പ്രിയാഃ പ്രതീതഃ ॥ **24.59** ॥

പ്രിയവചനശതൈരുദാരവാദീ
രഹസി മനഃ ശ്രുതിരഞ്ജകൈർവ്വിചിത്രൈഃ ।
മുഖകമലമധൂപമൈഃ പ്രകാമം
മദമുദിതാ ഇവ മാനിനീരകാർഷീത് ॥ **24.60** ॥

അതിശയിതഗുണൈഃ പ്രിയോപഭോഗാത്
വസനവിഭൂഷണമാലികാദിഭിസ്താഃ ।
മുദമധികതമാം ദധുസ്തരുണ്യഃ
പ്രണയരസോ ഹി രസപ്രകർഷഹേതുഃ ॥ **24.61** ॥

അഭിലപനമനസ്ക്രിയാതിപാതി-
ന്യനുബുഭുജേ യദുപുംഗവേന താസാം ।
അതിശയമിതരേതരം പ്രയച്ഛ-
ന്ത്യഭിനവയൗവനസമ്പദപ്രകമ്പ്യാ ॥ **24.62** ॥

അജനിഷത കുതോ നു ഭാഗധേയാത്
ത്രിഭുവനമംഗലദീപികാഃ ശുഭാംഗ്യഃ ।
യദുപതിസഹധർമ്മചാരിണീഭിഃ
സുഖമനഘം ഭുവി യാഭിരമ്പഭാവി ॥ **24.63** ॥

അധിഭുജഗപതി ശ്രിയോപഭുക്തം
യുഗപരിപാകവിഹാരിണം യുവാനം ।
നരപതിബഹുമാനതോ നതാംഗ്യഃ
സുലഭമിവാമ്പഭവൻ സ്വതൽപഭാജം ॥ **24.64** ॥

ശകയുവതികപോലപാണ്ഡരാഭൈഃ
ശശിശകലൈരിവ നാഗവല്ലിപത്രൈഃ।
സ്മരസുഭടയശോനിധൈരനന്ദത്
യുവതി ജനോപഹൃതൈസ്തദർപ്പിതൈസ്താഃ॥ **24.65**॥

ജഗദുപജനനാദിജാതഭൂമ്നഃ
ക ഇവ വധൂജനമോഹനോ വിഹാരഃ।
കഥമിവ സ കുതശ്ച കീർത്തനീയഃ
പ്രഥിതമനോഭവതന്ത്രപാരദൃശ്വാ॥ **24.66**॥

യതിഭിരനുബുഭൂഷിതഃ സ താഭിഃ
യദുപതിരദ്ഭുതരൂപവേഷശീലഃ।
നിരുപധികരസാമൃതൗഘസിന്ധുഃ
സതതമപൂർവ്വമപൂർവ്വമമ്പഭാവി॥ **24.67**॥

ഹരിപരിചരണേന തോഷിതാനാം
ഹരിണദൃശാം വിഭവം വിഭാവയന്തഃ।
അപജഹസുരവാപ്തസംയമാഃ സ്വാൻ
അപരിമിതാനണിമാദിസിദ്ധിഭേദാൻ॥ **24.68**॥

സരിത ഇവ മൃഗീദൃശസ്തമേകം
മഹിതഗുണൗഘമഹോദധിം ഭജന്ത്യഃ।
അബിഭരുരനപായമൈകരസ്യം
മുനിഗണിതശ്ച സ ഏവ മുക്തഭോഗഃ॥ **24.69**॥

അനുഭവരസതോ ജഗത്പ്രസൂതേഃ
അപചിതസുപ്തിസുഷുപ്തിസംഭവാസ്താഃ।
വിതമസി വിഷയേ സ്ഥിതാ ഇവാസൻ
വിരതിവിഹീനവിഹാരജാഗരേണ॥ **24.70**॥

പ്രതിദിനമിതരേതരാനുഗുണ്യാത്
പ്രചിതമയോഗവിയോഗസമ്പ്രയോഗൈഃ।

രസമധികമവാപുരായതാക്ഷ്യഃ
പ്രണയിനി ശാർങ്ഗിണി ഭാഗധേയഭൂമ്നാ ॥ **24.71** ॥

രവിരുചിരമണിപ്രദീപകേഷു
സ്ഫുരദസിതാഗുരുധൂമധൂപിതേഷു ।
സഹ യുവതിഗണൈഃ ക്ഷണോപമേയാം
അനയത വാസഗൃഹേഷു വാസതേയീം ॥ **24.72** ॥

പുലകിതവപുഷാം സവേപഥൂനാം
ഘനരസഭാവിതധർമ്മബിന്ദുഭാജാം ।
ശ്ലഥമിവ സുദൃശാമമുഷ്ടിമേയം
ചികുരമഗുംഭയദദ്ഭുതം ചിരേണ ॥ **24.73** ॥

സ്വവധൂരവധൂതഭൗമഭാവാഃ
സ്വദമാനാഃ സ്വയമാത്മനൈവ തൃപ്തഃ ।
അനുഭൂയ ന തൃപ്യതി സ്മ നാഥഃ
തമപി പ്രേമവിലീനചേതസസ്താഃ ॥ **24.74** ॥

ചപലപ്രതികൂലതീക്ഷ്ണരൂക്ഷാഃ
സ്ത്രിയ ഇത്യാഗമികൈർന്നിദർശിതാർത്ഥഃ ।
പ്രഥിതോ യദുവീരവല്ലഭാഭിഃ
പരിവാദോ*f*യമപാകൃതഃ പൃഥിവ്യാം ॥ **24.75** ॥

ശരണാഗതസർവ്വപാപമോക്ഷേ
കൃതസംകൽപമിഹാനുഭൂയ കൃഷ്ണം ।
പരിതോ*f*പി തഥാവിധാനുഭൂതിഃ
സ്മരലബ്ധാ പ്രതിലംഭിതാ പ്രിയാഭിഃ ॥ **24.76** ॥

അനഘാമനപായഭക്തിരൂപാം
അനുഭൂതിം യദുവീരവല്ലഭാനാം ।
അനുകർത്തുമപി പ്രവർത്തമാനൈഃ
അവശൈരേവ സമാഹിതൈരഭാവി ॥ **24.77** ॥

ഉദധൗ ബഹവോ രമാ ബഭൂവുഃ
യദി വൈകൈവ ഗൃഹീതനൈകരൂപാ ।
ഇതി നാമ വിമർശമാദധാനാഃ
ദയിതാഃ പ്രേക്ഷ്യ നനന്ദ ദേവവന്ദ്യഃ ॥ **24.78** ॥

അജിതസ്യ വിശാലതുംഗഭൂമ്നാ
ഭുജമധ്യേന പയോധരൈശ്ച താസാം ।
ഇതരേതരസംവൃതത്വമാസീത്
പരിരംഭേ പരിതോ മിഥഃ സമത്വം ॥ **24.79** ॥

പരിഹാസകുതൂഹലീ പ്രിയാണാം
വിഹിതദ്യൂതവിഹാരകൗതുകാനാം ।
ഉഭയത്ര ജയം ജഗാദ പൃഷ്ടഃ
കിതവസ്ഥേയപദേ നിവേശിതഃ സൻ ॥ **24.80** ॥

സ്വയമാദികവിഃ പ്രകൽപിതാഭിഃ
പ്രണയോല്ലംഘനരൗക്ഷ്യമുത്തിതീർഷുഃ ।
പ്രഹസൻ ബഹുശഃ പ്രഹേലികാഭിഃ
മതിമൗഢ്യം വിദധേ മനസ്വിനീനാം ॥ **24.81** ॥

ഏകീഭവദ്ഭിരയുതൈരപി മന്മഥാനാം
യത് കാന്തിബിന്ദു പൃഷതാ*f*നുകൃതിർന്ന ശക്യാ ।
സമ്പ്രേക്ഷ്യ തം യദുപതിം യമിനോ*f*പി നൂനം
സ്ത്രീഭാവമേവ മനസാ ബിഭരാംബഭൂവുഃ ॥ **24.82** ॥

കൃഷ്ണാനുഭൂതിവിഭവേന കൃതാർത്ഥഭാവാഃ
തദ്വല്ലഭാസ്ത്രിദശമാതൃതയാ ചകാസുഃ ।
യത് പാദപംകജപരാഗജുഷാം ശശംസുഃ
ജന്മാദ്ഭുതം ജഗതി ഗുൽമലതാദികാനാം ॥ **24.83** ॥

ശ്യാമോ ബഭൂവ കിമസൗ സുദൃശാം കടാക്ഷൈഃ
ശ്യാമാസ്തദന്വയവശാദഥവാ തരുണ്യഃ ।

താഭിഃ കിമസ്യ വവൃധേ മഹിമാ മഹീയാൻ
താസാമനേന യദി വേതി ബുധൈഃ ശശംകേ ॥ 24.84 ॥

അഗ്രാമ്യമേവ പരിഹാസരസം വിതേനേ
നാശ്ലീലമാഹ ന മൃഷാ ന ച മർമ്മഭേദീ ।
ധർമ്മാവിരുദ്ധവിഭവോചിതകാമകാമഃ
സ്ത്രീണാം വരേണ ബുഭുജേ വരദോ വരസ്ത്രീഃ ॥ 24.85 ॥

താരാഭിരിന്ദുരിവ ഭാനുരിവ പ്രഭാഭിഃ
യുക്തോ വശാഭിരിവ വാരണയൂഥനാഥഃ ।
വിദ്യാഭിരാത്മവിദിവാഭ്യധികം വിരേജേ
യോഗേശ്വരോ യുവതിഭിഃ സഹ മോദമാനഃ ॥ 24.86 ॥

പായം പായം പ്രേയസഃ കാന്തിമാധീം
മാദ്യന്തീഭിർമ്മഞ്ജുലാലാപിനീഭിഃ ।
പ്രത്യേകോക്തിശ്ലാഘനപ്രീണിതാഭിഃ
പ്രായോ ഭോഗാഃ പർയവാഹ്യന്ത താഭിഃ ॥ 24.87 ॥

കരണവ്യപായസമയേ പുനർഭവം
വിനിവർത്ത്യ ശാശ്വതസുഖം പ്രദാസ്യതാ ।
സ്വപദാനുഭൂതിരുദപാദി താദൃശീ
സുദൃശാം സ്വസമ്മതിഭൃതാം ഗദാഭൃതാ ॥ 24.88 ॥

തദ്ഗതേന മനസാ വിവശാനാം
തന്മയീകൃതധിയാമിവ താസാം ।
അപ്രലുപ്തരഹസാമഭജേതാം
സ്വപ്നജാഗരദശേ ന വിശേഷം ॥ 24.89 ॥

ശ്രിയമനപായിനീം വസുമതീമിവ ദത്തകരാം
സഹ മഹിഷീഗണേന വിഭുരേക ഇവാനുഭവൻ ।
യദുഭിരനന്തതാർക്ഷ്യപൃതനേശനിഭൈഃ സഹിതോ
നിജപദമസ്മരന്നിഹ നിവാസമരോചയത ॥ 24.90 ॥

ഉപചിതചിത്രധർമ്മമുപശാന്തവിപക്ഷഭയം
മുദിതവധൂജനഃ സ മുഖരം നിഗമധ്വനിഭിഃ।
ബഹുവിധരത്നശാലി ബഹുമാന്യസമഗ്രഗുണം
വലയസമം ഭുജസ്യ വസുധാവലയം ബുഭുജേ ॥ **24.91** ॥

അനിതരജനലഭ്യാം പ്രീതിമാസേദുഷീഭിഃ
സുചിരമനുബഭൂവേ സ്വർഗ്ഗമോക്ഷാതിശായീ।
നിരുപധികരസാബ്ധിം നിർവ്വിശന്തീഭിരാദ്യഃ
കുലയുവതിഭിരിത്ഥം കോ*f*പി ശൃങ്ഗാരഭൂമാ ॥ **24.92** ॥

സഹജബലസമേതഃ ശക്രപൂർവ്വൈരജയ്യഃ
സമുദിതവിഷമാസ്ത്രസ്താദൃശാനന്ദഹേതുഃ।
അവിദിതരചനേന സ്വേന പാർത്ഥായ ഗീതഃ
സ്വയമജനി സ കാമഃ കോ*f*പി ധർമ്മാവിരുദ്ധഃ ॥ **24.93** ॥

സ്വപദനലിനഭാജാം സ്വർഗ്ഗമോക്ഷൗ യഥാർഹം
കരണവിഗമകാലേ കൽപയിഷ്യൻ ക്രമേണ।
മധുരിപുരിഹ നൂനം മന്ദപുണ്യൈരലഭ്യൗ
സമതനുത വിഹാരൈസ്താവുഭൗ സമ്പ്രയുക്തൗ ॥ **24.94** ॥

നാരീദൃഷ്ട്യാ നിയമിതധിയോ നാകനാഥേശ്വരത്വം
സംഭോഗേ ച പ്രവണമനസഃ ശാശ്വതം ബ്രഹ്മചർയം।
അത്രൈകസ്യാം പുരി നിവസതഃ സർവ്വലോകാധികത്വം
നിധ്യായന്തസ്ത്വരിതമതരൻ ദുസ്തരാം തസ്യ മായാം ॥ **24.95** ॥

ആസീദേവം പരിണതമധിദ്വാരകം ദ്വാപരാന്തേ
വ്യാസപ്രഖ്യാവിഭജനഭവദ്ഭേദശാഖോപമാനാം।
ചിന്താതീതം യദുപതിമനഃപ്രീതിചിന്താമണീനാം
ഏകം താസാം ഭവരസഭുജാം ഭാഗ്യമേകാതപത്രം ॥ **24.96** ॥

ഗുരുഭിരനഘചിത്തൈരാഹിതോദാരഭൂമാ
സുരഭിതരസമേതത്സൂനൃതം വേംകടേശഃ।

വ്യതനുത യദുവീരപ്രീതിമിച്ഛൻ പ്രഭൂതാം
കവികഥകമൃഗേന്ദ്രഃ ക്ഷേമദം കാവ്യരത്നം ॥ **24.97** ॥

॥ ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്വേങ്കടനാഥസ്യ വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

www.prapatti.com